

အစိနေယျဝတ္ထု

ဒုတိယတောင်ဘီလာဆရာတော်
ရှင်ဂုဏရံသာလင်္ကာရ

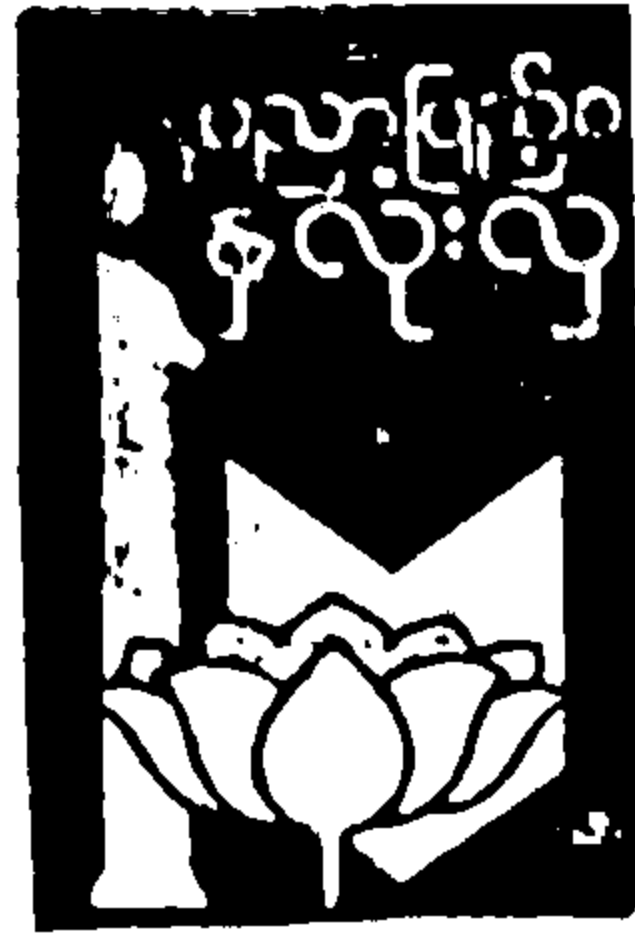

ဒဂုန်ဦးထွန်းမြင့် တည်းဖြတ်သည်

မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း
သုတေသနစာစဉ်သစ်
[၁၇]

၁၉၃၀ ခုနှစ်တွင် တည်ထောင်သော မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း၏
နှစ် ၇၀ မြောက် အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ထုတ်ဝေသည်။

“မညာပြည့်စုံ၊ နှလုံးလှသော်
ကိစ္စကြီးငယ်၊ ဆောက်သဖွယ်လျှင်
ကျဉ်းကျယ်ထွင်းဖောက်၊ ဖြတ်တောက်လိုရာ
ပြီးနိုင်စွာ၏” (မယ်ဒေဝ)

မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်း

၁၄၅၁၂

ဒုတိယ တောင်ဘီလာဆရာတော်

ရှင်ဂုဏရိသာလင်္ကာရ

အစိနန္ဒယျဝတ္ထု

[ခရစ်နှစ်ထွန်းမြင် တည်းဖြတ်သည်]

နုလုံးလွှဲစာပေဖြန့်ချိရေး၊ စာတိုက်သေတ္တာအမှတ် ၈၇၊ အမှတ် ၅
လမ်း ၁၀၀၊ ကန်တော်ကလေးစာတိုက်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖုန်း - ၇၂၉၇၁၈

F. 1

ပုံနှိပ်ခြင်း

ပထမအကြိမ်။ ၁၉၈၀ ခု၊ ဩဂုတ်လ။ အုပ်ရေ ၁၀၀၀

တန်ဖိုး ၁၈ ကျပ်

မျက်နှာဖုံး ပန်းချီ

စံတိုး

အလောင်း

လွင်

အဖုံးရိုက်

အောင်သာ

၂၉၄.၃၀၉
၈၈၇
၁၄၅၁၂

*

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာပေ ခွင့်ပြုချက် အမှတ် (၁၅၅)

*

ဦးချစ်အောင် (၀၂၀၇-မြ)၊ လုပ်အားပုံနှိပ်တိုက်၊ အမှတ် ၅၊ လမ်း၁၀၀၊
ကန်တော်ကုလေး၊ ရန်ကုန်မြို့ က ရိုက်နှိပ်၍၊ ဦးသော်ကောင်း (၀၁၂၄၉)၊
မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း၊ တက္ကသိုလ်များ ဗဟိုစာကြည့်တိုက်၊ တက္ကသိုလ်
နယ်မြေ၊ ရန်ကုန်မြို့ က ထုတ်ဝေသည်။

မာတိကာ

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	တည်းဖြတ်သူအမှာ	၈
	ညှိနှိုင်းကိုးကားသောကျမ်းများ	၁၂
၁။	အနန္တလေးပါး	၂၄
၂။	အနန္တောဏာကာသော	၂၄
၃။	အနန္တောသတ္တနိကာယော	၂၄
၄။	အနန္တောစက္ကဝါဠော	၃၁
၅။	အနန္တော ဗုဒ္ဓဉာဏော	၈၃
၆။	အဝိနန္တယုလေးပါး	၁၇၉
၇။	ဗုဒ္ဓလေးပါး	၁၈၅
၈။	သာဂရလေးပါး	၂၁၄
၉။	မကြောင့်ကြရာသည် လေးပါး	၂၁၅
၁၀။	အံ့ဖွယ်လေးပါး	၂၁၆
၁၁။	အသံကြီးလေးပါး	၂၁၇
၁၂။	လက်နက်ကြီးလေးပါး	၂၁၈
၁၃။	မြေလှုပ်ခြင်းအကြောင်း	၂၁၉
၁၄။	မိုးရွာခြင်းအကြောင်းများ	၂၂၂
၁၅။	မိုးကြိုးအပြားကိုးပါး	၂၂၆
၁၆။	မိုး၏အန္တရာယ်ငါးပါး	၂၂၇
၁၇။	မြန်မာဝေါဟာရ (နံ့သာ၊ နက်ဖြန်၊ အဆောက်အဦ၊ ချီးမွမ်း၊ ပတ်လုံး၊ ဟိ၊ တို့၊ လို့)	၂၂၇
၁၈။	အညွန့်	၂၄၁

တည်းဖြတ်သူ အမှာ

အစိန္တေယျဝတ္ထု

‘အစိန္တေယျဝတ္ထု’သည် သက္ကရာဇ် ၁၀၄၆ ခု၊ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၈၇ နှစ်(ဝမ်းပဲအင်းစံမင်းလက်ထက်)က ပြုစုသော ကျမ်းဖြစ်သည်။ နှစ်ပေါင်း သုံးရာ နီးပါး ရှိခဲ့ပြီဖြစ်သော်လည်း စာအုပ်အဖြစ် ပုံနှိပ်ဘူးသည်ဟု မကြားရချေ။ ပေမူ နှစ်စောင် တွေ့ရသည့်အနက် ပထမပေမူ၌ ‘အစိန္တေယျဝတ္ထု’ အမည်တပ်ထား သော်လည်း ဒုတိယပေမူ၌ ‘လေးပါးနန္ဒအစိန္တေယျအတ္ထုပ္ပတ္တိ’ဟု အမည်တပ်ထား သည်ကို တွေ့ရသည်။ မုံရွေးဆရာတော် ပြုစုသည့် သမန္တစက္ခုဒီပနီကျမ်း ပထမ အုပ် ၂၅၁ နှင့် မင်းကြီး သီရိမဟာဇေယျသူ ပြုစုသည့် ကဝိလက္ခဏဒီပနီ ၁၀၃ တို့၌လည်း ‘အစိန္တေယျဝတ္ထု’ဟူ၍ပင် ပါရှိသည်။ ရန္တကျော်သူပြုစုသည့် ပါရမီ တော်ခဏ်း အဖြေ ၁၃၂ ၌ကား ‘အစိန္တေယျဝတ္ထု’ဟု ပါရှိသည်။ ယင်းသို့ ကျမ်းအမည်ကို အမျိုးမျိုးတွေ့ရသော်လည်း သမန္တစက္ခုဒီပနီနှင့် ကဝိလက္ခဏဒီပနီ တို့ကို ထောက်ထား၍ ပထမပေတွင် တွေ့ရသည့်အတိုင်း ‘အစိန္တေယျဝတ္ထု’ဟု အမည်တပ်လိုက်သည်။ ‘အစိန္တေယျဝတ္ထု’ဟု အမည်တပ်ထားသော်လည်း ပါရာယန ဝတ္ထု၊ မဏိကုဏ္ဍလဝတ္ထု စသည်တို့ကဲ့သို့ ဝတ္ထုဇာတ်ကြောင်းကို အခြေခံ၍ ရေးသောကျမ်း မဟုတ်ပေ။ အနန္တလေးပါး၊ အစိန္တေယျလေးပါး၊ ဗုဒ္ဓလေးပါး၊ သာဂရလေးပါး စသည့် လေးပါးစုတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရေးသားသောကျမ်း ဖြစ်သည်။

ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်

ဤကျမ်းကို ပြုစုတော်မူသည့် ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဝမ်းပဲအင်းအရပ်၌ သီတင်းသုံးတော် မူသော အရှင်ဂုဏရံသာလင်္ကာရ ဆရာတော် ဖြစ်သည်။ ဤကျမ်း စာမျက်နှာ ၁၃၅ တွင် ပါသည့် “ဤအကြောင်းကိုလည်း တောင်ဘီလာ ပဌမ အာဒိကမ္မိက ဖြစ်တော်မူသော ငါတို့ဆရာတော်အကျော်လည်း မိန့်တော်မူဘူး၏။” ဟူသော စကား၊ ၁၄၈ တွင် ပါသည့် “ငါတို့ဆရာတော်ဖြစ်သော တောင်ဘီလာ ပဌမ အာဒိကမ္မိက ဖြစ်တော်မူသော ကျမ်းပြုဆရာတော်အကျော်သည်”ဟူသော စကား တို့ကို ထောက်သောအားဖြင့် ဤကျမ်းကိုပြုစုသောဆရာတော်မှာ တောင်ဘီလာ ဆရာတော် (ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်)၏ တပည့်တပါးဖြစ်သည်ဟု ယူဆရပေသည်။ ရန္တ ကျော်သူ၏ ပါရမီတော်ခဏ်းအဖြေ ၁၃၂ ၌လည်း “တောင်ဘီလာပုဂ္ဂိုလ်ကျော် နောက်အရာနေ ဒုတိယဆရာ စီရင်ဖွဲ့ပြုလုပ်သည့် အစိန္တေယျဝတ္ထုစုတွင်” ဟု ဆိုထားလေသည်။

ကျမ်း၏ အရည်အချင်း

ဤကျမ်းမှာ အနန္တလေးပါး၊ အစိန္တေယျလေးပါး စသည်တို့ကို ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့၌ လာသောအတိုင်း မြန်မာဘာသာဖြင့် ရေးသားကားသောကျမ်း

အပုဒ်

ဖြစ်သည်။ များသောအားဖြင့် ပါဠိကျမ်းဂန် စကားကို မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆို ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်သော်လည်း အချို့ နေရာများ၌ စပ်ဆိုင်ရာ ကျမ်းဂန် အထောက်အထားများအပြင် ပါရမီတော်ခဏ်းပျို့၊ ဆုတောင်းခဏ်းပျို့၊ စသော ပျို့လင်္ကာများကိုပါ ထည့်သွင်း ကိုးကား ရေးသားထားသဖြင့် ပိဋကတ်စာပေ၊ မြန်မာစာပေ နှစ်ဘက်စုံသောကျမ်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

သို့ရာတွင် ပါဠိကျမ်းဂန်စကားကို မြန်မာပြန်ဆိုရေးသားရာ၌ တခါတရံ ပါဠိပိဋကတ် နှိုင်းနင်းကျမ်းကျင်သော အခြားဆရာတော်များ ပြန်ဆိုပုံနှင့် မတူသော အချက်အနည်းငယ်ကို တွေ့ရသည်။ ပုံစံအဖြစ် အနည်းငယ် ဖော်ပြရသော်-

စာမျက်နှာ ၆၄ ၌ “လှမ်းသောခြေတို့ကို မလှမ်းတတ်ပဲ စိတ်တည်ကြည် သကဲ့သို့” ဟု ပါရှိသည်။ ၎င်းမှာ ‘ဥက္ခိတ္တံ ပါဒံ အနိက္ခိပိတ္တာ ခိတ္တကထာဝိယ တိဋ္ဌန္တိ’ ဟူသော မူရင်း ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာ စကားနှင့် အဓိပ္ပာယ် မတူ ဖြစ်နေ သည်။

စာမျက်နှာ ၆၇ ၌ “ခုနစ်ရက်တကြိမ်သာ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသော ‘သတ္တာ ဟိက မေဝ’ ကို “ခုနစ်ရက်မျှသာ” ဟုလည်းကောင်း။

စာမျက်နှာ ၇၉ ၌ “နဂါးတို့သည်ဆုတ်၍” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသော ‘နာဂါ ဩသက္ကိတ္တာ’ ကို “နဂါးတို့ကိုလိုက်၍” ဟုလည်းကောင်း။

စာမျက်နှာ ၁၂၄ ၌ “အပြစ်ရှာဘို့ အပေါက်ကိုကြည့်လျက်” ဟု အဓိပ္ပာယ် ရသော ‘ဩတာရာပေက္ခာ’ ကို “သက်ခြင်းနှင့်သည် ဖြစ်၍” ဟု လည်းကောင်း။

ယင်း၌ပင် “နံသာပန်းခွေ” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသော ‘ဂန္ဓမာလာဇဋ္ဌံ’ ကို ‘နံသာပန်းတို့ဖြင့်ထုံသောဆံကျစ်’ ဟုလည်းကောင်း။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် အများပြန်ဆိုပုံနှင့် မတူသောအချက်များကို တွေ့ရသည်။ ယင်း တို့မှာ ကျမ်းပြုဆရာတော်တွေ့ရသော ပါဠိစာမူများကပင် ချွတ်ယွင်း တမျိုးဖြစ် နေသောကြောင့်လော၊ သို့မဟုတ် အဆင့်ဆင့် ရေးကူးရာတွင် ပြင်ဆင်ရေးကူးကြ သောကြောင့်လော ဟု အမှန် မပြောနိုင်ပေ။

ကျမ်း၏ကျေးဇူး

ဤကျမ်းတွင် ပါဠိဘာသာဆိုင်ရာ၌ ယခုခေတ်ပုံနှိပ်မူများနှင့် မတူသော မူကွဲ ပါဠိ၏ မြန်မာဘာသာပြန်များကို တွေ့ရသဖြင့် ထိုခေတ်ကရှိသော အထူးသဖြင့် ကျမ်းပြုဆရာတော်ကြည့်ရှုသော ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာစာမူများကို သိရခြင်းသည် ဤကျမ်း၏ ကျေးဇူးတရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာမူ ပါဠိ

အမှတ်

ပိဋကတ်တို့၌ သီဟိုဠ်မူ၊ ယိုးဒယားမူ စသည်ဖြင့် အောက်ခြေတွင် မူကွဲအဖြစ် ပြထားသော စကားများမှာ ထိုခေတ်က မြန်မာမူ ပါဠိပိဋကတ်၌ ရှိခဲ့ကြောင်း (စာမျက်နှာ ၄၈၊ ၄၉၊ ၁၁၉ စသည်တို့အရ) သိရလေသည်။

ထို့အတူ မြန်မာဘာသာ ဆိုင်ရာ၌လည်း ယခုခေတ်ပုံနှိပ်မူ ပါရမီခဏ်းပျို့၊ ဆုတောင်းခဏ်းပျို့တို့နှင့် မတူသော မူကွဲများကို တွေ့ရသဖြင့် ထိုခေတ်က ပါရမီခဏ်း၊ ဆုတောင်းခဏ်း စာမူတို့ကို သိရခြင်းသည်လည်း ဤကျမ်း၏ ကျေးဇူးတရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ၎င်းပြင် ပါရမီခဏ်းအဖြေ၊ ဆုတောင်းခဏ်းအဖြေ များ ထိုခေတ်ကပင် ရှိနေပြီ ဖြစ်ကြောင်းကို သိရခြင်း၊ ပိဋကတ်သာရဝတ္ထု၊ တောင်ဘီလူးဆရာတော်ပြုစုသော သမ္မဒါနကျမ်း စသည်တို့ ရှိကြောင်းကို သိရခြင်းမှာလည်း ဤကျမ်း၏ ကျေးဇူးပင် ဖြစ်သည်။

စာမူ

အစိန္တယျဝတ္ထု ပေမူနှစ်စောင်ကို ရသည်။ ပထမပေမူမှာ မန္တလေး အရှေ့ပြင်၊ အိုးအိမ်စခန်း၊ တိုက်တန်း ၁၂၊ အခန်း ၄၊ ဦးဝင်းဖေ (စာရေးဆရာမောင်စွမ်းရည်)က ဆရာဦးဝန်(မင်းသုဝဏ်)မှ တဆင့် တက္ကသိုလ်များ ဗဟိုစာကြည့်တိုက်သို့ လှူဒါန်းသော ပေမူဖြစ်သည်။ ယင်းပေမူမှာ ၆ ကြောင်းရေး၊ 'က'အစ 'ဏော်'အဆုံး ၁၄ အင်္ဂါနှင့် ၁၀ ချပ်ရှိသည့် ပေမူ ဖြစ်သည်။ ပေချပ်နှစ်ချပ် ကျိုးပျက်နေသည်။ အဆုံးသတ်စကား မပါ။ ပေကူးသက္ကရာဇ် မပါ။ အရေးအသားကိုထောက်၍ ဒုတိယပေမူထက် ရှေးကျသည်ဟု ခန့်မှန်းနိုင်သည်။ ယင်းစာမူကို ရွှေဘိုခရိုင်၊ တန့်ဆည်မြို့နယ်၊ လက်ဆောင်ခံ ဘုန်းကြီးကျောင်းမှ ရရှိခဲ့သည်ဟု ဦးဝင်းဖေက မှတ်သားထားပါသည်။ ဒုတိယပေမူမှာ ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်၊ သာသနာ့ရက္ခိတကျောင်း၊ အရှင်ဝိသုတဘိဝံသ (ဓမ္မာစရိယ)ထံမှ ရသော ပေမူ ဖြစ်သည်။ ယင်းပေမူမှာ ၉ ကြောင်းရေး၊ 'က'အစ 'ညော'အဆုံး ၉ အင်္ဂါနှင့် ၉ ချပ်ရှိသော ပေမူဖြစ်သည်။ အကျိုးအပျက် မရှိ။ ပေသန့်သည်။ အစအဆုံး ပါသည်။ ၁၁၉၈ ခုနှစ် ကူးသော ပေဖြစ်သည်။

တည်းဖြတ်ပုံ

ပထမပေမူကို မူထား၍ ဒုတိယပေမူနှင့် တိုက်ဆိုင်ပြီးလျှင် ကျနေသော စာပိုဒ်များကို ဖြည့်စွက်ကာ တည်းဖြတ်သည်။ တည်းဖြတ်ရာ၌-

(က) ကျမ်းပြုဆရာတော် အခြေခံ ရေးသားသော မူရင်း ပါဠိကို တတ်နိုင်သမျှ ရှာဖွေ၍ တိုက်ဆိုင်ပြီးလျှင် စပ်ဆိုရာ ကျမ်းများနှင့် ညှိနှိုင်းတည်းဖြတ်ပါသည်။ တည်းဖြတ်သည် ဆိုသော်လည်း အချို့သော စာလုံးပေါင်း (ကျမ်းကန်၊ ချင်သေ၊ ပြုချင်း)တို့ကို ပြင်ခြင်းမှတစ်ပါး စာသားကို မူအတိုင်းထားပြီး အောက်ခြေတွင်သာ မှတ်ချက်ရေးသားပါသည်။ (ညှိနှိုင်းကိုးကားသော ကျမ်းများကို တနေရာတွင် ဖော်ပြထားသည်။)

အမှတ်

(ခ) ပါဠိဘာသာကို မြန်မာပြန်ဆိုမှုအဆင့်ဆင့် တိုးတက်လာပုံကို သိစေလိုသဖြင့် အချို့ နေရာများ၌ ဆိုင်ရာ မူရင်း ပါဠိများကို အောက်ခြေမှတ်ချက်တွင် ဖော်ပြပြီး နောက်ဆရာတို့ ပြန်ဆိုပုံကိုပါ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ (စာမျက်နှာ ၃၂၊ ၃၃၊ ၆၇၊ ၇၇၊ ၇၉ စသည်တို့တွင် ကြည့်ပါ။)

(ဂ) စာမူကွဲနှင့် စာမူပျက်များကိုလည်း ထင်ရှားသိသာအောင် ထောက်ပြထားသည်။ အနည်းငယ် ထုတ်ပြရသော်-

သတ္တာနံ-သတ္တာဟံ (၄၉)

အမုယောဇန-အဋ္ဌယောဇန (၅၇)

ဥရဂါဒိသု-ဥဒကာဒိသု (၇၈)

ယဿတ္ထာယ-ယသတ္ထာယ (၁၁၉)

အတ္တဘာဝသတေ-ဣတ္ထိဘာဝသတေ (၂၀၆)

(ဃ) စာလုံးပေါင်းနှင့်စပ်၍ ပထမပေမူတွင် ယခုခေတ်ရေးပုံနှင့် မတူသော အရေးအသားတို့ကို တွေ့ရသည်။ ပုံစံပြရသော်-

ကျမ်းကန်(ကျမ်းဂန်)၊ ချင်သေ့(ခြင်သေ့)၊ ချင်း(ခြင်း)၊ ချံရံ(ခြံရံ)၊ ဆုမ်း(ဆုံး)၊ တဉ်း(တည်း)၊ ပုဇ္ဇော်(ပူဇော်)၊ မြမ္မာ(မြန်မာ)၊ ရဿေ(ရသေ့)၊ ရှဉ်(ယှဉ်)၊ ဟိ(ရို)၊ ဥယဉ်(ဥယျာဉ်)၊ ပုံဏား(ပုဏ္ဏား) စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

ယင်းတို့အနက် ကျမ်းကန်၊ ချင်သေ့၊ ချင်း(ပြုခြင်း)၊ ချံရံ စသည်တို့ကို ယခုခေတ်ရေးသားပုံအတိုင်း ပြင်၍ ကြွင်းသော အရေးအသားတို့ကို ထိုခေတ်ကရေးပုံကို သိစေခြင်းငှာ သူ့အတိုင်း ထားသည်။

ကျေးဇူးစကား

‘အစိန္တယျဝတ္ထု’ကို တည်းဖြတ်ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်ရန်အတွက် အစိန္တယျဝတ္ထုပေမူလူဒါန်းကြသော ဦးဝင်းဖေ(စာရေးဆရာမောင်စွမ်းရည်)နှင့် တက္ကသိုလ်များဗဟိုစာကြည့်တိုက်၊ ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်၊ သာသနာ့ရက္ခိဟကျောင်း၊ အရှင်ဝိသုတာဘိဝံသ။ အခြားပေမူတစောင်မှ ကျမ်းပြုဆရာတော်၏ ဘွဲ့အမည်ကို ရေးသား ပေးပို့ ကူညီသော ပခုက္ကူမြို့ အနောက်ချောက်ကန်၊ အလယ်ကျောင်း၊ သျှင်မဟာရေဝတ တို့အား ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဖော်ပြပါသည်။

ဒဂုန်ဦးထွန်းမြင့်

၁၃၃၃ ခု၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့။
[၄၊ ၁၀၊ ၇၁]

၁၂	မိုး	ရွှင်ဇိနာရာမ ပါရမီခန့်အဖြေ	ရွှင်ဇိနာရာမ (၁၀၄၅)	တနင်္သာရီ၊ မော်လမြိုင်၊ ၁၂၄၅။
၁၃	မိုးနာလင်္ကာရ	မိုးနာလင်္ကာရဦးကာ	အရှင်ဗုဒ္ဓရက္ခိတ	သုဓမ္မဝတီ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၃၀၂။
၁၄	မိုးနိတ္ထိ	မိုးနိတ္ထိပကာသနီ	ကျီးသဲလေးထပ်ဆရာတော်	
၁၅		ဇောတုအဋ္ဌကထာ၊ ပ	၁၁၇၉ ခု ဖွား၀၂၂၆ ခု လွန်	ဟံသာဝတီ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၃၀၅။
၁၆		စ	ရွှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသ	ဗုဒ္ဓသာသနအဖွဲ့၊ ရန်ကုန်၊ ၁၃၂၀။
၁၇		မ	။	။
၁၈		သ	။	။
၁၉	တထာပတ၊ ပ	တထာပတဥပနိဋ္ဌိပနီ	သီရိသဒ္ဓမ္မဘိလင်္ကာရ၊ ၁၁၃၄	ဟံသာဝတီ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၅၀။
၂၀	- - -	တိပိဋက၊ ပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်အတွဲ-၉		ဗုဒ္ဓသာသနအဖွဲ့၊ ရန်ကုန်၊ ၁၃၃၂။
၂၁	တန့်တားဦးတည်	* တန့်တားဦးတည်မဟ်သာ		
၂၂	မော်ကွန်း	မော်ကွန်းကုန်း	ရွှင်မဟာသီလဝံသ	စကြာဝဠာ၊ ရန်ကုန်။
	ဓာနသျှ	အဘိဓာန်ပါဠိနိဋ္ဌိသျှ	ကျော်အောင်စံထားဆရာတော်	
၂၃	ဓမ္မပဒ	ဓမ္မပဒပါဠိတော်	၁၁၀၀။	တိုး၊ ရန်ကုန်။
၂၄	- - -	(အဋ္ဌကထာနှင့် တွဲလျက်)	ဘုရားဟော	ဗုဒ္ဓသာသနအဖွဲ့၊ ရန်ကုန်။
၂၅	ဓမ္မပဒ ဌာပ	* ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ	သင်္ဂဟဆရာတော်	၁၃၂၀။
၂၆	ဓမ္မရာသီ	* ဓမ္မရာသီပါဠိ	ရွှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသ	ကဝိန္ဒာသီရိ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၂၆၃။
၂၇	- - -	* ဓမ္မရာသီဝတ္ထု	သျှင်ကမာရကဿပ(၉၀၇ ခု)	ဗုဒ္ဓသာသနအဖွဲ့၊ ရန်ကုန်၊ ၁၃၂၀။
၂၈	- - -	နိဒါနဝိသုဒ္ဓိ	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်မသိရ	ဟံသာဝတီ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၂၉။
	- - -		ဘုရားဟော	ကျမ်းတိုလည်းမတွေ့ရ။
	- - -			ဗုဒ္ဓသာသနအဖွဲ့၊ ရန်ကုန်၊ ၁၃၃၀။

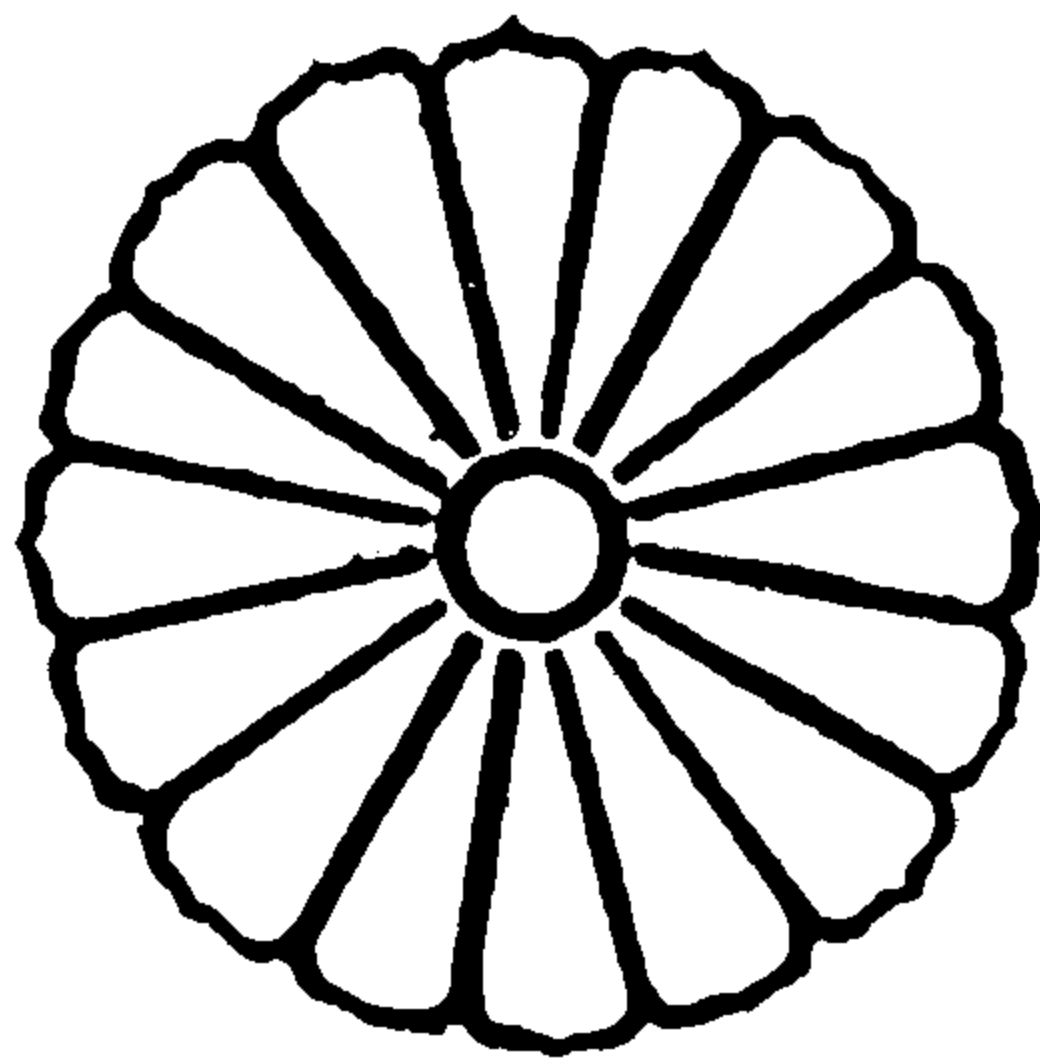
မိုးရိပ်လေးငယ်တို့သို့

ခရစ် () ပြဿ ကျမ်းမျိုး () ကျမ်းများ ဖြစ်သည်။

ဦးရေ	အတိမတ်	ကျမ်းအမည်	ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်နှင့်ကျမ်းပြုနှစ်	ပုံနှိပ်တိုက်နှင့်ပုံနှိပ်နှစ်
၈၀	သုတ်သီလကုန်၍	သုတ်သီလကုန် အဋ္ဌကထာ	ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃာသ	ဗုဒ္ဓသာသနအဖွဲ့၊ ရန်ကုန်၊ ၁၃၂၃။
၈၁	သမ္မာဟဝိနောဒနီ	* သမ္မာဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာသံယုတ်ဋီကာ၊ ပ	ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃာသ	" ၁၃၂၆။
၈၂	သံယုတ်ဋီကာ၊ ပ	အာစရိယဓမ္မပါလ	" ၁၃၂၂။
၈၃	သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပ-ဒ	ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃာသ	" ၁၃၁၉။
၈၄	ဟံ ၁	ပါရမီတော်ခန်းပျို့ (ဟံသာဝတီမူ) ဆုတောင်းခန်းပျို့ (ဟံသာဝတီမူ)	ရှင်မဟာသီလဝံသ	ဟံသာဝတီသတင်းစာတိုက်၊ ၁၉၁၁။
၈၅	ဟံ ၂	ပါရမီတော်ခန်းပျို့ (ဟံသာဝတီမူ) ဆုတောင်းခန်းပျို့ (ဟံသာဝတီမူ) အတိတ်ကြွယ်ရဓမ္မ	ရှင်မဟာသီလဝံသ	" ၁၉၂၂။
၈၆	* အနာဂတဝင်ဝတ္ထု	အုပ်စိုးဆရာတော်ဘုရားကြီး	သုဓမ္မဝတီ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၃၁၇။
၈၇	* အနာဂတဝင်အဋ္ဌကထာ		ဟံသာဝတီ၊ ရန်ကုန်၊ ၁၉၂၈။

အစိန္တယျဝတ္ထုသည် ညောင်ရမ်းခေတ် မြန်မာ
သက္ကရာဇ် ၉၅၉ မှ ၁၁၁၃ ခု(အေဒီ ၁၅၉၇ မှ
၁၇၅၁ ခန့်)အတွင်း သက္ကရာဇ် ၁၀၄၆ (အေဒီ
၁၆၈၄ ခန့်)က ရေးသားသော စာ ဖြစ်ပါ
သည်။ မြန်မာ နိုင်ငံ သုတေသန အသင်းက
ပြန်လည် ဖော်ထုတ်ရာ၌ ပေမူတွင် ပါရှိသည့်
စာလုံးပေါင်း သတ်ပုံ ရေးထုံးအတိုင်း ပြုပြင်
ပြောင်းလဲခြင်း မရှိပဲ ထုတ်ဝေလိုက်ပါသည်။
သို့အတွက် မျက်မှောက်ခေတ် စာလုံးပေါင်း
သတ်ပုံနှင့် အချို့ နေရာ များတွင် ကွဲပြား
ခြားနားမှုရှိကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်း

အစိန္တယျဝတ္ထု

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

အစိန္တယျ၊ အနန္တဖြင့်၊ ဆုံးဆမဟိ၊ ဉာဏ်တော်သိသည်။ မုနိ
ထွတ်ထား၊ မြတ်ဘုရားတို့၊ ထင်ရှားပွင့်ရာ၊ ဤကျွန်းသလျှင်၊ မြတ်ရာ
ပုည၊ ဒါနကောင်းမှု၊ ပြုလေအရာ၊ ထင်ရှားစွာ၏၊ စကြဝဠာအဝန်း၊
လေးရပ်ကျွန်းတွင်၊ တောင်စွန်းလကျာ၊ ဒက္ခိဏာ၌၊ သာယာထူးဆန်း၊
ဇမ္ဗူကျွန်းဟု ထွန်းသတည်း။ ဤဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း အပြင်၌ ထင်ရှားသော
မေ့လျော်ဖွယ်ဟိသော၊ ကောင်းမှုကို အလိုဟိသော သူတို့၏နေရာဖြစ်သော
မြန်မာပြည်အရပ်၌ ကျယ်ဝန်းစွာသော ရတနာတို့ဖြင့် ပြွမ်းရာဖြစ်သော
ခပ်သိမ်းသော တိုင်းနိုင်ငံတို့မှ အခွန်အတုတ်တို့၏ ဆက်ကပ်ရာ ဖြစ်သော
ဂင်္ဂါမြစ်ကြီး တည်းဟူသော တန်ဆာဆင်အပ်သော ထိုတမ္ပဒီပ အမည်
ဟိသော တိုင်း၌ ရတနာပူရ အဝ ပြည်ကြီး ဟူ၍ ထင်ရှားစွာသော
မြေဗျာတို့၏ မင်းနေပြည် ဖြစ်သော အထူးထူးသော လူမျိုးတို့ဖြင့် ချောက်
ချားသော ခပ်သိမ်းသော မြို့အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံစွာ ရွှေနန်းပြာသာဒ်တို့ဖြင့်
တင့်တယ်စွာသော အထူးထူးသော ရွှေကျောင်းတို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊
စေတီတို့ဖြင့်လည်းကောင်း တန်ဆာဆင်အပ်သော ပြည်ကြီးသည် ဖြစ်
သတည်း။ ထို ရတနာပူရ အဝရွှေပြည်၏ မြောက်အရပ်၌ ဟိမဝန္တာမှ
စီးသော မြန်စွာသော ငြိမ်သောရေရှိသော ရောဝတီ အမည်ဟိသောမြစ်
ဖြစ်သတည်း။ ဤသို့လျှင် ခပ်သိမ်းသော မြို့၏အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော
အထူးထူးသော ရွှေကျောင်းစေတီတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော အလွန်

၁။ ဆုံးဆမသိ၊ ဉာဏ်တော်ယှိသည်(ဝိ)

၂။ ပြုသောအရာ(ဝိ)

မေ့လျော့ဖွယ်ဟိသော ရတနာပူရ အဝရွှေပြည်၌ မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ်
တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ အလွန် မေ့လျော့ဖွယ် ဟိသော ဝေဇယန္တာ
ပြာသာဒ်၌ နှစ်ကုဋေ ငါးသန်းသော အခြွေအရံတို့ဖြင့် သိကြားနတ်မင်း
သည် စံစားသကဲ့သို့ မြင်းမိုရ်တောင်နှင့် တူသော မင်းဝံ တောင်ထိပ်၌
တာဝတိံသာ နတ်ပြည်နှင့်တူသော ရတနာပူရ အဝရွှေပြည်၌ ဝေဇယန္တာ
ပြာသာဒ်နှင့်တူသော ရွှေနန်းတော်ပြာသာဒ်၌ သိကြားမင်းကဲ့သို့ များ
စွာသော မှူးတော် မတ်တော်တို့ဖြင့် ခြံရံလျက် စံမေ့လျော့တော်မူသည်
ဖြစ်၍ ဘုန်းလက်ရမ်း အာဏာစက်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော လေးကျွန်း
လုံးကို ထွန်းစေနိုင်သော နေမင်း၏ အရောင်သည် ခပ်သိမ်းသော မိုက်
မှောင်တို့ကို ဖျောက်နိုင်သကဲ့သို့ ဘုန်းတော်တည်းဟူသော နေရောင်ဖြင့်
အမိုက်မှောင်နှင့်တူသော ခပ်သိမ်းသောရန်သူတို့ကို ပယ်ဖျောက်သုတ်သင်
အောင်မြင်တော်မူသည် ဖြစ်၍—

ဒါနံသီလံ ပရိစ္စာဂံ၊ အဇ္ဇဝံ မုဒုဝံတပံ။
အကောဓံ အဝိဟိံသဉ္စ၊ ခန္တီစ အဝိရောဓနံ။

အလှပေးခြင်း၊ သီတင်းသုမ်းခြင်း၊ စွန့်ကြဲခြင်း၊ ဖြောင့်စွာကျင့်ခြင်း၊
နူးညံ့ခြင်း၊ ဥပုသ်ဆောက်တည်ခြင်း၊ အမျက်မထွက်ခြင်း၊ မညည်းဆဲခြင်း၊
သည်းခံခြင်း၊ မဖောက်မပြန်ကျင့်ခြင်း၊ ဤသို့ဟောတော်မူသော မင်း၏
တရား ဆယ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည်ဖြစ်၍ ရတနာသုံးပါးတို့၌ အလွန်
သဒ္ဓါခြင်း ဟိတော်မူသည်ဖြစ်၍ ပရိယတ္တိ သာသနာတော်၊ ပဋိပတ္တိ
သာသနာတော်၊ ပဋိဝေဓသာသနာတော် ဤ သုမ်းပါးသော သာသနာ
တော်တို့တွင် ပရိယတ္တိ သာသနာတော်သည် ပဋိပတ္တိ သာသနာတော်၊
ပဋိဝေဓ သာသနာတော် နှစ်ပါးတို့၏ မူလ အကြောင်းရင်း ဖြစ်သည်

-
- ၁။ ပေမူတွင် သကြားဟူရှိသည်။ နောက် သိကြား ဟူသမျှ၌လည်း သကြား
ဟူ၍ပင် ရှိသည်ကို သိကြားဟု ပြင်ပါသည်။
 - ၂။ ပေမူတွင် ချံရံ ဟု အပင့်နှင့် ရှိသည်ကို ဝဏ္ဏဗောဓနအတိုင်း အရစ် ပြင်
သည်။ နောက်ခြံရံတို့၌လည်း ဤအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။
 - ၃။ ဇာတက၊ ဒု-၉၇၊ မဟာဟံသဇာတ် (၅၃၄) ၌ မဒ္ဒဝံဟု ရှိသည်။
 - ၄။ ပေမူ၌ ချင်းဟု အပင့်နှင့်ရှိသည်ကို အရစ်ပြင်သည်။ နောက်ခြင်းတို့၌လည်း
ဤအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဟူ၍ ပညာတော် သိတော်မူသည်ဖြစ်၍ ပရိယတ္တိ သာသနာတော်တည်း
ဟူသော ပိဋကတ်သုမ်းပုံ တရားတော်ကို အလွန်ကြိုးစား အားထုတ်တော်
မူသည်ဖြစ်၍ သာသနာတော်စီးပွား၊ ပြည်သူ လူ ရဟန်းတို့၏ စီးပွား
များအံ့သော အကြောင်းကို ပြုတော်မူသော အလေ့ ဟိ တော် မူသော
တရားတော်ကျမ်းဂန် လာသည်အတိုင်း ကျင့်ခြင်း၊ တရားတော်လာသည်
အတိုင်း ဆုမ်းဖြတ်ခြင်း၊ ဓမ္မသတ်နှင့် ညီစွာ စီရင်ခြင်း၊ ရှေးပညာဟိ
သူဟောင်းတို့ သုမ်းစွဲရိုး သုမ်းစွဲစဉ် ဆိုရိုးဆိုစဉ် အဟုတ်အမှန်ကိုသာ အလို
တော်ဟိသော သိရီသုဓမ္မ သိရီပဝရ မဟာသုဓမ္မရာဇာဓိရာဇာ အမည်တော်
အားဖြင့် နာမတံဆိပ် ဘိသိက်မင်္ဂလာ လူထွတ်ချာဟု မြမ္မာပြန်တွေ့ အသရေ
တို့ဖြင့် မြတ်တော်မူသော၊ တရားမင်းကြီးတို့၏ အရှင် ဖြစ်တော်မူသော
မင်းမြတ်သည်၊ တရားတော်နှင့် မွေ့လျော်သောအား သုမ်းပါး ရတနာ
မကွာကိုယ်တော် စံမွေ့လျော်၍ သူတော်တရား ကျမ်းဂန်များ၌ မှတ်သား
ဆစ်ပိုင်း သင့်နှိုင်းရာရာ၊ နည်းနာနာ၊ ဂုဏ်သာရကို၊ ကြားကစိန်ဝမ်း၊
ပီတိ ရှမ်း၍၊ ရှင် ဝမ်း မြောက်တော် မူစေသော။ လေးပါး နန္ဒ၊
စိန္တေယျနှင့်၊ ထိုမှတပါး၊ လေးပါးလေးပါး၊ ပြားသောအရာ၊ မှတ်ဖွယ်
ရာကို၊ ကျမ်းလာသောတိုင်း၊ ဆစ်ပိုင်းဖော်ပြ၊ မြမ္မာဝေါဟာ၊ ဆိုရိုး
မူနှင့်၊ ညီစွာသောအား၊ မှတ်သားနည်းနာ၊ အဖြာဖြာကို၊ သိသာစေအောင်၊
ပြည့်န်ဆောင်အံ့၊ ထိပ်ခေါင် မိုး၍ ရန်မျိုးအောင်သည် ဖြစ်စေသော။

- ၁။ ပေမူ၌ ကျမ်းကန်ဟု ကကြီးနှင့်ရှိသည်ကို ကျမ်းဂန်ဟု ပြ်သည်။ နောက်
ကျမ်းဂန်တို့၌လည်း ဤအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။
- ၂။ ဝမ်းပဲအင်းစံမင်း ခေါ်သော မင်းရဲကျော်ထင် ဖြစ်ရာသည်။ တံဆိပ်နာမံကို
ရာဇဝင်တို့၌ “သိရီပဝရ မဟာ ဓမ္မ ရာဇာဓိ ရာဇာ” (မဟာရာဇဝင်ကြီး၊
တ-၂၅၀၊ (အစိုးရ)။ “သိရီပဝရသုဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇာ” (သုတေသနတ
မဟာရာဇဝင်ကြီး၊ တ-၂၇၄)ဟု တွေ့ရသည်။ ပေါရာဏဒီပနီ၊ ပ-၄၂၇
(ဝမ်းဘဲအင်းစံမင်းလက်ထက်က ရေးသည် ရွှေစာနိဂုဏ်းစာ)၌ သိရီပဝရ
မဟာသုဓမ္မ ရာဇာဓိရာဇာ - ဟူ၍ ပါသည်။
- ၃။ ဝိမူတွင် ကွင်းအမှတ်ရှိ စာများ အစား (ဤသို့သာယာ၊ ကျွန်းမြတ်စွာ၌၊
သာသနာတော် ငါးထောင်၊ ထွန်းပဆောင်လျက်၊ ဘုန်းခေါင်ဘုရား၊
ရှင်တော်များတိုင်၊ ကြားစကြား ဓမ္မတာဖြင့်၊ ဟောရာကေန်၊ အမြဲမှန်၏၊
နိဗ္ဗာန်ရနေ၊ ဝေနေယျအား၊ ဥာဏ်တရားဖြင့်၊ ထင်ရှားဟောရာ၊ ဤကျွန်း
သာလျှင်၊ ကျွတ်ရာဌာနအနေတည်း)ဟု ရှိသည်။
- ၄။ မှတ်ဖွယ်သာကို(ဝိ)

အနန္တ လေးပါး

အနန္တော အာကာသော

အနန္တကား လေးပါးတည်း။ လေးပါး ဟူသော်ကား အနန္တော အာကာသော၊ အနန္တော သတ္တန်ကာယော၊ အနန္တော စက္ကဝါဠော၊ အနန္တော ဗုဒ္ဓဉာဏော။ ဤသို့လျှင် ကျမ်းဂန် လာရကား အနန္တော အာကာသောဟူ၍ ဟောတော်မူရာ၌ ကောင်းကင်သည်ကား အဆုမ်းမဟိ အဇ္ဈာကာသ အဋ္ဌိအစွန်းမဟိ ဟင်းလင်းသာ ဟိလေသည်။ ထို့ကြောင့် ကောင်းကင်ဟု ခေါ်ဝေါ်လေသတည်း။ ကောင်းကင်သည် အဘယ်သို့ တည်ဟန်တည်သနည်းဟူမူကား ဤလေအထု၊ ရေအထု၊ မြေကြီးအထုမှစ၍ မြင်းမိုရ်တောင်၊ ထိုတောင်ထိပ်မှစ၍ ယာမာ၊ တုသိတာ စသော နတ်ပြည် လေးထပ်၊ ထိုနတ်ပြည်လေးထပ်အထက်၌ကား ဗြဟ္မာပြည် တဆယ့်ခြောက် ထပ်၊ ထို ဗြဟ္မာပြည်အထက်၌ကား အရူပ ဗြဟ္မာပြည်လေးထပ်၊ ထို အထက်မူကား နတ်ဘုံမဟိပြီ၊ အဇ္ဈာကာသ အဋ္ဌိအစွန်းမဟိ၊ ကောင်းကင် ဟင်းလင်းသာ ဟိလေသတည်း။ လေအထု၊ ရေအထု၊ မြေကြီးအထုမှ ထောက်၍ အထက်ကောင်းကင်ဟု ခေါ်ဝေါ်လေကုန်သည်။ ထိုသို့ ကိုးသိန်း ခြောက်သောင်း အထုဟိသော လေအောက် တုံသော်လည်း အဇ္ဈာကာသ အဋ္ဌိအစွန်းမဟိ၊ ကောင်းကင်သာ ဟင်းလင်းတည်လေသည်။ ထို့ကြောင့် အောက်ကောင်းကင်ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်လေသတည်း။ မြင်းမိုရ်တောင် လုံး ဟိလောက်သော ကျောက်ကိုချလိုက်ဟိသော်လည်း မည်သည့်အရပ်၌ တည်လေ၏ဟု မသိနိုင်ရာ။ ထို့ကြောင့် အနန္တောအာကာသော ဟူ၍ ဟောတော်မူလေသတည်း။ ။ အနန္တောအာကာသောကား ပြီး၏။

အနန္တောသတ္တန်ကာယော

အနန္တောသတ္တန်ကာယော ဟူ၍ ဟောတော်မူရာ၌ သတ္တဝါအပေါင်း တို့သည် အလွန် များကုန်သည် ဖြစ်သောကြောင့် ရေတွက်အံ့သောငှာ

၁။ “အာကာသော အနန္တော၊ စက္ကဝါဠာနိ အနန္တော၊ သတ္တန်ကာယော အနန္တော၊ ဗုဒ္ဓဉာဏံ အနန္တံ” အဋ္ဌသာလိနီ-၂၀၄။

အဆုမ်းမဟံကုန်။ သတ္တဝါတို့၏ အဖြစ်အစကို သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရားသည် မည်သည့်ဘုရား ဖြစ်တော်မူသောအခါမှစ၍ ဖြစ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မည်သည့်မင်း ဖြစ်သောအခါမှစ၍ ဖြစ်သည် ဟူ၍လည်းကောင်း ဟောတော်မူ။ ထို့ကြောင့် အစမထင် သသံရာ ဟူ၍သာ ဟောတော်မူသည်။

ဂင်္ဂါမြစ်တွင် သဲနှင့် အမျှ ဖြစ်တော်မူကုန်ပြီးသော မြတ်စွာဘုရားတို့၌ ကျွတ်လေကုန်ပြီးသော သတ္တဝါတို့လည်း အနန္တ အပရိမာဏ အတိုင်းမသိ များစွာလျှင် ကျွတ်လေကုန်ပြီ။ မကျွတ်သေးသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့ သည်လည်း အနန္တ အပရိမာဏ အတိုင်းမသိ များစွာလျှင် ဖြစ်ကုန်သည်။

အဘယ်ကြောင့် သတ္တဝါဟူ၍ နာမပညတ် အမည် ခေါ်ဝေါ်လေကုန်သနည်း ဟူမူကား ရူပါရုံတည်းဟူသော အဆင်းကိုတပ်၍လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါရုံတည်းဟူသော အသံကိုတပ်၍လည်းကောင်း၊ ဂန္ဓာရုံတည်းဟူသော အနံ့ကိုတပ်၍လည်းကောင်း၊ ရသာရုံ တည်းဟူသော အရသာကို တပ်၍လည်းကောင်း၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတည်းဟူသော အတွေ့ကိုတပ်၍လည်းကောင်း၊ ဤသို့ ကာမဂုဏ်ငါးပါး၌ ငြိတတ်သောကြောင့် ပိုးမွှားတိရစ္ဆာန်မှ စ၍ လူ နတ် ဗြဟ္မာတို့သည် သတ္တဝါချည်း ဖြစ်ကုန်သည်။ ထို ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့၌ အငြိအတွယ်မဟံ တပ်ခြင်း ကင်းကုန်သည် ဖြစ်၍ ကိလေသာမှ ငြိမ်းကုန်ပြီးသော ရဟန္တာ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ သဗ္ဗညု ရှင်တော်ဘုရားတို့သည် သာလျှင် သတ္တဝါဟူသော ခေါ်ဝေါ်ခြင်းမှ လွတ်တော်မူကုန်သည်။

ဤသို့လျှင် များစွာသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့သည် လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည် ခြောက်ထပ် တည်းဟူသော ကာမဂုဏ်၌လည်းကောင်း၊ စိတ် စေတသိက် ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး တည်းဟူသော ဗြဟ္မာ့ဘုံ တဆဲ့ခြောက်ဘုံ တည်းဟူသော ရူပဘုံ၌လည်းကောင်း၊ စိတ် စေတသိက်သာဟိ၍ ရုပ်မဟံ အရူပလေးဘုံ၌လည်းကောင်း ဤသို့ ဘုံသုမ်းပါး၌ တည်ကုန်သည် ဖြစ်၍ အဖန်တလဲလဲ သသံရာဝဋ်၌သာ ကျင်လည်ကုန်သည် ဖြစ်၍ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို မရနိုင်ကုန်။ ထိုသို့ သတ္တဝါတို့သည် အတိုင်းမသိ များစွာဟိသောကြောင့် သတ္တနိကာယောအနန္တော ဟူ၍ ဟောတော်မူလေသတည်း။

ဤသို့ ကာမဂုဏ်ငါးပါးတို့၌ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရခဲသည်ကို အကြောင်းပြု၍—

“ကြမ္မာပစ်တင်”၊ ဝဋ်၌ပင်တည့်၊ ပဲ့ပြင်သောအား၊ အောက်လျှိုး
 သွားသည်၊ ငါးပါး ကာမဂုဏ်၊ ရေသို့စုန်လျက်၊ မျောသုန်
 ဆန်တက်၊ ပဲ့နိုင်ခက်သား၊ တန်စွက် ဝန်သေ၊ ပြည့်သောလေ့သို့၊
 ရွာနေလူဗိုလ်၊ ယင်းအလိုလျှင်၊ ဥဂြိုဟ်စူးစူး၊ လိုက်၍ပူး၏၊
 ဆန်ကူးမသာ၊ သတ္တဝါကား၊ အညာမစုန်၊ ကာမဂုဏ်ကြောင့်၊
 မဖြောင့်မူယူ၊ အပူအဆာ၊ ဖြစ်များစွာ၏”

ဤသို့ အစဟံသဖြင့် ရှင်မဟာသီလဝံသ အကျော်သည် စပ်တော်မူလေ
 သတည်း။

ထိုမှတပါးလည်း ဘဝသုမ်းပါး၌ တပ်၍ သတ္တဝါတို့၏ဖြစ်ရာအရပ်ကို
 ရည်၍—

“သတ္တာဝါသ၊ ဘုံကိုးဝဋ်၊ ပစ်ချကြမ္မာ၊ စေတနာကြောင့်၊
 သညာဧကတ်၊ နာနတ်ထူးပြား၊ အလားလားလျှင်၊ ငါးပါးဂတိ၊
 မှားဖွယ်ဟိ၏”

ဤသို့ စသည်ဖြင့် စပ်တော်မူလေသတည်း။ ဘုံကား သုံးဘုံသာတကား။
 အဘယ်ကြောင့် ဘုံကိုးဝဟူ၍ ဆိုလေသနည်းဟူမူကား အသက်ဝိညာဉ်၏
 တည်ရာခုနစ်ပါးတွင် အသညသတ်ဘုံနှင့် နေဝသညာ နာသညာယတနဘုံ
 ထည့်၍ ကိုးပါး ဖြစ်သတည်း။ အသက်ဝိညာဉ်၏ တည်ရာ ခုနစ်ပါး
 ဟူသော်ကား ဧကတ္တသညီ ဧကတ္တကာယလည်းတပါး၊ ဧကတ္တသညီ နာနတ္တ
 ကာယလည်းတပါး၊ နာနတ္တသညီ ဧကတ္တကာယလည်းတပါး၊ နာနတ္တသညီ
 နာနတ္တကာယလည်း တပါး၊ အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံလည်း တပါး၊
 ဝိညာဏဉ္စာယတနဘုံလည်း တပါး၊ အာကိဉ္စညာယတန ဘုံလည်း တပါး၊

-
- ၁။ ကြမ္မာပြစ်တင်(နန်း) ကျမ္မာပစ်တင်(ဇိ) ကြမ္မာသစ်တင်(ဟံ ၁၊၂)
 - ၂။ တံစွတ်(နန်း၊ဇိ၊ဟံ ၁၊၂)
 - ၃။ ဥချိုစူးစူး(နန်း) ဦးကြိုစူးစူး(ဇိ) ဦးချိုစူးစူး(ဟံ ၁၊၂)
 - ၄။ အညာမစုန်(နန်း၊ဇိ) အညာမခုန်(ဟံ ၁၊၂)
 - ၅။ ကာမဂုဏ်ကြောင့်၊ မဖြောင့်မူယူ (ဝိ၊ဇိ) ကာမဂုဏ်ကြောင့်၊ နှလုံးနှောင့်၍၊
 မဖြောင့်မူယူ (နန်း၊ ဟံ ၁၊၂)
 - ၆။ ပါရမီ* ၈၂။
 - ၇။ ပါရမီ* ၂၂။

ဤ ခုနစ်ပါးတည်း။ ပရိတ္တသုဘာ ဘုံ၊ အပ္ပမာဏသုဘာ ဘုံ၊ သုဘကိဏ္ဍာ ဘုံ၊ ဝေဟပ္ပိလ်ဘုံ၊ အဝိဟာ ဘုံ၊ အတပ္ပာ ဘုံ၊ သုဒဿာ ဘုံ၊ သုဒဿိဘုံ၊ အက္ကနိဋ္ဌဘုံ၊ ဤသို့လျှင် တတိယဈာန်ဘုံ သုံးဘုံကိုကြည့်၍ စတုတ္ထဈာန်ဘုံ ခြောက်ဘုံ တို့၌ကား ပဋိသန္ဓေစိတ်လည်း တခုတည်း၊ အဆင်းသဏ္ဌာန်လည်း တခုတည်း ဖြစ်သောကြောင့် တဘုံတည်းယူသတည်း။ ငရဲ ပြိတ္တာ အသူရကာယ် တိရစ္ဆာန် ဟူသော အပါယ်လေးဘုံ၊ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဘုံ၊ ဗြဟ္မပရောဟိတဘုံ၊ မဟာဗြဟ္မာဘုံ၊ ဤသို့ ပဌမဈာန် သုံးဘုံတို့၌ကား ပဋိသန္ဓေစိတ် တခုတည်းသာ ဖြစ်၍ အဆင်းသဏ္ဌာန် ပြားသောကြောင့် တဘုံတည်းယူသည်။ ပရိတ္တာဘာဘုံ၊ အပ္ပမာဏာဘာဘုံ၊ အာဘဿရဘုံ၊ ဤ ဒုတိယဈာန် သုံးဘုံတို့၌ ပဋိသန္ဓေစိတ်ပြား၍ အဆင်းသဏ္ဌာန် တူသောကြောင့် တဘုံတည်းသာ ယူသည်။ ဤလူ့ပြည်၊ စတုမဟာရာဇ်၊ တာဝတိန်သ၊ ယာမာ၊ တုဿိတာ၊ နိမ္မာနရတီ၊ ပရနိမ္မိတ ဝဿဝတီ၊ ဤကာမသုဂတိ ခုနစ်ဘုံတို့၌ကား ပဋိသန္ဓေစိတ်လည်း အထူးထူး၊ အဆင်းသဏ္ဌာန်လည်း အထူးထူး ဟိသောကြောင့် တဘုံတည်း ယူလေသည်။ ဤသို့လျှင် အသက်ဝိညာဏ်၏ တည်ရာဖြစ်သော ဘုံကား ခုနစ်ပါးတည်း။ အသညသတ် ဘုံကား အသက်ဝိညာဏ်၏ မဟိရာ ဖြစ်ခဲ့၊ နေဝသညာ နာသညာ ယတနဘုံသည်လည်း အသက်ဝိညာဏ် ဟိ၏လည်း မဆိုရ၊ မဟိ ဟူ၍လည်း မဆိုရ၊ သပိတ်၌ ဆီကဲ့သို့ အလွန်လျှင် သိမ်မွေ့စွာသော ဝိညာဏ်သာ ဖြစ်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် ထိုနှစ်ပါးသည် ဝိညာဏ် ဌ တို့၌

၁။ အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ ဒု-၄၂၇။

၂။ “ပတ္တမက္ခနတေလပ္ပဘုတိဟိစ ဥပမာဟိ ဧသမတ္ထော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော” အဋ္ဌသာလိနီ-၂၅၃။ သပိတ်သုတ်သောဆီ အစရှိသော ဥပမာတို့ဖြင့်လည်း ထင်ရှားပြအပ်၏။ သာမဏေသည် သပိတ်ကို ဆီဖြင့် သုတ်ထား၏။ ယာဂုသောက်ချိန် ရောက်သောအခါ မထေရ်က ‘သပိတ်ယူခဲ့’ဟုဆိုရာ သာမဏေက ‘သပိတ်တွင် ဆီရှိနေပါသည်ဘုရား’ဟု လျှောက်၏။ ထိုနောက် ဆီကျည်တောက်ကို ဆီဖြည့်လိုသဖြင့် ‘သာမဏေ ဆီယူခဲ့’ဟု ဆိုပြန်ရာ ‘ဆီမရှိပါဘုရား’ဟု လျှောက်၏။ သပိတ်တွင် ဆီရှိနေပါသည်ဘုရားဟု ဆိုခြင်းမှာ သပိတ်ကို ဆီသုတ်ထားသဖြင့် ‘ယာဂုနှင့် ရော၍ သောက်လျှင် မအပ်သောကြောင့် လျှောက်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုဆီကို ဆီကျည်တောက်ထဲ ထည့်ရန်ကား မဖြစ်နိုင်သဖြင့် ဆီမရှိပါဟု လျှောက်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အဋ္ဌသာလိနီ-၂၅၃။

မဝင်ကောင်း။ ဤသို့လျှင် ပဋိသန္ဓေ၊ အဆင်းသဏ္ဌာန်ဟူသော အဖြစ်ဖြင့် တည်ရာဟိသော ခုနစ်ဘုံတွင် အသညသတ်ဘုံနှင့် နေဝသညာ နာသညာ ယတနဘုံထည့်၍ ဘုံကားကိုးဝ ဖြစ်လေသတည်း။ အချို့သော ပါရမီခန်း တို့၌ကား သုဒ္ဓါဝါသ ဘုံကိုးဝဟူ၍ ရေးမှူးလေကုန်သည်။ ထိုသို့ရေးခြင်း သည်ကား စာရေးသောသူတို့သည် နှလုံးမသွင်းနိုင်၍ အဆင့်ဆင့်ရေးရာတွင် ရေးမှူး လေကုန်သည်။ သုဒ္ဓါဝါသ ဘုံကား အဝိဟာ၊ အတပ္ပာ၊ သုဒဿာ၊ သုဒဿီ၊ အက္ကနိဋ္ဌ ဤငါးဘုံတည်း။ ကိုးဘုံ ဟိသည် မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ပြင်၍ အမှန်အကန်၌ တည်စေရာ၏။ ပစ်ချကြမ္မာ၊ စေတနာ ကြောင့်၊ သညာ ကေတ်၊ နာနတ်ထူးပြား၊ အလားလားလျှင် ဟူ၍ ဆိုရာ၌ကား ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါတို့သည် မိမိတို့ပြုဘူးသော ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံသည် အကျိုးကိုပေးသဖြင့် ရောက်လေ၍ ထိုထိုသော ဘုံတို့၌ ပဋိသန္ဓေစိတ်လည်း အထူး၊ ကိုယ်၏ အဆင်းသဏ္ဌာန်လည်း အထူး၊ အချို့ကား ပဋိသန္ဓေစိတ်ကား တူ၏။ ကိုယ်၏ အဆင်းသဏ္ဌာန်ကား မတူ။ ဤသို့ အထူးထူးသော ကောင်းမှုအလျောက် ဖြစ်သည်ကို ဆိုသတည်း။

ငါးပါးဂတိ၊ မှူးဖွယ်ဟိ၏ဟူသည်ကား ငရဲသို့ လားအံ့သော ဂတိ လည်း တပါး၊ တိရစ္ဆာန်အဖြစ်သို့ လားအံ့သော ဂတိလည်း တပါး၊ ပြိတ္တာအဖြစ်သို့ လားအံ့သော ဂတိလည်း တပါး၊ လူ၏အဖြစ်သို့ လား အံ့သော ဂတိလည်း တပါး၊ နတ်ပြည်သို့ လားအံ့သော ဂတိလည်း တပါး၊ ဤငါးပါးတည်း။ အသူရကာယ်သို့ လားအံ့သော ဂတိဟူ၍ အဘယ်ကြောင့် မဆိုလေသနည်း ဟူမကား အသူရာကား တာဝတိံနိသာ နတ်တို့နှင့်တူသောကြောင့် နတ်၏အဖြစ်ဟူသောအလား၌ဝင်လေသတည်း။ ဤသို့လျှင် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲသည် အလွန်ရှည်လျားလှသည် ဖြစ်သော ကြောင့် ဒါန သီလ စသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုသောအခါ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ဆုကို တောင်းကုန်ရာသတည်း။ ထိုသို့ ဖြစ်လေရာသော ဘဝတို့၌ ဒါန သီလ စသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြု၍ အကြိမ်ဖန်များစွာ တောင်းမှ သာလျှင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ နီးအံ့သော အကြောင်း ဖြစ်သည်။ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို မတောင်းချေသည်ဟိသော် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်မှ ဝေးလေလေ ဖြစ်၍ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ၌ အဖန်တလဲလဲ ရှည်လျားစွာသော ကာလပတ်လုံး

ဆင်းရဲကိုသာ ခံရအံ့သောအကြောင်း ဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာန်သာလျှင် အနေကျ
ချမ်းသာခြင်း ဟိသည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊
ရဟန္တာမြတ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူလေသည် ဖြစ်၍
ငြိမ်းချမ်းတော်မူလေကုန်ပြီ။

အဘယ်ကြောင့် နိဗ္ဗာန်မည်လေသနည်း ဟူမူကား ရာဂ ဟူသော မီး၊
ဒေါသဟူသောမီး၊ မောဟဟူသောမီး၊ ဇာတိဟူသောမီး၊ ဇရာဟူသောမီး၊
မရဏဟူသော မီး၊ သောကဟူသော မီး၊ ပရိဒေဝဟူသော မီး၊ ဒုက္ခ
ဟူသော မီး၊ ဒေါမနဿဟူသော မီး၊ ဥပါယာသဟူသော မီး၊ ဤ တဆဲ
တပါးသောမီးတို့၏ ငြိမ်းရာ ဖြစ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန် မည်လေသတည်း။
ဤအကြောင်းကို ရည်၍ ဆုတောင်းခန်း၌—

“တဆယ်တပါး၊ လူ၌ပြားသား၊ မီးဖွားရှဉ်းရှဉ်း၊ ဟူးဟူး
လျဉ်းလျက်၊ နေဖျဉ်းမပျဉ်း၊ ဆယ်ခုတ်လျဉ်းသည်၊ ဟောင်းမြင်း
ဆည်းဆူ၊ ကုသိုလ်ဟူသား၊ အလ္လရတနာ၊ ရှေးကငှာဖြင့်၊ လောင်စာ
မဟိ၊ မီးမငြိသည်၊ သီရိစည်းစိမ်၊ နိဗ္ဗာန်အိမ်ကို၊ ချမ်းငြိမ်စမွယ်၊
နေလိမ့်ရွယ်လျက်”

ဤသို့ စသည်ဖြင့် စပ်တော်မူလေသည်။

တရားပေစာ၌ နှလုံးမသွင်းကုန်သော ပညာမဟိကုန်သော သူတို့သည်
အလ္လပေးကုန်သည်ဟိသော် နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာတင်၍ကား မတောင်းပါ။
ဤ အမိအဘ သားမယားနှင့်ပင် ဤဥစ္စာ ရွှေငွေတို့သည်ပင် ဖြစ်၍ လူ
ပြည်၌သာ ဖြစ်ရလို၏ဟု ဆုတောင်း ကြကုန်သည်။ အဖန်တလဲလဲ ဆင်းရဲ
ခံရလို၏ဟု ဆုတောင်းသကဲ့သို့သာ ဟိကြကုန်သည်။ နိဗ္ဗာန်တရားတော်ကို
မူကား တောင်းတည့်ပင်လျှင် ရလွယ်သည် မဟုတ်။ ပဌာန အဦးတည်၍
တောင်းကုန်ရာသည်။ သို့မှ လိုအပ်သော စက်လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော
ဆုကို တောင်းရာသည်။ စက်လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံက နိဗ္ဗာန်သို့ နီးအံ့သော
အကြောင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ပညာမဟိသော သူတို့၏ ဆုတောင်းဟန်ကို
ရည်၍—

၁။ နှေးဖျဉ်းမပျဉ်း (ဟံ၊ ၃၊ ၂)
၂။ ဆု * ၅၅။

“သုမိုက်အလှ၊ ပေးပါမလည်း၊ ရွယ်ချဖိုလ်မဂ်၊ မပန်နက်ခဲ၊
မ္မာဘက်ဝယ်သာ၊ ကျင်လည်ရာ၌၊ ဤရွာဤမြေ၊ ဤရွှေငွေနှင့်၊
ဤဆွေမိဘ၊ ခင်ပွန်းစသည်၊ တကွမကွာ၊ ငါ့သို့သာလျှင်၊
ငဌာစတေ၊ ငကိုသေလည်း၊ ဖြစ်စေသတည်း၊ ဤသို့နည်းဖြင့်”

ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် စပ်တော်မူလေသတည်း။

ထိုမှတပါးလည်း အသိအမြင် နည်း၍ ပညာ မဟိသော အချို့သော
သူတို့သည်လည်း နိဗ္ဗာန်တရားတော်၏ အလွန်မြတ်သောအဖြစ်ကို ဟော
တော်မူလေသည် ဟိသော် နိဗ္ဗာန်တရားတော်ကား တဖန် ဖြစ်ပြန်ခြင်း
လည်း မဟိပြီ၊ ငြိမ်းလေတော့သည်ဟူ၍ ဟောသည်ကိုကြားလျှင် လူမဖြစ်
ပြီဘဲကိုကား မခံစားရပြီဘဲကိုကား ဟူ၍ မှားသောအယူကိုယူ၍ မိမိတို့၏
နားခံတွင်း ကိုးလုံးကန်လန် ထင်လေကုန်၍ မနာသီးသည်သာလျှင်
ဖြစ်လေကုန်သည်။ ဥပမာကား ညဉ့်မိုက်သောအခါ၌ ဆီမီးကို ထွန်း၍
ဆီမီး သေသည်ဟိသော် တောင်မြောက်ကို မသိသကဲ့သို့ မိုက်မဲကြလေ
ကုန်သည်။ ဤအကြောင်းကို ရည်၍—

“မတတ်လိမ္မာ၊ မြင်နည်းစွာသား၊ ပညာမဲ့ထွန်၊ သုမိုက်
ကျန်လျှင်၊ နိဗ္ဗာန်တရား၊ ဟောလှည့် ငြားလည်း၊ နားမနာသီး၊
သုတ်နှင့်ကြီးလျှင်၊ ဆီမီးအတောက်၊ ငြိမ်းခဲ့ပျောက်မူ၊ အနောက်
အရှေ့၊ မတွေ့တိမ္မာ၊ ရှာသော်ရအံ့၊ ဝဋ်မှခန္ဓာ၊ ချုပ်ခဲ့ရာကား”

ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် စပ်တော်မူလေသတည်း။

ထို့ကြောင့် ဗဟုသုတကိုလည်း ဆည်းပူးရာသည်။ ထိုသို့ ဆည်းပူး၍
တရားပေစာကို နှလုံး သွင်း မှ သာ လျှင် နိဗ္ဗာန်တရားတော်၏ အလွန်
မြတ်သော အဖြစ်ကို သိကုန်ရာသည်။ ။ အနန္တောသတ္တနိကာယောကား
ပြီး၏။

၁။ ကျင်လည်ရှာ၍ (ဇိ၊ နန်း၊ ဟံ-၁၊ ၂)

၂။ ငါ့သူသာလျှင်(နန်း၊ ဟံ-၂)သူသာလျှင် (ဟံ ၁) ငတို့သာလျှင်(ဇိ)

၃။ ပါရမီ * ၈၆။

၄။ ကိုး လုံး ကတ်လတ်(ဝိ)

၅။ သုမိုက်ကျန်ကား (ဇိ) သုမိုက်ကျန်ကို(နန်း၊ ဟံ ၁၊ ၂)

၆။ သုတ်နှင့်ကြီးလျှင်(ဝိ၊ဇိ) သုတ်နှင့်ကြီးလျှင်(နန်း) သုတ်နှင့်ကျီးသို့(ဟံ ၁၊ ၂)

၇။ ပါရမီ * ၉၁။

အနန္တောစက္ကဝါဠော

အနန္တော စက္ကဝါဠောဟူ၍ ဟောတော်မူရာ၌ စကြဝဠာ၏အကြောင်းကို ဆိုပေအံ့။ ဤမြေကြီး အထူကား ယူဇနာ နှစ်သိန်းလေးသောင်းဟိ၏။ ထိုမြေကြီးအောက်ကိုကား ယူဇနာ လေးသိန်းရှစ်သောင်း အထူဟိသော ရေခံ၏။ ထိုရေအောက်ကိုကား ယူဇနာကိုးသိန်းခြောက်သောင်း အထူဟိသော လေခံ၏။ ထို လေအောက်ကိုကား အဋ္ဌိအစုန်း မဟိ၊ ကောင်းကင် အဇဋ္ဌာကာသသာ ဟိလေ၏။ အဆုံးမဟိတည်း။ နှစ်သိန်းလေးသောင်းအထူဟိသောမြေ၌ သမုဒ္ဒရာရေကား ယူဇနာ ရှစ်သောင်းလေးထောင် နက်၏။ မြင်းမိုရ်တောင်ကား ရေတွင် နစ်သည်လည်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်၊ ရေပေါ်မြင့်သည်လည်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်တည်း။ ထိုမြင်းမိုရ်တောင်ကား ပစ္စယာဆင့်ကဲ့သို့ အာလိန်ငါးဆင့်ဟိ၏။ ထိုအထက်တို့၌ အစဉ်အတိုင်း နဂါး၊ ဂဠုန်၊ ကုမ္ဘဏ်၊ ဘီလူး၊ စတုမဟာရာဇ်နတ်တို့သည် စောင့်ကုန်၏။ ငါးဆင့်မြောက်သော အထစ်သည် မြင်းမိုရ်တောင်၏ ထက်ဝက်သို့ တိုင်၏။ ထိုမြင်းမိုရ်တောင်ကို သီတာမြစ်ခြားကာ ယုဂန္ဓရတောင်၊ ဣသိန္ဒရတောင်၊ ကရဝိကတောင်၊ သုဒဿနတောင်၊ နေမိန္ဒရတောင်၊ ဝိနတ္ထကတောင်၊ အသကဏ်တောင်၊ ဤတောင်ခုနစ်ထပ်တို့သည် ရံကုန်၏။

မြင်းမိုရ်တောင်ကား သမုဒ္ဒရာ ရေထဲသို့ နစ်သည်လည်း ယူဇနာ ရှစ်သောင်းလေးထောင်၊ ရေပေါ်သည်လည်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်၊ နှစ်ပါးပေါင်းသော် ယူဇနာ တသိန်းခြောက်သောင်းရှစ်ထောင် ဟိ၏။ အချင်းကား ရှစ်သောင်း လေးထောင် ဟိ၏။ အဝန်းကား နှစ်သိန်းငါးသောင်း နှစ်ထောင် ဟိ၏။ မြင်းမိုရ် သီတာ အတွင်းအထူကား ရှစ်သောင်းလေးထောင်၊ ပြင်အထူကား လေးသောင်းနှစ်ထောင် ဟိ၏။

ယုဂန္ဓရတောင်ကား ရေထဲ၌နစ်သည်လည်း လေးသောင်းနှစ်ထောင်၊ ရေပေါ်၌မြင့်သည်လည်း လေးသောင်းနှစ်ထောင်၊ အချင်း နှစ်သောင်းတထောင်၊ အတွင်းဝန်းကား ခုနစ်သိန်း ငါးသောင်း ခြောက်ထောင်၊ ပြင်ဝန်းကား ရှစ်သိန်း နှစ်သောင်း နှစ်ထောင် ဟိ၏။ ယုဂန္ဓရသီတာ

၁။ နန္ဒနယ် ယဉ်သွယ်အံ၊ မြင်းမိုရ်တောင် အခေါင်အဖျားထိ၊ ၀၀၀၈၆၁။
ပဋိလောမ ၁၆၈၀၀၀။

အပြောကျယ်သည်ကား လေးသောင်း နှစ်ထောင်၊ အတွင်း အထူသည် လည်း လေးသောင်း နှစ်ထောင်၊ ပြင် အထူအဝန်းကား နှစ်သောင်း တထောင် ဟိ၏။

ဣသိန္ဓရတောင်ကား ရေထဲ၌ နှစ်သည်လည်း နှစ်သောင်းတထောင်၊ ရေမှပေါ်သည်လည်း နှစ်သောင်းတထောင် ဟိ၏။ နှစ်ပါး ပေါင်းသော် လေးသောင်းနှစ်ထောင် ဟိ၏။ အချင်း တသောင်းငါးရာ၊ အတွင်း ဝန်းကား တသန်း တသိန်း သုံးသောင်း လေးထောင် ဟိ၏။ ပြင်ဝန်း ကား တသန်း တသိန်း ကိုးသောင်းခုနစ်ထောင်၊ အပြောကား ငါးသောင်း တထောင် ဟိသတည်း။ ဣသိန္ဓရတောင်၏ အပ၌ သီတာမြစ်၏ အတွင်း အထူကား နှစ်သောင်းတထောင်၊ ပြင်အထူကား တသောင်း ငါးရာ တည်း။

ကရဝိကတောင်ကား ရေထဲ၌ နှစ်သည်လည်း တသောင်းငါးရာ၊ ရေမှ ပေါ်သည်လည်း တသောင်း ငါးရာ၊ ပေါင်းသော် နှစ်သောင်းတထောင် မြင့်၏။ အချင်းကား တသန်း သုံးသိန်း နှစ်သောင်း သုံးထောင်၊ ပြင် ဝန်းကား တသန်း သုံးသိန်း ငါးသောင်း လေးထောင် ငါးရာတည်း။ အပြောကား တသောင်းငါးရာတည်း။ ကရဝိကတောင်၏ အပ၌ကား သီတာအတွင်းအထူလည်း တသောင်းငါးရာ၊ ပြင်အထူကား ငါးသောင်း နှစ်ရာ့ငါးဆယ်တည်း။

သုဒဿန တောင်ကား ရေ၌ နှစ်သည်လည်း ငါးထောင် နှစ်ရာ့ ငါးဆယ်၊ ရေမှ ပေါ်သည်လည်း ငါးထောင် နှစ်ရာ့ငါးဆယ်၊ ပေါင်း သော် ယူဇနာ တသောင်းငါးရာ ဟိသတည်း။ အချင်းကား နှစ်ထောင် ခြောက်ရာ့ နှစ်ဆယ့်ငါး ယူဇနာ ဟိ၏။ အတွင်းဝန်းကား နှစ်သန်း

၁။ ဇိနာလင်္ကာရ-၅၈၌ ဒွါစတ္တာလီသ သဟဿ ယောဇနော (လေးသောင်း နှစ်ထောင်)ဟု ရှိသည်။

၂။ ဇိနာလင်္ကာရ-၆၈ ၌ ဤသရေနှင့် ကရဝိကအကြား သီဒါသမုဒ္ဒရာသည် ယူဇနာ နှစ်သောင်းတထောင် ကျယ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဤ၌ ယင်းကို အပြောကား တသောင်းငါးရာ၊ အပသီတာအတွင်းထူ တသောင်းငါးရာဟု ခွဲ၍ ဆိုသည်။

လေးသိန်း ရှစ်သောင်း ခုနစ်ထောင် ငါးရာ^၁ ဟိ၏။ ပြင် ဝန်းကား
တသန်း လေးသိန်း သုံးသောင်း သုံးထောင် နှစ်ရာ့ ငါးဆယ် ဟိ၏။
အပြောကား ငါးထောင်နှစ်ရာ့ငါးဆယ်၊ အတွင်းအထူလည်း ငါးထောင်
နှစ်ရာ့ငါးဆယ်၊ ပြင်အထူကား နှစ်ထောင်ခြောက်ရာနှစ်ဆယ်ငါး ယူဇနာ
ဟိ၏။

နေမိန္ဒရတောင်ကား ရေထဲ၌ နစ်သည်လည်း နှစ်ထောင် ခြောက်ရာ
နှစ်ဆယ်ငါး ယူဇနာ၊ ရေမှ ပေါ်သည်လည်း နှစ်ထောင် ခြောက်ရာ
နှစ်ဆယ်ငါး ယူဇနာ ဟိ၏။ နှစ်ပါး ပေါင်းသော် ငါးထောင် နှစ်ရာ
ငါးဆယ် ဟိ၏။ အချင်းကား တထောင် သုံးရာ တဆယ်နှစ်ယူဇနာ ဟိ၏။
အတွင်းဝန်းကား တသန်း လေးသိန်း ခြောက်သောင်း လေးထောင်
ခုနစ်ရာ့ငါးဆယ်ဟိ၏။ ပြင်ဝန်းကား တသန်း လေးသိန်း ခုနစ်သောင်း
နှစ်ထောင် ခြောက်ရာ နှစ်ဆယ်ငါးယူဇနာဟိ၏။ အပြောကား နှစ်ထောင်
ခြောက်ရာ နှစ်ဆယ်ငါးယူဇနာ ဟိ၏။ ရေအထူအတွင်းလည်း နှစ်ထောင်
ခြောက်ရာ နှစ်ဆယ်ငါး ယူဇနာ ဟိ၏။ ပြင်ရေထူကား တထောင်သုံးရာ
တဆယ်နှစ် ယူဇနာ ဟိ၏။

ဝိနုတ္တက တောင်ကား ရေထဲ၌ နစ်သည်လည်း တထောင် သုံးရာ
တဆယ်နှစ် ယူဇနာနှင့် နှစ်ဂါဝုတ် ဟိ၏။ ရေမှပေါ်သည်လည်း တထောင်
သုံးရာ တဆယ်နှစ် ယူဇနာနှင့် နှစ်ဂါဝုတ် ဟိ၏။ နှစ်ပါးပေါင်းသော်
နှစ်ထောင် ခြောက်ရာ နှစ်ဆယ်ငါးယူဇနာ ဟိ၏။ အချင်းကား ခြောက်ရာ
ငါးဆယ်ခြောက် ယူဇနာနှင့် တဂါဝုတ်^၂ ဟိ၏။ အတွင်း ဝန်းကား
တသန်း လေးသိန်း ရှစ်သောင်း ရှစ်ထောင်သုံးရာ ခုနစ်ဆယ်ငါး ယူဇနာ
ဟိ၏။ ပြင်ဝန်းကား တသန်း လေးသိန်း ကိုးသောင်း နှစ်ထောင် သုံးရာ
တဆယ်နှစ် ယူဇနာနှင့် နှစ်ဂါဝုတ်^၃ ဟိ၏။ အပြောကား တထောင်
သုံးရာ တဆယ်နှစ် ယူဇနာနှင့် နှစ်ဂါဝုတ် ဟိ၏။ အတွင်း ရေထူလည်း
တထောင် သုံးရာ တဆယ်နှစ် ယူဇနာနှင့် နှစ်ဂါဝုတ် ဟိ၏။ ပြင်ရေထူကား
ခြောက်ရာ ငါးဆယ်ခြောက် ယူဇနာ ဟိ၏။

၁။ “စုဒ္ဓသသတသဟဿာနိ သတ္တရသသဟဿာနိ ပဉ္စသတ ယောဇနာနိ”
ဇိနာလင်္ကာရ - ၆၈။ (တသန်းလေးသိန်းတသောင်းခုနစ်ထောင်ငါးရာ)

၂။ ဇိနာလင်္ကာရ-၆၉ ၌ တဂါဝုတ် မပါ။

၃။ ဇိနာလင်္ကာရ-၆၉ ၌ နှစ်ဂါဝုတ် မပါ။

အသကဏ်တောင်ကား ရေထဲ၌နှစ်သည်လည်း ခြောက်ရာခြောက်ဆယ်^၁ တယူဇနာနှင့် တဂါဝုတ် ဟိ၏။ ရေမှပေါ်သည်လည်း ခြောက်ရာ ခြောက်ဆယ် တယူဇနာနှင့် တဂါဝုတ် ဟိ၏။ အချင်းကား သုံးရာ နှစ်ဆယ်ရှစ် ယူဇနာ ဟိ၏။ အတွင်းဝန်း တသန်း ငါးသိန်း တသောင်း ရှစ်ထောင် ခြောက် ယူဇနာ ဟိ၏။ ပြင်ဝန်းကား တသန်း ငါးသိန်း သုံးသောင်း နှစ်ထောင် တရာ့ငါးဆယ်လေး ယူဇနာ ဟိ၏^၂။ အသကဏ် တောင်၏ အပြင်၌ကား ခြောက်ရာ ငါးဆယ် ခြောက် ယူဇနာ ဟိသတည်း။ စကြဝဠာ၏အချင်းကား ယူဇနာ တသန်း နှစ်သိန်း သုံးထောင် လေးရာ ငါးဆယ် ဟိ၏။ အဝန်းကား ယူဇနာ သုံးသန်း ခြောက်သိန်း တသောင်း သုံးရာငါးဆယ်^၃ ဟိ၏။

စကြဝဠာနှင့် မြင်းမိုရ်အကြားကား ငါးသိန်း ငါးသောင်းကိုးထောင် ခုနစ်ရာနှစ်ဆယ် ငါးယူဇနာ ဟိ၏။ ထို စကြဝဠာတောင်ကား ရေထဲ၌ နှစ်သည်လည်း ယူဇနာ ရှစ်သောင်း နှစ်ထောင်၊ ရေမှ ပေါ်သည်လည်း ရှစ်သောင်း နှစ်ထောင်၊ နှစ်ပါးပေါင်းသော် ယူဇနာ တသိန်း ခြောက်သောင်း လေးထောင် ဟိသတည်း။ မဟာသမုဒ္ဒရာရေကား အသကဏ်တောင်မှစ၍ စကြဝဠာတောင် တိုင်အောင် တပြင်တည်း တည်လေ၏။

ထို စကြဝဠာ မြင်းမိုရ် သမုဒ္ဒရာ ကျွန်းကြီး ကျွန်းငယ်တို့၏ တည်ဟန် ဥပမာကား ရေအပေါ်၌ လင်ပန်းကိုတည်၍ လင်ပန်းထဲ၌ ရေကိုထည့်၍ အလယ်ခေါင်၌ စလောင်းကို မှောက်၍ ထို လင်ပန်းထဲ ရေအပြင်၌ မုန့်ငါးတို့ကို ကြဲ၍ ထို လင်ပန်း၏ အောက်၌တည်သော ရေအပြင်ကား ဤမြေကြီး၏ အောက်၌ခံသော ရေအပြင်နှင့်တူ၏။ ဤမြေကြီးသည်ကား လင်ပန်း၏အပြင်နှင့် တူလေ၏။ လင်ပန်းထဲတွင် ထည့်သော ရေနှင့်ကား

၁။ ဇီနာလင်္ကာရ-၆၉၅၅ ကေ သဟဿံ တိဏိ သတာနိ ဒွါဒသ ယောဇနာနိ ဟု ဆိုသည်။ ယင်းကို ထက်ဝက် ခွဲသဖြင့် ခြောက်ရာငါးဆယ်ခြောက် ဖြစ်သင့်သည်။

၂။ အပြောကား ခြောက်ရာငါးဆယ်ခြောက်ယူဇနာ ဟိ၏။ အတွင်း ရေထဲလည်း ခြောက်ရာငါးဆယ်ခြောက်ယူဇနာ ဟိ၏^၃ ဟူသော စာပိုဒ် ကျဟန် တူသည်။

၃။ နန်းမလေညှင်း နေကြာအင်း၊ ထုတ်ချင်း စကြဝဠာ။ ၁၂၀၃၄၅၀။

၄။ နှောင်းမွေးဇာတာ အသာဆုံး၊ စကြဝဠာ ဝန်းပတ်ကုံး။ ၃၆၁၀၃၅၀။

သမုဒ္ဒရာ ရေအပြင်နှင့် တူ၏။ စကြဝဠာ တောင်ကား လင်ပန်းနားနှင့် တူလေ၏။ မြင်းမိုရ်တောင်ကား အလယ်၌ စလောင်း မောက်သည်နှင့် တူလေ၏။ ကျွန်းကြီးလေးကျွန်း ကျွန်းငယ် နှစ်ထောင်တို့သည်ကား လင်ပန်းထဲ၌ မုန့်ငါး ပြိုးပြမ်း ပေါ်သည်နှင့် တူကုန်၏။

မြင်းမိုရ်တောင်၏ အရှေ့မျက်နှာကား ငွေအတိပြီး၏။ တောင်မျက်နှာ ကား ဣန္ဒနီလာ ကျောက်အတိ ပြီး၏။ အနောက်မျက်နှာကား ဖန်အတိ ပြီး၏။ မြောက်မျက်နှာကား ရွှေအတိပြီး၏။

အသကဏ်တောင်၏ အပ၌ဖြစ်သော မဟာသမုဒ္ဒရာကား အခြားမဟံ တပြင်တည်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ တပြင်တည်းပင် ဖြစ်သော်လည်း မြင်းမိုရ် တောင်ဖြင့် အဆင်းလေးပါးဟံသည်ကို အကြောင်းပြု၍ သမုဒ္ဒရာလေးစင်း ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်လေကုန်သတည်း။ ဤအကြောင်းကို ရည်၍—

“နှစ်သိန်း ငါးသောင်း၊ နှစ်ထောင်ပေါင်းဖြင့်၊ လုံးလျောင်း ကြန့်ခိုင်၊ သရိုင်တည်ဟန်၊ စည်သဏ္ဌာန်သို့၊ လေးတန်ရောင်ကို၊ မြင်းမိုရ်ကျော်ခေါင်၊ တောင်ဖြင့်ကွယ်ဆီး၊ မုံညင်းသီးနှင့်၊ ဝှဲချီး ပုံချ၊ ထိုထက်မှသည်၊ မြင်ရခဲသည်၊ နိဗ္ဗာန်ပြည်ကို”

ဤသို့ အစဟံသည်ဖြင့် အရှင်မဟာသီလဝံသ ထေရ်ကျော်သည် စပ်တော် မူလေသတည်း။

အရှေ့သမုဒ္ဒရာကား ဖြူသောအရောင် ပြေးသောကြောင့် ခံရသာဂရ မည်၏။ နို့ရည်သမုဒ္ဒရာ ဟူသတည်း။ တောင်သမုဒ္ဒရာကား ညိုရောင်ပြေး သောကြောင့် နီလသာဂရမည်၏။ ညိုသောသမုဒ္ဒရာ ဟူသတည်း။ အနောက် သမုဒ္ဒရာကား ဖန်ရောင်နှင့် ရေအဆင်းရှိသည် မတူသောကြောင့် ပကတိ သာဂရမည်၏။ ကြပတေ့သော သမုဒ္ဒရာ ဟူသတည်း။ မြောက်သမုဒ္ဒရာ ကား ရွှေရောင်ပြေးသောကြောင့် ပီတသာဂရမည်၏။ ရွှေသောသမုဒ္ဒရာ ဟူသတည်း။ ဤသို့ ကျယ်ဝန်းလှစွာသော သမုဒ္ဒရာအလယ်၌ အစု အစုသော ကျွန်းတို့သည် ပေါ်ကုန်၏။

၁။ ကျမ်းခိုင် (ဝိ) ကျည်ခိုင် (ဟံ ၁၂)

၂။ လေးတန်ရောင်ကိုယ် (ဟံ ၁၂)

၃။ ဆု * ၁၂၅။

အရှေ့မျက်နှာ၌ ကျွန်းကြီးကား ပြုဗ္ဗဝိဒေဟ မည်၏။ လဝန်းသဏ္ဌာန်^၁ ဟိ၏။ အချင်း ယူဇနာ ခုနစ်ထောင် ဟိ၏။ တောင်မျက်နှာ၌ ကျွန်းကြီးကား ဇမ္ဗူဒီပါမည်၏။ လှည်းသဏ္ဌာန်ဟိ၏။ အချင်း ယူဇနာတသောင်း ဟိ၏။ အနောက်မျက်နှာ၌ ကျွန်းကြီးကား အပရဂေါယာဉ် မည်၏။ လဝန်းသဏ္ဌာန်^၂ ဟိ၏။ အချင်း ယူဇနာ ကိုးထောင်^၃ ဟိ၏။ မြောက်မျက်နှာ၌ ကျွန်းကြီးကား ဥတ္တရကုရု မည်၏။ အင်းပျဉ်သဏ္ဌာန်^၄ ဟိ၏။ အချင်း ယူဇနာကား ရှစ်ထောင်ဟိ၏။ (တောင်ကျွန်းနှင့်မြောက်ကျွန်းကား ကျမ်းတိုင်းသင်္ချာညီကြ၏။ အရှေ့ကျွန်းနှင့် အနောက်ကျွန်းကား သင်္ချာမညီကြ။ လောကပညတ္တိကျမ်း၌ကား အနောက်ကျွန်းကို ခုနစ်ထောင် ဟူ၍ ဆိုသည်။ အနောက်ကျွန်းကို လထက်ဝက်သဏ္ဌာန် ဟူ၍လည်း ဆိုသည်။ မြင်းမိုရ်တောင်ကိုလည်း လေးထောင့် ဟူ၍လည်း ဆို၏။ တပါးသော ကျမ်းကြီးတို့၌ လာသည်ကို ထောက်၍ ကျမ်းဂန်တတ်သော ဆရာတော်မြတ်တို့သည် အဝန်း ဟူ၍သာ မိန့်တော် မူ ကုန်သည်။ သဏ္ဌာန်ပုံကိုလည်း ပြတော်မူကုန်သည်။ စကြဝဠာသည် လင်ပန်းဝန်း ကဲ့သို့ ဟိသည်ကို ထောက်လျှင်ပင် မြင်းမိုရ်တောင်မင်းကို အဝန်းဟူ၍ ဆိုကောင်းတော့သည်။) ထိုသို့ ကျွန်းကြီး တကျွန်း တကျွန်းကို ကျွန်းငယ် ငါးရာ ငါးရာစီ ရံကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ကျွန်းကြီးလေးကျွန်း၊ ကျွန်းငယ် နှစ်ထောင် ဖြစ်သတည်း။

မြင်းမိုရ်တောင်၏ အာလိန်ငါးဆင့်မြောက်၌ တေရဠ၊ဝိရဠက၊ဝိရူပက္ခ၊ ကုဝေရ အမည်ဟိသော နတ်မင်းကြီး လေးယောက်တို့သည် နေကုန်သည်။ ထိုနတ်မင်းတို့၏ နေရာအရပ်သည် စတုမဟာရာဇ်မည်၏။ ထို စတုမဟာရာဇ် နတ်ပြည်ကား လူ့ပြည်မှ ထောက်သော် ယူဇနာ လေးသောင်းနှစ်ထောင်

.....

၁။ လထက်ဝက်သဏ္ဌာန်(ဝိ) ‘ပုဗ္ဗဝိဒေဟော အဒ္ဓိစန္ဒသဏ္ဌာနော’ မဟာဋီကာ ပ-၂၄၃။ ‘သော ဟောတိ ပရိက္ခေပေန သတ္တယောဇန သဟဿာနိ ဝဋ္ဋဒီပေါ’ လောကပညတ္တိ-၂၀။

၂။ ဝိမူဠ်လည်း လဝန်းသဏ္ဌာန်ဟုပင် ရှိသည်။ ‘အပရ ဂေါယာနံ အာဒါသ သဏ္ဌာနော’ (ကြေးမုံသဏ္ဌာန်) မဟာဋီကာ၊ ပ-၂၃၄။

၃။ လောကပညတ္တိ ၁၉ ၌ ‘ပရိက္ခေပေန သတ္တယောဇန သဟဿာနိ’ (ခုနစ်ထောင်)ဟု ရှိသည်။

၄။ ‘ဝိဠသဏ္ဌာနော’ မဟာဋီကာ၊ ပ-၂၄၃။ ‘စတုရဿောဒီပေါ’ လောကပညတ္တိ-၂၁။

မြင့်၏။ မြင်းမိုရ်တောင် ဟိ၏။ ယုဂန္ဓိရ်တောင်ထိပ်နှင့် အမျှတည်း။ အချိုသော နတ်တို့ကား ထိုတောင်ထိပ်၌ တည်၏။ အချိုကား မြင်းမိုရ်တောင်၏ အလိန်ငါးဆင့်မြောက်၌ တည်သတည်း။ အချိုသော နတ်တို့ကား ထိုနှင့်အမျှသော ကောင်းကင်၌ တည်ကုန်၏။ နေဗိမာန် လဗိမာန် နက္ခတ် တာရာ အစဟိသော ဗိမာန်တို့သည်ကား ထို ယုဂန္ဓိရ်တောင်ထိပ်နှင့် အမျှသော ကောင်းကင်၌ တည်လေကုန်၏။ မြင်းမိုရ်တောင်၏ အရှေ့မျက်နှာ၌ကား ဓတရဋ္ဌမည်သော နတ်မင်းကြီးသည် နေ၏။ ဂန္ဓဗ္ဗနတ်တို့ကို အစိုးရ၏။ တောင် မျက်နှာ၌ကား ဝိရုဋ္ဌက မည်သော နတ်မင်းကြီးသည် နေ၏။ ကုမ္ဘဏ်တို့ကို အစိုးရ၏။ အနောက် မျက်နှာ၌ကား ဝိရူပက္ခမည်သော နတ်မင်းကြီးသည် နေ၏။ နဂါးတို့ကို အစိုးရ၏။ မြောက် မျက်နှာ၌ကား ကုဝေရမည်သော နတ်မင်းကြီးသည် နေ၏။ ဘိလူးတို့ကို အစိုးရ၏။ ကုဝေရနတ်မင်းကိုပင် ဝေဿဝဏ္ဏလည်း ဟူ၏။ နရဝါဟနလည်း ဟူ၏။ သံလုံကန် လက်နက်ကြီး ဟိကုန်၏။ ဤမှ တပါးသော တောတောင် ရေမြေ ကောင်းကင်၌ နေသော နတ်တို့သည်လည်း နတ်မင်းကြီး လေးပါးတို့၌ ခစားကုန်သည်ချည်း ဖြစ်သောကြောင့် စတုမဟာရာဇ် နတ်တို့၌ ပါဝင်လေကုန်သတည်း။

မာဃလုလင်နှင့်တကွ ကောင်းမှုပြုဘက်ဖြစ်သော နတ်တို့၏နေရာ ဖြစ်သောကြောင့် တာဝတိန်သာ မည်သတည်း။ စကြဝဠာ တပါးတို့၌လည်း ကာမာဝစရ နတ်ပြည် ခြောက်ထပ် တို့သည် ဟိ ကုန် သော ကြောင့် တာဝတိန်သာဟူသည်ကား ထိုနတ်ပြည်၏အမည်သာတည်းဟု မှတ်အပ်၏။ ထိုတာဝတိန်သာ နတ်ပြည်ကား စတုမဟာရာဇ်မှ တာသော် ယူဇနာ လေးသောင်းနှစ်ထောင် မြင့်၏။ မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ်၌ အချိုသော နတ်တို့သည် နေကုန်၏။ တည်ကုန်၏။ သိကြားမင်းပြည်ကား တာဝတိန်သာ နတ်ပြည် အမည်ဟိသော မြင်းမိုရ်တောင်ထိပ်၌ တည်၏။ သိကြားမင်း၏ သုဒဿန အမည်ဟိသော မြို့သည်ကား ယူဇနာ တသောင်း ဟိ၏။ ဝေဇယန္တာပြာသာဒ် အမြင့်ကား ယူဇနာ ခုနစ်ရာ ဟိ၏။ ထိုဝေဇယန္တာပြာသာဒ်၌စိုက်သော ရတနာ ခုနစ်ပါးဖြင့် ပြီးကုန်သော ယူဇနာသုံးရာ

၁။ နေပိတ်မှန်(ဝိ)

၂။ ‘သတ္တယောဇန သတုဗ္ဗေဓော’ သာရတ္ထ၊ ပ-၂၆၇။

၃။ ‘တိယောဇန သတုဗ္ဗေဓဟိ’ သာရတ္ထ၊ ပ-၂၆၇။

အတိုင်းအရှည် ဟိကုန်သော တမ်းခွန်ရိုး တမ်းခွန်ရွက် အထွတ် တို့ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ယူဇနာ ငါးဆယ်မျှလောက်သော ရထားအိမ် ရထားဦး ရထားနောက်မြီး ဟိသော အလျား ယူဇနာ တရာ့ငါးဆယ် ဟိသော ဝေဇယန္တာရထား၌ တယူဇနာအထူဟိသော ပတ္တမြားပလ္လင်ကို ခင်းလျက် သုံးယူဇနာဟိသော ထီးဖြူကိုဆောက်၍ နှစ်ရာ့ငါးဆယ်သော တမ်းခွန် တို့ကို စိုက်၍ သိန္ဓောမြင်း တထောင်တို့ဖြင့် ကသတည်း။

သိကြားနတ်မင်းသည် ရောဇဏ်ဆင်ကို စီးလိုလတ်သော် ရောဇဏ် မည်သော နတ်သားကို ဆင်ဖန်ဆင်းစေ၏။ ထိုဆင်ကား အလျား အနံ အရပ်အားဖြင့် ယူဇနာတရာ့ငါးဆယ် ဟိ၏။ ထိုရောဇဏ် ဆင်မင်းကား ဥကင်း ၃၃ လုံး၊ ဥကင်း တလုံး တလုံး၌ အစွယ် ခုနစ်ချောင်း ခုနစ်ချောင်း၊ တချောင်း တချောင်းသော အစွယ်၌ ရေကန် ခုနစ်ကန် ခုနစ်ကန်၊ ရေကန် တကန် တကန်၌ ကြာခုနစ်ရံ ခုနစ်ရံ၊ တရံ တရံ၌ ကြာခုနစ်ပွင့် ခုနစ်ပွင့်၊ ကြာပွင့်တပွင့်တပွင့်၌ ပွင့်ချပ် ခုနစ်ချပ်ခုနစ်ချပ်၊ တချပ်တချပ်၌ နတ်သမီး ခုနစ်ယောက် ခုနစ်ယောက်တို့သည် နေကုန်၏။ တယောက် တယောက်၌ အလုပ်အကျွေး ခုနစ်ယောက် ခုနစ်ယောက်စီ ဖန်ဆင်း၏။ သိကြားမင်း ကား ထိုဥကင်း ၃၃ လုံးတို့တွင် အလယ်၌ဖြစ်သော လုံးပတ် ယူဇနာ သုံးဆယ်ဟိသော သုဒဿနမည်သော ဥကင်း၌ နေ၏။ ဥကင်းအပေါ်၌ ရေကန်ကား အလျားအနံ အားဖြင့် တဆဲ နှစ်ယူဇနာ ဟိ၏။ အစွယ် ပေါင်းကား နှစ်ရာသုံးဆဲ တချောင်း ဟိ၏။ အစွယ်၌ ရေကန်ကား တထောင် ခြောက်ရာ တဆယ် ခုနစ်ကန် ဟိ၏။ ကြာပင်ကား တသောင်း တထောင် သုံးရာတဆဲ ကိုးပင် ဟိ၏။ ကြာပွင့်ကား ငါးသိန်း ငါးသောင်း လေးထောင် ခြောက်ရာ သုံးဆဲ တချပ် ဟိ၏။ ကသော နတ်သမီးသည်ကား သုံးကုဋေ ရှစ်သိန်း ရှစ်သိန်း နှစ်သောင်း လေးထောင် တရာ့ခုနစ်ကျိပ် ခြောက် ယောက်ဟိ၏။ ဤသို့လျှင် ထက်ဝန်းကျင်မှ သီချင်း ကချင်းကို ပြုကုန်လျက် ခြံရံကုန်၏။ သိကြားမင်းကား အလယ်၌ သုဒဿန အမည်

၁။ သာရတ္ထ၊ ပ - ၂၆၈၊ ဇိနာလင်္ကာရ - ၉၂ တို့၌ 'ရတနမဏ္ဍပေါ' (ရတနာမဏ္ဍပ်) ဟု ပါသည်။

၂။ 'တေသု ပတ္တေသု နစ္စမာနာ ဒေဝဓိတရောပိ အဋ္ဌတိ' သသတ သဟဿာနိ ဒွါသိတိ သဟဿာနိ စတုသတာနိ သတ္တ ရသ ဟောန္တိ' ဇိနာလင်္ကာရ - ၉၃။ သုံးသိန်း ရှစ်သိန်း ရှစ်သောင်း နှစ်ထောင် လေးရာ တဆဲ ခုနစ်။

ဟိသော ဥကင်း၌နေ၏။ သုံးကျိပ်နှစ်ယောက်သော သိကြားငယ်တို့ကား ထက်ဝန်းကျင်သော ဥကင်းတို့၌ ခြံရံလျက် နေကုန်၏။

ဤသို့ ယူဇနာ တသောင်းဟိသော သုဒဿနမြို့၌ အဝန်း ယူဇနာ တရာ့ငါးဆယ်၊ အချင်း အရပ် ယူဇနာ ငါးဆယ်ဟိသော သိကြား မင်း၏ ဗိမာန်သည်ထား ကျောက်မျက်ရဲတို့ဖြင့် ပြီးကုန်၏။ ရွှေတို့ဖြင့် ပြီးသော ယူဇနာခွဲအထူဟိသော တံတိုင်း၊ နှစ်ယူဇနာဟိသော တံခါးရွက်၊ တယူဇနာခွဲဟိသော တံခါးတိုင်၊ ဤသို့ တထောင်သော တံခါးတို့ဖြင့် ခြံရံကုန်သည်ဖြစ်၍ အချင်း နှစ်ယူဇနာ၊ အထူ ယူဇနာခွဲဟိသော သုံးထပ် သော ကျုံးတို့ဖြင့် ခြံရံလျက် တည်၏။

သုဓမ္မာ နတ်သဘင်ကား အချင်း ယူဇနာ သုံးရာ၊ အဝန်း ယူဇနာ ကိုးရာ၊ အမြင့် ယူဇနာ ငါးရာ ဟိ၏။ အလယ်၌ တရားဟော နေရာကား တယူဇနာဟိ၏။ ဆောက်သောထီးဖြူကား သုံးယူဇနာ မြင့်၏။ မြို့မြောက်၌ မိဿက ဥယျာဉ်ကား အဝန်း ရှစ်ရာ ဟိ၏။ မြို့အရှေ့မြောက်ထောင့် မဟာဝန် ဥယျာဉ်ကား အဝန်း ခုနစ်ရာ၊ မဟာဝန်နှင့် နန္ဒဝန်ကြား၌ နန္ဒာရေကန်၊ အဝန်း ယူဇနာ တရာ၊ အထူ ယူဇနာ ငါးဆယ် ဟိ၏။ စိတ္တလတာဥယျာဉ်ကား အထူ ယူဇနာ ခြောက်ရာ ဟိ၏။ နန္ဒဝန်ဥယျာဉ် နှင့် ဖရဿဥယျာဉ်ကား အထူ ယူဇနာခြောက်ဆယ်^၁ စီ ဟိကုန်၏။ သိကြား သွားသော သုဒဿန လမ်းကား အလျား ယူဇနာခြောက်ဆယ် ဟိ၏။ ပင်လယ်ကသစ်ပင်ကား ပင်စည်လုံးပတ် တဆယ့်ငါးယူဇနာ ဟိ၏။ အမြင့် ကား ယူဇနာ တရာ၊ အဝန်းကား ယူဇနာ ခုနစ်ရာ ဟိ၏။ ထို ပင်လယ် ကသစ်ပင် အနီး၌ တည်သော ပဏ္ဍုကမ္မလာ ကျောက်ဖျာ သည်ကား အလျား ယူဇနာ ခြောက်ဆယ်၊ အနံ ယူဇနာ ငါးဆယ်၊ အထူကား ဆယ့်ငါးယူဇနာ ဟိ၏။ ထို ပဏ္ဍုကမ္မလာကျောက်ဖျာသည်ကား အလွန် သိမ်မွေ့နူးညံ့၏။ သိကြားသည် ထိုင်၍နေသည်ဟိသော်^၂ ကိုယ် ထက်ဝက်

.....
၁။ ‘အာဝဇ္ဇတော ပဉ္စယောဇန သဘပ္ပမာဏံ မိဿကဝန်နာမ’
ဇိနာလင်္ကာရ-၉၀။ ယူဇနာ ငါးရာ။
၂။ ခြောက်ဆယ်(ဝိ)။ ‘စိတ္တလတာဝန် ပန သဠိ ယောဇနိကံ၊ ပဉ္စယောဇန သတိကန္တိပိ ဝဒန္တိ။’ သာရတ္ထ၊ ပ-၂၆၈။
၃။ ‘အာဝဇ္ဇတော သတ္တယောဇန ပရိမာဏံ ဖာရသကဝန် နာမ’
ဇိနာလင်္ကာရ-၉၀။

နစ်၏။ လျောင်း၍ နေသည် ဟိသော် ကိုယ်တခြမ်း နစ်၏။ အဆင်းကား လယ်ခေါင်ရမ်းအဆင်းနှင့် တူ၏။ သိကြားမင်း၏ အလုပ်အကျွေးကား နှစ်ကုဋေ ငါးသန်း ဟိကုန်၏။ သိသော၊ ကသော နတ်သမီးတို့ကား ၃၂၀၄၆၃၂ ယောက် ဟိ၏။ ထို နတ်သမီးတို့၏အခြံအရံကား နှစ်ကုဋေ တသန်း ခုနစ်သိန်း ရှစ်သောင်း ခြောက်ထောင် ကိုးရာတကျိပ်ကိုးယောက် ဟိသတည်း။

စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီး လေး ယောက် တို့တွင် တယောက် တယောက်သော နတ်မင်းကြီး၏ စစ်သည်ကား သုံးကုဋေ တသိန်း ဟိသတည်း။ စတုမဟာရာဇ်စသော နတ်တို့၏ကိုယ်ကား သုံးဂါဝုတ် ဟိ၏။

ဤသို့လျှင် ဂါဝုတ်၏ အတိုင်းအရှည်၊ ယူဇနာ၏ အတိုင်းအရှည်တို့ကို ကား ဤသို့ သိအပ်ကုန်၏။ ယခု တာဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည်ကား ခုနစ်တောင်ကို တတာဟူ၍ ဆိုသည်။ အတာ နှစ်ဆယ်ကို တဥဿဘ ဟူ၍ ဆိုသည်။ ဥဿဘရှစ်ဆယ်ကို တဂါဝုတ်ဟူ၍ ဆိုသည်။ လေး ဂါဝုတ်ကို တယူဇနာဟူ၍ ဆိုသည်။ တဥဿဘသည် အတာနှစ်ဆယ်ဖြစ်သောကြောင့် ဥဿဘရှစ်ဆယ်တည်၍ အတာနှစ်ဆယ်နှင့် မြောက်လျှင် အတာတထောင် ခြောက်ရာဟိ၏။ လေးဂါဝုတ်ကို တယူဇနာ ဆိုသောကြောင့် တထောင် ခြောက်ရာ တည်၍ ၄-ခုနှင့် မြောက်သော် အတာ ခြောက်ထောင်လေးရာ ဖြစ်သတည်း။ ထိုသို့ အတာတထောင်ကို တတိုင်ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်သော ကြောင့် တယူဇနာ၏ အတိုင်းအရှည်သည်ကား ခြောက်တိုင်နှင့် လေးရာ တွင်း ဟိလေ၏။ နတ်တို့၏ ကိုယ်သည် သုံးဂါဝုတ် ဆိုသောကြောင့် တိုင်တာကို တွက်သော် နတ်တို့၏ အရပ်သည် လေးတိုင်နှင့် ရှစ်ရာတွင်း ဟိလေ၏။ ဤသို့ ခုနစ်တောင်တာကို မြင်းမိုရ်တာ ဟူ၍ ကျမ်းဂန်၌ ဆိုသည်။

၁။ ‘သုံးသန်း ယှစ်သိန်း ယှစ်သောင်း လေးထောင် ခြောက်ရာ သုံးကျိပ် တယောက်’(ဝိ)။ ဇိနာလင်္ကာရ၌ ‘သုံးသန်းရှစ်သိန်းရှစ်သောင်းနှစ်ထောင် လေးရာတဆဲ ခုနစ်’ဟု ဆိုသည်။

၂။ ဇိနာလင်္ကာရ၌ ‘နှစ်ကုဋေခုနစ်သန်းတသိန်း ခုနစ်သောင်းခြောက်ထောင် ကိုးရာတဆဲ ကိုး’ဟု ဆိုသည်။

နေဗိမာန်ကား အချင်းအရပ် ယူဇနာ ငါးဆယ် ဟိ၏။ အတွင်းကား ရွှေဗိမာန် ဟိ၏။ အပကား ဖန်ဖြင့်ရံ၏။ လဗိမာန်ကား အချင်းအရပ် ၄၉-ယူဇနာဟိ၏။ အတွင်းကား ပတ္တမြားဗိမာန်ဟိ၏။ အပကား ငွေဖြင့် ရံ၏။

ဖြစ်သော အခါ၌ကား နေကား ရှေး၊ လကား နောက် ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာဦးသူတို့သည် ရုန့်ရင်းစွာသော အစာတို့ကို စားသောကြောင့် မိမိ တို့၏ အရောင်သည် ကွယ်ခဲ့သည် ဟိသော် အမှိုက်အတိ ဖြစ် ဘိ ရ ကား ကြောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍ အလင်းကို ရပါမှုကား ဟူ၍ ကြံကြ ကုန် ၏။ ထိုရောင်အခါ၌ ထိုသူတို့၏ ရဲခြင်းကို ဖြစ်စေလျက် နေဗိမာန် ပေါ်၏။ ထိုကြောင့် သူရိယ ဟူသော အမည်ကို ရ၏။ နေ သည် ဝင်ခဲ့လေသော် မိုက်ပြန်လေသောကြောင့် တပါးသော အလင်းကို ရပြန်ပါဘိမှုကား ဟူ၍ ကြံကြကုန်၏။ ထိုအခါ၌ ထိုသူတို့၏အလိုကို သိဘိသကဲ့သို့ လဗိမာန်သည် ပေါ် လတ် ၏။ ထိုကြောင့် ဆန္ဒ ဟူသောအမည် ရ၏။ ဤသို့လျှင် နေ, လ တို့သည် ပေါ်လတ်ကုန်သော် နက္ခတ်တာရာတို့သည် ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအခါမှစ၍ နေ, ညဉ့်တို့သည် ထင်ကုန်၏။ အစဉ်သဖြင့်လည်း လ, ဥတု, နှစ် အစုတို့သည် ထင်ကုန်၏။ နေ, လ တို့၏ ပေါ်သောနေ့၌ပင်လျှင် မြင်းမိုရ်၊ စကြဝဠာ၊ ဟိမဝန္တာတောင်၊ ကျွန်းကြီးလေးကျွန်း အစဟိသည်တို့သည် မရှေးမနှောင်းပင် တပေါင်းလပြည့်နေ့၌ ဖြစ်စပြုကုန်၏။

ဤသို့လျှင် စတုမဟာရာဇ် နတ်ပြည်ကား မြင်းမိုရ်တောင်လတ် အာလိန် ငါးဆင့်မြောက်၌ တည်၏။ တာဝတိန်သာနတ်ပြည်ကား မြင်းမိုရ်တောင် ထိပ်၌ တည်၏။ ယာမာနတ်ပြည်၊ တုသိတာနတ်ပြည်၊ နိမ္မာနရတိနတ်ပြည်၊ ပရနိမ္မိတဝဿဝတီ နတ်ပြည်၊ ဤ နတ်ပြည် လေး ထပ် တို့ သည် ကား ကောင်းကင်၌ အဆင့်ဆင့် တည်ကုန်၏။ ထို နတ်ပြည်တို့ကား တဘုံနှင့်ဟဘုံ ယူဇနာ လေးသောင်း နှစ်ထောင်စီ မြင့်ကုန်၏။ ထို ပရနိမ္မိတ ဝဿဝတီ နတ်ပြည်၏ အထက်၌ကား ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဘုံ၊ ဗြဟ္မပုရောဟိတာဘုံ၊ မဟာ ဗြဟ္မာဘုံ၊ ဤ ပဌမဈာန်ဘုံ သုံးဘုံ။ ပရိတ္တာဘာဘုံ၊ အပ္ပမာဏာဘာဘုံ၊

.....

အာဘဿရာဘုံ၊ ဤ ဒုတိယ စျာန်ဘုံ သုံးဘုံ။ ပရိတ္တသုဘာဘုံ၊ အပ္ပမာဏ သုဘာဘုံ၊ သုဘကိဏ္ဍာဘုံ၊ ဤသို့ တတိယစျာန်ဘုံ သုံးဘုံ။ ဝေဟပ္ပိလ်ဘုံ၊ အသညသတ်ဘုံ၊ ဤဘုံတို့ကား အစဉ်အတိုင်း တဆင့်ထက် တဆင့် မတည်ကုန်။ ပဌမ စျာန်ဘုံ သုံးဘုံလည်း တပြင်တည်းပြိုင်၍ တည်ကုန် သတည်း။ တတိယ စျာန်ဘုံ သုံးဘုံလည်း တို့အတူ။ ဝေဟပ္ပိလ်နှင့် အသညသတ် နှစ်ဘုံလည်း တပြင်တည်းပြိုင်၍ တည်ကုန်သည်။ အဝိဟာဘုံ၊ အတပ္ပာဘုံ၊ သုဒဿာဘုံ၊ သုဒဿီဘုံ၊ အက္ကနိဋ္ဌဘုံ၊ ဤ သုဒ္ဓါဝါသ ငါးဘုံ သည်ကား အစဉ်အတိုင်း ကောင်းကင်၌ အဆင့်ဆင့် တည်ကုန်၏။ မြင် ကောင်းသော ဘုံတို့တွင်ကား ဤ အက္ကနိဋ္ဌဘုံသာလျှင် မြင့်စွာ၏။ ဤ ခုနစ် ဘုံတို့သည်ကား စတုက္ကနည်းအားဖြင့် ယူအပ်သော စထုတ္တစျာန် ကုသိုလ် အကျိုးဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏ နေရာဖြစ်သောကြောင့် စတုတ္ထစျာန်ဘုံ မည်၏။ ဤကား ရူပ ဆယ့်ခြောက်ဘုံတည်း။

အာကာသနဉာယတနဝိပါက်ဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာလေးပါးသည်လျှင် အာကာသနဉာယတနဘုံ မည်၏။ ထိုဝိပါက်ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော အရပ် သော်လည်း ဘုံမည်၏။ ဝိညာဏဉာယတန ဝိပါက်ဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာ လေးပါးသည်သာလျှင် ဝိညာဏဉာယတနဘုံ မည်၏။ အာကိဉ္ဇညာယတန ဝိပါက်ဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာလေးပါးသည်လျှင် အာကိဉ္ဇညာယတနဘုံ မည်၏။ နေဝသညာ နာသညာယတန ဝိပါက်ဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာ လေးပါးသည်လျှင် နေဝသညာနာသညာယတနဘုံ မည်၏။ ဤလေးဘုံ သည်ကား တစုံတခုသော ရုပ်မဟိသောကြောင့် အရူပမည်၏။ စိတ်စေသိက် ဟူသော နာမ်သာ တည်သောကြောင့် မမြင်စကောင်း၊ အလွန်လျှင် သိမ်မွေ့ ၏။ နောက်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့် သပိတ်၌ သုတ်သော ဆီကဲ့သို့ ဟိသည် ဟူသော ဥပမာကိုသာ နှလုံးသွင်းကုန်ရာသည်။ ဤ နေဝသညာ နာသညာ ယတန ဘုံသည်သာလျှင် ဘုံတို့၏ အဖျားဆုံး ဖြစ်သောကြောင့် ဘဏ် မည်၏။

ထို့ နတ်ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကိုကား ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ စတုမဟာရာဇ် နတ်တို့၏ အသက်ကိုကား နတ်တို့၏ အရေအတွက်ဖြင့်ကား အနှစ်ငါးရာ၊

.....

၁။ ဝေဟပ္ပိလ်၊ အသညသတ်ဘုံ၊ သုဒ္ဓါဝါသ ငါးဘုံကို ဆိုလိုသည်။

လူတို့၏ အရေအတွက်ကား အနှစ်ကိုးသန်း ဟိ၏။ တာဝတိန်သာ နတ်တို့၏ အသက်ကား နတ်၏နှစ်ဖြင့် တထောင်၊ လူတို့၏ နှစ်ဖြင့် သုံးကုဋေ ခြောက်သန်း ဟိ၏။ ယာမာနတ်တို့၏ အသက်ကား နှစ်ထောင်၊ လူတို့၏ နှစ်ဖြင့် တဆယ့် လေးကုဋေ လေးသန်း ဟိ၏။ တုဿိတာကား နတ်တို့၏ နှစ်ဖြင့် လေးထောင် ဟိ၏။ လူတို့၏ နှစ်ဖြင့် ငါးဆယ့် ခုနစ်ကုဋေ ခြောက်သန်း ဟိ၏။ နိမ္မာနရတိ နတ်တို့၏ အသက်ကား နတ်၏ နှစ်ဖြင့် ဖြစ်ထောင်၊ လူတို့၏ နှစ်ဖြင့် ကုဋေ နှစ်ရာသုံးဆယ် လေးသန်း ဟိ၏။ ပရနိမ္မိတဝဿဝတိ နတ်တို့၏ အသက်ကား နတ်တို့၏ နှစ်ဖြင့် တသောင်း ခြောက်ထောင်၊ လူတို့၏ နှစ်ဖြင့် ကုဋေ ကိုးရာနှစ်ဆယ် တကုဋေ ခြောက်သန်း ဟိ၏။

ရူပဗြဟ္မာတို့တွင် ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကား တကမ္ဘာကို သုံးစုစု၍ တစုမျှ ဟိ၏။ ဗြဟ္မပုရောဟိတ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကား ကမ္ဘာထက်ဝက် ဟိ၏။ မဟာဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကား တကမ္ဘာ ဟိ၏။ ပရိတ္တာဘာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကား နှစ်ကမ္ဘာ ဟိ၏။ အပ္ပမာဏာဘာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကား လေးကမ္ဘာ ဟိ၏။ အာဘဿရာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကား ရှစ်ကမ္ဘာ ဟိ၏။ ပရိတ္တသုဘာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကား တဆယ့်ခြောက်ကမ္ဘာ ဟိ၏။ အပ္ပမာဏသုဘာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကား သုံးဆယ့်နှစ်ကမ္ဘာ ဟိ၏။ သုဘကိဏ္ဍာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကား ခြောက်ဆယ့်လေးကမ္ဘာ ဟိ၏။ ဝေဟပ္ပိလ် ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်လည်း ကမ္ဘာငါးရာ ဟိ၏။ အဝိဟာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကား ကမ္ဘာတထောင် ဟိ၏။ အတပ္ပာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကား ကမ္ဘာနှစ်ထောင် ဟိ၏။ သုဒဿာ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကား ကမ္ဘာလေးထောင် ဟိ၏။ သုဒဿိ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကား ကမ္ဘာရှစ်ထောင် ဟိ၏။ အက္ကနိဋ္ဌ ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကား ကမ္ဘာ တသောင်းခြောက်ထောင် ဟိ၏။ ဤသို့လျှင် ဗြဟ္မာတို့၏ အသက်ကိုကား ကမ္ဘာဖြင့်လျှင် ရေတွက်အပ်သတည်း။ ကမ္ဘာ အပြားကား လေးပါးတည်း။ လေးပါးဟူသည်ကား အာယုကပ်လည်း တပါး၊ အန္တရကပ်လည်း တပါး၊ အသင်္ချေယုကပ်လည်း တပါး၊ မဟာကပ်လည်း တပါး။

အာယုကပ်ဟူသည်ကား ထိုထိုသော ကာလ၌ ပိုင်းခြားအပ်သော အသက်တရာ၊ တထောင်၊ နှစ်ထောင် အစဟိသည် အသက်၏ အပိုင်း

အခြားတည်း။ အန္တရကပ်ဟူသော်ကား အသက် ဆယ်နှစ်နေသောအခါမှ သည် အသင်္ချေယျတိုင်အောင်အသက်တိုး၍ အသင်္ချေယျကပ်သည် ဆယ်နှစ် တိုင်အောင် ဆုတ်သော ကာလတည်း။ ထိုအန္တရကပ် ခြောက်ဆယ့်လေး ကပ်သည် အသင်္ချေယျကပ် တကပ်မျှ ဟိ၏။ နှစ်ဆယ်မျှလည်း ဟူ၏။ ထို အသင်္ချေယျကပ်သည်ကား သံဝဋ္ဌကပ်၊ သံဝဋ္ဌဌာယီကပ်၊ ဝိဝဋ္ဌကပ်၊ ဝိဝဋ္ဌဌာယီကပ်အားဖြင့် လေးပါး အပြားဟိ၏။ နေနှစ်ဆူထွက်သည်မှသည် ကမ္ဘာမီးလောင်၍ စဲသည်တိုင်အောင်သည်ကား သံဝဋ္ဌကပ်မည်၏။ မီးစဲ သည်မှသည် ရေပြည့်သည်တိုင်အောင်ကား သံဝဋ္ဌဌာယီကပ်မည်၏။ ရေပြည့် သည်မှသည် ရေကျ၍ နေလ ပေါ်သည်တိုင်အောင်ကား ဝိဝဋ္ဌကပ်မည်၏။ နေလ ပေါ်သည်မှသည် တဖန် ပျက်မည်သောအခါ နေနှစ်ဆူ ထွက်သည် တိုင်အောင်ကား ဝိဝဋ္ဌဌာယီကပ်မည်၏။ ထို အသင်္ချေယျကပ် လေးကပ် အပေါင်းသည်လျှင် မဟာကပ်တကပ် မည်၏။ အဘယ်ကြောင့် ဗြဟ္မပါရိ သဇ္ဇာဘုံ စသော သုံးဘုံ၌ အသင်္ချေယျကပ်သာ ယူလေသနည်း ဟူမူကား ထိုဘုံတို့သည် ကမ္ဘာလောင်တိုင်းပင် ပျက်သောကြောင့်တည်း။ အဘယ် ကြောင့် ကမ္ဘာသည် လောင်သနည်းဟူမူကား ထိုအခါ၌ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့၏ အဓိကပြုသော အဖြစ်ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ရောဂန္တရကပ်၊ သတ္တန္တရကပ်၊ ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရကပ်၊ ဤသို့လျှင် သုံးပါးအပြား ဟိကုန်သော အန္တရကပ်တို့သည်ကား သုံးပါးသော သံဝဋ္ဌကပ်တို့သည်ကား ရာဂ အစ ဟိသည်တို့၏ အဓိက အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအသင်္ချေယျကပ်တို့ တွင် ရာဂ ပြောသောကြောင့် မီးဖြင့်ပျက်၏။ ဒေါသ ပြောသောကြောင့် ရေ ဖြင့်ပျက်၏။ မောဟ ပြောသောကြောင့် လေဖြင့်ပျက်၏။ မီး ခုနစ်ကြိမ် ဖျက်၍ ရှစ်ကြိမ်မြောက်တွင်မှ ရေ တကြိမ်ဖျက်၏။ ဤအတူချည်း ခုနစ်ကြိမ် ရေဖျက်သည် နောက် မီးခုနစ်ကြိမ်ဖျက်ပြန်၍၊ ရေအလှည့်သင့်ရာတွင်မှ လေတကြိမ် ဖျက်၏။ ဤသို့ ရှစ်ကြိမ်စီ ရှစ်ဖန်ဖြစ်သောကြောင့် ၆၄-ကြိမ် ဟူသတည်း။

မီးဖျက်သောအခါ အာဘဿရာဘုံ အောက်တိုင်အောင် ဖျက်၏။ ရေ ဖျက်သောအခါ သုဘကိဏ္ဍာဘုံအောက်တိုင်အောင် ဖျက်၏။ လေဖျက် သောအခါ ဝေဟပ္ပိလ်ဘုံ အောက်တိုင်အောင် ဖျက်၏။ ဤသို့လျှင် ပဌမဈာန် သုံးဘုံကား ကမ္ဘာလောင်တိုင်းပင် ပျက်သောကြောင့် ဝိဝဋ္ဌဌာယီ အသင်္ချေယျကပ်မျှသာ ဟူသတည်း။ ထို အသင်္ချေယျ ကမ္ဘာ၏ အသက်

အတိုင်း အရှည်ကို ဤသို့သော ဥပမာဖြင့် သိအပ်၏။ အလျား အနံ အထူတယူဇနာဟိသောတိုက်၌ မုံညင်းသီးကို အပြည့်ထည့်၍ အနှစ်တရာ၊ အနှစ်တရာစေ့မှ တလုံးစီ တလုံးစီယူ၍ ထို မုံညင်းစေ့ ကုန်လေမှသာလျှင် တကမ္ဘာ၏ အချင့်အတွက်သည် ဖြစ်သတည်း။

ဤသို့ အသင်္ချေယျကမ္ဘာ ပျက်ကြောင်းနှင့် တကမ္ဘာ ဥပမာ ဥပမေယျ ဆောင်၍ ဘုရားဖြစ်တော်မူလတံ့သော ဗျာဒိတ်စကားကို အကြောင်းပြု၍ အရှင်မဟာသီလဝံသထေရ်ကျော်သည်—

“လေးပါးအမိုက်၊ သုံးခန်းတိုက်တွင်၊ ဆောက်စိုက်တန်ဆောင်၊
ညှိထွန်းထောင်က၊ မိုက်မှောင်စိုးစိ”၊ မမှေးငြိတည်း၊ မဟိအံ့သည်၊
တမည်သာလျှင်၊ ကြည့်ကာမြင်သို့၊ အကြင်မျှလောက်၊ မိုးအောက်
မြေထက်၊ ဘဝဂ်ဖျားရင်း၊ ထုတ်ချင်းစကြဝဠာ၊ ရှစ်မျက်နှာလုံး၊
မိုးအဖုံးတိ၊ မဆိုးလေသေး၊ ဝေးသားလူရပ်၊ ကမ္ဘာကပ်လည်း၊
စပ်ကာအမြတ်၊ မဆိတ်လျှင်းပဲ၊ ဩော်လဲလဲတိ၊ ပျက်ဆဲပဌမ၊
သံဝဇ္ဇကို၊ စ၍လေးစုံ၊ ရေတုံတုံချည်း၊ ဤသို့နည်းဖြင့်၊ ဤတည်း
အစ၊ တွင်မ အဆုံး၊ ဂဏန်းကြုံးလည်း၊ မြေလုံးတောင်စုံ၊
အမုံမလောက်၊ ကြားသော်ကြောက်အံ့၊ နောက်လည်းဤတူ၊
စဲမူမဆိတ်၊ အတိတ်နာဂတ်၊ ဆုံးဖြတ်ဂင်္ဂါ၊ မှောင်သည်းစွာသား၊
ဝိဇ္ဇာသုံးကြိမ်၊ လုံးဖြစ်ချိန်၌၊ လောင်ထိန်တောက်ကြီး၊ တန်ဆောင်
မီးလည်း၊ စနီးကပ်ကာ၊ မနှုန်းသာသည်၊ နာဂတံသ၊ ဉာဏ

-
- ၁။ ရီမှောင်စိုးစိ (ဟံ ၁၊ ၂) ရိပ်မှောင်စိုးစိ (နန်း၊ ၆)
၂။ ကြည့်ကမြင်သို့ (ဝိ၊ သမန္တစက္ခု)၊ ကြည့်ကာမြင်သို့ (နန်း၊ ၆)၊ ကြည့်မမြင်သို့
(ဟံ ၁၊ ၂)
၃။ မိုးအောက်မြေထက် (နန်း၊ ၆) မြေအောက်မိုးထက် (ဟံ ၁၊ ၂)
၄။ ဂဏန်းကျုံးလည်း (နန်း၊ ဟံ ၁၊ ၂) ဂဏန်းကြုံးလည်း (၆)
၅။ မြေလုံးတောင်စုံ၊ အမုံမလောက် (နန်း၊ ဟံ ၁၊ ၂)၊ မြေလုံးတောင်စုံ၊
အမုံမလောက် (၆)
၆။ မှောင်သည်းစွာသား (နန်း၊ ၆) မှောင်သည်းစွာကို (ဟံ ၁၊ ၂)
၇။ လူဖြစ်ချိန်၌ (ဝိ၊ ၆၊ ဟံ ၁၊ ၂)၊ လုံးဖြစ်ချိန်၌ (နန်း၊)
၈။ စနီးစပ်ကာ (နန်း၊ ဟံ ၁၊ ၂)၊ စပ်နီးစပ်ကာ (၆)
၉။ မနှုန်းသာသား (၆၊ ဟံ ၁၊ ၂) မနှုန်းသာသည် (နန်း၊)

ကျော်ခေါင်၊ ပညာရောင်ဖြင့်၊ နောက်နောင်ခါဘို့၊ ကြည့်ပြီး
မြို့သော်၊ ငါသို့လည်းကောင်း၊ မြတ်ရာချောင်းသည်၊ ဆုတောင်း
ဤသူ၊ ရသေ့ဖြူကား၊ ချူတုံသင်းသီး၊ အလှိုင်းကြီးစွ၊ ပြီးစီး
ပိမ့်လော၊ နီးပိမ့်လောဟု၊ နစ်နောတိုင်အောင်၊ ယခေါင်ကမ္ဘာ၊
ကြာမြင့်စွာသား၊ နာဂတဝင်၊ စဉ်တိုင်းပင်ကို၊ သုတ်သင်ခန့်ချုံး၊
မြင်ပြီးဆုံးမှ၊ ကျင့်ထုံးဖြစ်စေ၊ ဤဗိုလ်ခြေကား၊ သက်သေ
ညွှန်ကြား၊ တပည့်များကို၊ မှတ်သားကြထိုက်၊ ရှုကုန်တိုက်လျက်၊
သံမြိုက်ဘိသိက်၊ ပညာစိတ်ဖြင့်။ ။ဗျာဒိတ်နှုတ်တော် ပွက်
သတည်း။”

ဤသို့ စပ်တော်မူရာ၌ အဓိပ္ပာယ်ကား—

စတုဘိတ္တိဂေဟေ ဒီပသဟဿံ ဥဇ္ဇာလေန္တောဝိယံ။ ဤသို့ စသည်ဖြင့်
ကျမ်းဂန်လာရကား လေးပါးအမှိုက်ဟူသည်ကား လေးဘက်သော တိုက်
နံရံဖြင့် ပိတ်သော သုံးခန်းဟိသောအိမ်၌ ဆီမီးတန်ဆောင်တို့ကို ထွန်းသည်
ဟိသော် ထိုအိမ်၌ ဟိသော ဝတ္ထုတို့ကို အကြွင်းမဲ့မြင်သကဲ့သို့ ရောဂန္ဓရ
ကပ်၊ သတ္တန္တရကပ်၊ ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရကပ် ဟူသော ကပ်သုံးပါးတို့ဖြင့် ဖျက်သော
လောကသည်ကား ဤစကြဝဠာမှစ၍ စကြဝဠာ ကုဋေတသိန်းတိုင်အောင်
မီး၊ ရေ၊ လေတို့ဖြင့် ဖျက်ကုန်၏။ ထို အသင်္ချေယျကပ်သည် သံဝဋ္ဌ၊
သံဝဋ္ဌဌာယံ၊ ဝိဝဋ္ဌ၊ ဝိဝဋ္ဌဌာယံ ဟူ၍ အသင်္ချေယျကမ္ဘာကား လေးပါး
အပြားဟိ၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် ပျက်ဆဲဖြစ်သောကမ္ဘာသည်ကား သံဝဋ္ဌ
ကမ္ဘာ မည်၏။ တည်ဆဲဖြစ်သော ကမ္ဘာသည်ကား ဝိဝဋ္ဌကမ္ဘာ မည်၏။
ဤကမ္ဘာတို့၏ အချင့်အတွက်ကိုကား မြေမှုန့်ကို တောင်နှင့် အမျှ စု၍
ဤသည်ကားအစ၊ ဤသည်ကားအဆုံး ဟူ၍ ဂဏန်းသင်္ချာဖြင့် ရေတွက်
ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ရာ။ တောင်နှင့်မျှသော မြေမှုန့်မျှသော်လည်း ကမ္ဘာ၏

-
- ၁။ မြတ်ရာချောင်းလျက် (နန်း၊ ဇီ၊ ဟံ ၁၊ ၂)
 - ၂။ ကြာမြင့်စွာလည်း(ဟံ ၁၊ ၂) ကြာမြင့်စွာသား(နန်း) ရှည်မြင့်စွာသား(ဇီ)
 - ၃။ ဤဗိုလ်ခြေအား (ဟံ ၁၊ ၂) ဤဗိုလ်ခြေဟု (နန်း၊ ဇီ)
 - ၄။ မှတ်သားကြထိုက်၊ ရကုန်ထိုက်လျှင် (ဇီ)
 - ၅။ ပါရမီ * ၆။
 - ၆။ နံရံလေးဘက်ရှိသောအိမ်၌ ဆီမီးတထောင်ကို ထွန်းညှိသကဲ့သို့ ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤပါဠိကို ရှာမတွေ့။

အချင့်အတွက်၌ ဥပမာပြုခြင်းငှာ မလောက်ရာ။ ဤသို့ ကမ္ဘာပျက်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ကြားသော်လည်း အလွန်လျှင် ကြောက်ဖွယ် ဖြစ်အံ့သည်။ လေးဘက်ပိတ်သော တိုက်နံရံနှင့် တူသော သံဝဋ်၊ သံဝဋ္ဌဌာယီ၊ ဝိဝဋ္ဌ၊ ဝိဝဋ္ဌဌာယီကပ်ဖြင့် ဘုံးလွှမ်းသောအားဖြင့် သုံးခန်းတိုက်နှင့် တူသော အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟူသော ကာလ သုံးပါး၌ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟတည်းဟူသော သုံးပါးသောအကြောင်းကြောင့်ဖြစ်သော မီး၊ ရေ၊ လေ ဟူသော သုံးပါးသော အကြောင်းတို့ကြောင့် ပျက်သော လောက၌ အမှိုက်မှောင်နှင့် တူသော အဝိဇ္ဇာ တည်းဟူသော မှောင်ကို အစ အနီး ကပ်ကာဟူ၍ မနှိုင်းရှည့်သာသော ဆီမီးတန်ဆောင် အရောင်နှင့် တူသော အနာဂတ်သ ဉာဏ်တော်ဖြင့် မြင်အပ်သော ဝတ္ထုနှင့် တူသော သုမေဓာ ရှင်ရသေ့၏ နောင်အခါ ဘုရား ဖြစ်လတ် ဟူ၍ မြင်တော်မူလေသည်။ ကပ်လေးပါးနှင့်ကား နံရံလေးဘက်နှင့် တူသည်။ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်နှင့်ကား သုံးခန်းတိုက်နှင့်တူ၏။ အဝိဇ္ဇာနှင့်ကား အမှိုက်မှောင်နှင့် တူသည်။ ဆီမီးတန်ဆောင် အရောင်နှင့်ကား အနာဂတ်သ ဉာဏ်တော် ရောင်နှင့် တူသည်။ မြင်အပ်သော ဝတ္ထုနှင့်ကား သုမေဓာရှင်ရသေ့နှင့် တူသည်။ ဤသို့မြင်တော်မူပြီးမှ လူတကာကိုအား ဤရသေ့ကျင့်သကဲ့သို့ ပုံဥပမာပြု၍ ကျင့်စေကုန်သတည်းဟု နှလုံးတော် ဟိသည်ဖြစ်၍ တပည့် တော်များကို ချစ်သား(ရဟန်း)တို့၊ သုမေဓာ ရှင်ရသေ့ကို ကြည့်ကုန် လောဟု တိုက်တွန်းတော်မူသည်ဖြစ်၍ အလွန် သာယာစွာသော အသံ တော်ဖြင့် အဘိသိက်သွန်းခြင်းတည်းဟူသော ဉာဏ်တော်ဖြစ်သောစိတ်ဖြင့် ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူလေသည် ဟုလိုသတည်း။

ဝိဇ္ဇာသုံးကြိမ်၊ လုံးဖြစ်ချိန်၌- ဟူ၍ ဆိုရာ၌ အဝိဇ္ဇာဟူ၍ ဆိုလိုသည်။ ကဗျာလက္ခဏာအားဖြင့် အသဒ္ဒါ ကျေလေသည်။ အဘယ် သို့ နည်း ဟူမူကား “လူထုပ်ပိုးကို၊ ကဲစိုးစောင့်ရှောက်၊ မပျောက်ရစေ၊ မြန်းလင့် ပေ၍” ဆိုသကဲ့သို့တည်း။ ပါရမီခန်း၊ ဆုတောင်းခန်းတို့၌ကား ကဗျာ လက္ခဏာအားဖြင့် အက္ခရာ တလုံး ကျေသည်။ နှစ်လုံးကျေသည် များ၏။ ထိုဥပမာ၊ အဝိဇ္ဇာဟု၊ တဏှာတာရှည်၊ နှာတည်သော၊ ဤကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာ၏ အရသည် မောဟစေတသိက်၊ တဏှာကား တပ်တတ်သော လောဘရာဂ၊

ဤသုံးပါးသည် သဘောအတူတူချည်း။ သဒ္ဓါမျှသာ ကဲ့သည်။ ဝိဇ္ဇာ ဟူသည်ကား ပညာကို ဟောသည်။ “သကျဇော်ဂီ၊ နှစ်ပါးဤတွင်၊ ဝါဒီ တင်ရေး၊ ဝေးသည်ပင်ကို၊ ဝိဇ္ဇာထိုရ၌၊ အမှိုက်ရှင်းရှင်း၊ ရိမေးကင်း၏” ဆို ရာ၌ကား ပညာကိုဟောသည်။ “အရိယာဟု၊ ဝိဇ္ဇာခိုရ်ရ၊ ထိုမျှသီးသီး၊ နေ နှယ်ညီးလည်း” ဟူ၍ ဆိုရာ၌လည်း ပညာပင်ရသည်။ ကမ္ဘာလောင်သော အကြောင်းကိုရည်၍ ဆိုသည်။ အဘယ်ကြောင့် ကမ္ဘာသည် လောင်သော အကြောင်းကိုရည်၍ ဆိုသည်။ အဘယ်ကြောင့် ကမ္ဘာသည် လောင်သနည်း ဟူမူကား လောဘ ထူပြောလှသောကြောင့် ရောဂန္တရကပ် ဖြစ်သည်။ ဒေါသ ထူပြောလှသောကြောင့် သတ္တန္တရကပ် ဖြစ်သည်။ မောဟ ထူပြော လှသောကြောင့် ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရကပ် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ အန္တရကပ် သုံးပါးသည် ဝိဝဇ္ဇာသင်္ချေယျ ကမ္ဘာ၌ ဖြစ်ကုန်သည်။ ဤကဲ့သို့လျှင် ထို အန္တရကပ်သည် ကား ဆိုအပ်ပြီးသော သုံးပါးသော သံဝဇ္ဇကပ်သည်ကား ရာဂ အစ ဟိသည်တို့ အဓိကပြုသော အားဖြင့်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သည်။ ထို အသင်္ချေယျ ကပ်တို့တွင် ရာဂ ပြောသောကြောင့် လေဖြင့် ဖျက်၏။ ဤသို့ ဖျက်ကုန် သော်လည်း အခြားမဲ့သာလျှင် ခုနစ်ကြိမ် မီးဖျက်၍ပျက်၏။ ရှစ်ကြိမ် မြောက်၌ ရေဖျက်၍ပျက်၏။ တဖန် ခုနစ်ကြိမ် ရေဖျက်သော အလှည့်၌ မီးဖြင့်ဖျက်၏။ ရှစ်ကြိမ်မြောက်သော အလှည့်၌ ရေဖြင့်ဖျက်၏။ တဖန် ခုနစ်ကြိမ်မြောက်သော အလှည့်၌ မီးဖျက်ပြန်၏။ ဤသို့သော် အစဉ်ဖြင့် ၆၃-ကပ်တို့သည် လွန်ကုန်၏။ ဤ ၆၃-အကြား၌ ရေဖြင့်ဖျက်သော အကြိမ်၏ ပြည့်စုံခြင်းကိုလည်း ဖြစ်၍ ရအပ်သော အခွင့်ဟိသော လေသည် ၆၃-ကြိမ်ပြည့်သော ကပ်ဟိသော သုဘကိဏ္ဏာဘုံသည် ပျက်သည်ဟိသော် လောကသည် ပျက်ကုန်၏။ ဤသို့ပျက်ခြင်း၌ တမူကား ရာဂသည် ခုနစ် ရက်ပတ်လုံး များစွာဖြစ်၏။ ဤသို့ ရာဂ အား ဖြင့် များ စွာ သော လောက၏ ပျက်ခြင်းကို သိအပ်၏။

၁။ ဗာဟိကင်ရေး(ဆု* ၄၉)။

၂။ ဆု * ၄၉။

၃။ သာရတ္ထ၊ ပ-၂၀၇ ၌ ရာဂေါ သတ္တာနံ ဗဟုလံ ပဝတ္တိတိဟု ရှိသည်။ ရာဂသည် သတ္တဝါတို့အား များစွာဖြစ်၏ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ကျမ်းပြု ဆရာတော် ကြည့်ရသော ဋီကာစာမူ၌ ‘သတ္တာနံ’အစား ‘သတ္တာဟံ’ဟု ရှိသဖြင့် ‘ခုနစ်ရက်ပတ်’ ဟု ဆိုခြင်း ဖြစ်ရာသည်။

အဘယ်ကြောင့် သိရသနည်းဟူမူကား “ကိံကာရဏာ ဧဝံ လောကော ဝိနယတိ၊ ယထာဟိ ရာဂ ဒေါသ မောဟနံ အဓိက ဘာဝေနေဝ ယထာက္ကမံ ရောဂန္တရ ကပ္ပော၊ သတ္တန္တရ ကပ္ပော၊ ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရ ကပ္ပောတိ၊ ဣမေ တိဝိဓာ အန္တရ ကပ္ပော၊ ဝိဝဋ္ဌဌာယိမ္ပိ အသင်္ချေယျကပ္ပေ ဇာယန္တိ၊ ဧဝမေတေ ယထာဝုတ္တာ တယောသံဝဋ္ဌာ ရာဂါဒီနံ အဓိကဘာဝေနေဝ ဟောန္တိ၊ တတ္ထ ရာဂေ ဥဿန္တတရေအဂ္ဂိနာ ဝိနယတိ၊ ဒေါသေ ဥဿန္တတရေ ဥဒကေန ဝိနယတိ၊—မောဟေ ပန ဥဿန္တတရေ ဝါတေန ဝိနယတိ၊ ဧဝံ ဝိနယန္တော ပိစ နိရန္တရ မေဝ၊ သတ္တဝါရေ အဂ္ဂိနာ နယတိ၊ —ဧတ္တာ ဝတာ တေသဋ္ဌိကပ္ပာ အတိတာဟောန္တိ၊ ဧတ္တန္တရေ ဥဒကေန နယန ဝါရံ သမ္ပတ္တမ္ပိ ပဋိဗာဟိတော လဒ္ဓေါကာသော ဝါတော ပရိပုဏ္ဏစတုသဋ္ဌိကပ္ပာ ယုကေ သုဘကိဏ္ဏေ ဝိဇ္ဇိသေန္တောလောကံ ဝိနာသေတိ၊ ဧတ္ထပန ရာဂေါ သတ္တာဟံ ဗဟုလံ ပဝတ္တတိတိ ရာဂဝသေန ဗဟုသော လောကဝိ နာသော ဝေဒိတဗ္ဗော” ဤသို့ စသော ပါဠိပါဌ်ကြောင့် သိရ၏။

အဝိဇ္ဇာ သုံးကြိမ်ဟူ၍ ဆိုသည်လည်း အဝိဇ္ဇာသည် သုံးပါးဟိသော ကြောင့် ဆိုသည်မဟုတ်။ ရာဂ ဒေါသ မောဟဟူ၍ သုံးပါးတွင် မောဟကို အဆုံးထား၍ ကဗျာလက္ခဏာဖြင့် ဆိုတော်မူလေသည်။

လောဘ်ထိန်တောက်ကြီး၊ တန်ဆောင်မီးလည်း၊ စနီးကပ်ကာ၊ မနွန်း သာသည်ဟူ၍ ဆိုရာ၌လည်း အစအနီးကပ်ကာဟူ၍ ဆိုလိုသည်။ ဤ၌လည်း အက္ခရာနှစ်လုံး ကျေလေသည်။ အလင်္ကာ ဒေါသ၌လည်း ဆရာတို့သည် ဆိုတော်မူကုန်၏။ စနီးကပ်ကာဟူ၍ စကို ခြားခြား ဖတ်လိုသည်ကို တစပ် တည်း စနီးဟူ၍ ဖတ်ချေသော် ဇနီးဟူ၍ ဆိုသည်ကား လူတို့တွင် အိမ်ရှင် ဟူသကဲ့သို့ စကားကျသောကြောင့် သံသယ ဒေါသဟူ၍ ဆိုလေသည်။ သံသယ ဒေါသဟူသည်ကား ယုံမှားခြင်းရှိသော စကားဖြင့်ဆိုသော် အပြစ်သည် ရောက်ခဲ့သည်ဟူ၍ ဆိုလိုသည်။ ဤအရာ၌ အဓိပ္ပာယ် အယူ အငင် ခက်သည်။ ရှေ့နောက်ကို မျှော်ရှုထောက်ထား၍ ကျမ်းဂန်၌ သိမြင် သော သူတို့သည်သာလျှင် သိနိုင်ရာသည်။

၁။ ပေမူ၌ ‘သတ္တာဟံ’ ရှိသည်။ ပုံနှိပ်မူ၌ ‘သတ္တာနံ’ ရှိသည်။

၂။ အဂ္ဂိဝသေန (သာရတ္ထ၊ ပ-၂၀၇)

၃။ သာရတ္ထ၊ ပ-၂၀၇။

ထိုသို့ ကမ္ဘာ မီးလောင်ခါနီးသော ကာလ၌ကား မလောင်မီ အနှစ်
တသိန်းကပင်လျှင် လောကပျူဟာမည်သော ကာမာဝစရ နတ်သည်
ဆံတို့ကိုကြံ၍ နှလုံးမသာ မျက်ရည်သုတ်၍ ပုဆိုးနီဝတ်လျက် လူတို့၏
ခရီးကိုလှည့်၍ အိုလူများတို့၊ ဤနှစ်မှစ၍ အနှစ် တသိန်းလွန်လျှင်
ဤလောကသည် ပျက်လတ် သည်။ မဟာ သမုဒ္ဒရာသည်လည်း ခြောက်လတ်
သည်။ မြေကြီး မြင်းမိုရ်တောင်မှာစ၍ နတ်ပြည် ဗြဟ္မာပြည်တိုင်အောင်
ပျက်လတ် သည်။ မေတ္တာဘာဝနာကို စီးဖြန်းကုန်။ မိခင် ဘခင်တို့ကို
လုပ်ကျွေးကုန်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ပြုလေကုန်ဟူ၍ နှိုးဆော်လေ၏။
လူတို့သည် ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြု၍ ဗြဟ္မာပြည်သို့ အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်လေ
ကုန်၏။ ဗြဟ္မာပြည်တိုင်အောင် လောင်သောအခါကား မပျက်သော
အထက် ဗြဟ္မာပြည်သို့ ဖြစ် လေ ကုန်၏။ ငရဲသူ သတ္တဝါတို့သည်ကား
တပါးသော စကြဝဠာတို့၌ ခံရလေကုန်၏။ ။ ရူပဗြဟ္မာတို့၏ အသက်
အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။

အရူပလေးဘုံသားတို့တွင် ပုဌမဘုံသားတို့၏အသက်ကား နှစ်သောင်း
ဟိ၏။ ဒုတိယဘုံသားတို့၏ အသက်ကား ကမ္ဘာ လေးသောင်း ဟိ၏။
တတိယဘုံသားတို့၏အသက်ကား ခြောက်သောင်း ဟိ၏။ စတုတ္ထဘုံသား
တို့၏အသက်ကား ကမ္ဘာရှစ်သောင်းလေးထောင် ဟိ၏။ ။ အရူပဗြဟ္မာ
တို့၏ အသက် အပိုင်းအခြားကား ပြီး၏။

လူတို့အားလည်းကောင်း၊ နတ်တို့အားလည်းကောင်း အသက် အပိုင်း
အခြား ပမာဏသည် မဟိ။ အချို့ကား အသက် ရှည်၏။ အချို့ကား
အသက် တို၏။ အပါယ်သတ္တဝါတို့၌ကား ကံသာလျှင် ပမာဏတည်း။
ထို့ကြောင့် ထိုသူတို့ကား ကံမကုန်သ၍ မစုတေသတည်း။ ဘုမ္မစိုး နတ်
တို့လည်း အချို့ကား ခုနစ်ရက်သာ နေရ၏။ အချို့ကား လခွဲ အစဟိသည်
မျှသာ နေရကုန်သည်။ အချို့သော ဘုမ္မစိုးနတ်တို့ကား တကမ္ဘာပတ်လုံး
နေကုန်၏။ လူတို့၌ ရံခါကား အသင်္ချေတိုင်အောင်လည်း နေရကုန်၏။
ရံခါကား ဆယ်နှစ်မျှသာ တည်ကုန်၏။ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာပြည်တို့၏
အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။

၁။ ပေမူတွင် တွေ့ရသည့် အတိုင်း ထားလိုက်သည်။ စာမျက်နှာ ၁၉၅
မှတ်ချက်တွင် ရှု။

လူ့ပြည်၌ ကျွန်းကြီး လေးကျွန်းတွင် တောင်ကျွန်းသည် အဘယ်ကြောင့် ဇမ္ဗူဒီပါ မည်သနည်း။ သပြေပင် ရောက်သောကြောင့် ဇမ္ဗူဒီပါ မည်၏။ အလျားအနံ ယူဇနာတသောင်းဟိ၏။ ရေနေ ယူဇနာ လေးထောင်ဟိ၏။ လူနေ ယူဇနာသုံးထောင် ဟိ၏။ ဟိမဝန္တာတောကား ယူဇနာ သုံးထောင်ဟိ၏။ ရေဆိပ်ကား ကိုးကုဋေခြောက်သောင်း၊ ရတနာတို့၏ တည်ရာ အရပ်ကား ငါးရာခြောက်ရပ် ဟိ၏။ ခရိုင်ကျေးကား ကိုးသန်း ကိုးသိန်း ဟိ၏။ မင်းနေမြို့ကား သုံးသောင်းခြောက်ထောင်ဟိ၏။ သုံးကြိမ် ပေါင်းသော် တသိန်းရှစ်သောင်းကိုးထောင် ဟိ၏။ သပြေပင်၏ လုံးပတ်ကား ၃၅ ယူဇနာ ဟိ၏။ အရပ်၊ ခက်မငါးဖြာ ယူဇနာ ၅၀၊ အချင်း အရပ်ကား ယူဇနာတရာဟိ၏။ အဝန်းကား ယူဇနာတရာဟိ၏။

ယူဇနာ သုံးထောင်ဟိသော အရပ်၌ ဟိမဝန္တာတောင်သည် တည်သတည်း။ ထိုတောင်၏အရပ်ကား ယူဇနာ ငါးရာဟိ၏။ အချင်းအဝန်းကား ယူဇနာ သုံးထောင် ဟိ၏။ သုဒဿနတောင်ထွတ် အစဟိကုန်သော ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော တောင်ထွတ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်သတည်း။ ထိုတောင်သည် အဘယ်ကြောင့် ဟိမဝန္တာတောင် မည်သနည်း။ ဆီးနှင်းဟိသောကြောင့် ဟိမဝန္တာ မည်၏။ ဟိမဝန္တာတောင်၏ အထက်ဝန်းကျင်မှကား မြစ်ငယ်ငါးရာတို့သည် စီးသည်ဖြစ်ကုန်၍ ဆန်းကြယ်စွာ တည်ကုန်၏။ ထိုမြစ်တို့သည် အလျားအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနံအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အထူအားဖြင့်လည်းကောင်း ယူဇနာ ငါးဆယ်စီ ဟိကုန်၏။ အဝန်းကား ယူဇနာတရာငါးဆယ်ဟိ၏။ ထို့အတူလည်းကောင်း အနုဝဒတ်အိုင်၊ ကဏ္ဍမုဏ္ဍအိုင်၊ ရထကာရအိုင်၊ ဆဒ္ဒန္တအိုင်၊ ကုဏ္ဍလအိုင်၊ မန္ဒာကိနီအိုင်၊ သီဟပူပါတအိုင်၊ ဤအိုင်ကြီးခုနစ်အိုင်တို့သည် တည်ကုန်၏။

ထိုခုနစ်အိုင်တို့တွင် အနုဝဒတ်အိုင်ကား သုဒဿနတောင်ထွက်၊ စိတ္တတောင်ထွက်၊ ကာလတောင်ထွက်၊ ဂန္ဓမာဒန တောင်ထွက်၊ ကေလာသတောင်ထွက်၊ ဤငါးလုံးသောတောင်ထွက်တို့ဖြင့် ရံကုန်၏။ ထိုငါးလုံးသောတောင်ထွက်တွင် သုဒဿနတောင်ကား ရွှေဖြင့်ပြီး၏။ အရပ်ကား ယူဇနာ နှစ်ရာဟိ၏။ အတွင်း၌ ကောက်၏။ ကျီးနှုတ်သီးနှင့် တူ၏။ ထို အနုဝဒတ်အိုင်ကို လွှမ်း၍တည်၏။ စိတ္တကုဋေတောင်ကား ခပ်သိမ်းသောရတနာတို့ဖြင့် ပြီး၏။ ကာလကုဋေ တောင်ကား မျက်စဉ်းညို အတိ ပြီး၏။ ဂန္ဓမာဒန

တောင်ကား နံ့သာတို့ဖြင့် ပြီး၏။ အတွင်းကား ပဲနောက် အဆင်းနှင့် တူသော ကျောက်ဖြင့်ပြီး၏။ ဆင်နှင့်တူ၏။ ကာလာနုသာရီစသော အမြစ်၏ အနံ့၊ စံတကူးစသော အနှစ်၏အနံ့၊ ထင်းရှူးစသော အကာ၏အနံ့၊ သစ်ကြပိုး စသော အခေါက်၏ အနံ့၊ သီး စသော အလွှာ၏ အနံ့၊ သက်နက် စသော အရည်၏ အနံ့၊ ကွမ်းလက်ဖက်^၁ စသော အရွက်၏ အနံ့၊ ကံ့ကော် မာလာကျိကျူ စသော အပွင့်၏ အနံ့၊ ဇာဒိပွိုလ် စသော အသီး၏ အနံ့၊ ဤသို့လျှင် အခါခပ်သိမ်း နံ့သာတို့၏ အနံ့ဖြင့် ထုံအပ်သောကြောင့် ဂန္ဓမာဒနမည်၏။ ဤဆယ်ပါးသော နံ့သာတို့ဖြင့် ပြန့်ပြောသည်ဖြစ်၍၊ အထူးထူး အပြားပြား ဟိသော ဆေးမျိုးတို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းသည်ဖြစ်၍ လပြည့် ဥပုသ်နေ့၌ ရဲရဲပြောင်ပြောင်ညီးသော မီးကဲ့သို့ ထွန်းပလျက်တည်၏။ ထို ဂန္ဓမာဒန တောင်၌လျှင် နန္ဒမူလ မည်သော တောင်ဝှမ်းဥမှင်၌ အရှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ နေရာအရပ်သည် ဖြစ်၏။

သုဝဏ္ဏဂူဟာ၊ မဏိဂူဟာ၊ ရတနဂူဟာ ဟူ၍ သုံးပါးသော လိုင်မှတ်ဝ သည် ဟိ၏။ ထိုသုံးပါးသော လိုင်တို့တွင် ပတ္တမြားဖြင့် ပြီးသော လိုင်ဝ၌ မဉ္ဇူသက အမည်ဟိသော သစ်ပင်သည်ကား အချင်း အရပ်အားဖြင့် တယူဇနာ ဟိ၏။ ရေ၌လည်းကောင်း၊ ကြည်း၌လည်းကောင်း အကြင် မျှလောက်သော ပန်းတို့သည် ပွင့်ကုန်၏။ အထူးသဖြင့် အရှင် ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါတို့၏ လာတော်မူသောနေ့၌ ထို မဉ္ဇူသက သစ်ပင်၏ရှေ့မှ ခပ်သိမ်း သော ရတနာတို့ဖြင့်ပြီးသော ပန်းသည် ဖြစ်၏။ ထိုမဉ္ဇူသက သစ်ပင်၏ တမြက်လှည်းတတ်သော လေသည် တမြက်ချေးတို့ကို စွန့်ပေ၏။ အညီ အညွတ် ပြုတတ်သော လေကား ခပ်သိမ်းသော ရတနာတို့ဖြင့် ပြီးသော သဲကို စည်မျက်နှာအပြင်ကဲ့သို့ အညီအညွတ် ပြုပေ၏။ ရေကို သွန်းတတ် သော လေသည်ကား အနုဝဒတ်အိုင်မှ ရေကိုယူ၍ သွန်းပေ၏။ ကောင်း သောအနံ့ကို ပြုတတ်သော လေသည်ကား ခပ်သိမ်းသော နံ့သာ စသော အနံ့ဟိသော သစ်ပင်တို့၏ အနံ့ကို ဆောင်၏။ ပန်းကို ဆွတ်တတ်သော လေသည်ကား ပန်းတို့ကိုဆွတ်၍ ချပေ၏။ နေရာခင်းတတ်သော လေသည်

၁။ ကွမ်လင်(ဝိ)

၂။ အချင်းခပ်သိမ်း မွေးခြင်းကြောင့် ဂန္ဓမာမည်သော အနံ့နှင့်တကွ နံ့သာ မျိုး ၁၀ ပါး။ သာရတ္ထ၊ ပ-၂၅၅။

ကား ခပ်သိမ်းသောအရပ်၌ နေရာတို့ကို ခင်းပေ၏။ အခါ ခပ်သိမ်းပင် လျှင် ထိုမဉ္ဇူသက သစ်ပင်၏ အနီး၌ နေရာတို့သည် မဟိကုန်။ အကြင် နေရာတို့၌ အရှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဖြစ်သော နေ၌လည်းကောင်း၊ ဥပုသ်နေ့၌ လည်းကောင်း ခပ်သိမ်းသော အရှင် ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါတို့သည် စည်းဝေးကုန် သည်ဖြစ်၍ ခင်းသောနေရာ၌ နေတော်မူကုန်၏။ ဤသည်လျှင် ထိုမဉ္ဇူသက သစ်ပင်၌ သဘော အကျင့်တည်း။

အသစ်ဖြစ်သော အရှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ တို့သည်ကား ထို မဉ္ဇူသက သစ်ပင်သို့ သွားတော်မူကုန်သည်ဖြစ်၍ ခင်းသောနေရာ၌ နေတော်မူ ကုန်၏။ ထိုနောက်မှ အကယ်၍ ထိုအခါ၌ တပါးသော အရှင် ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါတို့သည် ဟိကုန်၏။ ထို အရှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်လည်း ထိုအခါ၌ ပင်လျှင် စည်းဝေးတော်မူကုန်သည် ဖြစ်၍ ခင်းသောနေရာ၌ နေတော် မူကုန်၏။ ထိုသို့ နေတော်မူကုန်သည်ဖြစ်၍ တစုံတခုသော သမာဓိကို ဝင်စားတော်မူသည်ဖြစ်၍ သမာပတ်မှ ထတော်မူကုန်၏။ ထိုနောက်မှ သဿ်ထေရ် ဖြစ်တော်မူသော အရှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သည် ယခုသာလျှင် ရောက်လှာသော အရှင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို ခပ်သိမ်းသော သူတို့အား ဝမ်း မြောက်စေခြင်းငှာ အဘယ်ကြောင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အဖြစ်ကို ရသနည်းဟု ကမ္မဋ္ဌာန်းကို မေး၏။ ထိုအခါ၌ ထိုအသစ်သော အရှင် ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ သည် မိမိ၏ ဥဒါန်းကျူးသော ဂါထာကို ဆိုတော်မူ၏။ ဤသို့လျှင် ဤ ဂန္ဓမာဒန တောင်သည်ကား အရှင် ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါတို့၏ နေရာအရပ် ဖြစ်သတည်းဟူ၍ မှတ်အပ်သတည်း။

ကေလာသတောင်ကား ငွေဖြင့်ပြီး၏။ အလုံးစုံကုန်သော စိတ္တကုဋ္ဌ စသော တောင်တို့သည် သုဒဿန တောင်နှင့် အရပ် အချင်း သဏ္ဌာန် တူကုန်၏။ ထို အနုဝဒတ်အိုင်ကို ဖုံးလွှမ်း၍ တည်ကုန်၏။ အလုံးစုံသော တောင်တို့သည်ကား အချင်းအားဖြင့် ယူဇနာ ၅၀ ဟိကုန်၏။ အလျားအား ဖြင့်မူကား အရပ်ကဲ့သို့ ယူဇနာနှစ်ရာဟိကုန်၏။ အလုံးစုံသော ထိုတောင်တို့ သည်ကား နတ်တို့၏ အာနုဘော် အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နဂါးတို့၏ အာနုဘော် အားဖြင့်လည်းကောင်း ဖြစ်ကုန်၏။

မြစ်တို့သည်လည်း ထိုတောင်တို့၏ လေးမျက်နှာတို့၌ စီးကုန်၏။ ထို အလုံးစုံသော ရေတို့သည်လည်း အနုဝဒတ်အိုင်သို့သာ စီးဝင်လေ

ကုန်၏။ နေလတို့သည်ကား ဒက္ခိဏာယဉ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥတ္တရာယဉ်ဖြင့်လည်းကောင်း သွားကုန်၏။ တောင်ကြား အနဝဒတ်အိုင်၌ အရောင်ကို ပြုကုန်၏။ အလယ်ခရီးဖြင့် သွားကုန်သော်ကား အရောင်ကို မထွန်းနိုင်ကုန်။ ထိုသို့ နေရောင်ဖြင့် မထွန်းနိုင်သောကြောင့် ထိုအိုင်ကို အနဝဒတ်ဟူ၍ ထင်ရှားသတည်း။ ထိုအနဝဒတ်အိုင်၌ ရတနာတို့ဖြင့်ပြီးသော၊ နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ဟိသော စောင်းတန်းလှေကားတို့သည် ဟိကုန်၏။ ငါး၊ လိပ်တို့သည်လည်း မဟိကုန်။ ဖန် ကျောက်စိမ်း အဆင်းနှင့်တူသော အညစ်အကြေးငှက်ကားသော ရေတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဆိပ်တို့သည်လည်းကောင်း ဟိကုန်၏။ ထိုသို့ သုံးဆောင်သော သတ္တဝါတို့အား ဆက်ဆံသောကံဖြင့် စီရင်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ကောင်းစွာ တည်ကုန်၏။ အကြင်ရေဆိပ်တို့၌ ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာတို့သည်လည်းကောင်း၊ တန်ခိုးကြီးသော ရသေ့တို့သည်လည်းကောင်း ရေချိုးကုန်၏။ နတ်ဘီလူး စသော သူတို့သည်လည်း ရေကစားခြင်းဖြင့် ကစားကုန်၏။ ထို အနဝဒတ်အိုင်၌ကား နံပါးလေးဘက်တို့၌ ခြင်္သေ့ခံတွင်း၊ ဆင်ခံတွင်း၊ မြင်းခံတွင်း၊ နွားလားဥဿဘ ခံတွင်းဟူ၍ လေးခုသော ပြန့်တို့သည် ဟိကုန်၏။ ခြင်္သေ့ခံတွင်းဖြင့် ထွက်သော မြစ်နား၌ကား ခြင်္သေ့တို့သည် များကုန်၏။ ဆင်ခံတွင်းဖြင့် ထွက်သော မြစ်နား၌ကား ဆင်တို့သည် များကုန်၏။ မြင်းခံတွင်းဖြင့် ထွက်သော မြစ်နား၌ကား မြင်းတို့သည် များကုန်၏။ နွားလားဥဿဘ ခံတွင်းဖြင့် ထွက်သော မြစ်နား၌ကား နွားတို့သည် များကုန်၏။

အရှေ့ ခြင်္သေ့ခံတွင်းမှ ထွက်သော မြစ်သည်ကား အနဝဒတ်အိုင်ကို သုံးကြိမ် လကျော်ရစ်လည်၍ တောင်၊ အနောက်၊ မြောက် ပြန့်တို့မှ ထွက်ကုန်သော မြစ်တို့နှင့် မပေါင်းမူ၍ အရှေ့ ဟိမဝန္တာ တောင်ဖြင့်သာလျှင် လူမနီးသော ခရီးသို့သွားလေ၍ မဟာ သမုဒ္ဒရာသို့ စီးဝင်လေကုန်၏။ အနောက်မြင်းခံတွင်း၊ မြောက်နွားခံတွင်းတို့မှထွက်သော မြစ်တို့သည်လည်း ထို့အတူလည်းကောင်း သုံးကြိမ် လကျော်ရစ်လည်၍ အနောက် ဟိမဝန္တာ၊ မြောက် ဟိမဝန္တာဖြင့် လူမနီးသော ခရီးကိုသွားလေ၍ မဟာ သမုဒ္ဒရာသို့ စီးဝင်လေကုန်၏။ တောင် ဆင်ခံတွင်းမှ ထွက်သော မြစ်သည်ကား သုံးကြိမ် လကျော်ရစ်လည်၍ တောင် မျက်နှာဖြင့် ဖြောင့်စွာ ကျောက်ဖျာ အပြင်ဖြင့်သာလျှင် ယူဇနာ ခြောက်ဆယ်ဟိသော ခရီးသို့ သွားလေ၍ တောင်ကို ခတ်လေ၍ တက်လေ၍ အဝန်း သုံးဂါဝုတ်ဟိသော ရေယဉ်

သည် ဖြစ်လေ၍ ကောင်းကင်ဖြင့် ယူဇနာ ခြောက်ဆယ်ဟိသော အရပ်
 တို့သို့သွားလေ၍ တိယဂ္ဂလမည်သော ကျောက်ဖျာ၌ ကျလေ၏။ ကျောက်
 ဖျာသည် ရေယဉ်၏ အဟုန်ဖြင့် ကွဲလေ၏။ ထိုအရပ်၌ ယူဇနာ ၅၀
 အတိုင်းအရှည် ဟိသော တိယဂ္ဂလမည်သော ရေကန်သည် ဖြစ်လေ၏။
 ရေကန်၏အနားကို ထွင်းလေ၍ ကျောက်ထဲသို့ ဝင်လေ၍ ယူဇနာ ခြောက်
 ဆယ် ဟိသော အရပ်သို့ သွားလေ၏။ ထို့နောက်မှ တခဲနက် ဟိသော
 မြေကို ဖောက်လေ၍ ဥမှင်ဖြင့် ယူဇနာ ခြောက်ဆယ်ဟိသော အရပ်သို့
 သွားလေ၍ ပိဉ္စအမည်ဟိသော တိရစ္ဆာန်တောင်ကို ခတ်လေ၍ လက်ငါး
 အပြင်၌ လက်ငါးချောင်းနှင့်တူသော ငါးဖြာသော ရေယဉ်တို့သည်
 ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုမြစ်တို့သည်ကား သုံးကြိမ် အနဝဒတ်အိုင်ကို လကျာရစ်
 လည်၍ သွားလေသော အရပ်၌ အာဝဇ္ဇ ဂင်္ဂါ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဖြောင့်စွာ
 ကျောက်ဖျာ အပြင်ဖြင့် ယူဇနာ ခြောက်ဆယ် တိုင်အောင် သွားလေ
 သော အရပ်၌ ကဏ္ဍဂင်္ဂါ ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ကောင်းကင်ဖြင့် ယူဇနာ
 ခြောက်ဆယ် တိုင်အောင် သွားလေသော အရပ်၌ ဗဟလဂင်္ဂါ ဟူ၍
 ဆိုအပ်၏။ တိယဂ္ဂလ မည်သော ကျောက်ဖျာ၌ ယူဇနာ ခြောက်ဆယ်
 ဟိသော အရပ်၌ တည်သော ရေကန်သည်ကား တိယဂ္ဂလ ရေကန်ဟု
 ဆိုအပ်၏။ ကန်ကို ဖောက်၍ ကျောက်အပြင်၌ ဝင်လေ၍ ယူဇနာ
 ခြောက်ဆယ်တိုင်အောင် သွားလေသော အရပ်၌ ဗဟလဂင်္ဂါ ဟူ၍ ဆို
 အပ်၏။ ဥမှင်ဖြင့် ဖောက်လေ၍ ယူဇနာ ခြောက်ဆယ်တိုင်တိုင် သွားလေ
 သော အရပ်၌ ဥမင်္ဂဂင်္ဂါဟု ဆိုအပ်၏။ ပိဉ္စမည်သော တိရစ္ဆာန်တောင်
 ကို ခတ်လေ၍ စီးလေသော အရပ်၌ တမူကား ဂင်္ဂါ၊ ယမုနာ၊ အစိရဝတီ၊
 သရဘူ၊ မဟီ ဟူ၍ မြစ်ကြီး ငါးသွယ် အရေအတွက်သို့ ရောက်လေ
 ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် မြစ်ကြီး ငါးသွယ်တို့သည် ဟိမဝန္တာမှ စီးလေကုန်
 သတည်း။

ဆဒ္ဒန်အိုင်၏ အလယ် တဆယ့်နှစ်ယူဇနာဟိသော အရပ်၌ ရေညှိမှော်
 တို့သည် မဟိကုန်။ ပတ္တမြားတုံး အဆင်းနှင့် တူသော ရေသည်သာလျှင်
 တည်၏။ ထိုအချန်မဲ့၌ကား အချင်းတယူဇနာဟိသော ဟင်းရန်တောသည်
 ထိုရေကို ရံ၍ တည်၏။ ထိုအချန်မဲ့၌ကား အချင်း တယူဇနာ ဟိသော
 ကြာညှိတောသည် ထိုဟင်းရန်တောကို ရံ၍ တည်၏။ အချန်မဲ့၌ကား
 အချင်း တယူဇနာစီဟိသော ကြာနီတော၊ ကြာဖြူတော၊ ပဒုမ္မာကြာနီ

တော၊ ပဒုမ္မာကြာဖြူတော၊ ကုမုဒြာကြာတော' တို့သည် ရှေးရှေးဖြစ်သော တောကိုရံ၍ တည်ကုန်၏။ ဤခုနစ်ပါးသော တောတို့၏ အဆုံး၌ အလုံစုံသော ဟင်းရနံ့တော အစဟိသည်တို့ဖြင့် ရောသော အချင်းတယူဇနာဟိသော တောသည် ထိုတောတို့ကိုရံ၍ တည်၏။ ထို တော၏ အချန်မဲ့၌ နဂါးတို့၏ တည်ရာ အတိုင်း အရှည် ဟိသော' ရေ၌ အချင်းတယူဇနာ ဟိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော သလေးနီတော' ထိုနောင်ရေ၏ အဆုံး၌ ညိုသော၊ နီသော၊ ရွှေသော၊ ဖြူသော၊ ကောင်းသော အနံ့ဟိသော သိမ်မွေ့သော ပန်းတို့ဖြင့်ပြည့်သော ငယ်သော တောတို့သည် လည်းကောင်း၊ ဤ ဆယ်ပါးသော တောတို့သည်ကား တယူဇနာ တယူဇနာစီချည်း ဟိကုန်၏။ ထိုနောင် ပဲလွမ်းတော၊ ပွဲကြီးတော၊ ပဲနောက်တော၊ ထိုနောင် သခွားဆတ်တော၊ သခွားကြီးတော၊ ဘူးတော၊ ဖရုံတော၊ နွယ်တော၊ ထိုနောင် ကွမ်းသီးပင် ဟိလောက်သော ကြံတော၊ ထိုနောင် ဆင်စွယ်ဟိလောက်သော ငှက်ပျောတော၊ သလေးတော'၊ ထိုနောင် အိုးစရည်းဟိ အသီးဟိသော ပိန်းနဲတော၊ ချိုမြိန်စွာသော သရက်တော'၊ မကျည်းတော၊ သီးတော၊ ထိုနောင် တပါးသော သစ်ပင်တို့နှင့် ရောသော တောကြီး၊ ထိုနောင် ဝါးတော၊ ထိုဝါးတောကိုရံ၍ ခုနစ်ယူဇနာ အရပ်ဟိသော စူလကာလတောင်၊ မဟာကာလတောင်၊ ဥဒကပဿတောင်၊ စန္ဒပဿတောင်၊ သူရိယပဿတောင်၊ မဏိပဿတောင်၊ သုဝဏ္ဏပဿတောင်၊ ဤခုနစ်လုံးသောတောင်တို့သည် ဆဒ္ဒန်အိုင်ကိုရံ၍ သပိတ် မျက်နှာဝကဲ့သို့ တည်၏။ ထိုတောင်၏

၁။ ပေမူ ၂ စောင်လုံး၌ ကုမုဒြာကြာတော မပါ။ သာရတ္ထ၊ ပ-၂၅၇ ကုမုဒဝနာနိကို ကြည့်၍ထည့်သည်။

၂။ သာရတ္ထ၊ ပ-၂၅၇ ဆဋ္ဌမူ၌ 'နာဂါနံ ကဋ္ဌိပ္ပမာဏေ' ဟု ရှိသည်။ 'ခါးအတိုင်းအရှည်ရှိသော' ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ 'ပတိဋ္ဌပ္ပမာဏေ' ဟု မူကွဲ ပြသည်။ ဇိနာလင်္ကာရ-၇၃ ၌ ပတိဋ္ဌပ္ပမာဏေ ရှိသည်။ 'တည်ရာ အတိုင်းအရှည်ရှိသော' ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

၃။ ပေမူ ၂ စောင်လုံး၌ ကြာနီတောဟု ရှိသည်။ သာရတ္ထ၊ ဇိနာလင်္ကာရတို့၌ 'ရတ္တသလိဝနံ' ဟု တွေ့ရသဖြင့် 'သလေးနီ' ဟု ပြင်သည်။

၄။ သာလဝနံ(အင်ကြင်းတော)သာရတ္ထ၊ ပ-၂၅၇။ သာလိဝနံ(သလေးတော) ဇိနာလင်္ကာရ-၇၄။

၅။ ပေမူတို့၌ သရက်တော မပါ။ သာရတ္ထ၊ ဇိနာလင်္ကာရနှင့် အညီထည့်သည်။

အတွင်းအပကား ရွှေအတိ ပြီး၏။ ထိုတောင်မှ ထွက်သော အရောင်ဖြင့် ဆဒ္ဒန်အိုင်သည် ကောင်းစွာ တက်သော နေလုလင်ကဲ့သို့ တင့်တယ်၏။ ထိုတောင်တို့၏ အပဉ္စကား အရပ်ခြောက်ယူဇနာဟိသော တောင်တလုံး၊ ငါးယူဇနာဟိသော တောင်တလုံး၊ လေးယူဇနာဟိသော တောင်တလုံး၊ သုံးယူဇနာဟိသော တောင်တလုံး၊ နှစ်ယူဇနာဟိသော တောင်တလုံး၊ တယူဇနာဟိသော တောင်တလုံး၊ ဤခုနစ်လုံးသော တောင်တို့သည် ဆဒ္ဒန်အိုင်၏ အရှေ့မြောက်ထောင့် အစွန်၌ ရေတို့ဖြင့် ခတ်သော အရပ်၌ ကြီးစွာသော ပြည်ညောင်ပင်သည် ဟိ၏။ ထိုပြည်ညောင်ပင်ကား အဝန်း ငါးယူဇနာ ဟိ၏။ အရပ် ခုနစ်ယူဇနာ၊ အရပ်လေးမျက်နှာ ဟိသော ခက်မလေးဖြာကား ခြောက်ယူဇနာ၊ အပြင့်လည်း ခြောက်ယူဇနာ၊ ဤသို့လျှင် ထိုပြည်ညောင်ပင်ကား အရင်းမှစ၍ တဆယ့်သုံးယူဇနာမြင့်၏။ အခက်တို့သည်ကား ဤဘက်မှသည် ထိုဘက် တိုင်အောင် တဆယ့် နှစ်ယူဇနာ ဟိ၏။ ရှစ်ထောင်သော ပါးပျဉ်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်သော ပါးပျဉ်းသည်ကား ပတ္တမြားတောင်ကဲ့သို့ တင့်တယ်စံပယ်လျက် တည်၏။ ဆဒ္ဒန်အိုင်၏ အနောက် မျက်နှာအဖို့ ဟိသော ရွှေတောင်၌ ရွှေဂူကား တဆယ့်နှစ်ယူဇနာ ဟိ၏။ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းကား မိုးလေးလ ထောက်သော အခါ၌ ရှစ်ထောင်သော ဆင်တို့ဖြင့် ရံလျက် ရွှေဂူ၌နေ၏။ နွေလရောက် သောအခါ၌ကား ရေဖြင့်ဖြစ်သော လေညှင်းကိုခံစားလျက် ပြည်ညောင် ပင်ကြီး၏ အရင်းမြစ်ပျဉ်း ရှစ်ခုတို့၏ အကြား၌နေ၏။

မန္တာကိနီ မည်သော အိုင်၌ တမူကား အလယ်၌ နှစ်ဆယ့်ငါးယူဇနာ ဟိသော အရပ်၌ ရေညှိမှော်တို့သည် မဟိကုန်။ ဖန်အဆင်းနှင့် တူသော ရေသာလျှင် ဟိ၏။ ထိုနောင်ကား နဂါးတို့၏ နေရာ အတိုင်း အရှည် ဟိသော ရေ၌ အချင်း ရှစ်ယူဇနာ ဟိသော ကြာဖြူတောသည် ရေကို

၁။ ခုနစ်လုံးသော တောင်တို့ဖြင့် ခြံရံအပ်သော (သာရတ္ထ၊ ပ-၂၅၈ အရ ပြင်သည်။)

၂။ ပြည်ညောင်(ဝိ)

၃။ ‘မုဏ္ဍမဏိ ပဗ္ဗတောဝိယ’ (သာရတ္ထ၊ ပ-၂၅၈) ပတ္တမြားတောင်ကတုံးကဲ့သို့။

၄။ ‘ကဋ္ဌိပ္ပမာဏော’ အောက်ခြေမူကွဲ ‘ပတိဋ္ဌပ္ပမာဏာ’ (သာရတ္ထ၊ ပ-၂၅၈)

၅။ ပေမူ ၂ စောင်လုံး၌ ‘ရှစ်ယူဇနာ’ဟု ရှိသည်။ သာရတ္ထ၊ ပ-၂၅၈ ၌ ‘အဗျယောဇနဝိတ္ထတံ’ဟုတွေ့ရသည်။ ‘ယူဇနာဝက်’ဟုဆိုလိုသည်။ ကျမ်းပြု ဆရာတော်တွေ့ရသော သာရတ္ထ၌ ‘အဗျယောဇန ဝိတ္ထတံ’ရှိဟန်တူသည်။

ရံ၍ တည်၏။ ထိုကြာရင်းသည်ကား ထွန်တုံးခေါင်းမျှ ဟိ၏။ ကြာစွယ်
သည်ကား စည်လုံးမျှ ဟိ၏။ ထိုကြာစွယ်၏ တခု တခုသော အဆစ်
ကြား၌ အင်တဲမျှလောက်သော နို့ရည်တို့သည် ယိုကုန်၏။ ကြာပွင့်သော
အခါ၌ လေသည် ကြာဝတ်ဆံတို့ကို လွင့်စေ၍ ကြာရွက်တို့၌ ထား၏။
ထိုကြာရွက်တို့၌ ရေသီးကုန်သည်ဖြစ်၍ ကျကုန်၏။ ထိုနောင်မှ နေပူ၏
ကျက်ခြင်းဖြင့်ကျက်၍ ရဲရဲညီးသော သံတွေကဲ့သို့ ကြာ၌ဖြစ်သော ပျား
ရည်သည် တည်၏။ ဤကြာတော၏ အချန်မဲ့၌ ကြီးစွာသော ကြာနီ
တော၊ ကြာဖြူတော၊ ကြာညိုတော၊ ကောင်းသော အနံ့ ဟိသော
သလေးတော၊ သခွားတော၊ ဘူးတော၊ ဖရုံတော အစဟိသော ချိုမြိန်
သော အရသာ ဟိကုန်သော နွယ်သီးတို့သည် ဟိကုန်၏။ ထိုနောင်
ယူဇနာခွဲ ဟိသော အရပ်၌ ကွမ်းသီးပင်ဟိလောက်သော ကြံတောသည်
ဟိ၏။ ထိုကြံတို့ကို ဆင်တို့သည် ယူ၍ ကျောက်ဖျာ၌ထား၍ ခြေတို့ဖြင့်
နင်း၍ ယိုစီးသော အရည်ကို နှာမောင်းဖြင့်ယူ၍ ငို၏။ ထိုကြံရည်သည်
ကား နေ၏ ကျက်ခြင်းဖြင့် ကျက်လေ၍ နို့ဂဏှာခဲကဲ့သို့ တည်လေ၏။
ထို ကြံသကာတို့ကို ဆင်တို့သည် ယူ၍ ရောက်လှာကုန်သော ဘုရား
ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ရဟန္တာတို့ကို ကပ်လေကုန်၏။

ထိုနောင်ကား ငှက်ပြောတော၊ ထိုငှက်ပြောတော၌ နှစ်လုံးသော
ငှက်ပြောမှည့်တို့ကို စားကုန်သည် ဟိသော် ပင်ပန်းကုန်၏။ ထိုနောင်
အိုးစရည်း ဟိလောက်သော အသီးဟိသော ပိန္နတော၊ သရက်တော၊
သပြေတော၊ ဤသို့လျှင် မန္တာကိနီအိုင်၌ မစားကောင်းသော သစ်သီး
မည်သည် မဟိ။

ထိုမှတပါးလည်း ဟိမဝန္တာ၌ သုဝဏ္ဏပဗ္ဗတ မည်သော တောင်၏
မြောက်ယံ၌ မန္တာကိနီ မည်သော အလျား ယူဇနာ ၄၀၀ဝယ်၊ အနံ
ဆယ်ယူဇနာ ဟိသော ရေကန်သည် ဟိ၏။ ထို ရေကန်ကား မန္တာကိနီ
အိုင်၌ ဆိုသကဲ့သို့ ရေ၏ သန့်ရှင်း စင်ကြယ်ခြင်း၊ ပန်းမျိုး အပေါင်း၊
သစ်သီးအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံ၏။ လေးမျက်နှာ ရွှေဖြင့်ပြီးသော စောင်း
တန်း လှေကား ဟိ၏။ ထိုရေကန်၏ အရှေ့တောင်ထောင့်၌ ကျောက်

.....

၁။ ‘ရတ္တပဒုမဝနံ၊ တဒနန္တရံရတ္တကုမုဒဝနံ၊ တဒနန္တရံသေတကုမုဒဝနံ၊ တဒနန္တရံ
နိလုပ္ပလ ဝနံ၊ တဒနန္တရံ ရတ္တပ္ပလ ဝနံ’ (သာရတ္ထ၊ ပ-၂၅၈)

မၤကွဲၣ် စသော ရတနာတို့ဖြင့် ပြီးသော အလျား ယူဇနာ ငါးဆယ်၊
 အနံ ဆယ်ယူဇနာဟံသော နန္ဒဂူဟာ မည်သော လှိုင်သည် ဟိ၏။ ထို
 လှိုင်ဝ၌ လုံးပတ် ငါးယူဇနာ၊ ပင်စည်အခွံ ခုနစ်ယူဇနာ၊ ခြောက်ယူဇနာ
 ဟံသော ခက်မငါးဖြာ၊ တဆယ်သုံးယူဇနာဟံသော မြစ်ပျဉ်းရှစ်ထောင်
 တို့ဖြင့် ပြည့်စုံသော သုပတိဋ္ဌ မည်သော ပြည်ညောင်ပင် ဟံသတည်း။
 ဤသို့လျှင် လောကပညတ်ကျမ်း၌ ဆိုသည်။ ဤအကြောင်းကို ရည်၍
 “မိုးစွန်တိမ်ဖျားး သိကြားသုံးစုံ၊ ချိုမြစင်စစ်၊ ကောင်းကင် မြစ်
 သည်။ ။နတ်မြစ်မနွာကိနိတည်း”။

အချို့သော စာတို့၌ ဂီရိ ဟံသည်။ ကျမ်း၌ ကိနိ ဟူ၍ ဟံသည်။
 ယင်းသည်တွင် အမည်နှစ်ပါး ထူးကြသည်။ အိုင်ကြီး ခုနစ်အိုင်တွင်
 မနွာကိနိ ဟူ၍ ဟံသည်။ ထို့ကြောင့် မနွာကိနိသာ ဟံလိုသည်။ ဂီရိ
 မဟိလို။

ဟိမဝန္တာ၌ကား အသိန်းမက များစွာ တိရစ္ဆာန်တို့သည် ဟိကုန်
 သည်။ ထို တိရစ္ဆာန် အပေါင်းတို့တွင် ခြင်္သေ့မင်းတို့၏ လည်းကောင်း၊
 ကရဝိတ် ငှက်မင်းတို့၏လည်းကောင်း၊ အထူးကို သိအပ်၏။ ခြင်္သေ့မျိုးကား
 လေးပါးအပြား ဟိ၏။ တိဏသိဟ၊ ကာလသိဟ၊ ပဏ္ဍုသိဟ၊ ကေသရ
 သိဟ ဟူ၍ လေးပါးအပြား ဟံသတည်း။ ထိုလေးပါးတို့တွင် တိဏသိဟ
 မည်သော ခြင်္သေ့ကား ခတ်ပြာ အဆင်းနှင့်တူသော နွားမနှင့် တူ၏။
 မြက်ကိုသာ စား၏။ ကာလသိဟ မည်သော ခြင်္သေ့ကား နွားမနက်
 အဆင်းနှင့်တူ၏။ မြက်ကိုလည်းကောင်း စားသတည်း။ ပဏ္ဍုသိဟ
 မည်သော ခြင်္သေ့ကား ဖက်ရွက်ယော် အဆင်းဟံသော နွားမနှင့် တူ၏။

၁။ ကြောင်မြက်ရွဲ(ဝိ)

၂။ လောကပညတ္တိ (လက်ရေးမူ) ၁၆ ၌ မြစ်ပျဉ်းရှစ်ထောင် ရှိကြောင်းသာ
 ပါသည်။ အပင်ပမာဏ မပါ။ ဆဒ္ဒန္တဇာတ် (ဇာတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပ-၃၉)
 တွင် ပမာဏ ပါသည်။ လောကပညတ္တိ၌ ‘သုပ္ပတိဋ္ဌော နာမ နိဂြောဓ
 ရာဇာ’ဟု ဆိုသည်။ ဆဒ္ဒန္တဇာတ်၌ ‘သုပ္ပတိဋ္ဌ’ မပါ။ ‘မဟာနိဂြောဓ
 ရုက္ခော’ဟု ဆိုသည်။

၃။ ဆု* ၇။

ဟင်းမျိုးကို စား၏။ ကေသရာသီဟ မည်သော ခြင်္သေ့ကား ချိတ်^၁ ရည်ဖြင့် ဆိုးဘိသကဲ့သို့ နီသောခံတွင်း၊ မြီးထူးဖျား၊ အခြေ လေးဘက်အစုံ ဟိသော အရေးတို့ဖြင့် တင့်တယ်၏။ ထို ကေသရာဇာ ခြင်္သေ့ ဥထိပ်မှစ၍ ချိတ်ရည်စုတ်ဖြင့် သားသကဲ့သို့ သုံးကြောင်းသော အရေးတို့သည် ကြော၏ အလယ်ဖြင့် သွားလေ၍ ချက်၌ လကျောရစ်ပတ်၍ တည်၏။ ထို ကေသရာ သီဟ၏ လည်၌ကား အဘိုး တသိန်းထိုက်သော ကမ္မလာဖြင့် ရံသကဲ့သို့ သော လည်ဆံအမွှေးတို့သည် ဖြစ်၏။ ထိုမှ ကြွင်းသော အရပ်သည်ကား ဖြူစင်စွာသော မလေးငုံ အဆင်းနှင့်^၂ တူသည် ဖြစ်၏။ ထို ကေသရာဇာ ခြင်္သေ့မင်းကား မိမိနေသော ရွှေဂူဝမှ လေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ထွက်၏။ အမှိုက်တိုက်၌ မပျော်၍ အလင်းကို အလိုဟိသော်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်လက် သုတ်သင်လို၍သော်လည်းကောင်း၊ အစာရှာလို၍သော်လည်းကောင်း၊ မြူးတူးလိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဤလေးပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့် ထွက်၍ ရွှေ ငွေ ပတ္တမြား ဖန်ဖြင့်ပြီးသော^၃ မြေအပြင် ဆေး ဒန်း မြင်း သီလာအပြင်တို့တွင် တခုခုသော အပြင်၌ နောက် ခြေ နှစ်ဘက်ကို အမျှထား၍ ရွှေလက်တို့ကိုဆန့်၍ ကိုယ်၏ နောက်အဘို့သို့ ငင်၍ ရွှေ အဘို့သို့ ထောင်၍ ကျောက်ကိုညွတ်၍ လည်ကိုဆန့်၍ မိုးကြိုး သံကို ပြုသကဲ့သို့ နှာခေါင်းဝကို သုတ်သင်၍ ကိုယ်၌တင်သော မြူတို့ကို ခါတွက်၍ စမ္မာယ်လျက် နေ၏။ ထိုသို့ စမ္မာယ်သော မြေ၌တမူကား နွားသငယ်ကဲ့သို့ လူးလာ လူးလာ သွား၏။ ထိုသို့ သွားသော ခြင်္သေ့ မင်း၏ ကိုယ်သည် အမှိုက်တိုက်၌ လှည့်ပတ် သွားလာသကဲ့သို့ ထင်၏။ ဤသို့ စမ္မာယ်လျက် သုံးကြိမ် ဟောက်၏။ ထိုသို့ ဟောက်သော အသံ သည်ကား ထက်ဝန်းကျင် သုံးယူဇနာ ဟိသောအရပ်ကို တခဲနက်သော အသံကို ပြုလေ၏။ ထိုသို့သော အသံကိုကြား၍ သုံးယူဇနာအတွင်း၌ သွားကုန်သော အခြေ နှစ်ချောင်းဟိသော သတ္တဝါ၊ အခြေ လေးချောင်း ဟိသော သတ္တဝါတို့သည် တည်ရပ်အံ့သောငှာ မတတ်နိုင်ကုန်။ ယခုသည် ငါတို့ကိုလာ၍ ဖမ်းစားလအံ့သည်ဟု ကြောက်လန့်ကုန်လျက် ခရီးကို ကြဉ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ တွင်း၌ အောင်းကုန်သော မြွေ၊ မြွေပါ၊ ဖုတ် အစ ဟိကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် တွင်းသို့ချည်း ပြေးဝင်လေကုန်၏။ ရေ၌

၁။ ခြိတ်(ဝိ)

၂။ မလေးငုံ ခရုသင်းအဆင်းနှင့်(ဝိ)

နေကုန်သော ငါး လိပ် စသော သတ္တဝါတို့သည်လည်း ရေသို့ချည်း
 ပြေးဝင်လေကုန်၏။ တော၌ နေကုန်သော ဆင် မြင်း များ ကျွဲ
 သမင် စသော သတ္တဝါတို့သည်လည်း တောသို့ချည်း ပြေးဝင် လေကုန်၏။
 ကောင်းကင်၌ ပျံသော ဇုန်တို့သည်လည်း ကြောက်ကုန်၏။ ရွာ နှိုင်း
 မင်းနေပြည်တို့၌ မြို့ပြစွာ ချည်နှောင်ကုန်သော ဆင် မြင်း စသည်တို့
 ကား ကြိုးလွန်တို့ကိုဖြတ်၍ ကြောက်လန့်ကုန်လျက် ပြေးလေကုန်၏။
 ဤသို့လျှင် ခြင်္သေ့မင်း၏ အသံကိုကြား၍ များစွာသော သတ္တဝါတို့သည်
 ကြောက်ကုန်၏။ မကြောက်သော သတ္တဝါကား အနည်းငယ်သာတည်း။
 အဘယ်မည်သော သူတို့သည် မကြောက်လန့်သနည်းဟူမူကား ထို ခြင်္သေ့
 နှင့်တူသော ရဲရင့်ခြင်းဟိကုန်သော ဆင် အာဇာနည်၊ မြင်း အာဇာနည်၊
 ဥဿဘ အာဇာနည်၊ ယောက်ျား အာဇာနည်၊ ရဟန္တာ၊ ဤ ငါး
 ယောက်သော သူတို့သည်ကား မကြောက်ကုန်။ အဘယ်ကြောင့် မကြောက်
 ကုန်သနည်း ဟူမူကား တူသော ရဲရင့်ခြင်း ဟိ၏။ ရှေးဦးစွာ အမျိုးအမည်
 ရဲသော အဖြစ်နှင့် တူသည်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မကြောက်ကုန်သတည်း။
 ဆင် အာဇာနည် အစဟိသော သူတို့သည်ကား မိမိ၏ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ
 ကြီးသောကြောင့် မကြောက်ကုန်။ ရဟန္တာသည်ကား သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိကို
 ပယ်လေပြီးသောကြောင့် မကြောက်သတည်း။

ထို ကေသရာဇာ ခြင်္သေ့မင်းကား စမွယ်သော မြေ၌ရင်၍ လက်ဝဲ
 လက်ျာ ခုန်သည်ဟိသော် တဥဿဘ အရပ်သို့ ရောက်၏။ အထက်သို့
 ခုန်သည်ဟိသော် လေး ဥဿဘ၊ ရှစ် ဥဿဘ အရပ်သို့ ရောက်၏။
 ညီညွတ်သော အရပ်၌နေ၍ ခုန်သည်ဟိသော် တဆယ်ခြောက် ဥဿဘ၊
 ဥဿဘ နှစ်ဆယ်မျှလောက်သော အရပ်သို့ ခုန်တက်၏။ ကြည်းမှ
 လည်းကောင်း၊ တောင်မှ လည်းကောင်း ခုန်သည်ဟိသော် ဥဿဘ
 ခြောက်ဆယ်၊ ဥဿဘ ရှစ်ဆယ်သော အရပ်သို့ ခုန်နိုင်လေ၏။
 ခရီးအကြား၌ သစ်ပင်ကိုလည်းကောင်း၊ တောင်ကိုလည်းကောင်း မြင်၍
 ထိုသစ်ပင်ကို ခတ်၍ လက်ဝဲမှ လည်းကောင်း၊ လက်ျာမှ လည်းကောင်း
 အထက်က ဥဿဘမျှကိုဖဲ၍ သုံးကြိမ်မြောက်အောင် ရဲရင့်သော အသံကို
 ဟောက်၍ ထိုအသံနှင့်တကွ သုံးယူဇနာသော အရပ်၌ တင်၏။ သုံး

ယူဇနာသို့ သွားလေ၍ တဖန် ပြန်လတ်၍ ရပ်လျက် မိမိ၏ ပဲ့တင်သံကို ပင်လျှင် နာပြန်၏။ ဤသို့ ရဲရင့်ခြင်း စသော ကျေးဇူးတို့ကြောင့် ကြွင်းသော ခြင်္သေ့သုံးခုတို့ထက် ကေသရာဇာ ခြင်္သေ့မင်းသည် မြတ်သတည်း။ ။ ဤသို့သော အကြောင်းကိုရည်၍ လုံ့လကိုယ်စွမ်း၊ ထမ်းလသောခါ၊ ပမာသမ္မာ၊ ထုံးတခုတုံ၊ ပဏ္ဍုကာလ၊ ကေသရနှင့်၊ တိဏဟူသော၊ လေးဆူအရိုး၊ ခြင်္သေ့မျိုးတွင် အစိုးရစင်၊ တောတခွင်၌၊ ကောင်းကင်ပျံတတ်၊ သိန္ဓောမြတ်လည်း၊ မလွတ်ရလေ၊ လိုက်နည်ဖွေလျက်၊ ကေသရာသီ၊ ခေါ်တွင်ညီလျက်၊ ရွှေဆီကားကား၊ မှင်ဖားဖားသည်၊ သားများသနင်း၊ ခြင်္သေ့မင်းကား၊ တိုက်တွင်းဂူဟာ၊ မြင်းသီလာ၌၊ အိပ်ခါသော်လည်း၊ သိမ်းဆည်းခြေလက်၊ နောက်မြီးဝှက်၍၊ ညာလက်နံတောင်း၊ ကိုယ်တစောင်းဖြင့်၊ လျောင်းတုံစိမ့်ချေ၊ အိပ်ပျော်လေသည်၊ လက်ခြေထားလျောက်၊ ရာမဘောက်တည့်၊ နို့မြေညက်မွေးမှင်၊ ခါသန့်စင်လျက်၊ ဥမှင်ဂူထဲ၊ ရွှေလက်ကြဲပြီး၊ ထွက်ဆဲသုံးခွန်း၊ ဟောက်သံမွန်းလျက်၊ ရပ်ကျန်းတည့်တည့်၊ မလှည့်ဥက္ခောင်း၊ နံတောင်းနောက်ဖိ၊ ခုန်မိစမြဲ၊ လျှပ်ခြည်ဝဲသို့၊ ပြန်လှဲတောဖျား၊ ဆွန့်ကာသွား၍၊ ခုန်အားတွင်ကျယ်၊ အလှယ်လှယ်လျှင်၊ စံပယ်ကွန့်က၊ မြူးပြီးမှတည့်၊ ဂူဝနောက်ထား၊ စာရှာစားလည်း၊ ဆိတ်နှားတရယ်၊ ယုန်ငယ်သမင်၊ ကြီးပြောင်စင်သား၊ စွယ်ခွင်စွင့်စွင့်၊ တောင်ဟီမြင့်သည်၊ ဖြစ်လင့်ကစား၊ လျင်လျားခုန်စိုင်း၊ ခုတ်မြဲတိုင်းဖြင့်၊ တည်တိုင်းမဟိ၊ ဖမ်းစိစိလျှင်၊ ပြုမိလက။

၁။ လိုက်နည်ဖွေ၍(ဇိ)၊ လိုက်ရှည်ဖွေ၍(နန်း)၊ လိုက်နည်ဖွေလျက်(ဟံ ၁)၊ လိုက်နည်ဖွေလျက်(ဟံ ၂)

၂။ ရွှေဆီကားကား(နန်း)၊ ရွှေချီကားကား(ဇိ၊ဟံ ၁၊၂)

၃။ သားများသေဌ်နင်း(ဟံ ၁)

၄။ စိမ့်ခြေ(ဝိ)

၅။ ထွက်မြဲသုံးခွန်း(ဟံ ၁၊၂)၊ ထွက်ဆဲသုံးခွန်း(နန်း၊ဇိ)

၆။ ပြန်လှဲတောဖျား(နန်း)၊ ပျံလှဲတောဖျား(ဇိ)၊ ပျံလှဲတောဖျား(ဟံ ၁၊၂)

၇။ ဆန့်ကာလွှား၍(နန်း)၊ ဆွတ်ကာသွား၍(ဇိ)၊ ဆွန့်ကာလွှား၍(ဝိ၊ဟံ ၁၊၂)

၈။ တရယ်(နန်း)၊ ဒရယ်(ဇိ၊ဟံ ၁၊၂)၊

၉။ တည်တိုင်းမရှိ(ဇိ)၊ တည်းတိုင်းမရှိ(နန်း၊ဟံ ၁၊၂)

၁၀။ ပြုမိလက(ဇိ)၊ ပြုမိလဇာ(နန်း)၊ ပြုဘိလဇာ(ဟံ ၁၊၂)

မဆုံးဆတည့်၊ လုံ့လစောင်မာန်၊ အားလုံးသွန်သား၊ တိရစ္ဆာန်တောမင်း၊
ဤဖြစ်ခြင်းကို၊ ပြောစဉ်ပမာ၊ အားထုတ်ခါ၌။ ။နည်းနာအမောင်
ကြံလသေး။”။

ထိုမှတပါးလည်း “တောင်မြင်သီလာ၊ နေရာကုထံ၊ ကိုင်းပြီးရဲမှ၊
ထွက်မြဲဘာသာ၊ အခါလေးပါး၊ ကြံလငြားပုံ၊ ရွှေဝဂ္ဂ၊ သုံးယူနေ၊
ရပ်ရာကြားလောက်၊ မြည်သံဟောက်လျက်၊ ကြိမ်းခြောက်လန့်ကြား၊
တောဝယ်သားကို၊ ဖမ်းစားမြည်ရုတ်၊ သွေးသန်တုတ်၍၊ တဖြုတ်မခံ၊
ပဲ့တင်သံတွင်၊ ခုန်ပျံကျဝဲ၊ နေရာမြဲ၍၊ မစမိခင်၊ ထွက်ပြန်လျှင်လျက်၊
စွမ်းအင်ဆွကျ၊ တတ်အားလှသည်၊ သိဟရာဇာ၊ ကေသရာဟု၊ သင်္ချာ
သုံးထောင်၊ တောတောင် သနင်း၊ ခြင်သေ့မင်းကား၊ ထွန်းဝင်း
ပြောင်ပြောင်၊ ရွှေဂူချောင်မှ၊ အန်ထောင်ကြိမ်းပုံ၊ ထွက်လကလျှင်၊
နိစ္စဟောက်လေ၊ မှန်စွာမြေသို့၊ ကြံစေ့အညှိ၊ သွေးသိပုံခတ်၊ သုံးလူ
ထွတ်တို့၊ မိန့်ရွတ်နှုတ်ရည်၊ သံတော်သည်လည်း၊ ဆံခြည်ဆယ်ခြင်း၊ ကျိုးမဲ့
သွန်းလျက်၊ ဆိုဆန်းကျကျ။”။ ချွတ်ဘူးသော ခါ၊ မဟိစွာကည့်၊
ငါ့မူယခု၊ ဤသည်ဆလည်း၊ ပြုတ်တူမမြဲ၊ ချွတ်ရာခဲ၏။ ။လက်စွဲ
နှိုးရင်း သန့်ပြီတည်း”။ ဤသို့လျှင် ဝိရိယပါရမီအရာ ဗျာဒိတ်ပေး

-
- ၁။ အားထုတ်သွန်သား (ဇိ)၊ အားလုံးသွန်သား (နန်း)၊ အားကုန်သွန်သား (ဟံ ၁၂)
 - ၂။ ပါရမီ * ၁၀၂။
 - ၃။ တောင်မြင်းသီလာ(ဇိ)၊ တောင်မြင့်သီလာ(နန်း၊ဟံ ၁၂)
 - ၄။ ကိုင်းပြီးရဲမှ(ဇိ)၊ ကိုင်းပြီးရဲမှ(နန်း၊ဟံ ၂) ကိုင်းပြီးရဲမှ(ဟံ ၁)
 - ၅။ ကြိမ်လညားမှု(ဇိ)၊ ကြိမ်လတ်ငြားမှု(နန်း၊ဟံ ၁၂)
 - ၆။ သွေးသံထုတ်၍(နန်း)
 - ၇။ စွမ်းအင်ဆွကျ (ဇိ)၊ စွမ်းအင်ဆွကြ (နန်း၊ဝိ)၊ စွမ်းအင်ထကြ (ဟံ ၁၂)
 - ၈။ အန်ထောင်ကြိမ်းပ(ဇိ၊နန်း)၊ အန်ထောင်ကြုံးပ(ဟံ ၁၂)
 - ၉။ ဆံခြည်ဆယ်ချင်း၊ ကျိုးမဲ့သွန်းလျက်၊ ဆိုဆန်းကျကျ။ ချွတ်မူသောခါ(ဇိ)၊
ဆံခြည်ဆယ်ခြမ်း၊ ကျိုးမဲ့သွမ်းလျက်၊ ဆိုဆမ်းကျကျ။ ချွတ်ဘူးသောခါ
(နန်း၊ဟံ ၁၂)
 - ၁၀။ ပြုတ်တူအမြဲ(ဇိ)
 - ၁၁။ ပါရမီ * ၄၁။

တော်မူသော အရာတို့၌ ခြင်္သေ့ ဥပမာကိုယူ၍ ပါရမီခန်း၌ အရှင်
မဟာသီလဝံသထေရ်ကျော်သည် စပ်တော်မူလေသတည်း။

ထိုဟိမဝန္တာတောင်၌ ကရဝိတ် ငှက်တို့သည်ကား ချိုမြိန်စွာသော
သရက်သီးအမှည့်တို့ကို နှုတ်သီးဖြင့် ပေါက်ဆိတ်၍ ယိုစီးသော အရည်ကို
သောက်၍ အတောင်တို့ကို သုတ်သင်၍ ခရုသင်းထက်တို့ကို မှုတ်သကဲ့သို့
အောက်သစ်ကိုင်း၌နေ၍ အသံကိုကျူး၍ တံဖန်ခုန်ပြန်လေ၍ အထက်
သစ်ကိုင်း၌နေလျက် မိမိ ကျူးသော အသံ၏ အစဉ်ကို နာ၍ နေ၏။
ထိုသို့ ကရဝိတ်ငှက်သည် ကျူးသောအခါ၌ အခြေလေးချောင်းဟိသော
သတ္တဝါတို့သည် အသံကို တပ်ကုန်သည် ဖြစ်၍ ကခြင်းငှာ အားထုတ်
ကုန်၏။ တော၌ ကျက်စားသော နွားတို့သည်လည်း ထိုအသံ၌ တပ်ကုန်
သည်ဖြစ်၍ ခံတွင်းသို့ ရောက်ကုန်ပြီးသော အစာတို့ကိုသော်လည်း စွန့်၍
ထိုကရဝိတ်ငှက်၏ အသံကို နာကုန်၏။ သားရဲတို့သည် ငယ်သော သား
တို့ကို စားအံ့ ဟူ၍ လိုက်ကုန်သည် ဟိသော် လှမ်းသောခြေတို့ မလှမ်း
တတ်ပဲ စိတ်တည်ကြည် သကဲ့သို့ ရပ်၍ သာယာစွာသော အသံကို
နာကုန်၏။ ပြေးလေသော သားတို့သည်လည်း ကြောက်ခြင်းကို စွန့်၍
အသံကိုနာလျက် ရပ်ကုန်၏။ ကောင်းကင်၌ပျံသော ငှက်တို့သည်လည်း
အဟောင်ကို တန်း၍ မလှုပ်မရှားမူ၍ အသံကိုနာလျက် ရပ်ကုန်၏။ ရေ၌
ဟိသော ငါးတို့သည်လည်း နားတို့ကို မလှုပ်မူ၍လျှင် သာယာစွာသော
အသံကို နာကုန်သည် ဖြစ်၍ နေကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ကရဝိတ်ငှက်တို့၏
အသံသည်ကား သာယာနူးညံ့ခြင်း ဟိသည် ဖြစ်သတည်း။ ။ဟိမဝန္တာ
အခန်းကား ပြီး၏။

မြတ်သော အကျင့်နှင့် ရှည်ခြင်းအစရှိသော မြတ်သောနှလုံး ဟိသော
ကြောင့် မနုဿ မည်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် လွန်စွာသော သတိ ဝီရိယနှင့်

-
- ၁။ ပေမူ ၂ စောင်လုံး၌ ဤအတိုင်းပင် ရှိသည်။ ကရဝိတ်ငှက်မင်းအကြောင်း
ပြသော ဗုဒ္ဓဝင် ၄-၈၂၊ မဇ္ဈိမ ၄-၂၆၃ တို့၌ ယင်း စကားနှင့် တကွ
'အသံ၏အစဉ်ကို နာ၍နေ၏'အထိ စကားများ မပါ။
- ၂။ 'ဥက္ခိတ္တံ ပါဒံ အနိက္ခိပိတ္တာ စိတ္တံ ကတာဝိယံ တိဋ္ဌန္တိ' ဗုဒ္ဓဝင် ၄-၈၂။
'မြောက်ထားသော ခြေကို မချနိုင်ဘဲ ပန်းချီရေးထားသော အရုပ်ကဲ့သို့
တည်နေကုန်၏'ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

ပြည့်စုံသော ဘုရား ပစ္စေကဗျာ အစရှိကုန်သော အတော်ပြတ်လို့သည် လည်း လူသာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ ငမ္မုဒိပါကျွန်းသူတို့သည်သာလျှင် မုချ အားဖြင့် မနုဿ မည်ကုန်သည်။ ထိုငမ္မုဒိပါ ကျွန်းသူတို့နှင့် တူသော အဆင်း အစရှိသည် ရှိသောကြောင့် ကျွန်းဝယ် နှစ်ထောင်နှင့် တကွ သုံးကျွန်းသူတို့သည်လည်း လူမည်ပါလေကုန်သတည်း။

ဤသို့လျှင် ဟိမဝန္တာတည်သော ငမ္မုဒိ သပြေပင်၏ အနုဘော်ကြောင့် ဤကျွန်းကို ငမ္မုဒိပဟု ဆိုအပ်၏။ ထိုသပြေပင်၌ တမူကား ကြီးစွာ သော မြစ်တို့သည် စီးကုန်၏။ ထိုမြစ်တို့၏ နှစ်ဘက်သော ကမ်းနား၌ သပြေသီးမှည့်တို့၏ ကျရာအရပ်၌ ချညွန့်တို့သည် ပေါက်ကုန်၏။ ထို ချညွန့်တို့သည် မြစ်ရေဖြင့် မျောလေကုန်သည်ဖြစ်၍ မဟာသမုဒ္ဒရာသို့ ဝင် လေကုန်၏။ ထိုနောင်မှသာလျှင် ငမ္မုဒိမြစ်၌ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုရွှေကို ငမ္မုဒိရစ် ဟူ၍ ဆိုအပ်သတည်း။ ။ ငမ္မုဒိပါကျွန်း အဆုံးအပြတ်ကား ပြီး၏။

မြင်းမိုရ်တောင်၏ အရှေ့မျက်နှာ၌ ကျွန်းကား ပြုဗ္ဗဝိဒေဟ မည်၏။ အလျား အနံအားဖြင့် ယူဇနာနှစ်ထောင်ဟိ၏။ ထိုပြုဗ္ဗဝိဒေဟကျွန်း၌ကား ထိန်ပင်သည် ရောက်သတည်း။ ထိုထိန်ပင်ကား လုံးပတ်တဆဲ ငါးယူဇနာ ဟိ၏။ ခက်မငါးဖြာအရပ်ကား ယူဇနာငါးဆယ် ဟိ၏။ အချင်း အရပ် ကား ယူဇနာတရာ။ ထိုကျွန်းသူတို့၏အသက်ကား ခုနစ်ရာ ဟိ၏။ ထို ကျွန်းသူတို့၏ မျက်နှာသည်ကား ကျွန်းသို့လိုက်၍ဟိသည်ဟု ဆိုသတည်း။

မြင်းမိုရ်တောင်၏ အနောက်မျက်နှာ၌ ကျွန်းကား အပရဂေါယာဉ် မည်၏။ အလျားအနံကား ယူဇနာ နှစ်ထောင် ဟိ၏။ ထိုကျွန်းကား ကုတ်ကိုပင် ရောက်သတည်း။ ထိုကုတ်ကိုပင်ကား လုံးပတ်တဆဲ ငါးယူဇနာ ဟိ၏။ ခက်မငါးဖြာအရပ်ကား ယူဇနာငါးဆယ် ဟိ၏။ ပင်မ အချင်း အရပ်ကား ယူဇနာတရာဟိ၏။ အဝန်းကား သုံးရာဟိ၏။ ထိုကျွန်းသူတို့၏ အသက်ကား ငါးရာဟိ၏။ ကျွန်းသည် လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ဟိသောကြောင့် ကျွန်းသူတို့၏မျက်နှာလည်း ထိုကျွန်းကဲ့သို့ ဟိသတည်း။

မြင်းမိုရ်တောင်၏ မြောက်မျက်နှာ၌ ကျွန်းကား ဥတ္တရကုရ မည်၏။
 ထို ဥတ္တရကုရကျွန်း၌ကား ပဒေသာပင် ရောက်သတည်း။ ဤ ဥတ္တရကုရ
 ကျွန်းသူတို့၏ကောင်းမှု၏ အာနုဘော်ကြောင့်ပြီးသော အထူးကိုသိအပ်၏။
 ထိုကျွန်း၌ကား ထိုထိုသော အရပ်တို့၌ တခဲနက်သော ဆန်းကြယ်သော
 အရွက်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းကုန်သော အခက်တို့သည် စုလစ်အမွမ်းတပ်သကဲ့သို့
 နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ဟိသော သစ်ပင်တို့သည်ကား ထိုကျွန်းသူတို့၏ နေရာ
 ဖြစ်သော အိမ်ကိစ္စသည် ပြီးကုန်၏။ သစ်ဝါးတို့ဖြင့် အိမ်ရာဆောက်၍
 ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းသူတို့ကဲ့သို့ မနေကုန်။ အကြင်အရပ်၌ ချမ်းသာစွာနေကုန်၏။
 ထိုအရပ်၌လည်း တပါးကုန်သော သစ်ပင်တို့သည် အသီးအပွင့်နှင့် ပြည့်စုံ
 ကုန်သည်ဖြစ်၍ တည်ကုန်၏။ ရေ၏တည်ရာအရပ်၌လည်း ပွင့်ကုန်သော
 ကြာပဒုမ္မာ ကြာပုဏ္ဏရိတ် ကောင်းသောအနံ့ ဟိကုန်သော ပန်းတို့ဖြင့်
 ဖုံးလွှမ်းကုန်သည်ဖြစ်၍ အခါခပ်သိမ်း ကောင်းသောအနံ့ဟိကုန်သည်ဖြစ်၍
 ထက်ဝန်းကျင်မှ လှိုင်ကုန်သည် ဖြစ်၍ တည်ကုန်၏။ ထို ကျွန်းသူတို့၏
 ကိုယ်သည်ကား နိမ့်လည်းမနိမ့်၊ မြင့်လည်းမမြင့်။ ဤသို့ အစဟိသော
 အပြစ်တို့မှ ကင်းသည်ဖြစ်၍ အသက်ထက်ဆုံး မလျော့သော ခွန်အား
 လုံ့လ ဟိသည်ဖြစ်၍ တင့်တယ်စွာတည်၏။ ထကြွခြင်း မဟိသည် ဖြစ်၍
 သစ်သီးတို့ကိုယူ၍ အသက်မွေးသဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထို ကျွန်းသူတို့အား
 လယ်လုပ်ခြင်း၊ ကုန်သွယ်ခြင်း အစဟိသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အစာကို
 ရှာသောအားဖြင့်လည်းကောင်း ဆင်းရဲခြင်းမဟိ။ ကျွန်သမီး၊ ကျွန်
 ယောက်ျား၊ အမှုလုပ် အစဟိသော သိမ်းဆည်းခြင်းလည်း မဟိ။ ထိုကျွန်း၌
 ကား အချမ်း၊ အပူ၊ မှက်၊ ခြင်၊ လေ၊ နေပူ၊ တံလှုပ်၊ မြေ၊ ပျား၊ ကင်း၊
 သန်း၊ သားရဲ အစဟိသော ဘေးရန်တို့သည်လည်း မဟိကုန်။ ဤဇမ္ဗူဒိပ်
 ကျွန်း၌ နွေလတို့တွင် အဆုံးစွန်သော နွေလ၌ မိုးသောက်ထအခါ
 အချမ်းအပူညီသော ဥတုကဲ့သို့လျှင် ထို ဥတ္တရကုရကျွန်း၌ အခါခပ်သိမ်း
 အချမ်းအပူ မျှသည်ဖြစ်၏။ ထိုကျွန်းသူအား တစုံတခုသော သတ်ခြင်း၊
 ညှဉ်းဆဲခြင်းသည်လည်း မဟိ။ လက်ဖြင့် တောင်းယူခြင်း မဟိသည်ဖြစ်၍
 ဖွဲ့ဆန်ခဲ့မဟိသော စင်ကြယ်စွာသော ကောင်းသောအနံ့ ဟိသော ဆန်
 အသီးကို မီးဖြင့် မချက်မူ၍ ထိုကျွန်း၌ တမူကား ဇောတိ^၁ မည်သော

၁။ ပေမူ၌ 'ဇောတိက' ဟူရှိသည်။ 'ဇောတိပါသာဏေဟိ' ဟူသော ဇိနာလင်္ကာရ
 ၇၇ ကို ထောက်၍ 'ဇောတိ' ဟု ပြင်သည်။

ကျောက်တို့သည် ဟိကုန်၏။ ထမင်းဘား နှံသောအခါ၊ ထိုသုံးလုံးသော
 ကျောက်တို့ကို ထား၍ ထိုပတ္တမြားလောက် သုံးလုံးတို့၌ အိုးကို တည်
 ကုန်၏။ ထိုပတ္တမြားကျောက်တို့မှ တေဇောဓာတ်သည် ကောင်းစွာတက်
 လတ်၍ ထိုဆန်သည်လည်း ကျက်လေ၏။ တပါးသော ဟင်းသည်လည်း
 ကောင်း၊ အမဲသည်လည်းကောင်း ဟိကုန်၊ ပေးကုန်သော တို့၏ စိတ်
 ဟိသော အကျောက်သာလျှင် ဟင်း အမဲ ဟင်း၊ ခုတ်သည် ဖြစ်ကုန်၏။
 ထိုသို့ စားကုန်သော သူတို့အားလည်း နာ၊ အိုင်းနာ၊ ပွေး၊ ခိုင်း၊
 ချောင်းဆိုး၊ ဝက်ခူး၊ ကုတ်ယှားဖျားနာခြင်း အစရှိသော အနာတို့သည်
 လည်းကောင်း၊ တင့်တယ်သော အနာသည်လည်းကောင်း မဟိကုန်။ ထို
 ကျွန်းသူတို့သည်ကား ထိုအရပ်သို့ လောက် ကုန်သော သူတို့အား လူ၍
 သားလျှင် ပေးကုန်၏။ ဝန်တို့သော စိတ်တည် ဟိကုန်၊ အဆူး၊ ဝေဠုကဗုဒ္ဓါ၊
 အစဟိကုန်သော တန်ခိုးကြီးသော အယောဂ်တို့သည် ထို ပတ္တရကုရု
 ကျွန်းသို့ သွားတော်မူကုန်၍ ဆွမ်းကို ခံတော်မူကုန်၏။ ထိုကျွန်းသူတို့
 သည်ကား ကုန်းခြင်း၊ ကွဲခြင်း၊ ကန်းခြင်း၊ ကောက်ခြင်း၊ ချပ်ခြင်း၊ နားပင်း
 ခြင်း ဤသို့ ချဲ့တဲသော ဣန္ဒြေတို့သည်လည်း မဟိကုန်။ ထိုကျွန်း၌
 မင်း မိန်းမတို့သည်ကား မနိမ္မ၊ မမြင့်၊ မဆူ၊ မမြင့်၊ မမည်း၊ မဖြူ၊ အလွန်
 တင့်တယ်ခြင်း ဟိကုန်၏။ ရှည်သော လက်ခြူး၊ ခက်ချောင်း၊ မရှည်
 သော သားမြတ်၊ ငယ်သော ခါး၊ လပြည့်ဝန်းနှင့်တူသော ကျယ်သော
 မျက်စိ၊ နူးညံ့သော ကိုယ်ဟိသော ဖြူစင်သောသွား၊ ငယ်သော မြင်း
 ခေါင်း၊ ရှည်သော ညိုသော ဆံအစဟိသော သိမ်မွေ့ နူးညံ့ခြင်းနှင့်
 ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ အထူးထူးသော တန်ဆာတို့ကို ဆင်ယင်လျက် သွား
 ကုန်၏။ အခါပေါ်သိမ်းလျှင် တဆယ်ခြောက်နှစ်ရှယ် ဟိသောသူကဲ့သို့
 တည်ကုန်၏။ ယောက်ျားတို့သည်လည်း အသက်နှင့်ဆယ်ဟိသော သူကဲ့သို့
 အမြဲတည်ကုန်၏။ သားခင်ပွန်းတို့၌ တပ်ခြင်း မဟိကုန်။ ဤသို့ ဖြစ်ခြင်း
 သည်ကား ထိုကျွန်းသူတို့၏ မွေတာ သဘောတည်း။ ခုနစ်ရက်မျှသာ
 ထိုအရပ်တို့၌ မင်းမိန်းမ၊ မင်းယောက်ျားတို့သည် နေကုန်၏။ ခုနစ်ရက်

၁။ ‘သတ္တဟိကမေဝစ တတ္ထ ဣတ္ထိပုရိသာ ကာမရတိယာ ဝိဟရန္တိ’။ သုတ်
 ပါထေယျဋီကာ-၁၅၆။ ထိုကျွန်း၌ မိန်းမ၊ ယောက်ျားတို့သည် ခုနစ်ရက်
 တကြိမ်သာ ကာမမွေ့လျော်ခြင်းဖြင့် နေကုန်၏။ ‘တေသံ သတ္တမေ သတ္တ
 မေ ဒွိဝသေ မေထုနသေဝနံ ဟောကိ’။ ဇိနာလင်္ကာရ-၇၈။

လွန်လျှင် တပ်ခြင်းကင်းသည်ဖြစ်၍ အလိုအလျောက် ချမ်းသာစွာ သွား
 လေကုန်၏။ ထိုကျွန်းသူတို့ကား ဤဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း သူကဲ့သို့ အမိဝမ်း၌
 ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်ခြင်း၊ သားဖွားခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲ
 ခြင်း မဟံကုန်။ ရတနာသင်တိုင်းမှ ရွှေဆင်းတုကဲ့သို့ သူငယ်တို့သည်
 အမိဝမ်းမှ အညစ်အကြေး ကင်းသည်ဖြစ်၍ ချမ်းသာစွာ ဖွားကုန်၏။
 ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းသည်ကား ထိုကျွန်း၌ ဓမ္မတာ သဘောတည်း။ အမိတို့သည်
 ကား သားကိုလည်းကောင်း၊ သမီးကိုလည်းကောင်း ဖွားကုန်သည်ဟိသော်
 ထိုလူတို့ သွားသော ခရီးအရပ်၌ သူငယ်တို့ကိုထား၍ ငဲ့ခြင်း မဟံသည်
 ဖြစ်၍ အလိုအလျောက် သွားလေကုန်၏။ ထိုသို့ ထားသောအရပ်၌
 အိပ်၍နေသော ထိုသူငယ်တို့ကို အကြင်သူတို့သည် မြင်လေကုန်၏။
 ယောက်ျားတို့သည် လည်းကောင်း၊ မိန်းမတို့သည်လည်းကောင်း မိမိတို့၏
 လက်ညှိုးတို့ကို ခံတွင်း၌ တပ်ကုန်၏။ ထိုသူငယ်တို့၏ ကောင်းမှု အစွမ်း
 အားဖြင့် ထိုလက်ညှိုးတို့မှ နို့ရည်ထွက်လေ၏။ ထိုသို့ ထွက်သော နို့ရည်ဖြင့်
 သူငယ်တို့သည် သောက်ကုန်၏။ ဤသို့ ကြီးလတ်သည်ဟိသော် တရက်
 နှစ်ရက်ဖြင့်သာ ခုန်အားဟံသည်ဖြစ်၍ သူငယ်မတို့သည် မိန်းမတို့သို့ ချဉ်း
 ကပ်၍ နေလေကုန်၏။ သူငယ် ယောက်ျားတို့သည်လည်း ယောက်ျား
 တို့သို့ ချဉ်းကပ်၍ နေလေကုန်၏။ ထိုဥတ္တရကုရုကျွန်း၌ ပဒေသာပင်မှသာ
 လျှင်အဝတ်တန်ဆာတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ အထူးထူးသော ဆန်းကြယ်ကုန်
 သော သိမ်မွေ့ နူးညံ့ကုန်သော ချမ်းသာသော အတွေ့ဟိကုန်သော နား
 တန်ဆာတို့သည်လည်း ပဒေသာပင်၌သာလျှင် ဆွဲလျက် တည်ကုန်၏။
 အထူးထူးသော ရောင်ခြည်ကုန်ရက်တို့ဖြင့် ထွန်းပသော အထူးထူးသော
 အဆင်းဟိသော ရတနာတို့ဖြင့် မွေးသော များသောအပြား ဟိကုန်
 သော ချူးပန်း ချူးနွယ်တို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်ကုန်သော ဥက္ခောင်း၌
 ဆင်သောတန်ဆာ၊ လည်၌ ဆင်သောတန်ဆာ၊ လက်၌ ဆင်သောတန်ဆာ၊
 ခါး၌ ဆင်သောတန်ဆာ၊ ခြေ၌ ဆင်သောတန်ဆာ၊ ဤသို့ ရွှေဖြင့်
 ပြီးကုန်သော တန်ဆာတို့သည်လည်း ပဒေသာပင်၌ ဆွဲလျက်တည်ကုန်၏။
 ထိုမှတစ်ပါးလည်း စောင်းညှင်း၊ မုရိုးစည် ထက် ခရုသင်း ပြေ အစဟိကုန်

၁။ မူရင်း၌ ရတနာတိုက်၊ ဝိမူ၌ ရတနာသင်တိုင်းဟု ရှိသည်။ သုတ်ပါထေယျ
 ဋီကာ၌ 'ရတ္တကဇ္ဈကတော'ဟု တွေ့ရသည်။ 'သင်တိုင်းနီ'ဟု အဓိပ္ပာယ်
 ရသည်။

သော ဝုဋ်ယာ အဏ္ဏာတို့သည်လည်း ထိုပဒေသာပင်၌ ဆွဲလျက်တည်
ကုန်၏။ ဝိပဓေသာပင်၌ လည်းကောင်း၊ များစွာသော အသီး ဟိကုန်
သော သင်္ဂြိုဟ်တို့သည်ကား အိုးစရည်းမျှ ဟိကုန်သော အသီးတို့ကို သီး
ကုန်၏။ ထိုသို့ ချိုမြိန်သော အသီးတို့ကို စားကုန်၏။ ထိုကျွန်း သူတို့
သည် ခုနစ်ရက်တိုင်အောင် မှတ်သိပ်ခြင်းတို့ဖြင့် မနှိပ်ကော်ကုန်။ ထိုကျွန်း၌
မြစ်တို့သည်လည်း စင်ကြယ်စွာသော ရေတို့သည် ကောင်းစွာ တည်သည်
ဖြစ်ကုန်၍ နှလုံးမွေ့လျော် ပျော်ဖွယ်ဟိသော ညံ့မဟိသော သဲအပြင်ဟိ
သော မပူကွန်း မချမ်းလွန်းသော ကောင်းသောအနံ့ ဟိကုန်သော ရေပန်း
တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းကုန်သည်ဖြစ်၍ အခါခပ်သိမ်း ကောင်းသောအနံ့ဖြင့် လှိုင်
ကုန်သည်ဖြစ်၍ စီးကုန်၏။ ထိုကျွန်း၌ ဆူးငြောင့်နွယ် ကြမ်းသော
တောချုံနွယ်တို့သည် မဟိကုန်။ ဆူးမဟိကုန်သော အသီးအပွင့်တို့ဖြင့်
ဖုံးလွှမ်းကုန်သည် ဖြစ်၍သာလျှင် တည်ကုန်၏။ ဇန္တုကူး၊ ကံ့ကော်ပင်
တို့သည်ကား မိမိအလိုလိုပင် အရည်ထွက်၍ ယိုစီးကုန်၏။ ရေချိုးလိုသော
သူတို့သည်ကား မြစ်နား၌ တပေါင်းတည်း အဝတ်တန်ဆာတို့ကို စု၍
စားပြီး၍ ရေချိုး၍ တက်ကုန်သည်ဟိသော အထက် အထက်၌ ဟိသော
အဝတ်တန်ဆာတို့ကို ယူ၍ ဝတ်ကုန်၏။ ဤသည်ကား ငါ့အဝတ်တန်ဆာ၊
ဤသည်ကား တပါးသောသူတို့၏ အဝတ်တန်ဆာဟူ၍ အငြင်း အခန့်
ခိုက်ရန်ပြုခြင်းသည် မဟိကုန်။ ခုနစ်ရက်တို့ဖြင့်သာလျှင် ထိုကျွန်းသူတို့
အား မြူးထူး မွေ့လျော်ခြင်းသည်ဖြစ်၏။ ခုနစ်ရက်လွန်လျှင် ထုဂ
ကင်းသော သူတို့ကဲ့သို့ သွားလေကုန်၏။ အကြင်သစ်ပင်၌ အိပ်ခြင်းကို
အလို ရှိပါကုန်၏။ ထိုသစ်ပင်၌လျှင် အိပ်ခြင်းကို ရကုန်၏။ စုတေ
သော သတ္တဝါတို့၌လည်း ငိုမြည်ခြင်းကို မပြုကုန်။ စိုးရိမ်ခြင်းကိုလည်း
မပြုကုန်။ ထိုသို့ စုတေသောသူတို့၏ ကိုယ်ကို တန်ဆာဆင်၍ ချကုန်၏။
ထိုသို့ချသောအခါ၌ပင်လျှင် ထိုသို့ သဘောဟိကုန်သောငှက်တို့သည် ယူ၍
ထိုစုတေသောသူတို့၏ ကိုယ်ကို ကျွန်းအဆုံးသို့ ဆောင်လေကုန်၏။ ထို့
ကြောင့် ဝိကျွန်း၌ သုဿန်သည်လည်းကောင်း၊ မစင်ကြယ်သော အရပ်
သည်လည်းကောင်း မဟိတည်း။ ထိုကျွန်းမှ စုတေသော သူတို့သည်ကား
ရဲကြီးသို့သော်လည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာန်သို့သော်လည်းကောင်း၊ ပြိတ္တာသို့

၁။ ‘သတ္တဝါဟိကာ ဇဝစ နေသံ ကာမရတိကိုဠာ ဟောတိ’။
သုတ်ပါဏေယျဋီကာ-၁၅၇။

သော်လည်းကောင်းမဖြစ်ကုန်။ ဓမ္မတာသဘောဖြင့်ပြီးသောပဉ္စသီသီတင်း၏ အာနုဘော်ကြောင့် နတ်ပြည်သို့ ဖြစ်လေကုန်သတည်း။ ထိုကျွန်းသူတို့အား အခါခပ်သိမ်း အသက်၏အပိုင်းအခြားကား အနှစ်တထောင် ဟိသတည်း။ အလုံးစုံ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည်ကား ထိုကျွန်းသူတို့၏ ပဉ္စသီ သီတင်းကဲ့သို့ သဘောဓမ္မတာ အားဖြင့် ပြီးသည်သာလျှင် ဖြစ်သည်ဟူ၍ မှတ်အပ် သတည်း။ ။ ဥတ္တရကုရုကျွန်း၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကား ပြီး၏။

ဤသို့လျှင် ဥတ္တရကုရုကျွန်းသူတို့အား လုပ်ဆောင်ခြင်းမဟိ။ ပဒေသာ ပင်၌သာလျှင် အဝတ်တန်ဆာတို့ကို ယူ၍သာ ဝတ်စားဆင်ယင်ကြကုန် သည်။ နာခြင်း၊ ဖျားခြင်း စသော ရောဂါတို့သည်လည်း မဟိကုန်။ စုတေ ကုန်သော်လည်း အပါယ်သို့ မလားကုန်။ ဤသို့စသော ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံသော ကျွန်းဖြစ်သည်။ တပါးသောကျွန်းတို့ထက် မြတ်ပေ၏တကား ဟူ၍ ဒါနစသော ပါရမီတို့၏ ပြည့်ရာပြည့်ကြောင်းကို နှလုံးသွင်းသော သူတို့သည် မှတ်ကုန်ရာ၏။ ဤသို့ကား မမှတ်အပ်ကုန်။ အဘယ်ကြောင့်နည်း ဟူမူကား ကျွန်းလေးကျွန်းတွင် ဤ ငါတို့ ဇမ္ဗူဒီပါ ကျွန်းကိုသာလျှင် မြတ်သည်ဟူ၍ သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရား ဟောတော်မူသည်။ ဥတ္တရကုရု ကျွန်းကို မြတ်သည်ဟူ၍ ဟောတော်မူ။ ထို့ကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကား၌ ဤငါတို့ ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းသူသည်သာ ဆတ်ဆတ်သောအားဖြင့် လူမည်သည်။ ကျွန်းငယ် နှစ်ထောင်နှင့် တကွ သုံးကျွန်းသူရှိသည်ကား ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းသူတို့နှင့် အဆင်းသဏ္ဌာန် တူပါသောကြောင့်သာလျှင် လူ မည်ပါသတည်း။ ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာဖြစ်ကုန်သော အရိယာမြတ် တို့သည်ကား ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း၌သာ လူဖြစ်တော်မူ၍ ဘုရား အစရှိသော အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူကုန်သည့် အကြောင်းကို ဟောတော်မူလေသည်။ ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းကိုသာ မြတ်သည်ဟူ၍ အဘယ်ကြောင့် ဟောတော်မူသနည်း ဟူမူကား ဤဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း၌သာလျှင် ဘုရားဖြစ်တော်မူသည်။ တပါး သောကျွန်း၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူ။ စကြဝဠာတသောင်းတွင်လည်း ဤ ငါတို့စကြဝဠာ၌သာ ဘုရားဖြစ်တော်မူသည်။ တပါးသော စကြဝဠာ၌ ဘုရား ဖြစ်တော်မူ။ ထိုသို့ ဖြစ်တော်မူကြောင်းကို အဘယ်ကြောင့် သိရသနည်း ဟူမူကား။

တ္ထေကံ ဟိ ဇာတိ ခေတ္တံနာမ၊ တတြာပိ ဌပေတွာ အညံစက္ကဝါဠိ
 ဣမသ္မိ စက္ကဝါဠေ ဇမ္ဗူဒိပဿ မဇ္ဈိမဒေသေ၊ န အညတြာပိ ဥပ္ပန္နန္တိ၊
 ဇာတိ ခေတ္တ တော ပန ပရံ ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပတ္တိန္ဒာန မေဝ န ပညာယတိ။
 ဤသ္မိ စသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာကျမ်း၌ လာသောကြောင့် သိရသတည်း။
 အဓိပ္ပာယ်ကား ဇာတိခေတ်၊ အာဏာခေတ်၊ ဝိသယခေတ်ဟူ၍ သုံးပါး
 အပြားဟိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် ဇာတိခေတ်ကား စကြဝဠာတသောင်း၊
 ထို စကြဝဠာ တသောင်းတို့သည် ဝဋ်သဗ္ဗေ နေတော်မူခြင်း အစ၌ သော
 ကာလတို့၌ မြေကြီး တုန်လှုပ်လေ၏။ ထို စကြဝဠာ တသောင်းတိုင်
 အောင် ဇာတိခေတ် မည်၏။ အာဏာခေတ် မည်သည်ကား စကြဝဠာ
 ကုဋေ တသိန်းတိုင်အောင် ရတနသုတ် အဖလိသော အာဏာတော်ရှိသော
 ကြောင့် အာဏာခေတ် မည်၏။ ဝိသယ ခေတ်၏ အပိုင်းအခြားကား
 အဆုံး မဟိ။ ဝိသယ ခေတ်တွင်ကား ငါသည် အလိုတော် ဝိသ၍
 တဏှတည်း၌ပင်သော်လည်း အဆင်းကို မြင့်စိမ့်သောငှာလည်းကောင်း၊
 အသံကို ကြားစိမ့်သောငှာလည်းကောင်း တတ်စွမ်းတော် မှီနိုင်သတည်း။
 ဝိသယ ခေတ်ဟူသည်ကား အတိုင်းမသိသော အာဠာ ဖြစ်တော်မူလေ
 သော တည်ရာအရပ်ဟူ၍ ဆိုလိုသတည်း။ ဤသ္မိ ခေတ္တသုံးပါးတွင်
 ဇာတိခေတ်၌ ဖြစ်တော်မူသည်။ ဇာတိခေတ်တွင်လည်း ဤ ငါတို့
 စကြဝဠာ၌သာ ဖြစ်တော်မူသည်။ တပါးသော စကြဝဠာ၌ မဖြစ်။ ဤ
 စကြဝဠာတွင်လည်း ဇမ္ဗူဒိပိကျွန်း၌သာ ဖြစ်တော်မူသည်။ တပါးသော
 ကျွန်း၌ မဖြစ်။ ဤ ဇမ္ဗူဒိပိကျွန်းတွင်လည်း ပစ္စန္နရပ်၌ ဖြစ်တော်မူမူ။
 မဇ္ဈိမတိုက်ဖြစ်သော ကျွန်း၏အလယ်ချက်၌သာ ဖြစ်တော်မူသည်။ ဇာတိ
 ခေတ်မှ တမူကား တပါးသော ခေတ်သုံးပါး၌ကား ဘုရားတို့၏ ဖြစ်
 တော်မူခြင်းသည် မထင်။ ဤသ္မိလျှင် ကျမ်းဂန်လာသောကြောင့် သိရ
 သတည်း။

တကြောင်းတုံလည်း ပေသိမ်းသော ရှေးယွန်တော်မူကုန်ပြီးသော
 သဗ္ဗညု ရှင်တော်ဘုရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ နောင် ဖြစ်တော်မူလတ်
 သော သဗ္ဗညု ရှင်တော်ဘုရားတို့သည်လည်းကောင်း စွန့်တော် မမူအပ်
 ကုန်သော အရပ်လေးပါးတို့ကိုလည်းကောင်း ဟောတော်မူသည်။ ဗောဓိ

ပလ္လင်ကို စွန့်တော်မမူကုန်။ ခပ်သိမ်းသော ဘုရားဖြစ်တော်မူလေသ၍သည် ဤ မဇ္ဈိမဒေသ မဟာ ဗောဓိ ပလ္လင်၌သာ ဖြစ်တော်မူကုန်သည်။ ဣသိပတန မိဂဒါဝုန် တောကိုလည်း စွန့်တော်မမူကုန်။ ခပ်သိမ်းသော ဘုရားရှင် တို့သည်ကား ဣသိပတန မိဂဒါဝုန် တော၌သာ ဓမ္မစကြာတရားကို ဟောတော်မူကုန်သည်။ တာဝတိန်သာ နတ်ပြည်မှသည် သင်္ကဿနဂိုရ် ပြည်သို့ သက်တော်မူသောအခါ ပြည်တံခါး၌ ရှေးဦးစွာ ခြေတော်ကို ချတော်မူသော အရပ်ကိုလည်း ဘုရားတကာတို့သည် စွန့်တော်မမူကုန်။ ရှေး၌ ဖြစ်တော်မူသော ဘုရားတို့သည်လည်းကောင်း၊ နောင် ဖြစ်လတံ့ သော ဘုရားတို့သည်လည်းကောင်း တာဝတိန်သာနတ်ပြည်မှ သင်္ကဿနဂိုရ် ပြည်သို့ သက်တော်မူသောအခါ ထိုပြည်တံခါး၌ ရှေးဦးစွာ ခြေ နင်းတော် မူသော အရာ၌သာလျှင် ဘုရားတကာတို့သည် နင်းတော်မူကုန်သည်။ ဇေတဝန်ကျောင်းတော် ဂန္ဓကုဋ္ဌိတိုက်၌ ညောင်စောင်းတော် ခြေလေးခု ထားရာအရပ်ကိုလည်း ဘုရားတကာတို့သည် စွန့်တော်မမူကုန်။ ထို ညောင် စောင်းရာ၌သာလျှင်ရှေးလွန်လေပြီးသော ဘုရားရှင်တို့သည်လည်းကောင်း၊ နောင် ဖြစ်တော်မူလတံ့သော ဘုရားရှင်တို့သည်လည်းကောင်း ထိုညောင် စောင်း ခြေလေးခု အရာ၌သာလျှင် ခင်း၍ နေတော်မူကုန်သည်။ ကျောင်း ကိုလည်း ငယ်သော ကျောင်းသော်လည်းဖြစ်စေ၊ ကြီးသော ကျောင်း သော်လည်းဖြစ်စေ စွန့်တော်မမူကုန်။

ဤသို့သော အကြောင်းကို ထောက်သော်လည်း တပါး စကြဝဠာ၊ တပါး ကျွန်းမှာမဖြစ်၊ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း မဇ္ဈိမဒေသ အရပ်၌သာ ဖြစ်တော် မူကုန်သည်ဟူ၍ သိရသတည်း။ ဤသို့လျှင် ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌သာလျှင် ဘုရား ဖြစ်တော်မူသောကြောင့် ခပ်သိမ်းသော ကျွန်းတို့ထက်၌ ငါတို့ ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း သာလျှင် မြတ်သတည်း။ ။ ကျွန်းလေးကျွန်း ဆိုသော အပိုင်းအခြားကား ပြီး၏။

ငရဲကြီးရှစ်ထပ်တို့သည် အဘယ်အရပ်၌ တည်လေသနည်းဟူမူကား ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၏အောက် မြေအထဲ၌ တည်ကုန်၏။ ထိုငရဲတို့၏အမည်ကား သဠိဝငရဲ၊ ကာလသုတ်ငရဲ၊ သင်္ခါတငရဲ၊ ရောရုဝငရဲ၊ မဟာရောရုဝ ငရဲ၊ တာပန္နငရဲ၊ မဟာတာပန္နငရဲ၊ အဝီစိငရဲ၊ ဤသို့လျှင် ငရဲကြီး ရှစ်ထပ်တည်း။ တထပ်တထပ်သော ငရဲ၌ ဥဿဒ္ဒရက် ငရဲငယ် တဆယ်

ခြောက်ထပ်စီ ရံကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ငရဲငယ် တရာနှစ်ဆယ်ရှစ်ထပ် ဖြစ်သတည်း။ ထိုရှစ်ထပ်သော ငရဲတို့တွင် သဒ္ဓိဝငရဲသူတို့၏ အသက်ကား တဆယ့်ခြောက်ကုဋေ နှစ်သန်း ဟိသတည်း။ ကာလသုတ်ငရဲတို့၏ အသက်ကား ကုဋေ တရာနှစ်ဆယ် ကိုးကုဋေ ခြောက်သန်း ဟိ၏။ သင်္ခါတငရဲသူတို့၏ အသက်ကား ကုဋေ တထောင်သုံးရာ ခြောက်ဆယ့်ရှစ်သန်း ဟိ၏။ ဧရာရဝ ငရဲသူတို့၏ အသက်ကား ကုဋေ ရှစ်ထောင်နှစ်ရာ ကိုးဆယ့်လေး ကုဋေ လေးသန်း ဟိ၏။ မဟာ ဧရာရဝ ငရဲသူတို့၏ အသက်ကား ကုဋေ ခြောက်သောင်း ခြောက်ထောင် သုံးရာငါးဆယ် ငါးကုဋေ နှစ်သန်း ဟိ၏။ တာပန္န ငရဲသူတို့၏ အသက်ကား ကုဋေ တသန်း ငါးသိန်း သုံးသောင်း သုံးထောင်ခြောက်ရာ ခြောက်သန်း ဟိ၏။ မဟာ တာပန္န ငရဲသူတို့၏ အသက်ကား အန္တရကပ်ထက်ဝက် အတိုင်းအရှည် ဟိ၏။ မဟာ အဝီစိ ငရဲသူတို့၏ အသက်ကား တကမ္ဘာ အတိုင်းအရှည် ဟိ၏။ ငရဲသူတို့၏ အသက်သည် အလွန်ရှည်လျားလှသည်။ လူတို့၏ အနှစ်ငါးဆယ်သည် စတုမဟာရာဇ် နတ်ပြည်၌ တနေ့နှင့်တညဉ့်သာ ဟိ၏။ စတုမဟာရာဇ် နတ်တို့၏ အနှစ်ငါးရာသည် သဒ္ဓိဝ ငရဲကြီး၌ တနေ့နှင့်တညဉ့်သာ ဟိသည်။ လူတို့၏ အနှစ်တရာသည် တာဝတိန်သာ နတ်ပြည်၌ တနေ့နှင့်တညဉ့်သာ ဟိသည်။ တာဝတိန်သာ နတ်ပြည်၌ နတ်တို့၏ အနှစ်တထောင်သည် ကာလသုတ်ငရဲကြီး၌ တနေ့နှင့်တညဉ့်သာ ဟိသည်။ ဤကဲ့သို့ချည်း ဆတက်ဆတက် ဟိလေကုန်သတည်း။ ထိုငရဲသူတို့၏ ကိုယ်ကား အချို့သော ငရဲသူတို့ကား တဂါဝုတ် ဟိ၏။ တချို့ကား နှစ်ဂါဝုတ် ဟိ၏။ အချို့ကား သုံးဂါဝုတ် ဟိ၏။ အဝီစိငရဲကြီး၌ ခံရလေသော ဒေဝဒတ်တို့ ကိုယ်ကား တယူဇနာ ဟိ၏။ ဤ၌ကား အလျဉ်းသင့်သောကြောင့် ငရဲ၏ တည်ဟန်မျှကိုသာ အကျဉ်းဆိုသည်။ ထို ငရဲသူတို့၏ အချင့်အတွက်ခံရသော အကြောင်းတို့ကိုတမူကား ငါတို့၏ ဆရာတော်ဖြစ်သော တောင်ဘီလာပထမ အာဒိကမ္ဘိက ဖြစ်တော်မူသော ကျမ်းပြု ဆရာတော်သည် စီရင်တော်မူအပ်သော ယသဝဇုနအမည်ဟိသောကျမ်း အစဟိသည်တို့၌ အကျယ် စီရင်တော်မူလေပြီ ဖြစ်သောကြောင့် မဆိုသတည်း။

ဂဠုန်တို့ကား အဘယ်အရပ်၌ နေသနည်းဟူမူကား မြင်းမိုရ်တောင်၏ အာလိန်နှစ်ဆင့် မြောက်အရပ်၌ လက်ပံပင်သည်ဟိ၏။ ထို လက်ပံပင်၌

နေကုန်၏ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်း၌ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ နိဒ္ဒေသ၊ လောကဝိဒူဟူသော ဤပုဒ်၏ အဖွင့်၌ ဆိုတော်မူသတည်း။

မဇ္ဈိမ နိကာယ်၌ စူဠသီဟနာဒအဖွင့်၌^၁ တမူကား မြင်းမိုရ်တောင်၏ အာလိန်နှစ်ဆင့်၌ လက်ပံပင်တို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော ယူဇနာ ငါးဆယ် ဟိသော လက်ပံပင်ရောက်သော ရေအိုင်သည်ဟိ၏။ ထိုရေအိုင်ကိုရံ၍ ကြီးစွာသော လက်ပံတောသည် ဟိ၏။ ထိုလက်ပံတော၌ ဂဠုန်တို့သည် နေကုန်၏။ ဤသို့လည်း တနည်းကျမ်းလာသည်။^၂ ထို ဂဠုန်အပေါင်းတို့တွင် ဂဠုန်မင်းကား ယူဇနာ တရာ့ငါးဆယ်လျှင် ကိုယ် ဟိ၏။ လက်ျာ အတောင် လက်ဝဲအတောင်တို့သည်ကား ယူဇနာ ငါးဆယ်စီ ဟိကုန်၏။ အမြီးကား ယူဇနာ ခြောက်ဆယ် ဟိ၏။ လည်ကား ယူဇနာ သုံးဆယ် ဟိ၏။ ခံတွင်းကား ကိုးယူဇနာ ဟိ၏။ ခြေကား တဆယ်နှစ်ယူဇနာ ဟိ၏။ ဂဠုန်၏ အတောင်လေကို ပြုခြင်းငှာ အတောင်ကို ဖြန့်သည် ဟိသော် ယူဇနာ ခြောက်ရာမျှသော^၃ အရပ်သည်မျှ အတောင်မတန်း လောက်ဟူ၍ သံယုတ်အဖွင့်၌^၄ ဆိုသတည်း။

နဂါးတို့ကား အဘယ်အရပ်၌ နေသနည်းဟူမူကား မဟာသမုဒ္ဒရာ၌ တံပိုး၏အပြင်၌ နေကုန်၏။ ထိုနဂါးတို့တွင် နဂါးမတို့သည် တမူကား ဥတုကာလ၌ ကိုယ်ဝန် တည်ကုန်သည်ဟိသော် ကြံကုန်၏။ အကယ်၍ ငါတို့သည် ဤအရပ်၌ သားဖွားကုန်သည်ဟိသော် ငါတို့သားငယ်တို့သည် တံပိုး၏ အဟုန်ကိုလည်းကောင်း၊ ပျံ၍လာသော ဂဠုန်၏ တောင်ဟုန်ကို လည်းကောင်း သည်းခံခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ကုန်ရာ။ ဤသို့ကြံကုန်သည်ဖြစ်၍ နဂါးမတို့သည် သမုဒ္ဒရာ၌ ငုပ်လေကုန်၍ ပေါင်းသောအဖြစ် ရောက်၍^၅

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ပ-၂၀၀။ မဟာဋီကာ၊ ပ-၂၄၂။

၂။ မူလပဏ္ဏာသဋီကာ၊ ဒု-၅။

၃။ အဋ္ဌကထာ၌ ‘သတ္တဋ္ဌ ယောဇနသတံ’ဟု(ယူဇနာ ခုနစ်ရာ ရှစ်ရာ)ရှိသည်။

၄။ နိဒါနသံယုတ်၊ ဋ္ဌ-၈၂။

၅။ ဝိမူဠိ ‘ဖောင်းသောအဖြစ်သို့ ရောက်၍’ဟု ရှိသည်။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ဋ္ဌ-၁၇၃ ၌ ‘မဟာသမုဒ္ဒေ နိမ္မိတ္တော သမ္ဘဇ္ဇေ မုခ ခွါရံပတွာ’ဟု ရှိသည်။ ‘သမ္ဘဇ္ဇေမုခခွါရံ’ကို ဋီကာက ‘သမ္ဘဇ္ဇေမုခခွါရန္တိ မဟာသမုဒ္ဒေန သမ္ဘေဒ ဂတ မဟာနဒီနံ မုခခွါရံ’(၄၄၁)ဟု အနက်ဖွင့်သည်။ မဟာသမုဒ္ဒရာနှင့် ပေါင်းသော မြစ်ကြီးငါးသွယ်တို့၏ ဆုံရာအဝဟု အဓိပ္ပာယ် ရသည်။ သမန္တစက္ခု၊ ပ-၁၀၅ ၌ ‘သမုဒြာဒေ ဗက်၍’ဟု တွေ့ရသည်။

မဟာသမုဒ္ဒရာ၏ ဝင်ရာအရပ်သို့ ရောက်လေ၍ မြစ်ကြီး ငါးသွယ်သို့ သွားလေ၍ ဟိမဝန္တာသို့ ဝင်လေကုန်၏။ ထိုဟိမဝန္တာ၌ ဂဠုန်တို့သည် မပျံသာကုန်သော သုဝဏ္ဏရဘေဂုဟာ မည်သော လိုင်တို့၌ နေကုန်လျက် သားတို့ကို ဖွားကုန်ပြီးသည် ဟိမသင်္ဃာ နဂါးငယ်တို့ကို ပဗျက်နစ်ရုံမျှ အတိုင်းအရှည်ဟိသော ရေတို့၌ သက်စေ၍ ရေကူး သင် ကုန်၏။ ထိုအခါ၌ ထိုနဂါးတို့သည် အစဉ်အတိုင်း ဂင်္ဂါမြစ် အဝါသည်တို့၏ ဤဘက်မှသည် ထိုဘက်သို့၊ ထိုဘက်မှသည် ဤဘက်သို့ ကူးခြင်းငှာ တတ်နိုင်ကုန်၏။ ထိုသို့ ရေကူးတတ်သောအခါ၌ ယခုသော်ကား ငါတို့သားတို့သည် တံပိုး၏ အဟုန်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂဠုန်တို့၏ ကောင်းကုန်ကိုလည်းကောင်း သလ္လဗ္ဗံ နိုင်လေကုန်ပြီဟူ၍ သိကုန်၍ မိမိတို့၏ အာရုံဘော်ဖြင့် မိုးကြိုးကိုဖြင့်စေ၍ အလုံးစုံသော ဟိမဝန္တာကို တပေါင်းတည်းသော နို့ဓမ္မကိုကဲ့သို့ ပြုကုန်လျက် မိုးကိုရွာစေ၍ ရွှေငွေ အမျှသည်တို့ဖြင့်ပြီးသော လှေတို့ကို ပန်ဆင်း၍ အထက်၌ ရွှေကြယ်တို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော နံသာဆိုင်း ပန်းဆိုင်း ပုဆိုး ပိတောက်တို့ကို ကြက်၍ သေ ထမင်း၊ နံသာပန်း အစရှိသည်တို့ကိုယူ၍ ထိုလှေတို့ဖြင့် မြစ်ကြီးငါးသွယ်တို့ကို ကူးလေ၍ အစဉ်သဖြင့် မဟာသမုဒ္ဒရာသို့ ရောက်လေကုန်၏။ ဤသမုဒ္ဒရာ၌လည်း ထို လေးခုသော နဂါးငယ်တို့သည် အစဉ်အတိုင်း အလံတထောင် အလံတသောင်းမှ အတိုင်းအရှည် အတိုအရှည် ဟိသည်ဖြစ်၍ ကြီးစွာသော ပြန့်ပွားခြင်းသို့ ရောက်လေကုန်သတည်း။ ။ ။ ဂဠုန် နဂါးတို့ကို အကျဉ်းဆိုသော စကား ပြီး၏။

အသူရာပြည်ကား အဘယ်အရပ်၌ တည်လေသနည်း ဟူမူကား မြင်းမိုရ်တောင်အောက်၌ တည်၏။ အဘယ်ကြောင့် မြင်းမိုရ်တောင်

၁။ သလ္လဗ္ဗံ(ဝိ)။ ‘သုရတိ စန္ဒနန္ဒ ပုပ္ဖာဒိနိ’ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ၅၊ တ-၁၇၂။ ‘ကောင်းသောအနံ့ရှိသော စန္ဒကူးနံ့ သာပန်းအစရှိသည်တို့ကို’ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ အောက်ခြေမှတ်ချက်၌ ‘သုရာဘတ္တဂန္ဓပုပ္ဖာဒိနိ’ (သီ၊ သျာ) ဟု မူကွဲပြသည်။ ကျမ်းပြုဆရာဘော်တွေ့ရသော အဋ္ဌကထာမှာ ‘သုရာဘတ္တဂန္ဓ ပုပ္ဖာဒိနိ’ဟု ရှိသောစာမူ ဖြစ်ရာသည်။ သမန္တစက္ခု၊ ပ-၁၀၆ ၌လည်း ‘သေ၊ ထမင်း၊ စာစောင်းငြင်း စသည်တို့ကိုယူ၍’ဟု တွေ့ရသည်။

၂။ ဝိမူဠိ ‘အတိုအရှည်’ မပါ။

၃။ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ၅၊ တ-၁၇၁။

အောက်၌ တည်လေသနည်း ဟူမူကား ထိုအသုရာတို့သည် ရှေးဦးစွာ တာဝတိန်သာ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေကုန်သည်။ သိကြားမင်းသည် ထိုအသုရာတို့ကို တာဝတိန်သာ တောင်ထိပ်မှ ချလေသောကြောင့် မြင်းမိုရ် တောင်အောက်၌ တည်လေကုန်သည်။ အဘယ်ကြောင့် ချလေသနည်း ဟူမူကား သိကြားမင်းသည်ကား ရှေးသောအခါ မဂဓရဇ်တိုင်း၌ မစလမည်သော ရွာ၌ မာဃလုလင်ဖြစ်၍ သုံးကျိပ် သုံးယောက်သော ယောက်ျားမြတ်တို့ကိုယူ၍ ကောင်းမှုကိုပြုလျက် ခုနစ်ပါးသောဝတ်တို့ကို ဖြည့်၍ ထိုရွာ၌ စုတေလေ၍ သုံးကျိပ် သုံးယောက်သော ယောက်ျားတို့နှင့် တကွ တာဝတိန်သာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်လေကုန်၏။ ထိုအခါ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်နှင့်သော အသုရာနတ်တို့သည် ညွှေသည်ဖြစ်ကုန်သော နတ်သားတို့ သည် ရောက်ကုန်သည်။ ထိုနတ်သားတို့အား ပူဇော်သကားကို ပြုကုန်အံ့ ဟူ၍ နတ်၌ဖြစ်သော ကြာတို့ကို ဆက်ကပ်၍ နတ်ပြည်ထက်ဝက်ကိုလည်း မင်းပြုတော်မူဟု ဆောက်နှင်း၏။ သိကြားကား ထက်ဝက်သော ပြည်ဖြင့် မရောင့်ရဲသည် ဖြစ်၏။ ထိုအခါ၌ ဟိနှင့်သော အသုရာနတ်သားတို့သည် ညွှေသည်ဖြစ်သော နတ်သားတို့အား ပူဇော်သကားကို ပြုကုန်အံ့ဟူ၍ အနံ့ အဖျော်ကို စီရင်ကုန်၏။ အကြင်အဖျော်ကို ဂန္ဓမဓူဟူ၍လည်း ဆိုအပ်၏။ ထိုအဖျော်သည်ကား အလွန်လျှင် ချိုမြိန်၏။ ယစ်ခြင်းဟိ၏။ တပါး သော အဖျော်အထူးတည်း။ ထိုသိကြားမင်းကား မိမိပရိသတ်အား အမွတ်ကို ပေး၏။ အချင်းတို့ အနံ့အဖျော်ကို မသောက်ကုန်လင့်။

- ၁။ [၁] အသက်ထက်ဆုံး အမိအဖကို လုပ်ကျွေးမွေးမြူသူ ဖြစ်ပါအံ့။ [၂] အသက်ထက်ဆုံး အမျိုးထဲ၌ ကြီးသောသူတို့ကို အရိုအသေပြုလေ့ရှိသူ ဖြစ်ပါအံ့။ [၃] အသက်ထက်ဆုံး သိမ်မွေ့သောစကားတို့ကို ဆိုလေ့ရှိသူ ဖြစ်ပါအံ့။ [၄] အသက်ထက်ဆုံး ကုန်းစကားကို ဆိုလေ့မရှိသူ ဖြစ်ပါအံ့။ [၅] အသက်ထက်ဆုံး လွတ်လွတ်စွန့်ကြဲခြင်းရှိသူ၊ ပေးလှူရန် အခါခပ်သိမ်း စင်ကြယ်သောလက်ရှိသူ၊ စွန့်လှူခြင်း၌ မွေ့လျော်သူ၊ တောင်းခံခြင်းငှာ ထိုက်သူ၊ ပေးကမ်းလှူဒါန်းဝေဖန်ခြင်း၌ မွေ့လျော်သူ ဖြစ်၍ ဝန်တိုခြင်း ကင်းသော စိတ်ဖြင့် အိမ်ကို အုပ်စိုးနေသူ ဖြစ်ပါအံ့။ [၆] အသက်ထက်ဆုံး မှန်သောစကားကို ဆိုလေ့ရှိသူ ဖြစ်ပါအံ့။ [၇] အသက်ထက်ဆုံး အမျက် ထွက်ခြင်း မရှိသူ၊ အကယ်၍ ငါ့အား အမျက်ထွက်ခြင်း ဖြစ်စေကာမူ ထိုအမျက်ကို လျင်စွာသာလျှင် ပယ်ဖျောက်နိုင်သူ ဖြစ်ပါအံ့။ (သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော် မြန်မာပြန် ၂၁၄။)

သောက်သကဲ့သို့သော အခြင်းအရာကို ပြုကုန်ဟူ၍ အမှတ်ကိုပေး၏။ ထို သိကြားမင်း၏ အခြေအရံတို့ကား သိကြားမင်းဆိုတိုင်း ပြုကုန်၏။ ဟိန္ဒူ သော နတ်တို့သည်ကား ရွှေခွက်တို့ဖြင့် ဆောင်ခဲ့သော အနံ့အဖျော်တို့ကို အလိုအလျောက် သောက်ကုန်၏။ ယစ်လေကုန်သည်ဟိသော် ထိုထို သော ရွှေမြေ အရပ်တို့၌ လည်းလေကုန်၍၊ အိပ်ပျော် လေကုန်၏။ သိကြားမင်းလည်း သေသောက်ကြ၍ တို့ကို ဘမ်းလေကုန်လောဟု ဆိုသည် ဟိသော် ထိုနတ်တို့ကို ခြေတို့၌ကိုင်၍ ပစ်လေကုန်၏။ သိကြားမင်း၏ ကောင်းမှု အာနုဘော်ကြောင့် ထိုသို့လိုက်၍ ဖြစ်တတ်ကုန်သော အလုံးစုံ သော နတ်တို့သည်လည်း ထိုမြင်းမိုရ် တောင်အောက်၌သာလျှင် ကျလေ ကုန်၏။ ထိုအသူရာတို့သည်ကား မြင်းမိုရ်တောင်၏ မြေအပြင်၌ အမှတ်ကို ရ၍ နတ်သားတို့သေကို ငါးပျို့ မသောက်ကုန်ဟူ၍ ဆိုကုန်၏။ ထိုနောင်မှ ဤနတ်သားသည် အသူရာမည်၏။ ထိုအခါ၌ ထိုအသူရာတို့အား ကံလျှင် အထောက်အပံ့ ဟိသည်ဖြစ်၍ ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော မြင်းမိုရ်တောင်၏ အောက်အပြင်၌ ယူဇနာ တသောင်းဟိသော အသူရာပြည် ဖြစ်လေ၏။ ပင်လယ် ကသစ်ပင်၏ အတိုင်းအရှည်ဟိသော ဆန်းကြယ်စွာသော သဗ္ဗ ပင်ဖြင့် တင့်တယ်စွာ ဖြစ်လေသတည်း။

သိကြားမင်းသည်ကား ‘ထိုအသူရာတို့အား နစ်ပြန်မလာစေခြင်းငှာ အစောင့်အရှောက် ထားပေ၏။ အကြင်အခါ၌ အသူရာတို့သည် အားကြီး ကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ ထိုသို့ အားကြီးသောအခါ၌ သိကြား နတ်တို့သည် ပြေးလေ၍ နတ်ပြည်သို့ဝင်လေ၍ တံခါးကို ပိတ်သည်ဟိသော် အသိန်း သော အသူရာတို့သည်လည်း တစုံတခုသော အမှုကိုပြုခြင်းငှာ မတတ် နိုင်ကုန်။ အကြင်အခါ၌ သိကြား နတ်တို့သည် အားကြီးကုန်သည်ဖြစ်အံ့။

- ၁။ ‘ယာဝဒတ္ထ’ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပ-၃၀၉။ သာရတ္ထ၊ ပ-၂၇၀။ ‘အလို ရှိသလောက်’ ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။
- ၂။ ‘မြင်းမိုရ်တောင်၏ အောက်အပြင်၌’ (ဝိ)။ ‘တေ သိနေရ ဝေမဇ္ဈ ကာလေ သညံလဘိတွာ’ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပ-၃၀၉။ ‘မြင်းမိုရ်တောင် ခါးလယ်ရောက်သောအခါ’ ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။
- ၃။ ‘တတောပဋ္ဌာယ’ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပ-၃၀၉။ ‘ထိုအခါမှစ၍’ ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

ထိုအခါ အသူရာတို့သည် ပြေးကုန်၍ အသူရာပြည်တံခါးကို ပိတ်လေသည်။
 ဟံသော် အသိန်းသော သိကြားတို့သည်လည်း တစုံတခုသော အမှုကို
 ပြုခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ကုန်။ ဤ နတ်ပြည် နှစ်ပြည်တို့သည်ကား စစ်ထိုး
 အံ့သောငှာ မတတ်နိုင်သောကြောင့် အယုဇ္ဈပူရ မည်ကုန်၏။ ထိုပြည်တို့၏
 အကြားမှ ဥရဂ^၁ အစဟိကုန်သော ငါးပါးသော အရပ်တို့၌ သိကြားမင်း
 သည် ပြည်ကို စောင့်စေခြင်းငှာ ထားကုန်၏။ ထိုအရပ်၌ နဂါးတို့သည်
 ရေ၌ အားဟိကုန်၏ ဟူ၍ မြင်းမိုရ်တောင်၏ ရွေးဦးစွာ အာလိန်အဆင့်၌
 ထိုနဂါးတို့အား အစောင့် အရှောက်ကို ထား၏။ နှစ်ခု မြောက်သော
 အာလိန်အဆင့်၌ကား ဂဠုန် တို့အား အစောင့် အရှောက်ကို ထား
 လေ၏။ သုံးခု မြောက်သော အာလိန် အဆင့်၌ကား ဘီလူးတို့အား
 အစောင့်အရှောက်ကို ထားလေ၏။ လေးခုမြောက်သော အာလိန်အဆင့်
 ၌ကား စစ်ထိုးကြူးကုန်သော ရေစောင့် ဘီလူး အစဟိကုန်သော ဘီလူး
 တို့အား အစောင့်အရှောက်ကို ထားလေ၏။ ငါးခုမြောက်သော အာလိန်
 အဆင့်၌ကား စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်း လေးယောက် တို့အား အစောင့်
 အရှောက်ကို ထားလေ၏။ ထိုအသူရာနတ်တို့သည်ကား အသက် အဆင်း
 အခြွေအရံကို အစိုးရခြင်း၊ စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့သည်ကား တာဝတိန်သာ
 နတ်ပြည်နှင့် တူသတည်း။ ထို့ကြောင့် သခွပ်မပွင့်မီအကြား မိမိကိုယ်ကို
 မသိမူ၍ သခွပ်ပွင့်မှသာ ဤပြည်ကား ငါတို့ပြည် မဟုတ်။ ထို ငါတို့
 တာဝတိန်သာ နတ်ပြည်၌ကား ပင်လယ် ကသစ် ပွင့်သည်။ ဤပြည်၌
 သခွပ်ပွင့်သည်ကား။ သိကြား ဆိုသူသည် ငါတို့ကို အယစ်အဝ တိုက်၍
 လှည့်စားလေ၏။ ငါတို့ နတ်ပြည်ကို ယူအံ့သောငှာ သွားကုန်အံ့။
 သိကြားနှင့် စစ်ထိုးကုန်အံ့ ဟူ၍ ဆင် မြင်း ရထားတို့ကို စီး၍ ရွှေငွေ
 ပတ္တမြားတို့ဖြင့် ပြီးကုန်သော အင်းပျဉ် အစဟိသည်တို့ကို ယူ၍ စစ်ထိုး
 ခြင်းငှာ စီရင်သည်ဖြစ်၍ အသူရာ၏ စည်ကြီးတို့ကို ထိုးကုန်၏။ မဟာ

၁။ ‘ဥရဂါဒီသု’ (သာရတ္ထ၊ ပ-၂၇၁)။ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပ-၃၁၈ ၌
 ‘ဥဒကာဒီသု’ ဟု ရှိသည်။ အောက်ခြေမှတ်ချက်၌ ‘ဥရဂါဒီသု’ (သီ၊က) ဟု
 မှုကွဲပြသည်။ သံယုတ်ဋီကာ၊ ပ-၃၃၀ ၌လည်း ‘ဥရဂါဒီသု’ ဟုပင် ရှိသည်။
 ‘နဂါး စသည်တို့နှင့် တကွဖြစ်သော နေရာငါးခု’ ဟု အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်သည်။
 ‘နဂါး၊ ဂဠုန်၊ ကုမ္ဘဏ်၊ ယက္ခ၊ စတုမဟာရာဇ်နတ် ဟူသော အာလိန်
 ငါးဆင့်’ ဟု ဆိုလိုသည်။

သမုဒ္ဒရာရေကို နှစ်ပြာခဲ့၍ တက်လေကုန်၏။ မိုးရွာသော အခါ၌ ယင်
ပျားတို့သည် အံသကဲ့သို့ ငြင်းမိုရ်တောင်သို့ တက်အံသောငှာ အားထုတ်
လေကုန်၏။ ထိုအခါ၌ ထိုအသူထုတို့အား ရွေးဦးစွာ နဂါးတို့နှင့် စစ်
ထိုးကြရလေကုန်၏။ ထိုသို့ နတ်တို့စစ်ထိုးခြင်း၌ တမူကား အသားအရေ
တို့၏ ရှုနခြင်းသည်မဟုတ်။ သွေးထွက်ခြင်းသည်လည်း မဟုတ်။ သူငယ်တို့
သည် သစ်ဆိပ်ရုပ်တို့ကို တိုက်ကုန်သကဲ့သို့ အချင်းချင်း ပင်ပန်းကာမျှ
သာ ဟိကုန်၏။ အကုဋေအရာ၊ အကုဋေ အထောင်သော နဂါးတို့နှင့်
စစ်ထိုး၍ ရှုံးကုန်သည်ဟံသော် အသူထုပြည်သို့ ဝင်လေကုန်၍ ပြန်လေ
ကုန်၏။ အကယ်၍ အသူထုသည် အားကြီးစွာ နဂါးတို့ကိုလိုက်၍ နှစ်ခု
မြောက်သော အာလိန်အဆင့်၌ ဂဠုန်တို့နှင့် ပေါင်း၍ ကိုးကြလေကုန်၏။
ဂဠုန် အစဟိသည်တို့လည်း ဤကဲ့သို့ အာလိန်ငါးဆင့်မြောက်သောအရပ်
သို့ အသူထုတို့သည် နင်းနှယ်လှာကုန်၏။ ထိုသို့ နင်းနှယ်သော အခါ၌ကား
တချက်တည်း ငါးပါးသော ဗိုလ်ပါးတို့ကို ပေါင်း၍ တိုက်လေကုန်၏။
ထိုအခါ၌ စတုမဟာဓုတ် နတ်မင်းလေးယောက်တို့သည် သွားလေကုန်၍
သိကြားမင်းအား ထို အကြောင်းကို ကြားလေကုန်၏။ သိကြားမင်း
လည်း ထိုသူတို့၏စကားကို ကြား၍ ဝေဇယန္တာရထားစီး၍ ထွက်လေ၏။
သိကြားမင်း ထွက်လျှင်လည်း တယောက်သော နတ်သားကို စေလေ၏။
တနေ့သောနေ့၌ ဤသို့ ထွက်လေ၍ အသူထုတို့ကို စစ်ထိုး သဖြင့် တက်
လေ၏။ သမုဒ္ဒရာ၌ချ၍ တံခါးလေးမျက်နှာတို့၌ သိကြားမင်းနှင့်တူသော
ဆင်းတုတို့ကို ဖန်ဆင်း၍ ထားလေ၏။ ထို့ကြောင့် အသူထုတို့သည်
နဂါးစသော သူတို့ကို အောင်၍ လာလကုန်သော်လည်း သိကြားမင်း၏
ဆင်းတုကိုမြင်၍ သိကြားထွက်လာပြီဟု ပြေးလေကုန်၏။

၁။ ‘ဝဓိကမက္ခိကာ ငမ္မိကံဝိယ’ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပ-၃၁၀။ သာရတ္ထံ
ပ-၂၇၁။ ‘ပဉ္စကောင်များ တောင်ပို့ကိုအံသကဲ့သို့’ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။
‘ဝဓိကမက္ခိကာ’ကို သံယုတ်ဋီကာက ‘သပက္ခိက ဥပစိကာ’ ဟု အနက်
ပေးသည်။ ‘အတောင်ရှိသောခြ’ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ ‘ပဉ္စကောင်’
ဟု ပြန်လိုက်သည်။

၂။ ‘နဂါဩသက္ကိတွာ’ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပ-၃၁၁။ သာရတ္ထံ ပ-၂၇၂။
‘နဂါးတို့သည် ဆုတ်၍’ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

၃။ သာရတ္ထံ ပ-၂၇၀။

ဤသို့ အသူရာတို့၏ စစ်ဖြစ်လေသည်ဟံသော် ခပ်သိမ်းသော အသူရာတို့ထက်ကြီးသော ဝေပစိတ္တိအသူရာသည် အသူရာငယ်တို့ကို စေလွှတ်၏။ အချင်းတို့၊ အကယ်၍ အသူရာတို့သည် အောင်ကုန်အံ့။ နတ်သိကြားတို့သည် ရှုံးကုန်အံ့။ သိကြားနတ်မင်းကိုဖမ်း၍ လက်နှစ်ဖက် ခြေနှစ်ဖက်တို့၌ လည်းကောင်း၊ လည်ကိုလည်းကောင်း ဤသို့ငါးပါးသောနှောင်ဖွဲ့ခြင်းဖြင့် ဖွဲ့ကုန်၍၊ ငါ၏ထံသို့ ပို့လှာလတ်ကုန်ဟု စေလေ၏။ သိကြားမင်းလည်း ထိုအတူလည်းကောင်း စေလေ၏။

အခါတပါးသောနေ့၌ စစ်ထိုးကြလေသည်ဟံသော် အသူရာတို့သည် ရှုံးလေကုန်၏။ နတ်တို့လည်း ဝေပစိတ္တိအသူရိန်ကို ဖမ်း၍ ငါးပါးသော နှောင်ဖွဲ့ခြင်းတို့ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့၍ နတ်တို့၏ သံခြေခြင်းတို့ဖြင့်ခတ်၍ သိကြားနတ်မင်း အထံသို့ ပို့လေကုန်၏။ နတ်၏ သံခြေခြင်း မည်သည်ကား ကျူချည် ပင့်ကူချည်ကဲ့သို့ မျက်စိ၌ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ဣရိယာပုတ်သည် ချွတ်၏။ ဖြတ်ခြင်းငှာ ပဲခုပ် ပေါက်ဆိန် သံလျက်တို့ဖြင့် ခုတ်ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ကုန်။ ထိုနတ်တို့သည်ကား စိတ်ဖြင့်သာလျှင် ငြိ၏။ စိတ်ဖြင့်သာလျှင် လွှတ်၏။

ဝေပစိတ္တိ အသူရာနတ်မင်းကို နှောင်ဖွဲ့၍ သွားလေ၏။ ထို ဝေပစိတ္တိ အသူရိန်ကား ကြမ်းကြုတ်သော စကားတို့ဖြင့် သိကြားမင်းကို ဆဲရေးလေ၏။ စောရောသိ၊ ဗာလောသိ၊ မုဋ္ဌောသိ၊ ဩဋ္ဌောသိ၊ ဂေါဏောသိ၊ ဂဗြဘောသိ၊ နေရယိကောသိ၊ တိရစ္ဆာန ဂတောသိ၊ နတ္ထိကုယံ သုဂတိဒုဂ္ဂတိယော ဤ ဆယ်ပါးသော ဆဲရေးခြင်း ဝတ္ထုတို့ဖြင့် ဆဲရေးလေ၏။ သိကြားအို၊ သင်ကား အခါ ခပ်သိမ်းပင် အောင်လတ်သည် မဟုတ်။ အကြင်အခါ၌ အသူရာတို့သည် အောင်ကုန်လတ်။ ထိုသို့ အောင်သော အခါ၌ သင်ကိုလည်း ဤအတူ ငါနှောင်ဖွဲ့၍ အသူရာပြည်တံခါး၌ အိပ်စေ၍ ပုတ်ခတ်အံ့။ ဤသို့ စသော စကားတို့ဖြင့် ချိမ်းချောက်၍ ဆဲရေးပြည်တမ်း၏။ သိကြားမင်းကား အောင်အပ်သည် မအောင်အပ်သည်ကို နှလုံးမပြု။ ထို ဝေပစိတ္တိအသူရာ၏ ဥက္ခောင်းထက်၌ ကြည်မသျှိလျက် မြတ်သော ခံစားခြင်းဟံသော သုဓမ္မာနတ်၏ သဘင်သို့ ဝင်ခြင်း ထွက်

ခြင်းကို ပြု၏။ ထိုအခါ၌ မာတလိနတ်သားသည် ကြံ၏။ သိကြားမင်းကား ဤသို့ ကြမ်းကြုတ်သော စကားကို ကြောက်၍တည်း ဆိတ်ဆိတ်နေသလော။ ယင်းသို့မဟုတ် သည်းခံ၍တည်း နေသလောဟု ကြံလျက်ပေးလေ၏။ သိကြားမင်းလည်း မာတလိနတ်သား၊ ငါကား အားနည်း၍ ကြောက်သောကြောင့် ဆိတ်ဆိတ်နေသည် မဟုတ်။ ထိုဝေပစိတ္တိအသုရိန်အား သည်းခံခြင်းဖြင့် ဆိတ်ဆိတ်နေသည်။ ငါသို့သော ပညာဟံသည် အသို့လျှင် သူမိုက်နှင့်ရှည်၍ ဆိုလှည့်အံ့နည်း။ ဤသို့ စသော စကားတို့ဖြင့် သည်းခံကြောင်းကို သိကြားမင်းကား မာတလိနတ်သားအား ကြားလေသတည်း။

ထို ဝေပစိတ္တိ အသုရကား သိကြားမင်း၏ ယောက္ခမ ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့် ယောက္ခမဖြစ်သနည်း ဟူမူကား သိကြားမင်း၏မိဘုရားလေးပါးတို့တွင် သုဇိတာကား ရှေး လူဖြစ်သောအခါ သိကြားမင်းသည် မာဃလုလင်ဖြစ်၍ အလှူကောင်းမှုပြုသောအခါ စိတ်မတူချေ။ ကိုယ်ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ စိတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း အညီအညွတ်မပြုချေ။ သုစိတ္တာ၊ သုဓမ္မာ၊ သုနန္ဒာတို့မူကား အညီအညွတ် ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုကုန်သောကြောင့် သိကြားမင်းနှင့် အတူတကွ ဖြစ်လေကုန်သည်။ သုဇိတာကား ထို ကိုယ်အဖြစ်မှ စုတေလေသည်ဟံသော် တောင်ခြောက်ကြား၌ ဗျိုင်းအောက်မ ဖြစ်လေ၍ ငါးတို့ကို စား၍ နေသောအခါ၌ သိကြားမင်းသည် မြင်လေ၍ သည်သူကား ငါနှင့် အတူတကွ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို မပြုသောကြောင့် ဤသို့လျှင် တိရစ္ဆာန်အဖြစ်၌ ဖြစ်လေသည်တကား။ ငါ မဆုမ္မုချေသော် မသင့်ချေဟု ကြံ၍ ဗျိုင်းအောက်မ ဟိရာအရပ်သို့သွား၍ သင်ကား အဘယ်ကြောင့် ဤအရပ်မှာ ဖြစ်လေသနည်းဟု မေး၍ အလုံးစုံသော အကြောင်းအရာတို့ကို ကြားလေ၍ သင်ကား ငါနှင့်အတူတကွ ဖြစ်လိုသည်ဟံသော် ပဉ္စသီ သီတင်းကို မြဲစေ။ ယနေ့မှစ၍ သူ၏ အသက်သတ်ခြင်း စသည်ကို မပြုလင့်ဟူ၍ ဆုမ္မုသွားလေ၏။ သိကြားမင်းလည်း တဖန် လာပြန်၍ ငါးကဲ့သို့ ဖန်ဆင်း၍

၁။ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌ၊ ပ (ဆဋ္ဌမူ) ၁၇၁ ၌ ‘သုဇာ’ဟု ရှိသည်။ ‘သုဇာတာတိ (သီ၊ သျှာ၊ က)’ဟု မူကွဲပြသည်။ သုဓမ္မဝတီမူ (၁၉၄၁) ၂၄၀ ၌ ‘သုဇာတာ’ဟု ရှိသည်။

ရှေ့၌ နေလှာ၏။ ဗျိုင်းအောက်မငယ်လည်း သိကြားမင်း ဆုမ္မပေသော အခါမှစ၍ ငါးသေတို့ကိုသာ စားသည်။ ငါးရှင်တို့ကို မစား။ ငါးသေ မှတ်၍ စားမည်ပြုသောအခါ၌ အမြီးကလွပ်လေသော် ငါးရှင်ဟု အမှတ် ဟိနေလေ၏။ သိကြားမင်းသည် ထိုသို့သော အကြောင်းတို့ကို ကြား၍ ဆုမ္မပေးခဲ့၍ သွားလေ၏။ ဗျိုင်းအောက်မငယ်လည်း ထို ကိုယ်အဖြစ်မှ စုတေလေသော် အိုးထိန်းတို့ရှာ၌ အိုးထိန်းသွီး ဖြစ်လေ၏။ သိကြားမင်း လည်း ကြည့်ပြန်သည်ဟိသော် အိုးထိန်းသမီးဖြစ်သည်ကို မြင်၍ ရတနာ တို့ကို လှည်း၌ အပြည့်တင်၍ လှည်းသမား အယောင်ကဲ့သို့ ဖန်ဆင်း၍ အိုးထိန်းရှာသို့ နှင်လေ၏။ အမယ်တို့ သခွား ဝယ်လှည့်ကုန် ဟူ၍ ဆို လေသော် ရွာသူတို့လည်း ငါတို့ဝယ်မည် ငါတို့ဝယ်မည် ဟူ၍ ဆိုကုန်၏။ သိကြားမင်းလည်း သီလဟိသောသူကိုသာ ငါရောင်းမည်။ သီလမဟိသော သူကို ငါမရောင်းဟု ဆို၏။ ရွာသူတို့လည်း အမောင် သီလဟူသည်ကား မည်းသလော၊ ဖြူသလော ဟု မေးကုန်၏။ သိကြားမင်းလည်း သီလ ကိုမျှ မသိဘဲကိုကား အဘယ်သို့ရောင်းအံ့နည်း ဟု ဆို၏။ ထိုအခါ အိုးထိန်း သမီးကား ထိုစကားကိုကြားလျှင်ပင် ရှေး၌ အတူတကွ ဖြစ်ဘူးသောသူ ဖြစ်သောကြောင့် အကျွန်ုပ်သိ၏ဟု ဆိုလေ၏။ သိကြားမင်းလည်း လှည်း၌ အပြည့်တင်ခဲ့သော ရတနာတို့ကို ပေး၍ အလုံးစုံသော အကြောင်းအရာ တို့ကို ကြား၍ ငါနှင့်အတူတကွဖြစ်လိုမူကား ပဉ္စသီ သီတင်းကို ဆောက် တည်ဟူ၍ ဆုမ္မပေးခဲ့၍ သွားလေ၏။ ထိုအိုးထိန်းသမီးလည်း သိကြားမင်း ဆုမ္မပေးသောအတိုင်း ပဉ္စသီ သီတင်းကို ဆောက်တည်၍ ထိုကိုယ်အဖြစ်မှ စုတေလေသော် အသူရာပြည်၌ ဝေပစိတ္တိ အမည်ယှိသော အသူရာ သမီး ဖြစ်လေ၏။ သိကြားမင်းလည်း ကြည့်ပြန်သည် ယှိသော် အသူရာပြည်၌ အသူရာသမီး ဖြစ်သည်ကို သိမြင်၍ ငါ၏ ရန်သူ သမီး ဖြစ်ချေသည် တကား ဟူ၍ ကြံပြီးသော် ငါမနေကောင်းချေဟု မာတလိ နတ်သားကို ခေါ်၍ ဝေဇယန္တာ ရထားကို စီး၍ သူအို အယောင်ကဲ့သို့ ဖန်ဆင်း၍ အသူရာပြည်သို့ ရွှေရွလျှင် ဝေဇယန္တာ ရထားကို နှင်လေ၏။ ထိုအခါ၌ အသူရာလည်း မိမိသမီးကို ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုအံ့ဟူ၍ ကြီးစွာသောပွဲလမ်း သဘင်ကို ခံလေ၏။ အကြင်နတ်သားကို ငါသမီး စိတ်ဟိ၏။ ထိုစိတ်ဟိသော သူကို သည်ပန်းကုံးကို စုပ်ဟူ၍ ပန်းကုံးကို သမီးအား ပေးလေ၏။ ထိုအခါ၌ သိကြားမင်းသည် ဝေဇယန္တာရထားမှသက်၍ သူအိုအယောင် ဖန်ဆင်း၍ ချဉ်းလေ၏။ အသူရာသမီးလည်း သိကြားမင်းကို မြင်လျှင်ပင်

ရှေး၌ အတူတကွ နေဘူးသောကြောင့် စိတ်၌ တပ်ခြင်းသည် ဖြစ်လေ၏။ သိကြားမင်း၏လည်း စွပ်လေ၏။ အသူရာလည်း ငါ့သမီးသည် မအပ်မရာ သို့စင် လူကိုပင် စိတ်မတပ်ရာဘဲကိုပင် တပ်ခဲ့သည်တကားဟူ၍ ရှက်သော အားဖြင့် မြည်တမ်း၏။ သိကြားမင်းလည်း အသူရာ သမီးကို ယူ၍ ဝေဇယန္တာရထား၌ တင်၍ တာဝတိန်သာ နတ်ပြည်သို့ ဆောင်လေ၏။ အသူရာလည်း နောက်မှ သိကြားမင်းသိ၍ သိကြားအိုသည် ငါ့သမီးကို လှည့်ဖျား၍ ဆောင်လေသည်ဟူ၍ အမျက်ထွက်၍ လိုက်လေသည်ဟိသော် မမိနိုင်သောကြောင့် ပြန်လေ၏။ ဤသို့လျှင် အသူရာကား တာဝတိန်သာ နတ်ပြည်မှ ချလေသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ သမီးကို ယူလေသော ကြောင့်လည်းကောင်း ထိုအခါမှစ၍ ရန်စ ဖြစ်ကြကုန်သတည်း။ ဤစကား ကား အလျဉ်းသင့်၍ အကျဉ်းသာ ဆိုသောစကားတည်း။ ဓမ္မပဒ ကျမ်း၌ တမူတား သိကြား ဝတ္ထုကို အကျယ် ဟောတော် မူသတည်း။ ။ အသူရာကိုဆိုသော စကား အပိုင်းအခြားကား ပြီး၏။

ဤသို့လျှင် စကြဝဠာ တတိုက် တတိုက်၌ သံမုဒ္ဒရာ မြင်းမိုရ် ကျွန်းကြီး ကျွန်းငယ် အပါယ်လေးဘုံ ငရဲကြီးရှစ်ထပ်၊ ငရဲငယ် အစဟိသည်တို့သည် တည်ကုန်သကဲ့သို့ ထိုအတူလည်းကောင်း စပ်ကာ စပ်ကာ အရပ်မျက်နှာ တို့၌ အဆုံးမဟိ များစွာလျှင် တည်ကုန်၏။ ထိုသို့ အဆုံးမဟိသော ကြောင့် အသက်တကမ္ဘာပတ်လုံး တည်သော ဗြဟ္မာသည် အသက်ထက်ဆုံး ပြေးသော်လည်း စကြဝဠာသည် အဆုံးမဟိသောကြောင့် အဆုံးသို့ မရောက်နိုင်ရာ။ ထို့ကြောင့် အနန္တော စက္ကဝါဠောဟူ၍ ဟောတော် မူလေ သတည်း။ ။ အနန္တော စက္ကဝါဠောကား ပြီး၏။

အနန္တော ဗုဒ္ဓဉာဏော

အနန္တော ဗုဒ္ဓဉာဏော ဟူ၍ ဟောတော်မူရာ၌ ရှင်ပင်ဘုရားတို့၏ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်ပညာတော်သည်ကား အဆုံးမဟိ။ အဘယ်ကြောင့် အဆုံး မဟိသနည်း ဟူမူကား အဆုံးမဟိသော ကောင်းကင်၊ အဆုံးမဟိသော သတ္တဝါအပေါင်း၊ အဆုံးမဟိသော စကြဝဠာ၊ ဤသို့ သုံးပါးသော

၁။ ဓမ္မပဒ ၄၂၀-၁၆၇။

အနန္တကိုလည်း မြတ်စွာဘုရား ဉာဏ်တော်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိတော်မူနိုင်သတည်း။ ထို့ကြောင့် သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်သည်လည်း အနန္တအဆုံး မဟိသည်ဖြစ်သည်။ အကြင်မျှလောက် သိအပ်သော ဝေနေယျသတ္တဝါ အပေါင်းသည် ဟိ၏။ ထိုမျှလောက်သော သိအပ်သော ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို သိတော်မူအပ်သည်။ အကြင်မျှလောက်သော ဉာဏ်တော်၊ ထိုမျှလောက်သော သိအပ်သော ဝေနေယျကို သိတော်မူတတ်သည်။ သိအပ်သော ဝေနေယျ၏ အပိုင်းအခြား ဟိသည်ကို သိတော်မူတတ်သည်။ ဉာဏ်တော်၏ အပိုင်းအခြား ဟိသော သိအပ်သော ဝေနေယျ ဟိတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် အနန္တေန ဗုဒ္ဓဉာဏေန အဝေဒိတိအာဒိ၊ အနန္တတာဝဿ အနန္တ ဥေယျပ္ပဋိဝိဇ္ဈနေနေဝ ဝေဒိတဗျာ၊ တတ္ထ အပဋိဟတ စာရတ္ထံ၊ ဣဒါနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ နိဂမေန္တောအာဟ ဝေမဿဩကာသ လောကောပိ သဗ္ဗဿ ဝိဒိတောတိ။ ဟူ၍ ဟောတော်မူသတည်း။

ဤအကြောင်းကိုရည်၍ “ယာဝတကံ၊ ဥေယျဓံနှင့်၊ ဉာဏံဟူကာ၊ အနန္တတိ၊ လေးဆအစုတ်၊ မယုတ်မလွန်၊ ဟုတ်လှမွန်၏။ ကေနအရိုး၊ သိမြင်ကျိုးလျှင်၊ မိုးကြိုးပေါက်ဆိန်၊ တချက်ယှိန်သို့၊ နှိုင်းချိန်ရွှေနေက်၊ စောကြောထောက်လျက်၊ မလှောက်ရပြန်၊ ခွန်းချင်းမွန်သည်၊ သမန္တစက်၊

၁။ ဝိမုန့်နှင့် စာချင်းမတူ။ ‘ယာဝတ ကဉ္စိဥေယျံ၊ တာဝတကံ ဉာဏံ၊ ယာဝတကံ ဉာဏံ၊ တာဝတကမေဝဥေယျံ၊ ဥေယျပရိယန္တိကံဉာဏံ၊ ဉာဏပရိယန္တိကံ ဥေယျန္တိ’ဟူသော သာရတ္ထ၊ ပ-၂၇၇ ကို ဘာသာပြန်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ‘အကြင်မျှလောက် သိအပ်သောအရာ(ဝေနေယျသတ္တဝါ)ရှိ၏။ ထိုမျှလောက် သိသော ဉာဏ်တော်ရှိသည်(သိတော်မူသည်)။ အကြင်မျှလောက် သိတတ်သော ဉာဏ်တော်ရှိ၏။ ထိုမျှလောက်သိအပ်သောအရာ(ဝေနေယျသတ္တဝါ) ရှိသည်။ ဉာဏ်တော်သည် သိအပ်သော ဝေနေယျသတ္တဝါ အပိုင်းအခြား ရှိသလောက်ပင် ရှိသည်။ သိအပ်သော ဝေနေယျသတ္တဝါလည်း ဉာဏ်တော် အပိုင်းအခြား ရှိသလောက်ပင် ရှိသည်’ဟု ဆိုလိုသည်။

၂။ သာရတ္ထ၊ ပ-၂၇၇။

၃။ ဟုတ်လှမွန်သည်(ဇိနန်း)၊ ဟုတ်လှမွန်လျက်(ဟံ ၁၊၂)

၄။ ခွန်းချက်မွန်သည်(ဝိ)၊ ခွန်းချင်းမွန်သား(ဇိနန်း၊ဟံ ၁၊၂)

ကျေးဇူးနက်ကို၊ မိန့်ပွက်ထွေငေါ်^၁၊ စကားတော်ကား၊ ပလျော်လေဘဲ၊
ဆိုချွတ်လွဲလျက်၊ နှစ်ကွဲမဟိ စွာထွန်တည်း^၂။ ။ ဤသို့လျှင် ပါရမီခန်း၌
အရှင်မဟာသီလဝံသထေရ်ကျော် စပ်တော်မူလေသတည်း။

အဘယ်ကြောင့် ဤသို့ အဆုံးမဟိသော ဉာဏ်တော်ကို ရတော်မူ
သနည်း ဟူမူကား လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ပတ်လုံး အယုတ်
အလတ် အမြတ်အားဖြင့် ဒါန သီလ စသော ပါရမီသုံးဆယ်တို့ကို ဖြည့်
တော်မူ၍ ဘုရားဆုကို တောင်းတော်မူ၍ ဘုရားသဗ္ဗညု အဖြစ်ကိုရတော်
မူသောကြောင့်လျှင် အဆုံးမဟိသော ဉာဏ်တော်ကိုလည်း ရတော်မူလေ
သည်။ ဤသို့ ဘုရားလောင်းတို့ ဆုတောင်းသော အရာ၌လည်း ဘုရား
လောင်းသည် သုံးပါး အပြား ဟိသည်။ ပညာဓိက ဘုရားလောင်း၊
သဒ္ဓါဓိက ဘုရားလောင်း၊ ဝီရိယာဓိက ဘုရားလောင်း ဟူ၍ သုံးပါး
အပြားဟိသည်။ ထို သုံးပါးတို့တွင် ပညာဓိက ဘုရားလောင်းထား
လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ပါရမီဖြည့်မှ ဘုရားဖြစ်ချိန် သင့်သည်။
သဒ္ဓါဓိက ဘုရားလောင်းကား ရှစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ပါရမီဖြည့်မှ
ဘုရားဖြစ်ချိန် သင့်သည်။ ဝီရိယာဓိက ဘုရားလောင်းကား တဆယ့်ခြောက်
သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ပါရမီဖြည့်မှ ဘုရားဖြစ်ချိန် သင့်သည်။ ဤ
အကြောင်းကိုရည်၍ “ဉာဏ်၊ ဝီရိယာ၊ သဒ္ဓါဓိက၊ သုံးမည်ရ၍၊ ကာလ
သုံးကြိမ်၊ ကျွတ်ထောက်ချိန်သား၊ မုနိန်ရှင်တော်၊ မြက်ဘော်လိုလို၊
နောက်ကိုပိုင်းခြား၊ မိန့်သောအားဖြင့်၊ ဘုရားဟူက၊ ပြည့်စုံကြလျက်၊
မမျှမဟိ၊ ကုန်သောတိ^၃ ဟု” ဤသို့ စသည်ဖြင့် စပ်တော်မူလေသည်။
ထိုသို့ စပ်တော်မူရာ၌ ဉာဏ်၊ ဝီရိယာ၊ သဒ္ဓါဓိက အစဉ်ကို ထောက်၍

၁။ မိန့်မြွက်ထွေငေါ်(ဇိ)
၂။ ပါရမီ* ၃၆။
၃။ ညာည်ဝီရိယာ(နန်း)၊ ညာဉ်ဝီရိယာ(ဟံ ၁၊၂)၊ ညာဏ်ဝီရိယာ(ဇိ)
၄။ ကုန်သောတိဟု(နန်း)၊ ကိုသောတိဟု(ဇိ)၊ ကုန်သော်တိဟု(ဟံ ၁၊၂)
၅။ ပါရမီ* ၂။ ‘ဉာဏ်ဝီရိယာ’စသောစကားများမှာ အဆုံးနားတွင်ပါသော
စကားများ ဖြစ်သည်။ ‘ဘုရားဟူက’စသော စကားများမှာ အစနားတွင်
ပါသော စကားများ ဖြစ်သည်။ ပေမူ ၂ ခုလုံး၌ ရှိနေသဖြင့် မပြင်ပဲ
ထားလိုက်သည်။

ပညာဓိက၊ ဝီရိယာဓိက၊ သဒ္ဓါဓိက ဟူ၍ ယူသည်ဟိသော် အစဉ်မမှန်။ အချို့သော သူတို့သည်လည်း စာစပ်သော အစဉ်ကိုသာ လိုက်၍ ယူကုန်သည်။ နောက် အဖြေကို ပြုသောသူတို့သည်လည်း သည်အတိုင်းသာ ဖြေကုန်သည်။ ထိုသို့ဖြေခြင်းသည်ကား ကျမ်းဂန်ကို မမြင်သော သူတို့သာ ယူကုန်သည်။ ကျမ်းဂန်ကို မြင်သောသူတို့ကား မယူကုန်။ အဘယ်သို့ ကျမ်းဂန်လာသနည်း ဟူမူကား။

တေသု ဗုဒ္ဓါနံ တာဝံ ဟေဋ္ဌိမ ပရိစ္ဆေဒေန စတ္တာရိ အသေခေါ်ယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ဇဗ္ဗိမပရိစ္ဆေဒေန အဋ္ဌအသခေါ်ယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ ဥပရိမပရိစ္ဆေဒေန သောဠသ အသခေါ်ယျာနိ ကပ္ပသတသဟဿဉ္စ၊ ဧတေ စ ဘေဒါ ပညာဓိက သဒ္ဓါဓိက ဝီရိယာဓိက ဝသေန ဉာတဗ္ဗာ၊ ပညာဓိကာနံ ဟိ သဒ္ဓါမန္ဒာဟောတိ၊ ပညာတိက္ခာ။ သဒ္ဓါဓိကာနံ ပညာမဇ္ဈိမာ ဟောတိ၊ သဒ္ဓါတိက္ခာ။ ဝီရိယာဓိကာနံ သဒ္ဓါပညာ မန္ဒာ ဟောတိ။ ဝီရိယာ တိက္ခာ၊ တယောပေတေ ကာလ ပရိစ္ဆေဒယုတ္တာ ဗောဓိသတ္တာနံ အဘိနိဟာရက္ခသောဘဝန္တိ။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် လာ၏။ ထိုပါဠိတော်တို့တွင် ဧတေ စ ဘေဒါ ပညာဓိက သဒ္ဓါဓိက ဝီရိယာဓိက ဝသေန ဉာတဗ္ဗာ ဟူသော ပိုဒ်ကို မြင်၍ သိရသတည်း။ ထိုဘုရားလောင်းတို့ သည်လည်း ပညာဓိက ဘုရားလောင်း၊ သဒ္ဓါဓိက ဘုရားလောင်း၊ ဝီရိယာဓိက ဘုရားလောင်းအားဖြင့် သုံးပါး အပြားကို သိအပ်၏။

ပညာဓိကာနံ ဟိ စသော ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကား ပညာဓိက ဘုရားလောင်းတို့အားကား ပညာကား ထက်၏။ သဒ္ဓါဓိက ဘုရားလောင်းတို့အားကား ပညာကား အလတ်ဟိ၏။ ဝီရိယာဓိက ဘုရားလောင်းတို့အားကား ပညာကား နည်း၏။ ဤသို့လျှင် ဘုရားလောင်းသုံးပါးတို့

၁။ (ဗုဒ္ဓါနံ ဘန္တေ ပတ္တနာ ကိဝစီရံ ဝဋ္ဋတိတိ) ဗုဒ္ဓါနံ အာနန္ဒ ဟေဋ္ဌိမ ပရိစ္ဆေဒေန။ အပါဒါနိ ဋ္ဌ၊ပ-၁၅၅။ သုတ္တနိပါတ် ဋ္ဌ၊ပ-၄၃။

၂။ ‘ဝီရိယံတိက္ခန္တိ’ အပါဒါနိ ဋ္ဌ၊ပ-၁၅၅။

၃။ အပါဒါနိ ဋ္ဌ၊ပ-၁၅၅။ သုတ္တနိပါတ် ဋ္ဌ၊ပ-၄၃။ ‘တယောပေတေ’ စသော စကားကို အဗ္ဗကထာများ၌ မတွေ့။

သည်ကား ကာလ၏ အပိုင်းအခြားနှင့် ရှည်ကုန်သည်။ ဘုရားလောင်း
တို့၏ ဆုတောင်းသော ခဏ၌ ဖြစ်ကုန်သတည်း။ ဤသို့လျှင် သုတ္တနိပါတ်
စသော ကျမ်းတို့၌ လာသောကြောင့် သိရသတည်း။ ယင်းသို့လျက်ကို
အဘယ်ကြောင့် ရှင်မဟာ သီလဝံသ ထေရ်ကျော်သည် ဉာဏ် ဝိရိယာ၊
သဒ္ဓါဓိကဟူ၍ ပေတော်မူလေသနည်း ဟူမူကား ကဗျာလက္ခဏာအားဖြင့်
အလင်္ကာသင့်အောင် ပေတော်မူလေသည်ဟု မှတ်အပ်သတည်း။

ဤသို့ ဘုရားလောင်းဆုကို တောင်းသော အရာ၌ကား ငါတို့ ရှင်ပင်
ဘုရားသည် ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်၌ ဘုရားဆုကို တောင်း
သည်မှစ၍ လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာ တသိန်းပတ်လုံး ဘုရားဆုကို
တောင်း၍ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။ သုံးပါးသော နိဒါန်း
ဟူသည်ကား ဒုရေနိဒါန်းလည်းတပါး၊ အဝိဒုရေနိဒါန်းလည်းတပါး၊
သန္တိကေနိဒါန်းလည်းတပါး၊ ဤသို့ သုံးပါးတည်း။ ထိုသုံးပါးတို့တွင်
ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား ခြေတော်ရင်း၌ ဆုတောင်းသည်မှစ၍ ဝေသန္တရာ
မင်း၏ အဖြစ်ဖြစ်၍ ထိုမှစုတေ၍ တုဿိတာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်တော်မူသည်
တိုင်အောင် ဒုရေနိဒါန်းမည်၏။ တုဿိတာနတ်ပြည်မှ စုတေတော်မူ၍
ဘုရား သဗ္ဗညု ဖြစ်သည်တိုင်အောင် အဝိဒုရေနိဒါန်းမည်၏။ ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌လည်းကောင်း၊ ဝေဠုဝန် ကျောင်းတော်၌လည်းကောင်း၊
ဝေသာလီပြည် မဟာဝန်၌ အထွတ်ထပ်သော ဇရပ်၌ နေတော်မူသော
အခါ ဗောဓိမဏ္ဍိုင် ဘုရား ဖြစ်တော်မူသည်မှ အကြင်မျှလောက် ပရိနိဗ္ဗာန်
ပြုတော်မူသော ညောင်စောင်း၌လည်းကောင်း၊ ဤသို့သော အကြား၌
အကြင် အကြင်သော အရပ်၌ နေတော်မူ၏။ ထိုထိုသော အရပ်သည်
ကား သန္တိကေနိဒါန်းမည်၏။ ဤသို့လျှင် ဗုဒ္ဓဝင် ပါဠိတော် စသော
ကျမ်းတို့၌ လာသည်။

ဇာတတ္ထကီ၊ သောတတ္ထကီကျမ်းတို့၌ကား သုံးပါးသော နိဒါန်းတို့တွင်
အတိဒုရေနိဒါန်းထည့်၍ လေးပါးဟူ၍ ဆိုသည်။ အတိဒုရေနိဒါန်းကို

၁။ ဘုရား သဗ္ဗညုအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်တိုင်အောင် (ဝိ)
၂။ သောတတ္ထကီကျမ်း၌ ဗာဟိရနိဒါန၊ အဇ္ဈတ္တိနိဒါန၊ မဟာနိဒါန၊ အတိဒုရေနိဒါန၊ အဝိဒုရေနိဒါနဟု တွေ့ရသည်။

ကား ပြဟ္မဒေဝ ဘုရားရှင်ကစ၍ ဒီပင်္ကရာ ဘုရားရှင်တိုင်အောင် ဆိုလေသည်။ အသင်္ချေနှစ်ဆယ်နှင့် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး ပြဟ္မဒေဝဘုရားရှင်ကစ၍ ပေါရာဏသကျ ဘုရားရှင်တိုင်အောင် ခုနစ်သင်္ချေ တွင်း၌ကား စိတ်ဖြင့်သာ အောက်မေ့၍ ဘုရားဆုကိုတောင်းတော်မူသည်။ ပေါရာဏသကျဘုရားရှင်ကစ၍ ဒီပင်္ကရာ ဘုရားရှင် တိုင်အောင် ကိုးသင်္ချေ တွင်း၌ကား နှုတ်မြှက်၍ ဘုရားဆုကိုတောင်းတော်မူသည်။ ဒီပင်္ကရာဘုရားရှင်ကစ၍ ပဒုမ္မတ္ထရ ဘုရားရှင်တိုင်အောင် လေးသင်္ချေပတ်လုံး ကိုယ်နှုတ်နှုလုံး သုံးပါးဖြင့် ဘုရားဆုကို တောင်းတော် မူသည်။ ဤသို့ ခုနစ်သင်္ချေ၊ ကိုးသင်္ချေ၊ လေးသင်္ချေ ပေါင်းသော် အသင်္ချေနှစ်ဆယ်နှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဟူ၍ ဇာတတ္ထကီ သောတတ္ထကီ ကျမ်းတို့၌ တဆယ်ခြောက်သင်္ချေကို လောင်း၍ ဆိုလေသည်။ ကျမ်းဂန် တတ်သော ဆရာ မြတ်တို့ကား ဤဇာတတ္ထကီ သောတတ္ထကီကျမ်းတို့ကို ဝန်ခံတော် မမူလေကုန်။ ယုံလည်း ယုံကြည်တော် မမူလေကုန်။ အဘယ်ကြောင့် ယုံတော်မမူသနည်းဟူမူကား သင်္ဂါယနာ သုံးတန်သို့ မဝင်သောကြောင့် ယုံကြည်တော်မမူကုန်။ သင်္ဂါယနာသုံးတန်တင်သော ဗုဒ္ဓဝင် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ၊ အပါဒါန်အဋ္ဌကထာ၊ အဋ္ဌသာလိနီ စသောကျမ်းတို့၌ကား နိဒါန်းလည်း သုံးပါးသာ၊ ပါရမီဖြည့်သည်လည်း လေးသင်္ချေနှင့်ကမ္ဘာတသိန်း ဟူ၍သာ လာသည်။

တတ္ထ အမှောက် ဗောဓိသတ္တော ဒီပင်္ကရာဒီနံ စတုဝိသတိယာ ဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကေ အဓိကာရံ ကရောန္တော ကပ္ပသတ သဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ အာဂတော။ ကဿပဿ ပန ဘဂဝတော ဩရဘာဂေ ဌပေတွာ ဣမံ သမ္ပုဒ္ဓံ အညော ဗုဒ္ဓေါနာမ နတ္ထိ၊ ဣတိ ဒီပင်္ကရာဒီနံ စတုဝိသတိယာ ဗုဒ္ဓါနံ သန္တိကေ လဒ္ဓဗျာကရဏော ဗောဓိသတ္တော၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အပါဒါန် အဋ္ဌကထာ၌ လာသောကြောင့် သိရသတည်း။ အဓိပ္ပာယ်ကား နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့တွင် ငါတို့ ဘုရားလောင်းကား ဒီပင်္ကရာဘုရားရှင် အစဟိကုန်သော နှစ်ကျိပ်လေးဆူသော ဘုရားရှင်၏ အထံတော်၌ ဆုတောင်းတော်မူသည်ဖြစ်၍ ကမ္ဘာတသိန်း အလွန်ဟိသော လေးသင်္ချေ တို့သည် ရောက်ကုန်၏။ ကဿပ

မြတ်စွာဘုရား ဖြစ်တော်မူသည်မှ ဤမှာဘက်၌ ဤငါတို့မြတ်စွာဘုရားကို ထား၍ တပါးသော ဘုရားမည်သည် မဟိတည်း။ ဤသို့လျှင် ဒီပင်္ကရာ ဘုရားရှင် အစဟိတော်မူကုန်သော နှစ်ကျိပ်လေးဆူသော ဘုရားရှင်တို့၏ အထံတော်၌ ရအပ်သော ဗျာဒိပ်တော်မူသည် ဟူလိုသတည်း။

ဤအရာ၌တမူကား သောဠသ အသင်္ချေယျာနိ သော ဇာတတ္ထကီ သောတတ္ထကီကျမ်း၌ လာသော အဓိပ္ပာယ်ကို ယူတော်မူ၍ အရှင်မဟာ သီလဝံသ အကျော်သည်—

“ဆဲခြောက်သင်္ချေ၊ ကမ္ဘာကျေ၍၊ လွန်လေကုန်ရှောင်း၊ ငါးသိန်း ပေါင်းနှင့်၊ တသောင်းအခေါင်၊ နှစ်ထောင်မက၊ ဗြဟ္မဒေဝ၊ ဘုရား စသည်၊ မဆွရှေးဖျား၊ မြတ်စောများ၌၊ အဝါးလည်းဝ၊ ကျမ်းမိ လှ၍၊ လမ်းမထုတ်ချောက်၊ မောက်မောက်ပြုံးပြုံး၊ ပုထိုးအာရုံ၊ ရွှေဘုံ မတန်၊ ဆယ်နိုင်ကျန်သည်၊ နိဗ္ဗာန်အသည်၊ ကုတို့တည်၍၊ အကြည် တို့တွင်၊ ရောက်သည်မြင်သော်၊ ချစ်ရှင်အထံ၊ သေတန်ခံ၍၊ ရည်းငံမလို၊ စွန့်စားလို၍။ ။ ကိုယ်ကိုငါ နှိုးဆော်လတ်သတည်း ”။ ဤသို့လျှင် စပ် တော်မူလေသတည်း။ ဇာတတ္ထကီ သောတတ္ထကီကျမ်းကိုပြုသော ဆရာ သည်ကား ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ စသော ကျမ်းတို့ကို ပြုတော်မူသော အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဘောသ ဆရာအကျော် အမည်တော်နှင့် တူသည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ပင် ဖြစ်သော်လည်း သုတ္တ သုတ္တာနုလောမ အာရေယဝါဒ အတ္တနောမတိ ဟူ၍ ဝိနည်းလေးပါးတွင် သုတ်သို့လည်း မသက်။ သုတ် နှင့်လည်း မနှီးနှော။ အတ္တနောမတိသာ ဖြစ်သည် ဟူ၍ ယုံကြည်တော် မမူကုန်သည်။ ဝန်ခံတော် မမူကုန်သည် အဟန်ဟိသည်။

ဤသို့လျှင် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း သုံးဆယ်သော ပါရမီ တို့ကိုဖြည့်၍ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသော ဘုရားရှင်တို့သည်သာ

-
- ၁။ လွန်လေတုံရှောင်း(ဟံ ၁၊၂)
 - ၂။ ဆယ်နိုင်လွန်သား(ဟံ ၁၊၂)
 - ၃။ သေတမ်းခံလျက်(ဟံ ၁၊၂)
 - ၄။ ရည်းငံမငြို(ဟံ ၁၊၂)
 - ၅။ ဆု * ၁၆၉။

အဆုံးမဟိသော ဉာဏ်ပညာတော်ကို ရတော်မူကုန်သည်။ နှစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ပါရမီကို ဖြည့်တော်မူကုန်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါလည်း ရတော် မမူကုန်။ တသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ပါရမီတို့ကိုဖြည့်သော အဂ္ဂသာဝက တို့သည် လည်း မရကုန်။ ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး ပါရမီကို ဖြည့်ကုန်သော အသီတိမဟာသာဝကတို့ သည်လည်း မရကုန်။ သုဗ္ဗညု မြတ်စွာဘုရားတို့ အရာတော်သာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဘုရားဖြစ်တော်မူ၍ အဆုံး မဟိသော သုဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်ကို ရတော်မူသော အကြောင်းကို အကျဉ်း သဖြင့် ဆိုပေအံ့။

ဂေါတမ အမည်တော်ဟိသော ငါတို့ရှင်စော ဘုရားသည် ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်မှ သုမေဓာ ရသေ့ ဖြစ်တော်မူသည်မှ စ၍ ကဿပမြတ်စွာဘုရား ဖြစ်တော်မူသည်တိုင်အောင် ထိုသို့ ကဿပ ဘုရား ဖြစ်တော်မူသောအခါ၌ ဇောတိပါလ အမည်ဟိသော လုလင် ဖြစ်တော် မူ၍ မန္တရား မန္တန် ဗေဒင် သုံးပုံတို့ကို အပြီးတတ်သည်ဖြစ်၍ ကျော်စော ထင်ရှား၏။ ကဿပ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသော တရားတော်ကို ကြား၍ ရဟန်းပြု၍ အားထုတ်ခြင်း လုံ့လနှင့် ပြည့်စုံသည် ဖြစ်၍ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်တို့၌ လိမ္မာသည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသော အင်္ဂါကိုးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ပိဋကတ် သုံးပုံကို တတ်၍ မြတ်စွာ ဘုရား သာသနာတော်ကို တင့်တယ်စေ၏။ ကဿပမြတ်စွာဘုရားလည်း ဤဘဒ္ဒ ကပ်ကမ္ဘာ၌ ဤသူကား ဘုရားဖြစ်လတ္တံ့။ ကပ္ပိလဝတ်ပြည်မှ ထွက်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်း တရားကိုကျင့်၍ ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်ခက်ကို ကျင့်ပြီးမှ အဇပါလ ညောင်ပင်၏ အနီး၌နေ၍ နို့ဂဏှာ ဆွမ်းကို ခံ၍ နေရဉှာရာ မြစ်နား၌ ဆွမ်းဘုဉ်းပေး၍ မြတ်သော တန်ဆာ ဆင်သော ခရီးဖြင့် ဗောဓိပင်၏ အနီးသို့ ကပ်လေ၍ ထိုနောင်မှ ဗောဓိပင်ကို လက်ျာရစ် လှည့်၍ မာရ်ငါးပါးကို အောင်ရာဖြစ်သော ဗောဓိပလ္လင်၌ နေလျက် သစ္စာ လေးပါး တရားတို့ကို သိလတ္တံ့။ မယ်တော်ကား မာယာ။ ခမည်းတော်ကား သုဒ္ဓေါဒန။ ဤသူကား ဂေါတမ ဟူ၍ အမည် တွင်လတ္တံ့။ ကောလိယ၊ ဥပတိဿ ဟူ၍ တပည့်သားမြတ်တို့သည် ဖြစ် လတ္တံ့။ အလုပ်အကျွေးကား အာနန္ဒာ။ ခေမာ၊ ဥပလဝဏ် ဟူ၍ တပည့် သမီးမြတ်နှစ်ယောက်တို့သည် ဖြစ်လေကုန်အံ့။ ဗောဓိပင်ကား ညောင် ဗုဒ္ဓဟေဟု တွင်လတ္တံ့။ စိတ္တသုကြယ်၊ ဟတ္ထာဠဝကဟူ၍ အလုပ်အကျွေး

ဖြစ်ကုန်သော ယောကျ်ားမြတ်တို့သည် ဖြစ်လကုန်အံ့။ နန္ဒမာတာ၊ ဥတ္တရာ ဟူ၍ အလုပ်အကျွေး ဖြစ်ကုန်သော တပည့် သမီးမြတ်တို့သည် ဖြစ်လ ကုန်အံ့။ ဤသို့ ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူသော စကားကိုကြား၍ လူနတ်တို့ သည် အလွန် ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဤသူကား ဘုရားလောင်းပေ တကား ဟူ၍ ကြွေးကြော် ကုန်သည်ဖြစ်၍ မလန်းပန်းပေါက် တီးကုန် သည်ဖြစ်၍ တသောင်းသော စကြဝဠာ၌ နေကုန်သော လူနတ်တို့သည် လက်အုပ်ချီ၍ ရှိခိုးကုန်၏။ ဤ ကဿပမြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ မကျွတ်ကုန်သော်လည်း ဤဘုရားလောင်းသည် နောင် ဘုရားဖြစ်တော်မူ သောအခါ ကျွတ်ပါရကုန်၏ဟူ၍ ဆုတောင်းလေကုန်သတည်း။ ဤကား ဗုဒ္ဓဝင် ပါဠိတော်လာသည့်အတိုင်း အကျဉ်း အဓိပ္ပာယ်တည်း။

ဒီပင်္ကရာ မြတ်စွာဘုရား ခြေတော်ရင်း၌ ပြုအပ်ပြီးသော ဆုတောင်း ခြင်းဟိသော ဘုရားလောင်းအား အကြင်မျှလောက် မင်းဝေသန္တရာ မင်း၏ ကိုယ်တော်အဖြစ်တိုင်အောင် ဖြစ်တော်မူ၍ စွန့်ခြင်းကြီး ငါးပါး တို့ကို စွန့်တော်မူ၍ ထိုကိုယ်တော်၏ အဖြစ်မှသည် တုဿိတာနတ်ပြည်သို့ ဖြစ်တော်မူ၍ ထိုနတ်ပြည်မှ ပြောင်းတော်မူသော အခါ၌ ဘုရားဖြစ်တော် မမူမီ အနှစ်တထောင်လွန်လျှင်ပင် ဘုရားဖြစ်လတ် ဟူ၍ လောကပါလ နတ်သားသည် အချင်းတို့၊ ဤနှစ်မှသည် အနှစ်တထောင် လွန်သဖြင့် ဘုရားသည် ဖြစ်တော်မူလတ္တံ့ ဟူ၍ ကြွေးကြော်လျက် လှည့်ပတ်လေ၏။ ဤသည်ကား ဗုဒ္ဓ ကောလာဟလ မည်၏။ ကောလာဟလသုံးပါးတည်း။ ကပ္ပကောလာဟလ၊ ဗုဒ္ဓ ကောလာဟလ၊ စက္ကဝတ္တိ ကောလာဟလ ဟူ၍ သုံးပါး အပြားဟိသတည်း။ ကပ္ပကောလာဟလကိုကား နောက် ကမ္ဘာ မပျက်မီ အနှစ်တသိန်းက လောကဗျူဟာ မည်သော နတ်သားသည် ဟစ်ကြော်သော အကြောင်းကို ဆိုခဲ့ပြီ။ စက္ကဝတ္တိ ကောလာဟလကား စကြဝတေးမဖြစ်မီ အနှစ်တရာကပင် နတ်တို့သည် အချင်းတို့၊ ဤနှစ်မှ သည် အနှစ်တရာလွန်သော် စကြဝတေးမင်း ဖြစ်လာမည် ဟူ၍ လှည့်

၁။ ပေမူ ၂ စောင်လုံး၌ပင် အပင့်နှင့်ချည်းရှိသည်။
 ၂။ ဗုဒ္ဓဝင် ၉-၃၁၇ ၌ ကောလာဟလသုံးပါး ဆိုသည်။ ဗုဒ္ဓကပ္ပါဒ္ဒ အဋ္ဌကထာ မင်္ဂလသုတ်အဖွင့် ၁၀၁ ၌ မင်္ဂလ ကောလာဟလနှင့် မောနေယျ ကောလာ ဟလ ထည့်၍ ငါးပါး ဆိုသည်။

ပတ် ကြေးကြော်ကုန်၏။ ဤသည်ကား စက္ကဝတ္ထိ ကောလာဟလ မည်သတည်း။

ထိုသို့ ဘုရားဖြစ်လတ္တံ့သော အုတ်အုတ် ကျက်ကျက်သော အသံကို ကြား၍ စကြဝဠာတသောင်း၌ နေကုန်သော နတ်တို့သည် စည်းဝေးကုန်သည်ဖြစ်၍ ဤမည်သော သတ္တဝါသည် ဘုရား ဖြစ်လတ္တံ့ဟု သိ၍ ထိုဘုရားလောင်း အထံသို့ ကပ်လေကုန်၍ တောင်းပန် လေကုန်၏။ တောင်းပန်ကုန်သည် ဟိသော်လည်း ရှေးဦးစွာသော နိမိတ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်သည်ဟိသော် တောင်းပန်လေကုန်သည်။ ထိုအခါ၌ အလုံးစုံကုန်သော စကြဝဠာတိုက်၌ စတုမဟာရာဇ်၊ သိကြား၊ သုရာမနတ်သား၊ သန္တုဿိတနတ်သား။ ပရနိမ္မိတ ဝဿဝတီ၊ မဟာဗြဟ္မာတို့နှင့်တကွ တခုသော စကြဝဠာ၌ စည်းဝေး၍ တုဿိတာ နတ်ပြည်၌ နေသော ဘုရားလောင်းအထံသို့ သွားလေကုန်၍—အချင်းနတ်သား၊ ပါရမီဆယ်ပါးကို ဖြည့်သော ရှင်နတ်သားသည်ကား သိကြား၏ စည်းစိမ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မာမင်း၏ စည်းစိမ်ကိုလည်းကောင်း၊ စကြဝတေးမင်း၏ စည်းစိမ်ကိုလည်းကောင်းတောင့်တသည်ဖြစ်၍ ပါရမီကိုမဖြည့်။ လောကမှထွက်မြောက်ခြင်းငှာ တမူကား၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို တောင့်တသဖြင့် ပါရမီကို ဖြည့်သည်။ ယခု ဘုရားဖြစ်ချိန်တန်ပြီ ဟူ၍ တောင်းပန်ကုန်၏။ ထိုအခါ၌ ဘုရားလောင်းကား နတ်တို့အား အဆုံး အဖြတ်ကို မပေးမူ၍ ကာလသင့်ပြီလော၊ မသင့်သေးသလော ဟူ၍ ကာလကို ကြည့်၏။ ထိုသို့ကြည့်ခြင်း၌ကား၊ အနှစ်တသိန်းမှ အထက် တိုင်အောင် အသက်ရှည်သော ကာလသည်ကား အခါမည်သည် မဖြစ်။ အဘယ်ကြောင့်နည်း ဟူမူကား ထိုအခါ၌ သတ္တဝါတို့အား ဇာတိ ဇရာမရဏတို့ သည်ကား မထင်ကုန်။ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ တရားတော်သည် လက္ခဏာရေးသုံးပါးတို့မှ လွတ်ကုန်သည် မရှိကုန်။ ထိုသတ္တဝါတို့အား အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟူ၍ ဆိုကုန်သော သူတို့အား ဤသူတို့သည်ကား အဘယ်မည်သော စကားကို ဆိုကုန်သနည်းဟူ၍ နာအပ်သော အရာတို့ကိုလည်း မနာပေကုန်ရာ။ ယုံကြည်အပ်သော အရာတို့ကိုလည်း မယုံကြည်ကုန်ရာ။ ထိုအခါ တရားတို့ကို မသိကုန်ရာ။ ထိုသို့ တရားတို့ကို မသိကုန်သည်ဟိသော် အဆုံးအမတော်သည် သံသရာမှ ထွက်မြောက်သည် မဖြစ်။ ထို့ကြောင့် ထိုကာလသည် အခါမမည်သည် ဖြစ်သည်။

အနှစ်တရာမှယုတ်သော အသက် ဟိသော ကာလသည်လည်း ကာလ
မည်သည် မဖြစ်ရာ။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ ထိုအခါ၌ သတ္တဝါတို့သည်
ကိလေသာ ပြောကုန်သည်ဖြစ်၍ ကိလေသာပြောကုန်သော သူတို့အား
ပေးအပ်သော အဆုံးအမသည်လည်း ဆုံးမသော အရာ၌ မတည်။ ရေ၌
လှံတံကို သားသော် အရေးမထင်ကောင်းသကဲ့သို့ လျင်စွာလျင် ပျောက်
လတ္တံ့သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့သော အခါသည်လည်း အကာလမည်သည်။
အနှစ်တသိန်းမှမူကား အောက်၌ အနှစ်တရာမှ ရှေ့ အထက်၌ အသက်
ရှည်သော ကာလသည် ကာလမည်သည် ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ၌တမူကား
အနှစ်တရာသော ကာလသည် ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ၌ ဘုရားလောင်းကား
ဖြစ်စေအပ်သော ကာလတန်ပြီဟူ၍ မြင်တော်မူလေ၏။

ထိုနောင်မှ ဘုရားဖြစ်အံ့သော ကျွန်းကို ကြည့်တော်မူပြန်၏။ ကျွန်း
ငယ်နှစ်ထောင် အရံနှင့်တကွသော လေးကျွန်းလုံးကို ကြည့်တော်မူသည်
ဟိသော် သုံးကျွန်းတို့၌ ဘုရားဖြစ်တော် မမူကုန်။ ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း၌
သာ ဖြစ်တော်မူသည် ဟူ၍ မြင်တော်မူလေ၏။

ထိုနောင်မှ တသောင်းသော ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းအပြင်၌ အဘယ် မည်
သော အရပ်၌ ဘုရားတို့သည် ဖြစ်တော်မူကုန် သနည်းဟု ကြည့်တော်မူ
ပြန်သည်ဟိသော် မဇ္ဈိမဒေသ အရပ်ကို မြင်တော်မူလေ၏။ ကပ္ပိလဝတ်
အမည်ဟိသော ပြည်သည် ထိုမဇ္ဈိမဒေသ အရပ်၌ ဖြစ်၍ ငါသည် ထို
ပြည်၌ ဖြစ်လတ္တံ့သည် ဟူ၍ အမြဲမှတ်တော်မူ၏။

ထိုနောင်မှ အမျိုးတော်ကို ကြည့်သည်ဟိသော် ဘုရားတို့ မည်သည်
ကား ကုန်သည်အမျိုး၌လည်းကောင်း၊ သူဆင်းရဲအမျိုး၌ လည်းကောင်း
မဖြစ်ကုန်။ လောက၌ သမုတ်အပ်သော မင်းမျိုး၌လည်းကောင်း၊ ပုဂံကား
မျိုး၌လည်းကောင်း ဖြစ်တော်မူ ကုန်၏။ ယခုအခါ၌ လောကသည်
သမုတ်အပ်သော မင်းမျိုး၌ ဖြစ်လတ္တံ့။ သုဒ္ဓေါဒန အမည် ဟိသော
မင်းမြတ်သည် ငါ၏ ခမည်းတော် ဖြစ်လတ္တံ့ ဟူ၍ မြင်တော်မူ၏။

ထို့နောင်မှ မယ်တော်ကို ကြည့်သည်ဟိသော် ဘုရားတို့၏ မယ်တော်
မည်သည်ကား လော်လည်သည်လည်း မဖြစ်ရာ။ သေသောက်သည်လည်း

မဖြစ်ရာ။ ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး ဖြည့်အပ်ပြီးသော ပါရမီဟိသော ဘုရား မြတ်စွာ မယ်တော်သည် ဖွားတော်မူသည်မှစ၍ မပျက်သောသီလ သီတင်း ဟိသည်သာ ဖြစ်၏။ မဟာမာယာ အမည်ဟိသော ဤမိဘုရားမြတ် သည်လည်း ငါ့မယ်တော်လျှင် ဖြစ်လတ္တံ့။ ထို ငါ့မယ်တော် အသက်ကား အဘယ်မျှ တည်လတ္တံ့နည်းဟု ကြည့်သော် ဆယ်လတို့၏ အထက်၌ ခုနစ်ရက်တို့ကို မြင်လေ၏။

ဤအရာ၌ မယ်တော်၏ အသက်သည် အဘယ်မျှ ဟိသနည်းဟု အမေး ဟိကြကုန်သည်။ ဤသို့သော်အသက်၏အပိုင်းအခြားကိုကား သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ၌ “ဗောဓိသတ္တ မာတာပိ ပဌမဝယေ သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတွာ မဇ္ဈိမဝယသတတိယေ ကောဋ္ဌာသေ ဝိဇာယိတွာ ကာလံ ကရေတီတိ အယမေတ္ထ ဓမ္မတာ” ဤသို့ လာသောကြောင့် ဘုရားလောင်း မယ်တော် သည် ရှေးဦးစွာသော အရွယ်၌ စည်းစိမ်ချမ်းသာခံစံပြီး၍ မဇ္ဈိမ အရွယ်၏ သုံးဘိ၌ ဘုရားလောင်းကို ဖွားတော်မူ၍ စုတေလေသည်။ ဤသို့ ဖြစ်ခြင်း သည်ကား ဤသို့ဘုရားလောင်းကိုဖွားတော်မူသောအရာ၌ သဘောဓမ္မတာ ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်လာသည်။ ဤသို့သော အဓိပ္ပာယ်ကိုယူ၍ အရွယ်သုံးပါးကို သုံးဘို့ စုသည် ဟိသော် ပဌမအရွယ်ကား သုံးဆယ်သုံးနှစ်နှင့် လေးလ တည်း။ မဇ္ဈိမ အရွယ်ကား ထိုသုံးဆယ်သုံးနှစ်နှင့် လေးလကို ပေါင်း၍ ခြောက်ဆယ်ခြောက်နှစ်နှင့် ရှစ်လဟိ၏။ ပစ္ဆိမ အရွယ်၌လည်း သုံးဆယ် သုံးနှစ်နှင့် လေးလဖြည့်ပြန်၍ အသက်တရာလျှင် ပြည့်၏။ ဤသို့သော အရွယ်သုံးပါးတွင် မဇ္ဈိမဝယသ တတိယေ ကောဋ္ဌာသေ ဟူ၍ မဇ္ဈိမ ရွယ်၏ သုံးဘိ၌ ယူ၍ သုံးဘို့ကို အဆုံးထား၍ အာဇာရနှင့် ဆိုသော ကြောင့် မဇ္ဈိမရွယ်၌လည်း တဆယ့်တနှစ်နှင့် တလနှင့် ဆယ်ရက်၊ ပစ္ဆိမ ရွယ်၌လည်း တဆယ့်တနှစ်နှင့် တလနှင့် ဆယ်ရက်၊ ဤသို့ သုံးစုစီ စု၍ တစုကိုယူ၍ ပဌမရွယ် သုံးဆယ် သုံးနှစ်နှင့် လေးလကို ပေါင်းသော် ၅၅ နှစ်နှင့် ခြောက်လနှင့် အရက်နှစ်ဆယ်တွင် ပဋိသန္ဓေ နေတော်မူသည်။ ဆယ်လကြိမ်တော်မူ၍ ဖွားတော်မူ၏။ ဖွားတော်မူ၍ ခုနစ်ရက် မြောက်

၁။ သုတ်မဟာဝါ ၉၊ မဟာပဒါနသုတ် ၂၉။
 ၂။ မဇ္ဈိမအရွယ်ကို ၁၁ နှစ်၊ ၁ လ၊ ၁၀ ရက်စီ သုံးပိုင်းပိုင်း၍ ပထမ၊ဒုတိယ၊ နှစ်ပိုင်း၊ ၂၂ နှစ်၊ ၂ လ၊ အရက် ၂၀ ကို ယူ၍ဟု ဆိုလိုသည်။

သောနေ၌ မယ်တော်သည် လွန်တော်မူသောကြောင့် ငါးဆယ်ခြောက် နှစ်နှင့် လေးလနှင့် နှစ်ဆယ်ခုနစ်ရက် ဟိလေ၏။

ဤသို့လျှင် ငါးပါးအပြားဟိသော မဟာဝိလောကနတ်ကြည့်တော် မူ၍- “အချင်းနတ်သားတို့၊ ဘုရားဖြစ်အံ့သောအခါ တန်ပြီ” ဟူ၍ နတ်တို့ အား အဆုံးအဖြတ်ကို ပေး၍ သင်တို့ သွားလေကုန် ဟူ၍ ထိုနတ်တို့ကို လွှတ်တော်မူလိုက်၏။ တုဿိဘာ နတ်တို့နှင့် တကွ တုဿိတာ နတ်ပြည်၌ နန္ဒဝန်ဥယျာဉ်သို့ ဝင်တော်မူလေ၏။ ခပ်သိမ်းသော နတ်ပြည်၌ နန္ဒဝန် ဥယျာဉ်သည်ကား ဟိကုန်သလျှင်ကတည်း။ ထို နန္ဒဝန်ဥယျာဉ်၌ ဘုရား လောင်းကို နတ်တို့သည် ဤအရပ်မှ စုတေသည်ဟိသော် ကောင်းသော အလားသို့ သွားလော့။ ဤသို့ ရှေး၌ ပြုအပ်သော ကောင်းမှုအရာကို အောက်မေ့စေကုန်သည်ဖြစ်၍ သွားကုန်၏။ ဘုရားလောင်းနတ်သားကား ဤသို့လျှင် ထိုနတ်သားတို့ဖြင့် ခြံရံလျက် ထိုနန္ဒဝန်ဥယျာဉ်၌ သွားတော် မူလျက် စုတေတော်မူ၍ မဟာမာယာဝမ်း၌ ဥတ္တရာသဋ္ဌိ နက္ခတ်နှင့် ယှဉ် လျက် ပဋိသန္ဓေကို ယူတော်မူလေ၏။ ဘုရားလောင်းသည် မယ်တော်ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေကို ယူသောခဏ၌ပင်လျှင် တသောင်းသော လောကဓာတ်သည် တုန်လှုပ်လေ၏။ သုံးဆယ်နှစ်ပါးသော ပုဗ္ဗနိမိတ်တို့သည် ထင်ရှားသည် ဖြစ်လေကုန်၏။ ဤကား ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာကျမ်းနှင့်အညီ အဓိပ္ပာယ် တည်း။

အပဒါန် အဋ္ဌကထာ၌ တမူကား ဤအရာ၌ အိမ်မက်မြင်မက်သော အရာကို အထူး ဆိုလေသည်။ မဟာမာယာ မိဘုရားကား လပြည့်နေ့ ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့မှစ၍ ပန်း နံသာတို့ဖြင့် တန်ဆာ ဆင်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသော နက္ခတ်သဘင်ကို ခံစားလျက် ခုနစ်ရက် မြောက်သော နေ့၌ နံနက်စောစောကထ၍ ရေနံသာဖြင့် ရေချိုး၍ လေးသိန်းသောဥစ္စာတို့ကို စွန့်၍ ကြီးစွာသောအလှူကို ပေး၍ ခပ်သိမ်းသောတန်ဆာတို့ဖြင့် ဆင်လျက် မြတ်သောအစာတို့ကို စား၍ ဥပုသ် ဆောက်တည်၍ တန်ဆာ ဆင်သော အသရေဟိသော အိပ်ရာတိုက်သို့ ဝင်လေ၍ အသရေဟိသော အိပ်ရာ၌

၁။ ဗုဒ္ဓဝင် ၉-၃၁၉။

၂။ အပဒါန် ၉၊ ပ-၆၁။

အိပ်လေ၍ အိပ်ပျော်ခြင်းသို့ ရောက်သည်ဖြစ်၍ ဤသို့သော အိမ်မက်ကို မြင်မက်လေ၏။ နတ်မင်းကြီးလေးယောက်တို့သည် အိပ်ရာနှင့်တကွပင်လျှင် ထို မဟာမာယာ မိဘုရားကို ချီ၍ ဟိမဝန္တာသို့ ဆောင်လေ၍ ယူဇနာ ခြောက်ဆယ် ဟိသော ဆေးဒန်းမြင်းသီလာ ကျောက်ဖျာ၌ ခုနစ် ယူဇနာ အမြင့်ဟိသော အင်ကြင်းပင်အောက်၌ ထား၍ သင့်တင့်သောအရပ်၌ နေ လေကုန်၏။ ထိုအခါ၌ မဟာမာယာ မိဘုရားကို အနဝဒတ် အိုင်သို့ ဆောင်လေ၍ လူတို့၏ အညစ်အကြေးကို ဖျောက်ခြင်းငှာ ရေချိုးစေ၍ နတ်၌ ဖြစ်သောအဝတ်ကို ဝတ်စေ၍ နံသာတို့ဖြင့် လိမ်း၍ နတ်၌ ဖြစ် သော ပန်းတို့ကို ဆင်၍ ထိုဟိမဝန္တာမှ မဝေးသောအရပ်၌ ငွေတောင် သည် ဟိ၏။ ထိုငွေတောင်၏ အတွင်း၌ကား ရွှေဗိမာန်သည် ဟိ၏။ ထို ရွှေဗိမာန်၌ အရှေ့သို့ ဥက္ကောင်းထား၍ နတ်၏အိပ်ရာကို ခင်း၍ သိပ်လေ ကုန်၏။ ထိုအခါ၌ ဘုရားလောင်းကား ဆင်ဖြူဖြစ်၍ ထိုအရပ်မှ မနီး မဝေးသော အရပ်၌ တခုသော ရွှေတောင်သည် ဟိ၏။ ထိုတောင်သို့ တက်လေ၍ သွားလေသော် တဖန်သက်ပြန်၍ ငွေတောင်သို့ တက်လေ၍ မြောက်အရပ်မှ လာပြန်၍ ငွေပန်းဆိုင်း အဆင်းဟိသော နှာမောင်းဖြင့် ဖြူသောကြာကိုယူ၍ ဆင်သံကို မြည်း၍ ရွှေဗိမာန်သို့ ဝင်လေ၍ မယ်တော်၏ အိပ်ရာကို သုံးကြိမ် လက်ျာရစ်လှည့်၍ လက်ျာနံတောင်ကိုခွဲ၍ ဝမ်းသို့ ဝင် လေသကဲ့သို့ အိမ်မက်ကို မြင်မက်လေ၏။

ဤသို့ ဥတ္တရာသဠ နက္ခတ်နှင့်ယှဉ်လျက် ပဋိသန္ဓေကို ယူလေသတည်း။ မဟာမာယာ မိဘုရားလည်း ထိုအိမ်မက်ကို သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးအား ကြား လေ၏။ မင်းကြီးလည်း ၂၄ ကျိပ်သော ပုံဏားတို့ကို ခေါ်စေ၍ မြတ်သောသူတို့အား ထိုက်သောနေရာ၌နေစေ၍ ထောပတ် ပျားသကာ တို့ဖြင့် စီရင်အပ်သော နို့ဂဏှာကို ရွှေခွက် ငွေခွက်တို့ဖြင့် အပြည့် ထည့်၍

၁။ ‘ကောဉ္ဇနာဒံ’ (အပဒါန် ၄-၆၁) ‘ဂဇာနံ၊ ဆင်တို့၏။ နာဒေါ၊ အသံသည်။ ကောဉ္ဇနာဒေါ၊ ကောဉ္ဇနာဒမည်၏။ ကောဉ္ဇသကုဏသဒိသော၊ ကြိုးကြာသံ နှင့်တူသော။ နာဒေါ၊ အသံတည်း။ ကောဉ္ဇနာဒေါ၊ ကြိုးကြာသံနှင့်တူသော အသံ’ ဓာန်သျှ-၈၀။

၂။ ဝိမူဠ ‘နှစ်ရာလေးကျိပ်’ ဟုရှိသည်။ အပဒါန် ၄၊ ပ-၆၂ ၌ ‘စတုသဠိမတ္တေ မြာဟံဏ ပါမောက္ခေ’ (ခြောက်ကျိပ်လေးယောက်) ဟု ရှိသည်။

စားစေပြီးမှ အိမ်မက်ကို ပြန်လေ၏။ ဗုံတားယိုလည်း “အရှင်မင်းကြီး၊
ကြောင့်ကြတော်မူလင့်။ ဤသို့ ပဋိသန္ဓေ နေသောသူကား မင်းမိန်းမ
မဟုတ်။ မင်းယောက်ျားတည်း။ ထိုမင်းသားသည် အကယ်၍ အိမ်ရာ
ထောင်သော လူ၏ဘောင်၌ နေသည်ဖြစ်စေ။ စကြာဝတေးမင်း ဖြစ်လတ်။
အကယ်၍ အိမ်ရာထောင်သော လူ၏ဘောင်မှ ထွက်၍ ရဟန်း ပြုသည်
ဟိသော် ဘုရားဖြစ်လတ္တံ့။” ဟူ၍ နိမိတ်ဖတ်လေကုန်၏။

ထိုသို့ ပဋိသန္ဓေနေတော်မူသောခဏ၌ပင်လျှင် မြေကုန်လှုပ်ခြင်း သုံး
ဆယ်နှစ်ပါးသော နိမိတ်ဟူသည်ထင်ကုန်၏။ မျက်စိမမြင် နားမကြားသော
သူ အသောသူ အစဟိကုန်သောသူ နှောင်ဖွဲ့ကုန်သော သူတို့သည်လည်း
မျက်စိမြင်ခြင်း၊ နားကြားခြင်း၊ မအာ မဆွဲခြင်း စသည်တို့ရှိလည်းကောင်း၊
နှောင်ဖွဲ့ခြင်းမှလည်းကောင်း လွတ်ကုန်၏။ ငရဲပိးတို့သည်လည်းကောင်း၊
မွတ်သိပ်သောပြိတ္တာတို့သည်လည်းကောင်း၊ အနာရောဂါဟိသော သတ္တဝါ
တို့သည်လည်းကောင်း ငရဲမီးငြိမ်းခြင်း၊ မွတ်သိပ်ခြင်း ပျောက်၍ ဝပြော
ခြင်း၊ အနာရောဂါ ကင်းခြင်း အစဟိကုန်သော နိမိတ်တို့သည်ထင်ကုန်၏။
ဆားငန် သမုဒ္ဒရာ ရေသည်လည်း ထိုအခါ၌ ဖြိန်သောရေ ဖြစ်လေ၏။
ခပ်သိမ်းသော အရပ်တို့၌ ရေပန်း ကြည်းပန်း အစဟိသည်တို့သည်လည်း
သီးပွင့်ခြင်း စသည်တို့သို့ ရောက်လေကုန်၏။ အခါမဟုတ်သော လျှပ်စစ်
ပြက်ခြင်း၊ မိုးရွာခြင်း၊ ကောင်းကင်၌ နတ်တို့၏ စည်စောင်းညှင်း စသည်
တို့သည် အလိုလို မြည်ကုန်သည် ဖြစ်၍ တသောင်းသောစကြာဝဠာသည်
သီသော ပန်းကုံးကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ တန်ဆာဆင်အပ်သော ပန်းနေရာ
ကဲ့သို့လည်းကောင်း တင့်တယ်ခြင်းသို့ ရောက်သည်ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင်
ပဋိသန္ဓေနေတော်မူသော ဘုရားလောင်းအား လည်းကောင်း၊ မယ်တော်
အားလည်းကောင်း ခပ်သိမ်းသော ဘေးဥပဒ္ဒဝေဂတို့ကို မြစ်ခြင်းငှာ
သံလျက် စွဲလျက် နတ်သားလေးယောက်တို့ကို အစောင့်အရှောက် ထား
လေကုန်၏။

ထိုသို့ မယ်တော်ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေတော်မူသော ဘုရားလောင်းကို
ရှုဖွယ်ယှိုသော ပတ္တမြားရတနာ၌သီသော ဖြူစင်စွာသော ချည်ကဲ့သို့လျှင်
မြင်သတည်း။ ဘုရားလောင်းသည် ကိန်းအောင်းတော်မူသော ဝမ်းသည်
ကား စေတီတို့နှင့် တူသည်ဖြစ်သည်။ တပါးသော သတ္တဝါတို့သည်

နေခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ သုံးဆောင်ခြင်းငှာလည်းကောင်း မတတ်နိုင်
သည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားလောင်းမယ်တော်သည် ဘုရားလောင်း
ကို ဖွား၍ ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ စုတေလေ၍ တုသိတာနတ်ပြည်၌
ဖြစ်လေသတည်း။

မဟာမာယာ မိဘုရားသည်ကား သပိတ်၌ ဆီကဲ့သို့ ဆယ်လပတ်လုံး
ရွက်ဆောင်၍ ကိုယ်ဝန်ရင့်သည်ဟိသော် ဆွေတော် မျိုးတော်တို့ အိမ်သို့
သွားလိုသည် ဖြစ်၍ သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီးအား ကြားလေ၏။ အရှင်
မင်းကြီး၊ အမျိုး၏ ဥစ္စာဖြစ်သော ဒေဝဒဟပြည်သို့ သွားအံ့သည်ဟု
ဆို၏။ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးလည်း ကောင်းပြီဟု ဝန်ခံ၍ ကပ္ပိလဝတ်ပြည်မှ
သည် ဒေဝဒဟပြည်တိုင်အောင် ခရီးကို ညီညွတ်စွာပြုစေပြီးမှ ငှက်ပြော
ပင် ရေပြည့်သောအိုး တမ်းခွန်ကုက္ကား အစဟိသည်တို့ဖြင့် တန်ဆာ
ဆင်စေ၍ သီရိမဟာမာယာ မိဘုရားကား ရွှေသံလျင်းကို စီး၍ အမတ်
တထောင်တို့ကို မှစေ၍ များစွာသော အခြံအရံနှင့် တကွ ပို့လေစေ၏။
ကပ္ပိလဝတ်ပြည် အကြားနှင့် ဒေဝဒဟပြည် အကြား၌ လုမ္ဗိနီ မည်သော
အင်ကြင်းတောသည် ဟိ၏။ ထိုအခါ၌ အရင်းမှစ၍ အဖျားအခက်တိုင်
အောင် တချက်တည်း ပွင့်သည်ဖြစ်၍ အခက်အကြားတို့မှ ငါးပါးသော
အဆင်းဟိကုန်သော ပိတုန်းအပေါင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ အထူးထူး
အပြားပြား ဟိကုန်သော ငှက်အပေါင်းတို့သည်လည်းကောင်း သာယာ
စွာသော အသံဖြင့် မြည်ကုန်လျက် သွားကုန်၏။ အလုံးစုံသော လုမ္ဗိနီ
မည်သော အင်ကြင်းတောသည်ကား စိတ္တလတာဥယျာဉ်နှင့် တူသည်ဖြစ်၍
ကြီးစွာသော အာနုဘော်ဟိသော မင်းကြီးအား ကောင်းစွာ စီရင်အပ်
သော နေရာအဝန်း ကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ မိဘုရားလည်း ထို အရပ်ကို မြင်၍

၁။ ‘ပတ္တေန တေလံဝိယ ဒသမာသေ ကုစ္ဆိယာ ဗောဓိသတ္တံ ပရိဟရိတွာ’
‘အပဒါနိ ဌ၊ ပ-၆၃)။ ‘ပတ္တေန၊ သပိတ်ခွက်ဖြင့်။ တေလံ၊ ဆီကို။
ပရိဟရိတိဝိယ၊ ဖြည်းညှင်းသက်သာ ငြိမ်သက်စွာဆောင်သကဲ့သို့။ ကုစ္ဆိယာ၊
ဝမ်းဖြင့်။ ဒသမာသေ၊ ဆယ်လတို့ပတ်လုံး။ မဟာသတ္တံ၊ ဘုရားလောင်းကို။
ပရိဟရိတွာ၊ ကောင်းစွာဆောင်၍။’ (သီရိမဟာမာယာဝတ္ထု နိဿသစ်-
၁၀၈)

‘သပိတ်ဖြင့် ဆီကိုဆောင်သကဲ့သို့’ မာလာလင်္ကာရ ၁၄။
‘ဆီကို သပိတ်ဖြင့်ဆောင်သကဲ့သို့’ မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ဒု-၃၁။

အင်ကြင်းတော၌ ကစားလိုသည် ဖြစ်၍ အမတ်တို့လည်း မိဘုရားကို
ဆောင်၍ အင်ကြင်းတောသို့ ဝင်လေကုန်၏။

ထို သီရိမဟာမာယာ မိဘုရားကား မင်္ဂလာဟိသော အင်ကြင်းပင်၏
အနီးသို့ ချဉ်းလေ၍ အင်ကြင်းခက်တို့ကို ကိုင်လိုသည်ဖြစ်၍ အင်ကြင်း
ခက်တို့သည် ဖြူစင်စွာသော ကြိမ်အညွန့်ကဲ့သို့ ညွတ်လတ်၍ မိဘုရားလက်
သို့ ကပ်လေ၏။ ထို သီရိမဟာမာယာ မိဘုရားကား လက်ကို ဆန့်၍
အင်ကြင်းခက်ကို ကိုင်လေ၏။ ထိုသို့ ကိုင်သောခဏ၌ပင်လျှင် ကံကြောင့်
ဖြစ်သော လေတို့သည် လှုပ်ကုန်၏။ ထိုအခါ၌ တင်းထိမ်ကို ရံစေ၍
လူအပေါင်းတို့ကို ဖယ်စေ၍ အင်ကြင်းခက်ကို ကိုင်၍ ရပ်လျက် ဘုရား
လောင်းကို ဖွားလေသတည်း။ ထိုသို့ ဖွားတော် မူသော ခဏ၌ပင်
လျှင် လေးယောက်သော မဟာဗြဟ္မာတို့သည် ရွှေကွန်ရက်ဖြင့် ခံလင့်
ကုန်၍ မယ်တော်ရှေ့မှ ထား၍ ဝမ်းမြောက်တော် မူသည် ဖြစ်လော၊
အရှင်မိဘုရား၊ သားတော်သည်တား ကြီးသော တန်ခိုး ဟိသည် ဖြစ်၏
ဟူ၍ ဆိုကုန်၏။ ထိုဘုရားလောင်းကား တရားဟောသောနေရာမှ သက်
သော တရားဟော ပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ စောင်းတန်းလှေကားမှ
သက်သော ယောက်ျားကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ခြေ လက်တို့ကို ဖြန့်၍
ရပ်တော်မူလျက်လျှင် မယ်တော်ဝမ်းမှ အညစ်အကြေး ကင်းသည် ဖြစ်၍
သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာလျက် ကာသိကရင်တိုင်း၌ဖြစ်သော ပုဆိုးဖြင့် ထုပ်
သော ပတ္တမြားရတနာကဲ့သို့ ထွန်းပလျက် မယ်တော်ဝမ်းမှ ဖွားတော်
မူလေသတည်း။

ထိုသို့ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ငြားသော်လည်း ဘုရားလောင်းအား လည်း
ကောင်း၊ ဘုရားလောင်း မယ်တော်အား လည်းကောင်း ပုဇွန်ခြင်းငှာ
ကောင်းကင်မှ နှစ်ပါးသော ရေအယဉ်တို့သည် ထွက်လတ်၍ ဘုရား
လောင်း၏လည်းကောင်း၊ မယ်တော်၏လည်းကောင်း ကိုယ်တော်၌ ဖြစ်
သော ဥတုကို ယူစေကုန်၏။ ထိုအခါ ဘုရားလောင်းကို ရွှေကွန်ရက်ဖြင့်
ခံကုန်သော ဗြဟ္မာမင်းတို့ လက်မှ နတ်မင်းကြီး လေးယောက် တို့သည်
မင်္ဂလာဟိ၏ ဟူ၍ သမုတ်အပ်သော သစ်နက်ရေဖြင့် ခံကုန်၏။ ထိုနတ်
မင်းကြီး လေးယောက်တို့၏ လက်မှ လူတို့သည် ဖွဲ့ဖြူပုဆိုးဖြင့် ခံကုန်၏။
လူတို့၏ လက်မှ လွတ်၍ မြေ၌ ရပ်၍ အရှေ့မျက်နှာကို ကြည့်တော်မူ၏။

များစွာကုန်သော စကြဝဠာ တသောင်းတို့သည် တပြင်တည်း ဟိလေ ကုန်၏။ ထိုစကြဝဠာ၌ နေကုန်သော လူနတ်တို့သည် ပန်းနံသာ အစ ဟိသည်တို့ဖြင့် ပုဇွန်ကုန်လျက် “ယောက်ျားမြတ်၊ ဤ နတ်ပြည်၌ အရှင်ယောက်ျားမြတ်နှင့်တူသော တပါးသောသူသည် မဟိ။ လူနံသော သူကား အဘယ်မှာဟိအံ့နည်း” ဟု ဆိုကုန်၏။ ဤသို့လျှင် အရပ် လေး မျက်နှာ၊ အထောင့်မျက်နှာ၊ အောက်အထက်ဖြစ်ကုန်သော ဆယ်မျက်နှာ တို့ကိုလည်း ကြည့်တော်မူသည် ဖြစ်၍ မိမိနှင့် တူသော တစုံတယောက် သောသူကိုမျှ မြင်တော်မမူ၍ မြောက်အရပ်သို့ ခုနစ်ဘဝါး ဖြန့်တော်မူ၍ သွားတော်မူလေ၏။ မဟာဗြဟ္မာကား ထီးဖြူကိုကာ၏။ သုယံနတ်သား ကား သားမြီးယပ်ကိုကိုင်လျက်၊ ထိုမှတပါးကုန်သော နတ်တို့သည်ကား မင်းမြောက်တန်ဆာတို့ကို ကိုင်လျက် လိုက်ကုန်၏။

ဤသို့လျှင် အပဒါန်အဋ္ဌကထာကျမ်း၌ အိမ်မက်မြင်သောအကြောင်း၊ ဖွားတော်မူလျှင် မဟာဗြဟ္မာ စသော နတ်တို့သည် ထီးဖြူ ကိုင်ခြင်း စသည်တို့ကို အထူးဆိုလေသည်။ ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာ ကျမ်း၌ကား ဤ အရာ၌ သွားတော်မူသည်လည်း မြေကိုသာ သွားတော်မူလေသည်။ ကောင်းကင်သို့ သွားတော်မမူ။ အဝတ်တန်ဆာတို့ဖြင့် ဝတ်စားဆင်ယင် တော်မမူ။ သူငယ်အဖြစ်ဖြင့်သာ သွားတော်မူသည်။ တဆယ်ခြောက်နှစ် အရွယ်ဟိသည်လည်း မဟုတ်။ လူများတို့သည် တမူကား ကောင်းကင်သို့ သွားသကဲ့သို့၊ တန်ဆာဆင်သကဲ့သို့၊ တဆယ်ခြောက်နှစ်ရွယ်ကဲ့သို့ ထင်ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် အထူးလာပြန်သည်။

ထိုနောင်မှ ခုနစ်ဘဝါး စေ့သောအခါ၌ ရပ်တော်မူ၍ ဤလောက ထက် ငါသာလျှင် မြတ်တော်မူသည်။ ဤသို့ အစဟိသော မကြောက်မရွံ့ သော စကားကို မြွက်တော်မူ၍ ရဲရင့်သော စကားကို ဆိုတော်မူ၏။ ဘုရားလောင်းကား သုံးပါးသော ကိုယ်အဖြစ်၌ မယ်တော်ဝမ်းက ဖွား ကတည်းကပင် စကား ဆိုတော်မူသည်။ မဟောသခဏ ဖြစ်တော်မူသော

၁။ ‘ဤလူ့ပြည်၌’(ဝိ)

၂။ အပဒါန် ၄၊ ပ ၆၁-၆၅။

၃။ ဗုဒ္ဓဝင် ၄-၃၂၁။

အခါ၊ ဝေဿန္တရာ ဖြစ်တော်မူသောအခါ၊ ဤအဆုံးစွန်သောကိုယ်တော်၏ အဖြစ်၌လည်းကောင်း၊ ဤသုံးပါးသော ကိုယ်တော်၏ အဖြစ်၌ ဆိုတော်မူသည်။ မဟောသဓာ အဖြစ်၌ကား ဖွားတော်မူလျှင်ပင် သိကြားသည် လာ၍ စန္ဒကူးနှစ်ကို လက်၌ထား၍ သွားလေသည်။ ထို ဘုရားလောင်းကား ထိုဆေးတုံးကို လက်ဆုပ်၍လည်း ဖွားတော်မူ၏။ ထိုအခါ၌ ဘုရားလောင်း မဟောသဓာကို မယ်တော်သည် “ချစ်သား၊ အဘယ်ကို ယူ၍ လာသနည်း” ဟု မေး၏။ “မိခင်၊ ဆေးကို ယူ၍ လာသည်” ဟု ဆို၏။

ဤသို့ ဆေးတုံးကိုကိုင်လျက် ဖွားသောကြောင့် ဩသဝသတို့သားဟူ၍ အမည်ကိုမည်ကုန်၏။ ဝေဿန္တရာ ကိုယ်တော် အဖြစ်၌လည်း မယ်တော် ဝမ်းမှ ဖွားတည်လျှင်ပင် လင်္ကျာလက်ရုံးကို ဆန့်၍ “မိခင်၊ အိမ်၌ တစုံတခုသော ဥစ္စာ ပရိက္ခရာသည် ဟိပါ၏လော၊ အလှူ ပေးပါမည်” ဟု ဆိုလျက် ဖွားတော်မူ၏။ ထိုအခါ ဘုရားလောင်း ဝေဿန္တရာ မယ်တော်ကား “ချစ်သား၊ ဥစ္စာဟိသောသူ၏ အမျိုး၌ ဖြစ်သည်” ဟူ၍ ဆို၍ သားတော်လက်ကို မိမိလက်ဝါးဖြင့်အပ်၍ အသပြာထောင်ထုပ်ကို ထားလေ၏။ ဤအဆုံးစွန်သော ကိုယ်တော်အဖြစ်၌ ရဲရင့်သော အသံကို ဆိုတော်မူသတည်း။

ဖွားတော်မူသောဇာတိ၌ပင်လျှင် သုံးဆယ်နှစ်ပါးသော နိမိတ်တို့သည် ဖြစ်လေကုန်သည်။ အကြင်အခါ၌ ငါတို့ ဘုရားလောင်းသည် လုမ္ဗိနီ မည်သော အင်ကြင်းတော၌ ဖွားတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဖွားတော်မူသော ဇာတိ၌ပင်လျှင် ရာဟုလာမယ်တော် မိဘုရား၊ အရှင်အာနန္ဒာ၊ ငဆန်၊ ကာလုဒါယီအမတ်၊ ခဏ္ဍိက မည်သောမြင်း၊ မဟာဗောဓိပင်၊ ရွှေအိုးကြီးလေးလုံးတို့သည် တချက်တည်းချည်း ဖြစ်လေကုန်၏။ ထိုရွှေအိုးကြီးလေးလုံးတို့တွင် တလုံးကား တဂါဝုတ် ဟိ၏။ တလုံးကား ယူဇနာခွဲ ရှိ၏။ တလုံးကား သုံးဂါဝုတ် ဟိ၏။ တလုံးကား တယူဇနာဟိ၏။ မြေအဆုံးတိုင်အောင် တည်လေ၏။ ဤသို့လျှင် ဖွားဘက်တော်ကား ခုနစ်ပါးတည်း။

ဤအရာ၌ ဂါထာ ခြောက်ဆယ်တွင် ဖွားဘက်တော် ခုနစ်ပါး မစေ့လေ။ စာဆိုသော အုန်းညိုသည် အရှင်အာနန္ဒာနှင့်တကွ ကျမ်းလာ သည်ကို မတွေ့လေသောကြောင့် ယင်းသို့ ခုနစ်ပါးမစေ့သော် မြတ်စွာ ဘုရားနှင့် ဖက်၍ ခုနစ်ပါး စေ့အောင်။ ။ငယ်ချင်း ကြီးဘက်၊ တနေ့ နက်ဖြင့်၊ ဖွားရက်မခြား၊ ခုနစ်ပါးတွင်၊ ဗောဓိပင်နှင့်၊ အရှင်ဘုရား၊ မြောက်သားယသော်၊ မြင်းတော်ကား ခန့်၊ အနောင်ဆန်နှင့်၊ မတ်မွန် ကာလ၊ ကြီးထူရွှေအိုး၊ သုံးလုံးမျိုး၌၊ မြတ်နိုးတနာ၊ မေတ္တာမြဲမြံ၊ အသက်နှံ၍၊ ကောင်းကြံပြီးစီး၊ ကောင်းရာမှီးလျက်၊ ကောင်းချီးထိုက်စွာ၊ ကောင်းအပ်ပါသည်။ ။ရင်းချာနှီးကပ် မှတ်သတည်း^၁—^၂။ ဤသို့လျှင် အရှင်အာနန္ဒာကို ချန်၍ ခြောက်ပါးတွင် မြတ်စွာဘုရားကိုထည့်၍ စပ် လေသည်။ အုန်းညိုသည် ပျိုလင်္ကာကို စွမ်းနိုင်သည်သဖြစ်လျက် ကျမ်း မနှံ့သောကြောင့် ချွတ်ယွင်းလေသည်။

တသို့ သမယေ ရာဟုလာမာတာဒေဝီ အာနန္ဒော ဆန္ဒောအမစော ကာဠုဒါယီအမစော ကဏ္ဍကော အဿရာဇာ မဟာဗောဓိရုက္ခော စတသော နိဓိကုမ္ဘိယောဝဇာတာ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အပဒါန်

၁။ ပုံနှိပ်မှု၌ ‘အနောင်ဆန်နှင့်’အစား ‘ညီတော်ဆန်နှင့်’ဟု ရှိသည်။ ယင်းသို့ ရှိသည့်အတိုင်း ညီတော်အာနန္ဒာ၊ ဆန္ဒအမတ် ဟု ခွဲယူ၍ ‘အရှင်ဘုရား၊ မြောက်သားယသော်’ကို ‘အရှင်ဘုရား၏ မြောက်သားတော် ယသော်’ဟု ကောက်ယူက ခုနစ်ပါးပင် ဖြစ်သည်။

၂။ ‘မြင်းတော်ကားကဏ်’(ဟံ)

၃။ ‘ညီတော်ဆန်နှင့်’(ဟံ)

၄။ ‘အကျွန်ကာလ’(ဟံ)

၅။ ‘သုံးလူမျိုး၌’(ဝိ၊ဟံ)

၆။ ‘မြတ်သတည်း။’(ဝိ၊ဟံ)

၇။ ‘ဂါထာခြောက်ဆယ်’*၁၅။

အဋ္ဌကထာ၊ ဗုဒ္ဓဝင်အဋ္ဌကထာ၊ ကျမ်း၌ လာတော့သည်။ သုတ္တနိပါတ်၊ ကျမ်းတို့၌ ရာဟုလ မာတာစ အာနန္ဒော စသည်ဖြင့် လာတော့သည်။ ဤသို့လျှင် အရှင်အာနန္ဒာနှင့် တနေ့တည်းပင် ဖွားတော်မူသည် အဖြစ်ကို ကျမ်းလာသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားနှင့် ဘက်၍လည်း ခုနစ်ပါးဟူ၍ ယူဖွယ်မဟုတ်။ ရာဟုလမယ်တော်၊ အရှင် အာနန္ဒာ၊ ဆန္ဒအမတ်၊ ကာလုဒါယိအမတ်၊ ခဏ္ဍိကမြင်း ဤငါးပါးသော သူတို့သည် ဘုရားလောင်း ဖွားတော်မူသနေပင် တချိန်တခါတည်း ဖွားသောကြောင့် ဖွားဘက်တော်ဟူ၍ ဆိုသည်။ ဗောဓိပင်လည်း ထိုဖွားတော်မူသနေပင် တချိန်တည်း တခါတည်း မြေမှပေါက်လေသည်။ ရွှေအိုးကြီး လေးလုံးတို့သည်လည်း ဖွားတော်မူသနေ၌ပင်လျှင် တချိန်တည်း တခါတည်း မြေမှ ပေါက်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုခုနစ်ပါးသည် ဘုရားလောင်းကို မှီ၍ တချိန်တည်း ဖြစ်လှသောကြောင့် ဖွားဘက်တော် ဟူ၍ ဆိုလေသည်။ အမှီဖြစ်သော ဘုရားလောင်းကို ဖက်၍ ဆိုလေသောကြောင့် ချွတ်လေသော အဖြစ်ကို သိရသတည်း။

ပြည်နှစ်ပါး၌ နေကုန်သော သူတို့သည်လည်း ဘုရားလောင်းကို ဆောင်လေ၍ ကပ္ပိလဝတ် ပြည်သို့ သွားလေကုန်၏။ ထိုနေ့၌ပင်လျှင် ကပ္ပိလဝတ်ပြည်၌ သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီး သားတော်ဖွားသည်။ ဤမင်းသားကား ဗောဓိပင်၏ အနီး၌ နေတော်မူ၍ ဘုရားဖြစ်လတ္တံ့သည် ဟူ၍ တာဝတိန်သာနတ်ပြည်၌ နတ်အပေါင်းတို့သည် နှစ်လို ဝမ်းမြောက်ကုန်

၁။ အပဒါနိ ဌ၊ ပ-၆၅။

၂။ ဗုဒ္ဓဝင် ဌ-၃၃၂။

၃။ သုတ္တနိပါတ်၌ မတွေ့မိ။ သုတ်မဟာဝါ ဌ၊ မဟာပဒါနသုတ် ၁၈ ၌ ‘သဗ္ဗညု ဗောဓိသတ္တေန တိရသဒ္ဓိ’ ရာဟုလ မာတာ အာနန္ဒတ္ထေရော ဆန္ဒော ကဏ္ဍကော နိဓိကုမ္ဘော မဟာဗောဓိ ကာဠုဒါယိတိ ဣမာနိ သတ္တသဟဇာတာနိ’ဟု တွေ့ရသည်။

၄။ ဗုဒ္ဓဝင် ဌ-၃၂၂၊ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ ပ-၆၃၊ အပဒါနိ ဌ၊ ပ-၆၅၊ သုတ်မဟာဝါ ဌ-၁၈ တို့၌ ယသောရော၊ အာနန္ဒာ၊ ဆန္ဒ၊ ကာဠုဒါယိ၊ ကဏ္ဍက၊ ဗောဓိပင်၊ ရွှေအိုးကြီးလေးလုံး ဟူ၍ ဖွားဘက်တော် ခုနစ်ပါး ဆိုသည်။

သည်ဖြစ်၍ ဦးရစ်ပုဆိုး စသည်တို့ဖြင့် ပုဇွန်လျက် ကစားကုန်၏။ ထိုအခါ၌ သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီး၏ ဆရာတော်ဖြစ်သော သမာပတ် ရှစ်ပါးကိုရသော ကာလဒေဝီလ မည်သော ရသေ့သည် ဆွမ်းဘုဦး ပေးပြီးသည်ဟိသော် နေ၌ နေခြင်းငှာ တာဝတိန်သာနတ်ပြည်သို့ သွားလေ၍ ထိုနတ်ပြည်၌ နေခြင်းကို ပြုသည်ဖြစ်၍ နတ်တို့သည် ထိုသို့သော အခြင်းဖြင့် ဥရစ်ပုဇွန်ခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ကစားသည်တို့ကို မြင်၍ အဘယ်ကြောင့် သင်တို့သည် နှစ်လိုဝမ်းမြောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ကစားကုန်သနည်း၊ ငါ့အား ဤအကြောင်းကို ဆိုကုန်လောဟု ဆို၏။ ထိုအခါ၌ နတ်တို့သည် အရှင်ရသေ့၊ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး သားတော်သည် ဖွားသည်၊ ထိုမင်းသားသည် ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ နေလျက် ဘုရားဖြစ်တော်မူ၍ ဓမ္မစကြာတရားကို ဟောလတံ။ ။ အဆုံးမဟိသော ဘုရား၏ တင့်တယ်ခြင်းကို မြင်ရလတ္တံ့။ တရားတော်ကိုလည်း နာရလတ္တံ့။ ဤသို့သောအကြောင်းကြောင့် အကျွန်ုပ်တို့ နှစ်လို ဝမ်းမြောက် ကုန်သည်ဟု ဆိုလေကုန်၏။ ရှင်ရသေ့လည်း ထိုနတ်တို့၏ စကားကိုကြား၍ လျင်စွာ နတ်ပြည်မှသက်လေ၍ သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီး၏ နန်းတော်သို့ ဝင်လေ၍ ခင်းသောနေရာ၌ နေလျက် “မြတ်သော မင်းကြီး၊ အရှင် မင်းကြီး၏ သားတော်သည် ဖွားသည်၊ ထိုသားတော်ကို ကြည့်ပါအံ့” ဟု ဆို၏။ မင်းကြီးလည်း သားတော်ကို တန်ဆာ ဆင်လျက် ဆောင်ခဲ့လေ၍ ရှင်ရသေ့ကို ရှိခိုးခြင်းငှာ ဆောင်လေ၏။ ဘုရားလောင်း၏ ခြေတော်သည် ပျံလတ်၍ ရှင်ရသေ့ဆံကျစ်၌ တည်လေ၏။ ဘုရားလောင်းအား ထိုသို့သော ကိုယ်တော်အဖြစ်ဖြင့် ရှိခိုးအပ်သည်နှင့် ရှဉ်သော တပါးသူမဟိ။ အကယ်၍ တမူကား မသိကုန်သည်ဖြစ်၍ ဘုရားလောင်း၏ ဥက္ခောင်းတော်ကို ရှင်ရသေ့၏ ခြေရင်း၌ ထားကုန်ငြားအံ့၊ ထိုရှင်ရသေ့၏ ဥက္ခောင်းသည် ခုနစ်စိတ် ကဲ့ရာ၏။ ရှင်ရသေ့လည်း ငါ့ကိုယ်ကို ဖျက်ခြင်းငှာ မသင့်ဟူ၍ နေရာမှ ထ၍ ဘုရားလောင်းကို ရှိခိုး၏။ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးလည်း ထိုသို့သော အံ့ဖွယ်သရဲကို မြင်၍ မိမိသားတော်ကို ရှိခိုးလေ၏။ ဒေဝီလ ရသေ့ကား အတိတ်၌ ကမ္ဘာလေးဆယ်၊ အနာဂတ်၌ ကမ္ဘာလေးဆယ်၊ ဤသို့ ကမ္ဘာရှစ်ဆယ်တိုင်တိုင် အောက်မေ့သည်ဟိသော် ဘုရားလောင်း၏ လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို

မြင်၍ ဘုရားဖြစ်လတ်သော၊ မဖြစ်လတ်သော ဟူ၍ စူးစမ်း ဆင်ခြင်
 လေသည်ဟိသော် မချွတ်မလွဲလျှင် ဘုရား ဖြစ်တော်မူလတ်ကို မြင်၍
 ဤသူကား အံ့ဖွယ်ဟိသော ယောက်ျားမြတ်တကားဟု ရယ်ခြင်းကိုပြု၏။
 ထိုနောင်မှ ငါသည် ဤသို့ အံ့ဖွယ်ဟိသော ယောက်ျားမြတ်သည် ဘုရား
 ဖြစ်တော်မူသောအခါ၌ ဖူးမြင်ရပါအံ့လော မဖူးမြင်ရပါ အံ့လောဟု
 စူးစမ်းသည်ဟိသော် အကြား၌ပင်လျှင် စုတေ၍ ဘုရား အရာဖြင့် လည်း
 ကောင်း၊ ဘုရားအထောင်ဖြင့် လည်းကောင်း ရောက်၍ သိစေခြင်းငှာ
 မတတ်နိုင်သော အရူပဘုံ၌ ဖြစ်လတ်သည်ကိုမြင်၍ ဤသို့သဘော ဟိသော
 အံ့ဖွယ်ဟိသော ယောက်ျားမြတ်၏ ဘုရားအဖြစ်ကို ဖူးမြင်ခြင်းငှာ မရ
 ပါချေတကားဟု ငိုမြည်တမ်းလေ၏။ လူတို့လည်း ယုံအကြောင်းကိုမြင်၍
 “ရှင်ရဿေအား ယခုပင် ရယ်သည်၊ ယခုပင် ငိုပြန်သည် တကား။
 အကြောင်း အသို့နည်း။ ငါတို့၏ အရှင်သားတော်သည် တစုံတခုသော
 အန္တရာယ် ဖြစ်လတ်လော” ဟု မေးကုန်၏။ ထိုဘုရားလောင်းကား
 အန္တရာယ်မဟိ၊ မချွတ်လျှင် ဘုရားဖြစ်လတ်သည်။ ယင်းသို့ကို အဘယ်
 ကြောင့် ရှင်ရဿေ ငိုကုန်သနည်း ဆိုကုန်သော် ဤသို့သော ယောက်ျား
 မြတ်၏ ဘုရားအဖြစ်ကို မဖူးမြင်ရပါချေပြီ တကားဟူ၍ စိုးရိမ်သော
 ကြောင့် ငိုသတည်း (ဟု ဆိုလေ၏)။ ထိုနောင်မှ ငါ၏ အဆွေအမျိုး
 တို့တွင် တစုံတယောက်သော သူသည် ဖူးခြင်းငှာ ရလတ်လောဟု
 စူးစမ်းသော် မိမိတူဖြစ်သော နာလက သတို့သားကို မြင်လေ၏။ ရှင်
 ရဿေလည်း တူဖြစ်သော နာလက သတို့သားကို ခေါ်၍ ဆို၏။
 “ချစ်သား၊ သုဒ္ဓေါဒန အမည် ရှိသော မင်း ၏ သား တော် သည်
 ဘုရားလောင်းတည်း။ ထိုဘုရားလောင်းကား အနှစ်သုံးဆယ်ကို လွန်၍
 ဘုရားဖြစ်လတ်သည်။ သင်ကား ထိုသို့ ဘုရားဖြစ်တော်မူသော အခါ
 ဖူးမြင်ရလိမ့်မည်။ ယခုပင် ရဟန်းပြုလေလော့” ဟု ဆို၏။ ထိုခဏ၌ပင်
 လျှင် ဆေး၌ သင်ကန်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ မြေသပိတ်တို့သည် လည်း
 ကောင်း ဆောင်စေ၍ ဆံမုတ်ဆိတ်တို့ကိုပယ်၍ သင်ကန်းတို့ကို ဝတ်စေ၍
 အကြင်သူသည် လောက၌ မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လတ်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကို
 ရည်၍ ငါ့အား ရဟန်းအဖြစ်သည် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဆို၍ ဘုရား
 လောင်း၏ ရွှေရူ လက်အုပ်ချီ၍ ငါးပါးသော ရှိခိုးခြင်းဖြင့်ရှိခိုး၍ သပိတ်

အိတ်၌ထည့်၍ ပခုံး၌လွယ်၍ ဟိမဝန္တာသို့ ဝင်လေ၍ ရဟန်း တရားကို ပြုလေ၏။

ထိုနာလကထေရ်ကား မြတ်သောဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသို့ ကပ်လေ၍ နာလကအကျင့်ကို ဟောတော်မူ၍ တဖန် ဟိမဝန္တာသို့ ဝင်လေ၍ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်၍ ဥက္ကဋ္ဌအကျင့်ကို ကျင့်၍ ခုနစ်လသာလျှင် အသက်ရှည်သည်ဖြစ်၍ တခုသော ရွှေတောင်ကို မှီ၍ ရပ်လျက်ပင်လျှင် ကိလေသာ အကြွင်းမဟိဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်ဓာတ်ဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုလေ၏။

ဘုရားလောင်းလည်း ဖွားတော်မူ၍ ငါးရက်မြောက်သော နေ့၌ ဥက္ခောင်းလျှော်တော်မူ၍ နန်းတော်၌ နံ့သာမျိုးလေးပါး^၁ တို့ဖြင့် လိမ်းကျံ၍ ပေါက်ပေါက်လျှင် ငါးခုမြောက်သောပန်း^၂ တို့ကို ကြဲ၍ ရေဖြင့်မရောသော နို့ဂဏှာကိုချက်စေ၍ ဗေဒင်သုံးပုံကို တတ်ကုန်သော တရားရှစ်ယောက်သော ပုံဏားတို့ကိုခေါ်၍ နန်းတော်၌ နေစေ၍ လက္ခဏာတို့ကို ဖတ်စေကုန်၏။ ထိုတရားရှစ်ယောက်သော ပုံဏားတို့တွင် ရာမမည်သော ပုံဏား၊ ဇေမည်သော ပုံဏား၊ လက္ခဏမည်သော ပုံဏား၊ ဇောတိမည်သော ပုံဏား၊ မန္တိယညမည်သော ပုံဏား၊ သုဘောဇမည်သော ပုံဏား၊ သုယာမမည်သော ပုံဏား၊ သုဒတ္တမည်သော ပုံဏား၊ ဤရှစ်ယောက် သော ပုံဏားတို့သည် ပညာဟိကုန်၏။ လက္ခဏာ ဖတ်ကုန်၏။ ပဋိသန္ဓေ ယူတော်မူသောနေ့၌ အိမ်မက်ကိုလည်း ထိုရှစ်ယောက်သော ပုံဏားတို့ပင် ဖတ်လေကုန်သည်။ ထိုရှစ်ယောက်သော ပုံဏားတို့တွင် ခုနစ်ယောက်သော ပုံဏားတို့သည်ကား လက်ညှိုးနှစ်ချောင်းကိုချီ၍နှစ်ပါးသောအကြောင်းကို ကြားလေကုန်၏။ ဤသို့ လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသောသူသည် အကယ်၍ အိမ်ရာထောင်သော လူ၏ဘေဒင်၌ နေသည်ဟိသော် စကြဝတေးမင်းလျှင် ဖြစ်လတံ့။ အကယ်၍ ရဟန်းပြုသည်ဟိသော် ဘုရားဖြစ်လတံ့ ဟူ၍

၁။ [၁] မာလာကိုကျ၊ [၂] ယဝနမည်သော နတ်ပန်း (လေးညှင်း)၊
[၃] တောင်စလပ်၊ [၄] ကပျဉ်း(ကမျဉ်း)။ ဇာန်သျှ-၉၂။

၂။ ပန်းငါးပါး။ [၁] စလပ်ပွင့်၊ [၂] ကြာပွင့်၊ [၃] မုလေးပွင့်၊
[၄] နေဇာမြက်၊ [၅] ပေါက်ပေါက်။ (သုခမှတ်စုံ-၁၅၈)

အလုံးစုံသော စကြဝတေးမင်း၏ စည်းစိမ်ကို ကြားကုန်၏။ ယိုးဒယျတို့တွင် အငယ်ဆုံး ဖြစ်သော ကောဏ္ဍည မည်သော ပုံဏားသည်ကား ဘုရားလောင်း၏ မြတ်သောလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကိုမြင်၍ ဤမင်းသားကား အိမ်ရာထောင်သော လူ၏ဘောင်၌ တည်သော အကြောင်းမဟိ။ စင်စစ်လျှင် ဖြတ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာဟိသော ဘုရားသာလျှင် ဖြစ်လတ္တံ့ဟူ၍ လက်ညှိုးတချောင်းတည်းကိုသာ ပြ၏။

ဤကောဏ္ဍည ပုံဏားသည်ကား ပြုအပ်ပြီးသော ဘုရားတောင်းခြင်း ဟိသော ပစ္စိမဘဝိကဖြစ်သော သတ္တဝါတည်း။ ပညာဖြင့် ဤခုနစ်ယောက်သော ပုံဏားတို့ထက်လွန်၍ ဤသို့သော လက္ခဏာဟူ၍နှင့် ပြည့်စုံသော ဘုရားလောင်းအား စင်စစ်လျှင် ဘုရားအဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော တပါးတည်းသော အလားကိုသာမြင်လေ၏။ ထို့ကြောင့် လက်ညှိုးတချောင်းကိုသာ ပြလေသတည်း။ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားတို့၏ ခြေဘဝါးတော် အပြင်၌ စကြဝတေးမင်းတို့၏ အရုပ်သည်ဟိ၏။ ထို့ကြောင့် ဘုရားသာဖြစ်တော်မူမည်ဟု သိလေသတည်း။ စကြဝတေးမင်းတို့၏ ခြေဘဝါးအပြင်၌ကား စကြဝတေးမင်း၏ အရုပ်သည် မဟိ။ ထိုမှတပါးသော စက်လက္ခဏာမူကား မြတ်စွာဘုရား ဘဝါးတော် ခြေအပြင်၌ စက်လက္ခဏာကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကောဏ္ဍညပုံဏားသည် ဘုရားသာ ဖြစ်မည်ဟူ၍ လက်ညှိုးတချောင်းကိုသာ ပြလေသတည်း။

ထိုအခါ ဘုရားလောင်းကို အမည်မှည့်အံ့ဟူ၍ တိုင်ပင်ကုန်သည်ဟိသော် ခပ်သိမ်းသော လောက၏ အစီးအပွား၏ ပြီးခြင်းကို ပြုတတ်သောကြောင့် သိဒ္ဓတ်ဟူသော အမည်ကို ပေးလေသတည်း။ ပုံဏားတို့လည်း မိမိအိမ်သို့ သွားလေ၍ သားတို့ကို ခေါ်လေကုန်၏။ ချစ်သားတို့၊ ငါတို့ကား ယခု အိုမင်းခဲ့ပြီ။ ရဟန်းမပြုနိုင်ကုန်ပြီ။ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး သားတော်သည် ဘုရားဖြစ်လတံ့သည်။ ထိုဘုရားမြတ်စွာ၏ အထံတော်၌ ရဟန်းပြုလေကုန်ဟု ဆိုကုန်၏။ ထိုခုနစ်ယောက်သော ပုံဏားတို့သည်လည်း အသက်ထက်ဆုံးနေ၍ ကံအလျောက် လား လေကုန်၏။ ထိုကောဏ္ဍညလုလင်ကား ဘုရားလောင်းသည် ကြီးသော အရွယ်သို့ ရောက်တော်မူသည် ဖြစ်၍ မြတ်သော တောထွက်ခြင်းဖြင့် ထွက်တော်မူ၍ အစဉ်အတိုင်း ဥရုဝေဠု

တောသို့ ကြွတော်မူ၍ ဤမြေအပြင်သည် အလွန်မွေ့လျော်ဖွယ်ဟိစွတကား ဟု ထိုအရပ်သို့ ကပ်တော်မူလေသည်ရှိသော် ယောက်ျားမြတ်သည် ရဟန်း ပြုတော်မူလေပြီဟု ကြား၍ ထိုပုံဏားတို့၏ သားတို့ကို ကပ်လေ၍ ဤသို့ ဆို၏။ သိဒ္ဓတ်မင်းသားသည် ရဟန်းပြုတော်မူလေပြီ။ ထိုမင်းသားသည် မချွတ်လျှင် ဘုရားဖြစ်တော်မူလတံ့သည်။ အကယ်၍ သင်တို့၏ အဘ တို့သည် အနာမဟိကုန်သည် ဖြစ်ကုန်အံ့၊ ယနေ့ပင် ရဟန်းပြုကုန်ရာ၏။ အကယ်၍ သင်တို့သည် ရဟန်းအဖြစ်ကို အလိုက်ကုန်အံ့။ လာလတ်ကုန် လော။ ငါတို့သည် ယောက်ျားမြတ်သို့ အစဉ်လိုက်၍ ရဟန်းပြုကုန်အံ့။ ဤသို့ဆိုသည်ဟိသော် အလုံးစုံသော သူတို့သည် တချက်တည်း အလိုတူ သည် မဖြစ်နိုင်ကုန်။ ထိုသူတို့တွင် သုံးယောက်သော သူတို့သည်ကား ရဟန်းမပြုကုန်။ ကောဏ္ဍညပုံဏား အကြီးပြု၍ ထိုမှ တပါးသော လေးယောက်သော ပုံဏားတို့သည် ရဟန်းပြုလေကုန်၏။ ထိုငါးယောက် သော သူတို့သည် ပဉ္စဝဂ္ဂထေရ်ချည်း ဖြစ်လေကုန်၏။

ထိုအခါ၌ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးကား အဘယ်ကိုမြင်၍ ငါ့သားတော် သည် ရဟန်းပြုအံ့နည်း ဟု မေး၏။ လေးပါးသော နိမိတ်တို့ကို မြင်၍ ရဟန်းပြုလတ္တံ့သည် ဟု လျှောက်လေကုန်၏။ ထို နိမိတ် လေးပါးသည် အဘယ်နည်းဟူမူကား အိုသောသူ၊ နာသောသူ၊ စုတေသောသူ၊ ရဟန်း ဤလေးပါးတည်း။ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးလည်း ဤနေ့မှစ၍ ဤသို့ သဘော ဟိသောသူတို့အား ငါ့သား၏အထံသို့ ကပ်အံ့သောငှာ မပေးကုန်လင့်။ ငါ့သားအား ဘုရား၏ အဖြစ်ဖြင့် ကိစ္စသည် မဟိ၊ ငါသည် ငါ့သား တော်ကို ကျွန်းငယ် နှစ်ထောင် အရံဟိကုန်သော ကျွန်းကြီး လေးကျွန်း တို့၌ စကြဝတေးမင်း ဖြစ်၍ သုံးဆယ်ခြောက် ယူဇနာ အဝန်းဟိသော ပရိသတ် ခြံရံလျက် ကောင်းကင်၌သွားသည်ကို မြင်ရလို၏။ ဤသို့သော စကားကိုဆို၍ လေးပါးသောနိမိတ်တို့တွင် သိဒ္ဓတ် မင်းသား၏ မျက်စိ မြင်စဉ် သူအို အစဟိသောသူတို့၏လာခြင်းကို မြင်ခြင်းငှာ အရပ် လေး မျက်နှာ၌ တဂါဝုတ် မျှလောက်သော အရပ်၌ အစောင့်အရှောက်ကို တားလေ၏။

ထိုနေ့၌ မင်္ဂလာဟိသောအရပ်၌ စည်းဝေးကုန်၍ ရှစ်သောင်းသော ဆွေတော်မျိုးတော်တို့တွင် တယောက်တယောက်သော ဆွေတော် မျိုး

တော်သည် တယောက်တယောက်သောသားကို ဝန်ခံစေ၏။ ဤ သိဒ္ဓတ်
မင်းသားသည် ဘုရားဖြစ်သော်လည်း ဖြစ်စေ၊ စကြဝတေးမင်း ဖြစ်သော်
လည်း ဖြစ်စေ၊ ငါတို့သည် တယောက် တယောက်သော သားကို ပေး
ကုန်အံ့။ အကယ်၍ ဘုရားဖြစ်အံ့။ မင်းဖြစ်သော ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံ
သည်ဖြစ်၍ သွားတော်မူလတ္တံ့။ အကယ်၍ စကြဝတေးမင်း ဖြစ်အံ့။
မင်းသားတို့ဖြင့်သာလျှင် ခြံရံလျက် သွားလတ်။ ဤသို့လျှင် ဆိုကုန်
သတည်း။

ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးလည်း ဘုရားလောင်းကို မြတ်သော
အဆင်းကိုဆောင်ကုန်သော ခပ်သိမ်းသောအပြစ်မှ ကင်းကုန်သော နို့ထိန်း
တို့ကို လုပ်ကျွေးစေ၏။ ဘုရားလောင်းကား များစွာသော အဆောင်
အယောင်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ များစွာသော အသရေတို့၏ တင့်တယ်ခြင်း
ဖြင့်လည်းကောင်း တင့်တယ်စေ့လျက် နေတော်မူသတည်း။

ထိုသို့ နေတော်မူသောအခါ၌ တနေ့သ၌ သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီးအား
ကောက်စိုက်မင်္ဂလာသည် ဖြစ်၏။ ထိုနေ့၌ အလုံးစုံသောကပ္ပိလဝတ်ပြည်ကို
နတ်ပြည်ကဲ့သို့ တန်ဆာဆင်ကုန်၏။ အလုံးစုံသော ကျန်အမှုလုပ် စသော
သူတို့သည် ပန်းနံသာ အစဟိသည်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်လျက် မင်းရင်ပြင်၌
စည်းဝေးလေကုန်၏။ မင်းကြီးကား လယ်ထွန်သောသူတို့အား တယောင်
သောထွန်တို့ကို ကစေကုန်၏။ ထိုမင်္ဂလာနေ့၌ တခုဖြင့်ယုတ်သော ရှစ်ရာ
သောထွန်တို့နှင့်တကွ ငွေဖြင့်ပြီးကုန်သော ကြိုးတို့ဖြင့် နွားပိုက်တို့ကို က
ကုန်၏။ သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီးကား နီလ္လစွာသော၊ ရွှေဖြင့် ပြီးသော
ထွန်တုံးကို ကိုင်တော်မူ၏။ ထွန်သော နွားပိုက်တို့သည်ကား ရွှေကြိုးဖြင့်
တပ်ကုန်၏။ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးကား များစွာသော အခြံအရံနှင့် တကွ
ထွက်တော်မူလေ၍ သားတော်ကိုလည်း ဆောင်၍ သွားတော်မူလေ၏။
ထိုလယ်ထွန်သော အရပ်၌တမူကား တခုသော သပြေပင်သည် ဝန်းသည်
ဖြစ်၍ အခက်အရှက်နှင့် ပြည့်စုံစွာလျှင် တည်သတည်း။ ထို သပြေပင်၏

၁။ ပေမူ ၂ စောင်လုံး၌ ‘ကောက်စိုက်မင်္ဂလာ’ ဟု ရှိသည်။ ‘ဝပ္ပမင်္ဂလံ’
ဟူသော ပါဠိကို တိုက်ရိုက် မြန်မာပြန်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

အောက်၌ နေရာကိုခင်း၍ အထက်၌ ရွှေကြယ်တို့ဖြင့်စီအပ်သော ပိတောက်
ကို ကြက်စေ၍ တင်းထိမ်ဖြင့် ရံ၍ ဘုရားလောင်းကို နေရာ၌ သိပ်၍
အစောင့်အရှောက်ကို ထားလေ၏။

ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီးကား ခပ်သိမ်းသော တန်ဆာတို့ဖြင့်
တန်ဆာဆင်၍ အမတ်အပေါင်း ခြံရံလျက် လယ်ထွန်ရာအရပ်သို့ သွား
လေ၏။ ထိုအရပ်၌ မင်းကြီးသည် ရွှေထွန်တုံးကို ကိုင်တော်မူလေ၏။
အမတ်တို့သည်လည်း ရှစ်ရာသော ငွေထွန်တုံးတို့ကို ကိုင်လေကုန်၏။
လယ်ထွန်သောယောက်ျားတို့ကား ကြွင်းသောထွန်တို့ကို ယူကုန်၏။ ထိုသူ
တို့သည်ကား ထိုသို့သော ထွန်တုံးတို့ကို ယူ၍ ထိုမှ ဤမှ ထွန်ကုန်၏။
သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီးကား ဤမှဘက်မှသည် ထိုမှဘက်သို့ သွား၏။
ထိုမှဘက်မှသည် ဤမှဘက်သို့လာ၏။ ထိုအရပ်၌ များစွာသော ပြည့်စုံ
ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ဘုရားလောင်းကို ခြံရံ၍နေသော အထိန်းတော်တို့
သည်လည်း မင်းကြီး၏ပြည့်စုံခြင်းကို ကြည့်ကုန်အံ့ ဟူ၍ တင်းထိမ်တွင်းမှ
ထွက်လေကုန်၏။ ဘုရားလောင်းလည်း ထိုမှ ဤမှ ကြည့်သည် ဟိသော်
တစုံတယောက်သောသူကို မမြင်၍ လျင်စွာထ၍ ထက်ဝယ်ဖွဲ့တော်မူလျက်
ထွက်သက်ဝင်သက်၌ နှလုံးပြု၍ ပဌမဈာန်ကို ဖြစ်တော်မူစေ၏။ အထိန်း
တော်တို့သည်ကား ခဲဖွယ် စားဖွယ်တို့ကို စားကုန်သည်ဖြစ်၍ အတန်ငယ်
ကြာလေကုန်၏။ သပြေပင်မှကြွင်းသော သစ်ပင်တို့သည်ကား အရိပ်သည်
လည်လေကုန်၏။ သပြေပင်သည်တမူကား အရိပ်သည် မလည်။ အဝန်း
ဖြစ်၍ တည်လေ၏။ အထိန်းတော်တို့သည်လည်း အရှင့် သား တော်
တယောက်တည်း ဟိလေသည် ဟူ၍ လျင်စွာသွား၍ တင်းထိမ်ကို ဖွင့်၍
ဝင်လေကုန်သည်ဟိသော် နေရာ၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့၍ နေတော်မူသော ထိုသို့
အံ့ဖွယ်ဟိသော ဘုရားလောင်းကိုမြင်၍ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး
အား လျှောက်လေကုန်၏။ အရှင်မင်းကြီး၊ သားတော်သည် နေသည်
ဟိသော် တပါးသော သစ်ပင်တို့၏ အရိပ်သည် လည်သည် ဖြစ်သည်။
အရှင်မင်းကြီးသားတော်နေသော သပြေပင်ရိပ်သည်ကား မလည်ပဲ ဝန်း
လျက်တည်လေသည်။ ဤသို့ လျှောက်သည် ဟိသော် ခမည်းတော်
သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးကား လျင်စွာသွားလေ၍ ဤသို့သော အံ့ဖွယ်ကိုမြင်၍
“ချစ်သား၊ သင်ချစ်သားအား ဤသို့ ရှိခိုးခြင်းသည်ကား နှစ်ကြိမ်
မြောက်သော ရှိခိုးခြင်းတည်း” ဟု ဆို၍ သားတော်ကို ရှိခိုးလေ၏။

ထိုအခါ အင်္ဂါအားဖြင့် ဘုရားလောင်းကား တဆဲခြောက်နှစ်လျှင် ဟိသတည်း။ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးကား ဘုရားလောင်းအား ဥတုသုံးပါးနှင့် ငွေ့စွာ ပြာသဒ္ဓိ သုံးဆောင် တို့ကို ဆောက်စေ၏။ တဆောင်ကား ဘုံကိုးဆင့် ဟိ၏။ တဆောင်ကား ဘုံခုနစ်ဆင့် ဟိ၏။ တဆောင်ကား ဘုံငါးဆင့် ဟိ၏။ လေးသောင်းသော ကခြေသည်တို့ကို လည်း လုပ်ကျွေးစေ၏။ ဘုရားလောင်းကား နတ်သမီးအပေါင်း ခြံရံသော နတ်သားကဲ့သို့ တန်ဆာဆင်သော ကခြေသည်တို့ဖြင့် ခြံရံလျက် စည်စောင်းညှင်းတို့ဖြင့် တီးမှုတ်စေလျက် လုပ်ကျွေးသည်ဖြစ်၍ ကြီးစွာသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားတော်မူလျက် ဆောင်းဥတု၊ နွေဥတု၊ မိုးဥတုတို့၏ အကြိမ်ဖြင့် ပြာသဒ္ဓိ သုံးဆောင်တို့ဖြင့် နေတော်မူ၏။

ရာဟုလာမယ်တော်ကား မိဘုရားမြတ်လျှင် ဖြစ်၏။ ဤသို့ စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားသော ဘုရားလောင်းအား တနေ့သ၌ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့၏ အလယ်၌ စကားဆိုကြကုန်၏။ သိဒ္ဓတ်မင်းသားကား မြူးထူးမွေ့လျော်သည် ဖြစ်၍ သားလျှင် နေသည်ဟု ဆိုကြကုန်၏။ ချစ်သား၊ အသို့နည်း၊ ဤသို့ လျှောက်ပတ်သင့်တင့်သော အခါ၌ အတတ်ပညာကို သင်အံ့ဟူ၍ အောက်မေ့သလောဟု ဆိုသော်— အရှင်မင်းကြီး၊ ငါ့အား အတတ်ပညာ သင်ဖွယ်ကိစ္စ မရှိပြီ၊ ပြည်၏အလယ်၌ အတတ် ပညာကို ပြခြင်းငှာ စည်လည်စေလော၊ ယနေ့မှ ခုနစ်ရက် မြောက်သော နေ့၌ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့အား အတတ်ပညာပြအံ့ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ခမည်းတော်သည် ဘုရားလောင်းဆိုတိုင်း စည်လည်စေ၏။ ဘုရားလောင်းကား အက္ခဏဝေဓိ၊ ဝါလဝေဓိ လေးသည်တို့ကို စည်းဝေးစေ၍ လူများတို့၏ အလယ်၌ တပါးသော လေးသည်တို့နှင့် မဆက်ဆံသော တဆဲနှစ်ပါးသော အတတ်တို့ကို ဆွေတော်မျိုးတော်တို့အား ပြတော်မူလေ၏။ ထိုသို့သော အကြောင်းကိုကား သရဘင်္ဂဇာတ်၌ လာသော နည်းဖြင့်လျှင် သိလေအပ်၏။

ထိုသို့ အတတ်ကိုပြတော်မူသော အခါ၌ ဘုရားလောင်း၏ ဆွေတော်မျိုးတော်အပေါင်းတို့အား ယုံမှားခြင်း ကင်းသည်ဖြစ်၏။

တပါးသောနေ့၌ ဘုရားလောင်းကား ဥယျာဉ်သို့ သွားတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍ ရထားထိန်းကို ခေါ်တော်မူ၍ ရထားကို ကလောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ရထားထိန်းလည်း အမိန့်တော်အတိုင်း မြတ်သော သူတို့အား ထိုက်သော မြတ်သောရထားကို ခပ်သိမ်းသော တန်ဆာတို့ဖြင့်

တန်ဆာဆင်၍ ကုမုဒ္ဒရာကြာပွင့်ချပ်နှင့်တူသော အဆင်းဟိသော မင်္ဂလာ
ဟိသော သိန္ဓောမြင်းလေးစီးကိုက၍ ဘုရားလောင်းအား လျှောက်လေ၏။

ဘုရားလောင်းကား နတ်ဗိမာန်နှင့် တူသော ရထားကိုစီး၍ ဥယျာဉ်
သို့ ရှေးရှုသွားတော်မူလေ၏။ နတ်တို့သည် သိဒ္ဓတ်မင်းသားသည် ဘုရား
ဖြစ်အံ့သော ကာလနီးပြီ၊ နိမိတ်ကိုပြအံ့ဟူ၍ တယောက်သော နတ်သား
သည် အိုမင်း အိုမျဉ်းသော သွားကျိုးသော ဆံဖြူသော ကိုင်းသော
ကိုယ်ရှိသော တောင်ဌေးစွဲလျက် တုန်လှုပ်သော သူကဲ့သို့ ပြလေ၏။
ထိုသူအိုကား ဘုရားလောင်းနှင့် ရထားထိန်းတို့သာ မြင်သတည်း။ ထို
နောင်မှ ဘုရားလောင်းကား-သမ္မ ကောနာမေသ ပုရိသော၊ ကေသာပိဿ
နယထာ အညေသံ ဟူ၍ မဟာအပါဒါနသုတ်၌လာသောနည်းဖြင့်^၁ ရထား
ထိန်းကို မေးတော်မူ၍ ထိုရထားထိန်း၏ စကားကို ကြားတော်မူ၍
အချင်းတို့ ဖြစ်ခြင်းသည်ကား မြဲစွတကား^၂၊ အကြင်သို့ သဘောဟိသော
ဖြစ်တတ်သောသူအား အိုခြင်းသည် ထင်ကုန်စွတကားဟု ထိတ်လန့်သော
နှလုံးတော်ဟိသည် ဖြစ်၍ ထိုအရပ်မှလျှင် ပြန်၍ ပြာဿဒိထက်သို့ တက်
တော်မူလေ၏။ ခမည်းတော်လည်း အဘယ်ကြောင့် သားတော်သည်
လျင်စွာပြန်ဘိသနည်းဟု မေးသော်၊ အရှင်မင်းကြီး၊ သူအိုကိုမြင်၍ ပြန်
သည်။ ထိုသူအိုကိုမြင်၍ ရဟန်းပြုလတ္တံ့သည်ဟု လျှောက်လေကုန်၏။
အဘယ်ကြောင့် ငါ့ကိုဖျက်သနည်း။ လျင်စွာ ငါ့သားအား ကခြေသဘင်
တို့ကို စီရင်၍ စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစားစေလော။ ထိုသို့ ခံစားသည်
ဟိသော် ရဟန်းမပြုလတ္တံ့ဟုဆို၍ အစောင့်အရှောက်ကိုထပ်စေ၍ ခပ်သိမ်း
သော အရပ်တို့၌ ယူဇနာခွဲဟိသော အရပ်၌ အစောင့်အရှောက်ကို ထား
လေ၏။

တဖန်တုံ တနေ့သ၌ ဘုရားလောင်းအား ထို့အတူလည်းကောင်း
ဥယျာဉ်သို့ ထွက်တော်မူလေ၏။ နတ်လည်း သူနာကို ပြလေ၏။ ခမည်းတော်

၁။ အပဒါနိ ဌ၊ပ-၇၁ ၌ လာသည့်အတိုင်း ရေးထားခြင်း ဖြစ်သည်။ သုတ်
မဟာဝါ၊ မဟာပဒါနသုတ် ၁၉ ၌ ‘အယံ ပန သမ္မသာရထိ ပုရိသော
ကိံကတော၊ ကေသာ ပိဿ နယထာ အညေသံ’ဟု ရှိသည်။

၂။ ‘ခိရတ္ထုဝတ ဘော ဇာတိ’ အပဒါနိ ဌ၊ပ-၇၁။ ‘အချင်းတို့၊ ဖြစ်ခြင်း
ဇာတိမည်သည် စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိစွတကား’ဟု ပြန်လေ့ရှိကြသည်။

လည်း ရှေးနည်းဖြင့် သုံးဂါဝုတ် သုံးဂါဝုတ်ဟိသော အရပ်၌ အစောင့်
အရှောက်ကို ထားပြန်၏။ ထိုမှတစ်ပါးသော နေ၌လည်း ဘုရားလောင်း
သည် ဥယျာဉ်သို့ ထွက်တော်မူပြန်လေ၏။ နတ်တို့လည်း စုတေသောသူကို
ပြုပြန်လေ၏။ ခမည်းတော်လည်း ရှေးနည်းဖြင့် တယူဒနာ တယူဒနာ
ဟိသောအရပ်၌ အစောင့်အရှောက်ကို ထားလေ၏။ တခါတုံ တနေ့သ၌
ဘုရားလောင်းသည် ဥယျာဉ်သို့ထွက်ပြန်သည်ဟိသော် နတ်တို့သည် ပန်ဆင်း
သော ရဟန်းကိုမြင်တော်မူ၍ ဤသူကား အဘယ်သူနည်းဟု မေးသည်
ဟိသော် ရထားထိန်းကား ဘုရားအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ရဟန်းအဖြစ်ကို
လည်းကောင်း၊ ရဟန်းတို့၏ ကျေးဇူးတို့ကိုလည်းကောင်း အကယ်၍ကား
သိသည်မဟုတ်။ နတ်တို့၏ အာနုဘော်ကြောင့် တမူကား 'အရှင်မင်းကြီး၊
ဤသူကား ရဟန်း' ဟု ဆို၍ ရဟန်းအဖြစ် ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်းလေ၏။
ဘုရားလောင်းကား ရဟန်း၏အဖြစ်ကို အလိုမရှိ၍ ထိုနေ့၌ ဥယျာဉ်သို့
သွားတော်မူလေ၏။ ဒီဃဘာဏကထေရ်တို့ကား နိမိတ်တော်တော်ကို
တနေ့တည်းပင်လျှင် မြင်၍ ဥယျာဉ်သို့ သွားတော်မူသည်ဟု ဆိုလေ
ကုန်သည်။

ထိုဘုရားလောင်းကား ထိုဥယျာဉ်၌ နေအခို မွေ့လျော်တော်မူ၍
မင်္ဂလာဟိသော ရေကန်၌ ရေချိုးတော်မူ၍ နေမဝင်မီ မင်္ဂလာဟိသော
ဆေးဒန်းမြင်းသီလာအပြင်၌နေတော်မူ၍ မိမိကိုယ်ကို တန်ဆာဆင်လိုသည်
ဖြစ်၍ ထိုအခါ၌ ဘုရားလောင်း၏ အလုပ်အကျွေးဖြစ်သော ယောက်ျားတို့
သည် အထူးထူးသော အဆင်းဟိသော ပုဆိုးတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အထူး
ထူး အပြားပြား ဟိကုန်သော တန်ဆာ၏ အထူးကိုလည်းကောင်း၊ ပန်းနံ့
သာတို့ကို လည်းကောင်း ယူ၍ ထက်ဝန်းကျင်မှ ခြံရံကုန်လျက် ရပ်ကုန်၏။
ထိုခဏ၌ သိကြားမင်း၏ ပဏ္ဍုကမ္မလာ ကျောက်နေရာသည် တုန်လှုပ်လေ
၏။ ထိုသိကြားမင်းလည်း အဘယ်မည်သောသူသည် ငါ့ကို ဤနေရာအရပ်
မှ ရွှေစေလိုသနည်းဟု ကြည့်လတ်သော် ဘုရားလောင်း တန်ဆာဆင်
လိုသည်ကိုသိ၍ ဝိသကြုံနတ်သားကို ခေါ်၍ အချင်းဝိသကြုံ၊ သိဒ္ဓတ်
မင်းသားသည် ယနေ့ည၌ သန်းကောင်အခါ၌ မြတ်သောတောထွက်ခြင်း
ကို ထွက်လတ္တံ့သည်။ ဤသို့ တန်ဆာဆင်ခြင်းသည်ကား ထိုသိဒ္ဓတ်
မင်းသားအား အဆုံးစွန်သော တန်ဆာဆင်ခြင်းတည်း။ ဥယျာဉ်သို့ သွား
လေ၍ ထိုသိဒ္ဓတ်မင်းသားကို နတ်တို့၏ တန်ဆာဖြင့် တန်ဆာဆင်ချေ

လောဟု စေ၏။ ထိုဝိသကြုံနတ်သားလည်း သိကြားမင်း၏ အမိန့်အတိုင်း ဝန်ခံ၍ နတ်တို့အာနုဘော်အားဖြင့် ထိုခဏ၌ပင်လျှင် ဘုရားလောင်းသို့ ကပ်လေ၍ ထိုဘုရားလောင်း၏ ဆတ္တာသည်နှင့်တူသည်ကိုပြု၍ နတ်ပုဆိုးဖြင့် ဘုရားလောင်း၏ ဥက္ခေဒ်ကို ရစ်လေ၏။ ဘုရားလောင်းကား လက်၏ နူးညံ့သောအစွေဖြင့် ဤသူကား လူမဟုတ် နတ်တည်းဟု သိတော်မူလေ ၏။ ဥက္ခေဒ်ဖြင့် ရစ်ကာတည်းမျှသော ဥက္ခေဒ်၌ ပတ္တမြားဥသျှောင် ကျင်၏ အခြင်းအရာဖြင့် အထောင်သော ပုဆိုးသည် တက်၏။ တဖန် တထောင်သော ဥရစ်ဖြင့် ဆယ်ကြိမ်ရစ်သော ဥရစ်ဟိသော ဘုရားလောင်း အား တသောင်းသော ဥရစ်ပုဆိုးတို့သည် တက်လေကုန်၏။ ဥက္ခေဒ် တော်သည် ငယ်၍ ပုဆိုးတို့သည် များစွာဟိ၏။ အဘယ်သို့ တက်ကုန် သနည်း ဟူ၍ မကြံအပ်။ ထိုပုဆိုးတို့တွင် ခပ်သိမ်းစုံထက် ကြီးသော ပုဆိုး သည်ကား ရှစ်ရှားပွင့် အတိုင်းအရှည်ဟိ၏။ ထိုမှကြွင်းသော ပုဆိုးတို့သည် ကား ဝတ်ပန်းရှည် အတိုင်းအရှည်ဟိကုန်၏။ ထိုအခါ၌ ခပ်သိမ်းသော တန်ဆာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်သော ဘုရားလောင်းအား ခပ်သိမ်းသော ကာလတို့၌ ကျင်လည်ကုန်သော မိမိတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော ပညာတို့ကို ပြကုန်သော ပုဏ္ဏားတို့သည် အောင်ခြင်း နှစ်လုံခြင်း အစဟိကုန်သော စကားတို့ဖြင့် လည်းကောင်း သုတမာဂဓိက အစဟိသည်တို့၌လည်း အထူး ထူး အပြားပြား ဟိကုန်သော မင်္ဂလာစကား၊ ကောင်းချီးပေးသော

၁။ ‘ဝေဠု နေန ဝေဠိတ မတ္တေ သီသေ မောဠိယံ မဏိရတနာကာရေန ဒဿသဟဿံ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆိ’။ (အပဒါန် ဋ္ဌ၊ ပ-၇၂)။ ‘ဦးခေါင်းကို ရစ်ကာမျှ၌ ဥသျှောင်တော်သည် ပတ္တမြားရတနာ၏ အခြင်းအရာဖြင့် ဦးရစ်ပုဆိုးတထောင် တက်၏။’ (တထာဂတ၊ ပ-၁၈၄)။ ‘သင်းကျစ် ပုဆိုးရစ်ဖြင့် ဦးခေါင်းကို ရစ်ကာမျှတွင် ဦးခေါင်း၌ ပတ္တမြားရတနာနှင့် တူသော အခြင်းအရာဖြင့် ပုဆိုးတထောင်သည် တက်လေ၏။’ (မာလာ လင်္ကာရ-၃၃)

၂။ အဝသေသာနိ ကဒမ္မက ပုပ္ဖ မာဏာနိ အဟေသုံ’ အပဒါန် ဋ္ဌ၊ ပ-၇၃။ ‘ကြွင်းသောပုဆိုးတို့သည် ကုသုတ္တကပန်းပွင့်ပမာဏရှိကုန်၏။’ (တထာဂတ၊ ပ-၁၈၄)။ ‘ကြွင်းသော တန်ဆာတို့ကား မအူပွင့် ပမာဏ ရှိကုန်၏’ (မာလာလင်္ကာရ-၃၃)။ ‘ကဒမ္မ-ထိမ်(မအူလည်းဟူ၏)’ (ဓာန်သျှ-၂၈၄)။ ‘ကုသုတ္တ’ကို ‘ဝတ်ပန်း’ဟု မြန်မာပြန်ကြသည်။ အပဒါန် ဋ္ဌ ဆဋ္ဌမူ၌ ‘ကဒမ္မက’ကို ‘ကုသုတ္တက’ဟု မူကွဲပြသည်။

စကားတို့ဖြင့် ချီးမြှောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ခပ်သိမ်းသော တန်ဆာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်သော မြတ်သော ရထားသို့ ဆောင်လေကုန်၏။ ဘုရားလောင်း ကား ထိုရထားထက်သို့ တက်တော်မူလေ၏။ ထိုအခါ၌ ယသော်ဓရာမိဘုရား

၁။ အပဒါန် ဌ၊ပ-၇၃ လာ 'အထဿ သဗ္ဗာလင်္ကာရ ပဋိမဏ္ဍိကဿ သဗ္ဗ တာလာ ၀၈ ရေသု သကာနိ သကာနိ ပဋိဘာနာနိ ဒဿ ယန္တေသု မြာဟ္မဏေသု ဇယ နန္ဒာတိ အာဒိ ၀၈နေဟိ သုဘမင်္ဂလိကာ ဒီသုဓ နာနပ္ပကာရေဟိ မင်္ဂလ ၀၈နတ္ထု ဟိ သောသေဟိ သမ္ဘာဝေန္တေသု' ဟူသော စကားကို ပြန်ဆိုထားခြင်းဖြစ်သည်။ အဋ္ဌကထာ ဆဋ္ဌမူ၌ 'သုတ မင်္ဂလိကာဒီသု'ကို 'သုတမာဂဓိကာဒီသု(သိ)'ဟု မူကွဲပြသည်။

တထာဂတ၊ ပ-၁၈၄ ၌ 'ထိုအခါ ခပ်သိမ်းသော တန်ဆာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ယင်အပ်ပြီးသော ဘုရားအလောင်းမင်းသားအား ခပ်သိမ်းသော မောင်းကြေးနင်းတို့သည် မိမိတို့၏အသံတို့ကို ပြုအပ်ကုန်သည် ရှိသော် အဘိသိက်မင်္ဂလာမြှောက်သော ပုဏ္ဏားတို့သည် 'ဇယတု တုဋ္ဌ နန္ဒာ' အစရှိသော စကားတို့ဖြင့် အောင်ဆု ဘိသိက် မြှောက်ကုန်သည် ရှိသော် ကောင်းသောနိမိတ်မင်္ဂလာပြုတတ်သောသူတို့သည် ကောင်းချီးပေးသော အသံတို့ဖြင့် ချီးမြှောက်ကုန်သည် ရှိသော်' ဟု ပြန်ဆိုသည်။ မာလာလင်္ကာရ-၃၃ ၌ 'ထိုသို့ တန်ဆာဆင်ပြီးသော နောင်မှ ဘုရားလောင်းအား အလုံးစုံသော အတတ်မျိုးတို့၌ လေ့ကျက်ကုန်သော သဘင်သည်တို့သည် အတီးအမှုတ် အကအသီတို့ကို ပြုကုန်၏။ ပုဏ္ဏားမျိုး(တို့)လည်း အောင်တော်မူစေသတည်း၊ နှစ်သက်တော်မူစေသတည်း။ ဤသို့ အစရှိသော စကားမျိုးတို့ဖြင့် ချီးမွမ်းကုန်၏။ သုဘမင်္ဂလာကို တတ်သောသူ အစရှိသော သူတို့သည်လည်း အထူးထူးအပြားပြား မင်္ဂလာရှိသော စကားဖြင့် ကောင်းချီးပေးခြင်း၊ ကြွေးကြော်ခြင်းတို့ဖြင့် ချီးမွမ်းကြကုန်၏' ဟု ပြန်ဆိုလေသည်။

မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ဒု-၁၇၃ ၌ 'ထိုသို့ ခပ်သိမ်းသော နတ်ဝတ်တန်းဆာတို့ဖြင့် တန်းဆာဆင်အပ်ပြီးသော အလောင်းတော်မင်းသား၏ အတွက် တာ တူရိယာ ပညာရှင်တို့ကလည်း မိမိတို့ဆိုင်ရာ တူရိယာငါးမျိုးတို့ကို တီးမှုတ် ကခုန် သီဆိုကြကုန်စဉ်၎င်း၊ ပုဏ္ဏားတို့ကလည်း 'အရှင်မင်းကြီးသည် အန္တရာယ်ဘေးဒဏ် ရန်မာန်ခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းလွင့်စဉ် အောင်မြင်ပါစေသတည်း၊ ဣဋ္ဌမင်္ဂလာ အဖြာဖြာပြည့်လျှမ်း၍ အားရနှစ်သက်တော်မူပါစေသတည်း ဟူ၍ နားကြားရ ချမ်းသာသည့် မင်္ဂလာ စကားတို့ကို ပြောကြားချီးကျူးသံ အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ချီးကျူးကြကုန်စဉ်၎င်း' ဟု ပြန်ဆိုလေသည်။

‘သဗ္ဗတာလာ ဝစရေသု’၌ ‘တာလာ(ဌာ)ဝစရ’ကို တိပိဋကပါဠိမြန်မာ အဘိဓာန်၌ [၁]တီးခေါက်အပ်သော (အစိတ် အစိတ်သော) တူရိယာ ဖြစ်ရာ တူရိယာဘဏ္ဍာအပေါင်း(တဖက်ပိတ်စည် စသော တူရိယာမျိုးစုံ)၊ [၂]တူရိယာမျိုးစုံနှင့် တကွ ဖြစ်တတ်သော အတီးသမား’ဟု အနက်ပေးသည်။ ကျမ်းပြုဆရာတော်တွေ့ရသော အပဒါန် ၌ ၌ ‘သဗ္ဗတာလာ ဝစရေသု’ဟု ရှိပုံရသည်။ သုတမင်္ဂလိကာဒီသု၌ အပဒါန် ၌ ၂-၇၃။ ဗုဒ္ဓဝင် ၌ ၃၂၀ တို့၌ ‘သုတမင်္ဂလိကာဒီသု’ဟု ရှိသည်။ ဇိနာလင်္ကာရ ၂၀၆ ၌ ‘သုတမင်္ဂလိကာဒီသု’ဟု တွေ့ရသည်။ ထိုသို့ ရှိသည့်အတိုင်း ‘ကောင်းသော နိမိတ် မင်္ဂလာ ပြုတတ်သော သူတို့သည်’ (တထာဂတ)။ ‘သုတမင်္ဂလာကိုတတ်သောသူ အစရှိသောသူတို့သည်’(မာလာလင်္ကာရ)။ ‘(ပုဏ္ဏားတို့ကလည်း).... နားကြားရ ချမ်းသာသည့် မင်္ဂလာစကားတို့ကို’ (မဟာဗုဒ္ဓဝင်)ဟူ၍ မြန်မာပြန်ကြသည်။ ယင်းပါဌ်ကို အပဒါန် ၌ ဆဋ္ဌမူ အောက်ခြေ မှတ်ချက်၌ ‘သုတ မာဂဓိကာ ဒီသု(သီ)’ ဟု မူကွဲပြသည်။ ကျမ်းပြုဆရာတော်တွေ့ရသော အပဒါန် ၌ ၌လည်း သုတမာဂဓိကာဒီသု ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဤ ‘သုတမာဂဓိက’နှင့် စပ်၍ မှတ်သားရန် ဇာတက ၃-၃၁၂၊ ဝေဿန္တရာဇာတက၊ ဒသဝရ ကထာ၌လည်း ‘သုဒ မာဂဓ ဝဏ္ဏိတေ’ဟူသော စကားပါသည်။ ယင်းကို အဋ္ဌကထာ (ဇာတ် အဋ္ဌကထာ၊ သ-၂၄၅)၌ ‘သုတမာဂဓဝဏ္ဏိ တေတိ ဘောဇနကာလာ ဒီသု ထုတိဝသေန ကာလံ အာရောစေန္တေဟိ သူတေဟိ စေဝ မာဂဓိ ကေဟိစ ဝဏ္ဏိတေ’ဟု အနက်ဖွင့်သည်။ ယင်းကို ကဝိမျက်မှန်ပုံနှိပ်တိုက် နှိပ်၊ ဝေဿန္တရာဇာတ် အဋ္ဌကထာပါဌ် နိဿိ၌ ‘သုဒ္ဓမာဃာတ ဝဏ္ဏိတေ၊ သူဆင်းရဲသား မုဆိုးတို့သည် ချီးမွမ်းအပ်သော’ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ‘သုဒ္ဓမာဃာတ ဝဏ္ဏိတေတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဘောဇနကာလာဒီသု၊ ထမင်း စားသောအခါ အစရှိသည်တို့၌။ ထုတိဝသေန၊ ချီးမွမ်းသောအားဖြင့်။ ကာလံ၊ အခါကို။ အာရောစေန္တေဟိ၊ ကြားအပ်ကုန်သော။ သုဒ္ဓေဟိစေဝ၊ သူဆင်းရဲတို့သည်လည်းကောင်း။ မာဂဓိကေဟိစ၊ သားမုဆိုးတို့သည်လည်း ကောင်း။ ဝဏ္ဏိတေ၊ ချီးမွမ်းအပ်သော။’ (ပထမအုပ်၊ စာမျက်နှာ ၁၄၊ ၁၆)ဟု အနက်ပေးထားသည်။ တောင်ဘီလာဆရာတော်၏ ဦးရီး ရှင် ဥပါလိထေရ် ၈၉၇ ခုနှစ်က ရေးသားပြုစုခဲ့သော ဝေဿန္တရာ ဇာတ် အဋ္ဌကထာ နိဿိ ပေမူ၌ ‘သု(တ)မာဃာတဝဏ္ဏိတေ၊ စဖိုဝ်သည် သဘင် သည် သတ်အပ်သောသူတိုင်း ချီးမွမ်းအပ်သော။ သုတမာဃာတဝဏ္ဏိ (ဏ္ဏိ)တေတိ ဘောဇနကာလာဒီသု၊ ထမင်းစားသောအခါတိုင်း၌။ ထုတိ ဝသေန၊ ချီးမွမ်းသောအားဖြင့်။ ကာလံ၊ အခါကို။ အာရောစေန္တေဟိ၊ ကြားကုန်သော။ သုဒ္ဓေဟိစေဝ၊ သူဆင်းရဲတို့သည်လည်းကောင်း။ အာဃာတ

ကေဟိစ၊ သတ်အပ်သော သူတို့သည်လည်းကောင်း။ ဝဏ္ဏိတေ၊ ချီးမွမ်းအပ်ကုန်သော။' (ကေချပ်၊ ကဲချပ်)ဟု တွေ့ရသည်။

ဤ၌ 'သုတမာဂဓိကာဒိသု'သာ ပါဠိမှန် ဖြစ်တန်ရာသည်။ သုတသဒ္ဒါကား 'သုတော သာရထိ ဝဋ္ဋိသု' အဘိဓာန် * ၁၀၈၁ ၌ ဆိုသည့်အတိုင်း 'ရထားထိန်း၊ ချီးမွမ်းစကား ပြောကြားတတ်သောသူ(အဘိဓာန်နိဿသစ်)' ဟူသော အနက်နှစ်မျိုးကို ဟောသည်။ ဤ၌ 'ဝဋ္ဋိ' အရ 'ချီးမွမ်းစကား ပြောကြားတတ်သောသူ'ကို ယူရမည်။ အဘိဓာန်ဋီကာကလည်း 'ဝဋ္ဋိထုတိပါဌကော'ဟု အနက်ပေးသည်။ (ကျော်အောင်စံထားနိဿ၌ 'သုရလူ'ဟု အနက်ပေးသည်။) အဘိဓာန် * ၃၉၆ ၌ 'ဝဋ္ဋိတုထုတိပါဌကော (ချီးမွမ်းစကား ရွတ်တတ်သောသူ)' ဟူ၍ပင် ဆိုသည်။ ပါဠိအဘိဓာန် (လယ်တီပဏ္ဍိတ)၌ 'ဝဋ္ဋိ - ကဗျာလင်္ကာဖြင့် ဖွဲ့ဆိုချီးမွမ်းသောသူ'ဟု အနက်ပေးသည်။

မာဂဓိက(မာဂဓ)သဒ္ဒါကား 'မာဂဓေ မေကော ဝုတ္တော' အဘိဓာန် ၃၉၆။ 'မာဂဓေ၊ မျိုးစဉ်ဆက်ကို ဆိုတတ်သောသူ၌။ မေကော၊ မေကသဒ္ဒါကို။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်၏။' (မာန်သု) အရ 'မျိုးနွယ် စဉ်ဆက်ကို ပြောတတ်သောသူ'ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ အဘိဓာန်နိဿသစ်၌လည်း 'မျိုးရိုးစဉ်ဆက်ကို ချီးမွမ်းသူ (ဧချင်း မော်ကွန်း စီကုံးရွတ်ဖတ်သူ)' ဟု အနက်ပေးသည်။ အဘိဓာန်ဋီကာ၌လည်း 'ဝံသက္ကမဝေဒိ ဝံသထုတိယော ကုဗ္ဗတိ၊ သော မာဂဓော'။ 'ဝံသက္ကမဝေဒိ ဝံသထုတိယော၊ အမျိုးအနွယ်ကို ကြားခြင်း၊ အမျိုးအနွယ်ကို ချီးမွမ်းခြင်းတို့ကို။ ယော၊ အကြင်သူသည်။ ကုဗ္ဗတိ၊ ပြုတတ်၏။ သော၊ ထိုသူသည်။ မာဂဓော၊ မာဂဓမည်၏။' (အဘိဓာန်ဋီကာနိဿ၊ ပ-၅၅၅)ဟု ဆိုသည်။ သို့ဖြစ်၍ 'သုတမာဂဓိကာဒိသုစ'ကို ချီးမွမ်းစကားကို ပြောကြားသူ၊ မျိုးနွယ်အစဉ်အဆက်ကို (လင်္ကာဖွဲ့၍) ဖော်ကျူးသူတို့ကလည်း (သမ္ဘာဝေန္တေသု၊ ချီးကျူးလျှောက်ထားနေကြကုန်စဉ်)ဟု မြန်မာပြန်ရလိမ့်မည်ဟု သဘောရသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဖော်ပြပါ အပဒါန် အဋ္ဌကထာကို 'သုတမာဂဓိကာဒိသုစ' ရှိသောမူအရ ပြန်ဆိုလျှင် 'မောင်း ကြေးနင်း စသော တူရိယာသမားတို့က မိမိတို့ဆိုင်ရာ အတတ်ကို ပြကာ တီးမှုတ်နေကြကုန်စဉ် (သဗ္ဗတာလာ ဝစရေသု... ဒဿယန္တေသု) ပုဏ္ဏားတို့က အောင်စေသတည်း၊ နှစ်သက်စေသတည်းစသော စကားတို့ဖြင့် (မြာဟူဏေသု... ဇယနန္ဒာတိအာဒိ ဝစနေဟိ) ချီးမွမ်းစကားကို ပြောကြားတတ်သူ၊ မျိုးနွယ်အစဉ်ကို လင်္ကာဖွဲ့၍ ဖော်ကျူးတတ်သူတို့ကလည်း အမျိုးမျိုးသော မင်္ဂလာ စကား ချီးကျူးသံတို့ဖြင့် (သုတမာဂဓိကာဒိသုစ... ဝစနတ္ထုဟိ ယောသေဟိ) ချီးကျူးလျှောက်ကြားနေကြကုန်စဉ် (သမ္ဘာဝေန္တေသု) ဘုရားလောင်းသည် ရထားပေါ်သို့ တက်တော်မူ၏'ဟု ပြန်ဆိုရလိမ့်မည်ဟု သဘောရသည်။

ကား သားကိုဖွားသတည်းဟု ကြားလေ၍ သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီးကား ငါ့သားအား နှစ်သက်စေအံ့ဟု အကြောင်းကို ကြားလေ၏။ ဘုရားလောင်းလည်း ထိုစကားကိုကြား၍ ရာဟုလာ ဖွားသည်(ဖြစ်) ပြီ။ နောင်ဖွဲ့ခြင်းသည် ဖြစ်ပြီဟူ၍ ဆို၏။ သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီးလည်း “ငါ့သား အသို့ ဆိုသနည်း” ဟု မေး၏။ ထိုစကားကိုကြား၍ “ဤနေ့မှစ၍ ငါ့မြေးသည် ရာဟုလာ သတို့သားဟူသော အမည် ဖြစ်စေသတည်း” ဟု ဆိုလေ၏။ ဘုရားလောင်းလည်း မြတ်သောရထားထက်သို့ တက်၍ များစွာသော အခြံအရံဖြင့် အလွန်မွေ့လျော်ဖွယ်ဟိသော အသရေ၏ တင့်တယ်ခြင်းဖြင့် ပြည်သို့ ဝင်လေ၏။ ထိုအခါ၌ ကိသာဂေါတမိ အမည်ဟိသော မင်းသမီးသည် အထက်ပြာဿဒ်အပြင်၌ သွားသည် ဖြစ်၍ ပြည်ကို လကျာရစ်လှည့်သော ဘုရားလောင်း၏ အဆင်း၏ အသရေကို မြင်၍ နှစ်လိုဝမ်းမြောက်သည် ဖြစ်၍ ဤသို့သော ဥဒါန်းစကားကို ဆို၏။

နိဗ္ဗုတာ နုနု သာမာတာ၊ နိဗ္ဗုတော နုနု သောပီတာ၊
 နိဗ္ဗုတာ နုနု သာနာရီ၊ ယဿာယံ ဤဒိသော ပတိ။

ဟူ၍ ဝမ်းမြောက်သောစကားဖြင့် ဆိုလေ၏။ ထိုစကားကိုကြား၍ ဘုရားလောင်းကား ကြံ၏။ ဤမင်းသမီးကား ဤသို့သောစကားကို ဆိုသည်။ ဤသို့ သဘောဟိသော ကိုယ်၏အဖြစ်ကို မြင်သဖြင့် မယ်တော် ခမည်းတော်၏ နှလုံးသည် ငြိမ်း၏။ မင်းမိဖုရား၏ နှလုံးသည် ငြိမ်း၏ ဟူ၍ ဆိုသည်။ အဘယ်မည်သော ငြိမ်းခြင်း၌ နှလုံးသည် ငြိမ်းသည် မည်သနည်း။ ထိုသို့မဟုတ်မူကား ကိလေသာတို့၌ တပ်ခြင်းကင်းသော နှလုံးဟိသောသူအား ငြိမ်းသည် မည်သလော ဟူ၍ ဤသို့သော အကြံတော်သည် ဖြစ်၏။ ရာဂဟူသော မီးငြိမ်းခြင်း၌လည်း ငြိမ်းသည် မည်၏။ ဒေါသဟူသော မီးငြိမ်းရာ၌လည်း ငြိမ်းသည် မည်၏။ မောဟ

၁။ ‘ရာဟုဇာတံ’ (ရာဟုသည် ဖြစ်ပြီ)ဟု ရှိသင့်သည်။
 ၂။ ‘အကြင် အမိအား ဤ ရှင်သိဒ္ဓတ်မင်းကဲ့သို့ သဘောရှိသော သားသည် ရှိ၏။ ထိုအမိသည် နှလုံးငြိမ်းပေစွတကား။ အကြင်အဖအား ဤ ရှင်သိဒ္ဓတ်မင်းကဲ့သို့သောသားသည် ရှိ၏။ ထိုအဖသည် နှလုံးငြိမ်းပေစွတကား။ အကြင်မိန်းမအား ဤ ရှင်သိဒ္ဓတ်မင်းကဲ့သို့ သဘောရှိသောလင်သည် ရှိ၏။ ထိုမိန်းမသည် နှလုံးငြိမ်းထိုက်ပေစွတကား။’ (တထာဂတ၊ ပ-၁၈၅)

ဟူသော မီး ငြိမ်းရာ၌လည်း ငြိမ်းသည် မည်၏။ ဝိဇ္ဇိ မာနအစဟိ
ကုန်သော ခပ်သိမ်းသော ကိလေသာတို့၏ ပူပန်ခြင်းတို့၌ ငြိမ်းသည်
ဟိသော်လည်း ငြိမ်းသည် မည်၏။ ဤသို့လျှင် ကြံတော် မူသတည်း။ ဤ
ကိသာဂေါတမိမည်သော မင်းသမီးသည်ကား ကောင်းသော စကားကို
သာ ဆိုပေသည်။ ငါတုံသည်လည်း နိဗ္ဗာန်ကိုရှာလျက် သွားသည်။ ယနေ့
ပင်လျှင် ငါ အိမ်ရာထောင်ခြင်းကို စွန့်၍ တောသို့ ထွက်၍ ရဟန်းပြု၍
နိဗ္ဗာန်ကို ရှာအံ့သောငှာ အပ်၏။ ဤသို့ ဆိုခြင်းသည်ကား၊ ဤမင်းသမီး
အား ဆရာ၏ အဖို့သည် ဖြစ်စေတော့ဟု လည်မှချွတ်၍ ကိသာဂေါတမိ
မင်းသမီးအား အဖိုးတသိန်း ထိုက်သော ပုလဲသွယ်ကို ပို့ရလေ၏။ ထို
ကိသာဂေါတမိမင်းသမီးကား သိဒ္ဓတ်မင်းသားသည် ငါ့ကိုတပ်၍ ပုလဲ
သွယ်ကို ပို့လှာစေသည် တကားဟု နှစ်လို ဝမ်းမြောက်လေ၏။

ဘုရားလောင်းကား များစွာသော အသရေ၏ တင့်တယ်ခြင်းဖြင့် မိမိ
ပြာဿဒ်သို့ တက်လေ၍ အသရေဟိသော အိပ်ရာ၌ အိပ်တော်မူလေ၏။
ထိုသို့ အိပ်တော်မူသော ခဏ၌ပင်လျှင် ခပ်သိမ်းသော တန်ဆာတို့ဖြင့်
တန်ဆာဆင်ကုန်သော၊ ကခြင်း သီခြင်း အစဟိသည်တို့၌ တတ်လိမ်မာ
ကုန်သော၊ နတ်သမီးကဲ့သို့ အဆင်း၏ တင့်တယ်ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော
ကခြေသည် မိန်းမတို့သည်ကား စည် စောင်း ညှင်း တို့ကိုယူ၍ ခြံရံ
လျက် မွေ့လျော်စေကုန်သည် ဖြစ်၍ ကခြင်း သီခြင်း တီးမှုတ်ခြင်း
စသည်တို့ကို ရှဉ်စေကုန်၏။ ဘုရားလောင်းကား ကိလေသာတို့၌ တပ်
ခြင်းကင်းသောကြောင့် ကခြင်း သီခြင်း စသည်တို့၌ မွေ့လျော်တော်မမူ၊
တခဏခြင်းဖြင့် အိပ်ပျော်ခြင်းသို့ ရောက်တော်မူလေ၏။ ထိုမိန်းမတို့လည်း
အခြံအရံအကျိုးငှာ ငါတို့သည် ကခြင်း သီခြင်း စသည်တို့ကို ရှဉ်ကုန်
သည်။ ထိုမင်းသားသည်ကား အိပ်ပျော်တော်မူသည်။ ယခု အဘယ်
အကျိုးဟိအံ့နည်း။ ပင်ပန်းကာသာ ဖြစ်ကုန်အံ့ ဟူ၍ ကိုင်သော စည်

၁။ ဤ ပုလဲသွယ်သည်

၂။ ပေမူ ၂ စောင်လုံး၌ပင် ‘အခြံအရံအကျိုးငှာ’ဟု ရှိသည်။ ယဿတ္ထာယ
ဟူသောပါဌ်ကို ပြန်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ‘အကြင်မင်းသား၏ အကျိုးငှာ’ဟု
ဖြစ်သင့်သည်။ ကျမ်းပြုဆရာတော် ကြည့်ရသောမူ၌ ‘ယဿတ္ထာယ’ ရှိဟန်
တူသည်။

စောင်း ညှင်းတို့ကိုမိ၍ အိပ်လေကုန်၏။ ဆီနံ့သာဖြင့် ဆီမီးတို့ကို ညှိကုန်၏။ ဘုရားလောင်းသည် နိုးတော်မူလတ်၍ အိပ်ရာအပြင်၌ ထက်ဝယ် ဖွဲ့လျက် နေတော်မူသည်ဖြစ်၍ စည် စောင်း ညှင်းတို့ကို ကိုင်လျက် အိပ်ပျော်သော မိန်းမတို့ကို မြင်တော်မူလေ၏။ အချို့ကား အရိယိုထွက်ကုန်၏။ အချို့ကား ညစ်ညူးသောကိုယ် ဟိကုန်၏။ အချို့ကား သွားကျိတ်ကုန်၏။ အချို့ကား လက်ကတီးကြားမှ ချွေးယိုကုန်၏။ ဤသို့ စသော ဖောက်ပြန်ခြင်းတို့ကို မြင်တော်မူ၍ အတိုင်းထက်အလွန် ကာမဂုဏ်တို့၌ တပ်ခြင်းကင်းတော်မူသည်ဖြစ်၍ တန်ဆာဆင်ခြင်းနှင့် ရှဉ်သော သိကြားနတ်မင်း၏ ဗိမာန်နှင့် တူသော ပြာဿဒ် အပြင်သည်ကား အထူးထူး အပြားပြား ဟိသော မတင့်တယ်ခြင်းနှင့် ရှဉ်သော သုတ်သန်ကဲ့သို့ ထင်တော်မူလေ၏။ ဘဝ သုံးပါးသည် ပြောင်ပြောင် လောင်သကဲ့သို့ ထင်တော်မူလေ၏။ ဥပဒ္ဒုတံ ဝတ ဘော၊ ဥပဿဋ္ဌံ ဝတ ဘော ဟူ၍ ဥဒါန်းစကားကို ဆိုတော်မူလျက် ရဟန်းအဖြစ်၌ စိတ်တော်သည် ညွတ်၏။ ထိုဘုရားလောင်းကား ယနေ့ပင်လျှင် ငါသည် မြတ်သော တောထွက်ခြင်းကို ထွက်ရသော် အပ်၏ဟူ၍ အိပ်ရာမှ ထတော်မူ၍ တံခါး အနီးသို့ သွားတော်မူလေ၍ အဘယ်သူသည် ဤ အရပ်၌ အိပ်သနည်းဟု မေးတော်မူ၏။ တံခါးခုံ၌ ခေါင်းအုံး၍အိပ်သော အမတ် ငဆန်သည် ‘အရှင်သား၊ ကျွန်ုပ်အိပ်သည်’ ဟု လျှောက်လေ၏။ “ငဆန်၊ ယနေ့ ငါသည် မြတ်သော တောထွက်ခြင်းကို ထွက်တော် မူလိုသည်။ ငါ့ မြင်းတော်ကို ကချေ” ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ထို အမတ်ငဆန်ကား အမိန့်တော် အတိုင်း မြင်း၏ တန်ဆာကိုယူ၍ မြင်းတင်းကုတ်သို့ သွားလေ၍ ဆီနံ့သာဖြင့် ဆီမီးတိုင်တို့ကို ထွန်းသည်ဖြစ်၍ မုလေးငုံဖြင့် ကြက်သော ဝိတာန်၏အောက်၌ မွေ့လျော်ဖွယ်ဟိသော မြေအဖို့၌ နေသော ကဏ္ဍကမြင်းကို မြင်၍ ယနေ့ ငါသည် ဤသို့ ကခြင်းကို ကအံ့သောငှာ အပ်၏ဟု ကဏ္ဍက မြင်းကို ကလေ၏။ ထိုကဏ္ဍကမြင်းကား ကလျှင်ပင် သိလေ၏။ ဤ ကခြင်းသည်ကား အလွန်လျှင်မြဲမြံလှသည်။ အခါတပါး ဥယျာဉ်သို့ထွက်သော

၁။ ‘အချင်းတို့၊ လောကသည် နှိပ်စက်စွတကား။ လောကသည် စက်ဆုပ်ဖွယ် ရှိစွတကား။’ (တထာဂတ၊ ပ-၁၈၈)

၂။ ပေမူ ၂ စောင်လုံး၌ပင် ‘ဤသို့ကခြင်းကို’ ဟု ရှိသည်။ ‘ဣမမေဝ ကပ္ပေတုံ ဝဇ္ဇတိ’ ဟူသောပါဌ်ကို ပြန်ခြင်းဖြစ်၍ ‘ဤကဏ္ဍက မြင်းကိုပင်’ ဟု ပြင်သည်။

အခါ၌ ကသကဲ့သို့ မဟုတ်။ ငါ့အရှင်သားသည် ယနေ့ ပြတ်သော
တောထွက်ခြင်းငှာ အလုံးတန် ဟံသတည်းဟု နှစ်လို ဝမ်းမြောက်သည်
ဖြစ်၍ ပြင်းစွာ ရယ်ခြင်းကို ရယ်၏။ ထိုသို့ ရယ်သောအသံသည် ပြည်
အလုံး နှံ့သည် ဖြစ်ရာ၏။ နတ်တို့သည် ထိုအသံကို ချုပ်ရုပ်သောကြောင့်
တစုံတယောက်သောသူအား မကြားရကုန်။ ဘုရားလောင်းသည် အမတ်
ဆန်ကို စေတော်မူ၍ သားတော်ရာဟုလားကို အလျင်ကြည့်တော်မူမည်
ဟု ကြံ၍ ရာဟုလာမယ်တော် နေတော်မူသော အရပ်သို့ သွား၍ တိုက်
တံခါးကို ဖွင့်တော်မူ၍ ရပ်တော်မူလေ၏။ ထိုတိုက်တွင်း၌လည်း ဆိန့်သာ
ဖြင့် ဆီမီးကို ညှိ၏။ ရာဟုလာ မယ်တော်ကား မုလေးကြက်ရုန်း အစ
ဟိသော ပန်းတို့ဖြင့် ခင်းအပ်သော အိပ်ရာ၌ သားတော်၏ ကြော၌ လက်
တင်၍ အိပ်၏။ ဘုရားလောင်းကား တံခါးခံ၌ ရပ်တော်မူလျက်လျှင်
ကြည့်တော်မူ၍ အကယ်၍ ငါသည် မိဘုရားလက်ကို ဖယ်၍ ချီသည် ဟိ
သော် ယသော်ဓရာ မိဘုရားသည် နိုးလတံ့သည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ နိုး
သည် ဟိသော် ငါ့အား သွားခြင်း၏ အန္တရာယ်သည် ဖြစ်လတံ့သည်။
ဘုရားဖြစ်မှသာ လာ၍ ငါ့သားကို ကြည့်အံ့ဟု ကြံတော်မူ၍ ပြန်တော်
မူလေ၏။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ၌ကား ထိုအခါ၌ ရာဟုလားဖွား၍ ခုနစ်ရက်
မြောက်သောနေ့၌ တောထွက်တော် မူသည်ဟု ဆိုလေသည်။ ထိုကား
သည် ကြွင်းသော အဋ္ဌကထာ၌ မဟိ။ ထို့ကြောင့် ဤစကားကိုသာ
လျှင် ယူအပ်သတည်း။

ဤသို့လျှင် ဘုရားလောင်းကား နန်းတော်မှသာလျှင် မြင်း၏အနီး
သို့ သွားတော်မူ၍ ဤသို့လျှင် ဆိုတော်မူ၏။ ချစ်သား ဂဏ္ဍိကမြင်း၊
သင်ကား ယနေ့ ငါ့ကို တညဉ့်မျှ ရွက်ဆောင်ပါလော။ ငါကား သင့်ကို
မှီ၍ ဘုရားဖြစ်တော်မူ၍ နတ်နှင့် တကွသော လူကို ကယ်တော်မူအံ့။
ဤသို့ ဆိုတော်မူ၍ မြင်းထက်သို့ ခုန်တော်မူ၍ မြင်း ကျောက်ကုန်းသို့
တက်တော်မူလေ၏။ ဂဏ္ဍိကမြင်းကား လည်မှစ၍ အလျား တဆင့်ရှစ်
တောင်ဟိ၏။ အမြင့်လည်း ထိုနှင့်လျော်စွာ မြင့်၏။ ခွန်အားကြီး၏။
လျင်ခြင်းအားနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။ ခရသင်း ပွတ်သစ်နှင့် တူသော ဖြူ
သော ကိုယ်လည်း ဟိ၏။ အကယ်၍ ရယ်မူလည်း ရယ်ငြားအံ့။ ခြေသံ
ကိုမူလည်း ပြုငြားအံ့။ ပြည်အလုံး အသံသည် နှံ့ရာ၏။ ထို့ကြောင့် နတ်
တို့သည် မိမိတို့၏ အာနုဘော်အားဖြင့် မကြားရသတည်း။ ဤသို့ရယ်သော

အသံကို ချုပ်၍၊ နင်းသော ခြေရာအလှည့်၌ လက်ဝါး ပြင်ဖြင့် ခံကုန်၏။ ဘုရားလောင်းကား မြတ်သော မြင်း၏ ကျောက်ကုန်း အလယ်၌ စီးတော်မူလျက် အမတ်ငဆန်ကို မြင်းမြီးကို ကိုင်စေ၍ သန်းကောင်ယံ အခါ၌ တံခါးမ၏ အနီးသို့ ရောက်တော်မူလေ၏။

ထိုအခါ၌ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် ငါသားတော်သည် အမှတ်မဲ့သော အခါ၌ ပြည်တံခါးကို ဖွင့်၍ ထွက်လိုသည် ဟိသော် မထွက်နိုင်အောင် တံခါးရှက် နှစ်ဘက်တို့တွင် တခုသော တံခါးရှက်ကို ယောက်ျားတထောင် ဖွင့်မှ ပွင့်နိုင်သည်ကို ပြုစေ၏။ ဘုရားလောင်းတမူကား ခုန်အားနှင့်ပြည့်စုံ တော်မူသည်။ ဆင်၏ အရေအတွက် အားဖြင့်ကား အကုဋေ တထောင် သော ဆင်တို့၏ အားကို ဆောင်တော်မူနိုင်သည်။ လူတို့၏ အရေအတွက် အားဖြင့်ကား အကုဋေတသောင်းသော ယောက်ျားတို့၏ အားကိုဆောင် တော်မူနိုင်သည်။ ဘုရားလောင်းကား ကြံတော်မူသည်။ အကယ်၍ တံခါးသည် မပွင့်သည် ဖြစ်အံ့ ယနေ့သည် ကဏ္ဍိက မြင်း၏ ကျောက် ကုန်း၌ နေလျက်လျှင် အမြီးကို ကိုင်သော ငဆန်နှင့် တကွလျှင် မြင်းကို ခြေတို့ဖြင့် ညှပ်၍ တဆဲ ရှစ်တောင်မြင့်သော တံတိုင်းကိုလွှား၍ ခုန်အံ့ဟု ကြံတော်မူသည်။ အမတ် ငဆန်လည်း ကြံ၏။ အကယ်၍ တံခါးသည် မပွင့်အံ့။ ငါကား အရှင်သားကို ပခုံး၌နေစေ၍ ကဏ္ဍိကမြင်းကို လကျာ လက်ဖြင့် ဝမ်းဗိုက်ကို ဖက်၍ တံတိုင်းကို လွှား၍ ခုန်အံ့ဟု ကြံလေ၏။ ကဏ္ဍိကမြင်းလည်း ကြံ၏။ အကယ်၍ တံခါးသည် မပွင့်အံ့။ ငါ သည် အရှင်ကို ကျောက်ကုန်း၌ နေစေ၍ ငဆန်ကို အမြီး၌ဆွဲစေ၍ ရပ်ခြင်းနှင့် တကွပင်လျှင် ချီ၍ တံတိုင်းကို လွှားအံ့ဟု ကြံလေ၏။ အကယ်၍ တံခါး သည် မပွင့်သည် ဖြစ်အံ့။ ထိုသို့ သုံးပါးသော အကြံသည် ပြီးရာ၏။ တံခါးကို စောင့်သော နတ်သည်ကား တံခါးကို ဖွင့်လေ၏။

ထိုသို့ ထွက်တော်မူသောအခါ၌ မာရ်ယုတ်သည်ကား ဘုရားလောင်းကို ပြန်စေအံ့ဟူ၍ ကောင်းကင်၌ရပ်လျက် “သိဒ္ဓတ်မင်းသား၊ တောမထွက်လင့် လော။ ရှေ့ ခုနစ်ရက်ကို စကြာရောက်လတံ့သည်။ ကျွန်းငယ် နှစ်ထောင် အရံဟိသော ကျွန်ကြီးလေးကျွန်းလုံးကို မင်းပြုရလတံ့သည်။ ပြည်သို့ပြန် လော”ဟု ဆိုလေသည်။ သင်ကား ဘယ်သူနည်းဟု မေးသော်၊ ငါကား ဝဿဝတီနတ်ပြည်၌နေသောမာရ်နတ်တည်းဟု ဆိုလေ၏။ “မာရ်နတ်သား၊

ငါကား စကြာရတနာရောက်ခြင်းကို အလိုမရှိ။ ငါသည် မင်းအဖြစ်ဖြင့်^၁ လောကဓာတ် တသောင်းကို ပဲ့တင်စေလျက် ဘုရားဖြစ်တော်မူလတံ့ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဤအရာ၌ ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာကျမ်း၌ကား မာရ်နတ်သား သည် ထိုအရပ်၌ ကွယ်လေ၏။ ယောက်ျားမြတ်ကား နှစ်ဆယ့်ကိုးနှစ် ရောက်သောအခါ၌ လက်သို့ရောက်ပြီးသော စကြာဝတေးမင်း စည်းစိမ်ကို တံတွေးပေါက်ကဲ့သို့ တပ်စွန်းခြင်း မဟိသည်ဖြစ်၍ စွန့်တော်မူ၍ စကြာ ဝတေးမင်း၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာဖြင့် နေတော်မူသော နန်းတော်မှ ထွက် တော်မူလေ၍ ဝါဆိုလပြည့်နေ့၌ ဥတ္တရာသဋ္ဌ နက္ခတ်နှင့် ရှည်သည်ဖြစ်၍ ပြည်တော်မှထွက်လေ၍ ပြည်တော်ကိုကြည့်ခြင်းငှာ အလိုတော် ဟိသည် ဖြစ်၍ ကြံတော်မူသော အဆုံး၌ပင်လျှင် ဘုရားလောင်းအား အိုးထိန်း စက်ကဲ့သို့ ထိုမြေအဘို့သည် လည်လေ၏။ ဘုရားလောင်းကား ရပ်လျက် လျှင် ကပ္ပိလဝတ်ပြည်ကို မြင်တော်မူ၍ ထိုမြေအရပ်၌ ကဏ္ဍိကမြင်း ပြန် ခြင်းအမည်ဟိသော စေတီ^၂ အရပ်ကိုပြု၍ သွားအပ်သောအရပ်ကို ရှေးရှု လျှင်ပြုစေ၍ သွားတော်မူလေ၏။ များစွာသော ပုဇွန်သဏ္ဌာရာမြတ် သော အသရေတို့ဖြင့် ဖြစ်စေလျက် ထိုအခါ၌ ဘုရားလောင်းသည် သွား တော်မူလေသည်ဟိသော် ဘုရားလောင်း၏ ရွှေတော်မှ နတ်တို့သည် ခြောက်သိန်းသော^၃ မီးရှူးတို့ကို ထွန်းကုန်၏။ ထိုအတူ နောက်တော် မှလည်း မီးရှူး ခြောက်သိန်း၊ လကျာမှလည်း မီးရှူး ခြောက်သိန်း၊ လက်ဝဲမှလည်း မီးရှူး ခြောက်သိန်းတို့ကို ထွန်းကုန်၏။ တပါးသော နတ်တို့သည်လည်း ကောင်းသောအနံ့ဟိသော ပန်းဆိုင်၊ နံ့သာဆိုင်၊ စန္ဒကူးမှုန့် တမ်းခွန် ကုက္ကားတို့ဖြင့် ပုဇွန်ကုန်လျက် ခြံရံကုန်သည်ဖြစ်၍ သွားကုန်၏။ နတ်၌ဖြစ်ကုန်သော များစွာသော စည်တို့ကို တီးကုန်၏။ ဤသို့သော အသရေ၏ အပေါင်းဖြင့် သွားတော်မူလေသော ဘုရား

၁။ ‘မာရ ဇာနာမဟံ မယံ စက္က ရတနဿ ပါတုဘာဝံ၊ အ နတ္ထိကောဟံ ရဇဇေန’။ အပဒါန် ၄၂၀ - ၇၆။ ‘မာရ်နတ်မင်း၊ ငါ့အား စကြာရတနာ ရောက်လတံ့သော အဖြစ်ကို ငါသိ၏။ ငါသည် မင်းအဖြစ်ဖြင့် အလိုမရှိ’။ တထာဂတ၊ ၂-၁၉၀)

၂။ ကဏ္ဍ နိဝတ္တန ဇေတီ။

၃။ အပဒါန် ၄၂၁ ၌ ‘သဠိဥက္ကာ သဟဿာနိ’ ဟု ခြောက်သောင်း ဆိုသည်။ ဗုဒ္ဓဝင် ၄၂၁ ၌ ‘သဠိဥက္ကာ သတသဟဿာနိ’ ဟု ခြောက်သိန်း ဆိုသည်။

လောင်းသည်ကား တညဉ့်တည်းပင်လျှင် ပြည်သုံးပြည်တို့ကို လွန်လေ၍ ယူဇနာ သုံးဆယ်ဟိသော ခရီးကို သွားတော်မူလေ၍ အနော်မာမြစ်နားသို့ ရောက်တော်မူလေ၏။ ဤသို့လျှင် ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာ၌ မာရ်နတ်သား သည် ထိုအရပ်၌ပင် ကွယ်လေသည်အကြောင်း၊ နှစ်ဆယ်ကိုးနှစ်သို့ ရောက်တော်မူသောအခါ၌ တောထွက်တော်မူသော အကြောင်းကို အထူး ဆိုသည်။ အပဒါန် အဋ္ဌကထာ၌ကား 'မာရ်နတ်သားသည်ကား ဤအခါမှ စ၍ ကာမဝိတက်ကိုလည်းလောင်း၊ ဗျာပါဒ ဝိတက်ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဟိံသာ ဝိတက်ကိုလည်းကောင်း ကြံသောအခါ၌ သိရလတံသည် ဟူ၍ သတ်ခြင်း မငဲ့သည်ဖြစ်၍' အရိပ်ကဲ့သို့ မကပ်မူ၍ အစဉ်လိုက်လေ၏။ ထိုမှ တပါးလည်း ကဏ္ဍိကမြင်းသည်ကား အသို့နည်း။ ထိုသို့ ယူဇနာ သုံးဆယ် ဟိသော ခရီးထက် အလွန်သွားခြင်းငှာ တတ်နိုင်အံ့လော။ ဤသို့ဆိုသည် ဟိသော် ကဏ္ဍိကမြင်းကား စကြဝဠာတတိုက်ကို ပုံတောင်းဖြင့် တည်သော စက်၏ လှည်းဗိန်းအဝန်းကို နင်းသကဲ့သို့ အဆုံးတိုင်အောင် သွား၍ တန်နက် အတွင်း၌ပင်လျှင် ရောက်လေ၍ မိမိအား စီရင်သောထမင်းကို စားခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သည်ဖြစ်၏။ ထိုရောအခါ၌ တမူကား နတ် နဂါး ဂဠုန် အစဟိသည်တို့သည် ကောင်းကင်၌ရပ်၍ နံသာပန်း အစဟိသည် တို့ဖြင့် ခါးရွှေတိုင်အောင် ဖုံးလွှမ်းသော ကိုယ်တော်ကိုငင်ထုတ်၍ နံသာ ပန်းတို့ဖြင့် ထုံသော ဆံကျစ်ကိုဖြတ်သော ဘုရားလောင်းအား အလွန်

၁။ ဗုဒ္ဓဝင်၊ ၅-၃၃၁။

၂။ အပဒါန် ၄၊ ပ-၇၆။

၃။ 'သက်ခြင်းမှ ငဲ့သည်ဖြစ်၍' (ဝိ) 'ဩတာရာပေက္ခော' ဟူသော စကားကို မြန်မာပြန်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ တထာဂတ၊ ပ-၁၉၁ ၌ 'ယုတ်လော အခြင်း အရာကို ကြည့်လျက်' ဟု ပြန်သည်။ မာလာလင်္ကာရ ၄၀ ၌ 'အခွင့်ကို ရှာ လျက်' ဟု ပြန်သည်။ မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ဒု-၂၀၀ ၌ 'အခွင့်အလှည့်ကို အမြဲမပြတ် ဆင်ခြင် ကြည့်ရှုလျက်' ဟု ပြန်သည်။ အဘိဓာန် ၁၁၁၈ ၌ 'ဩတာရာ၊ ဩတာရသဒ္ဓါသည်။ ဆိဒ္ဓေါကရဏေသု၊ အပေါက်ဟူသောအနက်၊ ရေဆိပ် ဟူသော အနက်တို့၌၊ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။' ဟု ဆိုသည်။ အဘိဓာန်ပုဒ်ပိကာ သုစိ၌ 'ဩတာရာပေက္ခောတျာဒိသု ဆိဒ္ဓေ' ဟု ဆိုသည်။ ဆိဒ္ဓကို အဘိဓာန် ဋီကာ၌ 'ဆိဒ္ဓေဒေါသေ' ဟု အနက်ပေးသည်။ 'အပြစ်' ဟု ဆိုလိုသည်။

ကြာသည်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ယူဒနာ သုံးဆယ်မျှသော ခရီးကိုသာလျှင် သွားတော်မူလေသည်။ ဤသို့သော စကား သည်မျှလျှင် အပဒါန် အဋ္ဌကထာ၌ ထူးသည်။ ထိုမှ တပါးသည်ကား နှစ်ကျမ်းသည် အညီပင် လာသည်။

ထိုသို့ အနော်မာမြစ်သို့ ရောက်တော်မူသောအခါ၌ ဘုရားလောင်း ကား မြစ်နား၌ရပ်၍ အမတ်ငါးဆန်ကို မေးတော်မူလေ၏။ ဤမြစ်သည် အဘယ်မည်သော မြစ်နည်းဟု မေးသည်ဟိသော် အရှင်မင်းကြီး၊ အနော် မာမြစ်တည်းဟု လျှောက်၏။ ငါတို့ ကား ရဟန်း၏အဖြစ်သည် မယုတ် မမာ ပြည့်စုံသည်သာလျှင် ဖြစ်သကဲ့သို့ ဆိုတော်မူ၍ မြင်းကို ဖနောင့်ဖြင့် လှုပ်တော်မူ၍ ကဏ္ဍိကမြင်းအား အမှတ်ကို ပေးတော်မူ၏။ ကဏ္ဍိကမြင်း ကား ခုန်လေ၍ ရှစ်ဥသဘမျှ အပြောကျယ်သောမြစ်၏ တဘက်၌ ရပ် လေ၏။ ဘုရားလောင်းကား မြင်းကျောက်မှသက်၍ ငွေပြားအဆင်းနှင့် တူသော သဲထိပ်၌ ရပ်တော်မူ၏။ ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာ၌ တမူကား မုတ္တရာသိ သဒိသေ ဝါလုကာ ပုလိနေ ဌတော' ဟူ၍ ပုလဲစုနှင့်တူသော သဲထိပ်၌ ရပ်တော်မူသည်ဟူ၍ ဆိုသည်။

ဤသို့လျှင် ရပ်တော်မူ၍ အချင်းငါးဆန်၊ သင်ကား ငါ၏ တန်ဆာ တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မြင်းကိုလည်းကောင်း ယူ၍ သွားလေလော့။ ငါကား ရဟန်း ပြုအံ့ဟု ဆိုတော်မူသည်ဟိသော် အရှင်မင်းကြီး၊ အကျွန်ုပ်လည်း ရဟန်း ပြုပါအံ့ဟု တောင်းပန်၏။ ဘုရားလောင်းလည်း သင်သည် ရဟန်းပြုခြင်းငှာ မသင့်သေး။ သွားလေဦးလော့ဟု သုံးကြိမ်လျှင်

၁။ တဒါ ပန ဒေဝ နာဂ သုပဏ္ဏာဒီဟိ အာကာသေ ဌာတာ ဩဿဌေဟိ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ယာဝ ဥရုပ္ပဒေသာ သဉ္ဇန္တသရီရံ အာကခိက္ခာ ဂန္ဓမာ မာလာဇဉ် ခိဒ္ဓန္တဿ အတိပဉ္ဇော အဟောသိ။' အပဒါန် ၅၂၀-၇၇။
'ထိုအခါ၌မူကား နတ်၊ နဂါး၊ ဂဠုန်အစရှိသောသူတို့သည် ကောင်းကင်၌ ရပ်၍ လွှတ်အပ်ကုန်သော ပန်းနံသာ အစရှိသည်တို့ဖြင့် ပေါင်အရပ် တိုင် အောင် ဖုံးလွှမ်းသော ကိုယ်ကို ငင်၍ ပန်းနံသာ အခွေအဝိုင်းကို ဖြတ်၍ သွားရသဖြင့် ကြာမြင့်သည်ဖြစ်၏။' (တထာဂတ၊ ၁-၁၉၃)

၂။ 'ရဇတ ပဋ္ဌ သဒိသေ' အပဒါန် ၅၂၀-၇၇။

၃။ ဗုဒ္ဓဝင် ၅-၃၃၂။

မြစ်တော်မူ၍ တန်ဆာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ မြင်းကိုလည်းကောင်း အပ်
တော်မူ၍ ကြံတော်မူ၏။ ဤငါ၏ ဆံတော်တို့သည် ရဟန်းအား လျော်
သည်မဟုတ်ကုန်ဟု ကြံတော်မူ၏။ ဘုရားလောင်း၏ ဆံတော်တို့ကို တပါး
သောသူသည် ဖြတ်ခြင်းငှာ လျော်သောသူသည်လည်း မဟိ။ ထို ဘုရား
လောင်းကား မိမိ အလိုလိုပင်လျှင် သံလျက်ဖြင့် ဖြတ်အံ့ဟူ၍ လကျာ
လက်ဖြင့် သံလျက်ကို ကိုင်တော်မူ၍ လက်ဝဲလက်ဖြင့် ဆံမြိတ်နှင့်တကွ
ဥသျှောင်တော်ကိုကိုင်၍ ဖြတ်တော်မူလေသတည်း။ ဆံတော်တို့သည် လက်
နှစ်သစ်မျှသာဖြစ်၍ လကျာသို့ညှိတ်လျက် ဥက္ခောင်းတော်၌ ဥက္ခောင်း
ဖီးသကဲ့သို့ ကပ်လေကုန်၏။ ထို ဆံတော်တို့သည် သက်တော်ပတ်လုံး
တည်သရွေ့ လက်နှစ်သစ်မျှသာ တည်လေ၏။ မုတ်ဆိတ်တော်သည် ထို
ဆံတော်တို့နှင့်လျော်စွာ နှစ်သစ်လျှင် ဖြစ်၏။ တဘန် ဆံ မုတ်ဆိတ်ပယ်
ခြင်းငှာ မဟိပြီ။ ဘုရားလောင်းကား ဆံမြိတ်တော်နှင့်တကွ ဥသျှောင်
တော်ကိုကိုင်၍ အကယ်၍တည်း ငါ ဘုရား ဖြစ်တော်မူအံ့၊ ကောင်းကင်၌
တည်စေသတည်း။ အကယ်၍တည်း ဘုရားမဖြစ်အံ့၊ မြေ၌ကျစေသတည်း
ဟု ကောင်းကင်၌ ပစ်တော်မူ၏။ ထိုဥသျှောင်တော်သည် တယူဇနာသော
အရပ်သို့တက်လေ၍ ကောင်းကင်၌ တည်လေ၏။ သိကြားမင်းကား နတ်
မျက်စိဖြင့် မြင်လေ၍ တယူဇနာဟိသော ရတနာပန်းတောင်းဖြင့် ခံလေ၍
တာဝတိန်သာ နတ်ပြည်၌ စူဠာမုနိ အမည်ဟိသော စေတီတော်ကို တည်လေ
၍ ဌာပနာလေ၏။ အဘယ်သို့ ဟောတော်မူသနည်းဟူမူကား—

ဆေတွာန မောလိံ ဝရဂန္ဓဝါသိတံ၊

ဝေဟာယသံ ဥက္ခိပိ အဂ္ဂပုဂ္ဂလော၊

သဟဿနေတ္တော သိရဿာ ပဋိဂ္ဂဟိ၊

သုဝဏ္ဏစင်္ကောဋ္ဌ ဝရေန ဝါသဝေ၊

ဟူ၍ ဟောတော်မူသတည်း။

ဘုရားလောင်းကား တဖန် ကြံတော်မူပြန်၏။ ဤကာသိကရင်တိုင်း၌
ဖြစ်သော ပုဆိုးတို့သည်ကား ငါ့အား ရဟန်းနှင့် လျော်သည်မဖြစ်ဟု

ကြံတော်မူ၏။ ထိုသို့ကြံတော်မူသောအခါ၌ ဘုရားလောင်းအား ရှေးကဿပဘုရား ဖြစ်တော်မူသောအခါ၌ အဆွေခင်ပွန်းဟောင်း ဖြစ်သော သဒ္ဓိကာရ မဟာဗြဟ္မာသည် ဘုရားတဖြစ် အကြားပတ်လုံး အံ့ခြင်းသို့ မရောက်သော အဆွေခင်ပွန်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ကြံလေ၏။ ယနေ့ကား ငါ၏ အဆွေခင်ပွန်းသည် မြတ်သော တောထွက်ခြင်းကို ထွက်သည်ဖြစ်၍ ထိုအဆွေခင်ပွန်းအား ရဟန်းပရိက္ခရာကို ယူ၍ သွားအံ့ဟု ကြံပြီး၍ သင်းပိုင်၊ ကိုယ်ဝတ်၊ တကုတ် ဟူသော တိစိဝရိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ သေပိတ်၊ ပဲခွပ်၊ အပ်၊ ခါးပန်း၊ ရေစစ်ကို လည်းကောင်း ဤသည်လျှင် ပရိက္ခရာ ရှစ်ပါးတို့တည်း။ ရှဉ်အပ်သည်ကို ရှဉ်သောဘုရားလောင်းအား ဤရှစ်ပါးသော ပရိက္ခရာတို့ကို ဆောင်၍ ပေးလေ၏။

ဤအကြောင်းကိုရည်၍ ငဆန်ပြန်ပျိုလင်္ကာ၌ “ရတနာလျှင်၊ ဗောဓိပင်ကို၊ လိုချင်ဆွတ်ဆွတ်၊ စိတ်တော်ညွတ်၍၊ ဆံမြတ်ကေသာ၊ ဖြတ်ပြီးခါ၌၊ သုဒ္ဓါဝါသ ဗြဟ္မာလှလျှင်၊ တောက်ပဝင်းပြောင်၊ ယူခဲ့ဆောင်သား၊ ရွှေရောင်ကိုယ်ဝတ်၊ ရွှေပြားခတ်သို့၊ တမုတ်ရွှေလှော်၊ တကုတ်တော်နှင့်၊ တိမ်ပေါ်မိုးလယ်၊ လျှပ်စစ်နွယ်သို့၊ သွယ်သွယ်လျှံထွန်း၊ ဘက်မဲ့ကျွန်းသား၊ ခါးပန်းသင်းပိုင်၊ ခရိုင်ပဲခွပ်၊ သပိတ်အပ်နှင့်၊ လက်ညွတ်စုံပေါင်း၊ ဆယ်ချောင်းဦးထိပ်၊ ကြည်သည်စိတ်ဖြင့်၊ ပရိက္ခရာ၊ ရှစ်ပါးပါလျက်၊ ဗြဟ္မာနုတ်မင်း၊ ပြန်လျှောက်ခြင်းကား၊ ရှင်ရင်းမြတ်လှ၊ မုနိန္ဒ။ ။ ရှေးကချစ်ရှင်၊ မပွင့်ခင်က၊ ကျော်ထင်ပေါက်ပြ၊ ကဿပဟု၊ လုဘဘုရား၊ လေးပါးသစ္စာ၊ ပွင့်သောခါဝယ်၊ ရင်းချာအကျွန်၊ ဖြစ်ပေတန်ကား၊ ကျမ်းဂန်သိမြင်၊ ဗေဒင်လေးဆိုင်၊ အပြီးတိုင်၍၊ ဆွယ်ပြိုင်လူတွင်၊ ဘက်မမြင်သည်။ ကျွမ်းကျင်ဇောတိပါလတည်း။” ။ ဤသို့လျှင် ငဆန်ပြန်၌ စပ်လေသည်။

၂။ ‘ဇရံ အပ္ပတ္တေန မိတ္တ ဘာဝေန’ ‘အပဒါနံ ဋ္ဌ၊ ပ-၇၈။ ‘ဝိနာသဘာဝိပ္ပတ္တေန မိတ္တ ဘာဝေန’ ဗုဒ္ဓဝင် ဋ္ဌ-၃၃၃။ ‘အံ့ခြင်းသို့ မရောက်သဖြင့် အဆွေခင်ပွန်း အဖြစ်ဖြင့်’ (မာလာလင်္ကာရ-၄၃)။ ‘ကွေ့ကွင်းခြင်းသို့ ရောက်သော အဆွေခင်ပွန်းအဖြစ်ဖြင့်’ (တထာဂတ၊ ပ-၁၉၄)။ ‘ပျက်စီးသည့်အဖြစ်သို့ မရောက်နိုင်သော မိတ်ဆွေအဖြစ်ဖြင့်’ (မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဝတ္ထုတော်ကြီး၊ တ-၁၈)။ ‘မပျက်မပြုန်း တည်ရှိသော မေတ္တာစစ် မေတ္တာမွန်ဖြင့်’ (မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ဒု-၂၀၄)။

ဤသို့ သင်ကန်းကို ကပ်သောအရာ၌ အပဒါန် ကျမ်း၌ပင်နှစ်ကြောင်း ဆိုလေသတည်း။

ဒုက္ကရဉ္စ အဗ္ဘက္ခာနံ၊
 အဗ္ဘက္ခာနံ ပုနးပရံ၊
 အဗ္ဘက္ခာနံ သိလာဝေဓော၊
 သကလိကာပိ စ ဝေဓနံ။
 နာဠာဂီရိ သတ္ထစ္ဆေဒေါ၊
 သီသဒုက္ခံ ယဝခါဒနံ၊
 ပိဋိဒုက္ခ မတိသာရော၊
 ဣမေ အကုသလကာရဏာ။

ဟူ၍ ဗုဒ္ဓါပဒါန (သံ) ဝဏ္ဏနာ၌ အကုသလဝိပါကံ အရာ၌လာသည်။ ဒုက္ကရစရိယာ ခြောက်နှစ်ကျင့်တော်မူရခြင်း၊ ဒိဋ္ဌိတို့ အညှိုးဖွဲ့လေခြင်း၊ စိဉ္စမာနိကာ စုပ်စွဲလေခြင်း၊ သုန္ဒရီကို ဒိဋ္ဌိတို့သတ်၍ ဇေတဝန်တံခါးမုတ်၌ ထား၍ စုပ်စွဲလေခြင်း၊ ဝေဘာရတောင်ထိပ်မှ ဒေဝဒတ်သည် ကျောက်ကို ချလေခြင်း၊ ကျောက်စစ်ဖြင့် ပစ်ခဲလေခြင်း၊ နာလာဂီရိဆင်ကို လွှတ်လေခြင်း၊ ဓားငယ်ဖြင့် ခြေတော်ကို လှီးလေခြင်း၊ ခေါင်းတော်ခဲခြင်း၊ မုယောဆန်ကို ဘုဉ်းပေးတော်မူရခြင်း၊ ကြောတော်ခြင်း၊ စုန္ဒပန်းထိမ်

၁။ အပဒါန် ဌ၊ပ-၁၂၈။

၂။ ‘ဝေဘာရပဗ္ဗတပါဒေ ဌေတဿ ဘဂဝတော ဥပရိ ဌိတော ပဗ္ဗတကုဋ် ပဝိဒ္ဒေသိ’ အပဒါန် ဌ၊ပ-၁၃၆။ (ဝေဘာရတောင်ခြေ၌ မြတ်စွာဘုရား ရပ်နေစဉ် အထက်၌နေသော ဒေဝဒတ်သည် တောင်ထွတ်ကို ချ၏။)
 ‘ဘဂဝါ ဂိဇ္ဈကုဋ်ပဗ္ဗတဿ ဆာယာယံ စက်မတိ၊ အထခေါ ဒေဝဒတ္တော ဂိဇ္ဈကုဋ် ပဗ္ဗတံ အာရဟိတွာ မဟတိံ သီလံ ပဝိဇ္ဈိ’ စူဠဝါ-၃၅၄။ (မြတ်စွာဘုရားသည် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်အရိပ်၌ စင်္ကြံကြွနေတော်မူ၏။ ထိုအခါ ဒေဝဒတ်သည် ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်သို့ တက်၍ ကြီးစွာသော ကျောက်တုံးကို ချ၏။)

၃။ အဘိတ်ဘဝက ပစ္စေကဗုဒ္ဓါကို ကျောက်စစ်ဖြင့် ပစ်ခဲသည်ကို ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ အပဒါန် ဌ၊ပ-၁၃၆။

၄။ ‘ပိဋိရူဇ’ အပဒါန် ဌ၊ပ-၁၄၀။

လူသော သားပြွမ်းဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မူ၍ ဝမ်းသွေးထွက်တော်
မူခြင်း၊ ဤတဆဲနှစ်ပါးသော ဖြစ်ခြင်းသည်ကား အကုသိုလ်ကြောင့်
သာ ဖြစ်တော်မူသည်။ ထိုတဆယ်နှစ်ပါးတို့တွင် ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး ဒုက္ကရ
စရိယာ ကျင့်တော်မူရချေသည်ကား ကဿပမြတ်စွာဘုရား ဖြစ်တော်မူ
သောအခါ၌ ငါတို့ဘုရားလောင်းကား ဇေတိပါလ မည်သော ပုံကား
လုလင်ဖြစ်၍ ပုံကား၏ အဖြစ်ဖြင့် သဒ္ဓါသနာတော်၌ မကြည်ညိုသော
ကြောင့် ထိုကဿပ မြတ်စွာဘုရားအား ပုဆိုးလူသော ကောင်းမှု၏
အကျိုးအားဖြင့် ကဿပ မြတ်စွာဘုရား ဟူ၍ ကြား၍ ရဟန်းခေါင်း
ပြည်း၏ ဘုရားအဖြစ်ကိုကား အဘယ်မှာ ရလှည့်အံ့နည်းဟု ဆိုတော်မူဘူး
သောကြောင့် ထိုမကောင်းမှု၏ အကျိုးအားဖြင့် များစွာသော အဖြစ်
တို့၌ နရက် အဖော်သည်တို့၌ ဆင်းရဲကို ခံတော်မူ၍ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏
အခြားမဲ့၌ ထိုသို့ ရအပ်သော ဗျာဒိတ်ဟိသော ကောင်းမှုကြောင့်
ဇာတိသံသရာကို ကုန်စေ၍ အဆုံးစွန်သော ကိုယ်အဖြစ်၌ ဝေဿန္တရာ
မင်း၏ အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူ၍ ထိုမှ စုတေတော်မူ၍ တုဿိတာနတ်
ပြည်၌ ဖြစ်တော်မူ၍ နတ်တို့ တောင်းပန်သဖြင့် ထိုတုဿိတာ နတ်ပြည်မှ
စုတေတော်မူ၍ သာကီဝင်မင်းမျိုး၌ ဖြစ်တော်မူ၍ ဉာဏ်တော်၏ ရင့်
ခြင်းကြောင့် အလုံးစုံသော ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်း၌ မင်း၏အဖြစ်ကို စွန့်တော်
မူ၍၊ အနော်မာမြစ်နား၌ နေတော်မူ၍ သံလျက်ဖြင့် ဆံမြိတ်တော်နှင့်
တကွ ဥသျှောင်ကဲ့ဖြစ်၍ ဗြဟ္မာသည် ဆောင်ခဲ့သော တန်ခိုးဖြင့်ပြီးသော
ကမ္ဘာတည်စသော ကာလ၌ ကြာတိုက်ဖြစ်သော ရှစ်ပါးသော ပရိက္ခရာ
တို့ကို ခံတော်မူ၍ ရဟန်းပြုတော်မူ၍ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကိုမြင်ခြင်း၏ ရှေးဦး
စွာမရင့်သေးသောကြောင့် ဘုရားအဖြစ်ဖြင့် အကြောင်းဟုတ်သည် မဟုတ်
သည်ကို သိတော်မမူသေးသောကြောင့် ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး ဥရုဝေဠု
ဇနပုဒ်၌ တပါးတည်းသော အာဟာရ၊ တလုတ်တည်းသော အစာ၊
တထပ်တည်းသာ ဘုဉ်းပေးသောအားဖြင့် အရိုး အရေ အကြော ကြွင်း

၄။ ‘တဿ ဘဂဝတော ပိလောတိကကမ္မနိဿန္ဓေန’ ဟူသော အပဒါန် ဌာပ-
၁၂၈ ကို ပြန်ဆိုသောစကားဖြစ်သည်။ အခြားနေရာတို့၌ ‘ကမ္မပိလောတိက
ဝသေန’ (ယင်း ၁၃၇)၊ ‘ကမ္မပိလောတိကနာမ’ (ယင်း ၁၄၀) စသည်ဖြင့်
‘ကမ္မပိလောတိက’ ဟု တွေ့ရသည်။ ‘ကမ္မပိလောတိက’ ကို တိပိဋက ပါဠိ
မြန်မာ အဘိဓာန်၌ ‘ရှေးကံဟောင်း’ ဟု အနက်ပေးသည်။

သော အသားမဟိသော ပြိက္ခာ၏ အဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းဟိသော ကိုယ်ဖြင့် မဟာပဓာနသုတ်၌ ဆိုအပ်သော နည်းဖြင့် ဆောက်တည်ခြင်း ဟိသော ကြီးစွာသော လုံ့လဟိသော အကျင့်ခက်ကို ကျင့်တော်မူ၏။

ထိုဘုရားလောင်းကား ဤသို့ ပြင်းစွာသော အကျင့်ခက်ကို ပြုခြင်း သည်ကား ဘုရားဖြစ်အံ့သည်၏ အကြောင်း မဟုတ်သေးဟူ၍ ကြံတော် မူ၍ ရှာ နိဂုံး မင်းနေပြည်တို့၌ မြတ်သောအာဟာရကို ဘုဉ်းပေး၍ မြတ် သော ဣန္ဒြေဟိတော်မူသည်ဖြစ်၍ သုံးဆယ်နှစ်ပါးသောယောကျ်ားမြတ်၏ လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည် ဖြစ်၍ အစဉ် အတိုင်း ဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ ကပ်တော်မူလေ၍ မာရ်ငါးပါးကို အောင်တော်မူ၍ ဘုရားဖြစ်တော်မူ လေသတည်း။ ဤသို့ အစဟိသောစကားဖြင့် အကုသလပါဒါန အရာ၌ ဆိုလေသတည်း။

ဤသို့ ကမ္ဘာတည်စဉ် ကြာရုံ၌ဖြစ်သော ပရိက္ခရာရှစ်ပါးကို ခံတော် မူ၍ ရဟန်းပြုတော်မူသော အကြောင်းကို ရည်၍ ငဆန်ပြန် ပျိုလက်၌ “ရေကပေါ်လှာ၊ ပဒုမ္မာလျှင်၊ ရွှေကြာချပ်ရုံ၊ ပွင့်လတုံက၊ ငါးစုံတိကျော်၊ သင်ကန်းတော်နှင့်၊ ရေပေါ်ဝေးစွာ၊ ဗြဟ္မာ့ရွာ၌၊ ပွင့်လှာသောအား၊ ဆွတ်၍ထားလျက်၊ ငါးပါးမြတ်မှုန်၊ ပွင့်အံ့မှန်သည်” ။ ။ ကေန်မချွတ် စရာတည်း။

ကေန်မချွတ်၊ နိမိတ်ဖတ်၍၊ ဆွတ်သော်ခဏ၊ ကြာရိုးကျသော်၊ သတ္တရဘန်၊ တောင်မွန်နဂိုရ်၊ မြင်းမိုရ်အကုန်၊ ဖြစ်လေတုံ၏၊ ကြာငုံ ပွင့်ချပ်၊ အရပ်လေးပါး၊ ထားသည်လေးကျွန်း၊ လေးစုထွန်း၏၊ သင်ကန်း တော်တုံ၊ လေးပါးစုံ၍၊ ရွှေဘုံပြာသာဒ်၊ အထွတ်ငါးဆောင်၊ ရွှေတောင် အလား၊ ထားသည်သုံးဘော်၊ နောင်တော်မြတ်မှုန်၊ ကောက္ကသန်တို့၊

၁။ အပဒါန် ဌ၊ ပ-၁၂၉။

၂။ ပွင့်မည်မှန်သည်(ဝိ)

၃။ ဆွတ်သည်ခဏ၊ ရှိညွတ်ကျသော် (ဝိ)

၄။ ဖြစ်လတ်တုံ၏ (ဝိ)

၅။ လေးစုထွန်း၏(ဝိ)

ထရံလှမ်းစုံ၊ သပ္ပာယ်တုံ၍၊ တစုံအကြွင်း၊ ရှင်ရင်းမြတ်စွာ၊ မတရာအား၊
 ရည်၍ထားသည်။ သည်ကားကျွန်ုပ်၊ ကမ္မဒ္ဒရာ၊ ရွှေကြာဝတ်ဆံ၊
 ရောင်လျှံရဲရဲ၊ ရွှေမကွဲသို့၊ သုံးစွဲရဖွယ်၊ သပ္ပာယ်စိမ့်စွာ၊ ကပ်တုံလှာ၍၊
 ရေမှာမနစ်၊ မချစ်မီးတွင်၊ မစင်ညီစေး၊ သင့်မည်ဝေး၏၊ မဆွေးမမြေ၊
 စုတ်၍မဲဘူး၊ ညစ်ညူးမဲစွာ၊ ကမ္ဘာအမျှ၊ သပ္ပာယ်ရ၏၊ လုဘဘုရား၊
 နိဗ္ဗာန်လားလည်း၊ သုံးပါးလုဆွတ်၊ သင်ကန်းမြတ်ကို၊ လူနတ်ပြည်မှာ၊
 မဟိသာ၍၊ ဗြဟ္မာတို့ပြည်၊ ရောက်လှာသည်ဟု၊ သိသည်အားလျှောက်၊
 မမြောက်မလွှား၊ နောင်တော်များကို၊ မှတ်သားမကြွင်း၊ နှလုံးသွင်းမှ၊
 ကြည့်ခြင်းပီတိ၊ ဟိသည့်ငါးဖြာ၊ စေတနာနှင့်၊ ရှိကြာဦးထက်၊ သင်ကန်း
 ဆက်သည်။ ။ဘဝဂ်ကောင်းချီး ထပ်ကာတည်း။”

ဤသို့လျှင် ငဆန်ပြန်ပျို၌ ပေါ်လေသတည်း။ ဤသို့ စပ်ရာ၌ နောင်
 တော်မြတ်မှန်၊ ကောက္ကသန်တို့ဟု ဆိုရာတွင် ကောက္ကသန်၊ ဂေါဏာဂုံ၊
 ကဿပ၊ ဤသို့ နောင်တော် သုံးဆူကိုလည်း သင်ကန်းသုံးစုံကို ကပ်ရ
 လေပြီ။ ဤ နှစ်စုံတွင် တစုံကား ရှင်ပင်ဘုရားဘို့၊ တစုံကြွင်းကား
 ညီတော် မိတေယျဘို့ ဟူ၍ ဆိုသည်။ သည်အတိုင်း ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာ
 အပဒါန် အဋ္ဌကထာတို့၌ မလာ၊ သုတ်မဟာဝဂါ အဋ္ဌကထာ၌ မူကား
 တတြ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ ဟုတွာ ဧကော ပဒုမိနိဂစ္ဆော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ သစေ
 တသ္မိံ ကပ္ပေ ဗုဒ္ဓေါ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ၊ ပုပ္ဖံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဉ္စ သစေ
 ဧကော ဗုဒ္ဓေါ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ ဧကံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သစေ ဒွေ တယော စတ္တာရော
 ပဉ္စဗုဒ္ဓေါ နိဗ္ဗတ္တိဿန္တိ၊ ပဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် လာသည်။
 အဓိပ္ပာယ်ကား ထိုသို့ ကမ္ဘာတည်စ၌ ရှေးဦးစွာသော နိမိတ်သည်

-
- ၁။ ရည်၍ထား၏ (ဝိ)
 - ၂။ ရွှေလျှံရဲရဲ၊ ရွှေမကွဲသို့ (ဝိ)
 - ၃။ ကပ်တုံလှာ၏(ဝိ)
 - ၄။ စုတ်မြေ့မယ်ဖြူ(ဝိ)
 - ၅။ ပုပ္ဖံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ နောစေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ (ပုပ္ဖံ နူပဇ္ဇတိ)، သုတ်မဟာဝဂါ ဌ-၅။
 - ၆။ သုတ်မဟာဝဂါ ဌ-၅။

ဖြစ်၍ တခုသောကြာရုံ ဖြစ်လေသည်။ အကယ်၍ ထိုကမ္ဘာ၌ ဘုရား
ဖြစ်လတုံ ကြာပွင့်သည် ဖြစ်လေ၏။ အကယ်၍ ဘုရားမဖြစ်ချေတုံအံ့
ကြာပွင့်သည် မဖြစ်ချေပြီ။ ထိုသို့ ကြာပွင့်သည် ဟိသျံလည်း အကယ်၍
ဘုရားတဆူသာ ဖြစ်လတုံ တပွင့်သောကြာသည် ဖြစ်၏။ အကယ်၍
ဘုရားနှစ်ဆူ ဖြစ်လတုံ ကြာနှစ်ပွင့်၊ သုံးဆူ ဖြစ်အံ့ ကြာသုံးပွင့်၊
လေးဆူဖြစ်အံ့ ကြာလေးပွင့်၊ ငါးဆူဖြစ်အံ့ ကြာငါးပွင့်တို့သည် ဖြစ်
ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် ဘုရား ဖြစ်တော်မူလတုံသော ကြာနိမိတ်ကိုသာ
ဆိုသည်။ သင်ကန်းစုံပါကြောင်းကို မဆို။ ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာ၌လည်း
အထဿ ကဿပဗုဒ္ဓကာလေ ပေါရာဏ သဟာယကော ဃဋ္ဌိကာရ မဟာ
ဗြဟ္မာ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဝိနာသာဘာဝပုတ္တေန မိတ္တဘာဝေန စိန္တေသိ၊ အဇ္ဇမေ
သဟာယကော မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခန္တော သမဏပရိက္ခာရမဿ ဂဟေတွာ
ဂစ္ဆိဿာမိတိ။

တိစိဝရဉ္စ ပတ္တောစ၊

ဝါသိ သုစိစ ဗန္ဓနံ၊

ပရိဿာဝနဉ္စ အဋ္ဌေတေ၊

ယုတ္တယောဂဿ အိက္ခုနောတိ။

အဓိပ္ပာယ်ကား ထိုသို့ ဘုရားလောင်း ကြံတော်မူသောအခါ၌ ထိုဘုရား
လောင်းအား ကဿပဘုရား ဖြစ်တော်မူသောအခါ၌ အဆွေခင်ပွန်း
ကောင်းဖြစ်သော ဃဋ္ဌိကာရ မဟာဗြဟ္မာသည် ဘုရား တဖြစ်အကြား
ကာလပတ်လုံး ထိုဘုရားလောင်းနှင့် ကွေကွင်းသောအဖြစ်သို့ ရောက်သော
အဆွေခင်ပွန်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ကြံအောက်မေ့လေ၏။ ယနေ့ကား ငါ၏
အဆွေခင်ပွန်းဟောင်းဖြစ်သော ဘုရားလောင်းသည် မြတ်သော ကော
ထွက်ခြင်းကို ထွက်တော်မူလေပြီ။ ထို ငါ့ဆွေဖြစ်သော ဘုရားလောင်း
အား ရဟန်း၏ ပရိက္ခရာကိုယူ၍ သွားအံ့ဟူ၍ သင်ကန်းသုံးထည်၊ ခါးပန်း၊
ခရိုင်၊ ပဲခုပ်၊ သပိတ်၊ အပ် ဤရှစ်ပါးသော ပရိက္ခရာတို့ကို ဘုရားဖြစ်အံ့
သော လုံ့လနှင့်ရှဉ်သော ရဟန်းအား ကပ်လေ၏။ ဤသို့သာ လာသည်။

၁။ ဗုဒ္ဓဝင် ၅-၃၃၃။

၂။ စာမျက်နှာ ၁၂၇ 'အိုခြင်းသို့မရောက်သေးသော အဆွေခင်ပွန်း၏အဖြစ်ဖြင့်'
မှတ်ချက်ရှု။

အပဒါန် အဋ္ဌကထာ၌လည်း နိဒါန်း သုံးပါးကို ဆိုသောအရာ၌ ဤကဲ့သို့ ဆိုပြီးမှ တဖန် ဗုဒ္ဓအပဒါန်ကိုခွဲ၍ ဆိုရာတွင် အကုသလဝိပါကအရာ၌ ဒုက္ကရဇရိယာ အကျင့်ကို ဆိုရာတွင်မှ ပဒုမဂဗ္ဗေ နိဗ္ဗတ္တေ အဋ္ဌ ပရိက္ခာရေ ဂဟေတွာ' စသော ပါဠိကို ဆိုပြန်သည်။ ကြာတိုက်၌ ပရိက္ခရာ ရှစ်ပါးကို ယူ၍ ဟူ၍သာ ဆိုသည်။ သင်ကန်း ငါးစုံပါ၏ ဟူ၍ မဆို။ ဘုရားဖြစ်အံ့သော ကမ္ဘာအပြားကိုဆိုရာ၌ သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ၌ လာသည်ကား “ဣမသ္မိံ” ဘဒ္ဒကပ္ပေ၊ ကကုသန္ဓော၊ ကောဏာဂမနော၊ ကဿပေါ၊ ဂေါတမော အမှာကံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ စတ္တာရောဗုဒ္ဓါ ဥပ္ပန္နာ၊ မေတ္တေယော ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ' ဤမျှသာ လာသည်။ ပရိက္ခရာပါကြောင်းကို မလာ။ ဤသို့လျှင် ဘဒ္ဒကပ်ကမ္ဘာ၌ ဘုရားလေးဆူ ဖြစ်တော်မူလေပြီ။ မိတေယျ မြတ်စွာဘုရားကား ဖြစ်တော်မူလတံ ဟူ၍သာ ဆိုသည်။ ဘုရား ဖြစ်လတံသော အကြောင်းကို မဆို။ အနာဂတဝင် အဋ္ဌကထာ၌မူကား ဤကမ္ဘာမှ သည် တဆဲ ခြောက်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌ သုမုဟုတ္တဘုရား ဖြစ်တော်မူသောအခါ၌ စကြဝတေးမင်း ဖြစ်၍ ရဟန်းဖြစ်လေ၍ ရတနမထေရ်ဟူ၍ အမည်တွင်လေသတည်း။ ငါတို့ ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါ၌ ကား အတိုင်းမသိ များစွာသော စည်းစိမ်ချမ်းသာနှင့် ပြည့်စုံသော အဇိတ သတို့သားဟု တွင်သည်။ ထိုသို့ ဘုရား ဖြစ်တော်မူသောအခါ ဗာရာဏသီပြည်သည် ကေတုမတီမည်သော မြို့ဖြစ်၍ ထို ကေတုမတီမြို့၌ သင်္ခစကြဝတေးမင်း၏ ပုရောဟိတ်ပုံဏား ဖြစ်တော်မူ၍ မယ်တော်ကား ဗြဟ္မဝတီ၊ ခမည်းတော်ကား သုဗြဟ္မာ၊ သားတော်ကား ဗြဟ္မာဝနုဏ၊ လကျာရံ လက်ဝဲရံကား အသောက၊ ဗြဟ္မဒေဝ၊ ပွင့်တော်မူသော ဗောဓိပင်ကား ကံကော်၊ ဤသို့လျှင် အနာဂတဝင် အဋ္ဌကထာ၌ လာသည်။ အနာဂတဝင် ဝတ္ထု စာစောင်ဟူ၍ ဟိရာ၌ကား အဇာတသတ်မင်းသား အဇိတထေရ်သည် မိတေယျဘုရားလောင်းဟူ၍ ဆိုသည်။ မိဒ္ဒေးတော်ဂေါတမီ သင်ကန်း လူရာတွင် သင်ကန်းတဖက်ကို အဇိတထေရ် ခံသည်။ ထိုသို့ခံသည်ကို တပါးသော ရဟန်းတို့သည် ဆိုသောကြောင့် ရဟန်းတို့၊ ဤ အဇိတထေရ်ကား မိတေယျ ဘုရားလောင်းပေ။ ပြာဖြင့် ဖုံးလွှမ်းသော မီးကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ ဤသို့စသော ဥပမာတို့ဖြင့် ရှင်တော်

၁။ အပဒါန် ၄-၁၂၀။
 ၂။ သုတ်မဟာဝါ ၄-၅။

ဘုရားသည် မိန့်တော်မူသည် အဟန်ဟူ၍ ဆိုလေသည်။ သည်အတိုင်း လည်း အနာဂတဝင် အဋ္ဌကထာ၌ မဆို။ မိတေယျဘုရားလောင်း ကား လူ၏အမည်ကား အဇိတကုမာရ၊ ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါကား မိတေယျ ဟူ၍ အမည်တော်တွင်လတံ ဟူ၍သာ ဆိုသည်။ သုတ္တသင်္ဂဟ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ကျမ်းတို့၌လည်း မိဒ္ဒေးတော် သင်ကန်း လူသော အရာ၌ သင်ကန်းတစ်ကို မြတ်စွာဘုရားအား ကပ်လေသည် ဟိသော် “ဂေါတမိ၊ သင်္ဃာအား လူလော၊ သင်္ဃာအား လူသော အလသည် အကျိုးကြီးလှသည်” ဟူ၍ သုံးကြိမ်စေ့အောင် သင်္ဃာအား တိုက်တွန်း တော်မူသည်။ ရှင်အာနန္ဒာလည်း သုံးကြိမ် စေ့အောင်ပင် တောင်းပန်

၁။ မိဒ္ဒေးတော် ဂေါတမိသည် ဘုရားသခင် စကားတော်ကို ဝန်ခံ၍ တထည်ကို ဘုရားသခင် လက်တော်၌ ထားပြီးသော် တထည်ကို သံဃာတော်အား ကပ်လှူ၏။ အသီတိ မဟာသာဝကမှ စ၍ သံဃာတော် အပေါင်းတို့သည် မခံယူလိုကြကုန်။ ထိုအခါ အရိမေတ္တေယျအလောင်းဖြစ်သော ရှင်အဇိတ မထေရ်သည် ငါခံအံ့ ဟု ကြံ၏။ ဤသို့ ကြံပြီး၍ မကြောက်မရွံ့သော ကေသရာဇာခြင်္သေ့မင်းကဲ့သို့ လက်ကိုဆန့်၍ ရွှေအဆင်းကဲ့သို့အဆင်းရှိသော အဖိုးများစွာထိုက်သော သင်္ကန်းလျှာ ပုဆိုးကို ခံ၏။ ထိုသို့ ခံသောအခါ ပရိသတ်အပေါင်း အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်ဖြစ်၏။ ထိုအခါ ဘုရားသခင်သည် “ချစ်သား ရဟန်းတို့၊ ဤအဇိတ မထေရ်ကို မထင်ရှားသော စကားဖြင့် မဆိုကြကုန်လင့်။ ဤအဇိတသည် တိမ်တိုက်အကြား၌ ရောင်ခြည်တထောင် သော နေမင်းကဲ့သို့ဖြည့်အပ်ပြီးသော ပါရမီရှိသော ဗုဒ္ဓကိုရဘုရားလောင်း ပေတည်း။ မထင်မရှား၊ ဟုတ်ဟုတ်ညားညားသော သူ မဟုတ်ပေ။ ဤအဇိတသည် ဘုရားအလောင်းမြတ်ပင်တည်း။ လွန်လေပြီးသော အခါ ပဒုမ အမည်ရှိသော စကြဝတေးမင်း ဖြစ်၍ သုမိတ္တ အမည်ရှိသော ဘုရား သခင်ကို ဆယ်ယူဇနာ အပြောကျယ်သော ကျောင်း၊ ဆီမီး၊ သင်္ကန်း အစ ရှိသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်၍ ထိုကမ္ဘာမှ တဆယ့်ခြောက်သင်္ချေနှင့်ကမ္ဘာတသိန်း ထက်၌ မုဟုတ္တ အမည်ရှိသော ဘုရားသခင်အထံတော်၌ ပသာဝန္တမည်သော မင်း ဖြစ်၍ ရဟန်းပြုပြီးသော် ရတနက အမည်တွင်သော မထေရ်ဖြစ်၍ ဗျာဒိတ်ခံပြီးသည့်နောက် တဏှက်ရာ အစရှိသော နှစ်ကျိပ် ခုနစ်ဆူသော ဘုရားသခင်တို့၏ အထံ၌ ဗျာဒိတ်ရ၍ ယခုအခါ အဇာတသတ်မင်းကြီး၏ သားဖြစ်၍ ငါတို့ ဘုရားသာသနာတော်၌ ရဟန်းပြု၍ သီလအစရှိသော ပဋိပတ်အကျင့်ကို ဖြည့်၍ ပါရမီအပေါင်းကို ဆည်းပူးလျက် နေပေသော သူပေတည်း။ အဇိတကို မထိမဲ့မြင် အယုတ်အားဖြင့် မအောက်မေ့ကြကုန် လင့်” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ အနာဂတဝင်ဝတ္ထု - ၂။

သည်။ ထိုသင်ကန်းကို ခံယူတော်မူ၏ ဟူ၍လည်း မဆို။ ဤသို့လျှင် ဒက္ခိဏ ဝိဘင်္ဂသုတ်ကို ဟောတော်မူရာ၌ ဝတ္ထုစာစောင်ဆိုသည့်အတိုင်း မလာ။ အနာဂတဝင် အဋ္ဌကထာ၌လည်း မလာ။ ဤအကြောင်းကိုလည်း တောင်ဘီလာ ပဌမအာဒိကမ္ပိက ဖြစ်တော်မူသော ငါတို့ ဆရာတော် အကျော်လည်း မိန့်တော်မူဘူး၏။ အဘတသတ်မင်းသား အဓိတထေရ် ဟူ၍လည်း မဟိ။ မိသွေးတော် လူသော သင်ကန်းကို အဓိတထေရ်သည် ခံ၏ ဟူ၍လည်း ကျမ်းဂန်မလာ။ ဝတ္ထုစာစောင်ဟိသည်ကိုသာ လိုက်၍ ဆိုကြကုန်သည် ဟူ၍ မိန့်တော်မူဘူးသည်။ ထို့ကြောင့် ဤသို့သော စကား တို့ကို ဆင်ခြင်အပ်သတည်း။

၁။ ဥပရိပဏ္ဏာသ၊ ပါ-၂၉၅။

၂။ ဤ မေတ္တေယျဗုဒ္ဓဝင်ကို မြန်မာစကားပြန် အကျဉ်းရေးရာ၌ အနာဂတဝင် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့ကို အမှီပြု၍ ရေးရ၏။ ၎င်း အနာဂတဝင် အဋ္ဌကထာ၌ အခြားကျမ်းဂန်တို့နှင့် နှိုင်းနှိုင်းဆိုင်ဆိုင် ဉာဏ်မပိုင်သော အချက်ကား 'မာဂဓဘိုင်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည် အဘတသတ် မင်းကြီး၏ ကဉ္ဇနဒေဝီမိဖုရားသား တဆယ့်ခြောက်နှစ် ရှင်ပြု၍ နောက်အဘို့၌ ရဟန်း အဖြစ်ကို ရ၍' ဟု ဆိုသော စကားကို ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး အသက်သုံးဆယ် ရှိသောအခါ သက်တော် သုံးဆယ့်ငါးနှစ် ရှိသော မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ရောက်၍ တရားဟောကြောင်း၊ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားက ဗိမ္ဗိသာရမင်းထက် သက်တော်ငါးနှစ် ကြီးကြောင်းကို ပြသော ဒီပဝံသ ပါဠိ၊ တတိယပိုင်း ကပိလဝတ္ထု ရာဇဝံသ ၂၂၊... မိသွေးတော် မဟာ ပဇာပတိ မိဘုရား ဘိက္ခုနီ ခေါ်သော ရဟန်းမ မပြုမီ သင်္ကန်းလျာပုဆိုး လှူသည်ကိုပြသော ဥပရိပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ၄၂၊ ဒက္ခိဏ ဝိဘင်္ဂသုတ် ၁၉၀-၁၉၄၊... မိသွေးတော် မဟာပဇာပတိ မိဘုရား မြတ်စွာဘုရား ငါးဝါမြောက် ဝေသာလီပြည် မဟာသုန် ကုဋ္ဌာဂါရ၌ သီတင်းသုံးတော် မူစဉ် ရဟန်းပြုသည်ဆိုသော သီရိမဟာမာယာဝတ္ထုနိဿယသစ် စာမျက်နှာ ၁၈၄ တို့ အဆိုအသာတို့နှင့် တိုင်းထွာနှိုင်းစာသော် မိသွေးတော် မဟာ ပဇာပတိ မိဘုရား သင်္ကန်းလှူစဉ်အခါက အလှူခံသော အဓိတရဟန်း အသက် နှစ်ဆယ် ရှိခဲ့ပါသော် ဘိုးတော်ဖြစ်သော ဗိမ္ဗိသာရမင်းသည် အသက်သုံးဆယ့်ငါးနှစ်မျှ မရှိသေး၍ နို့စို့ နို့ညှာ အရွယ်မျှသာ ရှိသော အဘတသတ်မင်းက အသက်နှစ်ဆယ်ရှိ အဓိတရဟန်းကို ရနိုင်ရန် အကြောင်း မမြင်။ ထို အဘတသတ် မင်းကို အရှင် ရာဟုလာအောက် အသက်ငယ်၏ ဟု ကုသဇာတ်နှင့်ဟပ်၍ မှတ်အပ်၏။ အဓိတထေရ်သည် အဘတသတ်မင်း၏သားတော် ဟုတ်ပုံမရ။ အခြားသူ၏ သားသာလျှင်

ဤသို့လျှင် ဘုရားလောင်းသည် ရဟန္တာ၏ တမ်းခွန် ဖြစ်သော သင်ကံန်းကို ဝတ်တော်မူ၍ မြတ်သော ရဟန်း၏ အသွင်ကို ယူတော်မူ၍ “ဧဆန်၊ သင်ကား ငါမှသာသောအတိုင်း မယ်တော် ခမည်းတော်တို့အား အနာမဟိ ချမ်းသာသော အဖြစ်ကို ဆိုလေလော့” ဟု မိန့်တော်မူပြီး၍ လွှတ်တော်မူလေ၏။ ဧဆန်ကား ဘုရားလောင်းကို ရှိခိုး၍ လကျာရစ် လှည့်၍ သွားလေ၏။ ကဏ္ဍိကမြင်းလည်း ဧဆန်နှင့်တကွ တိုင်ပင်သော ဘုရားလောင်း၏ စကားတော်ကို နားထောင်၍ ငါ့အရှင်ကို ယနေ့သာ ငါမြင်ရတော့မည် ဟူ၍ သွားလေသည်ဟိသော် မျက်စိမမြင်၍ ကွယ်ရာ အရပ်သို့ ရောက်လေသည်ဟိသော် နှလုံး ကဲ့သဖြင့် သေလေ၍ တာ ဝတိန်သာ နတ်ပြည်၌ ကဏ္ဍိက မည်သော နတ်သား ဖြစ်လေ၏။ ဧဆန် လည်း ရှေးဦးစွာ တယောက်တည်းသာလျှင် စိုးရိမ်ခြင်း ဟိသည်ဖြစ်၍၊ ကဏ္ဍိကမြင်းသေသဖြင့်လည်းကောင်း နှစ်ပါးသောစိုးရိမ်ခြင်းဖြင့် နှိပ်စက် သည် ဖြစ်၍ ငိုမြည်တမ်းလျက် သွားလေသတည်း။

ဘုရားလောင်းကား ထိုအရပ်၌ပင်လျှင် အနုပိယ မည်သော သရက် ဥယျာဉ်သည် ဟိ၏။ ထို ဥယျာဉ်၌ပင်လျှင် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ရဟန်း၏ ချမ်းသာခြင်းကို လွန်စေ၍ တနေ့တည်းပင်လျှင် ယူဇနာသုံးဆယ်ဟိသော ခရီးကို ခြေချည်းသာ သွားတော်မူလေ၍ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ဝင်တော်မူ လေ၍ သပဒါနစာရီ^၁ အကျင့်ဖြင့် ဆွမ်း ခံတော်မူလေ၏။ ပြည်အလုံး ဘုရားလောင်း၏ အဆင်းတော်ကို ကြည့်သည်ဖြစ်၍လျှင် ဓနပါလ ဆင်

ဖြစ်တန်ရာ၏။ ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်ခံတော်မူမီ ရှစ်နှစ်၊ မဟာသက္ကရာဇ် ၁၄၀ ပြည့်က ဗိမ္ဗိသာရမင်း နတ်ရွာစံတော်မူသော နေ့မှ ‘ဥဒယဘဒ္ဒါ’ ဟူသော သားဦးကိုရ၍ သားမရဘူးသော အဇာတသတ်မင်း၌ - ခြင်ဆီ ထိအောင် ချစ်ခြင်း ဖြစ်သည်ကို ပြဆိုရာ သုတ်သီလကွန် အဋ္ဌကထာ ၂၊ သာမညဖလသုတ် အဖွင့် ၁၁၁ စသည်ကို ထောက်၍လည်း ဉာဏ်မပိုင် သော အချက်ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်ကို ယထာဘူတကျအောင် ပညာရှိတို့ ကြံတော်မူကြပါကုန်။ (မဟာဗုဒ္ဓဝင်ဝတ္ထုတော်ကြီး၊ တ ၆၁ - ၆၃)

၁။ သပဒါနစာရီက = အိမ်စဉ်အတိုင်း ဆွမ်းခံသောဝတ်။

သည် ဝင်သော စုဇဂ္ဂိဟ်ပြည်ကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ စုဟုအသုရိန်သည် ဝင်သော နတ်ပြည်ကဲ့သို့လည်းကောင်း ချောက်ချားလေသတည်း။ မင်း၏ အချင်းတို့သည်လည်း သွားလေကုန်၍ “အရှင်မင်းကြီး၊ ဤသို့ သဘော ဟိသော သတ္တဝါသည် ပြည်တော်၌ ဆွမ်းခံအံ့သောငှာ သွားသည်၊ နတ်လော၊ လူလော၊ နဂါးလော၊ ဂဠုန်လော၊ ဤသူကား မည်သူဟူ၍ မသိ” ဟု လျှောက်လေ၏။ မင်းကြီးကား ပြာဿဒ် အပြင်၌ ရပ်၍ ယောက်ျားမြတ်ကို မြင်လေ၍ အံ့ဖွယ်သောစိတ် ဟိသည်ဖြစ်၍ မင်း၏ အချင်းတို့ကို ဇေလိုက်၏။ အချင်းတို့၊ သွား၍စူးစမ်းချေလော။ အကယ်၍ ဘီလူးဖြစ်အံ့ ကွယ်လတ်။ အကယ်၍ နတ်ဖြစ်တုံအံ့ ကောင်းကင်ဖြင့် သွားလတ်။ အကယ်၍ နဂါး ဖြစ်တုံအံ့ မြေ၌ ငုပ်လတ်။ အကယ်၍ လူလည်း ဖြစ်တုံအံ့ ရသော ထမင်းကို စားလတ်။ ဤသို့လျှင် ဆို၍ စေလေ၏။ ယောက်ျားမြတ်လည်း အရောရောသော ဆွမ်းကို ခံတော်မူ၍ ငါအား ဤမျှသေးဆွမ်းတို့ဖြင့် မျှခြင်းငှာ လျှောက်ပတ်ပြီဟု သိပြီး၍ ဝင်သောတံခါးဖြင့်ပင်လျှင် ပြည်မှ ထွက်တော်မူလေ၍ ပဏ္ဏဝ တောင်ဝှမ်း၌ အရှေ့မျက်နှာသို့ ရှေ့ရ နေတော်မူ၍ အာဟာရကို ဘုဉ်း ပေးတော်မူအံ့သောငှာ အားထုတ်တော်မူလေ၏။ ထိုသို့ ဘုဉ်းပေးတော် မူသောအခါ၌ ထို ဘုရားလောင်း၏ အဦတို့သည် ပြန်လတ်၍ ခံတွင်းမှ ထွက်အံ့သော အခြင်းအရာကဲ့သို့ ဖြစ်တော်မူလေ၏။ ထိုနောင်မှ ထိုဘုရား လောင်းကား ထိုသို့သော ကိုယ်တော်အဖြစ်ဖြင့် ဤသို့သော အစာကို မျက်စိ(ဖြင့်) မမြင်ဘူးသောကြောင့် ထိုသို့ စက်ဆုပ်ဖွယ်သော အစာဖြင့် ညီးငွေ့တော်မူသော်လည်း မိမိသည်ပင်လျှင် ကိုယ်တော်ကို ဆုမ္မတော်မူ၏။ “သိဒ္ဓတ္တမင်းသား၊ သင်ကား ကောင်းစွာရအပ်သော ထမင်း အဖျော် တို့ကို အဆွေအမျိုးတို့နှင့် နေ၍ အနံ့အရသာနှင့် ပြည့်စုံသော သလေး အစာကို အထူးထူးသော အရသာတို့ဖြင့် စားသောအရာ၌ဖြစ်သော်လည်း တခုသော ပင့်သကူကို မြင်၍ အဘယ်နံ့ရောအခါ၌လျှင် ငါသည် ဤသို့ သဘောဟိသည် ဖြစ်၍ ဆွမ်းခံ၍ စားရအံ့။ ထိုသို့သော အခါသည် ငါအား အဘယ်နံ့ရောအခါ၌ ဖြစ်လတံ့နည်းဟု ကြံ၍ ထွက်သည်။ ယခု အဘယ်ကြောင့် ဤသို့သောအကြံကို ကြံသနည်း” ဟု ဤသို့လျှင် ကိုယ် တော်ကို ဆုမ္မ၍ ညီးငွေ့ခြင်းဟိတော်မမူသည်ဖြစ်၍ အာဟာရကို ဘုဉ်းပေး တော်မူလေသတည်း။ မင်း၏ အချင်းတို့သည်လည်း ထို အကြောင်းကို မြင်၍ ဗိမ္ဗိသာရ အမည်ဟိသော မင်းကြီးအား ကြားလေကုန်၏။ မင်းကြီး

ကား တမန်၏ စကားကို ကြား၍ လျင်စွာ ပြည်မှ ထွက်တော်မူလေ၍ ဘုရားလောင်း၏ အနီးသို့ ချဉ်းကပ်လေ၍ ဣရိယာပုထ်၌ ကြည်ညိုသည် ဖြစ်၍ ဘုရားလောင်းအား အလုံးသော စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ဆောက်နှင်း လေ၏။ ဘုရားလောင်းကား မြတ်သောမင်းကြီး၊ ငါအား ဝတ္ထုကံ ကိလေသာတို့ဖြင့် အလိုမဟံ။ ငါကား မြတ်သောဘုရား သဗ္ဗညုအဖြစ်ကို တောင့်တလျက် တေးထွက်သည်ဟု ဆိုလေ၏။ ဗိမ္ဗိသာရ မင်းကြီးကား အကြိမ်များစွာ တောင်းပန်သော်လည်း ဘုရားလောင်း၏ စိတ်တော်ကို မရ၍ အကယ်၍တည်း ဘုရားဖြစ်တော်မူအံ့ ရှေးဦးစွာ အကျွန်ုပ်၏နိုင်ငံကို ကြွတော်မူအပ်သည်ဟု အဆုံးအဖြတ်ကို ယူလေ၏။ ဤသို့ဆိုသော စကား သည်ကား ဤအရာ၌ အကျဉ်းသာဆိုသည်။ အကျယ်ကိုတမူကား ပဗ္ဗဇ္ဇိ ကိတ္တယိဿာမိ၊ ယထာ ပဗ္ဗဇ္ဇိ စက္ခုမာ ဟူသော ဤ ပဗ္ဗဇ္ဇသုတ်ကို အဋ္ဌ ကထာနှင့် တကွ ကြည့်၍ သိလေအပ်၏။

ဘုရားလောင်းကား ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးအား အဆုံးအဖြတ်ကို ပေး၍ အစဉ်သဖြင့် ကြွတော်မူလေ၍ အာဠာရ၊ ဥဒကတို့သို့ ကပ်တော်မူလေ၍ သမာပတ်ကိုဖြစ်စေ၍ ဤသို့ သမာပတ်ကိုရခြင်းသည်ကား သဗ္ဗညုတဉာဏ် ၏ အကြောင်းမဟုတ်သေးဟု အောက်မေ့တော်မူ၍ ထိုသမာပတ်ဘာဝနာ ကို တန်ဆာ မဆင်မူ၍ နတ်နှင့် တကွသော (လောကအား) မိမိ၏ လုံ့လ၏အကျိုးငှာ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်လိုသည်ဖြစ်၍ ဥရုဝေဠု တောသို့ကြွတော်မူလေ၍ ဤမြေအဘို့သည်ကား အလွန်နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ် ဟိစွတကားဟု ဆို၍ ထိုအရပ်၌ပင် နေခြင်းသို့ကပ်တော်မူလေ၍ မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်တော်မူလေ၏။ ကောဏ္ဍညထေရ် အမှူးဟိကုန်သော ပဉ္စဝဂ္ဂ ငါးယောက်တို့သည် ရွာနိဂုံး မင်းနေပြည်တို့၌ ဆွမ်းခံသွားလေကုန်သည် ဟိသော် ထိုဘုရားလောင်းဟိရာအရပ်သို့ရောက်လေကုန်သတည်း။ ထိုအခါ၌

-
- ၁။ ‘ဝတ္ထုကာမေဟိဝါ ကိလေသာကာမေဟိဝါ’ (အပဒါန် ၉၊ ပ-၇၉)
 ‘ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမတို့ဖြင့်’ (တထာဂတ၊ ပ-၁၉၉)
 - ၂။ သုတ္တနိပါတ် ၃၄၀၊ ယင်းအဋ္ဌကထာ ဒု-၁၁၀။
 - ၃။ ‘အတ္တနော ထာမဝီရိယသန္ဓဿနတ္ထံ’ (အပဒါန် ၉၊ ပ-၈၀)
 ‘ကိုယ်တော်၏အား လုံ့လတော်နှင့် ပြည့်စုံသည်ကို ပြတတ်သော’
 (မာလာလင်္ကာရ ၄၈)

ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သော ဘုရားလောင်းကို ယခု ဘုရားဖြစ်လတ်သည် ဟူ၍ ပရဂုဏ်တို့ကို တံမြက်လှည်းခြင်း အစဟိသော အကျင့်ဖြင့် လုပ်ကူးကုန်သည်ဖြစ်၍ ဘုရားလောင်း၏ အနီး၌ နေကုန်၏။ ဘုရားလောင်းသည်လည်း အဆုံးစွန်သို့ ရောက်သော အကျင့်ခက်ကို ကျင့်အံ့ဟူ၍ နှမ်းတလုံး၊ ဆန်တလုံး အစဟိသည်တို့ဖြင့်လည်း လွန်စေ၏။ အချင်းခပ်သိမ်း အစာပြတ်ခြင်းကို ပြုတော်မူ၏။ နတ်တို့လည်း မွေးတွင်းတော်မှ ဩဇာကိုဆောင်လာ၍ ထည့်လေကုန်၏။

ထိုအခါ၌ ဘုရားလောင်းအား ထိုသို့ခေါင်းပါးသော အာဟာရဟိသော လွန်စွာသော ဆင်းရဲခြင်းသို့ ရောက်သဖြင့် ရွှေအဆင်းနှင့် တူသော အဆင်းဟိသော ကိုယ်တော်သည် မည်းသမ်းသည်ဖြစ်လေ၏။ သုံးဆယ်နှစ်ပါးသော ယောက်ျားမြတ်၏ လက္ခဏာတို့သည်လည်း ကွယ်လေကုန်၏။ ထွက်သက်ဝင်သက်ခြင်သော ဈာန်ကိုရှုလျက် ပြင်းစွာသော ဝေဒနာဖြင့် နှိပ်စက်သည်ဖြစ်၍ စကြိုစွန်း၌ လည်းတော်မူလေ၏။ ထိုသို့ လည်းတော်မူသောအခါ အချို့သော နတ်တို့သည်လည်း ရဟန်းဂေါတမ စုတေခဲပြီတကားဟု ဆိုကုန်၏။ အချို့သော နတ်တို့ကား ရဟန်းဂေါတမ သည် အာဟာရနည်းသောကြောင့် မိန်းမောသည်ဟု ဆိုကုန်၏။ ထိုနတ်တို့တွင် စုတေပြီဟူ၍ အယူဟိသော နတ်တို့သည်ကား သွားလေကုန်၍ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးအား ကြားလေကုန်၏။ အရှင်မင်းကြီး၊ သားတော်သည် စုတေခဲပြီဟု ဆိုကုန်၏။ ငါ့သားတော်သည် ဘုရား ဖြစ်၍ စုတေသလော။ ထိုသို့ မဟုတ်မှုကား ဘုရား မဖြစ်မှီ၍ စုတေသလောဟု မေးသည်ဟိသော် ဘုရားဖြစ်အံ့သောငှါ မတတ်နိုင်။ မြတ်သော အကျင့်ကို ကျင့်သော မြေ၌ပင်လျှင် လည်း၍ စုတေသည်ဟု ဆိုသော် ထိုစကားကိုကြား၍ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည်ကား သည်စကားကို ငါမယုံ။ ငါ့သားတော်သည် ဘုရားအဖြစ်သို့ မရောက်ဘဲ စုတေခြင်းသည် မဟိလေရာဟု ပယ်လေ၏။ အဘယ့်ကြောင့် ခမည်းတော်သည် မယုံလေသနည်းဟူမှုကား ကာလဒေဝီသ ရသေ့ ရှိခိုးသော နေ၌လည်းကောင်း၊ သပြေပင်၏ အနီး၌လည်းကောင်း အံ့ဖွယ်ဟိသည်ကို မြင်တော်မူလေသောကြောင့် မယုံသတည်း။

ဘုရားလောင်းကား တဖန် သတိရ၍ ထတော်မူပြန်သည် ဟိသော် နတ်တို့သည်လာကုန်၍ မြတ်သောမင်းကြီး၊ အရှင်မင်းကြီး၏ သားတော်

သည် အနာမဟိပြီဟု ကြားလွှာကုန်၏။ မင်းကြီးကား ငါ၏သားတော်
သည် မစုတေသောအဖြစ်ကို ငါသိ၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။

ခြောက်နှစ် ပတ်လုံး ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်သော ဘုရားလောင်းအား
ကောင်းကင်၌ ယူခြင်းကိုပြုသော အခါကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ထို ဘုရားလောင်း
ကား ဤသို့ ပြင်းစွာကျင့်ခြင်း မည်သည်ကား ဘုရားဖြစ်ခြင်း၏
အကြောင်းမဟုတ်ဟူ၍ ရုန့်ရင်းသော အာဟာရကို ဆောင်ခြင်းငှာ
ရွာနိဂုံးတို့၌ ဆွမ်းခံ၍ အာဟာရတို့ကို ဆောင်တော်မူလေ၏။ ထိုသို့
ဆောင်တော်မူသောအခါ၌ ဘုရားလောင်းအား သုံးဆယ်နှစ်ပါးသော
ယောက်ျား မြတ်တို့၏ လက္ခဏာတို့သည် ကြပတွေ့လျှင် ဟိပြန်လေကုန်၏။
ကိုယ်တော်သည်သည် ရှေးအဆင်းကဲ့သို့ ဟိလေ၏။

ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းတို့ကား ဤ ဘုရားလောင်းသည်ကား ခြောက်နှစ်
ပတ်လုံး ဒုက္ကရစရိယာကို ကျင့်သော်လည်း သဗ္ဗညုအဖြစ်ကို သိခြင်းငှာ
မတတ်နိုင်။ ယခုကား ရွာနိဂုံး စသည်တို့၌ ဆွမ်းခံ၍ ရုန့်ရင်းသော
အာဟာရကို မှီဝဲပြီကိုကား အဘယ်မှာ ဖြစ်တုံအံ့နည်း။ ဤ ဘုရားလောင်း

၁။ ‘မဟာသတ္တဿ ဆဗ္ဗဿာနိ ဒုက္ကရကာရိကံ ကရေန္တဿေဝ အာကာသေ
ဂဏ္ဌိကရဏ ကာလောဝိယ အဟောသိ’ အပဒါန် ဌ၊ပ ၈၁၊ ဗုဒ္ဓဝင်
ဌနှင့် ဇိနာလင်္ကာရဋီကာတို့၌ ဤစကားကို မတွေ့မိ။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ
နိဒါန်း ၇၉ နှင့် သောတတ္ထကီပါဌ ၇၉ တို့၌ ‘ကရေန္တဿေဝ’ အစား
‘ကရေန္တဿ’ဟု ပါရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ‘ဆဗ္ဗဿာနိ(ခြောက်နှစ်)
တို့ပတ်လုံး။ ဒုက္ကရကာရိကံ၊ ပြုနိုင်ခက်သောအမှုကို။ ကရေန္တဿ၊ ပြုသော။
မဟာသတ္တဿ၊ (ဘုရားလောင်း)အား။ အာကာသေ၊ (ကောင်းကင်)နှိုက်။
ဂဏ္ဌိကရဏကာလောဝိယ၊ အဖုအထစ် အထုံးအဖွဲ့ ဖြစ်အောင် ပြုသော
အခါကဲ့သို့။ အဟောသိ၊ (ဖြစ်)ပြီ။’ (အရာမဟုတ်သည်ကို ပြုသည်ဟူလို)
ဇာတတ္ထကီနိဿ ၃၆၀။ ‘ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး ပြုနိုင်ခဲ့သော ကမ္မဋ္ဌာန်း
စီးဖြန်းသောအမှုကို ပြုတော်မူသော ဘုရားလောင်း၏ ကျော်စောသံသည်
ကောင်းကင်၌ ခေါင်းလောင်းထိုးသောအသံကဲ့သို့ဖြစ်၏။’ (မာလာလင်္ကာရ
၅၀)

သည်ကား များစွာသော လည်းချင်းဟိ၏။ ငါတို့အား ဤ ဘုရားလောင်း
ဖြင့် အဘယ်အကျိုး ဟိအံ့နည်းဟူ၍ ယောက်ျားမြတ်ကိုစွန့်၍ မိမိတို့၏
သပိတ် သင်ကန်းကိုယူ၍ တဆဲရှစ် ယူဇနာဟိသော ခရီးကို သွားလေ
ကုန်၏။ ဣသိပတနမည်သော မိဂဒါဝုန်တောသို့ ဝင်လေကုန်၏။

ထိုအခါ ဘုရားလောင်းကား ကဆုန်လပြည့်နေ့၌ ဥရုဝေဠမည်သော
စော၌ သေနမည်သော နိဂုံးရွာတွင် သေနမည်သော သူကြွယ်၏ သုဇာတာ
မည်သော သူတို့သမီးသည် ကြီးသောအရွယ်သို့ ရောက်သည်ဖြစ်၍ တခု
သော ပြည်နည်းပင်ရင်း၌ ဆုတောင်းလေ၏။ ။ အကယ်၍ ငါသည်
တူသောအမျိုးဟိသော အဆွေအမျိုးအိမ်သို့ သွားလေ၍ ရှေးဦးစွာသော
ပဋိသန္ဓေ၌ သားကို ရသည်ဖြစ်အံ့ နှစ်၏ အစဉ်အတိုင်း တသိန်းသော
ဥစ္စာကိုစွန့်၍ ပုဇွန်သကာကို ပြုအံ့ဟု ဆုတောင်းလေ၏။ ထိုသုဇာတာ
အား ထိုသို့ ဆုတောင်းခြင်းသည် ပြည့်စုံလေ၏။

ဤသို့ ဒုက္ကရစရိယာကျင့်သောအရာ၌ ပိဋကတ်သာရဝတ္ထု၌ ဆိုသော
စကားကိုလိုက်၍ မြတ်စွာဘုရား ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူသောအခါ၌
သိကြားသည် လာ၍ စောင်းတီး၍ တောင်းပန်သည်ဟူ၍ အချို့သော
သူတို့သည် မှတ်ကြကုန်သည်။ မှတ်သည့်အတိုင်းပင် အချို့သော သူတို့သည်
လည်း ကျောင်းကန်ဘုရား ပုထိုးလိုင် စသည်တို့၌ ဒုက္ကရစရိယာကျင့်တော်
မူဟန် ရေးသောအရာ၌ သိကြားစောင်းတီးဟန် ရေးကြကုန်သည်။ ဘုရား
ဖြစ်ကြောင်းကို ဟောတော်မူသော ဗုဒ္ဓဝင်ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ၊
အပဒါန်ပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့၌ စောင်းတီးကြောင်းကို ဟောတော်မူသော
ကြောင့် ထိုစကားကို မယုံကြည်အပ်။ မမှတ်အပ်။ ပယ်အပ်၏။ အဘယ်
ကြောင့် ပယ်အပ်သနည်းဟူမူကား ထိုဝတ္ထုသည် ဗုဒ္ဓဝင် အပဒါန်စသော
ကျမ်းတို့မှ ထုတ်၍ပြုသည် ကျမ်းမဟုတ်သောကြောင့် ပယ်အပ်၏။ ဤအရာ၌

၁။ ‘ဗာဟုလ္လိကောသေ ပဓာနဝိဗ္ဗန္ဓော’ (ဗုဒ္ဓဝင် ၄-၃၃၆)
‘များစွာသောအကျင့်၌လည်း ကျင့်ခြင်းရှိ၏’ (ဝိ)
‘ပစ္စည်းများစေခြင်းငှာသာ လှည့်ပတ်လည်လာ၏’ (မာလာလင်္ကာရ ၅၁)
‘လာဘ်များခြင်းကို အလိုရှိ၏။ ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်မှထွက်ပြီ’ (တထာဂတ၊
ပ-၂၀၇)

သီရိသုဓမ္မရာဇာ မဟာဓိပတိ^၁ အမည်တော်ဟိသော် မင်းတရားကြီး
 လက်ထက်တော်၌ မနောသာရ ဟူသော အမတ်သည် ငါတို့ဆရာတော်
 ဖြစ်သော တောင်ဘီလာ ပဌမ အာဒိကမ္ဘိက ဖြစ်တော်မူသော ကျမ်းပြု
 ဆရာတော် အကျော်သည် ထိုအမတ်သည် မေးသောကြောင့် ကျမ်းဂန်
 မလာကြောင်းကို မိန့်တော်မူသည်။ ကျမ်းဂန်၌ လာသည်ကား သောဏ
 တိဿထေရ်ကို ဟောတော်မူသော အကြောင်းကိုသာ လာသည်။ ထို
 သောဏတိဿထေရ်ကား သဌေးသားဖြစ်၍ အလွန်သိမ်မွေ့ နူးညံ့သည်
 ဖြစ်၍ ခြေဘဝါး၌လည်း အမွှေးရောက်လေသည်။ ထိုသဌေးသားသည်
 ကား ကမ္မလာပေါ်၌သာကြီးလေသည်။ ထို့ကြောင့် ကျေးကျွန်တို့ကို အမုက်
 ထွက်သည်ဟိသော် ငါကြမ်းကိုနင်းတော့မည်ဟုဆိုလျှင် ကြောက်ရွံ့ကြကုန်
 သည် ဟူ၍ဆိုသည်။ ထိုသဌေးသားကား ပါရမီသမ္ဘာရ ရင့်ပြီးသောသူ
 ဖြစ်သောကြောင့် ဟောတော်မူသော တရားတော်ကိုကြား၍ မိခင် ဘခင်
 တို့ကို တောင်းပန်၍ မြတ်စွာဘုရားထံတော်၌ ရဟန်းပြုလေ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်း
 ဘာဝနာတို့ကို စီးဖြန်း၍ ပြင်းစွာသောလုံ့လကို အားထုတ်သည်ဖြစ်၍
 စင်းကြံသွားလေသည်ဟိသော် ခြေတို့သည်ပေါက်ပြဲ၍ စင်းကြံအစဉ်အတိုင်း
 သွေးတို့ဖြင့် အလိမ်းလိမ်း ကပ်လေကုန်သည်။ ထိုအကြောင်းကို သဗ္ဗညု
 ရှင်တော်ဘုရားသည် မြင်တော်မူလေ၍ အကြောင်းကိုလျှောက်လေသော်
 ငါ့ချစ်သား သောဏတိဿသည် အကျင့်ဖြင့်လွန်လေသည်ဟု မိန့်တော်မူ၍
 သောဏတိဿထေရ် ရှိရာသို့ ချဉ်းတော်မူလေ၍ “သောဏတိဿ၊ သင်ကား
 ရှေးလူဖြစ်သောအခါ အဘယ်အတတ်ကို တတ်သနည်း” ဟု မေးတော်
 မူသည်ဟိသော် “ရှင်ပင်ဘုရား၊ ကျွန်ုပ်သည်ကား ရှေးလူဖြစ်သောအခါ
 စောင်းအတတ်ကို တတ်သည်” ဟု လျှောက်ထားလေသော် “ထိုသောအခါ
 စောင်းကို တင်းတင်းတီးသည် ဟိသော် နာသာမည်လော” ဟု မေးတော်
 မူ၏။ “ရှင်ပင်ဘုရား၊ မနာသာချေ” ဟု လျှောက်၏။ “ယင်းသို့သော်ကား
 လျော့လျော့တီးသည်ဟိသော် နာသာမည်လော” ဟု မေးတော်မူ၏။
 “ရှင်ပင်ဘုရား၊ မနာသာချေ” ဟု လျှောက်ပြန်၏။ “ယင်းသို့သော်ကား
 မလျော့ မတင်း တီးသော် နာသာမည်လော” ဟု မေးတော်မူပြန်၏။
 “ယင်းသည်သော်ကား ရှင်ပင်ဘုရား၊ နာသာသည်ဖြစ်သည်” ဟု လျှောက်
 သည်ဟိသော် “ငါ့ချစ်သား၊ ဤစောင်း ဥပမာကဲ့သို့ ဖဲပြင်းမညံ့ ဖြည့်

၁။ သာလွန်မင်းတရားကြီး ဖြစ်ရာသည်။ မဟာရာဇဝင်ကြီး၊ တ-၂၁၇ ရှ။

ကျင့်လော" ဟု မိန့်တော်မူလေ၏။ ထိုမထေရ်လည်း ရှက်တော်ဘုရား၏ မိန့်တော်မူတိုင်း မပြင်းမညံ့သောကြောင့် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်လေသည်။ ဤသို့လျှင် သောဏတိဿ ထေရ်ကို သဗ္ဗညု မြတ်စွာဘုရားသည် စောင်းဥပမာဖြင့် ဆုမူသည် ဟူ၍သာ လာသည်။ ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်တော်မူသေးအခါ သိကြားလာ၍ စောင်းဖြင့် တောင်းပန်သည် ဟူ၍ မလာ။ ဤသို့ မိန့်တော်မူလျှင် ထိုအမတ်လည်း ဥမှင်ဦး၌ ရေးမိလေသည်ကို ချေပြန်လေသည်။ ထို့ကြောင့် မယုံကြည်အပ်သတည်း။

ထိုသဌေးသမီး သူဇာတာကား ဘုရားလောင်း ဒုက္ကရစရိယာကျင့်တော်မူ၍ ခြောက်နှစ်မြောက်သောအခါ၌ ကဆုန်လပြည့်နေ့၌ ပုဇွန်သကာကို ပြုလိုသည်ဖြစ်၍ ရှေးဦးစွာကပင် နို့ညစ်နွားမတထောင်တို့ကို နွယ်ချိုတော၌ ကျက်စားစေ၍ ထိုတထောင်သော နွားတို့၏ နို့ရည်ကို ငါးရာသော နွားမတို့ကို သောက်စေ၍ ထိုငါးရာသော နွားမတို့၏ နို့ရည်ကို နှစ်ရာ ငါးဆယ်သော နွားမတို့ကို သောက်စေ၏။ ဤသို့လျှင် အကြိမ်အဖန် များစွာ တဆဲခြောက်ခုသော နွားမတိုင်အောင် ပြန်၍ ထိုတဆဲခြောက်ခုသော နွားမတို့၏ နို့ရည်ကို ရှစ်ခုသော နွားမတို့ကို သောက်စေ၍ ရှေးဦးစွာ နို့ရည်ခဲသောအဖြစ်၊ မြိန်မြတ်သောအဖြစ်၊ သြဇာဟိသောအဖြစ်သို့ ရောက်စေလျက် နို့ရည်ကို အကြိမ်များစွာ ပြန်၍ပြုသတည်း။ ထိုသူဇာတာကား ကဆုန်လပြည့်နေ့၌နံနက်ကပင်လျှင် ပုဇွန်သကာကို ပြုအံ့ဟူ၍ညဉ့်မှီသောက်သောအခါ၌ထ၍ ထိုရှစ်ခုသောနွားမတို့ကို ညစ်စေ၍ နွားသငယ်တို့သည်ကား နွားမတို့၏အနီးသို့မရောက်လှာကုန်၊ နို့၏အနီး၌တမူကားအိုးသစ်တို့ကို ချဉ်းကုန်သည်ဟိသော် မိမိတို့၏သဘောအားဖြင့်နို့ရည်အယဉ်တို့သည် ယိုစီးလေကုန်၏။ ထိုသို့သော အံ့ဖွယ်ကိုမြင်၍ သူဇာတာကား မိမိ၏လက်ဖြင့် ကိုင်၍အိုးသစ်၌ထည့်၍မိမိလက်ဖြင့်လျှင် မီးထည့်၍ ချက်အံ့သောငှာ အားထုတ်၏။ ထိုသို့ နို့ဂဏှာကို ချက်သည်ဟိသော် ကြီးစွာသော အမြှုပ်တို့သည် တက်လေ၍ လကျောရစ် လှည့်သည်ဖြစ်၍ ကောင်းစွာသွားကုန်သည်ဖြစ်၏။ တခုသော အမြှုပ်သည်မျှလည်း ပြင်ပသို့မစဉ်ကုန်။ ခုံလောက်မှ အနည်းငယ်မျှသော အခိုးသည်မျှလည်း မတက်။ ထိုသို့ နို့ဂဏှာကို ချက်သောအခါ၌ လေးယောက်သော စတုမဟာရာဇ်နတ်တို့သည် လာရောက်ကုန်၍ ခုံလောက်၌ စောင့်ရှောက်လှာကုန်၏။ မဟာဗြဟ္မာကား ထီးကိုက၏။ သိကြားမင်းကား မီး ထည့်၏။ နတ်တို့သည် ကျွန်းငယ် နှစ်ထောင် အရံဟိသော ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းတို့၌ နတ်လူတို့အား ထပ်၍

စီရင်အပ်သော သြဇာကို မိမိတို့၏ နတ်၏ အာနုဘော်အားဖြင့် ပျားအုံမှ ပျားလဘို့ကိုညှစ်၍ ပျားရည်ကိုယူသကဲ့သို့ ရုံးစု၍ ထိနီရည်၌ ထည့်လေ ကုန်၏။ တပါးသော အခါတို့၌မူလည်း နတ်တို့သည် အဆုပ်အဆုပ်သော သြဇာကို ထည့်ကုန်၏။ ဘုရားဖြစ်တော်မူသော နေ၌ လည်းကောင်း၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူသောနေ၌လည်းကောင်း စန္ဒပန်းထိမ်လှသော သား ဖြင့် ပြွမ်းသောဆွမ်း၌ နတ်၏ သြဇာကို ဝါညှစ်လေကုန်၏။ ဤသို့သော အကြောင်းကို ရည်၍-

“နွယ်ချိုတောကောင်း၊ စာဝကျောင်း၍၊ နှစ်ထောင်းအင်ချိုက်၊ ရေးတိုက်သား၊ မရွိုက်ကိုယ်အား၊ ငါးရာနွားကို၊ ကြိမ်များဖန်ဖန်၊ ရည်ပြန်တိုက်ပြီး၊ မကံးကြီးတည့်၊ သင်းသီးရှစ်ခု၊ နို့နတ်ပြု၍၊ စတုမဟာ ရာဇ်၊ နတ်မင်းစစ်တို့၊ ကာလှစ်ရန်မာန်၊ စောင့်ဘန်အားရမ်း၊ လက်နက် ထမ်းလျက်၊ ကိုယ်အမ်းချချ၊ နတ်မာဃမူ၊ ထင်းစပြင်ကွေး၊ လူ့ဘေး နတ်ဘ၊ မိုးမှဗြဟ္မာ၊ ထီးဝန်းကာလျက်၊ စကြာနဂိုရ်၊ မြင်းမိုရ်တတောင်၊ တတိုက်ဘောင်၌၊ နှစ်ထောင်ရံဝန်း၊ လေးရပ်ကျွန်းတွင်၊ အကြင်သြဇာ၊ ရသာထဲပ၊ ဟူသမျှကို၊ အုံမှပျားပျစ်၊ လပို့ညှစ်သို့၊ နတ်စစ်ကုန်အောင်၊ ယူဆောင်ရည်တက်၊ သြဇာနှက်၍၊ ကျက်ပြီးစွာထွန်၊ ဆယ့်နှစ်တန်သား၊ ကျိုးမွန်ပေးထိုက်၊ အမြိုက်သုဒ္ဓါ၊ နတ်စားငှာနှင့်၊ များစွာလျောလျား၊ မထူးခြားတည့်”။

ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် စပ်တော်မူလေသတည်း။

သုဇာတာကား တနေ့တည်းပင်လျှင် ထိုအရပ်၌ မိမိအား ထင်ရှား ကုန်သော များစွာသော အံ့ဖွယ်တို့ကိုမြင်၍ ပုဏ္ဏာမည်သော ကျွန်မကို

.....

၁။ ‘ဒေဝမနုဿိာန် ဥပကပ္ပနဩဇိ’ (အပဒါန် ၉၊ ပ-၈၂) ‘နတ်တို့အား ၎င်း သုံးဆောင် စားသောက်ကောင်းသော အရသာ၏ သြဇာဟူသမျှကို’ (တထာဂတ၊ ပ-၂၀၈)

၂။ ‘ကဗဠေ ကဗဠေ’ (အပဒါန် ၉၊ ပ-၈၂) ‘ဆွမ်းလုပ်တိုင်း လုပ်တိုင်း’ (မာလာလင်္ကာရ ၅၃)

၃။ ပါရမီ * ၁၁။

ခေါ်၍ “အပိပုဏ္ဏာ၊ ယနေ့ကား ငါတို့နတ်သည် အလွန်လျင်ကြည်ဖွယ်
 ဟိသည်။ ငါကား ဤမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး ဤသို့သဘောဟိ
 သော အံ့ဖွယ်ကို မမြင်စဖူး။ အလျင်သွား၍ နတ်၏ နေရာ အရပ်ကို
 သုတ်သင်ချေလော့” ဟု ဆို၏။ ကျွန်မလည်း လျင်စွာ သစ်ပင်ရင်းသို့
 သွားလေ၏။ ဘုရားလောင်းလည်း ထိုည၌ အဘို့၌ပင်လျှင် ငါးပါး
 သော အိမ်မက်တို့ကို မြင်လေ၍ စူးစမ်းတော်မူသည်ဟိသော် ယုံမှား
 မဲ့လျှင် ယနေ့ ငါသည် ဘုရားဖြစ်လတံ့ချွတ်ဟု အပြု မှတ်တော်မူလေ
 ၏။ ထိုည၌လွန်သဖြင့် ကိုယ်တော်ကို သုတ်သင်သည်ဖြစ်၍ ဆွမ်းခံအံ့
 သော အခါသို့ ရောက်သည်ဟိသော် နံနက်ကပင်လျှင် လာတော်မူလတ်၍
 မိမိ၏ ကိုယ်ရောင်ဖြင့် အလုံးစုံသော ပြည်ညောင်ပင်ရင်းကို ထွန်းလင်း
 လျောက် ထိုညောင်ပင်၏ အနီး၌ နေတော်မူလေ၏။ ထိုအခါ ပုဏ္ဏာ
 မည်သော ကျွန်မသည် လာလတ်၍ အရှေ့လောကဓာတ်ကို ကြည့်လျက်
 ပြည်ညောင်ပင်၏ အနီး၌နေသော ဘုရားလောင်းကို မြင်လေ၏။ မြင်ပြီး
 သည်ဟိသော် ငါတို့၏ နတ်သည် ယနေ့ ညောင်ပင်မှသက်၍ ဗီမိ လက်ဖြင့်
 ပင်လျှင် ပုဇွန်သကာကို ခံအံ့သောငှာ နေသည်ဖြစ်အံ့ဟု အောက်မေ့
 လျက် ဝမ်းမြောက်သည် ဖြစ်၍ လျင်စွာ သွားလေ၍ သုဇာတာအား
 ကြားလေ၏။ သုဇာတာလည်း ထိုစကားကို ကြားလျှင် ဝမ်းမြောက်
 သည်ဖြစ်၍ ယနေ့မှစ၍ ငါ့သမီး၏ အရာ၌ တည်စေ ဟူ၍ သမီးအား
 လျှောက်ပတ်သော တန်ဆာကို ပေး၏။

ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသောနေ့၌တမူကား အဖိုးတသိန်းထိုက်
 သော ရွှေခွက်ကိုရ၍ ထိုရွှေခွက်၌ နို့ဂဏှာကို ထည့်လိုသည်ဖြစ်၍ ချက်
 သော အိုးကိုကြည့်လေ၏။ အလုံးစုံသော နို့ဂဏှာသည်ကား ကြေးရွက်၌
 ရေသကဲ့သို့ ကျလေ၍ ရွှေခွက်၌တည်လေ၏။ ရွှေခွက်ပြည့်ကာလျှင် ဖြစ်

- ၁။ ‘ဗုဒ္ဓဘာဝံ ပါပုဏနဒိဝသေ သဟဿဝ္ဋနိကာ ဧကော သုဝဏ္ဏပါတိ လဒ္ဓါ
 ဝဋ္ဋတိ၊ တဿှာ သဟဿဝ္ဋနိကံ သုဝဏ္ဏပါတိ’ နိဟရာ ပေတွာ တတ္ထ
 ပါယာသံ ပက္ခိတုကာမာ’ အပဒါနိ ဌ၊ ၁-၈၃ အရ ‘ရွှေခွက်ကိုရခြင်းငှာ
 သင့်၏။ ထို့ကြောင့် သုဇာတာသည် အဖိုးတသိန်းထိုက်သော ရွှေခွက်ကို
 ထုတ်၍’ဟူသော စကားများ ကျနေသည်ဟု ယူဆသည်။
- ၂။ ‘ပဒုမပတ္တတော ဥဒကံ ဝိယ ဝတ္တိတွာ’ အပဒါနိ ဌ၊ ၁-၈၂။ ‘ပဒုမာ
 ကြာဖက်မှ လျှောက်သော ရေကဲ့သို့ လျှောက်၍’

လေ၏။ ထိုသို့ အဖိုးတသိန်းထိုက်သော ရွှေခွက်ကို အဖိုးတသိန်းထိုက်သော ရွှေခွက်ဖြင့် မှောက်၍ ဖြူလှစွာသော ပုဆိုးဖြင့်ဖုံး၍ ခပ်သိမ်းသော တန်ဆာတို့ကိုဆင်လျက် ထိုရွှေခွက်ကို မိမိဦးခေါင်း၌ရှက်၍ ကြီးစွာသော အာနုဘော်ဖြင့် ပြည်ညောင်ပင်အနီးသို့ သွားလေ၍ ဘုရားလောင်းကိုမြင်၍ ပြင်းစွာသော နှစ်လိုခြင်း ဟိသည်ဖြစ်၍ ဘုရားလောင်းကိုသစ်ပင်စောင့် နတ်ဟူသော အမှတ်ဖြင့် မြင်သောအရပ်မှစ၍ ရိုသေစွာ ကိုင်းညှိတ်လျက် လာလတ်၍ ဥက္ခောင်းမှ ရွှေခွက်ကိုချ၍ ဖွင့်ပြီးသော် ရွှေကရားဖြင့် နံသာပန်းတို့ဖြင့် ထုံသောရေကိုယူ၍ ဘုရားလောင်းသို့ ချဉ်းလေ၏။ သဒ္ဓိကာရ မဟာဗြဟ္မာသည် လူသော မြေသပိတ်သည်ကား ဤမျှလောက်သော အခါပတ်လုံး ဘုရားလောင်းကို မစွန့်မူ၍ တည်လေ၏။ ထို မြေသပိတ်သည်ကား ထိုသို့ သုဇာတာသည် ရွှေခွက်ဖြင့် နှိုဂဏှာကိုကပ်သော နေ၌လျှင် ကွယ်လေ၏။ ဘုရားလောင်းကား သပိတ်ကို မြင်တော်မမူ၍ လကျာလက်ကို ဆန့်တော်မူလျက် ရေကို ခံတော်မူ၏။ သုဇာတာသည် ရွှေခွက်နှင့်တကွ ယောက်ျားမြတ်၏ လက်တော်၌ ထားလေ၏။ ယောက်ျားမြတ်ကား သုဇာတာကို ကြည့်တော်မူ၏။ သုဇာတာလည်း အခြင်းအရာကိုမှတ်၍ “အရှင်နတ်မင်း၊ အကျွန်ုပ်ကား အရှင်နတ်အား စွန့်လေပြီ။ ထို နှိုဂဏှာကိုယူ၍ အလိုတော်အလျောက် ပြုတော်မူတော့” ဟု ဆိုလျက် ရှိခိုး၍ “အကျွန်ုပ်၏ အလိုသည် ပြည့်စုံသကဲ့သို့ အရှင်နတ်အားလည်း ပြည့်စုံစေသတည်း” ဟု ဆို၍ အဖိုး တသိန်းထိုက်သော ရွှေခွက်ကိုစွန့်၍ တပ်ခြင်း မဟိသည်ဖြစ်၍ သွားလေ၏။ ဘုရားလောင်းလည်း နေရာအရပ်မှ ထတော်မူလ၍ ပြည်ညောင်ပင်ကို လကျာရစ်လှည့်၍ ရွှေခွက်ကို ကိုင်တော်မူလျက် နေရဉ္ဇရာမြစ်သို့ သွားလေ၏။ များစွာသော ဘုရားလောင်းတို့သည် ယုရားဖြစ်တော်မူသောနေ့၌ သက်၍ ရေချိုးတော်မူကုန်သော သုပတိဌမည်သော ရေဆိပ်သည် ဟိ၏။ ထိုဆိပ်၌ ရွှေခွက်ကိုထား၍ ရေချိုးတော်မူပြီးမှ များစွာသော ဘုရား အသိန်းတို့သည် ဝတ်တော်မူကုန်သော ရဟန္တာ၏ တမ်းခွန်ဖြစ်သော သင်ကန်းကို ဝတ်တော်မူ၍ အရှေ့မျက်နှာသို့ ရှေ့ရ နေတော်မူလျက် မှည့်သော ထန်းသီး

စေ့၊ အတိုင်းအရှည်ရှိသော လေးဆယ်ကိုးလုတ်သောအလုတ်တို့ကိုပြုတော်
မူ၍ နိဂဏှာဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မူ၏။ သတ္တသတ္တာဟပတ်လုံး ဗောဓိ
မဏ္ဍိုင်၌ နေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား ထိုသို့ ဘုရားဖြစ်တော်မူ
သောနေ့၌ ဘုဉ်းပေးတော်မူသော နိဂဏှာ ဆွမ်းသည်လျှင် အရက်
ငါးဆယ်တိုင်အောင် အာဟာရ ဖြစ်သတည်း။ ဤမျှလောက်သော ကာလ
ပတ်လုံး တပါးသော အာဟာရမည်သည် မဟိသတည်း။ အရက် ငါးဆယ်
တိုင်အောင် ရေလည်း ချိုးတော်မူမူ။ ခံတွင်းလည်း ဆေးတော်မူမူ။
ကိုယ်တော်၌ သုတ်သင်ခြင်းကိုလည်း ပြုတော်မူမူ။ ဈာန်သမာပတ်
ချမ်းသာဖြင့်သားလျှင် နေတော်မူသတည်း။ ဘုရားလောင်းကား ထို
နိဂဏှာဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မူ၍ ရွှေခွက်ကို ကိုင်တော်မူ၍ အကယ်၍
ငါသည် ယနေ့ ဘုရားဖြစ်အံ့ ဤရွှေခွက်သည် အညာသို့ ဆန်တက်
သည်ဖြစ်စေသတည်း။ အကယ်၍ ဘုရားမဖြစ်မူကား အောက်သို့ စုန်သည်
ဖြစ်စေသောဟူ၍ ခိဋ္ဌာန်တော်မူ၍ ရွှေခွက်ကို မျှောတော်မူလေ၏။ ထို
ရွှေခွက်သည် ရေ၏အယဉ်ကိုဖြတ်၍ မြစ်လယ်သို့သွားလေ၍ လျင်ခြင်း
အားနှင့် ပြည့်စုံသော မြင်းကဲ့သို့ အတောင်ရှစ်ဆယ်မျှသော ရေယဉ်သို့
ရောက်လေ၍ တခုသော ရေအဝန်း၌ ငုပ်လေ၍ ကာလနဂါးမင်း၏
နေရာအရပ်သို့ သွားလေ၍ ကောက္ကသန်၊ ဂေါဏာဂုံ၊ ကဿပဘုရား
သုံးဆူတို့၏ ရွှေခွက်တို့ကို ထိလေ၍ ထိုရွှေခွက်တို့၏ အောက်၌ တည်လေ၏။
ကာလနဂါးလည်း ထိုရွှေခွက် ထိသောအသံကိုကြား၍ ယမန်နေ့ ကလည်း
ဘုရားတဆူ ဖြစ်လေပြီ။ ယနေ့လည်း တဖန် ဘုရားတဆူ ဖြစ်ပြန်သည်
တကားဟု ဆို၍ များစွာသော စကားတို့ဖြင့် ကောင်းချီးတို့ကိုဆိုလျက်

.....
၁။ ‘ကေဠိတာလပက္ကပ္ပမာဏော’ အပဒါန် ဋ္ဌ၊ ပ-၈၃။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာနိဒါန်း
၈၁။ ဇာတတ္ထကီ ၈၂။ ‘ကေဠိတာလပက္ကပ္ပမာဏော၊ တစေ့သာရှိသော
ရင့်ပြီးသော ထန်းစေ့လုံးပမာဏ ရှိကုန်သော’ ဇာတတ္ထကီနိဿယ ၃၆၈။
‘တစေ့တည်းသီးသော ထန်းသီးမှည့်ပမာဏရှိသော’ တထာဂတ၊ ပ-၂၁၃။
‘တစေ့သာရှိသော ရင့်ပြီးသော ထန်းသီးပမာဏ ရှိကုန်ပြီးသော’ မာလာ
လင်္ကာရ ၅၇။ ‘တစေ့သာရှိသော ထန်းသီးမှည့်လောက် ပမာဏ ရှိသော’
ရွှေစည်းခုံသမိုင်း ၁၈။ ‘ထန်းသီးမှည့် ပမာဏရှိသော’ ဇိနတ္ထ ၄၁။
‘(ထန်းသီးမှည့်လုံးခန့် မဟုတ်) ထန်းသီးမှည့်အစေ့ခန့် ပမာဏရှိသည့်’
မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ဒု-၂၇၇။
၂။ ပေမူ ၂ ခုလုံး၌ ‘ယမနေ့’ဟု နသတ်မပါဘဲ တွေ့ရသည်။

ထလေ၏။ ထို ကာလနဂါးသည်ကား ဘုရားတဖြစ်နှင့် တဖြစ်အကြား မြေကြီးသည် တယူဇနာနှင့် သုံးဂါဝုတ် အတိုင်းအရှည် ကောင်းကင်သို့ ပြည့်စေ၍ တက်သောအခါသည် ယနေ့နှင့်လည်းကောင်း၊ ယမန်နေ့နှင့် လည်းကောင်း တူသည်ဟူ၍ ဆိုလေသည်။ ဤအကြောင်းကိုထောက်၍ ယခုအခါ အချို့သောသူတို့သည် “အိပ်ကြူးကာလ၊ စားကြူးကောသလ” ဟူ၍ ဆိုကြကုန်သည်။

ဘုရားလောင်းကား နေရဉ္စရာ မြစ်နား၌ ကောင်းစွာ ပွင့်သော အင်ကြင်းတော၌ နေတော်မူ၍ ညဉ့်အခါ၌ ပန်းတို့သည် ဝတ်ဆံ့မှ ကြွေသောအခါ နတ်တို့သည် တန်ဆာဆင်သော အတောင်တရာ အပြော ကျယ်သော ခရီးဖြင့် ခြင်္သေ့မင်းကဲ့သို့ စမ္ပယ်လျက် ပောဓိပင်သို့ ရွှေ့ရှု သွားတော်မူလေ၏။ ကာလနဂါးကို ဆိုသောအရာ၌ ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌ ကထာကျမ်း၌ကား “ကာလနာဂရာဇံ သုပန္နံဗောဓေသိ” ဟူ၍ ဆိုသည်။ “အိပ်၍နေသော ကာလနဂါးကို နိုးစေသည်” ဤမျှသာ အဓိပ္ပာယ် လာသည်။ အပဒါန် အဋ္ဌကထာ ကျမ်း၌ကား “ကာဠော နာဂရာဇာ တံသဒ္ဓံသုတော ဟိယျော ဧကော ဗုဒ္ဓေါ နိဗ္ဗတ္တိ၊ ပုန အဇ္ဇ ဧကော နိဗ္ဗတ္တောတိ စတော အနေကေဟိ ပဒသ တေဟိ ထုတိယော ဝဒမာနော ဥဋ္ဌာသိ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် လာသည်။ ဥဋ္ဌာသိကို ထောက်သော် အိပ်ခြင်းသဘော သည် အဓိပ္ပာယ် တူကြသည်ချည်း။ မကဲ့ပြီ။ ရွှေခွက် မျှောရာ၌ အရှင် သီလဝံသထေရ်ကျော် စပ်ရာဝယ်။ ။ ငမ်းပဲသဘော၊ ရွှေခွက်မျှော ဟူ၍ စပ်တော်မူလေသည်။ ကျမ်း၌ကား မြင်းပြေးသကဲ့သို့ ဟု ဥပမာ ပြု၍ ဆိုသည်။ ကဗျာလက္ခဏာသို့ လိုက်၍ အလင်္ကာ သံဃိအောင် စပ်တော်မူ လေဟန် ရှိသည်။

၁။ ‘အဋ္ဌသဘဝိတ္ထာရေန’ (အပဒါန် ဌ၊ ပ-၈၄) ရှစ်ဥသဘ အပြောကျယ် သော။

၂။ ဗုဒ္ဓဝင် ဌ-၃၃၆။

၃။ အပဒါန် ဌ၊ ပ-၈၄။

၄။ ပါရမီ * ၁၂။

၅။ ‘ဇဝသမ္ပဒန္တာ အသေဝာဝိယ’ အပဒါန် ဌ၊ ပ-၈၄။

နဂါး၊ နတ်၊ ဂဠုန်တို့သည်ကား နတ်၌ဖြစ်သော ပန်းနံသာ စသည်
တို့ဖြင့် ပုဇွန်ကုန်၏။ တသောင်းသော လောကဓာတ်၌ တချက်တည်း
သော နံသာပုဇွန်ခြင်း၊ တချက်တည်း ပန်းပုဇွန်ခြင်း၊ တချက်တည်း
သော ကောင်းချီးပေးခြင်းတို့သည် ဖြစ်လေကုန်၏။ ထိုအခါ၌ သေးတ္ထိယ
မည်သော မြက်ထမ်း ယောက်ျားသည် မြက်ကို ကိုင်၍ ခရီးသွားသည်
ဟံသော် ယောက်ျားမြတ်၏ အခြင်းအရာကိုသိ၍ မြက်နှစ်ဆုပ်တို့ကို
လှူ၏။ ဘုရားလောင်းကား မြက်ကို ကိုင်တော်မူ၍ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ ကပ်
တော်မူလေ၍ တောင်မျက်နှာအဘို့၌ မြောက်သို့ ရွှေ့ရ ရပ်တော်မူလေ၏။
ထိုသို့ ရပ်တော်မူသောခဏ၌ တောင်စကြဝဠာကို နင်းတော်မူ၍ အောက်
အဝီစိသို့ ရောက်သကဲ့သို့ ဖြစ်တော်မူ၏။ မြောက်စကြဝဠာသို့ ခုံတော်မူ၍
အထက်ဘဝက်သို့ ရောက်သကဲ့သို့ ဖြစ်တော်မူ၏။ ဘုရားလောင်းလည်း
ဤအရပ်သည်ကား ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်အံ့သော အရပ် မဟုတ် ဟူ၍
အောက်မေ့တော်မူသည် ဖြစ်၍ လကျာရစ် လှည့်တော်မူလျက် ဤကဲ့သို့
လျှင် အနောက်မျက်နှာ၊ မြောက်မျက်နှာ၊ အရှေ့မျက်နှာအဘို့သို့ သွား
တော်မူပြန်၍ အနောက်မျက်နှာသို့ ရွှေ့ရ ရပ်တော်မူလေ၏။ အရှေ့မျက်နှာ
အဘို့၌ကား ခပ်သိမ်းသောဘုရားတို့၏ထက်ငက်ဖွဲ့ခွေရာ အရပ်သည် ဖြစ်၏။
ထိုအရပ်သည်ကား ခက်ထရော်လည်း မဟိ။ တုန်လှုပ်ခြင်းလည်း မဟိ။
ဘုရားလောင်းကား ဤအရပ်သည်ပင်လျှင် ခပ်သိမ်းသော ဘုရားတို့၏
မစွန့်အပ်သော အရပ်၊ မတုန်လှုပ်သော အရပ်၊ ကိလေသတို့ကို ဖျက်ဆီး
သော အရပ်တည်း ဟု သိတော်မူ၍ ထိုမြက်ကို ကိုင်တော်မူ၍ လှုပ်တော်
မူ၏။ ထိုသို့ လှုပ်တော်မူသောခဏ၌ပင်လျှင် တဆယ့်လေးတောင်အပြော
ကျယ်သော ပလ္လင်သည် ဖြစ်လေ၏။ ထိုမြက်တို့သည်လည်း ထိုသို့ သဘော
ဟံသော အခင်းဖြင့် တည်ကုန်၏။ အရပ်တို့၌ ရေးသားခြင်းငှာ လိမ္မာ
သော ပန်းချီသမားကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ လက်သမားတို့သည် ထုသကဲ့သို့
လည်းကောင်း ဖြစ်သတည်း။ အတုကြည့်၍ ရေးခြင်းငှာလည်း တတ်နိုင်
သောသူ မည်သည်မဟိ။ ဤသို့ ပလ္လင်တော်ကို ဆိုသောအရာ၌ အရှင်

၁။ ‘ဒက္ခိဏစက္ကဝါဠု ဩသီဒိတွာ’ အပဒါနိ ဌ၊ ပ-၈၄။ ‘တောင်စကြဝဠာ
တခြမ်းသည် အောက်သို့နစ်၍’ (တထာဂတ၊ ပ-၂၁၅)
၂။ ‘ဥတ္တရစက္ကဝါဠု ဥလ္လဗ္ဗံတွာ’ အပဒါနိ ဌ၊ ပ-၈၄။ ‘မြောက်စကြဝဠာ
တခြမ်းသည် အထက်သို့ထောင်၍’ (တထာဂတ၊ ပ-၂၁၅)

မဟာသီလဝံသ ထေရ်ကျော်သည် “ဗောဓိညောင်ရွှေ၊ ဗုဒ္ဓဟေအောက်၊ ဆန်းကြယ်ပေါက်သား၊ ရောင်တောက်ပလွင်၊ သမိုက်ပြင်ထက်” ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “အကြင်မျှလောက်၊ ပလ္လင်ပြောက်၌” ဟူ၍လည်းကောင်း ဝေပတ်တော်မူလသည်ကား “ဗုဒ္ဓဟေအောက်၊ ဆန်းကြယ်ပေါက်၏” ဟူ၍ စပ်သည်ကား ကျမ်း၌ ပေါက်သည်ဟူ၍ မလာ။ သောတ္ထိယ မည်သော လူလင် လူသော မြက်ရှစ်ဆုပ်ကို ကိုင်တော်မူ၍ လှုပ်လှုပ်ပင် တဆဲလေး တောင် အပြောကုန်သော ပန်းချီတို့သည် ရေးသားသကဲ့သို့ အဆန်း အကြယ် ပလ္လင်သည် ဖြစ်လေသည် ဟူ၍ လာသည်။ ပလ္လင် မြေက အသီး အခြားပေါက်သည် မဟုတ်။ ထိုမြက်သည်ပင် အစိန္တေယျ တန်ခိုးတော် ကြောင့် ဓမ္မတာသဘောအားဖြင့် ဖြစ်မြဲဖြစ်လေသည်။ ရှေးက ဘုရား တို့၌လည်း ဤကဲ့သို့လျှင် ဖြစ်တော်မူကုန်သည်ချည်း ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ပလ္လင်ပေါက်သည် ဟိသော် “ဗောဓိ ရုက္ခဿ ဟေဋ္ဌာ ပလ္လင်္ကော ဥဋ္ဌ ဟိတွာ” ဟူ၍ ပါဠိပဒ ရှိရာသည်။ ယင်းသို့မူကား မဟိ။ “တနိ တိဏာနိ အဂ္ဂေ ဂဟေတွာ စာလေသိ၊ တာဝဒေဝ ဗုဒ္ဓသဟတ္ထော ပလ္လင်္ကော အဟောသိ” ဟူ၍သာ ပါဠိဟိသောကြောင့် မပေါက်သော အဖြစ်ကို သိရသတည်း။ ယင်းသို့ပေါက်သောအဖြစ်ကို ကျမ်းမဆိုဘဲလျက် အဘယ် ကြောင့် ရှင်သီလဝံသထေရ်မြတ်သည် ‘ဗုဒ္ဓဟေအောက် ဆန်းကြယ်ပေါက် သား’ ဟူ၍ စပ်တော်မူလေသနည်း ဟူမူကား ကဗျာလက္ခဏာသို့ လိုက်၍ အလင်္ကာ စပ်ဆိုတော်မူလေသည်။ ‘ရောင်တောက်’ ဟူသော စကားကို ထောက်၍ ‘ဗုဒ္ဓဟေအောက်၊ ဆန်းကြယ်ပေါက်’ ဟူ၍ ကသတ်ချင်းညီအောင် စပ်တော်မူလေသည် ဟူ၍ မှတ်အပ်၏။ ပညာဟိတို့ ပျိုလင်္ကာစပ်တော်မူခြင်း သည်လည်း ပါဠိပဒဟိတိုင်းပင် တိုက်ရိုက်မစပ်သည့်အရာကိုလည်း ချန်လှပ်၍ စကားပြေပြစ်အောင် တင်စား၍လည်း ကဗျာလက္ခဏာသို့ လိုက်၍ စပ်တော်မူလေကုန်သည်။ ကဗျာလက္ခဏာကိုလည်း စာကိုဖတ်နိုင်ကာတည်း သိနိုင်ချေသည် မဟုတ်။ ထိုကြောင့် ကျမ်းဂန်လာသည့် အဓိပ္ပာယ်ကိုသာ နှလုံးသွင်းအပ်ကုန်သည်။ ဓမ္မပဒကျမ်း အဋ္ဌသာလိနီ^၁ ကျမ်းတို့၌လည်း

၁။ ဆု * ၁။

၂။ ဗုဒ္ဓဝင် ၅-၃၃၇။

၃။ ‘ဗောဓိမဏ္ဍိ အာရယ တိဏာနိ သန္တရိတွာ’ ဓမ္မပဒ ဌာပ-၅။ အဋ္ဌသာလိနီ နိဒါန်း ၇၇။

မြက်အခင်း၌ နေတော်မူ၍ ဘုရားဖြစ်တော်မူကြောင်းကိုသာ ဆိုသည်။ ထိုသို့သော အကြောင်းကို ရည်၍လည်း “မြက်စိမ်းနေရာ၊ ရွေးဘာသာ လျောက်၊ ခင်းငှာယူခံ၊ ဗောဓိထံသို့၊ သွားစံပစ္စာ၊ ပတ်လကျောဖြင့်”^၁ ဟု စပ်တော်မူလေသည်။ သုတ်မဟာဝါဒီကာကျမ်း၌လည်း—

ဗောဓိပလ္လင်္ကေတံ အဘိသမ္မုဇ္ဈနကာလေ နိသဒ္ဓိဌာနံ^၂ ဟူ၍သာ လာသည်။ ဗောဓိပလ္လင် ဟူ၍ဆိုသည်ကား သစ္စာလေးပါး တရားကို သိတော်မူသောအခါ၌ နေတော်မူသောအရပ်ကို ဆိုလိုသည်ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ် လာသည်။ ဤပါဌ်ကိုထောက်၍သော်လည်း ပလ္လင်မပေါက်သော အဖြစ်ကို သိရာသတည်း။ ဝေမတ္တအပြားကို ဆိုရာ၌ကား “ဣမသ္မိံ ပန သကလေပိ ဗုဒ္ဓဝံသေ နိဒ္ဓိဌာနံ ပဉ္စဝိသတိယာ ဗုဒ္ဓါနံ အဋ္ဌ ဝေမတ္တာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ ကတမာနိအဋ္ဌ၊ အာယုဝေမတ္တံ၊ ပမာဏဝေမတ္တံ၊ ကုလဝေမတ္တံ၊ ပဓာန ဝေမတ္တံ၊ ရသ္မိဝေမတ္တံ၊ ယာနဝေမတ္တံ၊ ဗောဓိဝေမတ္တံ၊ ပလ္လင်္ကဝေမတ္တန္တိ”^၃ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပဉ္စဝိသတိ ဗုဒ္ဓဝင်၌ လာသည်။ အဓိပ္ပာယ်ကား ဤ အလုံးစုံသော ဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း၌ ပြအပ်ခဲ့ကုန်ပြီးသော နှစ်ကျိပ်ငါးဆူသော ဘုရားရှင်တို့အား ရှစ်ပါးသော ဝေမတ္တတို့ကို သိအပ်ကုန်သည်။ အသက် တော်လည်း ဘုရားဟူသမျှသည် တူနေမဟိ။ အတိုအရှည် ဟိတော်မူကုန် သည်။ အရပ်တော်လည်း တူနေမဟိ။ အနိမ့်အမြင့် ဟိတော်မူကုန်သည်။ အမျိုးတော်လည်း တူနေမဟိ။ မင်းမျိုး ပုံဏားမျိုး ဟူ၍ အထူးထူး ဟိတော်မူကုန်သည်။ ဒုက္ကရစရိယာကျင့်တော်မူရခြင်းသည်လည်း တူနေ မဟိ။ ကာလတိုရှည် ဟိတော်မူကုန်သည်။ ရောင်ခြည်တော်လည်း တူနေ မဟိ။ နီးသောအရပ်၊ ဝေးသောအရပ်၌ နှံ့ခြင်းဟိသည်။ တောထွက်တော် မူသောအခါ ယာဉ်စီးခြင်းလည်း တူနေမဟိ။ ဆင်မြင်း ရထား အစဟိ သည်ဖြင့် အထူးထူး ဟိကုန်သည်။ ပွင့်တော်မူသော ဗောဓိပင်လည်းတူနေ မဟိ။ ညောင်ကြပ်၊ ပညောင်ပင်၊ ကံ့ကော် စသော ဗောဓိပင်လည်း အထူးထူး ဟိကုန်သည်။ ထက်ဝယ်ပလ္လင်တော်လည်း တူနေမဟိ။ အကျဉ်း အကျယ် ဟိတော်မူကုန်သည်။ ပလ္လင်၏အထူ အတိုင်းအရှည်ကို မဆို။

၁။ ပါရမီ * ၁၂။

၂။ သုတ်မဟာဝါဒီကာ ၁၅။

၃။ ဗုဒ္ဓဝင် ၄-၃၄၈။

စုဒ္ဓသဟတ္ထော ပလ္လင်္ကောဟူ၍သာ အပြောကျယ်သည် တချက်ကိုသာ ဆိုသည်။ အနံ အထုကို မဆို။ အထုကို ဆိုသည်ဟိသော် ဟတ္ထုဗ္ဗေဓောဟူ၍ ပါဠိဟိရာသည်။ ယင်းသို့ အနံအထုကိုဆိုသော ပါဠိမဟိ။ ကဿပ အစဟိ တော်မူသော ရှေးဘုရားတို့၏ ပလ္လင်တော်၌လည်း ပဉ္စသဟတ္ထာယာမ ဝိတ္ထတံ တိဏသန္တရံ၊ ဝိသတိ ဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္တရံ သန္တရိတွာ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ၊ တိသဟတ္ထဝိတ္ထတံ တိဏသန္တရံ ကတွာ၊ တတ္ထ ပလ္လင်္ကံ အာဘုဇိတွာ။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာကျမ်း၌လာသတည်း။ ဤပါဠိတို့ကို ထောက်သော်လည်း အထု အနံကို မဆို။ အပြောကျယ်သည် တချက်ကိုသာ အညီပင် ပါဠိပဒလာသည်။ သည်ပါဠိပဒများကို ထောက် သော်လည်း မြက်အခင်း၌သာ ထက်ဝယ်ဖွဲ့၍ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော် မူလေကုန်သည်။ ပလ္လင်မပေါက်သော အဖြစ်ကို သိရတော့သည်။ ယင်းသို့ ကိုလျက် ရှင်မဟာသီလဝံသထေရ်မြတ်သည် “ပလ္လင်နိမ့်မြင့်၊ အကျင့်တိုရှည်၊ ဆိုစသည်တို့” ဟူ၍ အဘယ်ကြောင့် စပ်တော်မူလေသနည်း ဟူမူကား ယင်းသည်တုံသည်လည်း မြက်အခင်းပလ္လင်ကို မယူလို။ ထက်ဝယ်တော် ပလ္လင်ကိုသာ ယူလိုသည်။ အဘယ်ကြောင့်သိရသနည်း ဟူမူကား မြက်ခင်း ပလ္လင်၌ အထုကို မဆိုသောကြောင့် သိရသတည်း။ အရပ်တော်၏ ပမာဏကို ဆိုရာ၌ တုံသည်လည်း ငါတို့မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်၏ အတိုင်းအရှည်ကို ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာ၊ သာရတ္ထသင်္ဂဟ စသော ကျမ်းတို့၌လည်း “အဋ္ဌာရသ ဟတ္ထုဗ္ဗေဓေန ကာယေန သာသပ္ပဂဗ္ဘံ ပဝိသတိ” စသည်ဖြင့် လာ၏။ ထို့ကြောင့် ပကတိဖြစ်သော ငါတို့ လူတို့၏အတောင်ဖြင့် တဆဲ့ ရှစ်တောင် ဟိသည်။ ဗုဒ္ဓဝင် ပါဠိတော်၌မူကား—

အဟံ အဿတ္ထမူလမ္ပ၊ ပတ္တော သမ္မောဓိမုတ္တမံ၊
ဗျာမပဘာ သဒါ မယံ၊ သောဠသ ဟတ္ထမုဂ္ဂတာ၊
အပ္ပံ ဝဿသတံ အာယု၊ ဣဒါနေ တရဟိ ဝိဇ္ဇတိ။

၁။ ဗုဒ္ဓဝင် ၉-၃၀၈။ (တဆဲ့ ငါးတောင်ရှည်လျားကျယ်ပြန့်သောမြက်အခင်း)
 ၂။ ဗုဒ္ဓဝင် ၉-၃၀၂။ (အတောင်နှစ်ဆယ် ကျယ်ပြန့်သောမြက်အခင်း)
 ၃။ ဗုဒ္ဓဝင် ၉-၁၈၅။ (အတောင်သုံးဆယ် ကျယ်ပြန့်သောမြက်အခင်း)
 ၄။ ပါရမီ * ၂။
 ၅။ ဗုဒ္ဓဝင် ၉-၅ မတွေ့မိ။
 ၆။ ဗုဒ္ဓဝင် ပါဠိတော် ၃၈၁။

ဤသို့သော ဂါထာ၌ သောဠသ ဟတ္ထမူကတ ဟူသော ပါဠိကိုထောက်၍
တဆဲခြောက်တောင် ဟူ၍လည်း ဆိုဖွယ်ဟိသည်။ ဤအရာ၌တမူကား
ဂါထာဖြစ်သောကြောင့် ဆန်းဂိုဏ်းသို့လိုက်၍ ဟိလေသည် အဟန့်ဟိသည်။
အဘယ်ကဲ့သို့ နည်းဟူမူကား—

သတ္တဟတ္ထော မတော ဒဏ္ဍော၊ ဝိသဒဏ္ဍောစ ဥသဘော၊
အသီတိ ဥသဘာ ဂါဝိ၊ ဂါဝိ စတ္တာရိ ယောဇနံ။

ဟူသော ဂါထာကဲ့သို့တည်း။ သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဘိဓမ္မာဝိဘင်း
အဋ္ဌကထာ ဆရာတို့ကား ‘မဇ္ဈိမပုရိသ တတောင်သည် ကြပတေ လူတို့၏
တတောင်ထွာ ဟိသည်။ ထိုအကြောင်းကိုရည်၍ နှစ်တောင်တတာဟူ၍
ယူလေသည်။ တတောင်ထွာ ဖြစ်သောအကြောင်းကို အဘယ်ကြောင့်
သိသနည်း ဟူမူကား ယခုအခါ ကြပတေ လူတို့၏ ကိုယ်တဆခွဲမှ မဇ္ဈိမ
ပုရိသကိုယ် အဆုံးဖြစ်သည်။ ဘုရားသခင် အထွာတော်တထွာသည် မဇ္ဈိမ
ပုရိသတတောင်ထွာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်
တဆုံးကို မဇ္ဈိမ ပုရိသကိုယ်ဖြင့် နှစ်ဆဟိလေသည်။ ထိုသို့ နှိုင်းရှည့်၍
ဆိုသော အရာတို့ကို တောင်ဖွဲ့၍ တွက်သော် မဇ္ဈိမပုရိသ တတောင်သည်
ကြပတေသော လူတို့၏ တတောင်ထွာ ဆိုသောကြောင့် မဇ္ဈိမပုရိသ
အတောင်လေးတောင်သည် လေးထွာလွန်သောကြောင့် ကြပတေ လူတို့၏
အတောင်ဖြင့် မဇ္ဈိမပုရိသတို့၏ ကိုယ်သည် ခြောက်တောင်ဟိလေသည်။
နှစ်တောင်လွန်ကိုရည်၍ တဆခွဲဟူ၍ ဆိုလေသည်။ မြတ်စွာဘုရားထွာတော်
တထွာသည် မဇ္ဈိမပုရိသ တတောင်ထွာ ဟူ၍ ဆိုသောကြောင့် မြတ်စွာ
ဘုရား ကိုယ်တော်သည် မြတ်စွာဘုရား တောင်တော်ဖြင့် လေးတောင်ကို

-
- ၁။ ဝိမတိစ္ဆေဒနိကျမ်း ၅၀ ၌ ‘ဤလောကဒီပနီဆရာသည် သမ္မောအဋ္ဌကထာ
ကိုပင် သာဓကပြုလုပ်၍ တေနဝုတ္တံ သမ္မောဟ ဝိနောဒနီယံ သတ္တဟတ္ထော
မတော ဒဏ္ဍော၊ ဒဏ္ဍော ဝိသတိ ဥသဘော။ အစရှိသည်ဖြင့် ‘ပြ၏’ဟု
ရတနာပူရမြို့၊ ပထမ မင်းခေါင်၏ဆရာ သံသရာဇာ စီရင်သော လောက
ဒီပနီကျမ်း၌ ဆိုကြောင်း တွေ့ရသည်။ ယခု ရှိသော သမ္မောဟဝိနောဒနီ
အဋ္ဌကထာ၌ ဂါထာကို မတွေ့ရ။ စုဏ္ဏိယစကားသာ တွေ့ရသည်။
 - ၂။ ‘ဒွေ ဝိဒတ္ထိယော ရတနံ၊ သတ္တရတနာနိ ယဋ္ဌိ၊ တာယ ယဋ္ဌိယာ ဝိသတိ
ယဋ္ဌိယောဥသဘံ၊ အသီတိ ဥသဘာ ဂါဝုတံ၊ စတ္တာရိ ဂါဝုတာနိ ယောဇနံ’
သမ္မောဟဝိနောဒနီ ၃၂၈။

ဝေတွက်သော် အထွာကား ရှစ်ထွာ၊ ထိုရှစ်ထွာကို သုံးထွာနှင့် မြောက်သော် နှစ်ဆယ့်လေးထွာ ဟိ၏။ ထိုနှစ်ဆယ့်လေးထွာကို တောင်ဖွဲ့သော် မဇ္ဈိမ ပုရိသတောင်ဖြင့် တဆဲ့ နှစ်တောင် ဟိ၏။ ခြောက်တောင်လွန်သောကြောင့် မဇ္ဈိမ ပုရိသတို့၏ ကိုယ်နှစ်ဆ ဖြစ်သတည်း။ အကယ်၍ ကြပတေ့သော လူတို့၏တောင်ဖြင့်ယူသည်ဟိသော် “ပကတိ ဟတ္ထေန သတ္တဟတ္ထော မတော ဒဏ္ဍော” ဟူ၍ အဋ္ဌကထာဆရာသည် ဆိုတော်မူရာ၏ ဟူ၍ ဆိုငြားအံ့။ ဟုတ်တည်း။ ပကတိဟတ္ထေန သတ္တဟတ္ထော ဟူ၍ ထည့်ချေသည် ဟိသော် ဂါထာ ဆန်းပျက်အံ့သည်ကို စိုးသောကြောင့် ထည့်တော်မမူသတည်း။ မဇ္ဈိမ ပုရိသတောင်သည် ကြပတေ့သော လူတို့၏ အတောင်ဖြင့် တတောင်ထွာရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ထွာကိုထည့်၍ ခုနစ်တောင်ထွာ ဟူ၍ ဆိုပါလော။ အဘယ်ကြောင့် ခုနစ်တောင်သာ ဆိုလေသနည်း ဟူမူကား၊ နည်းသောသင်္ချာသည် လွန်သော်လည်းကောင်း၊ ယုတ်သော်လည်းကောင်း အရေအတွက် မလောက်သောကြောင့် မထည့်သတည်း။ ဤသို့လျှင် ဆန်းကို နှလုံးသွင်းသော ဆရာမြတ်တို့သည် ဤသို့သော သင်္ချာအရာ၌ ဆိုတော်မူကုန်သောကြောင့် ဤဂါထာ၌ တုံသည်လည်း “ပကတိဟတ္ထေန သောဠသဟတ္ထမဂ္ဂတော” ဟူ၍ ထည့်၍ ဆိုချေသည် ဟိသော် ဆန်းပျက်အံ့သည်ကို စိုးသောကြောင့် ဆိုတော်မမူသတည်း။ ဤဂါထာ၌လည်း ယုတ်သော သင်္ချာဖြစ်၍ အရေအတွက် မလောက်သောကြောင့် သောဠသ ဟူ၍သာ ဆိုတော်မူလေသည်။ ဟူ၍သာ မှတ်အပ်သတည်း။ ဤအရာ၌ တဆဲ့ ခြောက်တောင် ဟူ၍ ဆိုသည်လည်း ကြပတေ့သော လူတို့၏ အတောင်ကို ဆိုသည်။ ယင်းသည်၌ တုံသည်လည်း တဆဲ့ ခြောက်တောင်ကို တွက်သည်ဟိသော် မြတ်စွာဘုရားထွာတော်တထွာသည် ကြပတေ့သောလူတို့၏ အတောင်ဖြင့် နှစ်တောင်ခြောက်သစ်ဟိသည်။ ထို့ကြောင့် တောင်တော်တတောင်သည် ကြပတေ့သောတောင်ဖြင့် လေးတောင်ထွာဟိသည်။ လေးတောင်တည်၍ ပကတိ တောင်လေးတောင်နှင့် မြောက်သော် တဆဲ့ ခြောက်တောင်ဖြစ်၏။ အရေ အတွက် မလောက်သော လေးထွာကို တောင်ဖွဲ့သော် ၂ တောင် ဖြစ်၏။ အလုံးပေါင်းသော် တဆဲ့ ရှစ်တောင် ဖြစ်သတည်း။ ထိုမှတပါးလည်း သင်ကန်းတော်၏ အတိုင်းအရှည်ကို ဆိုရာ၌ မြတ်စွာဘုရား သင်ကန်းတော်သည် မြတ်စွာဘုရား ထွာတော်ဖြင့် အလျား ကိုးထွာ၊ အနံ ခြောက်ထွာ ဟိသည်။ ထွာတော် တထွာသည် ပကတိ တောင်ဖြင့် ၂ တောင်နှင့်

ခြောက်သစ် ဟိသည်။ ထို့ကြောင့် တောင်တော်ဘတောင်သည် ကြပတေ့သော တောင်ဖြင့် လေးတောင်ထွာ ဟိသည်။ ထွာကိုထား၍ လေးတောင်တည်၍ လေးတောင်လည်းကောင်း မြောက်သော် တဆဲခြောက်တောင် ဖြစ်၏။ အကြွင်းလေးထွာကို တောဒဲ့ပွဲသော် နှစ်တောင်၊ ပေါင်းသော် တဆဲရှစ်တောင် ဟိ၏။ အစွန်းတထွာကို တောင်ပွဲသော် နှစ်တောင် ခြောက်သစ် ဟိ၏။ ထို့ကြောင့် သင်ကန်းတော် အလျားသည် အဘောင်နှစ်ဆယ်နှင့် ခြောက်သစ် ဟိ၏။ သင်ကန်းတော်၏အနံ ခြောက်ထွာမှ သုံးတောင်၊ ထိုသုံးတောင်ကို လေးထွာနှင့်မြောက်သော် တဆဲနှစ်တောင်၊ အကြွင်း သုံးထွာနှင့် သင်ကန်းတော် အနံကား တဆဲသုံးတောင်ထွာ ဟိသတည်း။ ဤသို့လျှင် ဝိနည်းကျမ်းဂန်၌ သင်ကန်းတော်၏ အချင့်အတွက် သင်္ချာကို ထောက်သော်လည်း အရပ်တော်သည် တဆဲရှစ်တောင် ဟိသောအဖြစ်ကို သိရသတည်း။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တို့သည် အစွန်းတထွာနှင့်တကွ ယူ၍ တဆဲရှစ်တောင် ဟူ၍ မိန့်တော်မူလေကုန်သတည်း။ ဤသို့လျှင် အသက်တော်၊ အရပ်တော်မှစ၍ ရှစ်ပါးသော အကြောင်းတို့ သည်ချည်း ဖြစ်သည်။ ဤသို့သော အကြောင်းကိုရည်၍ - “တရည်တည်းပင်၊ တူကျင်မဲ့ပဲ၊ ကွဲလွဲထူးခြား၊ ရှစ်ပါးလောက်စင်၊ ဟောရေးဖျင်၏” ဤသို့ စသည်ဖြင့် စပ်တော်မူလေသတည်း။

ဘုရားလောင်းကား ဗောဓိပင်ကို နောက်ထား၍ အရှေ့ မျက်နှာသို့ ရှေးရှုမြဲမြံစွာသော လုံ့လတော် ဟိသည်ဖြစ်၍ ငါ၏ ကိုယ်၌ အသွေးအသား ခြောက်ကပ်စေ၊ အရိုးအရေ ကြွင်းစေဟူ၍ လုံ့လ အားထုတ်ခြင်းကို ပြုတော်မူ၍ ငါသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မမူသေးသ၍ ဤထက်ဝယ်ကို ငါမဖျက်ဟု ခိဋ္ဌာန်တော်မူ၍ အပရာဇိတ မည်သော ထက်ဝယ်ကို ဖွဲ့တော်မူလျက် နေသတည်း။ ဤအကြောင်းကို ရည်၍ “မပွင့်သမျှ၊ ငါမထဟု၊ လုံ့လလေးအင်၊ စုံလျက်ပင်တည့်၊ မငြင်မငြိ၊ ညောင်တော်ထို၌” ဤသို့ စသည်ဖြင့် စပ်တော်မူလေသတည်း။

၁။ ပါရမီ* ၁။

၂။ ‘ညီလျက်ပင်တည့်’ (နန်း၊ဇီ၊ဟံ ၂)

၃။ ပါရမီ* ၁၂။

ထိုသို့ ဘုရားလောင်းသည် ဗောဓိပင်၏ အနီး၌ နေတော် မူသော အခါ၌ မာရ်နတ်ယုတ်သည်ကား သိဒ္ဓတ်မင်းသားသည် ငါ၏ အရာကို လွန်လှသည် ဖြစ်သည်။ ယခု ထိုမင်းသားအား လွန်ခြင်းကို ငါမပေး ဟူ၍ မာရ်၏အားဖြစ်သော စစ်သည် ဗိုလ်ပါအထံသို့ သွားလေ၍ ထို အကြောင်းကို ကြား၍ မာရ်၏ စစ်သည် အပေါင်းနှင့် ထွက်လေ၏။ မာရ်၏ စစ်သည် တို့သည်ကား ရွှေမှတဆဲ နှစ်ယူဇနာ၊ လက်ျာမှလည်း တဆဲ နှစ်ယူဇနာ၊ လက်ဝဲမှလည်း တဆဲ နှစ်ယူဇနာ၊ နောက်မှကား စကြဝဠာ အဆုံးတိုင်အောင် တည်လေကုန်၏။ အထက်ကား ကိုးယူဇနာ အထူဟိ၏။ ထိုသို့ မာရ်၏ စစ်သည်ဗိုလ်ပါတို့၏ ဆိုသော ပဲ့တင်ထပ်သော အသံသည်ကား ယူဇနာ တထောင်မှစ၍ မြေကြီးသည် ပြိုအံ့သော အသံ ကဲ့သို့ ကြားလေ၏။ ထိုအခါ၌ မာရ်နတ်သားကား ယူဇနာ တရာ့ ငါးဆယ်ဟိသော ဂီရိမေခလာ ဆင်ကိုစီး၍ လက်ရုံးတထောင်ဖန်ဆင်း၍ အထူးထူးသော လက်နက်တို့ကို ကိုင်၏။ ကြွင်းသော မာရ်၏ ပရိသတ်၌ နှစ်ယောက်သော သူတို့သည် တမျက်နှာမှသည် တမျက်နှာသို့ လက်နက် ကို ကိုင်လျက် အထူးထူးသော အဆင်း၊ အထူးထူးသော မျက်နှာ ဟိ ကုန်သည်ဖြစ်၍ အထူးထူးသော လက်နက်တို့ကို ကိုင်လျက် ဘုရားလောင်း ကို ရံလေကုန်၏။ စကြဝဠာ တသောင်း၌ နေသော နတ်တို့ သည်ကား ဘုရားလောင်းအား ကောင်းချီးပေးသော စကားကို ဆိုကုန်လျက် နေကုန် ၏။ သိကြားမင်းကား ဝိဇယုတ္တမည်သော ခရုသင်းကို မှုတ်လျက် ရပ်၏။ ထိုခရုသင်းသည်ကား အတောင်တရာနှစ်ဆယ် ဟိ၏။ တကြိမ်သာ မှုတ် သည်ဟိသော် လေးလတိုင်တိုင် အသံကိုပြု၍ အသံမဟိသည် ဖြစ်၏။ ကံလနဂါးမင်းသည်ကား လွန်စွာသော အကြောင်းအရာဖြင့် ကျေးဇူး တော်ကို ချီးမွမ်းလျက်လျှင် ရပ်လေ၏။ မဟာဗြဟ္မာကား ထီးဖြူကို ကာလျက် ရပ်လေ၏။ မာရ်၏ စစ်သည်တို့သည် ဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ ချဉ်း ကပ်ကုန်သော် ထိုသိကြား စသော သူတို့တွင် တယောက်သောသူသည်မျှ

၁။ ‘ခွေဇနာ ကေသဒိသာ ကေသဒိသံ အာဝုဓံ ဂဏှန္တာ နာ ဟေသုံ။’
အပဒါန် ၄၊ ပ-၈၅။ ‘တယောက်သောသူရဲ၏ အမှတ်လက်နက်ကရိယာ
နှင့် တယောက်သောသူရဲ၏ အမှတ်လက်နက်ကရိယာတို့ကို မတူစေဘဲ’
(တထာဂတ၊ ပ-၂၁၉) ကျမ်းဆရာကြည့်သောစာမူ၌ သအက္ခရာ ကျလျက်
‘ကေဒိသာ ကေဒိသံ’ ရှိနေပုံ ရသည်။

လည်း တည်ရပ်အံ့သောငှာ ပတတ်နိုင်။ မျက်နှာပြုရာအရပ်သို့လျှင် ပြေးလေကုန်၏။ ကာလနဂါးမင်းလည်း မြေသို့ ရပ်လေ၍ ယူဇနာ ငါးရာ ဟိသော မန္တရမည်သော နဂါးပြည်သို့ သွားလေ၍ လက်နှစ်ဖက်တို့ဖြင့် မျက်နှာကိုဖုံး၍ အိပ်လေ၏။ သိကြားမင်းလည်း ရေသင်းကို လှယ်၍ စကြဝဠာနား၌ ရပ်လေ၏။ မဟာဗြဟ္မာလည်း ထီးဖြူကို ကိုင်၍ ဗြဟ္မာပြည်သို့ သွားလေ၏။ တယောက်သော နတ်သည်မျှ ရပ်နိုင်အံ့သောငှာ မတတ်နိုင်ကုန်။

ဘုရားလောင်း ယောက်ျား မြတ်ကား တယောက်တည်းသာ နေတော်မူ၏။ မာရ်နတ်သားသည် မိမိ ဗရိသတ်ကို ဆို၏။ စစ်သည်အပေါင်းတို့၊ သုဒ္ဓေါဒနမင်း၏ သားဖြစ်သော သိဒ္ဓတ် မင်းသားနှင့် တူသော တပါးသော ယောက်ျား မည်သည် မဟိ။ ငါတို့ ရှေးရှုစစ်ထိုးအံ့သောငှာ မတတ်နိုင်ကုန်သည် ဖြစ်အံ့။ နောက်အဖို့ဖြင့် ထိုးကုန်အံ့ဟု ဆို၏။ ဘုရားလောင်း ယောက်ျားမြတ်လည်း အရပ် သုံးမျက်နှာကို ကြည့်တော်မူ၍ အလုံးစုံသော ထိုနတ်တို့သည် ပြေးလေကုန်သည် ဖြစ်သောကြောင့် ဆိတ်တိတ်သောအကြောင်းကို မြင်တော်မူလေ၏။ တဖန် မြောက်သို့ ကြည့်ပြန်သည်ဟိသော် မာရ်စစ်သည်တို့ ရံလျက် နေသည်ကို မြင်တော်မူလေ၏။ ထိုသို့ မြင်တော်မူသော အခါ၌ ဤလူအပေါင်းတို့သည် ငါတယောက်တည်းကိုသာ အကြောင်းပြု၍ များစွာသော အားထုတ်ခြင်းကို ပြုကုန်သည်။ ဤအရပ်၌ မယ်တော်သည် လည်းကောင်း၊ ခမည်းတော်သည်လည်းကောင်း တပါးသော တစုံတယောက်သော ဆွေမျိုးသည်လည်း မဟိ။ ငါ့အား အခါလေးမြင့် သားမယား စသည်တို့ကို စွန့်၍ ဖြည့်ရသော ဤဆယ်ပါးသော ပါရမီတို့သည်လျှင် ငါ၏ အဆွေအမျိုးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ငါသည် ပါရမီ တို့ကိုသာလျှင် အားပြု၍ ပါရမီတည်းဟူသော လက်နက်ဖြင့် သာလျှင် ခတ်ပုတ်၍ ငါသည် ဤစစ်သည် ဗိုလ်ပါအပေါင်းတို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ အပ်၏ဟု အောက်မေ့တော်မူ၍ ဆယ်ပါးသော ပါရမီတို့ကို ဆင်ခြင်လျက် နေတော်မူ၏။ ထိုသို့ နေတော်မူသော အခါ၌ မာရ်နတ်သားကား လေကိုခတ်စေသဖြင့် လျှင် သိဒ္ဓတ် မင်းသားကို ပြေးစေအံ့ဟု အောက်မေ့လျက် လေပေကို ထစေ၏။ ထို ခဏ၌ပင်လျှင် အရှေ့မျက်နှာမှ လေသည် တက်လတ်၍ တယူဇနာ နှစ်ယူဇနာမျှ လောက်သော တောင်ထွတ်တို့ကို ကျိုးစေ၍

တောခြုံသစ်ပင်တို့ကို အမြစ်နှင့်တကွ လည်းစေ၍ ထက်ဝန်းကျင် ရွာနိဂုံး
 တို့ကို မှန်မှန်ညက်ညက်ပြုခြင်းငှာ တတ်နိုင်သောလေပြင်းကို ထစေသော်
 လည်း ယောက်ျားမြတ်၏ ဘုန်းတန်ခိုးတော်အားဖြင့် ဘုရားလောင်း၏
 အနီးသို့ ရောက်လေလျှင် သင်ကန်းတော်စွန်း လှုပ်စေခြင်းငှာ မတတ်နိုင်
 ကုန်။ ထိုနောင်မှ ရေဖြင့်လွှမ်းစေ၍ သေစေအံ့ဟူ၍ မိုးကြီး သည်းစွာ
 ရွာစေ၏။ ထိုမာရ်နတ်သား၏ အာနုဘော်ဖြင့် တသိန်းသော တိမ်တောင်
 တို့ကို တက်စေ၍ ရွာစေကုန်၏။ မိုးရေ၏အဟုန်ဖြင့် မြေတို့သည် ပေါက်
 လေကုန်၏။ တောသစ်ပင်အစဟိသည်တို့၏ အထက်အဘို့ဖြင့် ကြီးစွာသော
 မိုးတို့သည် လာလတ်သော်လည်း ဘုရားလောင်း၏ သင်ကန်းတော်၌
 တပေါက်မျှ စွတ်စေခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ကုန်။ ထိုနောင်မှ မာရ်နတ်သား
 ကား ကျောက်မိုးကို တက်စေ၏။ ကြီးစွာသော တောင်ထွတ်တို့ကို အခိုး
 အလှံ့ ထွက်စေလျက် ကောင်းကင်ဖြင့်လာ၍ ဘုရားလောင်းအပါးသို့
 ရောက်လျှင် နတ်၏ပန်းကုံးလျှင် ဖြစ်လေ၏။ ထိုနောင်မှ ခတ်ပုတ်တတ်
 သောမိုးကို တက်စေ၏။ တဘက်သောရေယဉ်၊ နှစ်ဘက်သောရေယဉ်၊
 သံလျက်၊ လုံ အစဟိသည်တို့ကို အခိုးအလှံ့ ထွက်စေလျက် ကောင်းကင်ဖြင့်
 လာ၍ ဘုရားလောင်းအပါးသို့ ရောက်လေလျှင် နတ်ပန်းတို့သည် ဖြစ်
 လေကုန်၏။ ထိုနောင်မှ ပြာပူမိုးတို့ကို တက်စေ၏။ ပေါက်ပွင့်အဆင်းနှင့်
 တူသော ပြာပူမိုးတို့သည် ကောင်းကင်ဖြင့် လာလတ်၍ ဘုရားလောင်း၏
 ခြေတော်ရင်းသို့ ရောက်လေလျှင် နတ်ပန်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်၍ ပုဇွန်
 သကဲ့သို့ ကြဲလေကုန်၏။ ထိုနောင်မှ မြေစိုင်မိုးတို့ကို တက်စေ၏။ မီးကျိုး
 အဆင်းနှင့် တူသော မြေစိုင်သည် ကောင်းကင်ဖြင့် လာလတ်၍ ဘုရား
 လောင်း၏ ခြေတော်ရင်းသို့ ရောက်လေသော် နတ်ပန်းတို့သည် ဖြစ်လေ၍
 ကျလေကုန်၏။ ထိုနောင်မှ သဲမိုးတို့ကို တက်စေ၏။ အလွန်သိမ်မွေ့သော
 သဲတို့သည် အခိုးအလှံ့ထွက်ကုန်လျက် လာလတ်၍ ဘုရားလောင်း၏ ခြေ
 တော်ရင်းသို့ ရောက်လေသော် နတ်ပန်းဖြစ်၍ ကျလေကုန်၏။ ထိုနောင်မှ
 ညွန်စိုင်မိုးကို တက်စေ၏။ ထို ညွန်စိုင်မိုးသည်ကား အခိုးအလှံ့ ထွက်
 လတ်၍ ကောင်းကင်ဖြင့် လာလတ်၍ ဘုရားလောင်း၏ခြေရင်းသို့ရောက်
 လေသော် နတ်တို့၏ နံသာပျော့ဖုံး ဖြစ်လေ၍ ကျလေ၏။ ထိုနောင်မှ
 ဤ အမိုက်မှောင်ဖြင့် ကြောက်လန့်စေ၍ သိဒ္ဓတ်မင်းသားကို ပြေးစေအံ့
 ဟူ၍ အမိုက်မှောင်ကို ဖြစ်စေ၏။ ထိုမှောင်သည်ကား အင်္ဂါလေးပါးနှင့်
 ပြည့်စုံသော အမိုက်တိုက်ကဲ့သို့ ကြီးစွာသော အမိုက်မှောင်သည် ဖြစ်၍

ဘုရားလောင်းသို့ ရောက်လေသည်ဟိသော် နေ၏အရောင်ကဲ့သို့ အမှိုက်သည် ပျောက်လေ၏။ အင်္ဂါ လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော မှောင်ထူသည်ကား လေးဘက်ပိတ်သော တိုက်နံရံလည်း ဖြစ်စေ၊ လက္ခယနေ့လည်း ဖြစ်စေ၊ မိုးမှောင်လည်း ကျစေ၊ သန့်ကောင်အခါလည်း ဖြစ်စေ ဤ အင်္ဂါ လေးပါးသည်။ ဤသို့လျှင် ထို မာရ်နတ်သားကား ဤ ကိုးပါးသေးမိုး ရွာခြင်းတို့ဖြင့် ဘုရားလောင်းကို ပြေးစေခြင်းငှာ မတတ်နိုင်သည်ဟိသော် အချင်းတို့၊ အသိုနည်း ပေကုန်ဦးလော့၊ ဤ သိဒ္ဓတ်မင်းသားကို သတ် ကုန်လော့၊ ဖမ်းကုန်လော့၊ ပြေးစေကုန်လော့- ဟု မာရ်နတ်၏ စစ်သည် တို့ကို စေလေ၍ မာရ်နတ်သားကား ဂီရိမေလော မည်သော ဆင်ကို စီး လျက် စက်လက်နက်ကို ယူ၍ ဘုရားလောင်းသို့ ချဉ်းလေ၍ - သိဒ္ဓတ် မင်းသား၊ ထလော။ ဤပလ္လင်ကား သင်၏ပလ္လင် မဟုတ်။ ငါ့ ပလ္လင် တည်း- ဟု ဆို၏။

ဘုရားလောင်းကား မာရ်နတ်သားစကားကို ကြား၍- “မာရ်နတ်၊ သင်ကား ဆယ်ပါးသော ပါရမီတို့ကိုလည်း မဖြည့်။ ဆယ်ပါးသော ဥပပါရမီတို့ကိုလည်း မဖြည့်။ ပရမတ္ထပါရမီတို့ကိုလည်း မဖြည့်၊ စွန့်ခြင်း ကြီး ငါးပါးတို့ကိုလည်း မစွန့်။ အဆွေအမျိုးတို့အကျိုးငှာလည်း မကျင့်။ လူတို့၏အကျိုးငှာလည်း မကျင့်” ။ ထိုအလိုစုံသော ပါရမီတို့ကို ငါသာ ဖြည့်တော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် ဤပလ္လင်ကား သင်၏ပလ္လင်မဟုတ်။ ငါ့ ပလ္လင်သာ ဖြစ်သည်” ဟု ဆိုတော်မူ၏။ မာရ်နတ်သားကား အမျက် ထွက်လေ၏။ အမျက်ကို သည်းမခံနိုင်သည် ဖြစ်၍ ဘုရားလောင်း ယောက်ျားမြတ်အား စက်လက်နက်ကို လွှတ်စေ၏။ သို့ လက်နက်ကား ပါရမီတို့ကို ဆင်ခြင်တော်မူသော ဘုရားလောင်း၏အထက်၌ ပန်းပိတောက် ဖြစ်၍ တည်လေ၏။ ထိုစက်လက်နက်ကား တပါးသော အကြောင်းဖြင့် ထို မာရ်နတ်သားသည် အမျက်ထွက်သဖြင့် လွှတ်လေသည် ဟိသော် တခဲ နက်သော ကျောက်တိုင်သည် ဝါးကို ဖောက်သကဲ့သို့ ပေါက်ခြင်းသို့ ရောက်လေ၏။ ယခု မူကားထိုလက်နက်သည် ပန်းပိတောက်ဖြစ်၍ တည်သည် ဟိသော် ကြွင်းသော မာရ်၏စစ်သည်တို့သည် ယခု သိဒ္ဓတ်မင်းသားသည်

၁။ ဝိမုဉ် ‘ဘုရားဖြစ်အံ့သောအကျိုးငှာ ငါသာကျင့်သည်’ ဟူသော စာပိုဒ် ပါသည်။

ပလ္လင်မှ ထ၍ ပြေးလတံ့ ဟူ၍ ကြီးစွာသော ကျောက်တောင်ထွက်တို့ကို လွှတ်လေကုန်၏။ ထို့ ကျောက်တောင်ထွက်တို့သည်လည်း ပါရမီတို့ကို ဆင်ခြင်တော်မူသော ယောက်ျားမြတ်အား ပန်းကုံးအဖြစ်သို့ ရောက်လေ၍ မြေ၌ ကျလေကုန်သည်။ နတ်တို့သည်လည်း စကြဝဠာ၌ ရပ်ကုန်လျက် လည်ကိုဆန့်၍ ဥက္ခေဒ်ကိုချီလျက် “အချင်း နတ်သားတို့၊ သိဒ္ဓတ်မင်းသားအား အဆင်း၏ တင့်တယ်ခြင်းသို့ ရောက်သော ကိုယ်တော်၏ အဖြစ်သည်ကား ပျက်ခဲ့သည်တကား။ အဘယ်သို့ မာရ်နတ်သည် ပြုလတံ့နည်း” ဟု ကြည့်ကြကုန်၏။ ထို့နောင်မှ ဘုရားလောင်းကား ပါရမီကို ဖြည့်သော ဘုရားလောင်းတို့အား ဘုရားဖြစ်အံ့သောနေ့၌ ရောက်သော ပလ္လင်သည်ကား ငါ့အားသာလျှင် ရောက်သည်တကား ဟူ၍ မာရ်နတ်သားကို ဆိုတော်မူ၏။ “မာရ်နတ်သား၊ သင်အလှူပေးသော အဖြစ်ကို အဘယ်သူသည် သက်သေဖြစ်သနည်း” ဟု ဆိုတော်မူသော် မာရ်နတ်သားကား “ဤမျှသော ငါ၏စစ်သည်တို့သည် သက်သေဖြစ်တော့သည်” ဟု ဆို၍ မာရ်၏စစ်သည်သို့ ရှေးရှုလက်ကို ဆန့်လေ၏။ ထိုခဏ၌ပင်လျှင် မာရ်၏စစ်သည် ဗိုလ်ပါတို့သည် ငါသက်သေ၊ ငါသက်သေ ဟူ၍ သက်သေခံလေကုန်၏။ ထိုသို့ဆိုသော အသံသည်ကား မြေကြီးပြိုအံ့သကဲ့သို့ဖြစ်၏။ ထိုအခါ၌ မာရ်နတ်သားကား ဘုရားလောင်းကို ဆို၏။ “သိဒ္ဓတ်မင်းသား၊ သင်သည် အလှူပေးသောအဖြစ်သည်ကား အဘယ်သူသည် သက်သေဖြစ်သနည်း” ဟု မေးပြန်၏။ ဘုရားလောင်း ယောက်ျားမြတ်ကား—“သင်အား ရှေးဦးစွာ အလှူပေးသောအဖြစ်၌ စိတ်ဟိသောသူသည် သက်သေဖြစ်သည်။ ငါ့အား တမူကား ဤအရပ်၌ စိတ်ဟိသော တစုံတယောက်သော သက်သေမည်သည် မဟိ။ ထိုသို့သော်လည်း ဖြစ်စေဦး၊ ငါသည် ကြွင်းသောကိုယ်အဖြစ်တို့၌ အလှူပေးသော အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ဝေဿန္တရာကိုယ်အဖြစ်၌ တည်၍ ငါသည် ခုနစ်ပါး ခုနစ်ကြိမ်ပေးသော ကြီးစွာသော အလှူကိုလည်းကောင်း ရှေးဦးစွာ ပေးသောအလှူ၌ စိတ်မဟိသော ဤမြေကြီးသည်လျှင် သက်သေဖြစ်တော့

၁။ ‘သိဒ္ဓတ်မင်းသားကား အဘယ်သို့ ပြုနိုင်ပါလိမ့်မည်နည်း’
မာလာလင်္ကာရ ၆၆။

၂။ ‘တိဋ္ဌတု တာဝ မေ အဝသေသ အတ္တဘာဝေသု ဒိန္နဒါနံ’ (အပဒါနိ
ဋ္ဌ၊ပ-၈၈)ကြွင်းသော ကိုယ်အဖြစ်တို့၌ အလှူပေးသောအဖြစ်ကို ထားဦး။

သည်” ဟူ၍ သင်ကန်းတော်အကြားမှ လက်ျာလက်ရုံးတော်ကို ဆန့်၍ “ငါသည် ဝေဿန္တရာကိုယ်၏ အဖြစ်၌ ဖြစ်တော်မူသောအခါ ခုနစ်ပါးသော အလှူကို ခုနစ်ကြိမ်ကြီးစွာသော အလှူကို ပေးတော်မူသောအဖြစ်ကို နှင်မြေကြီးသည် သက်သေဖြစ်သလော မဖြစ်သလော” ဟု မြေကြီးသို့ ရှေးရှုလက်ကို ဆန့်၍ သက်သေ ညွှန်တော်မူလေ၏။ မြေကြီးကား “ယောက်ျားမြတ်၊ အကျွန်ုပ်သည် ထိုသို့အလှူပေးသောအခါ အကျွန်ုပ်သည် သက်သေဖြစ်တော့သည်ဟူ၍ မြည်တမ်းခြင်းအရာဖြင့်လည်းကောင်း၊ မြည်တမ်းခြင်း အထောင်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ မြည်တမ်းခြင်း အသိန်းဖြင့်လည်းကောင်း မာရ်၏စစ်သည်ကို ဆဲရေးသကဲ့သို့ တုန်လှုပ်လေ၏။ ထိုနောင်မှ အလှူပေးသော ဘုရားလောင်းသည် - သိဒ္ဓတ်မင်းသား၊ သင်မင်းသားသည် ပေးသော ကြီးသော အလှူသည်ကား မြတ်သောအလှူတည်း-ဟု ဝေဿန္တရာကိုယ်အဖြစ်၌ ပေးလှူသောအလှူကို သုံးသပ်သည် ဟိသော် ယူဇနာ တရာ့ငါးဆယ်ဟိသော ဂိရိမေခလာမည်သော ဆင်သည် ပုဆစ်တုပ်လေ၏။ မာရ်၏စစ်သည်တို့သည်လည်း ထိုထိုသော အရပ်မျက်နှာသို့ ပြေးလေကုန်၏။ နှစ်ယောက်သော သူတို့သည် ခရီးတကြောင်းတည်း သွားအံ့သောငှာ မတတ်နိုင်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဥက္ကောင်း၌ဆင်သော တန်ဆာဘလာ၊ ဝတ်ရုံသော ပုဆိုးကိုစွန့်၍ ရှေးရှုရာ ဇေးရှုရာ အရပ်သို့သာလျှင် ပြေးလေကုန်၏။ ထိုနောင်မှ နတ်အပေါင်းတို့သည် ပြေးသော မာရ်၏ စစ်သည်ကိုမြင်၍ - မာရ်နတ်သားသည် ရှုံးလေပြီ၊ သိဒ္ဓတ်မင်းသားသည် အောင်လေပြီ။ အောင်သောသူအား ပုဇွန်ခြင်းကို ပြုအံ့ဟု နတ် နဂါး ဂဠုန် ဗြဟ္မာတို့သည်ကား အဆင့် အဆင့်အားဖြင့် ကြွေးကြော်လေကုန်၍ ပန်းနံသာ အစဟိသည် လက်စွဲကုန်လျက် ယောက်ျားမြတ်၏ အနီးဖြစ်သော ပလ္လင်သို့သွားလေကုန်၏။ ဤသို့ မာရ်နတ်သားတို့သည် ပြေးလေသည် ဟိသော် နတ်အပေါင်းတို့သည် ဘုန်းအသရေနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားအား အောင်တော်မူသည်သာလျှင် ဖြစ်သည်။ ဤမာရ်ယုတ်သည်ကား ရှုံးသည်သာ ဖြစ်သည်။ ဤသို့လျှင် ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ကြွေးကြော်လေကုန်၏။ နဂါး ဂဠုန် ဗြဟ္မာတို့သည်လည်း ဤကဲ့သို့လျှင် ဝမ်းမြောက်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ကြွေးကြော်လေကုန်၏။ ကြွင်းသော စကြဝဠာ တသောင်းတို့၌လည်း နတ်တို့သည် ပန်းနံသာ နံသာပျောင်း စသည်တို့ဖြင့် ပုဇွန်ကုန်သည် ဖြစ်၍ အထူးထူး အပြားပြားကုန်သော ကောင်းချီးစကားတို့ကိုလည်း ဆိုကုန်လျက် တည်

ကုန်၏။ ဤသို့ နေမဝင်မီလျှင် ယောက်ျားမြတ်ကား မာရ်၏ အားကို ဖျက်ဆီးတော်မူ၍ သင်ကန်းတော် အထက်၌ ကျကုန်သော ဗောဓိအရွက် အညွန့်တို့သည် နီသော သန္တာဆိုင်တို့ဖြင့် ပုဇွန်သကဲ့သို့ ဖြစ်လေ သတည်း။ ။ ဤသို့ ဘုရားလောင်းသည် မြေကို သက်သေတည်တော်မူ၍ မာရ်နတ်သား ပြေးသောအရာ၌ အချို့သော သူတို့သည် မြေကိုသက်သေ တည်တော်မူလျှင်ပင် မြေက ဝသုန္ဒရေပေါ်တည့်၍ ဆံရေစက်စက် ခါလိုက်လျှင်ပင် မာရ်နတ်သား ပြေးလေသည် ဟူ၍ ဆိုကြကုန်သည်။ မှတ်လည်း မှတ်ကြကုန်သည်။ ထိုသို့ မှတ်ခြင်းသည်ကား ဥမှိုင်လိုင်ခေါင်း တံခွန်စသည်တို့၌ ဆံရေခါသည့်အဟန် မိန်းမရုပ် ရေးကြကုန်သည်။ ထုကြ ကုန်သည်တို့ကို မြင်ကုန်၍ မှတ်ကြကုန်သည်။ ကျမ်းဂန်၌ လာသည် မဟုတ်။ ပရိကပ္ပကြံ၍သာ ပြုလေကုန်သည်။ ထိုသို့ ပြုခြင်းကား ပထဝီ သဒ္ဒါသည် ဣတ္ထိလိင် ဖြစ်သောကြောင့် မိန်းမဖြစ်ရာ၏ ဟူ၍ မိန်းမရုပ် ရေးလေကုန်သည်။ ထိုသို့ အလူပေးတော်မူလေတိုင်း၊ ရေစက်ချတော်မူ လေတိုင်း သည်ကိုအကြောင်းပြု၍ ဆံရေခါဟန် ဟူ၍ ရေးကြလေကုန် သည်။ ထိုသို့ကြံခြင်းသည်ကား ကျမ်းဂန်လာသည် စကားနှင့် ချွတ်လွဲ သည် ဖြစ်သောကြောင့် မမှတ်အပ်။ ကျမ်းဂန် လာသည်ကား- ဝစန သမနန္တရံ မဟာပထဝီ ဝိဘဇ္ဇိတွာ အပရိသံ မာရံ ပထဝီအဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ ပလာပေတိ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် လာသည်ကို ပါဠိတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကား မြေကြီးကို သက်သေတည်တော်မူကုန်သော အခြားမဲ့၌လျှင် မြေကြီးသည် ကွဲပြား၍ စစ်သည်နှင့် တကွသော မာရ်နတ်သားကို မြေ၌စောင့်သော နတ် တို့သည် ပြေးစေကုန်သည်။ ဤသို့လျှင် ဓမ္မတာ သဘောအားဖြင့် စိတ် မဟိသော ဤမြေကြီးသည် တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ကွဲပြားခြင်း၊ အသံဖြစ်ခြင်းတို့ သည် ဖြစ်လေကုန်သည်။ ဤစကားကိုကား အသိအမြင်နည်းသော သူတို့ သာ ယူကုန်ရာသည်။ ဗဟုသုတ အကြားအမြင် များသော ပညာ ဟိတို့ သည်ကား မယူကုန်ရာ။ ဤသို့လျှင် ကျမ်းဂန်လာသည်နှင့် ချွတ်လွဲသော ကြောင့် မမှတ်ကုန်ရာ၊ မယုံကြည်ကုန်ရာ။

ဤသို့လျှင် သဗ္ဗညု ရှင်တော် ဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူမီ ညဦး ယံ၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ဉာဏ်ကို ရတော်မူသည်။ သန်ကောင်ယံ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ကို သုတ်သင်တော်မူ၍ မိုးသောက်ယံ၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ဉာဏ်ကို သက်စေ၏။ ထိုအခါ၌ တဆဲ နှစ်ပုဒ်ဟိသော ပစ္စယာကာရကို

အနုလောမ ပဋိလောမအားဖြင့် ဆင်ခြင်တော်မူသော သဗ္ဗညုရှင်စော
ဘုရားအား တသောင်းသော လောကဓာတ်သည် ရေအဆုံး တိုင်အောင်
တဆဲ နှစ်ကြိမ်စေ့အောင် တုန်လှုပ်လေ၏။ ဘုရားလောင်း ဖြစ်တော်မူသော
ယောကျ်ားမြတ်သည် တမူကား တသောင်းသောလောကဓာတ်ကို ပဲ့တင်
ထပ်လျက် အရုဏ်တက်သော အခါ၌ သဗ္ဗညုဉာဏ်ကို ရတော်မူသည်
ဟိသော် တသောင်းသော လောကဓာတ်သည် တန်ဆာ ဆင်လေ၏။
အရှေ့စကြဝဠာအဝန်း၌ စိုက်သော တံခွန် ကုက္ကားတို့သည် အနောက်
စကြဝဠာအဝန်းသို့ ထိလေ၏။ အနောက် စကြဝဠာ အဝန်း၌ စိုက်သော
တံခွန်ကုက္ကားတို့သည်လည်း အရှေ့ စကြဝဠာသို့ ထိလေ၏။ ထို့အတူ
တောင်စကြဝဠာ အဝန်း၌ စိုက်သော တံခွန်ကုက္ကား၊ မြောက်စကြဝဠာ
အဝန်း၌စိုက်သော တံခွန်ကုက္ကားတို့သည်လည်း တောင်စကြဝဠာကို ထိ
လေ၏။ မြေကြီးအပြင် စကြဝဠာ အဝန်း၌ စိုက်ကုန်သော တံခွန်ကုက္ကား
တို့သည်ကား ပြဟွာပြည်သို့ ထိ၍ တည်လေကုန်၏။ တသောင်းသော
စကြဝဠာ၌ ဟိကုန်သော အသီးအပွင့်ကို ဆောင်ကုန်သော သစ်ပင်တို့
သည်လည်း သီးပွင့်လေကုန်၏။ စကြဝဠာ အဆုံးတို့၌ ယူဇနာရှစ်ထောင်
ဟိသော လောကန္တရက် ငရဲ၌ ဖြစ်ကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်ကား နေ
ရောင်ဖြင့် လင်းဘူးသည် မဟိကုန်။ ထိုသို့ ဘုရား ဖြစ်တော် မူသော
အခါ၌ကား တက္ကနက် လင်းလေကုန်၏။ ယူဇနာ ရှစ်သောင်း လေး
ထောင်နက်သော မဟာသမုဒ္ဒရာ ရေသည်လည်း မြိန်သောရေဖြစ်လေ၏။
မြစ်ရေတို့သည်လည်း မစီးကုန်၊ တန့်၍ နေကုန်၏။ သူကန်းတို့သည်လည်း
မြင်လေကုန်၏။ နားပင်းသော သူတို့သည်လည်း ကြားလေကုန်၏။ ဆွန့်အ
ခြင်းစသော သူတို့သည်လည်း ဆွန့်ခြင်း၊ အခြင်း ကင်းလေကုန်၏။ ဤသို့
လျှင် အတိုင်းမသိသော အသရေ၏ တင့်တယ်ခြင်းဖြင့် ပုဇွော်ကုန်လျက်
ယောကျ်ားမြတ်ကား များသော အပြား ဟိကုန်သော အံ့ဖွယ်သော
သဘော တရားတို့သည် ထင်ရှားဖြစ်ကုန်လျက် သဗ္ဗညု ဉာဏ်ကို ရတော်
မူ၍ ခပ်သိမ်းသော ဘုရားတို့သည် စွန့်တော်မမူအပ်သော ဥဒါန်းစကား
ဖြင့် အနေကဇာတိသံသရာ-အစဟိသော ဥဒါန်းဂါထာကို ရွတ်တော်မူ
သတည်း။

ဤသို့ ဘုရားဖြစ်တော်မူသော အရာ၌လည်း ဗေဒင်ကို နှလုံးပြုသော
သူတို့သည် ဗေဒင်အခါသို့ လိုက်၍ ယူဖွယ် ဟိသည်။ အဘယ်သို့ ယူဖွယ်

ဟိသည့်နည်းဟူမူကား မြတ်စွာဘုရားသည် ညဦးယံ၌ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်ကို ရတော်မူသည်။ သန်ကောင်ယံ၌ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ကို ရတော်မူသည်။ မိုးသောက်ယံ၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို အနုလောမ ပဋိလောမအားဖြင့် ဆင်ခြင်တော်မူ၍ အရုဏ်တက်သောအခါ၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူသည် ဟူသောကြောင့် ကဆုန်လပြည့်ကျော် တရက်သို့ ရောက်သည်တကားဟူ၍ ယူဖွယ်ရှိ၏။ အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ယူဖွယ်ဟိသနည်းဟူမူကား ဗေဒင်အလျောက် သန်လုံကစ၍ပင် တရက်သို့ ဝင်လေပြီ။ ထို့ကြောင့် ဤ၌တုံသည့်လည်း ကဆုန်လပြည့်နေ့ သန်လုံကစ၍ အရုဏ်တက်မှ ဘုရားဖြစ်တော်မူသောကြောင့် လပြည့်ကျော် တရက်မှစ၍ ဘုရားဖြစ်သည် ဟူ၍ ယူဖွယ် ဟိသည်။ ထိုသို့သော အယူကို အဘယ်သို့ ပယ်အံ့သနည်း ဟူမူကား ဗေဒင်၌မူကား ထိုသို့ယူသည် မှန်၏။ ပိဋကတ်တော်၌မူကား ယင်းသို့မယူ။ မယူသေးအကြောင်းကို ဆိုပါလော့ ဟူမူကား အရုဏ်၏ အဆုံးအဖြတ်၌ ယနေ့ နံနက် အရုဏ်တက်သောအခါမှ စ၍ နေဝင်သည်တိုင်အောင် ညဦးယံ၊ သန်ကောင်ယံ၊ မိုးသောက်ယံ၊ ဤသို့ ညဉ့်၏ အဆုံး၌ ရောင်နီလာ၍ အရုဏ်တက်သည်တိုင်အောင် တနေ့နှင့်တညဉ့်သည် တရက်ဟူသော အဆုံးအဖြတ် ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ဝိသာခါပုဏ္ဏမံ ဟူ၍ ကဆုန်လပြည့်နေ့ နံနက် အရုဏ်တက်သည်မှစ၍ အစဉ်အတိုင်း နှိုဂဏှာဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မူ၍၊ နေရဉ္စရာမြစ်၌ ရွှေခွက်ကို မျှောတော်မူ၍၊ သောတ္ထိယလုလင် လှသော မြက်ရှစ်ဆုပ်ကို ခံတော်မူ၍၊ ထိုမြက်ကို ခင်း၍ နေတော်မူပြီးမှ မာရ်စစ်သည် ရောက်၍ နေမဝင်မီ မာရ်စစ်သည်ကို အောင်တော်မူ၍ ညဦးယံ၊ သန်ကောင်ယံ၊ မိုးသောက်ယံ ကုန်၍ ညဉ့်၏ အဆုံးအရုဏ်တက်သောအခါ၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူသည်ဟူ၍ ကျမ်းဂန်လာသောကြောင့် တညဉ့်နှင့် တရက် အပိုင်းအခြား ပြတ်သည်ကို ဆိုသောကြောင့် ကဆုန်လပြည့်နေ့၏ အပိုင်းအခြားသည် နံနက် အရုဏ်တက်သည်မှ စ၍ တနေ့နှင့် တညဉ့်ပတ်လုံး မိုးသောက်ယံ ဆုံး၍ အရုဏ် တက်မှသာလျှင် လပြည့်နေ့၏ အပိုင်းအခြား ပြတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝိသာခါပုဏ္ဏမာယံ ဟူ၍ ဟောတော်မူလေသည်။ (ဓမ္မရာသီ ဟူသော ဝတ္ထုကို ပြုသော ဆရာတုံသည့်လည်း ဗေဒင်အခါသို့ လိုက်၍ ကဆုန်လပြည့်ကျော် တရက်နေ့သို့ ရောက်မှ ဘုရားဖြစ်သည်ဟူ၍ ယူသည်။ ထိုသို့ ယူခြင်းသည်ကား ပိဋကတ်တော်၌ လာသည်နှင့် မညီ။ ချွတ်လုံသည် ဖြစ်သောကြောင့် မမှတ်ရာ။ အကယ်၍ ကဆုန်လပြည့်နေ့ညဉ့်၏ အရုဏ်တက်သောအခါသည်

လပြည့်ကျော်တရက် ဝင်ပြီတကား၊ ဝိသာခါပုဏ္ဏားယ ပါဠိပဒိကေ ဟူ၍ ဝါဆိုသော အရာတို့၌ လာသကဲ့သို့ ပိဋကတ်တော်၌ လာရာတော့သည်။ အဋ္ဌကထာကျမ်းဆရာတို့သော်လည်း ပါဠိပဒိကေ ဖွင့်ကုန်စုတော့သည်။ ဝိနည်းမဟာဝါ အဋ္ဌကထာတို့၌လည်း “သဗ္ဗညုတံ ပတ္တ သမနန္တရ မေဝ အရုဏော ဥဂ္ဂစ္ဆိ” ဟူ၍ သာ ဆိုတော်မူသည်။ ပါဠိပဒိကေ ဟူ၍ ဆိုတော်မမူ။ ဘုရားဖြစ်တော်မူသော အခြားမဲ့၌ပင်လျှင် အရုဏ် တက်လေသည် ဟူ၍ ဆိုတော်မူလေသည်။ ဗုဒ္ဓဝင်ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ၊ အပဒါန် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ စသော ကျမ်းတို့၌လည်း ကဆုန်လပြည့်နေ့ ဘုရား ဖြစ်တော်မူသည်ကိုသာ ကျမ်းဂန်၌ များစွာပင် ဆိုတော့သည်။ ထို့ကြောင့် ထို ဓမ္မရာသီကို စီရင်သော ဆရာစကားသည် ကျမ်းဂန်၌ မလာသောကြောင့် အတ္တနော မတိသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မယူ မမှတ်အပ်သတည်း။^{၁)} ယင်းသို့ အရုဏ်တက်သောအခါ၌ ဘုရားဖြစ်တော်မူသော အကြောင်းကိုကား ဆိုပြီ။ အရုဏ်အကြောင်းကို ဆိုပါလေ။ ထိုအရုဏ်သည် အဘယ်သို့သော အချိန်၌ တက်သနည်း ဟူမူကား မိုးသောက်ယံ၌ အရှေ့မျက်နှာအရပ်မှ ရောင်နီလာသောအခါမှ အရုဏ်တက်၏။ ထိုအကြောင်းကို သာဓကဆောင်၍ ဆိုပါလော့ ဟူမူကား “သုရဿော ဒယတော ပုဗ္ဗ၊ ဌိတရံသိ သိယာရုဏော” ဟု အဘိဓာန်ကျမ်း၌ လာသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုကျမ်း၏ အဖွင့်ဖြစ်သော ဋီကာကျမ်း၌- “သုရိယဿ ဥဒယတော ပုဗ္ဗေ ဥဌိတရံသိ ဥဂ္ဂဘရံသိ အရုဏောနာမ” ဟူ၍လည်းကောင်း လာသောကြောင့် သိရသတည်း။ ထို ပါဠိတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကား နေတက်သောအခါမှ ရှေးဦးစွာ တက်သော ရောင်ခြည်သည် အရုဏ်မည်၏ ဟုလိုသတည်း။ တနည်းလည်း ထိုကျမ်း၌ ၎င်းပင် လာသည် “အရုဏော ကိဉ္စိရတ္တောထ” “ကိဉ္စိရတ္တော အဗျတ္တရတ္တဝဏ္ဏော အရုဏောနာမ၊ တထာ မစ္ဆဿ စက္ခုဝိယ” ဟူ၍ လာသည်။ မပြန်လွန်းသော နီသော အဆင်း

၁။ ပါဠိကျော်အဋ္ဌကထာ ၂၃၇။ ‘သဗ္ဗညုတပုတ္တိ’
 ၂။ () ဤကွင်းအတွင်းရှိ စာများ ဝိမူ၌ မပါ။
 ၃။ အဘိဓာန် * ၆၅။
 ၄။ အဘိဓာန်ဋီကာ ၃၈။
 ၅။ အဘိဓာန် * ၉၇။
 ၆။ အဘိဓာန်ဋီကာ ၅၃။

သည် အရုဏ်အဆင်း မည်သည်။ ဥပမာ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း ဟူမူကား ငါး၏ မျက်စိအဆင်းကဲ့သို့ စဉ်းငယ်နီသော အရောင်သည် အရုဏ် မည်သတည်း။ ဝိမတိ ဝိနောဒနီ ကျမ်း၌လည်း “အရုဏောတိ စေတ္ထ သူရိယဿ ဥပဂမနတော ပုဗ္ဗစရော၊ ဝဇုနသနရတ္ထော ပဘာဝိသေသောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော” ဟူ၍ လာသည်။ နေထွက်သည်မှ ရှေးဦးစွာ တိုးပွားသော နီသော အရောင်အထူးသည် အရုဏ် မည်၏။ ဤသို့ ကျမ်းဂန်တို့၌ လာသောကြောင့် ရောင်နီလာစသောအခါမှစ၍ အရုဏ်တက်၏ ဟူ၍ မှတ်အပ်သတည်း။ ဤသို့သော အရုဏ်၏ အဆုံးအဖြတ်၌ အချို့သော ဆရာမြတ်တို့သည် အယူဝါဒ ကွဲပြားကုန်သည်။ ထိုသို့ကဲ့သောကြောင့် အရုဏ်၏ အဆုံးအဖြတ်ကို တောင်ဘီလာပဌမ အဒိကမ္မိက ဖြစ်တော်မူသော ငါတို့ ဆရာတော် အကျော်သည် ဝိနယာလင်္ကာရ ဒွိကာကျမ်းကို ပြုတော်မူရာ၌ များစွာသော ပဌပဒတို့ကို ဆောင်၍ ကျယ်ဝန်းစွာ ဆုံးဖြတ်တော်မူလေပြီ။ အရုဏ်အဆုံးအဖြတ်ကို သိလိုသော ပညာဟိတို့သည် ထိုကျမ်း၌ ဆုံးဖြတ်သော စကားကို မှတ်ကုန်ရာ၏။

ဤသို့လျှင် သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရားသည် ဥဒါန်းကျူးတော်မူ၍ အောင်အပ်သော ပလ္လင်၌ နေတော်မူသော မြတ်စွာ ဘုရားအား ဤသို့သော အကြံတော် ဖြစ်သည် ဖြစ်၏။ ငါကား လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး ဤ ပလ္လင်ကြောင့် ကျင်လည် ရလေပြီ။ ဤမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး ဤပလ္လင်ကြောင့်သာလျှင် တန်ဆာဆင်သော ဥက္ခောင်းကို ဖြတ်၍ လှူသည်။ မျက်စိတို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ နှလုံးသည်းပွတ်ကိုသော်လည်းကောင်း ထုတ်၍လှူသည်။ ဇာလီ သတို့သားနှင့် တူသော သားကိုလည်းကောင်း၊ ဂဏှာဇိန် သတို့သမီးနှင့် တူသော သမီးကိုလည်းကောင်း၊ မဒ္ဒိ မိဘုရားနှင့်တူသော မယားကိုလည်းကောင်း တပါးသော သူတို့၏ ကျွန်အကျိုးငှာ လှူတော်မူသည်။ ဤ ငါ၏ပလ္လင်သည် အောင်အပ်သော ပလ္လင်လည်း ဖြစ်သည်။ မြဲမြံသော ပလ္လင်လည်း ဖြစ်သည်။ ဤပလ္လင်၌နေလျက် ငါ၏ အကြံတို့သည် ပြည့်စုံသည်။ ရှေးဦးစွာ ဤပလ္လင်မှ ငါ မထသေး ဟူ၍ ကြံတော်မူလျက် ကုဋေတသိန်း မကသော သမာပတ်တို့ကို ဝင်တော်မူသည် ဖြစ်၍ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး ထိုပလ္လင်၌သာ

လျှင် နေတော်မူ၏။ ထိုသို့နေတော်မူသောအခါ၌ အချို့သော နတ်တို့သည် ကြံကုန်သည်။ ယခုကား သိဒ္ဓတ်မင်းသားသည် ပြုစုပေးသောကိစ္စဟိန္ဒူ နေသည် မဟုတ်တုံလော။ ပလ္လင်၌ တပ်ခြင်းကို မစွန့်နိုင်ဟူ၍ နေသည် မဟုတ်တုံလော။ ပလ္လင်၌ တပ်ခြင်းကို မစွန့်နိုင်ဟူ၍ ဤသို့သော အကြံသည် ဖြစ်သတည်း။ သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရားကား ထိုနတ်တို့၏ အကြံကို သိတော်မူ၍ ကောင်းကင်သို့ တက်တော်မူလေ၍ ယမိုက်ပြာဋိဟာကို ပြတော်မူလေ၏။ ပေခမဏ္ဍိုင်၌ ပြတော်မူသော ပြာဋိဟာ၊ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့၏ အစည်းအဝေး၌ ပြတော်မူသော ပြာဋိဟာ၊ ပါတလိပုတ်ပြည် အစည်းအဝေး၌ ပြတော်မူသော ပြာဋိဟာ၊ ဤအလုံးစုံသော ပြာဋိဟာသည်ကား ကဏ္ဍမ္မ မည်သော သုရက်ပင်၏ အနီး၌ ပြတော်မူသော ပြာဋိဟာနှင့် တူသတည်း။ ဤသို့လျှင် ရှင်တော်ဘုရားသည် ဤသို့သော ပြာဋိဟာဖြင့် နတ်တို့၏ အကြံကို ငြိမ်းစေပြီး၍ ပလ္လင်တော်မူအတန်ငယ် အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ်၌ ရပ်တော်မူ၍ ဤပလ္လင်၌ ငါသည် သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်ကို သိတော်မူသည်။ ဤသို့လျှင် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး ဖြည့်တော်မူသော ပါနမိတေဒ်တို့၌ အကျိုးအားဖြင့် ဖြစ်သော ပလ္လင်တော်ကို မမှိတ်သော မျက်စိဖြင့် ကြည့်တော်မူလျက် ခုနစ်ရက်ကို လွန်တော်မူစေ၍၊ ထို အရပ်သည်ကား အနိမ္မိဿ စေတီမည်၏။ ထိုနောင်မှ ရှင်တော်ဘုရားသည် ပလ္လင်တော်နှင့် ရပ်တော်မူသည်အကြား၌ ရတနာစင်္ကြံကို ဖန်ဆင်းတော်မူ၍ စင်္ကြံသွားတော်မူလျက် ခုနစ်ရက်ကို လွန်စေတော်မူ၏။ ထိုအရပ်သည်ကား စင်္ကြံမနစေတီမည်၏။ လေးခုမြောက်သော သတ္တာဟ၌ ဗောဓိပင်မှ အနောက်မြောက်ထောင့်အရပ်၌ နတ်တို့သည် ရတနာသရမည်သော ရွှေအိမ်ကို ဖန်ဆင်းကုန်၏။ ထို ရွှေအိမ်၌ သဗ္ဗညု တရားမင်းဘုရားသည် ထက်ဝယ်ဖွဲ့လျက် နေတော်မူ၍ အဘိဓမ္မာပိဋကတ်ကိုအကြွင်းမဟိသောအားဖြင့် ဤရွှေအိမ်၌ အနန္တနယဖြစ်သော သမန္တပဋ္ဌာန်းကို ဆင်ခြင်တော်မူလျက် ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး လွန်တော်မူစေ၏။ အဘိဓမ္မာကို ဆောင်သော အရှင်ထေရ်မြတ်တို့ကား ရတနာသရ မည်ကြောင်းကား အဘိဓမ္မာ ခုနစ်ကျမ်းတို့ကို ဆင်ခြင်

တော်မူရာ အရပ်ဖြစ်သော ရွှေအိမ်ကို ရတနာသရ ဟု ဆိုအပ်၏။ ဟူ၍ ဆိုတော်မူကုန်သတည်း။ ဤနှစ်ပါးသော အမည်တို့ကို ပရိယာယ်အားဖြင့် ရှဉ်အပ်ကုန်။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါးစုံသော ထိုအမည်တို့ကို ယူအပ်သည် သာလျှင်တည်း။ ထိုအခါမှစ၍ တမူကား ထိုအရပ်သည် ရတနာသရ စေတီမည်၏။

ဤသို့လျှင် သဗ္ဗညု ရှင်စောဘုရားသည် ဗောဓိပင်၏ အနီး၌သာလျှင် လေးခုမြောက်သော သတ္တာဟတို့ကို လွန်တော်မူစေ၍ ငါးခုမြောက်သော သတ္တာဟ၌ ဗောဓိပင်၏ အနီးမှသည် အဇပါလပြင်ညောင်ပင်၏ အနီးသို့ ကပ်တော်မူလေ၏။ ထိုအဇပါလ ညောင်ပင်၌လည်း တရားကို ဆင်ခြင် တော်မူလျက် ဝိမုတ္တိချမ်းသာကို ခံစားတော်မူလျက် နေတော်မူ၏။ ထိုအခါ၌ မာရ်ယုတ်သည်ကား ဤမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး ပြေးလေပြေးသည်ဖြစ်၍ ချသောစိတ်ဟိသော်လည်း ဤသိဒ္ဓတ်မင်းသား၏ တစုံတခုသော တုန်လှုပ်ခြင်းကိုမျှ မမြင်။ ယခု ဤမင်းသားသည် ငါ၏

- ၁။ အာဘိဓမ္မိကာ ပနာဟု ရတနသရံနာမ န သတ္တရတနမယံ ဂေဟံ၊ သတ္တာနံ ပန ပကရဏာနံ သမ္မသိတဌာနံ ရတနသရန္တိ ဝုဇ္ဇတီတိ။’ အပဒါန် ၄၂၊ ၂။ အဘိဓမ္မာဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုက ‘ရတနာသရ မည် သည်မှာ ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့်ပြီးသောအိမ် မဟုတ်။’ (အဘိဓမ္မာ) ခုနစ် ကျမ်းကို ဆင်ခြင်သုံးသင်ရာဌာနကို ရတနာသရဟု ဆိုအပ်၏’ဟု ဆိုကြ ကုန်၏။
- ၂။ ‘ယသ္မာ ပနေတ္ထ ဥဘောပေဒတ ပရိယာယေန ယုဇ္ဇန္တိ’ အပဒါန် ၄၂၊ ၂။ ဤအရာ၌ အမည်နှစ်မျိုးလုံးပင် ပရိယာယ်အားဖြင့် သင့်လျော်ကြ၏။
- ၃။ လေးခုသော သတ္တာဟတို့ကို ဖြစ်သင့်သည်။
- ၄။ ‘တ္ထေကံ ကာလံ အနုဗန္ဓန္တော ဩကာရာပက္ခောပိ ဣမဿ ကိဉ္စိ ခလိတံ အဒ္ဓာသံ။’ အပဒါန် ၄၂၊ ၂။ ‘ဤမျှလောက်သော ကာလပတ်လုံး အစဉ်တစိုက် လိုက်၍ ယုတ်မာသော အပြစ်ကို ကြည့်ရှုပါသော်လည်း ဤ ရဟန်းကြီး၌ တစုံတခုမျှ ချွတ်ချော်သောအရာကို ငါမမြင်ချေ။’ (မာလာ လင်္ကာရ-၇၇) ‘ခုနစ်နှစ်ကြာ အပြစ်တင်ရန် အခွင့်အပေါက်ကို ရှာကြံ လျက် မြတ်စွာဘုရားနောက်သို့ တကောက်ကောက် လိုက်ခဲ့ပါသော်လည်း အပြစ်တင်ရန် အမှုအပေါက်ကို အဏုမြူလောက်မျှပင် မရရှိခဲ့ရကား’ (မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ၃-၃၇၅)။ [ပေမူ ၂ စောင်လုံး၌ ‘တုန်လှုပ်ခြင်း’ ဟု ရှိနေသည်။ ကျမ်းပြုဆရာတော် ကြည့်ရသော အပဒါန်အဋ္ဌကထာ စာမူ၌ ‘ခလိတံ’အစား ‘စလိတံ’ ရှိနေပုံရသည်။]

အရာကို လွန်လေပြီဟု ကြံအောက်မေ့လျက် ခရီးမ၌ နေ၍ တဆဲခြောက်
ပါးသော အကြောင်းကိုကြံလျက် မြေ၌ တဆဲခြောက်ခုသော အရေး
တို့ကို သားလေ၏။ ငါကား ဤသိဒ္ဓတ်မင်းသားကဲ့သို့ ဒါနပါရမီကိုလည်း
မပြည့်ချေ။ ထို့ကြောင့် ဤသိဒ္ဓတ်မင်းသားနှင့် တူသည်မဖြစ်ဟူ၍ တခု
သော အရေးကို သား၏။ ထိုကဲ့သို့ သီလပါရမီ၊ နိက္ခမပါရမီ၊ ညာပါရမီ၊
ဝီရိယပါရမီ၊ ခန္တီပါရမီ၊ သစ္စာပါရမီ၊ အဓိဋ္ဌာန်ပါရမီ၊ မေတ္တာပါရမီ၊
ဥပေက္ခာပါရမီတို့ကိုလည်း မပြည့်ချေ။ ထို့ကြောင့် မတူနိုင်သည် ဖြစ်သည်
ဟူ၍ ဆယ်ခုသော အရေးတို့ကို သား၏။ ထို့အတူ ငါသည် ဤသိဒ္ဓတ်
မင်းသားကဲ့သို့ အသာဓာရဏဉာဏ်၊ ဣန္ဒြိယ ပရောပရိယတ္တိ ဉာဏ်ကို
သိခြင်းငှာ ဥပနိဿယ ဖြစ်ကုန်သော ဆယ်ပါးသော ပါရမီတို့ကို မပြည့်
ချေ။ ထို့ကြောင့် မတူနိုင်ချေသည် ဟူ၍ တဆဲတခုသော အရေးကို
သား၏။ ထိုမှတပါးလည်း ငါသည် ဤသိဒ္ဓတ်မင်းသားကဲ့သို့ အသာဓာရ
ဏဉာဏ်၊ အာသယာနုသယဉာဏ်၊ မဟာဂရုဏာသမာပတ္တိဉာဏ်၊ ယမက
ပါဠိဟာရိယဉာဏ်၊ အနာဝရဏဉာဏ်၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့ကို သိခြင်းငှာ
ဥပနိဿယ ဖြစ်ကုန်သော ဆယ်ပါးသော ပါရမီတို့ကိုလည်း မပြည့်ချေ။
ထို့ကြောင့် ဤသိဒ္ဓတ်မင်းသားနှင့် မတူနိုင်သည်ဖြစ်သည်ဟု တဆဲခြောက်
ခုသော အရေးတို့ကို သား၏။ ဤသို့ မာရ်ယုတ်သည် ဤသို့သော
အကြောင်းတို့ဖြင့် ခရီးမ၌ တဆဲခြောက်ခုသော အရေးတို့ကို သား၍
နေ၏။ ထိုသို့နေသောအခါ၌ တဏှာ အရတိ ရာဂါဟူသော သုံးယောက်
သော မာရ်နတ်သမီးတို့သည်ကား ယခု ငါတို့ဖခင်ကို မမြင်တကား။
အဘယ်အရပ်မှ ဂှိလေသနည်းဟု ကြည့်ကြကုန်သည် ရှိသော် နှလုံး မသာ
မြေ့သား၍ နေသော အဘကိုမြင်လေ၍ အဘအထံသို့ သွားလေကုန်၍
“ဘခင်၊ အဘွဲ့ကြောင့် နှလုံးမသာ ဟိသနည်း” ဟု မေးလေကုန်၏။
“သမီးတို့၊ ဤရဟန်းကြီးကား ငါ၏အရာကို လွန်ကျူးလေသည်။ ဤမျှ
လောက်သော ကာလပတ်လုံး ကြည့်သည်ဟိသော်လည်း ထိုရဟန်းကြီး
အား ချချင်းငှာ မတတ်နိုင်။” ထို့ကြောင့် နှလုံးမသာ ဟိသချေသည်” ဟု

၁။ ‘ဩကာရမဿ ဒဠှ နာသက္ခိ’ အပဒါန် ၅၂၀-၉၃။ ‘ထိုရဟန်းကြီး၏
ယုတ်မာသောအပြစ်ကို မမြင်နိုင်။’ (မာလာလင်္ကာရ-၇၉)။ ‘ထိုရဟန်းကြီး
ဂေါတမ၏ အမှုယွင်းဖောက် အပြစ်တင်ရန် အခွင့်အပေါက်ကို အဏုမြူ
လောက်မျှ မတွေ့ရချေ။’ (မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ၃-၃၈၃)။

ဆိုသော် “ဘခင်၊ မကြောင့်ကြလင့်။ ငါတို့ ဘခင်အထံသို့ ဆောင်ကုန်အံ့” ဟု ဆိုကုန်၏။ “သွီးတို့၊ ဤရဟန်းကြီးကို တစုံတယောက်သေသည့် နိုင်ငံသို့ ဆောင်အံ့သောငှာ မတတ်နိုင်။ မတုန်မလှုပ်သော သဒ္ဓါခြင်းနှင့် တည်၏”။ “ဘခင်၊ ငါတို့ မိန်းမတို့မည်သည်ကား ယခုပင်လျှင် ထိုရဟန်းကြီးကို ရာဂဟူသော ကြည်ညိုခြင်းတို့ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့၍ ဆောင်ခွဲကုန်အံ့သည်။ ဘခင် မကြောင့်ကြလင့်” ဟု ဆိုကုန်လျက် မြတ်စွာဘုရားအထံသို့ ကပ်လေကုန်၍ “အရှင် ရဟန်းကြီး၊ အရှင် ရဟန်းကြီး၏ ခြေတော်တို့ကို ဆုပ်နယ်ကုန်အံ့” ဟု ဆိုကုန်၏။ ရှင်စောဘုရားကား ထိုမိန်းမတို့၏ စကားကို နှလုံးပြုတော်မမူ။ မျက်စိတော်တို့ကို ဖွင့်၍ ကြည့်တော်မမူ။ ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်း၌ အတုမဟံသော ဝိမုတ္တိချမ်းသာကိုသာလျှင် ခံစားတော်မူလျက် နေတော်မူ၏။ တဖန် မာရ်နတ်သွီးတို့သည် အယုတ် အလတ် အမြတ်ဖြစ်ကုန်သော ယောကျ်ားတို့၏ အလိုအားဖြင့် အချို့သော ယောကျ်ားတို့သည်ကား သတို့သမီးတို့၌ ချစ်ခြင်းသည် ဟိကုန်သည်။ အချို့ကား ပဌမအရွယ်တို့၌၊ အချို့ကား မဇ္ဈိမရွယ်တို့၌ ချစ်ခြင်းဟိကုန်သည်။ ဤသို့လျှင် အထူးထူး အပြားပြား ဟိသော အရွယ်အဆင်းတို့ကို ဖန်ဆင်း၍ ခြောက်ကြိမ်မြောက်အောင် ရှင်တော်ဘုရား အထံတော်သို့ ချဉ်းကပ်လေ၍ ခြေတော်တို့ကို ဆုပ်နယ်အံ့သောငှာ တောင်းပန်လေကုန်သည်။ ထိုသို့ တောင်းပန်သော စကားကို ကား ရှင်တော်ဘုရားသည် နှလုံးပြုတော်မမူ။ ကိလေသာကုန်ခြင်း၌ အတုမရှိသော ဝိမုတ္တိချမ်းသာကို ခံစားတော်မူ၍ သာလျှင် နေတော်မူ၏။ အချို့သော ဆရာတို့ကား မာရ်နတ်မင်းသွီးတို့သည် အိုမင်းသော အဖြစ်ဖြင့် ချဉ်းကပ်လာသော မိန်းမတို့ကိုမြင်၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ဤမိန်းမတို့ကား သွားကျိုး ကုန်သည်၊ ဆံဖြူ ကုန်သည် ဖြစ်စေသတည်း ဟု အဓိဋ္ဌာန်တော်မူသည် ဟူ၍ ဆိုကြ ကုန်သည်။ ထိုစကားကို မယူအပ်။ ရှင်စောဘုရားသည် ဤသို့ သဘောဟိသော ဓိဋ္ဌာန်ခြင်းကို ပြုတော်မမူ။ ရှင်တော်ဘုရားကား သင်တို့ ဖဲလေကုန်လော။ အဘယ်ကိုမြင်၍ လုံ့လပြုကုန်သနည်း။ ဤသို့ သဘောဟိကုန်သော ရာဂ အစဟိသည် မကင်းကုန်သော သူတို့ရှေ့၌ နေခြင်းငှာ အပ်၏။ ငါဘုရားကား ရာဂကို ပယ်

၁။ ‘ရာဂပါသာဒ္ဒိဟိ’ အပဒါန် ၅၊ ပ-၉၃။ ‘ရာဂကြော့ကွင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်’ (မာလာလင်္ကာရ-၈၀)။

တော်မူပြီ။ ဒေါသကို ပယ်တော်မူပြီ။ မေးဟကို ပယ်တော်မူပြီဟု မိန့်
 တော်မူ၍ မိမိ၏ ကိလေသာကို ပယ်တော်မူခြင်းကို အကြောင်းပြု၍
 ယဿ ဇိတံ နာဇဇိယတံ’ အစဟိသော ဂါထာတို့ဖြင့် တရားဟောတော်
 မူသတည်း။ ထိုမာရ်နက်သွီးတို့သည် ငါတို့ဘ ဆိုသော စကားသည် မှန်
 လှ၏။ ဘုရားရှင်ကား လောက၌ မကောင်းမှုကို ပြုခြင်းငှာ မထိုက်ပြီ။
 တပ်ခြင်းကင်းတော်မူလေပြီ။ ဤသို့ အစဟိသော စကားတို့ကို ဆိုကုန်၍
 အဘထံသို့ သွားလေကုန်သတည်း။

သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရားကား ထိုအဇပါလ ညောင်ပင်၏ အနီး၌ နေ
 တော်မူလျက် ခုနစ်ရက်ကိုလွန်စေ၍ ထိုအဇပါလညေးပင်မှသည် မုစလိန္ဒာ
 သို့ သွား တော် မူ လေ၏။ ထိုမုစလိန္ဒာ၌ ခုနစ် ရက် ပတ် လုံး မိုးကြိုး
 သည်းစွာ ရွာသည်ဟိသော် ချမ်းသာခြင်း အစဟိသည်ကို ဖျောက်ခြင်းငှာ

၁။ ယဿ ဇိတံ နာဇဇိယတံ၊ ဇိတမဿ နောယာတိ ကောစိ လောကေ။
 တံဗုဒ္ဓမနန္တဂေါစရံ၊ အပဒံ ကေနပဒေန နေဿထ။
 ယဿ ဇာလိနီ ဝိသတ္တိကာ၊ တဏှာ နတ္ထိ ကုဟိန္ဒိ နေတဝေ။
 တံဗုဒ္ဓမနန္တဂေါစရံ၊ အပဒံ ကေနပဒေန နေဿထ။
 (အပဒါနံ ဌ၊ ပ-၉၄။ ဓမ္မပဒ*၁၇၉)

ယဿော နဗုဒ္ဓေန၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဇိတံ၊ အောင်အပ်ပြီးသော
 ကိလေသာကို။ နာဇဇိယတံ၊ တဘန်မအောင်အပ်။ (အောင်ဖွယ်မရှိ ဆိုလို
 သည်။) လောကေ၊ လောက၌။ အဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားအား။ ဇိတံ၊
 အောင်အပ်ပြီးသော ကိလေသာသည်။ ကောစိ၊ တစုံတခုမျှ။ နောယာတိ၊
 အစဉ်မလိုက်။ အထ၊ ထိုသို့ဖြစ်လျက်။ အနန္တဂေါစရံ၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်အစွမ်း
 ဖြင့် အဆုံးမရှိသော ကျက်စားရာအာရုံ ရှိတော်မူသော။ အပဒံ၊ ရာဂ
 စသော အကြောင်းမရှိသော။ တံဗုဒ္ဓံ၊ ထိုဘုရားရှင်ကို။ ကေနပဒေန၊
 အဘယ်အကြောင်းဖြင့်။ နေဿထ၊ ဆောင်ကုန်အံ့နည်း။

ယဿဗုဒ္ဓဿ၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရားအား။ ကုဟိန္ဒိ၊ တစုံတခုသော လောက
 သို့။ နေတဝေ၊ ဆောင်ခြင်းငှာ။ ဇာလိနီ၊ ရစ်ပတ်မြွေးယှက် ကွန်ရက်နှင့်
 တူစွာသော။ ဝိသတ္တိကာ၊ အဆိပ်လျင်သော သဘောရှိသော။ ဝါ၊
 အထူးသဖြင့် ကပ်ငြိတတ်သော။ တဏှာ၊ တဏှာသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ အထ၊
 ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက်။ အနန္တဂေါစရံ၊ သော။ အပဒံ၊ ထသော။ တံဗုဒ္ဓံ၊ ကို။
 ကေနပဒေန၊ ဖြင့်။ နေဿထ၊ ဆောင်ကုန်အံ့နည်း။
 (ဓမ္မပဒပါဠိတော်နိဿယ-၁၆၄)

မုစလိန္နာ မည်သော နဂါးမင်းသည် ခုနစ်ကြိမ် အခွေတို့ဖြင့် ရစ်၍ မကျဉ်းမြောင်းစေခြင်းငှာ ဂန္ဓကုဋီတိုက်၌ နေတော်မူသကဲ့သို့ ဝိမုတ္တိချမ်းသာကို ခံစားတော်မူလျက် ခုနစ်ရက်ကို လွန်စေ၍ ရာဇာယာဉ်သို့ သွားတော်မူလေ၏။ ထိုရာဇာယာဉ်၌လည်း ဝိမုတ္တိချမ်းသာကို ခံစားတော်မူလျက်လျှင် ခုနစ်ရက်ကို လွန်တော်မူစေ၏။ ဤသို့ နေတော်မူခဲ့သော အစဉ်အားဖြင့် သတ္တသတ္တာဟတို့သည် ပြည့်စုံတော်မူ၏။ ဤသတ္တသတ္တာဟ အကြားတို့၌ ခံတွင်းဆေးတော်မူသော ကိစ္စ၊ ကိုယ်တော် သုတ်သင်ခြင်း ကိစ္စ၊ အာဟာရကိစ္စသည် မဟိ။ စျာန်၏ ချမ်းသာဖြင့်သာလျှင် လွန်စေတော်မူ၏။ ထိုသို့ လွန်တော်မူစေသော မြတ်စွာဘုရားအား ထိုသတ္တသတ္တာဟ အထက်၌ လေးဆယ်ကိုးရက် မြောက်သောနေ့၌ ခံတွင်းဆေးတော်မူလိုသော စိတ်ဟိသည် ဖြစ်၏။ သိကြားမင်းကား ကြေစုသီးကို ဆောင်ခဲ့၍ ကပ်လေ၏။ ရှင်ချစ်ဘုရားကား ထိုကြေစုသီးကို ဘုဉ်းပေးတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုရှင်ချစ်ဘုရားအား ကိုယ်တော်၌ သုံးဆောင်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ သုံးဆောင်တော်မူသော အခါ၌ သိကြားသည်ပင်လျှင် နာဂလတာတံပူကိုလည်းကောင်း၊ လုတ်ဆေးရေကို လည်းကောင်း ကပ်လေ၏။ ရှင်ပင်ဘုရားကား တံပူကိုလည်း ဘုဉ်းပေးတော်မူ၍ အနုဝဒတ်အိုင်ရေဖြင့် ခံတွင်းဆေးတော်မူ၍ ထိုရာဇာယာဉ်အနီး၌ ပင်လျှင် နေတော်မူ၏။

ထိုသို့ နေတော်မူသော အခါ၌ တပုဿ၊ ဘလ္လိက မည်သော ကုန်သည် ညီနောင် နှစ်ယောက်တို့သည် ငါးရာသောလည်းတို့ဖြင့် ဥက္ကလာ မည်သော ဇနပုဒ်မှသည် မဇ္ဈိမဒေသ အရပ်သို့ သွားလေကုန်သည် ဟိသော်ရှေး၌ အဆွေခင်ပွန်းဖြစ်သော နတ်သားသည် လည်းတို့ကို ခြုတ်၍ ရှင်းစောဘုရား အာဟာရပြည့်စုံစေခြင်း၌ အားထုတ်ခြင်း ဟိသည်ဖြစ်၍ မုန့်ကိုလည်းကောင်း၊ ပျားဆုပ်ကို လည်းကောင်း ယူ၍ “ရှင်ပင်ဘုရားသည် အကျွန်ုပ်တို့အား သနားသည်ကို အကြောင်းပြု၍ ဤပျားမုန့်ဆုပ်ကို ခံတော်မူစေသတည်း” ဟု ဘုရားမြတ်စွာကိုကပ်လေ၍ နေကြကုန်၏။

၁။ ‘တေနဿ သရီရဝဠဇ္ဇော အဟောသိ’ (အပဒါန် ၅၂၀-၉၄)

‘ထိုဆေး ကြေစုသီးကို ဘုဉ်းပေးပြီးလျှင်ပြီးခြင်း မြတ်စွာဘုရားအား သရီရဝဠဇ္ဇနကိစ္စ (ကိုယ်လက်သုတ်သင်ခြင်းခေါ်သည့် ကျင်ကြီးကျင်ငယ်စွန့်ခြင်းကိစ္စ) ဖြစ်လေသည်။ (မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ဒု-၃၉၄)။

ရှင်စောဘုရားသည် သုဘေတလျှာသော နို့ဂဏှာဆွမ်းကို ခံတော်မူသော
 နေ့၌ပင်လျှင် သပိတ်တော်သည် ကွယ်လေသည် ဖြစ်သောကြောင့်
 မြတ်စွာဘုရားတို့သည်ကား လက်ဖြင့် ခံတော်မူကုန်။ အဘယ်သို့လျှင်
 ငါခံတော်မူရအံ့နည်းဟု ကြံတော်မူ၏။ ထိုအခါ၌ ရှင်တော် ဘုရား၏
 စိတ်တော်ကိုသိ၍ အရပ်လေးမျက်နှာတို့မှ စတုမဟာရာဇ် နတ်သား လေး
 ယောက်တို့သည် ဣန္ဒနီလာ ကျောက်ဖြင့်ပြီးသော သပိတ်တို့ကို ကပ်လေ
 ကုန်၏။ ရှင်တော်ဘုရားကား သပိတ်တို့ကို ပယ်တော်မူလေ၏။ တပန်
 ပဲနောက်အဆင်းဟိသော ကျောက်ဖြင့်ပြီးကုန်သော လေးလုံးသောသပိတ်
 တို့အား သဒ္ဓါကိုစောင့်ခြင်းငှာ လေးလုံးသော သပိတ်တို့ကို ခံတော်မူ၍
 အဆင့်ဆင့်ထားတော်မူ၍ တလုံးတည်း ဖြစ်စေသတည်းဟု ခိဋ္ဌာန်တော်
 မူ၏။ လေးခုသော အနားရေးတို့သည် ထင်ကုန်သည်ဖြစ်၍ အလတ်သော
 ပမာဏဖြင့် ဤမျှလောက်သော သပိတ်ကို ကပ်လေကုန်၏။ ရှင်ပင်
 ဘုရားကား ထိုသူ၏ မျက်မှောက်၌ ကျောက်စိမ်းဖြင့် ပြီးသော သပိတ်၌
 အာဟာရကိုခံတော်မူ၍ ဘုဉ်းပေးတော်မူပြီးသော် အနုမောဒနာကို ပြု
 တော်မူ၏။ ထိုကုန်သည် ညီနောင်နှစ်ယောက်တို့သည် ဘုရားကို လည်း
 ကောင်း၊ တရားကိုလည်းကောင်း ကိုးကွယ်ခြင်းသို့ ရောက်သည် ဖြစ်၍
 ဒွေဝါစိက^၁ ဒါယကာတို့သည် ဖြစ်လေကုန်၏။ အဘယ်ကြောင့် သင်္ဃာ
 ရတနာသည် မပါလေသနည်းဟူမူကား၊ ထိုအခါ၌ ဘုရားတပည့်သား
 သင်္ဃာတော်သည် မဖြစ်သေးသောကြောင့် သင်္ဃာရတနာဟူ၍ ကိုးကွယ်
 ခြင်းသို့ မရောက်သတည်း။ ထိုအခါ၌- “ရှင်ပင်ဘုရား၊ အကျွန်ုပ်တို့အား

၁။ ‘စတ္တာရောပိ မုခဝဋီယံ ပညာယမာနလေခါ ဟုတ္တာ မဇ္ဈိမပမာဏ
 နဧကတ္တံ ဥပဂမိ’သု။’ အပဒါန် ၄၂၀-၄၂၅။ ‘ထိုသပိတ်လေးလုံးတို့သည်
 အနားလေးရစ်ရှိသော သပိတ်တလုံးတည်း အဖြစ်သို့ ရောက်လေ၏။’
 မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ဒု-၃၉၆။

၂။ . . ဒွေဝါစိက သရဏဂုံ။ ‘ဧတံ မယံ ဘန္တံ ဘဂဝန္တံ သရဏံ ဂစ္ဆာမ၊
 ဓမ္မဉ္စ’ဟု ဘုရားနှင့် တရားတော်ကိုသာ ရည်ညွှန်း၍ နှစ်ခွန်းသာဆိုရသော
 ဒွေဝါစိကသရဏဂုံ။ မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ဒု-၃၉၆။

တခုသော ကျင့်အပ်သောအရာကို ပေးတော်မူပါလော” ဟု ဆိုသော်
 ထိုကုန်သည်တို့အား လကျာလက်တော်ဖြင့် ဥက္ခောင်းတော်ကို သုံးသပ်၍
 ဆံတော်ခတ်တို့ကို ပေးတော်မူလေ၏။ ထို တပုဿ၊ ဘလ္လိက ညီနောင်
 နှစ်ယောက်တို့သည် မိမိတို့ပြည်၌ ထိုဆံတော်ခတ်တို့ကို ရှေ့ကြုတ်၌ထည့်၍
 စေတီတည်လေ၏။

သဗ္ဗညုအထွတ် မြတ်စွာဘုရားကား ထိုရာဇာယတနမှ ထတော်မူ၍
 တဖန် အဇပါလညောင်ပင် အနီးသို့ ကြွတော်မူလေ၍ ပြည်ညောင်ပင်၏
 အနီး၌ နေတော်မူလေ၏။ ထိုအဇပါလ ပြည်ညောင်ပင်၏ အနီး၌ နေ
 တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်ကား မိမိရတော်မူသော တရားတော်၏
 အလွန်နက်နဲသောအဖြစ်ကို ဆင်ခြင်တော်မူသည်ဟိသော် ခပ်သိမ်းသော
 ဘုရားရှင်တို့၏ အလေ့အကျက်တော် ဖြစ်သော တပါးသော သူတို့အား
 တရားဟောတော်မူလိုသော အခြင်းအရာသို့ ရောက်သော အကြံတော်
 သည် ထင်ရှားဖြစ်တော်မူသတည်း။ ထိုအခါ၌ သဟံပတိ ဗြဟ္မာသည်
 သိ၍ “အိုနတ်များတို့၊ လောကသည် ပျက်လတံ့သည် တကား” ဟူ၍
 စကြဝဠာတသောင်းတို့မှ သိကြား၊ သုဃာမ၊ သန္တုဿိတ၊ နိမ္မာနရတိ၊
 ဝဿဝတီ၊ မဟာဗြဟ္မာတို့ကို ယူခဲ့၍ ရှင်တော်ဘုရား အထံတော်သို့ လာ
 လတ်၍— “ဘုန်းတော်ကြီးသော တရားမင်းဘုရား၊ ရှင်ပင်ဘုရားသည်
 တရားတော်ကို ဟောတော်မူစေ သတည်း” ဟု တောင်းပန်လေ၏။
 ရှင်တော်ဘုရားလည်း ခွင့်ပေးတော်မူ၍ ရှေးဦးစွာငါသည် အဘယ်သူအား
 တရားဟောတော်မူအံ့နည်းဟု ကြံတော်မူသည်ဟိသော် အာဠာရရဿေ
 သည် ပညာဟိ၏။ ထိုအာဠာရ ရဿေသည် ဤတရားတော်ကို လျင်စွာ
 သိလတံ့ဟု စိတ်တော်ကို ဖြစ်စေ၍ တဖန် ကြည့်တော်မူပြန်သည်ဟိသော်
 ထိုရဿေသည် စုတေ၍ ခုနစ်ရက်ဟိသည်ကို မြင်တော်မူ၍ ဥဒကရဿေကို
 ကြည့်တော်မူပြန်သည်ဟိသော် ထိုရဿေလည်း စုတေလေသော အဖြစ်ကို
 မြင်တော်မူ၍ ငါ့အား ပဉ္စဝဂ္ဂါးယောက်တို့သည် ကျေးဇူးကြီးပေသည်ဟု

၁။ ‘ဧကံ နော ဘန္တေ ပရိစရိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ ဧက။’ အပဒါန် ၄၊ ၁-၉၅။
 ‘ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား - သူတို့အား အမြဲ မပြတ်
 ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ပူဇော်ဖို့ရန် ပူဇော်ဖွယ်ဝတ္ထုတခုခုကို ကရုဏာရှေ့ထား
 ပေးသနားတော်မူပါဘုရား။’ မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ၄-၃၉၇။

နုလုံးပြုတော်မူ၍ ယခုပဉ္စဝဂ္ဂီတို့သည် အဘယ်အရပ်၌နေကုန်သနည်းဟု ဆင်ခြင်တော်မူသည်ဟိသော် ဗာရာဏသီပြည် ဝိဂေါဉ်တော၌ နေသော အပြစ်ကို သိတော်မူ၍ တရက်မှတရက် နေတော်မူ၍ ပေသိပင်နုလုံးသော အရပ်၌ပင်လျှင် ဆွမ်းခံတော်မူသည် ပြု၍ နေတော်မူပြီးသည့်ဟိသော် ဝါဆိုလပြည့်နေ့ ဗာရာဏသီ ပြည်သို့ ကြွတော်မူ၍ ခမ္မကြာ တရားကို ဟောတော်မူအံ့ ဟူ၍ ဝါဆိုလဆန်း တဆယ့်လေးရက် မြောက်သော နေ့၌ ညဉ့်မိုးသောက်ထ အခါ၌ သပိတ် သင်ကန်းတို့ကို လှူတော်မူ၍ တဆယ့် ရှစ်ယူနေရာ ဟိသော ခရီးကို ကြွတော်မူလေ၍ ခရီးအကြား၌ ဥပက မည်သော အင်္ဂါဝက ရဟန်းကြီးကို မြင်တော်မူ၍ ထိုဥပက ရဟန်း ကြီးအား မိမိ၏ ဘုရား၏ အပြစ်ကို ကြားတော်မူ၍ ထိုသို့ သွားတော် မူသောနေ့၌ပင်လျှင် ညအခါ၌ ဣသိပတန ဝိဂေါဉ်တော၌ ရောက် တော်မူလေ၏။ ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းတို့ကား အဝေးမှ ကြွတော်မူလာသော ဘုရားကိုမြင်၍ “အရှင်တို့၊ ဤအရှင်ရဟန်းဂေါတမကား ပစ္စည်း များ ခြင်းကြောင့် လည်ပြန်၍ ပြည့်သောကိုယ်ဟိသည်၊ နှစ်လိုနွယ်သော ဣန္ဒြေ ဟိသည်။ ရွှေအဆင်းနှင့် တူသော အဆင်း ဟိသည်ဖြစ်၍ လာသတည်း။ ဤအရှင်ဂေါတမအား ရှိခိုးခြင်း စသည်ကို မပြုကုန်လင့်၊ ဖြတ်သောသ ဖြစ်သောကြောင့် တမူကား ဤအရှင်ဂေါတမသည် နေရာဆောင်ခြင်းကို ထိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် နေရာမျှကိုသာ ခင်းကုန်အံ့” ဟူ၍ ကတိကဝတ်ကို ပြုကုန်သည်။ ရှင်တော်ဘုရားကား နတ်နှင့်တကွသော လူတို့၏ စိတ် အကျင့်ကို သိတော်မူခြင်း၌ စွမ်းတော်မူနိုင်သော ဉာဏ်တော်ဖြင့် အဘယ် သို့လျှင် ဤ ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းတို့သည် ကြံကြကုန်သနည်းဟု ဆင်ခြင်တော် မူသည်ဟိသော် ထို ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းတို့၏ စိတ်ကို သိတော်မူလေ၏။ ထိုသို့ သိတော်မူပြီးသောအခါ၌ ထို ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းတို့၏ ခပ်သိမ်းသော နတ် လူ တို့၌ မရည်သောအားဖြင့် နှံ့ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော မေတ္တာစိတ်ကို ပေါင်းရုံး၍ ရည်သောအားဖြင့် ဖြစ်သောမေတ္တာစိတ်တော်ဖြင့် နှံ့ခြင်း၌ ရှင်တော်ဘုရား၏ မေတ္တာစိတ်တော်သည် ရောက်လေကုန်သည်။ ထိုသို့သော အခြင်းအရာဖြင့် ရှင်တော်ဘုရားသည် ထို ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းတို့ကို ကပ်တော် မူလေ၏။ ထိုသို့သော အခြင်းအရာဖြင့် မိမိတို့ဆိုကြသော ကတိကဝတ်၌ မတည်နိုင်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ခရီးဦးကြိုဆိုကုန်လျက် ရှိခိုးခြင်း အစဟိသည် တို့ဖြင့် ခပ်သိမ်းသောကိစ္စတို့ကို ပြုလေကုန်သတည်း။ ဘုရား ဖြစ်တော် မူသော အပြစ်ကိုမူကား ထို ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းတို့သည် မသိကုန်သောကြောင့်

သက်သက်သော အမည်အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ အာဝုသော ဟူသော အမည် ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်လေကုန်သည်။ ထိုသို့ ခေါ်ဝေါ်သောအခါ၌ ရှင်စောဘုရားကား “ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းတို့၊ လာခြင်း ကောင်းတော်မူသော ငါ ဘုရားကို အမည်ဖြင့်သော် လည်းကောင်း၊ အာဝုသော ဟူသော စကားဖြင့်လည်းကောင်း မခေါ်ကုန်လင့်။ ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းတို့၊ ငါကား ကိလေသာတို့ကိုလည်း သတ်တော်မူလေပြီ။ သင်္သရာ စက်၏ အကန့်ကိုလည်း ချိုးဖဲ့တော်မူလေပြီ။ လူ နတ် ဗြဟ္မာတို့၏ အလှူ ကိုလည်း ခံတော်မူထိုက်လေပြီ။ ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်၌ မကောင်းမှုကို ပြုခြင်းငှာ ထိုက်တော်မမူပြီ။ ကောင်းသော အခြင်းဖြင့် မိမိအလိုလိုသာ လျှင် ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို သိတော်မူသည်ဖြစ်၍ ဘုရား ဖြစ်တော် မူလေပြီ” ဟူ၍ ဘုရားအဖြစ်ကို သိတော်မူစေ၍ ခင်းအပ်သော မြတ် သော ဘုရား နေရာတော်၌ နေတော်မူလျက် ဥတ္တရာသန် နက္ခတ်နှင့် ရှဉ့်သောအခါလည်း ဖြစ်လတ်သည်ဟိသော် တဆဲ ရှစ်ကုဋေသော ဗြဟ္မာ တို့ဖြင့် ခြံရံလျက် ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းတို့ကို ခေါ်တော်မူ၍ တဆဲ နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာဖြင့် လည်ခြင်း၏ အမှတ်ဖြင့် စမ္ပယတော်မူသော ဓမ္မစက္က ပဝတ္တနသုတ်ကို ဟောတော်မူလေ၏။ ထို ပဉ္စဝဂ္ဂီ ငါးယောက်တို့တွင် ကောဏ္ဍည ထေရ်ကား နေသနာတော်ကို အစဉ်မှီးသဖြင့် ဉာဏ်ကို သက် စေလျက် သုတ်ကို ဟောတော်မူသောအဆုံး၌ တဆယ့်ရှစ်ကုဋေသော ဗြဟ္မာတို့နှင့်တကွ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏။

သဗ္ဗညု တရား မင်းဘုရားကား ထို ဣသိပတန မိဂဒါဝုန် တော၌ ပင်လျှင် ဝါသိုကပိတော်မူ၍ တနေ့သ၌ ဝပ္ပထေရ်ကို ဆုမွှတော်မူသည်

.....

၁။ တိပရိဝတ္တံ ဒွါဒသာကာရံ ဆဉာဏဝိဇ္ဇန္တံ အနုတ္တရံ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တန သုတ္တန္တံ ဒေသေတိ။ အပဒါနံ ဌ၊ပ-၉၆။ ‘သုံးပါးသောအပြန်၊ တဆဲ နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာ၊ ခြောက်ပါးသောဉာဏ်၏ စံပယ်ခြင်းရှိသော အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်ကို ဟောတော်မူ၏’ဟု အဓိပ္ပာယ် ရသည်။ ခြောက်ပါးသော ဉာဏ်၏ စံပယ်ခြင်း (ဆဉာဏဝိဇ္ဇန္တံ) ကို အဓိပ္ပာယ် မယူတတ်။ ဆဋ္ဌမူ၌ ‘သညာကဝိဇ္ဇန္တံ (သီ၊ဣ)’ဟု မူကွဲပြသည်။ ကျမ်းပြုဆရာတော် ကြည့်ရသော မူ၌လည်း ‘သညာဏ ဝိဇ္ဇန္တံ’ ရှိဟန် တူသည်။ ။တည်းဖြတ်သူ

ပြင်၍ ကျောင်း၌ ဘာလျှင် နေတော်မူ၏။ ထိုမှကြွင်းသော လေးယောက် ကုန်သော ရဟန်းတို့သည်လည်း ဆွမ်းခံသွားလေကုန်၏။ ဝဗ္ဗဇေရ်ကား နံနက်အခါလျှင် သောတပတ္တိဖိုလ်၌လျှင် တည်လေ၏။ ဤသို့သော နည်းပြင်လျှင် တနေ့သ၌ ဘဒ္ဒိယဇေရ်ကို၊ တနေ့သ၌ မဟာနာမထေရ်ကို၊ တနေ့သ၌ အဿင်္ဈိတထေရ်ကို၊ ဤသို့လျှင် အလုံးစုံသော ရဟန်းတို့ကို သောတပတ္တိဖိုလ်၌ တည်တော်မူ၍ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ငါးရက်နေ့၌ ငါးယောက်ကုန်သော ပဉ္စဝဂ္ဂီထေရ်တို့ကို စည်းဝေးကျေရံ၍ အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန်ကို ဟောတော်မူလေ၏။ တရားဟောတော်မူသောအဆုံး၌ ငါးယောက်ကုန်သော ပဉ္စဝဂ္ဂီ ထေရ်တို့သည် ရဟန္တာ ပြင်လေကုန်သတည်း။

ဤသို့သော အကြောင်းကို ရည်၍ “ဗာရာဏသီ၊ ပြည်ကိုမှီ၍၊ ဝဂ္ဂီ ငါးယောက်၊ ရှင်တို့မှောက်လျှင်၊ ကြားခြောက်ဘဝင်၊ မွေ့ဝက်ကို၊ သံမြက် ဂဲ့ချိုး၊ ဟောပေပြီးမူ၊ ချေချွတ်ပြု၍၊ ဥရုဝေဠ၊ စသည်ညီနောင်၊ ရှင် တထောင်အား၊ တိမ်မှောင်မိစ္ဆာ၊ ဒိဋ္ဌိခွာ၍၊ အရာနေ့ကတော်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် စပ်တော်မူလေသတည်း။

ဤသို့လျှင် ဂုဏ်ရံသာ လင်္ကာရ အမည်ဟိသော သူမြတ်သည် ဗုဒ္ဓဝင် အဋ္ဌကထာ၊ အပဒါန်အဋ္ဌကထာ ကျမ်းတို့၌ လာသော အဝိဒူရေနိဒါန်း၊ သန္တိကေနိဒါန်းအရာတို့၌ ဟောတော်မူသော လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာ တသိန်း အယုတ်၊ အလတ်၊ အမြတ်အားဖြင့် ပါရမီသုံးဆယ်တို့ကို ပြည့်တော်မူ၍ ဘုရားသဗ္ဗညုအဖြစ်ကို ရတော်မူသည်။ ထိုသို့ ရတော်မူသော ကြောင့် ရဟန္တာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့၏ ဉာဏ်နှင့် မဆက်ဆံသော အာသယာနုသယဉာဏ်တော်၊ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ်တော်၊ ယမက ပါဠိဟာရိယဉာဏ်တော်၊ မဟာကရုဏာ သမာပတ္တိဉာဏ်တော်၊ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်၊ အနာဝရဏဉာဏ်တော်၊ ဤသို့ အဆုံး မဟိသော ခြောက်ပါးသော အသာဓာရဏဉာဏ်တော်တို့ကိုလည်း ရတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် အနန္တော ဗုဒ္ဓဉာဏော ဟူ၍ ဟောတော်မူလေသတည်း။

.....

ဤသို့ အဆုံးမဟိသော အနန္တလေးပါးကို ရည်၍ အရှင်မဟာသီလ
 ဝံသ အကျော်သည် “စကြဝဠာ၊ အဇဋ္ဌာနှင့်၊ သတ္တဝါများ၊ ဉာဏ်၏
 အားဖြင့်၊ လေးပါးနန္တ၊ ရေခဲကလျှင်၊ ဆုံးစမသိ၊ အံ့ဖွယ်ဟိ၏” ဤသို့
 အစဟိသည်ဖြင့် စပ်တော်မူလေသတည်း။ ဤသို့ စပ်တော်မူသော ကဗျာ
 လက္ခဏာ အလင်္ကာ အလိုကား စကြဝဠာကို စက္ကဝါဠော အနန္တော၊
 အဇဋ္ဌာကို အာကာသော အနန္တော ဟူ၍ ဆိုလေသည်။ သတ္တဝါများ
 ဟူသည်ကိုကား သတ္တာဝါသော အနန္တောဟူ၍ ဆိုလေသည်။ ဉာဏ်၏ အား
 ဟူသည်ကား အနန္တော ဗုဒ္ဓဉာဏော ဟူ၍ ဆိုလေသည်။ ပါရာဇိကဏ်
 ဋီကာ၌မူကား “အနန္တော အာကာသော၊ အနန္တော သတ္တန်ကာယော၊
 အနန္တော စက္ကဝါလာနီတိ တိဝိမ္ဗေ ဟိ အနန္တဗုဒ္ဓဉာဏေန ပရိဒ္ဓိဒ္ဓတိ
 သယမ္ပိ အနန္တတ္တာ၊ ယာဝတကဉ္စိ ဧေယျံ၊ ဧေယျပရိယန္တိကံ ဉာဏံ၊ ဉာဏ
 ပရိယန္တိကံဧေယျံ” ဟူ၍ ဟိသတည်း။ ။ အနန္တော ဗုဒ္ဓဉာဏော ပြီး၏။

အနန္တလေးပါးကို ဆိုသောအကြောင်းကား ပြီးပြည့်စုံပြီ။

၁။ ပါရမီ * ၁၆၄။

၂။ သာရတ္ထ၊ ၁-၂၇၇။

ကဗျာနိဒါန်း

ကဗျာနိဒါန်းလေးပါး ဟူသောကား “ဗုဒ္ဓဝိသယော ကဗျာနိဒါန်း၊ ဓမ္မဝိသယော ကဗျာနိဒါန်း၊ ကမ္မဝိသယော ကဗျာနိဒါန်း၊ လောကဝိသယော ကဗျာနိဒါန်း” ဤကား အင်္ဂုတ္တရ ကျေပွန် ပါဠိတော်တည်း။ ထို လေးပါးသော အကြောင်းတို့ကို ကြံချေသည့်ဟိသော် ရှေးခြင်း၏ အကြောင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၏အကြောင်းသာ ပြစ်သတည်း။ ရှင်တော်ဘုရား၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် အစဟိကုန်သော ဘုရားကျေးဇူးတော်တို့၏ ပြစ်ခြင်း ကိုလည်းကောင်း၊ အာနုဘော်တော်ကိုလည်းကောင်း မကြံနိုင်ကုန်ရာ။ ထိုသို့ မကြံနိုင်ရာသော အကြောင်းကို အကျယ်၌ ဟိုပေအံ့။

သဗ္ဗညု ဖြတ်စွာဘုရားသည် တအံ့ရှစ်တောင် ဟိသောကိုယ်တော်ဖြင့်ပင် လျှင် မုံညင်းသီးခွံ ဟူသော တိုက်ထဲသို့ ဝင်တော်မူနိုင်လေသတည်း။ ရှင်စောဘုရားကို အကြောင်းပြု၍ မုံညင်းသီးအခွံသည် ကြီးသည်လည်း မဟုတ်၊ မုံညင်းသီးခွံကို အကြောင်းပြု၍ ရှင်စောဘုရားကိုယ်တော်သည် ငယ်သည်လည်း မဟုတ်။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည်ကား သဗ္ဗညု ရှင်တော်ဘုရားမှ ကြွင်းကုန်သော တန်ခိုးဟိကုန်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာတို့၏ အရာ မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ဘုရား သဗ္ဗညု အရာကို မကြံအပ်။ ကြံချေသည် ဟိသော် ရှေးခြင်းသို့ ရောက်ရာ၏။ ထိုသို့ ကြံခြင်း၌ ဤသည်လျှင် သက်သေသည်တည်း။ တယောက်သော ယောက်ျားသည် ဘုရားရှင်၏ ဤသို့သော တန်ခိုးအထူးကို ကြံချေသောကြောင့် ရှေးခြင်းသို့ ရောက်သည် ဖြစ်၍ လှည့်ပတ်လေ၏။ ထိုသို့ လှည့်ပတ်သွားလာသောအခါ၌ တယောက် သော ပညာဟိသော ယောက်ျားသည် ထို ရှေးသောသူကို ခေါ်လေ၍ ကြီးစွာသော ဇေတီတော်၏အထဲသို့ သွားလေ၍— “အို ယောက်ျား၊ အတောင်လေးရာ အချင်းဟိသော အတောင်ခြောက်ရာ မြင့်၍ ဇေတီ

၁။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါ။ ပ-၃၉၂။

၂။ နှစ်ရာ (ဝိ)

တော်ကို ကြည့်လော” ဟူ၍ ကြေးမုံကို ပြ၍ ဤ စေတီတော်သည် ကြေးမုံပြင်ကို အကြောင်း ပြု၍ ငယ်သည်လည်း မဟုတ်။ ကြီးစွာသော စေတီကို အကြောင်းပြု၍ ကြေးမုံပြင်သည် ကြီးသည်လည်း မဟုတ်။ ထိုကြေးမုံပမာကဲ့သို့ တန်ခိုးပြာဋိဟာတော်သည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ကြေးမုံဥပမာဖြင့် သိစေသတည်း။

ဤသို့သော အကြောင်းကို ရည်၍ - “အရာအထောင်၊ အတောင် အစောက်၊ စေတီမှောက်တွင်၊ ထွာလောက်ပွတ်စင်၊ ကြေးမုံပြင်သို့၊ ဆန်တွင်မုံညင်း၊ သီးခွံတွင်း၌၊ ကြီးမင်းကိုယ်တော်၊ လုံးရပ်သော်လည်း၊ နှုတ်ပြုံးသား၊ တန်ခိုးမလွတ်၊ ဆန်လေတတ်၏၊ အမှတ်မမှတာ၊ ဤမျှသာလျှင်၊ အရာနက်နဲ၊ မအံ့ရဲခဲ၊ အထဲနက်ကို၊ ဆုံးမဟိသည်၊ သီရိဗဟိုရ်၊ ကျေးဇူးကိုသော်၊ မဆိုလေကောင်း၊ ဉာဏ်ပေါင်းလင်းထိန်၊ တရားယှိန်ဖြင့်၊ အစိန္တကျော်၊ ဤသို့ကျော်သည်၊ မိုးမျှော်ထက်ဆို၊ ကျေးဇူးတို့ကို၊ ဤသို့ထင်ရည်း၊ ငါးပါးတည်းဖြင့်၊ မသည်းလွန်ပဲ၊ ရစမြဲသော်။ ။ ခဲသည်မမည်သေးဘူးတည်း။” ဟူ၍ စပ်တော်မူသေသတည်း။

ဈာနဝိသယော အစိန္တယော ဟူ၍ ဟောတော်မူရာ၌ကား ဈာန်အဘိညာဏ် တန်ခိုးအရာတည်း။ ထိုသို့ တန်ခိုးအဘိညာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား လ နေတို့သည် ခြေဆေးပျဉ်နေရာ အစဟိသောအဖြစ်သို့ ရောက်လေကုန်၏။ ကြပတွေလာခြင်းကိုလည်း မစွန့်ကုန်။ ဖန်ဆင်းသော လ နေတို့သည်လည်း မဟုတ်ကုန်။ ဤသို့ ဈာန်သမာပတ်ကို ဆိုသောအရာ၌ လောကီဈာန်ကို ရသော ရသေ့ မုနိတို့သည်လည်း အထူးထူး ဖန်ဆင်းနိုင်လေကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ငါတို့ဘုရားလောင်း သုမေဓာ ရှင်ရသေ့သည် သိကြားပေးသော ကျောင်းစင်္ကြံတို့ကို စွန့်၍ သစ်ပင် အောက်၌ တယောက်တည်းသာ သည်းခံလျက် တပ်ခြင်းမဟိ ရဟန်းတရားကို ကျင့်၍ ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ ဈာန်သမာပတ်တရား ရှစ်ပါးကိုရ၍ ကောင်းကင်သို့ ပျံလိုသော စိတ်ဟိလျှင်လည်း ပျံလေသည်။ မြေကို လျှိုးလိုသော စိတ်ဟိလျှင်လည်း မြေကိုလျှိုးလေသည်။ ရူပါဝစရ ဈာန် ငါးပါးကိုလည်း ရပြန်၍ အဘိညာဏ်မျိုးကို ဥပမာ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း ဟူမူကား

မထင်ရှားလွန်းသော လမ်းရိုးဟောင်းတွင် ဆင်သည် သွားလေ၍ ဆင်
ခြေရာ အာဉ် ထင်ရှားသကဲ့သို့ ဈာန်၏ ထည့်အကြီးကို သုတ်ဆင်
သဖြင့် ဝိပဿနာ လမ်းရိုးသစ်ဖြစ်သော ဂူပါဝဓရ ကုသိုလ်ဈာန်ငါးပါး
ကို အလွယ်သဘော၍ ဝသိဘော်ငါးပါးဖြင့် လေ့လာတော်မူ သတည်း။
ဤအကြောင်းကိုရည်၍ ပါရမီခန်း၌ “ပရိက္ခရာ၊ ဣဒ္ဓါဘိမ်းထာင်၊ ကုန်
အောင်ခြေရွှေ၊ စုန်ခဲပေ၍၊ မနေလူရပ်၊ တောသို့ကပ်လည်း၊ အလပ်
လည်းကောင်း၊ သိကြားကျောင်းကို၊ မညောင်းမညာ၊ အပြစ်ရှာလျက်၊
ပစ်ခွာခဲ့မြောက်၊ သစ်ပင်အောက်ဝယ်၊ တယောက်ထီးတည်း၊ မှတ်သည်း
ညည်းလျက်၊ အရည်းဘာသာ၊ တပ်ဆုမဟိ၊ ကြိုးမိသရွှေ၊ ရှစ်ရက်နေ့စင်၊
မစေ့ခင်၌၊ ကျင်လျင်ဖြောင့်ကျည်’၊ ထမည့်ရှင်ပါး၊ ဈာန်တရားနှင့်၊
ပျံသွားမြေလျှိုး၊ ဘိညာဏ်မျိုးကို၊ လမ်းရိုးဟောင်းထွင်၊ ဆင်ရာတွင်သို့’၊
သုတ်သင်ကာမျှ၊ လွယ်ကာရ၍၊ ပွင့်စင်းတန်၊ ရသည်ဈာန်ကို’၊ မကျန်
ကျင့်ညီ၊ ဝသိအစဉ်၊ ငါးပါးရှည်လျက်၊ ဝလွန့်၊ အဝါးဝ၍၊ မြေမှ
ဘဝါး၊ မသွားနင်းသီး၊ ဈာန်ယာဉ်စီးလျက်”

ဤသို့စသည်ဖြင့် ရှင်မဟာသီလဝံသထေရ်ကျော်သည် စပ်တော်မူလေ
သည်။ ။ ယင်းသို့ကို တပုဒ်ကား ရှေးမူဟောင်းတို့၌ “လမ်းရိုးဟောင်း
ထွင်၊ ဆင်ရာတွင်သို့၊ သုတ်သင်ကာမျှ၊ လွယ်ကာရ၏’ ဟူ၍သာ ဟိသည်။
သို့ ဟိသည်ကိုလျက် မိမိတို့၏ အလိုသို့ လိုက်၍ “လမ်းရိုးဟောင်းတွင်၊
ဆင့်ကာတွင်သည်’ ဟူ၍ ပြင်လေကုန်၏။ ယင်းသို့ကိုပင် ထချိုသော
သူတို့သည် အယူသို့လိုက်ပြန်၍ “ဆင့်ကာထွင်သို့” ဟူ၍ပင် ပြင်၍ ရေးကြ
ကုန်ပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် ယခု ပါရမီခန်းတို့သည် အထွေထွေ မည်
မညွတ် ဟိကြကုန်သည်၊ ယခုအခါ လူများသည်လည်း ရှေးစာဟောင်း
ပေဟောင်းကိုလည်း မရှာကုန်ပြီ။ နောက်ပြင်၍ ရေးသော စာကိုသာ

၁။ ‘ကျင့်လျင်ဖြောင့်ကြည်’ (နန်း၊ ဟံ ၁၊ ၂)၊ ‘ကြင်လျင်ဖြောင့်ကြည်’ (၆)၊
‘ကျင်လျင်ဖြောင့်ကြည်’ ၌ ‘ကျင်လျင်’ ကား ‘ပွန်းပွန်းတီးတီးရှိသည်’ ဟူလို၊
(ပါရမီဋီကာ)

၂။ ‘ဆင့်ကာထွင်သို့’ (ဇိ၊ နန်း၊ ဟံ ၁၊ ၂)၊ ‘ဆင်ရာတွင်သို့’ (ပါရမီဋီကာ)

၃။ ‘ရသစ်ဈာန်ကို’ (ဝိ)၊ ‘ရသောဈာန်ကို’ (နန်း)

၄။ ပါရမီ * ၈။

အဟုတ်အမှန်ယူ၍ အဆင့်ဆင့်ကူး၍ နှုတ်လျှာကောင်းတိုင်း မိမိတို့၏ အလိုသို့လိုက်၍သာ အဟုတ်အမှန်ဟူ၍ ဆိုကြကုန်သည်။ သို့သည် ကျမ်းတတ် ဂန်တတ် အကျော်သည် ကျမ်းဂန်လာသည့် အတိုင်း ကဗျာလက္ခဏာနှင့်ညီအောင် ဆိုတော်မူသောအရာကို စာကိုဖတ်တတ်ကာတည်း အဓိပ္ပာယ်ကို သိနိုင်မည် မဟုတ်။ ကျမ်းဂန်သိသော ပညာဟိတို့သာ သိကုန်ရာသည်။ အကယ်၍ သည်စကားသည် မသိသင့်တပြီးကား ပညာဟိ ကျမ်းတတ် ဂန်တတ်တို့သည် သည်အရာတွင် သို့ဟိလေသည် ဟူ၍ ပြင်သော်လည်း ပြင်တော်မူကုန်ရာ၏။ ဆိုသော်လည်း ဆိုကုန်ရာ၏။ ယင်းသို့လည်း ကျမ်းဂန်တတ်သော ပညာဟိ ဆရာမြတ်တို့သည် ပြင်သည် ဟူ၍လည်း မကြားစဘူး၊ ဆိုတော်မူသည်ဟူ၍လည်း မကြားစဘူး။ ထို့ကြောင့် အလွန်ခက်ခဲနက်နဲသော ကျမ်းဂန်အရာတို့၌ စာကျကာတည်း၊ စကားတတ်ကာတည်း ယူငင်နိုင်မည် အကြောင်းလည်း မဟိ။ ပြင်နိုင်မည် အကြောင်းလည်း မဟိ။ သို့သည် အကျော်အစောပြုသည့် စကားသည် ရှည်လျားစွာ တည်လေပြီးသော မူဟောင်း ဟိလျက်ပင်ကို ပြင်ပြန်ချေသောကြောင့် ဝိရောဓိ ဒေါသအပြစ်သည် ရောက်ရာ၏။ ကျမ်းဂန်၌ တုံသည်လည်း ဆင်ခြေရာကိုသာ ဥပမာ ဆောင်တော်မူကုန်သည်။ တရားတော်သည် အထူးထူးသော အမည်ဟိငြားသော်လည်း၊ “အပ္ပမာဒံ ပသံသန္တိ” ဟူ၍ ဟောတော်မူရာ၌ အပ္ပမာဒ တရား၌ ခပ်သိမ်းသော တရားတို့သည် ဝင်လေကုန်သည်။ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ ခြေရာသည် ဆင်ခြေရာ၌ ဝင်လေကုန်သည်ဟု ကျမ်းဂန် လာသည်။ ထိုမှတပါး ဆင်ခြေရာကို ပုံပြု၍ ဆိုလေသော အရာတို့သည် ဟိတော့သည်။ ဤသို့သော အရာတို့ကို ထောက်၍ “လမ်းရိုးကောင်းတွင်၊ ဆင်ရာထွင်သို့” ဟူ၍ ဆိုတော်မူလေသည်။ သည်အရာ၌ ဥပမာ ဥပမေယျကို ဆိုသည်ရှိသော် ရှေးလေ့ကျက်ဘူးသော ဝိပဿနာ လမ်းရိုး-ကောင်း ဖြစ်သော

၁။ ‘အပ္ပမာဒံ ပသံသန္တိ၊ ပုညကိရိယာသု ပဏ္ဍိတော။ အပ္ပမတ္တော ဥဘောအတ္ထေ၊ အဓိဂဏှာတိ ပဏ္ဍိတော။’ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါ၊ ဒု-၄၂။ ‘ကောင်းမှုတို့၌ မမေ့မလျော့ခြင်းကို ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းကုန်၏။ မမေ့မလျော့သော ပညာရှိသည် အကျိုးနှစ်ပါးတို့ကို ရနိုင်၏။’ အင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော် မြန်မာပြန်၊ ဒု-၅၃။

၂။ ‘သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ယာနိ ကာနိစိ ဇင်္ဂလာနံ ပါဏာနံ ပဒဇာတာနိ၊ သဗ္ဗာနိ တာနိ ဟတ္ထိပဒေသမောဓာနံ ဂစ္ဆန္တိ။’ မဟာဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော်၊ တ-၄၀။

ဈာန်နှင့်ကား မတွင်ကျယ်လွန်းသော လမ်းရိုးကောင်းနှင့် တူသည်။
 ဆင်သည် ထိုခရီးဟောင်းကို သွားလေသောကြောင့် ဆင်ခြေရာ ထစဉ်
 ထင်ရှားသည်နှင့်ကား ဈာန်၏ အညစ်အကြေးကို ဝိပဿနာ ပြုသဖြင့်
 သုတ်သင်၍ ဝိပဿနာလမ်းရိုးသစ်ဖြစ်သော ဂ္ဂပါဝါရေ ဈာန်ငါးပါးကို
 ရသည်နှင့် တူသည်။ ဤသို့သော ဈာန်တို့ကို ဝသီထော် ငါးပါးတို့ဖြင့်
 လေ့လာ၍ တန်ခိုးအဘိညာဏ်ကို အထူးထူး ဖန်ဆင်း နိုင်လေသည်။
 “ဆင့်ကာထင်သို့၊ သုတ်သင်ကာမျှ၊ လွယ်ကာရ၏” ဟူ၍ ဆိုသော် ခရီး
 ဟောင်းတိမ်မြုပ်၍ တောချုံ့ရောက်သည်ကို သုတ်သင်သည်ဟူ၍သာ စကား
 ကျသည်။ ဈာန်၏ အညစ်အကြေးကို သုတ်သင်သည် ဟူ၍ စကားကျ
 မဟိ။ ထို့ကြောင့် မူဟောင်းဟိသည့် အတိုင်းကိုသာ အဓိပ္ပာယ် သင့်
 အောင် ကြံရမည်။ စိတ်အလိုသို့လိုက်၍ မပြင်အပ်။ အသတ် အလတ်
 မမှန်လေသော်လည်းကောင်း၊ ကျနလေသော်လည်းကောင်း၊ အကွာဝလိ
 ပျက်လေသော်လည်းကောင်း ပြင်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် မူဟောင်းမှန်ရာ
 သို့သာ လိုက်ကုန်ရာသတည်း။

ကမ္မဝိပါကော အစိန္တယျော ဟူ၍ ဟောတော်မူရာ၌ မျက်မှောက်
 တင်တင် အကျိုးပေးခြင်း အစဟိသော ကံတို့၏ အကျိုးတည်း။ ထိုသို့
 အကျိုးပေးခြင်း၌ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတို့တွင် ဧကမဓိပဋ္ဌိဟိတ
 သုတ်တို့၌ အချို့သော သူတို့သည် လူ့ပြည်တို့၌ ဖြစ်လေကုန်သည်။
 အချို့သော သူတို့သည် စတုမဟာရာဇ်နတ်ပြည် အစဟိသည်တို့၌ ဖြစ်
 လေကုန်သည်။ ဤသို့လျှင် ထိုထိုသော အရပ်၌ ဖြစ်လေသော သူတို့
 သည်လည်း ထိုထိုသော ကောင်းမှုတို့ဖြင့် သာလျှင် ဖြစ်လေကုန်သည်။
 ထိုသို့ ဖြစ်လေကုန်သော သတ္တဝါတို့တွင် အချို့သော သူတို့သည်ကား
 အဆင်းမလှကုန်။ အချို့သော သူတို့သည်ကား အဆင်း လှကုန်သည်။
 အချို့သော သူတို့သည် အရပ်မြင့်ကုန်သည်။ အချို့သောသူတို့ကား အရပ်
 နိမ့်ကုန်သည်။ အချို့ကား တန်ခိုးအာနုဘော် နည်းကုန်သည်။ အချို့ကား
 တန်ခိုးအာနုဘော် ကြီးကုန်သည်။ ဤသို့လျှင် ထိုသတ္တဝါတို့သည်ကား
 များစွာသော သဘောဖြင့် ပြားကုန်သည် ဖြစ်သည်။ အကုသိုလ်ကံတို့၌
 တုံသည်လည်း ဤကဲ့သို့လျှင် များစွာသော သဘောအားဖြင့် ပြားကုန်
 သည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့လျှင် ကံ၏အကျိုးကိုလည်း အဘယ်ကြောင့် ဤသို့
 ဖြစ်တတ်လေသနည်းဟူ၍ ကြံနိုင်ရာသော သဘော မ ဟိသောကြောင့်
 မကြံအပ်ကုန်။

လောကစိန္တာ အစိန္တိယျာ ဟူ၍ ဟောတော်မူရာ၌ကား အဘဲကြောင့် ဤလနေတို့သည် ဖြစ်တတ်လေသနည်း။ အဘယ်ကြောင့် ဤမြေကြီးတို့ သည် ဖြစ်တတ်လေကုန်သနည်း။ အဘယ်ကြောင့် မဟာသမုဒ္ဒရာသည် ဖြစ်တတ်လေသနည်း။ အဘယ်ကြောင့် သုတ္တဝါတို့သည် ဖြစ်တတ်လေ သနည်း။ အဘယ်ကြောင့် သရက်ပင်၊ ထန်းပင်၊ ဝါးပင်၊ အုန်းပင် အစ ဟိကုန်သော သစ်ပင်တို့သည် ဖြစ်တတ်လေကုန် သနည်း။ ဤသို့လျှင် မကြံအပ်ကုန်။ စင်စစ်သော်ကား တပါးတည်းသော ဥတုကြောင့်သာ လျှင် ဖြစ်သည်။ သြကာသ လောကသည်ကား တခုတခုသော အခြင်း အရာဖြင့် မဖြစ်။ သြကာသလောကသည်ကား အဆုံးမဟိသည် သာလျှင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လောက၏ ဖြစ်ခြင်းကို မကြံအပ်ကုန်။ ဤသို့လျှင် အစိန္တေယျလေးပါးကို ကြံချေကုန်သည်ဟိသော် ရူးခြင်းသို့ ရောက်ကုန် ရ၏။ ။အစိန္တေယျ လေးပါးကား ပြီး၏။

တစ်နေ့ယုဝတ္ထု

ဗုဒ္ဓလေးပါး

ထိုမှတပါးလည်း ဗုဒ္ဓ ပည့် လေးပါး အပြား ဟိန်၊ သုတဗုဒ္ဓ၊ စတုသစ္စဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ ဟူ၍ လေးပါး အပြား ဟိန်သည်။ ထိုလေးပါးတို့တွင် ဗဟုသုတ အကြားအမြင်များသော ရဟန်းသည်ကား သုတဗုဒ္ဓမည်၏။ ရဟန္တာသည်ကား စတုသစ္စဗုဒ္ဓ မည်၏။ ရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ တို့သည်ကား မိမိအလိုလိုသာလျှင် သစ္စာလေးပါးတို့ကို သိတော်မူသောကြောင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓမည်၏။ အကြင်အခြင်းဖြင့် နတ်နှင့်တကွသောလူအား သစ္စာလေးပါးတို့ကို သိ(စေ)တော် မူတတ်သည်။ ဤသို့ သိ(စေ)တော်မူ တတ်သောကြောင့် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မည်တော်မူ၏။ ဤသို့လျှင် အနတ္တရ အဖွင့်၌ ဟောတော်မူသည်။ ဤသို့သိခြင်း၌လည်း ရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊တို့သည် လည်းကောင်း၊ နှစ်ပါးသော အဂ္ဂသာဝကတို့သည်လည်းကောင်း ဥပါဒိဏ္ဏ သင်္ခါရအားလည်း အထူးထူး ဟိသော အပြစ်ကို တစိတ်တဒေသအားဖြင့် သိကုန်သည်။ အကြွင်းမဟိသောအားဖြင့် မသိနိုင်ကုန်။ သဗ္ဗညုမြတ်စွာ ဘုရားတို့သာလျှင် အကြွင်းမဟိသော အားဖြင့် သိတော်မူနိုင် ကုန်သည်။ ဤသို့လျှင် ဝိဘင်းကျမ်း၌ ဉာဏဝိဘင်းကို ပြသောအဖွင့်၌ ဟောတော်မူ သတည်း။ ထိုသို့ သဘောဟိတော်မူသော ရှင်တော်ဘုရား သည်ကား အတိုင်းမသိ မြင်တော်မူသော အခြင်းအရာတော် ဟိတော်မူသည် ဖြစ် သည်။ ထိုသို့သောအကြောင်း၌ ဤသို့လျှင် ဝတ္ထု၏ သက်သေတည်း။

ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ တယောက်သောပုံဏားသည်ကား အရှင် ဂေါတမ၏ အရပ်တော်ကို တိုင်းအံ့သောငှာ မတတ်နိုင်ကုန်ဟူ၍ ကြားသောကြောင့် ရှင်တော်ဘုရား ဆွမ်းခံ ဝင်တော်မူသောအခါ၌ အတောင် ခြောက်ဆယ် ဟိသော ဝါးကို ယူ၍ ပြည်တံခါး၏ အပ၌ စောင်၍ ရှင်တော်ဘုရား လာတော်မူလတ်သည်ဟိသော် ဝါးကိုယူ၍ ရှင်တော်ဘုရား၏အနီး၌ တည် လေ၏။ အတောင် ခြောက်ဆယ် ဟိသော ဝါးသည် ရှင်တော်ဘုရား၏

ပုဆစ်တော်မျှသာ ဟိလေ၏။ ယင်းသို့မှ တနေ့သ၌ အတောင် ၆၀—
ဟိသောဝါးကို နှစ်ဆက် ဆက်၍ ရှင်တော်ဘုရားအနီး၌ ထားပြန်လေ၏။
ထို အတောင်တရားနှစ်ဆယ်ဟိသောဝါးသည် ပုဆစ်တော်၏အောက်မျှသာ
ထင်လေ၏။ ရှင်တော်ဘုရားကား “ပုံဏား၊ အသို့ပြုသနည်း” ဟု မေး
တော်မူလေ၏။ “အရှင်ဂေါတမ၏ အရပ်တော် အတိုင်းအရှည်ကို သိလို၍
အကျွန်ုပ်တိုင်းသည်” ဟု လျှောက်လေသော် “ပုံဏား၊ အကယ်၍
သင်သည် အလုံးစုံသော စကြဝဠာတိုက်ကို ဝါးပြည့်အောင်ပုံ၍ ဝါးကို
အဆက်ဆက်ပြု ဘဝဂ်တိုင်အောင် ငြိမ်းကြီးထောင်၍ တိုင်းသော်လည်း
တတ်နိုင်သောသူမည်သည် မဟိ။ ပုံဏား၊ ငါသည်ကား လေးသင်္ချေနှင့်
ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး ပါရမီတို့ကို ဖြည့်တော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် လူ
သုံးပါးတွင် တစုံတယောက်သောသူသည် ငါ၏ အရပ်တော်ကို တိုင်းအံ
သောသူ မဟိ။ ပုံဏား၊ အတုမဟိသော ငါဘုရားကား နှိုင်းရှည်အပ်
သောသူ မဟိ” ဤသို့ မိန့်တော်မူ၍ တရားတပုဒ်၌ ဂါထာတို့ကို ဟော
တော်မူ၏။ ဂါထာဟောတော်မူသော အဆုံး၌ ရှစ်သောင်းလေးထောင်
သော သတ္တဝါတို့သည် တရားဟူသော အမြိုက်အရသာကို သောက်ရလေ
ကုန်သတည်း။ သည်ဝတ္ထုအကြောင်းကိုရည်၍ ဆုတောင်းခန်း၌ အရှင်
မဟာသီလဝံသထေရ်မြတ်သည်—“အောင်မြင်ခါသင့်၊ သစ္စာပွင့်၍၊ မြင့်အံ့
သသူ၊ သုံးပါးလူဝယ်၊ မပြုလျှင်းပဲ၊ လွန်ကျူးကဲလျက်၊ အံ့အဲစလောက်၊
မိုးဆုံးချောက်မျှ”။ ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် စပ်တော်မူလေသတည်း။

ထိုမှ တပါးလည်း ရှင်တော်ဘုရားအရပ်တော်ကို အကြောင်းပြု၍
ပါရမီခန်း၌ — “စကြဝဠာ၊ တတိုက်ရာ၌၊ ရှာရှာပတ်ညက်၊ အထက်
အထက်၊ ဝါးပွားဆက်၍၊ ဘဝဂ်တိုင်အောင်၊ ငြိမ်းကြီးထောင်လည်း၊
ဘုန်းခေါင်ဘုရား၊ ကိုယ်တော်ဖျားကို၊ ထောင်ထားတိုင်းငှာ၊ မမှီရာသား၊
ဓမ္မတာစစ်၊ ဖြစ်လခွဲက၊ ကိုယ်ကိုမျှလျှင်၊ မရတိုင်းရှည်၊ ဖြစ်ခွဲ၏ရှင်”။
ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် စပ်တော်မူလေသည်။ ယခုစာများမူကား —

၁။ သုတ်သီလက္ခန္ဓာ ၄၊ သောဏဒဏ္ဍသုတ်—၂၅၄။

၂။ ဆုတောင်းခန်း* ၁။

၃။ ‘ကိုယ်ကိုမျှလျက်’ (နန်း၊ ပဉ္စာ)

၄။ ပါရမီ* ၈၄။

“မြင့်အံ့သသ” ဟူ၍သာ ဟိကြကုန်သည်။ သိမြင်တော်မူသည် အရာကို ယူသည်ဟိသော်ကား ထိုသို့ ဟိကောင်း၏။ တကြောင်းထုံသည်လည်း ဗုဒ္ဓလေးပါးကို ဆိုးသာအဆုံး၌ သာဓက ဆောင်သောကြောင့် သိမြင် တော်မူသော အရာကို ယူကောင်း၏။ ယင်းသို့ဘုရားကား အရပ်တော်ကို ဆိုရာသောအရာ နှိုင်းယှဉ်သော အရာလည်း ဖြစ်သည်။ ကဗျာလက္ခဏာ အားဖြင့်လည်း အောင်မြင်ခါနှင့်၊ သစ္စာပွင့်၍၊ မြင့်အံ့သသ-ဟု စပ်သော ပွင့်၍ ဆိုသည်နှင့် မတန်။ မြင့်အံ့’ ဟူ၍ လည်းကောင်း ဆိုမှသာလျှင် စပ်သည်။ အမြစ်သော အရာသည် ဓာရေးသော သူတို့သည် သတိမပြုမိ လျှင်လည်း ဟိလေသည်။ ထိုစာတို့ကို အဆင့်ဆင့် ကူး၍ ဟိလေလျှင် သစ္စာပွင့်၍ ဆိုသောစကားကို ယူ၍ မြင့်အံ့သသ ပူ၍ ယူကြဟန်ဟိသည်။ သစ္စာပွင့်၍ ဆိုသည်ကား ဘုရားဖြစ်တော်မူ၍ ဟူ၍သာ ယူလိုမည်။ ယင်းသို့မှ ဝတ္ထုသက်သေ ဆောင်သည်နှင့် ညီစွာ ငါ၏ အရပ်တော်ကို မြင့်အောင်မြင့်နိုင်သောသူ မည်သည် မဟိ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်နှင့်ညီသည်။ စပ်တော်မူသော အလင်္ကာနှင့်လည်း ညီသည်။ ပါရမီခန်း၊ ဆုတောင်းခန်း တို့ကို ဖြေတော်မူသော သရေခေတ္တရာပြည်ကြီး၌ တိပိဋကနာထ အမည် တော် ဟိသော ထင်မြတ်သည်လည်း “မြင့်အံ့သောသူ၊ သုံးပါးလူဝယ်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဖြေတော်မူလေပြီ။ ထို့ကြောင့် ပညာဟိတို့သည် ထောက်ထားဆင်ခြင်၍ ယူကုန်ရာသည်။

ထိုမှတပါးလည်း ဝတ္ထုသက်သေ ဤသို့လာသည်။ ရာဟုအသ္မရိန်သည် ငါကား မြင့်သည်၊ မြတ်စွာဘုရားကား နိမ့်သည်။ ထို့ကြောင့် သွားချေ သော် မြတ်စွာဘုရားကို ငုံ့၍ ကြည့်ရချေတော့မည်ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရားသို့ မဆည်းကပ်ပဲ နေလေသည်။ ထို ရာဟုအသ္မရိန်၏ အတိုင်းအရှည်ကား အထက် လောကဓာတ်၌ တည်သဖြင့် ရာဟုကို ဖန်ဆင်း၍ ထင်ရှားစွာ ဖြစ်၏။ ထို ရာဟုအသ္မရိန်ကား တနေ့သ၌ ရှင်တော်ဘုရား၏ အဆင်း တော်ကို ကြား၍ ကြည့်အံ့ ဟူ၍လျှင် ရှင်တော်ဘုရားအထံတော်သို့ လာ လတ်၏။ ရှင်တော်ဘုရားကား ထို ရာဟုအသ္မရိန်၏ အလိုကို သိတော်မူ၍

၁။ မြင့်အံ့ (ဝိ)
 ၂။ ဘန်ခြင်း၌ (ဝိ)

ဣရိယာပုထ် လေးပါးတို့တွင် အဘယ် ဣရိယာပုထ်ဖြင့် ပြရအံ့နည်းဟု ကြံတော်မူ၍ ရပ်လျက်နေသောသူ မည်သည်ကား နိမ့်သော်လည်း မြင့်သကဲ့သို့ ထင်မြဲဖြစ်သည်။ လျောင်းလျက်လျှင် ထိုရာဟုအသ္မရိန်ကို ပြအံ့ဟု ကြံတော်မူ၍ “အာနန္ဒာ၊ ဂန္ဓကုဋီတိုက်၌ ညောင်စောင်းကို ခင်းလော” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ အာနန္ဒာလည်း အမိန့်တော် အတိုင်း ခင်းလေ၍ ထိုညောင်စောင်း၌ ခြင်္သေ့မင်း၏ အိပ်ခြင်းဖြင့် လျောင်းတော်မူလေ၏။ ရာဟုအသ္မရိန်လည်း လာ၍ မြတ်စွာဘုရား အထံတော်သို့ ချဉ်းကပ်လေသည်ဟိသော် ယူဇနာ လေးထောင်ရှစ်ရာတိုင်အောင် မြင့်သောကိုယ် ဟိသော်လည်း လျောင်း၍နေသော ရှင်တော်ဘုရား ကိုယ်တော်ကို လည်ဆန့်၍ ကောင်းကင်၏ အလယ်၌ လပြည့်ဝန်းကို ကြည့်ရသကဲ့သို့ မော်၍ ကြည့်ရ၏။ ဤသကား အသ္မနည်းဟု မေးတော်မူသည်ဟိသော် “အကျွန်ုပ်ကား အသ္မရိန်တည်း၊ မြတ်စွာဘုရားကို ငဲ့၍ကြည့်အံ့သောငှာ မတတ်နိုင်သောကြောင့် အကျွန်ုပ်မလာသည်” ဟု လျှောက်လေ၏။ ရှင်ပင်ဘုရားကား “ရာဟုအသ္မရိန်၊ ငါဘုရားကား တပါးသောသူတို့အောက် လျော့သော ပါရမီကို ဖြည့်တော်မမူ၊ တပါးသောသူတို့ထက် လွန်၍သာ ပါရမီတို့ကို ဖြည့်တော်မူ၍ အသူကို ပေးတော်မူသောကြောင့် ဤသို့လျှင် အတုမဟိသော ကိုယ်တော်၏အဖြစ်ကို ရသတည်း” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုနေ့ပင်လျှင် ရာဟုအသ္မရိန်ကား ဘုရား၏ကျေးဇူးတော်ကို သိ၍ သရဏဂုံ တည်လေသတည်း။ ဤသို့လျှင် ရှင်တော်ဘုရားသည် အတုမဟိသော ကိုယ်တော်ကို ပြသဖြင့်လျှင် ရာဟုအသ္မရိန်ကို သရဏဂုံ၌ တည်တော်မူစေသတည်း။ ဤသို့သော စကားကိုကား ဒီဃနိကာယ်၌ သောဏဒန္တသုတ် အဖွင့်၌ ဟောတော်မူသတည်း။ ထိုမှတပါးလည်း ရှင်တော်ဘုရား၏ အတိုင်းမသိသော ကျေးဇူးတော်ကို ဤသို့ ဟောတော်မူသည်။

ဘုရား သဗ္ဗညုတို့သည်ကား ပစ္စန္နရာဇ်၌ အရုဏ်တက်တော်မမူကုန်။ မဇ္ဈိမဒေသအရပ်၌သာ အရုဏ်ကို ခံတော်မူကုန်သည်။ ရှင်တော်ဘုရားတို့ ဟောတော်မူသော အလုံးစုံသော တရားတို့သည်လည်း အကျဉ်းသာ ဟောတော်မူသည်။ အကျယ် ဟောတော်မူသည်ဟူ၍ မဟိ။ သမန္တပဋ္ဌာန်းကို

.....

ဟောတော်မူရာ၌လည်း ထကျဉ်းသာလျှင် ဟောတော်မူသတည်း။ ဤသို့ လျှင် မဇ္ဈိမနိကာယ်၌ ဓာတုဝိဘင်းသုတ်၏အပုဒ်၌ ဟောတော်မူသတည်း။

ရှင်တော်ဘုရားသည် ဆွမ်းခံတော်မူလိုလတ်သည်ဟိသော် ပွင့်သော ကြာ၏ အလယ်သို့ ရောက်သော ပိတုးကဲ့သို့ ဣန္ဒြိယာ ပတ္တမြားအဆင်း ဟိသော ကျောက်စိမ်းပြင်ပြီးသော သပိတ်တော်သည် လက်တော်နှစ်ဘက် အလယ်သို့ အလိုလိုလျှင် ရောက်သတည်း။ ဤသို့လျှင် သံယုတ္တ အဋ္ဌကထာ၌ ဟောတော်မူသည်။ လက်တော်ကို ဆေးလျှင်လည်း သပိတ်တော်စင်နှင့် လေသည်။ သပိတ်တော်ကို ဆေးလျှင်လည်း လက်တော်သည် စင်နှင့် လေသည်။ ဤသို့လျှင် ဗြဟ္မာယုသံယုတ်၌ ဟောတော်မူသည်။ အနန္တ အပရိမာဏ ဖြစ်သော ဘုရားတို့၏ ကျေးဇူးတော်ကို ဟောတော်မူရာ၌ ဤသည်လျှင် ဝတ္ထုသက်သေတည်း။

ပဋိသမ္ဘိဒါအပြားသို့ ရောက်သော ဘုန်းကြီးသောမင်းတို့သည် ပုဇွန် အပ်သော ကာလ(ဗုဒ္ဓ)ရက္ခိတ အမည်ဟိသော ရဟန္တာသည် တနေ့သော ဥပုသ်နေ့၌ စေတိယာဂီရိ၌ ကာလမည်သော တည်ပင်၏အနီး၌ ခင်းသော နေရာ၌ နေ၍ တရားကို ဟောတော်မူသည်ဟိသော် ရှေးဦးစွာသော ဂါထာကို ဟော၍ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၌ စတုက္ကနိပါတ်ကုန်း၌ လာသော ကာလကာရာမ မည်သော သုတ်ကို အားထုတ်၍ ဟောတော်မူ၏။ ထို ဥပုသ်နေ့ကား တိဿမည်ဟိသော မင်းသည် ကောင်းစွာ ဥပုသ် ဆောက် တည်ပြီးသည် ဖြစ်၍ ထိုတောင်၌ပင် မင်း၏ လိုင်၌ နေ၍ အရှင်ရဟန္တာ ထေရ်သည် တရားဟောသည်ဟူ၍ ကြားလေ၍ ရှေးဦးစွာသော ဂါထာကို ဟော၍ မပြီးခင်ပင် ထိုအရပ်သို့ရောက်၍ မထင်ရှားသော အသွင်ဖြင့် ပရိသတ်၏ အဆုံး၌နေ၍ သုံးယံဟိသော တညဉ့်ပတ်လုံး တည်လျက်လျှင် တရားတော်ကို နာလေ၏။ ရဟန္တာထေရ်မြတ်သည် ရှင်တော်ဘုရားကား

၁။ ဥပရိပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ၂၁၅။

၂။ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပ-၂၂၆။

၃။ ‘ဟတ္ထေသု ဓောတေသု ပတ္တော ဓောတော ဟောကိ၊ ပတ္ထေ ဓောတေ ဟတ္တာ ဓောတာ ဟောန္တိ။’ မဇ္ဈိမပါ၊ ဗြဟ္မာယုသုတ် ၃၃၉။

၄။ အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါ၊ ပ-၃၃၃။

ဤသို့လျှင် မိန့်တော်မူသည်ဟု ဟောတော်မူသောအခါ၌ သာဓုခေါ်လေ၏။ မထေရ်လည်း ထိုအကြောင်းကိုသိ၍ အဘယ်နံသောအခါက မင်းကြီးသည် ရောက်တော်မူသနည်းဟု မေး၏။ အရှင်ဘုရား၊ ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူသော ဂါထာ၏အဆုံး၌လျှင် ရောက်သည်ဟု လျှောက်လေသည်။ “မြတ်သောမင်းကြီး၊ သင်မင်းကြီးကား ပြုခဲ့သောအမှုကို ပြုဘိ၏တကား” ဟု ဆိုသည်ဟိသော် “အရှင်ဘုရား၊ ဤသို့ပြုခြင်းသည်ကား ပြုခဲ့သော အမှုမဟုတ်။ အကယ်၍ တမူကား အကျွန်ုပ်သည် အရှင်ဘုရားတရားဟောတော်မူသောအခါမှစ၍ တပါးသော သူတို့နှင့် ကင်း၍နေသော အဖြစ်သည်ဖြစ်၏။ ဤသိန်းသိုက်ကျွန်း၌ တောင်ဝေးစွန်၏ တည်ရာမျှသော အရပ်၌ အရှင်၏အဖြစ်မည်သည် မဖြစ်စေသတည်း ဟူ၍ ပန်နက်ခြင်းကို ပြုလေ၏။” ထိုသုတ်၌တမူကား ဘုရားကျေးဇူးတော်တို့ကို ပြအပ်သတည်း။ ထိုသို့ ဘုရားကျေးဇူးတော်ကို ဟောရာ၌ မင်းကြီးသည် မေးတော်မူ၏။ “အရှင်ဘုရား ဟောတော်မူသော ဘုရားကျေးဇူးတော်သည် ဤမျှသာလော။ ယင်းသို့မဟုတ်ပဲ တပါးသော ကျေးဇူးတော်တို့သည်လည်း ဟိလေသေးသလော” ဟု မေး၏။ “မြတ်သောမင်းကြီး၊ ငါသည် တညဉ့်ဝတ်လုံးဟောသော ဘုရားကျေးဇူးတော်သည် အနည်းငယ်သာ ဖြစ်သည်။ ကြွင်းလေသော ဘုရားကျေးဇူးတော်တို့သည်ကား အတိုင်းမသိ များစွာလျှင် ဖြစ်သည်” ဤသို့ ဆိုတော်မူသည်ဟိသော်— “အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာကို ဆောင်တော်မူပါ” ဟု တောင်းပန်၏။ “မြတ်သောမင်းကြီး၊ အပယ်ရှစ်ထောင်ဟိသော^၁ သလေးလယ်၌ တခုသော သလေးနံဝယ် ပါလေသော စပါးသည်တည်း များအံ့သည်လော၊ ယင်းသို့မဟုတ်ပဲ ကြွင်းလေသော အပယ်ရှစ်ထောင်၌ ဟိလေသော စပါးသည်တည်း များအံ့သည်လော” ဟု မေးသည်ဟိသော် “အရှင်ဘုရား၊

၁။ ‘ယဉ် ပန မေ အဿယ ဓမ္မကထံ အာရဒ္ဓကာလဟော ပဋ္ဌာယ ကေပဒေဝိ အညဝိဟိတဘာဝေါ အဟောသိ။’ မူလပဏ္ဏာသ ဋ္ဌ၊ ၃-၁၉၅။ ‘အရှင်ဘုရား တရားစ၍ ဟောတော်မူသောအခါမှ စ၍ တခုသောပုဒ်၌ (နှလုံးမသွင်းဘဲ) အခြားတပါးကို နှလုံးသွင်းသည့်အဖြစ်သည် ဖြစ်ခဲ့သည်’ ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

၂။ ပေမူ ၂ စောင်လုံး၌ ‘အပယ်ရှစ်ထောင်’ဟုရှိသည်။ မူလပဏ္ဏာသ ဋ္ဌ ၌ ‘ကရိသ သဟဿမတ္ထေ’ (ပယ်တထောင်မျှရှိသော)ဟု ရှိသည်။

တနံပါသော သလေးစပါးသည်ကား အနည်းငယ်သာ ဖြစ်သည်။
 ကြွင်းလေးသော အပယ်ရှင်ထောင်၌ ဟိလေသော စပါးသည်လျှင် အတိုင်း
 မသိ များစွာဖြစ်သည်” ဟု လျှောက်လေသော် “ဤကဲ့သို့ မင်းကြီး၊
 ငါတညဉ့်ပတ်လုံး ဟောကပ်သော ဘုရားကျေးဇူးတော် သည်ကား တနံ၌
 ပါသော သလေးစပါးမျှသာ ဟိသည်။ ကြွင်းလေးသော ဘုရားကျေးဇူး
 တော်တို့သည်ကား ကြွင်းလေးသော အပယ်ရှင်ထောင်၌ ဟိသော စပါးနှင့်
 မျှသည်ဖြစ်သည်” ဟု ဆိုသည်ဟိသော် “ထိုမှတပါးလည်း အရှင်ဘုရား၊
 ဥပမာကို ဆောင်တော်မူပါလော” ဟု တောင်းပန်၏။

“မြတ်သောမင်းကြီး၊ အယဉ်နှင့် ပြည့်စုံသော ဂင်္ဂါမြစ်၌ သမန်းမြက်
 ကို နှစ်သည်ဟိသော်” ထိုသမန်းမြက်၌ ပါသော ဝေဠာသတ်တည်း များအံ့
 သည်လော၊ ယင်းသို့မဟုတ်ပဲ ကြွင်းသော ဂင်္ဂါဝေဠာသည် များအံ့သည်
 လော” ဟု မေးသော် “အရှင်ဘုရား၊ သမန်းမြက်၌ ပါသော ဝေဠာသည်
 ကား အနည်းငယ်သာ ဖြစ်သည်။ ဂင်္ဂါ၌ကြွင်းသော ဝေဠာလျှင် များလေ
 သည်” ဟု လျှောက်လေသော် “ထိုကဲ့သို့ မြတ်သောမင်းကြီး၊ ငါတညဉ့်
 ပတ်လုံး ဟောသော ဘုရားကျေးဇူးတော်သည်ကား သမန်းမြက်၌
 ပါသော ဝေဠာမျှသာ ဟိသည်။ ကြွင်းသော ဘုရားကျေးဇူးတော်သည်ကား
 ကြွင်းသော ဂင်္ဂါဝေဠာနှင့် မျှသည်သာဖြစ်သည်” ဟူ၍ ဆိုသည်ဟိသော်
 “အရှင်ဘုရား၊ ထိုမှတပါးလည်း ဥပမာကို ဆောင်တော်မူပါလော” ဟု
 တောင်းပန်၏။

“မြတ်သောမင်းကြီး၊ ဤလူ့ပြည်၌ နှံ့စုတ်ငှက်ငယ်တို့သည် ကောင်းကင်
 သို့ ပျံကုန်သည်။ ထိုနှံ့စုတ်ငှက်ငယ် ပျံသော ကောင်းကင်သည်တည်း
 များအံ့သည်လော၊ ထိုသို့မဟုတ်မူကား ကြွင်းလေးသော ကောင်းကင်သည်
 တည်း များအံ့သည်လော” ဟု မေးသော် “အရှင်ဘုရား၊ နှံ့စုတ်ငှက်ငယ်
 သည် အတောင်ဖြန့်၍ ပျံသော ကောင်းကင်သည်ကား အနည်းငယ်သာ
 ဖြစ်သည်။ ကြွင်းလေးသော အတိုင်းမသိသော ကောင်းကင်သည်သာလျှင်
 များသည် ဖြစ်သည်။”

၁။ ‘သုစိပါသံ သမ္မုခံ ကဓေယျ’ မူလပဏ္ဏာသ ဌ၊ ၃-၁၉၆။ (အပ်နဏ၊
 ပေါက်ကို နှစ်သည်ရှိသော်)

“မြတ်သောမင်းကြီး၊ ထိုကဲ့သို့ ငါတည့်ပတ်လုံး ဟောသော ဘုရား
ကျေးဇူးတော်သည်ကား ထိုနှစ်စုတ်ငှက်ငယ်သည် အတောင်ဖြန့်၍ ပျံသော
ကောင်းကင်မျှသာ ဟိသည်။ ကြွင်းလေသော ဘုရားကျေးဇူးတော်သည်
ကား ကြွင်းလေသော အဆုံးမရှိသော ကောင်းကင်နှင့် တူသည်ဖြစ်သည်”
ဟု ဟောတော်မူသည်ဟိသော် “အရှင်ဘုရား၊ ဟောတော်မူသော တရား
တော်သည်ကား အလွန်ကောင်းစွာတကား၊ အဆုံးမဟိသော ကောင်းကင်
ဖြင့် ဥပမာပေး၍ ဟောတော်မူပေသည်။ အရှင်ဘုရားအား လျှောက်ပတ်
သော ပုဇွန်သဏ္ဌာရကို ပြုအံ့သောငှာမတတ်နိုင်၊ ဤသည်ကား သူဆင်းရဲ
၏ လက်ဆောင်တည်း။ ဤသိန်းသိုက်ကျွန်း၌ ယူဇနာတရာဟိသော
ဤပြည်ကို အရှင်ဘုရားအား ပုဇွန်ပါ၏” ဟူ၍ ပုဇွန်လေ၏။ “မြတ်သော
မင်းကြီး၊ သင်မင်းကြီးတို့သည် ယူဇနာတရာဟိသော ပြည်ဖြင့် သူဆင်းရဲ
လက်ဆောင်ကို ပြုတော်မူ၏၊ ငါတို့လည်း အရှင်မင်းကြီးတို့အားသာလျှင်
ဤပြည်ကို ပြန်ပေးပြန်တော့သည်။ မြတ်သောမင်းကြီး၊ တရားသဖြင့်
ပြည်ကို မင်းပြုတော်မူလော့” ဟု ပြည်ကို ပြန်အပ်တော်မူပြန်လေသည်။
ဤတရားကို မဇ္ဈိမ နိကာယ် သစ္စကသုတ် အဖွင့်၌ ဟောတော်မူသတည်း။

ထိုမှတပါးလည်း-

ဥပေတာဗုဒ္ဓဓမ္မဟိ၊ အဋ္ဌာရသဟိ နာယကာ၊

ဗာတ္ထိံသလက္ခဏပေတာ၊ သီတာနုဗျဉ္ဇနာဓရာ၊

ဗျာမပဘာယ သုပဘာ၊ သဗ္ဗေတေ မုနိကုဉ္ဇရာ-^၁

ဟူ၍ ဟောတော်မူသော တရားတော်၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ရဟန္တာတို့နှင့် မဆက်
ဆံကုန်သော ဘုရားသဗ္ဗညုတို့အားသာဖြစ်သော အံ့ဖွယ်သော ကျေးဇူး
တော်တို့သည်ကား တဆဲရှစ်ပါး အပြား ဟိသည်။ အဘယ်သို့လျှင်
အံ့ဖွယ်အထူး ဟိသနည်း ဟူမူကား-

ဝတ်တော်မူသော သင်္ကန်းတော်သည် ဖွပ်ခြင်း ဆိုးခြင်း နယ်ခြင်း
နှမ်းရိခြင်း မဟိသည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါး၊

၁။ မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ၊ မဟာသစ္စကသုတ်၊ ဒု-၁၉၅။

၂။ ပရိတ်ကြီး၊ အာဇာနည်နာဠိယသုတ်။

ဆံတော်သည်လည်း တောထွက်တော်မူသောအခါ ဖြတ်တော်မူသည့်
ထတိုင်း မတိုမရှည် လက်နှစ်သစ်မျှ သက်တော်ပတ်လုံး တည်သည်လည်း
အံ့ဖွယ်တပါး။

ကိုယ်ဝတ်၊ တုကုတ်၊ သင်းပိုင်၊ ခါးပန်း၊ အပ်၊ သပိတ်၊ ပဲခွပ်၊
ရေစစ်၊ ရေခဲ ဟူသော ပရိက္ခရာတော်တို့ကို ဆောင်တော်မူသော်လည်း
ကိုယ်တော်နှင့်မထိ၊ လက်လေးသစ် ခြားသည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါး။

နောက်ကဆိုးပြုံးသောနည်းဖြင့် သပိတ်တော်ကို ဆေးလျှင် လက်တော်
သည်စင်နှင့်လေသည်။ ဤသည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါး။

မုံညင်းသီးခွံတည်း ဟူသော ကြူဟ်ထဲသို့ ဝင်တော်မူနိုင်သည်လည်း
အံ့ဖွယ်တပါး။

ခြောက်ပါးသော ရောင်ခြည်တော်တို့ကို လွှတ်တော်မူသည် ဟိသော်
အရပ် ဆယ်မျက်နှာတိုင်အောင် နှံ့နိုင်သည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါး။

တန်ခိုးတော်ဖြင့် ဝေနေယျ သတ္တဝါ အလိုသို့လိုက်၍ ကိုယ်တော်ကို
အသိန်း၊ အသန်း၊ ဖန်ဆင်းတော်မူ၍ ချွတ်တော်မူခြင်းသည်လည်း အံ့ဖွယ်
တပါး။

ဇာတိခေတ်၊ အာဏာခေတ်၊ ဝိသယခေတ် တည်းဟူသော ခေတ်
သုံးပါး၌ အမှိုက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အလင်းကိုသော်လည်းကောင်း
ဖန်ဆင်းတော် မူနိုင်သည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါး။

ကိုယ်တော်ကို အထက်ကောင်းကင်ပြင်သို့ ရောက်အောင် လဝန်းပေ
သကဲ့သို့ မြင့်တော်မူနိုင်ခြင်းသည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါး။

သန့်ရှင်းသော၊ သာယာသော၊ သိလ္လယသော၊ နာချင်ဖွယ်သော၊ မပြန့်
သော၊ လုံးသော၊ နက်နဲသော၊ ပဲ့တင်ထပ်သော ဤသို့ အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်
ပြည့်စုံသော အသံတော်ဖြင့် ဟောတော်မူသော တရားတော်သည် မပြတ်
ပရိသတ် ဟိလေရာ ကြားနိုင်သည်လည်း အံ့ဖွယ်တပါး။

လူ နတ် ဗြဟ္မာတို့၏ အလိုကို သိတော်မူနိုင်သော အာသယာ နုသယ
ဉာဏ်တော်လည်း အံ့ဖွယ်တပါး။

ကျွတ်အံ့သော သတ္တဝါတို့ကို သိတော်မူနိုင်သော မဟာကရုဏာ
သမာပတ္တိဉာဏ်တော်လည်း အံ့ဖွယ်တပါး။

.....
၁။ နှစ်ထပ်သင်္ကန်း။

ဤသူကား နက်ဖြန်ကျွတ်လတံ၊ သံဘက်ကျွတ်လတံ၊ ဤသို့ အစ
ဟိသည်ဖြင့် သိတော်မူနိုင်သော ဣန္ဒြိယ ပရောပရိယတ္တိ ဉာဏ်တော်လည်း
အံ့ဖွယ်တပါး၊

သင်္ခါရတစု၊ ဝိကာရတစု၊ လက္ခဏတစု၊ နိဗ္ဗာန်တစု၊ ပညတ်တစု၊
ဤသို့ ဥေယျမံ တရားငါးပါး၌ အံ့ဖွယ် ငါးပါး ဖြစ်သည်။

ဤတဆဲ ရှစ်ပါးသော တရားတို့သည်ကား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာတို့၌
မဖြစ်။ ဘုရား သဗ္ဗညုတို့၌သာ ဖြစ်သောကြောင့် အံ့ဖွယ်သောတရား
အထူးလျှင် ဖြစ်သတည်း။ ဤအကြောင်းကိုရည်၍ ကျမ်းဂန်သိ ဖြစ်သော
ပညာ ဟိတို့သည်-

.....
၁။ သမန္တစက္ခု၊ ပ-၂၅၁။ ကဝိလက္ခဏဒီပနီ ၁၀၇ တို့၌လည်း ဤဂုဏ်တော်
ဆဲ ရှစ်ပါးကို ကူးယူဖော်ပြထားသည်။ ‘ဘုရားရှင် အံ့ဖွယ် ၁၈ ပါး သစ္စ
ဝိဘင်းတွင်။ ဆံတော် မတို့မရှည်။ သင်္ကန်းတော် မညစ်။ ပရိက္ခရာ
ရှစ်ပါးနှင့် ကိုယ်တော်နှင့် မထိ။ အလိုတော်ရှိလျှင် သပိတ်တော် လက်သို့
ရောက်သည်။ လက်တော်ဆေးလျှင် သပိတ်တော် စင်သည်။ သပိတ်တော်
ဆေးလျှင် လက်တော် စင်သည်။ မုံညင်းခွံ ရှိသော တိုက်သို့ ကိုယ်တော်
ဝင်နိုင်သည်။ (အခြားပေမူတစောင်၌ ‘မုံညင်းခွံ ရှိလောက်သော တိုက်၌
ပရိက္ခရာရှစ်ပါးနှင့်တကွ စင်းကြံကြွတော်မူနိုင်သည်’ဟု ရှိသည်။) အရပ်
ရှစ်မျက်နှာသို့ ရောင်တော်ပြေးသည်။ ကိုယ်တော်ပွား ဖန်ဆင်းနိုင်သည်။
ခေတ်သုံးပါးကို ပိုင်တော်မူသည်။ ခေတ်သုံးပါး၌ လူတို့ကို အချင်းချင်း
မြင်စေနိုင်သည်။ ဖွားတော်မူသောအခါ စကြဝဠာတသောင်း လှုပ်ခြင်း၊
ရောင်ဟော် ဖုံးလွှမ်းခြင်း ဖြစ်သည်။ မြင်းမိုရ်ထိပ်ကို နှစ်လှမ်းဖြင့်သာ
ကြွတော်မူသည်။ မြေ၌ ဘဝါးရာ မထင်။ လူတို့အား ကျွတ်မည့်အချိန်ကို
သိသည်။ ယမိုက်ပြာဠိဟာ ပြသည်။ အနာဝရဏဉာဏ်ရှိသည်။ သဗ္ဗညုတ
ဉာဏ်တော်ရှိသည်။’ ကျမ်းပေါင်းမှတ်စု (ပေစာ) ကောချပ်။

မှတ်ချက်။ ။ ကျမ်းပေါင်းမှတ်စု ပေမူ ၂ စောင်လုံး၌ပင် ‘သစ္စဝိဘင်း
အဋ္ဌကထာတွင်’ဟု ညွှန်းဆိုသည်။ သစ္စဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ
တွင် မတွေ့မိ။ သမ္မောဟဝိနောဒနီကျမ်းဦး ပဏာမဂါထာ၌ ‘ဥပေတာ
ဗုဒ္ဓဓမ္မဟိ၊ အဋ္ဌာရသ ဟိနာယကာ’ ပါသည်ကိုလည်း မူလဋီကာ၊
အနုဋီကာတို့၌ ‘အာဝေဏိကဂုဏ်တော် ဆဲ ရှစ်ပါး’ဟု ဆိုသည်။
မဇ္ဈိမပါ၊ မြဟ္မာယုသုတ်(၃၃၉)၌ လက်တော်ဆေးလျှင် သပိတ်ဆေးပြီး
သား ဖြစ်ကြောင်း စသည့် တခုနှစ်ခု ပါသည့် အတိစိတြ ဂမ္ဘီရတ္ထ ဓမ္မ
၂၀၁ ၌ ဤ အံ့ဖွယ် ၁၈ ပါးကို ဂါထာဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

“ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာတို့(နှင့်)၊ ခိကာသဝ၊ သာဝကတို့၊ မရဝင်စေ၊ မပြစ်လွန်ငြား၊ ဘုရား၌သာ၊ ဓမ္မဘာတည်း၊ အံ့ရာအပြား၊ ဆဲ့ရှစ်ပါးကို၊ မြှက်ပါးသံချေ၊ ရေစေ့ရေခို၊ ဝတ်ထွေဆွန်းပေ၊ သင်ကန်းတော်လည်း၊ ဖွပ်လျော်ဆိုးနယ်၊ ပြုပွယ်မဟိ၊ နှိပ်ရိမထင်၊ အတိုင်းပင်တည်း။”

ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် စင်တော်မူလေသည်။ ဤသို့ တန်ခိုး အဘိညာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တော်ကို နိဗ္ဗိတဘုရား ဖန်ဆင်း၍ ချွတ်တော်မူသော အရာ၌ ပါရမီခန်း၌ ရှင်မဟာသီလဝံသ ထေရ်မြတ် စင်တော်မူလေသည် ကား-

“ကိုယ်ကြပ်ရောက်ပေါက်၊ ငါသွားလေ နက်ဟု၊ ဝေးပြေအံ့ကြဝဠာ၊ ခြားထုမ္မာကို၊ မကြာမားမား၊ ကိုယ်တိုင်သွား၍၊ တဆားညွတ်နူး၊ ချွတ်ဘူး သည်ချည်း၊ သင်္ချေပည်း၏။”

ဟူ၍ စင်တော်မူရာ၌ ယခုအခါ အချို့သောသူတို့၏ အယူကား ကိုယ် တိုင်တော်ပင် သွားတော်မူ၍ ချွတ်သည်မဟုတ်၊ ကိုယ်တော်၏ အတိုင်း အရှည် ဖန်ဆင်းတော်မူ၍ သာ ချွတ်တော်မူလေသည်ဟု အယူဟိကြ၍ ကိုယ် တိုင်သွား၍ ဟူ၍လျှင် ဖတ်ကြကုန်သည်။ ထိုသူတို့၏ အယူကား တန် တားဦးတည်၌ စင်တော်မူသည် ခု အကြောင်းပြု၍ ဖတ်ကြကုန်သည် အဟန် ဟိသည်။ တန်တားဦးတည်၌ စင်တော်မူသည်ကား-

“ဤဝယ်တိုင်သား၊ တို့ဘုရားသာ၊ ကိုယ်ပွားဆောင်ဆောင်၊ သိန်းရာ ထောင်ဖြင့်၊ စေ့အောင် လွှဲပတ်၊ တန်ခိုးလွှတ်၍၊ အကျွတ်ရလှာ၊ တိုက် ဝေးမှာသို့၊ ဝါသနာဖြစ်စေ၊ သင်ဂြိုဟ်လေ၏။”

၁။ ဤလင်္ကာကို ရှာမတွေ့ပါ။

၂။ ပါရမီ * ၅။

၃။ ‘တို့ဘုရားကား’ (တန်တားဦးတည်မော်ကွန်း* ၂။ သမန္တစက္ခု၊ ၁၀-၂၅၇)

၄။ ‘အကျွတ်ရဌာ’ (တန်တားဦးတည်မော်ကွန်း* ၂)

‘အကျွတ်ရစာ’ (သမန္တစက္ခု၊ ၁၀-၂၅၇)

၅။ ‘တိုက်ဝေးမှာလည်း’ (တန်တားဦးတည်မော်ကွန်း* ၂။ သမန္တစက္ခု၊ ၁၀-၂၅၇)

၆။ တန်တားဦးတည်မော်ကွန်း* ၂။

ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် စပ်တော်မူလေသည်။ ထိုသို့ စပ်တော်မူရာတွင် “စေ့အောင် လှည့်ပတ်၊ တန်ခိုးလွှတ်၍၊ အကျွတ်ရလှာ၊ ဟိုက်ဝေးမှာသို့” ဟူ၍ စပ်တော်မူသော စကားကို ကာလတချက်တည်း အဇဉ်အတိုင်းယူ၍ ဖတ်ကြလေကုန်သည်။ ယင်းသို့ အစဉ်အတိုင်း မယူလို။ ကာလနှစ်ပါးခြား၍ ယူလိုသည်။ ထိုသို့ခြား၍ ယူလိုကြောင်းကို အဘယ်ကြောင့် သိရသနည်း။ ဟူမူကား—“ကိပ်န ဘဂဝါ အညာနိ စက္ကဝါဠာနိပိ ဂစ္ဆတိတိ၊ အာမဂစ္ဆတိ။ ကိဒိသော ဟုတုတိ၊ ယာဒိသာ တသ္မိံ ပြာဟ္မဏ ဂဟပတိကာ ဒယော၊ တာဒိသောဝ။ တေ နေဝါဟ အဘိဇာနာမိ ခေါပနာဟံ အာနန္ဒ အနေကသတံ ခတ္တိယ ပရိသံ၊ ပြာဟ္မဏ ပရိသံ၊ ဂဟပတိ ပရိသံ၊ သမဏ ပရိသံ၊ စာတုမဟာရာဇိက ပရိသံ၊ တာဝတိံသ ပရိသံ၊ မာရ ပရိသံ၊ ဗြဟ္မ ပရိသံ ဥပသင်္ကမိတာ၊ တဩပိ သန္နိသိန္နံပုဗ္ဗမေဝ”။

ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် ရှင်အာနန္ဒာအား ဟောတော်မူသောကြောင့် လည်းကောင်း။ “ကိမတ္ထံပနေဝံ အ (ဇာ) နန္ဒာနံ ဓမ္မံ ဒေသေတိတိ၊ ဝါသနတ္ထာယ၊ ဧဝံ သုတေသပိ ဟိ ဓမ္မော အနာဂတေ ပစ္စယော ဟောတိ ယေဝါတိ အနာဂတံ ပဋိစ္စ ဒေသေတိ” ဤသို့ အစဟိသော ပါဠိကြောင့် လည်းကောင်း သိရသတည်း။ ထိုပါဠိတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကား—အသို့နည်း၊ ရှင်တော်ဘုရားသည် တပါးသော စကြဝဠာသို့ ကြွတော် မမူလေသလော ဟူ၍ အဋ္ဌကထာဆရာသည် ကထေတုကမ္ပတာ ပုစ္ဆာဖြင့် မေးတော်မူ၍ ဩကြွတော်မူ၏။ အသို့သော အကြောင်းကြောင့် ကြွတော်မူသနည်း။ ထိုတပါးသော စကြဝဠာ၌ ပုံစံကား သူကြွယ် အစဟိကုန်သော ရှစ်ပါးသော ပရိဘုတ်တို့သို့ ကပ်တော်မူ၍ ထိုတပါးသော စကြဝဠာ၌လည်း ငါသည် နေတော်မူခဲ့ဘူးသည်။ ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် အရှင်အာနန္ဒာ

၁။ မူလပဏ္ဏာသ ဌ၊ ပ-၃၃၉။ သုတ်မဟာဝါပါ၊ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ် ၉၁၊ အဋ္ဌကထာ ၁၅၀ တို့၌လည်း ပါသည်။ အနည်းငယ် ကွဲလွဲသည်။

၂။ သုတ်မဟာဝါ ဌ၊ ၁၅၁။ မူလပဏ္ဏာသ ဌ၊ ပ-၃၄၀။

၃။ အဘယ်သို့သော အသွင်သဏ္ဌာန်မျိုးဖြစ်၍ ကြွတော်မူလေသနည်း ဆိုသော် ထို တပါးသော စကြဝဠာ၌ ပုဏ္ဏား သူကြွယ်တို့သည် အကြင်သို့သော အသွင် သဏ္ဌာန် ရှိကုန်၏။ (မြတ်စွာဘုရားလည်း) ထိုအသွင်သဏ္ဌာန်မျိုး ဖြစ်၍ပင် ကြွတော်မူ၏။

အား ဟောတော်မူသည်။ နောက်ပိုင်း အဓိပ္ပာယ်ကား အသို့သော အကြောင်းကြောင့် တမူကား ဤသို့လျှင် အတိုင်းမသိသော သတ္တဝါတို့ အား ရှင်တော်ဘုရားသည် တရားကို ဟောတော် မူလေသည်။ ဟူမူ ကား ဝါသနာဖြစ်စေခြင်းငှာ ဟောတော်မူသည်။ ဤသို့လျှင် ဟော တော်မူသော တရားတော်သည် နောင်လာလတ်သောဘဝ၌ အထောက် အပံ့ ဖြစ်သည် ဘလျှင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လာလတ်သော ဘဝကိုစွဲ၍ ဟောတော်မူလေသတည်း။ ဤသို့လျှင် သုတ်မဟာဝါပ ဦးတော် ပရိနိဗ္ဗာန သုတ်၌လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌကထာ ကျမ်းတို့၌လည်းကောင်း လာသော ကြောင့်သိရသတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဤဝယ်တိုက်သား၊ တို့ဘုရားသာ” ဟူ၍ ဣသဒ္ဓါ၏ အနက်ဖြင့် ဤကြောင့်၌ ကျွန်ုပ်တို့ထိုက်သော ဝေနေယျ သတ္တဝါတို့ကို ငါတို့ရှင်တော်ဘုရား တပည့်တည်းသာ ဝေနေယျသတ္တဝါ တို့သို့လိုက်၍ ကိုယ်တော်ကို အသိန်းအသန်းတိုင်အောင် ကိုယ်တော်ပွား ပန်ဆင်း၍ ချွတ်တော်မူခဲ့ပြီးမှ တပါးသော စကြဝဠာသို့ကိုယ်တိုင်တော် ကြွတော်မူလေ၍ များစွာသော သတ္တဝါတို့အား ဝါသနာဖြစ်စေခြင်းငှာ တရားဟောတော်မူလေပြန် မင်းအဟိသော ပရိသတ်တို့ကို သင်္ဂြိုဟ်တော် မူလေသည်။ ဤသို့လျှင် အညအနက်ဖြင့် တပါးသော စကြဝဠာသို့ဟူ၍ ဆိုတော်မူသောကြောင့် သဒ္ဓါ၏ လက္ခဏာအားဖြင့် “စေ့အောင် ဣဒ္ဓိပတ် တန်ခိုးလွှတ်၍” ဆိုခြင်းသည်ကား ပုဗ္ဗကာလကိရိယာ ဖြစ်သည်။ “အကျွတ်ရလှာ၊ တိုက်ဝေးမှာသို့၊ ဝါသနာဖြစ်စေ၊ သင်္ဂြိုဟ်လေ၏” ဟူ၍ ဆိုတော်မူသောစကားသည်ကား အပရကာလကိရိယာ၏ အနက် ဖြစ် သည်။ ဘယ်ကဲ့သို့နည်း ဟူမူကား သဒ္ဓါလက္ခဏာကို ဆိုရာ၌ ဘတ္တိ ဘုဉ်းဘွာ နိပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဒွါရံပိဒဟိဘွာ နိပ္ပဇ္ဇတိ အစဟိသည် ကဲ့သို့တည်း။ ထမင်းစား၍ အိပ်၏။ အိပ်၏ဟူ၍ဆိုသော် ထမင်းစား၍ ပြီးတည့်လျှင်

၁။ ပေမူတွင်ပါသော ပါဠိ၌ ‘ကိမတ္ထံ ပနောံ အနန္တာနံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ’ ဟု ရှိသည်။ ထိုပါဠိအတိုင်း ‘အတိုင်းမသိသောသတ္တဝါတို့အား’ ဟု ရေးသား ခြင်း ဖြစ်ရာသည်။ ပုံနှိပ်မှုတို့၌ကား ‘ကိမတ္ထံ ပနောံ အဇာနန္တာနံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ’ ဟု ရှိသည်။ ‘အဘယ်ကြောင့် ဤသို့ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မှန်း မသိ သော သူတို့အား တရားဟောတော်မူတိသနည်း’ ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

၂။ အယဉ်ဖြစ်သောကြိယာ။

၃။ နောက်ဖြစ်သောကြိယာ။

ပင် အိပ်တည့်သည် မဟုတ်။ လက်ဆေးခြင်း၊ ခံတွင်းဆေးခြင်း အစ
ဟိသော အမှုတို့ကို ပြုပြီးမှသာ အိပ်ရာသို့ဝင်၍ အိပ်သည်။ တံခါးပိတ်၍
အိပ်၏ဟူသည်လည်း တံခါးကိုပိတ်လျှင်ပင် အိပ်တည့်သည်မဟုတ်။ အိပ်ရာ
ခင်းခြင်း၊ သုတ်သင်ခြင်း စသည်ကိုပြုပြီးမှ အိပ်သည်။ ဤကဲ့သို့ လည်း
ကောင်း၊ တန်ခိုးလွတ်တော်မူ၍ ချွတ်တော်မူသော အခိုက်အတန့်လည်း
တကာလ၊ တပါးသော စကြဝဠာသို့ သွားတော်မူ၍ တရားဟောတော်
မူသည့် အခိုက်အတန့်လည်း တကာလ၊ ဤသို့ ပုဗ္ဗကာလ၊ အပရကာလ
နှစ်ပါးကို ထောက်၍ ယူမှသာ သဘောကျရာသည်။ ယင်းသို့သောအရာ
ကိုကား စာကိုဖတ်နိုင်ကာတည်း ယူနိုင်မည် အကြောင်းမဟိ။ သဒ္ဒါ
လက္ခဏာကို နှလုံးပြု၍ ကျမ်းဂန်၌ အထောက်အထားကို မြင်သောသူသာ
သိနိုင်ရာသည်။

တကြောင်းတုံလည်း ကဗျာလက္ခဏာအားဖြင့် အကြားဝယ်ဟိလေ
သော အက္ခရာတို့သည် ကျဉ်းလေ၍ အလျဉ်းသင့်ရာ စပ်တော်မူလေ
သည်။ ထိုမှတပါး “ချွတ်ဖူးသည်ချည်း”ဟူ၍ စပ်တော်မူရာ၌သော်ကား
ချွတ်တော်မူသည်ပင်မဟုတ်။ နောင်လာလဲတုံသောဘဝကို အကြောင်း
ပြုတော်မူ၍ ဝါသနာပါစေခြင်းငှာ တရားဟောတော်မူသည်။ ထိုသို့
ချွတ်တော်မူသည်ဟု စပ်တော်မူသောကြောင့် ချွတ်တော်မူ၏ဟူ၍ ကျမ်း
ဂန်၌ မဆိုပါတကားဟု အပြစ်တင်ဖွယ်ဟိသောကြောင့် ထိုအပြစ်ကို
ချေခြင်းငှာ တန်တားဦးတည်ကိုဆိုပြန်သည်။ ဤသို့ ဆိုတော်မူပြန်ခြင်း
သည်ကား ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဝါသနာထွာယအစဟိသော ပါဠိတို့နှင့် အညီ
စပ်တော်မူလေသည်။ တကြောင်းတုံလည်း “ကိုယ်ကြပ်ရောက်ပေါက်၊
ငါသွားလောက်ဟု” ဆိုတော်မူသောအကြောင်းကို ထောက်သော်လည်း
ကိုယ်တိုင်တော်သွားသောအဖြစ်ကို သိရတော့သည်။ ယင်းတို့ကိုတမူကား
ရှေ့နောက် အစ အလယ် အဆုံး ဖြစ်သောစကားတို့ကို ထောက်ထား၍
မယူကုန်။ တကြောင်းတည်းကိုသာ ယူ၍ဆိုကုန်သောကြောင့် အထွေထွေ
ဆိုကြကုန်သည်။ ထိုသို့ဆိုကြကုန်သောစကားသည်ကား ကျမ်းဂန်လာ
သည်နှင့်မညီ။ ချွတ်လွဲသည်ဖြစ်သောကြောင့် မမှတ် ရ သော စကား

တည်း။' ထိုသို့ တပါးကြောင့်သို့ ကြွတော်မူ၍ ထိုသို့သောမင်းတို့၏
 နေရာ၌နေတော်မူ၍ တရားဟောတော် မူသော အခါ အမတ်ဝေသော
 ပရိသတ်တို့သည် ယနေ့ကား အရှင်မင်းကြီးသည် စာလွန်သာယာသော
 အသံဖြင့် ဆိုတော်မူသည်ဟု ကြံကုန်သည်။ ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရားသည်
 တရားဟောတော်မူ၍ ကျွတ်တော်မူလေသည်ဟိသော် တပန် ထိုသူတို့၏
 မင်းသည် လာပြန်သည်ကိုမြင်၍ ဤသူကား အဘယ်မည်သော သူနည်း။
 ဤနေရာ၌ ယခုသာလျှင် မာဂဇာသာပြင်လည်းကောင်း၊ သီဟိုဠ်ဘာသာ
 ပြင်လည်းကောင်း သာယာစွာသေးအသံဖြင့် ဆိုတော်မူသည်။ ဤသို့
 ကွယ်လေသောသူကား လူလော နတ်လောဟု စူးစမ်းကုန်၏။ ထိုသို့သော
 အကြောင်းကိုမသိနိုင်ကုန်။ ထိုသို့သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရားသည် တရားဟော
 တော်မူသောအခါ၌ နေကုန်သောပရိသတ်တို့တွင် အချို့သောသူတို့ကား
 ဖြူကုန်၏။ အချို့သောသူတို့ကား မည်းကုန်၏။ အချို့ကား အရေတုန့်
 ကုန်၏။ ရှင်တော်ဘုရားကား ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းဟိသည်သာ
 လျှင် ဖြစ်တော်မူသည်။ မြတ်စွာဘုရားသဏ္ဌာန်တော်ကိုလည်း မင်းတို့ကဲ့သို့
 သက်သက်သာထင်ကုန်သည်။ ရှင်တော်ဘုရားကား တောင်သူနှင့်တူတော်
 မူသည်လည်း မဟုတ်။ ပတ္တမြားနားတောင်းကို ဝတ်တော်မူသည်လည်း
 မဟုတ်။ မြတ်စွာဘုရားအသွင်တော်ဖြင့်လျှင် နေတော်မူသည်။ ထိုအမတ်
 အစဟိကုန်သော သူတို့ကား မိမိတို့နှင့်တူသော သဏ္ဌာန်ကိုသာ မြင်ကုန်
 သည်။ ထိုသူတို့ဆိုသောအသံသည်ကား ပြတ်သောအသံဟိကုန်သည်။
 လင်းနို့သံ ကျိုးသံကဲ့သို့ဟိကုန်သည်။ ရှင်တော်ဘုရား အသံတော်သည်
 ကား ဗြဟ္မာမင်းအသံကဲ့သို့ဟိတော်မူသည်။ ဤသို့လျှင် ရှင်တော်ဘုရား
 သည် မင်းတို့၏နေရာ၌ နေကော်မူလျက် တရား ဟောတော်မူသောအခါ
 ပရိသတ်တို့သည် ပိမိတို့၏ မင်းကဲ့သို့ ပတ္တမြားနားတောင်းဝတ်လျက် မကိုဋ်

၁။ “သို့ကိုလျက် ပါရမီတွင် ကိုယ်ကြပ်ရောက်ပေါက်အောင် ကိုယ်တိုင်
 သွား၍ ချွတ်ဘူးကြောင်းများကို စပ်ဆိုပြန်သည့်အရာသည် ကျမ်းဂန်လည်း
 အထွက်အဆို မရှိမတွေ့ ဖြစ်၍လည်း မည်သည့်ကျမ်းဂန်ကပင် သည်စကား
 လာတော့သည်ဟု အခိုင်မပြုနိုင် ရှိကြတော့သည်။ ယင်းသို့ဖြစ်သော်လည်း
 ပုဂ္ဂိုလ်အရည်ကိုထောက်၍ ကျမ်းဂန်ကိုညှိနှိုင်း၍ ညီသော်ကား ယူရတော့
 သည်။ မည်သော်ကား အပြစ်မဆိုရပြီ။ ကျမ်းဂန် သိမြင်လှသော ဆရာ
 ဖြစ်သည်လည်း တစုံတခု အကြောင်းအမှီ ရှိရာချေသည် ဟူ၍သာ ဆိုရန်
 ရှိတော့သည်။” သမန္တစက္ခု၊ ပ-၂၅၇။

တန်ဆာဆင်သကဲ့သို့ ထင်လေကုန်သည်။ ဤသို့သော အကြောင်းကိုရည်၍ သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရားဆင်းတုတော်တို့ကို တန်ဆာဆောင်းထု၍ ကိုးကွယ်ခြင်းသို့ရောက်လေကုန်သည်။ အချို့သောသူတို့ကား စကြဝတေးမင်းကဲ့သို့ ဖန်ဆင်းတော်မူ၍ ချွတ်တော်မူသည်အဟန်ဟူ၍ ဆိုကြကုန်သည်။ အချို့သောသူတို့ကား ကပ္ပိန္ဒမင်းကြီးကို အကြောင်းပြု၍ဖြစ်လေသည် ဟူ၍ ဆိုကြကုန်သည်။ ထိုသို့ဆိုသည့်အတိုင်း ကျမ်းဂန်၌လော။ ကပ္ပိန္ဒမင်းကြီးဟူ၍ဆိုရာမှလည်း စာစောင်ပေစောင် အပေါက်အပြသ ဆိုသည်။ ထိုစာစောင်တို့ကိုလည်း ကျမ်းဂန်ညွှန်း၍ဆိုသည်စကားမဟုတ်။ သက်သေမဟိသောတရားကဲ့သို့ ကြံ၍သာစီရင်သည့် အဟန်ဟိသည်။ မဟာကပ္ပိန္ဒမင်းကိုသာ ကျမ်းဂန်လာသည်။ ထို့ကြောင့်ထိုစကားတို့ကို မယုံကြည်အပ်။

ဤသို့လျှင် ပါရမီခန်း၊ ဆုတောင်းခန်းတို့၌ ရှေ့ မူဟောင်းတို့ကိုလည်း မြင်သည်မဟုတ်။ ရှာလည်း မရှာ။ အချို့လည်း တွေ့လျက် မူဟောင်းအတိုင်းကို မယူနိုင်လေလျှင် မိမိတို့အလိုသို့လိုက်၍ စာကို ပြင်ကြလေလျှင် နောက်လည်း ထိုစာတို့ကိုပင် မပြု၍ ကူးသောကြောင့် ယခုစာများသည် မူဟောင်းနှင့် မညီ။ အထွေထွေ ဟိကြလေကုန်သည်။ ထို့ကြောင့် ပညာဟိတို့သည် ရှေးစာဟောင်းတို့ကို ရှာဖွေ၍ ထိုစာဟောင်းတို့၌ လာသည့် အတိုင်း အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို မှန်အောင်ယူ၍ မှတ်ကုန်ရာတည်း။

ထိုမှတပါးလည်း အချို့သော ပါရမီခန်းတို့၌- “ဘုရားတို့သာ၊ မိနိုင့်ရာသား” အချို့စာတို့၌ကား “ဘုရားတို့သာ၊ မိနိုင့်ရာသား၊ အာနန္ဒာဟု၊ ငါးခါတေဒဂ်၊ မိနိုင့်ပွက်သံတော်၊ ကောင်းချီးခေါ်သည်၊ ရှင်ကျော်မထေရ်၊ ညီတော်သည်လျှင်၊ နေ့ရှည်ရက်များ၊ ဤဘုရားကို၊ တည်ကြားကောင်းမွန်၊ လုပ်ကျွေးမွန်အံ့။ ။ တတ်ပွန်အသိမ်အမွေတည်း။” ဤသို့ စပ်တော်မူရာ၌ “မိနိုင့်ရာသည်၊ မိနိုင့်ရာသည်” ဟူသော စကားနှစ်ပါးတွင် မိနိုင့်ရာ၏ ဟူသောစကား သင့်သည် ဖြစ်ရာသည်။ အဘယ်ကြောင့် သိရသနည်း ဟူမူကား- “ဝေ သိဟသဒိသဿ မုနိနော ဒေသနာဂတိ အတိ သိဿာဟောတိ၊ ယာဝတာ ဟိ လောကီယ မဟာဇနော ဧကံ ပဒံ

.....

၁။ ပါရမီ*၁၅။
 ၂။ မူလပဏ္ဏာသ ဌ၊ သာရုတ္တ ပုံနှိပ်မှုတို့၌ ဤစကားကို မတွေ့ပါ။

ကထေန္တိ၊ တာဝတာ အာနန္ဒက္ခရာ အဋ္ဌပဒါနိ ကထေတိ၊ အာနန္ဒက္ခရာ
ရေနပန ကံ ပဒံ ကထေဇ္ဇေယဝ ဘဂဝါ သောဠသပဒါနိ ကထေသိ၊
ဣမိနာနယေန လောကီယ မဟာဇနဿ ကေပဒုစွာရဏက္ခဏေ ဘဂဝါ
အဋ္ဌဝိသသတိ ပဒါနိ ကထေသိ။” ဤသို့ အစဟိဘည်ဖြင့် မဇ္ဈိမနိကာယ်
မဟာသီဟနာဒသုတ် အပိုင်း၌ ဟောတော်မူသောကြောင့် သိရသတည်း။
ထိုပါဌ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကား- ဤသို့လျှင် ခြင်္သေ့မင်း၏ လှိုင်ခြင်းသတ္တိနှင့်
တူတော်မူသောရှင်တော်ဘုရား၏ ဟောတော်မူသောဒေသနာတော်သည်
အလွန်လျှင်သည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဆိုသော စကားသည် မှန်၏။ အကြင်
မျှလောက်သော လေးကံဖြစ်သော လူတို့သည် တပုဒ်တည်းကိုရွတ်ကုန်၏။
ထိုသို့ တပုဒ်တည်းကို ရွတ်စဉ်ပင်လျှင် ရှင်အာနန္ဒာသည် ရှစ်ပုဒ်တိုင်အောင်
ရွတ်မီနိုင်လေ၏။ ရှင်အာနန္ဒာ တပုဒ်ကို ရွတ်စဉ်ပင်လျှင် ရှင်တော်ဘုရား
သည် တဆဲခြောက်ပုဒ် တိုင်အောင် ရွတ်မိတော်မူသည်။ ဤသို့သော
နည်းဖြင့် လေးကံဖြစ်သော လူတို့သည် တပုဒ်ကို ရွတ်စဉ် ခဏ၌ပင်လျှင်
သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရားသည် တရားနှစ်ဆယ်ရှစ်ပုဒ်တိုင်အောင် ရွတ်မိတော်
မူနိုင်သည်။ ဤသို့လျှင် လူတခွန်းကို ရှင်အာနန္ဒာ ရှစ်ခွန်းတိုင်အောင်
မီနိုင်သည်။ အာနန္ဒာတခွန်းကို မြတ်စွာဘုရား တဆယ်ခြောက်ခွန်း တိုင်
အောင် မီနိုင်လေသည်။ လူတို့ တခွန်း ရွတ်သည်ကို ရှင်တော်ဘုရားသည်
တရားနှစ်ဆယ်ရှစ်ခွန်း ရွတ်မိတော်မူနိုင်သည်။ ထိုသို့ အရွတ်လျှင်သော
အရာ၌ ရှင်အာနန္ဒာ တခွန်းကို ရှင်တော်ဘုရား တဆဲခြောက်ခွန်း တိုင်
အောင် ရွတ်တော်မူနိုင်လေသည်။ တပါးသောသူတို့သည် ရှင်အာနန္ဒာထက်

-
- ၁။ မူလပဏ္ဏာသ ဌာပ-၃၅၈၊ ဟောသီဟနာဒသုတ်။
- ၂။ မူလပဏ္ဏာသ ဌာပ-၃၅၈၊ ဆဒ္ဒမုဉ္ဇ ဤစကား ပေါ။ သာရဏ္ဏ၊ ၃-၃၁ ၌
ပါသည်။
- ၃။ “ပရမေဘုန်းကျော်၊ ဟောလှစ်ဖော်သည့်၊ နှုတ်တော်မြန်ထက်၊ လှိုင်ခြင်း
ထွက်မှု၊ အသက်ရှိဆန်း၊ လူငိုလိဝန်းတို့၊ တခွန်းတခါ၊ ကျေးတို့မှာမူ၊
လျင်စွာလေးဆ၊ ရွှေပီထွေဆီနိုင်လေ၏၊ ပြစ်ပြေလျင်ထန်၊ ရှင်အာနန္ဒကား၊
အမှန်ရှစ်ချက်၊ ကျေးလက်တက်၏၊ အဖက်မရှိ၊ မြတ်မုနိကား၊ လျင်ဘိတုံစွာ၊
အာနန္ဒာထက်၊ သိသာလှလွန်း၊ ဆဲခြောက်ခွန်းဖြင့်၊ ဖြန်းဖြန်းမိန်နိုင်၊
လျင်ခေါင်တိုင်၏၊ ဖြိုးလှိုင်းများထွေ၊ လျင်ခြင်းရေမူ၊ ငိုလိခြေအဝန်း၊
လူမည်ဆန်းထက်၊ အစွန်းဆဲနှစ်၊ ငါးရာဖြစ်၏။ ”ဓမ္မရာသီ*၂၉။

လွန်၍ ရွတ်မိနိုင်သောသူ မဟိ။ ရှင်တော်ဘုရားသာ လွန်၍ ရွတ်မိနိုင်သည်ကို အကြောင်းပြု၍-“ဘုရားတို့သာ၊ မိနိုင်ရာသား” ဟူ၍ စပ်တော်မူလေသည်။ အချို့သော သူတို့၏ အယူသည် မိ၏ ဟူ၍ ဆိုသော် ဂုဏ်ကျေးဇူးအရာ၌ မိသားစုကားကိုသာ နှလုံးသွင်း၍ ပြင်၍ ရေးလေသည် အဟန် ဟိသည်။ မိနိုင်ရာ၏- ဟူသော စကား၌လည်း ရှင်အာနန္ဒာကို မြတ်စွာဘုရားသာ မိနိုင်ရာသည်။ တပါးသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာသာဝကတို့သည် မမိနိုင်ချေ ဟူသောစကားသည် ကျခံသည်။ ထို စကား ကျကို ထောက်ချင့်ပြန်သည်ဟိသော် ရှင်အာနန္ဒာကျေးဇူးကို ရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ရဟန္တာ သာဝကတို့၏ ကျေးဇူးသည် မခံနိုင်ဟူသော အဓိပ္ပာယ် ကျခံသည်။ ထို့ကြောင့် ကျမ်းဂန်လာသော ပါဠိပဒနှင့်ညီစွာ စပ်တော်မူကြောင်းကို သက်သေညွှန်၍ ဆိုပြီဖြစ်သောကြောင့် မိနိုင်ရာ၏ ဟူသော စကားသာ သင့်မြတ်သတည်း။ ရှင်အာနန္ဒာကား အရွတ် လျင်သည် အကြောင်း တေဒဂ် ငါးကြိမ်ရကြောင်းကို ဤသို့ ကျမ်းဂန်လာသည်။

အာနန္ဒတ္ထရောပန မဟာပညတာယ ဧကပဒုဒ္ဓါရေ ဌတွာ သင်္ကယေဝ သုတွာ ပုန အပုစ္ဆန္တော သဌိပဒသဟဿာနိ ပန္နရသဂါထာ သဟဿာနိ ဝလ္လိယာ ပုပ္ဖာနိ အာကုဗ္ဗိတွာ ဂဏှန္တောဝိယ ဧကပဟာရေ နေဝ ဂဏှာတိ၊ ဂဟိတဂဟိတံ ပါသာဏေ ခတလေခါဝိယ သုဝဏ္ဏဃဋ္ဌေ ပက္ခိတ္တ သိဘဝသာဝိယစ မန္တာနံ* ဂဟိတာကာရေန တိဌတိ၊ တေနေဝ နံ ဘဂဝါ ဘေဒဂေ ဌပေသိ၊ တေဒဂုံ ဘိက္ခဝေ မမသာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ ဂတိမန္တာနံ ယဒိဒံ အာနန္ဒော၊ သတိမန္တာနံ၊ ဓိတိမန္တာနံ၊ ဗဟုသုတာနံ၊ ဥပဌကာနံ ယဒိဒံအာနန္ဒောတိ၊ ဤသို့လျှင် မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ မဟာဝေဒလ္လသုတ်အဖွင့်၌ ဟောတော်မူသတည်း။ ရှင်အာနန္ဒာကား ပညာကြီးတော်မူသောကြောင့် တဘဂါးရပ်၌ကြိုက် တကြိမ်သာလျှင် ကြားလေ၍ တဖန် မမေးမြန်းသည်ဖြစ်၍ ဂါထာတထောင့်ငါးရာ၊ ပုဒ်ခြောက်သောင်းကို ဥပမာ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း ဟူမူကား ပန်းချူးနွယ်၌ တခုသော နွယ်ကိုငင်လျှင် တပြိုင်နက် ပါသကဲ့သို့ တချက်တည်း ရွတ်နိုင်လေသည်။ ကျောက်၌ စာရေးသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ရွှေအိုး၌ ထည့်သော ခြင်္သေ့ဆီ

.....

* ဆဌမဉ္စ ‘မန္တာနံ’ မပါ။

၁။ မူလပဏ္ဏာသ ၉၃-၂၃၇။

ကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ပညာဟိတို့အား ကိုင်သော အခြင်းအရာဖြင့် တည်နိုင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ရှင်တော်ဘုရားသည်—ခုတ်သား၊ ရဟန်းတို့၊ အရွတ်လျှင်သော အခြင်းအရာနှင့် ပြည့်စုံသော ငါ၏ တပည့်တော်တို့တွင် ဤအာနန္ဒာထေရ်သည် မြတ်၏—ဟု တေဒဂ် ထားတော်မူသည်။ အရှင် အာနန္ဒာကား အရွတ်လျှင်သည်၊ အမှတ်လျှင်သည်၊ အမှတ်ပြုသည်၊ အကြားအမြင် များသည်၊ အလုပ်အကျွေး သိပ်ပေသည်၊ ဤသို့လျှင် တေဒဂ် ငါးကြိမ်ရသည်။ ဤသို့သော အကြောင်းကိုရည်၍ အရှင်မဟာ သီလဝံသထေရ်မြတ်သည် “နှုတ်မုက္ခပါဌ်၊ ပိဋကတ်ကို၊ သင်ရွတ်သောခါ၊ ဆန်းလင်္ကာနှင့်၊ ဂါယာလည်းကောင်း၊ လေးဆင်းပေါင်း၌၊ ခြောက်သောင်း တိုက်တိုက်၊ ခန့်သည်ပိုက်ကို၊ ရပ်ကြိုက်သင်ကူး၊ ပန်းနှယ်ခူးလျက်၊ နွယ်ချူးရင်းကို၊ ပင်လုံးယိုင်သို့၊ တန်နိုင်နှုတ်ဖျား၊ ရွတ်လျှင်လျား၍၊ ဘုရားတို့သာ၊ ပိဋ်နိုင်ရှာသား၊ အာနန္ဒာဟု၊ ငါးခါတေဒဂ်၊ မိန့်ပွက်သံတော်၊ ကောင်းချီးခေါ်သည်။” ဤသို့ ဝေသည်ဖြင့် ပေတော်မူလေသတည်း။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း “လေယန္တရား၊ ကောင်းကင်ဖျား၌၊ ပျံသွားအရောင်၊ ပြောင်ပြောင်ဝင်းဝါ၊ သူရိယာသည်၊ ဒိသလှည့်ဝန်း၊ လျှပ်ခြည်တန်းလျက်။” ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် ဆိုရာ၌ လေယန္တရား ဟူ၍သာ ဟိသည်ကို ယခုကာလ အချို့သော စာတို့၌ နေယန္တရား ဟူ၍ ပြင်၍ ရေးလေကုန်သည်။ ထိုသူတို့၏အယူကား သူရိယာ ဟူသော စကားကို ထောက်၍ ယူဟန်ဟိသည်။ နေယန္တရား ဟူ၍ ယူသော် နေယန္တရားသည်

-
- ၁။ သင်ယူအပ်သော အခြင်းအရာဖြင့်ပင်။
 - ၂။ ‘လေးဆယ်ပေါင်း၌’ (ဝိ)၊ ‘လေးဆပေါင်းနှိုက်’ (နန်း၊ ၁၆)၊ ‘လေးဆပေါင်း၍’ (ဟံ ၁၊ ၂)
 - ၃။ ‘ရပ်ကြိုက်သင့်ကူး’ (ဟံ ၁၊ ၂)၊ ‘ရပ်ကြိုက်သင်ကြူ’ (ဇိ)
 - ၄။ ‘စင်လုံးယိုင်သို့’ (ဝိ၊ နန်း၊ ဟံ ၂)၊ ‘စင်းလုံးယိုင်သို့’ (ဟံ ၁)
 - ၅။ ‘မိန့်နိုင်ရာသား’ (ဝိ)၊ ‘မိန့်နိုင်ရာသား’ (ဇိ)၊ ‘မိန့်နိုင်ရာသား’ (နန်း၊ ဟံ ၁၊ ၂)
 - ၆။ ပါရမီ*၁၅။
 - ၇။ ပါရမီ*၄၀။ ‘ရောင်ခြည်တန်းလျက်’ (နန်း၊ ၁၆)၊ ‘ရောင်ခြည်ထွန်းက’ (ဟံ ၁၊ ၂)

ကောင်းကင်ဖျား၌ သွား၍ အရောင်အဝါနှင့် ပြည့်စုံသော နေသည် လေးကျွန်းလုံးကို လည်၏ဆိုသော် နေတခုတည်းကိုပင် ကတ္တားအနက် နှစ်ချက်ကျခဲ့သည်။ ယင်းသို့မဟုတ်။ ကောင်းကင်လည်း အာဇာရတည်ရာ အရပ်၊ လေလည်း ကောင်းကင်ကိုမှီ၍ ထပ်၍တည်ရာအရပ်လည်းကောင်း ဖြစ်သည်။ ကောင်းကင်၌ လေယန္တရား၌ လည်သောအားဖြင့် အရောင် အဝါထွန်းပလျက် နေမင်းသည် သွားလေ၍ လေးကျွန်းလုံးကို လှည့် လေ၏။ ဤသို့ အာဇာရအနက်ကိုထည့်၍ ပုဗ္ဗကာလ ကိရိယာဝိသေသန အနက်နှစ်ချက်၊ နေကို အထူးပြုတတ်သော ဝိသေသအနက်သည် နေ ဟူသော ကတ္တားသို့ လိုက်လေ၍၊ နေဟူသော ကတ္တားသည်လည်း သွား လေ၍ ဟူသော ပုဗ္ဗကာလ ကိရိယာကိုထိုလေ၍ လှည့်လည်လေ၏ဟူသော အပရကာလ ကိရိယာအနက်သို့ စပ်လေ၏။ ဤသို့လျှင် လေယန္တရား ဟူ၍ စပ်တော်မူသော အဓိပ္ပာယ်လာသည်။ ထို့ကြောင့် နေယန္တရား ဟူ၍ ပြင်၍ ရေးခြင်းသည်ကား ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုစကားကို မယူအပ်ကုန်။

ထိုမှတပါးလည်း ကိုယ်ဝန်ဆောင်၍ သားဖွားသော ဆင်းရဲသော ဥပမာအရာတို့၌ ‘အကြင်သောအခါ၊ ကြမ္မာယွင်းယို၊ အကုသိုလ်ကြောင့်၊ ထိုထိုဇာတိ၊ ကြိုက်လတ်ဘိသော်၊ ဣတ္ထိဘော်ဖြင့်၊ ခေါ်ဝေါ်စင်စစ်၊ မိန်းမဖြစ်လျက်၊ နှစ်ဆစ်တရာ၊ ကမ္ဘာရှည်လျား၊ ကျင်လည်ငြားလည်း၊ ယောက်ျားတရံ၊ မဆံဘူးလေ၊ မီးယပ်နေသား၊ အသေတတန်၊ ကိုယ်ဝန် လည်းစွဲ၊ ဆင်းရဲတိုင်ထိ၊ သားသည်မိတို့’ ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် စပ်ဆို ရာ၌ အချို့သောသူတို့၏အယူကား ‘ယောက်ျားတရံ၊ မဆံဘူးလေ’ ဟူ၍ ဆိုသော သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်မှာကဲ့သို့၊ စန္ဒပဇ္ဇောတ အစဟိသည်ကဲ့သို့ သံဝါသမဟိပဲလည်း ကိုယ်ဝန်စွဲသည် ဟူ၍ ထိုသူတို့ကို အကြောင်း

၁။ အရပ်ဒေသ စသည်တို့နှင့် ဆန့်ကျင်သော စာပေအဖြစ်။

၂။ အကြင်ရောခါ(နန်း)မန်ကျည်းကန်စား လျှောက်ဆုံး၌လည်း ‘အကြင်ရောခါ’ ဟု တွေ့ရသည်။

၃။ အကုသိုလ်ဖြင့်(နန်း၊ ဇိ၊ ဟံ ၁၊ ၂)

၄။ ဣတ္ထိဘော်ဟု(နန်း၊ ဇိ၊ ဟံ ၁၊ ၂)

၅။ ပါရမီ* ၄၂။

ထောက်၍ ထိခိုက်ပွယ်ကို ယူကြကုန်သည်။ ထိုသို့သော အယူသည် မဟုတ်။
 ရိုက်ခြင်း၊ ခတ်ခြင်း၊ အဝဟိသည်ကိုကြောင့် ဖြစ်သော ဆင်းရဲသည်ကား
 မိန်းမတို့၌လည်း ဖြစ်တော့သည်။ ယောက်ျားတို့၌လည်း ဖြစ်တော့သည်။
 ဤသို့လျှင် မိန်းမယောက်ျားနှစ်ပါးလျှင် ဆက်ဆံကြသော ဆင်းရဲဖြစ်
 သည်။ ဤမီးယပ်နေ၍ သားဖွားသော အပြစ်သည်ကား မိန်းမတို့၌သာ
 အသီးအခြားခံရသော ဆင်းရဲဖြစ်သည်။ ယောက်ျားဖြစ်သော သူတို့နှင့်
 သည်မီးယပ်နေသော ဆင်းရဲသည် မဆက်ဆံကြပြီ။ မိန်းမအားသာလျှင်
 အသီးအခြား ဖြစ်လေသည်။ ကမ္ဘာရှည်လျား၊ ကျင်လည်ငြားသော်လည်း
 ယောက်ျားဖြစ်သောသူတို့သည် မီးယပ်မနေဘူးလေ။ တရံဘဆင်ပျသော်
 လည်း မခံရဘူးလေကုန်။ ဤသို့လျှင် ဤမီးယပ်နေသော ဆင်းရဲသည်
 ယောက်ျားတို့နှင့်မဆက်ဆံသော ဆင်းရဲ အသီးအခြားဖြစ်သည်ကို ရည်၍
 “ယောက်ျားတရံ၊ မဆံဘူးလေ၊ မီးယပ်နေသား” ဟု စပ်တော်မူလေသည်။
 သည်အရာ၌ “ယောက်ျားတရံ၊ မဆက်ဆံဘူးလေ” ဟူ၍ ဆိုတော်မူလိုလျက်
 ကဗျာလက္ခဏာအားဖြင့် ဆက်ဟူသောသဒ္ဒါသည် ကျေလေသည်။ မဆံဘူး
 လေဟူ၍သာ အလင်္ကာသင့်အောင် စပ်တော်မူလေသည်။ ယင်းသို့ကိုမူကား
 ရှေ့စကား နောက်စကားကို မထောက်ထားပါ။ မဆက်ဆံဘူးသော စကား
 အလျဉ်ကိုသာယူ၍ ဆိုလေကုန်သည်။ ယောက်ျားတရံ၊ မဆံဘူးလေ
 ဟူသောစကား၌ သူမေးဖွယ်ဟိ၏။ အဘယ်သို့ သူမေးဖွယ်ဟိသနည်း
 ဟူမူကား ယောက်ျားတို့သည် ကမ္ဘာရှည်လျား၊ ကျင်လည်ငြားသဖြင့်
 ပရဒါရံ အကျင့်ကိုကျင့်သော ယောက်ျားတို့သည် ထိုသို့သော မကောင်းမှု
 ကြောင့် ငရဲခံရကုန်သည်။ ငရဲမှလွတ်သော်လည်း မိန်းမအဖြစ်ကို ဖြစ်ပြန်
 လေကုန်သည်။ ဤသို့ ကျမ်းဂန်လာသောကြောင့် ကမ္ဘာရှည်လျား
 ကျင်လည်ငြားသဖြင့် ယောက်ျားဖြစ်ပြီးမှ မိန်းမဖြစ်ပြန်၍ ထိုမိန်းမသည်
 ယောက်ျားဆုကို တောင်းပြန်လျှင် ယောက်ျားဖြစ်လေကုန်၏။ ထိုသို့
 ဖြစ်သည်ဟိသော် ယောက်ျားသည် ထိုမီးယပ်နေသော ဆင်းရဲကို ခံဘူးပါ
 လေ၏တကား။ ယင်းသို့ ခံဘူးလေသည်ဟိသော် ယောက်ျားမိန်းမ နှစ်ပါး
 တို့နှင့်ပင် ဤမီးယပ်နေသော ဆင်းရဲသည် ဆက်ဆံပါ၏တကား ဟူ၍
 သူမေးဖွယ်ဟိသည်။ ထိုသို့ မေးသည်ဟိသော် ယောက်ျားဖြစ်သောသူနှင့်

၁။ သူတပါး မယားကို ဖြစ်မှားသော အပြစ်။

မိန်းမဖြစ်သော သူတို့တွင် ယောက်ျားဖြစ်သောသူသာလျှင် ယေဘုယျ အားဖြင့် များသည်။ ယောက်ျားသည် မိန်းမဖြစ်သည်ကား အပွက အားဖြင့် နည်းသည်ဖြစ်သည်။ အနည်းနှင့် အများသော် များရာသို့လိုက်၍ ဆိုတော်မူလေသည်ဟု ဖြေအပ်၏။ ဤသို့ ယောက်ျားသည် မိန်းမဖြစ်တုံ၊ ယောက်ျားဖြစ်တုံ ဖြစ်လေသော အကြောင်းကိုကား ဤသို့လျှင် ကျမ်းဂန် လာသည်။

ပုရိသာဟိ ဣတ္ထိယော၊ ဣတ္ထိယောဝါပုရိသာ အဘူတပုဗ္ဗာနာမ နတ္ထိ၊ ပုရိသာဟိ ပရဿ ဒါရေသု အတိစရိတွာ ကလံကတွာ ဗဟူနိ ဝဿသတ သဟဿာနိ နိရယေ ပစိတွာ မနုဿဇာတိ အာဂစ္ဆန္တာ ဣတ္ထိဘာဝသတေ၊ ဣတ္ထိဘာဝံ အာပဇ္ဇန္တိ၊ အာနန္ဒတ္ထေရောပိ ကပ္ပသတဟဿံ ပုရိတပါရမီ အရိယာ သာဝကော သံသာရေ သံသရန္တော ဧကေသိ အတ္တဘာဝေ ကမ္မာရကုလေ နိဗ္ဗတ္တော ပရဒါရကမ္မံ ကတွာ နိရယေ ပဋိက္ခာပက္ခာဝသေသေန အကုသလေန စုဒ္ဓာသု အတ္တဘာဝေသု ပရဿ ပါဒပရိစာရိကာ ဣတ္ထိအဟောသိ၊ သတ္တသု အတ္တဘာဝေသု ဗီဇုဒ္ဓရဏံ ပါပုဏာတိ။ ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် ကျမ်းဂန်လာရကား ယောက်ျားသည်လည်း မိန်းမ မဖြစ်သော မည်သည် မဟိ။ ထိုသို့ ဆိုသောစကားသည် မှန်၏။ ယောက်ျား သည် တပါးသောယောက်ျားတို့၏ သား(မယား) အိမ်ရာကို လွန်ကျူး၍ ကျင့်ကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် စုတေလေကုန်သည် ဟိသော် အနှစ် တသိန်း ပတ်လုံး ငရဲ၌ ခံရ၍ လူပြန်ဖြစ်လွှာကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် မိန်းမအဖြစ် အရာ၌ တည်လေ၍ မိန်းမ၏အဖြစ်သို့ ရောက်လေကုန်၏။ အဘယ်သူသည် ဖြစ်ဘူးသနည်းဟူမကား အရှင်အာနန္ဒာသည် ဖြစ်ဘူး၏။ ရှင်အာနန္ဒာကား

၁။ အများ။

၂။ အနည်းအကျဉ်း။

၃။ ဆဋ္ဌမူ ဓမ္မပဒ၌ ‘အတ္တဘာဝသတေ’ ရှိသည်။ ယင်းသာ သင့်သည်ဟု သဘောရသည်။

၄။ ဆဋ္ဌမူ ဓမ္မပဒ၌ ‘အကုသလေန’ မပါ။

၅။ ဆဋ္ဌမူ၌ ‘ပုရိသဿ’ ရှိသည်။

၆။ ဓမ္မပဒ ၄၂၀-၂၀၈။

၇။ ‘ဣတ္ထိဘာဝသတေ’ကို ဘာသာပြန်ခြင်းဖြစ်သည်။ ‘အတ္တဘာဝသတေ’ဟု ရှိက ‘ကိုယ်အဖြစ်ပေါင်း တရာ’ဟု ပြန်သင့်သည်။

ကမ္ဘာတသိန်းငါးသိန်း ပြည့်အပ်သော ပါရမီပီသော အနိယာ သာဝက
 ပြင်လျက် သင်္ခရာ၌ ကျင်လည်လေသည်။ သောတပါးသော ကိုယ်
 အပြစ်၌ ပန်းထိမ်၏အမျိုး ပြစ်လေ၍ ပရဒါရကံအကျင့်ကို ကျင့်ချေသော
 ကြောင့် ငရဲ၌ ခံရလေသည်။ ငရဲ ခံရပြီးမှ ထိုသို့သော မကောင်းမှု၏
 အကြောင်းဖြင့် တဆဲလေးကြိမ်သော ကိုယ်အပြစ်၌ ယောက်ျားတပါးတို့၏
 ခြေရင်း၌ အလုပ်အကျွေးမိန်းမလျှင် ပြစ်လေ၏။ ခုနစ်ပြစ်သော ကိုယ်၏
 အပြစ်၌ကား အသုံးထုတ်သော သူ၏အပြစ်သို့ ထောက်လေ၏။ မိန်းမကို
 သည်လည်း ယောက်ျား အပြစ်ကို အလိုမရှိ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြု၍
 ယောက်ျားဆုကို တောင်းသော်လည်း ရကုန်၏။ ထိုသို့ ယောက်ျား
 ပြစ်ပြန်သော အကြောင်းကိုလည်း အရှင်အာနန္ဒာပင် ပြစ်ဘူးလေသည်
 အကြောင်းကို သိအပ်သတည်း။ ထို အရှင် အာနန္ဒာကား ငေးသော
 ကိုယ်၏ အပြစ်၌ ပြုဘူးသော ပရဒါရ မကောင်းမှုကြောင့် ငရဲ ခံပြီးမှ
 တဆဲလေးကြိမ် မိန်းမပြစ်သောအခါ၌ သိကြားမင်း၏ အလုပ်အကျွေး
 နတ်သမီး၏ အပြစ်ဖြင့် လေးကြိမ် ပြစ်၏။ ထိုမှသည် ငဝန နတ်မင်း၏
 အလုပ်အကျွေး ပြစ်လေ၏။ ထိုမှသည် မိမိလာပြည်၌ အင်္ဂတိမင်း၏သမီး
 ရုဇာမည်သော မင်းသို့ ပြစ်လေ၏။ ထိုသို့ပြစ်သောအခါ၌ ခါန သီလ
 စသော ကောင်းမှုကိုပြု၍ ယောက်ျား၏အပြစ်ကို တောင်း၍ တာဝတိံသာ
 နတ်ပြည်၌ နတ်သားပြစ်လေ၏။ ဤသို့လျှင် ယောက်ျားသည် မကောင်း
 မှုကြောင့် မိန်းမ ပြစ်၏။ ထို မိန်းမသည် ကုသိုလ် ကောင်းမှုကို ပြု၍
 ယောက်ျားဆုကို တောင်း၍ ယောက်ျားပြစ်ပြန်၏။ ထိုကြောင့် မိန်းမ၏
 အပြစ်ကား နည်းသည်။ ယောက်ျား၏ အပြစ်ကား များသည်ကို
 အကြောင်းပြု၍ ‘ကမ္ဘာရှည်လျား၊ ကျင်လည်ငြားလည်း၊ ယောက်ျားတရံ၊
 မဆံဘူးလေ’ ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် စပ်တော်မူလေသတည်း။

ထိုမှတပါးလည်း လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးကို ဆိုသောအရာ၌ “သုံးပါး
 ယာဉ်သာ၊ လက္ခဏာဖြင့်၊ မက္ခာကုယ်ကြပ်၊ ရထားကပ်လျက်၊ စီးအပ်
 သမျှ၊ ပို့ကုန်ငှ၍၊ သတ္တဝါဟော်၊ ယာဉ်မှူးတော်ဟု၊ ကျော်သည်ငါ့ကို၊

၁။ လက္ခဏာတိ(နန်းဇီ)၊ လက္ခဏာတည့်(ဟံ ၁၊၂)
 ၂။ ပို့ကုန်ငှ၍(နန်း)၊ ပို့ကုန်လျက်(ဟံ ၁၊၂)၊ ပို့ကုန်ငှ၍(ဇီ)
 ၃။ သတ္တဝါဟော်(ဟံ ၁၊၂)၊ သတ္တဝါတော်(နန်း)

မှီပုန်းခိုမှ၊ မငြိုမငြင်၊ ပြည်ထင်ရိမိ၊ အကျွတ်ပညာ၊ ပွားကာကာလျှင်၊ သမ္မာဗုဒ္ဓ၊ ရကုန်အမည်၊ သီတိထေရ်လည်း၊ အရှည်မြင်ခြင်း၊ မတန် ပြင်းလျက်၊ လက်ရင်းငါးအောက်၊ အကြီးမြောက်သည်၊ လုံ့တောက်ပညာ၊ သာရိပုတ္တရာ။” ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် ဖေတော်မူရာ၌ အချို့သော စာတို့၌ “သတ္တဝါတော်၊ ယာဉ်မှူးတော်” ဟူ၍ ဟိကုန်သည်။ ယင်းသို့ မဟိလို။ သတ္တဝါဟော် ဟူ၍ ဟိသည်သာ သင့်သည်။ သတ္တဝါဟ ဟူသည် ကား လှည်းမှူးအကြီး ဟူ၍ ဆိုလိုသည်။ သတ္တသဒ္ဓါသည်လည်း လှည်းကို ဟောသည်။ လှည်း၊ ရထား၊ ဖောင်၊ သန်လျင်း၊ ထမ်းစင်၊ ဆင် မြင်း စသည်တို့သည် ယာဉ်ဖြင့် မည်ကုန်သည်။ သည်အရာတွင် ယာဉ် သုံးပါး ဟူသည်ကား အနိစ္စ ဟူသော လက္ခဏာယာဉ်၊ ဒုက္ခ ဟူသော လက္ခဏာယာဉ်၊ အနတ္တ ဟူသော လက္ခဏာယာဉ် ဤ သုံးပါးတည်း။ ‘သတ္တဝါဟော်၊ ယာဉ်မှူးတော်’ ဟူသည်ကား ရှင်တော်ဘုရားကို ဆိုသည်။ လှည်းကုန်သည်အကြီးသည်လည်း ကုန်စည်တို့ကို တင်၍ ခပ်သိမ်းသော သူတို့ကို ဆောင်ကြဉ်း၍ ခရီးခေ့ ပို့ပေးသကဲ့သို့ လှည်းမှူးနှင့် တူသော ရှင်တော်ဘုရားသည် လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးဖြင့် ထက်ကြပ်မကွာ ရောက် ကုန်သော စီးအပ်သော သတ္တဝါတို့အား လှည်းကုန်သည်အကြီး၏ အဖြစ် ဖြင့် ဆောင်တော်မူ၍ နိဗ္ဗာန်သို့ ပို့တော်မူသည်ဟူ၍ ဆိုလိုသည်။ ပြည်ထင် ရိမိ ဟူသည်ကား နိဗ္ဗာန်ကို ဆိုသည်။ သတ္တဝါဟော် ဟူ၍ ဟိသည် ကား ထဆင်ထူးနှင့် တင်းပူ သည်ဒွေးနှစ်ဆင့်တွင် ထဆင်ထူးသည် မစပ်ပဲ ဟိလေလျှင် တ နှစ်ဆင့် ဖြစ်လေသောကြောင့် သတ္တဝါဟော် ဟူ၍ ရှိလေသည်ကိုလိုက်၍ ရေးသောကြောင့် စာများ အထွေထွေ ဟိကြ လေကုန်သည်။ ‘သမ္မာဗုဒ္ဓ၊ ရကုန်အမည်၊ သီတိထေရ်လည်း’ ဟူ၍ ဆိုရာ ၌လည်း အချို့သောစာတို့၌ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဟူ၍ ရှိကုန်သည်။ မူဟောင်း

၁။ အကျွတ်ပညာ(နန်း၊ ဇီ)၊ အတတ်ပညာ(ဟံ ၂)

၂။ သမ္မာဗုဒ္ဓ(ဝိ၊ နန်း၊ ဟံ ၂၊ သမန္တစက္ခု၊ ၁၀-၂၁၀)
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ(ဇီ၊ ဟံ ၁)

၃။ သီတိထေရ်တွင်(နန်း၊ ဟံ ၁၊ ၂)၊ သီတိထေရ်လည်း(ဇီ၊ သမန္တစက္ခု)

၄။ အကြီးမြောက်သည်(ဝိ၊ နန်း၊ ဟံ ၂၊ သမန္တစက္ခု)
အကြီးမြောက်သည်(ဇီ၊ ဟံ ၁)

၅။ ပါရမီ * ၄။

တို့၌ ‘သမ္မာဗုဒ္ဓ’ ဟူ၍သာ ရှိသည်။ ‘သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ’ ဟူ၍ မရှိသင့်။ ဇာတိကြောင့် မရှိသင့်သနည်း ဟုမူကား ငွေကိုပင်သော ဟောသောဝကတို့ကို ဆိုသော အရာဖြစ်သောကြောင့် မရှိသင့်။ သံဟူသော ပုဒ်သည် သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား အရာတော် ဖြစ်သောကြောင့် ချရချေသည်။ သမ္မာဗုဒ္ဓဟူသည်ကား ကောင်းစွာသိတတ်သည် ဟူ၍ ဆိုလိုသည်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဟူသည်ကား သစ္စာလေးပါး တရားတို့ကို ကောင်းစွာ မိမိ အလိုလိုသာ လျှင် သိတော်မူတတ်သည် ဟူ၍ ဆိုလိုသည်။ သံဟူသော ဥပသားရ တာသည် အထူးပြုလေသည်။ ထို့ကြောင့် သမ္မာဗုဒ္ဓနှင့်အမှတ် သင့်မြတ်သည် ဖြစ်သည်။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း ဘုရားလောင်း သုမေဓာ ရှင်ရသေ့သည် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ၌ သတ္တဝါတို့၏ ဖြစ်ဟန်ကို ဥပမာ ဥပမေယျဆောင်၍ နည်းယူတော်မူသောအရာ၌ “နယံနယံမခိုင်၊ နက်သည်တိုင်သို့၊ အကိုင်သည်းစွာ၊ ဝဋ်ချမ်းသာနှင့်၊ ကာမာမေျာက်နှံ၊ စေ့ခွာခဲမှ” - ဟူ၍ ဆိုရာ၌ ရှေးပူဟောင်းတို့ကား နက်သည်တိုင်သို့ ဟူ၍ ရှိသည်။ အချို့သောစာတို့ကား နှမ့်သည်တိုင်သို့ ဟူ၍လည်း ရှိသည်။ ယခုအခါ အချို့သော သူတို့ကား ပရိကပ္ပ ကြံပြန်၍ နန့်သဲတိုင်သို့ ဟူ၍ ပြင်၍ ရေးကြပြန်လေသည်။ ထိုသို့ ရေးလေသော အကြောင်းမူကား နက်သည်ဟူ၍ ရှေး စာဟောင်းတို့၌ ရှိသည်အရာကိုပင်သော်လည်း စာရေးသောသူတို့သည် အသတ်ကို နှလုံးမပြုနိုင်သောကြောင့် ညသတ်သော အရာကိုလည်း တလုံးတည်း စာဝင်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ဥပသတ်ပဲ အောက်အထက်ကိုသာ ပစ်လိုက်၍ ရေးကြသည် များသည်။ ထိုသို့ အောက်အထက် ပစ်သည် အရာကိုလည်း သင့်သင့် ဥပသတ်အရာဟူ၍ မသိသောကြောင့် အမှတ်မဲ့သာ ရေး၍ နောက်သို့ပစ်၍ ရေးကြသည်လည်း ရှိသည်။ ယင်းသို့ရှိသော အရာကိုသာ အဟုတ်အမှန် ဟူ၍ သဲတွင်စိုက်သည်တိုင် မခိုင်နဲ့နဲ့ ရှိသည်ဟူ၍ ယူကြကုန်သည်။ သဲတွင်စိုက်သည်တိုင်ကား မခိုင်နဲ့နဲ့ ရှိရာသလော။ ပကတိမြေ၌ စိုက်သော တိုင်တံသည်လည်း မခိုင်နဲ့နဲ့ ရှိပါ၏တကား။ ယင်း

၁။ ပါရမီ * ၈၀။

၂။ နန်း၊ ဇိတို့တွင် ‘နဲ့နဲ့’သည်တိုင်သို့ ဟု ရှိသည်။ ဇိ ဌ ‘နဲ့’၍စိုက်သော နဲ့နဲ့ မခိုင်သောတိုင် ဟု အဓိပ္ပာယ်ပြန်သည်။

သို့ကိုလျက် သဲတွင်သာ ဟူ၍ အဗျဉ်ပိတ ဒေါသနှင့်ဆိုသော် သည် အရာ၌ကား နံနံရှိသောတိုင်ကို ကိုင်ငင်လှုပ်ချောက်သော် ပါလွယ်သည် ကိုသာ ဥပမာပြုသည်တကား။ သဲမှာပင် ဥပမာခိုင်း နှိုင်း၍ မဆိုပါ တကား။ သည်အရာတွင် ဥပမာ ဥပမေယျ ခိုင်းနှိုင်း၍ ဆိုသော စကား သည် ကျယ်ဝန်းသည်။ အကျဉ်းသဖြင့် အလင်္ကာစပ်တော်မူသော အဆစ် တွင်သာ ယူသော်ကား “ခွန်ရှည်ပန်းညီး၊ ဤမျှကြီးလျှင်၊ သွားထီး တွင်တွင်၊ ဝဋ်တခွင်၌၊ မထင်ကျေးဇူး၊ တဖျင်ကျူးတိ။” ဤသို့ အစ ရှိသည်ဖြင့် စပ်တော်မူရာ၌ အခွန်ရှည်သော သံသရာဝဋ်၌ တစုံတခုသော မဂ်ဖိုလ်ကျေးဇူးသည် မထင်မူ၍ တလူးလာလာ မြင့်ရှည်စွာသော ထိုဝဋ် ဆင်းရဲကို ထပ်၍ လူ၏အဖြစ်**ကို တောင်းတ၍ လူအဖြစ်၌သာ အဖန် တလဲလဲ ဖြစ်ကြလေကုန်သည်။ ထိုသို့သော အကြောင်း၌ ဥပမာကား မသေတတ်၍ ရေကိုမရသောသူသည် တော၌ခို၍ ဆောင်းလအခါ မြက်၌ တင်သော ဆီးနှင်းကို လျက်သော်လည်း ရေငတ်မပြေနိုင်၍ ရေပေးပါ ရေပေးပါ ဟူ၍ ဆိုသကဲ့သို့ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်သည့် သတ္တဝါ တို့သည်လည်း ဤကဲ့သို့လျှင် ဖြစ်ကုန်သည်။ ဤမျှသာလည်း ဥပမာ မဟုတ်သေး။ သားထိုးသည်တို့သည် သားငါးတို့ကိုသတ်၍ အသားတို့ကို ယူပြီးမှ အရိုးတို့ကို ခြင်ဆီသွေးတို့ဖြင့် လိမ်းကျံလျက် တောမှ ပင်ပန်းစွာ ပြေးလှာသော ခွေးကိုပစ်လေ၏။ ထိုခွေးလည်း ခြင်ဆီသွေးတို့ကို လျက် သော်လည်း အာသာမပြေနိုင်။ ထိုကဲ့သို့ သင်္ခါရဟူသော ဆင်းရဲခြင်း သဘောဟိခသာ အရိုးစုဖြစ်သော ဤကိုယ်၌ အဆင်းစသည်ကို တပ်၍ ထိုသို့သော လောကီစည်းစိမ်၌ ရောင့်ရဲသည် ဟူ၍ မဟိ။ ထိုခွေးသည် ခြင်ဆီသွေးကို လျက်သော်လည်း အာသာမပြေသကဲ့သို့ များစွာသော သတ္တဝါတို့သည် ဆင်းရဲစွာ ဖြစ်သည်။ သုံးထစ်စည်းစိမ် ဟူသည်ကား၊ ချမ်းသာသုံးပါးကို ဆိုသည်။ လူမင်း၏ချမ်းသာ၊ နတ်မင်း၏ ချမ်းသာကို

၁။ ခွန်ရှည်ပန်းသီး(ဟံ ၂)၊ ခွန်ရှည်ပန်းညီး(နန်း၊ဇိ၊ဟံ ၁)

၂။ မတင်ကျေးဇူး(ဟံ ၁၊၂)

* * ဤစကားများသည် ပထမပေမူ၌ မပါ။ ကျခနသည်ကို ဝိမူမှ ကူး၍ထည့် ထားသော စကားများ ဖြစ်သည်။ ယင်းမူ၌ ‘နှက်၊နှက်’ဟူ၍ ထင်ရှားစွာ ရေးထားသည်ကို တွေ့ရသဖြင့် မပြင်ဘဲ ထားလိုက်သည်။

၃။ ပါရမီ*၈၀။

ရပြီးမှ အဆုံးစွန်သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ဝံ့၍ ငြိမ်သက်ပြီ တကား။
 ကပြောင်းပြန်ပြန် မပြစ်ပြန်ပြီ။ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ကိုယ်နှင့်မကွာ ခံစား၍
 နေကုန်တော့မည် တကား။ ထို့ကြောင့် ကာမာဝစရဝဋ်၌ ချမ်းသာသည်
 အကာသာဖြစ်သည်။ အနှစ်မရှိသည် မဟုတ်တုံလော။ ထိုသို့ အနှစ်မရှိ
 အကာသးရှိသော သဘောကို သိ၍ အရိယာပြုတ်တို့သည် မျက်မှောက်
 သော ကိုယ်အဖြစ်၌ မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်သည်ရှိသော် ဥပမာကား အိုက်သော
 အခါ၌ လေသည် မသုတ်သောကြောင့် အိုက်ဆဲ ပူဆာ၍ မနေသာ
 မထိုင်သာ ရှိလေသည်။ ထိုသို့ လေမသုတ်၍ အိုက်ဆဲပူဆာခြင်းနှင့်တူသော
 အဝသုံးပါး၌ ဖြစ်သော ဥစ္စာပရိက္ခရာတို့၌သာ တပ်၍ နိဗ္ဗာန် ချမ်းသာ
 တည်း ဟူသော သုတ်လေကို မတွေ့သောကြောင့် အရိယာတို့သည် ညီးငွေ
 ကုန်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝဋ်သုံးပါး၌ ဖြစ်သော ကာမာဝစရချမ်းသာထက်
 လွန်မြတ်သော အကာမရှိ အနှစ် အတိသာရှိသော နိဗ္ဗာန်တရားကိုမြင်၍
 နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တော်မူလေကုန်သည် ဖြစ်၍ တဖန် လောကီစည်းစိမ်
 ဟူသော ညွှန်သို့ မပြန်ပြီဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ခံစား၍ နေလေသည်။
 ထိုကဲ့သို့လည်းကောင်း ငါသည် မချီမတဲကြံနိုင်က ဥပမာသည် နဲ့နဲ့ရှိ၍
 မခိုင်သောတိုင်ကို နုတ်ငှက်ကဲ့သို့ အကိုင်လည်းစွာသော ကာမဂုဏ်ချမ်းသာ
 တည်းဟူသော မျောက်နဲ့စေး၌ ငြိလျက် အမြဲမတည်နိုင်သည်ဖြစ်၍ ထိုသို့
 မခိုင်သော တိုင်ကဲ့သို့ ကပြောင်းပြန်ပြန် ဖြစ်တုံပျက်တုံ တလှုပ်လှုပ်
 တရှားရှားသာ ဟံကြကုန်သည်။ ဤသို့ ကာမဂုဏ် ချမ်းသာတည်းဟူသော
 မျောက်နဲ့စေးမှ အမောင်ရသေ့သည်လည်း ထွက်မြောက်ရအောင် အကြံ
 ဟိ၍ ဤသို့သော နည်းနားတို့ကို အထဲနက်စွာ သိပြီး၍ ယုံကြည်တော်
 မူလျက် သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်ရအောင်ဟူ၍ တောထွက်၍ ရသေ့
 ရဟန်းပြုလော။ ဤသို့လျှင် အမောင်ရသေ့သည် ကြံနည်းကို ယူလောဟု
 ဆိုလိုသတည်း။

ထိုမှတပါးလည်း “လံပါချည်းအိုး”၊ ရေဟုချိုး၍၊ ပုပ်သိုးမစင်၊
 ဖင်တီးပြင်ကို၊ ဘီရင်နံတောင်း၊ ကျံသုတ်လှောင်း၍။” ဤသို့ စသည်ဖြင့်

၁။ လံပါချေးအိုး(နန်း)၊ လံပါးချေးအိုး(ဇိ၊ဟံ ၂)၊ လမ်းပါးချေးအိုး(ဟံ ၁)
 ၂။ ပါရမီ*၇၇။ ကျံသုတ်ရှောင်းမှ(နန်း)၊ ကျန်သုတ်လှောင်း၍(ဇိ)
 လိမ်းကျံရှောင်းလျက်(ဟံ ၁၊၂)

စပ်တော်မူရာ၌လည်း ယခုအခါ၌ အချို့သော သူတို့သည် ‘လမ်းပါး
 ချေးအိုး၊ ရေဟုချိုးလျက်’—ဟူ၍ ဖတ်ကြကုန်သည်။ ထိုသို့ ဖတ်ခြင်းသည်
 မဟုတ်။ ပုပ်သိုးမစင်၊ ဖင်တီးပြင် ဆိုသည်စကားကိုသာယူ၍ ဖတ်ကြကုန်
 သည် အဟန်ဟိသည်။ ထိုသို့ မစင်အိုးကို မယူလို။ လမ်းပါး ဟူသည်ကား
 အိုး၏ အမည်ဖြစ်သည်။ ရှေးဆိုရိုးစကားသည် လံပါးအိုးလျှင်၊ ပုံရည်
 ဟူ၍ ဆိုရိုးစကား ဟိကုန်သည်။ ယခုအခါ အိမ်၌ ထိုအိုးတို့၏ အမည်ကို
 ခေါ်ဝေါ်လေ့ မဟိသောကြောင့် ထိုအမည်သည် တိမ်မြုပ်လေသည်။
 ချည်းဟူ၍ ဆိုသည်လည်း သစ်စေးသီးကို ဆိုသည်။ ယခုအခါ၌ ချည်းသီး
 ဟူ၍ ဆေးအလို့ငှာ သုံးစွဲကြကုန်သော အမည်လည်း ဟိတော့သည်။
 ချည်းပင်အစေးဟူ၍ဆိုလိုလျက် ဝါစာသိလိငွ မဖြစ်သောကြောင့် သစ်စေး
 ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်လေသောကြောင့် သစ်စေး ဟူသော အမည်သာ ထင်ရှား
 လေသည်။ ထိုလံပါးအိုး၌ ချည်းပင်၏အစေးကို ထည့်၍ထားလေသည်။
 ဤအရာ၌ကား ဥပမာနှစ်ကြောင်း ဟိသည်။ လံပါးမည်သော သစ်စေး
 အိုးလည်း တကြောင်း၊ မစင်ကို ဆိုသည်လည်း တကြောင်း ဖြစ်သည်။
 ဥပမာကား သည်းခြေရူးသော ယောက်ျားကို ဥပမာ ပြုသည်။ သည်းခြေ
 ရူးသော သူတို့၏ သဘောကား အစေးအညော် မစင်တီးပြင်တို့ကိုသော်
 လည်း အမွှေးအကြိုင် အကောင်းအမွန် မှတ်၍ နမ်းရှုပ်ခြင်း လိမ်းကျံ
 ခြင်းကို ပြုလေကုန်သည်။ ဤသို့လျှင် ချည်းပင်၏ အစေးကို လမ်းပါးအိုး၌
 ထည့်၍ ထားသည်ကို သည်းခြေနောက်၍ ရူးသော ယောက်ျားသည်
 ရေဟုမှတ်၍ ချိုးလေသည်။ မစင်ကိုလည်း အမွှေးအကြိုင် နံသာမှတ်၍
 လိမ်းကျံလေသည်။ မစင်တီးပြင်ကိုလည်း အိုး၌ထည့်၍ လမ်းပါး၌
 တည်မည် အကြောင်းလည်း မဟိ။ သည်းခြေနောက်၍ ရူးသော
 ယောက်ျားသည်လည်း လမ်းပါး၌ မစင်ကို အိုး၌ထည့်၍ ဟိလေ၏
 ဟုလည်း မသိရာ။ ဤအရာ၌ကား လမ်းပါးမည်သော / သစ်စေး
 အိုးလည်း တကြောင်း၊ မစင်တီးပြင်ကို ဆိုသည်လည်း တကြောင်း၊
 ဤသို့လျှင် နှစ်ကြောင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် ရေဟုချိုး၍ ဆိုသည်လည်း
 တကာလ၊ ကျံသုတ်လှောင်း၍ ဆိုသည်လည်း တကာလ၊ ဤသို့ ကာလ
 နှစ်ပါးခြား၍ ဟိသည်။ မ-သတ်၍ ရေးလေကြောင်းကား နိဂ္ဂဟိတ်နှင့်
 မသတ်သည် အရတူသည်ဟု မှတ်၍ လမ်းပါး ဟူသော အယူသို့ လိုက်၍

နိဂ္ဂဟိတံကို မ ဆတ်၍ ပါကိုလည်း ဝိသဇ္ဇနီ ပေါက်၍ ရေကြလေလျှင်
 လမ်းပါး ဟူ၍ ဖတ်ကြလေကုန်သည်။ မစင်ကို ဆိုသော ထာဝရကား
 သဝေထိုး လိုသည်။ ချည်းသီးဟူထာဝရကား ညသတ် လိုသည်။ ရှေး စာ
 ဟောင်းတို့ကား လံပါချည်းအိုး ဟူ၍ ဟိတော့သည်။ နောက်မှ ထယျ
 သို့လိုက်၍ ပြင်၍ရေလေသောကြောင့် ကဝိပွယ် ပျက်လေသည်။ ဤသို့
 လံပါမည်သော အိုးတွင်ကြောင်းကို အဘဲကြောင့် သိရသနည်းဟူမူကား
 ဆုတောင်းခန်း၌ မစင် ထစဟိသည်တို့ဖြင့် ပြည့်သောကိုယ်ခန္ဓာကို ဥပမာ
 ပြသောအရာ၌ “ဆနုရတိ၊ နာရိန်ထိ၍၊ ရိရိရှားရှား၊ တွင်းပိုးစားသည်၊
 ခေါင်းပါးခွံနွေး၊ သစ်ထဲဆွေးသို့၊ ညစ်ကြေးလွမ်းပိုး၊ ဤသည့် ကိုယ်
 လည်း၊ ထိုထိုမစင်၊ ပင်ကစသည်၊ အရည်အရိုး၊ တန်ခိုးညီပြင်၊ ကျီကျီ
 ပေါင်းစည်း၊ ပိတ်တည်းမျက်နှာ၊ အညှာသိုထား၊ အဝါးလည်းဝင်၊
 တီးပြင်အိုးကျဉ်း၊ လံပါဖျဉ်းနှင့်၊ စိုးစဉ်းမထူး၊ သရော်ဘူးခဲ၊ ယူးယူး
 ပေါက်ဖွယ်၊ အိုးအနယ်လျှင်၊ မကျယ်ရုံးစည်း၊ လံရှည်တည်းလျက်၊
 အထည်းတိုင်ငေါ်၊ ပုပ်တိညွှတ်ခဲ၊ မြော်တော်နဲ့ဟောင်၊ ဤအကောင်ကို၊
 ရှံရှောင်ခွာခွာ၊ တပ်ရာမသည်း၊ စုံမက်နည်းလျက်၊ မတည်းမတွ၊ ပြည်မ
 ကျော်ပင်၊ သူစင်နေအပ်၊ သန့်ပြန့်ရပ်သို့၊ ချဉ်းကပ်ပါရှောင်း၊ အကယ်
 ကောင်းအံ့။ ။ ညှိလှောင်းကိုယ်နဲ့ မလူးတည်း” ဤ၌ကား မစင်ကို
 အပြည့်ထည့်သော လံပါဖျဉ်းနှင့် တူသည်ဟု ဆိုလိုသည်။ “မကျယ်ရုံးစည်း၊
 လံရှည်တည်းလျက်” ဟူသည်ကား ဤသို့ မစင်ဖြင့် ပြည့်သော လံပါ
 ဖျဉ်းအိုးနှင့် တူသော တလံ အတိုင်းအရှည်ဟိသော အပုပ်အတိပြည့်သော
 အနံ့မကောင်းသော ဤအကောင်ပုပ်ကို ဟူ၍ ဆိုလိုသည်။

ထိုမှတပါးလည်း “မွေးမွေးကြိုင်ပျံ့၊ ပန်းနံ့ထုံရည်၊ ဖျော်၍ တည်
 သား၊ ရေကြည်ပြည့်ဝ၊ လံပါစသည်၊ ထိုမှမကြွင်း၊ အဆင်းနံ့သာ၊

-
- ၁။ ခေါင်းပါးခွံမြွေး(ဟံ ၁၊၂)
 - ၂။ ညစ်ကြေးလွမ်းပိုး(ဟံ ၁၊၂)
 - ၃။ အညှာသိုထား(ဟံ ၁၊၂)
 - ၄။ ပြည်မကျော်ထင်(ဟံ ၁)၊ ပြည်မကျော်ဆင်(ဟံ ၂)
 - ၅။ ဆု * ၄၁။
 - ၆။ ထိုမျှခပင်း(ဟံ ၁၊၂)

မြူတာအိုးပျစ်၊ ညာသစ်ခမိုး၊ ကြာသွတ်အိုးလည်း”။” ဤသို့ စသဖြင့် စပ်တော်မူသတည်း။ ဤသို့လျှင် အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးတိုင်အောင် ရှေ့စကား နောက်စကားကို ကြံမှလည်း အယူသင့်နိုင်မည်။ ယင်းသို့မူကား ရှေ့နောက်ထောက်၍ မကြံကြကုန်ပြီ။ တခွန်းတည်းသော စကားကိုသာ ကိုင်၍ ဆိုတည့်လျှင် အယူလည်း မသင့်နိုင်ဟိကြသည်။ ဤသို့ ပါရမီခန်း၊ ဆုတောင်းခန်းတို့၌ကား ဥပမာ ဥပမေယျ ပုံပြင်ခင်း၍ ဆိုသည်အရာသာ များသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေ့စကား နောက်စကားနှင့် ညီအောင် ကြံကုန်ရာ သတည်း။

သာဂရလေးပါး

ထိုမှတပါး၊ ‘လေးပါး လေးပါး၊ ပြားသောအရာ၊ မှတ်ဖွယ်ရာကို၊ ကျမ်းလာသောတိုင်း၊ ဆစ်ပိုင်းဖော်ပြ’ ဟူသော စကား၌ သာဂရကား လေးပါးတည်း။ သံသာရသာဂရ၊ ဇလသာဂရ၊ နယသာဂရ၊ ဉာဏသာဂရ ဟူ၍ လေးပါး ပြားသတည်း။ ထိုလေးပါးတို့တွင် သံသာရသာဂရ မည်သည်ကား ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အစဉ်သည် လည်းကောင်း၊ အယတန၊ ဓာတ်တို့၏ အစဉ်သည် လည်းကောင်း မပြတ်ဖြစ်ခြင်းကိုလျှင် ဆိုအပ်၏။ သတ္တဝါတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၌ ရှေးဦးစွာသော အစွန်းသည် မထင်။ အနှစ်တရာ တို့၏ လည်းကောင်း၊ အနှစ်တထောင်တို့၏ လည်းကောင်း၊ အနှစ်တသိန်း တို့၏လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာတရာ၊ ကမ္ဘာတထောင်၊ ကမ္ဘာတသိန်းတို့၏ လည်းကောင်း အထက်၌ သတ္တဝါတို့သည် ဖြစ်ကုန်သည်။ ထိုကမ္ဘာတသိန်း တို့၏ အထက် ရှေးဦးစွာ၌ မဖြစ်ဘူးဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ကာလ၌ ဖြစ်၏ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဤမည်သော ဘုရားဖြစ်တော်မူသော ကာလ၌ ဖြစ်၏ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ထိုသို့ ဘုရားဖြစ်တော်မူသော အထက် ရှေးဦးစွာသော ကာလ၌ မဖြစ်ဟူ၍ အပိုင်းအခြားသည် မဟိ။ ထို့ကြောင့်

၁။ ဆု * ၁၂၃။

၂။ အဋ္ဌသာလိနီ ၁၁။

ရှင်တော်ဘုရားသည်-ပုရိမာ ဘိက္ခုဝေ ကော နိပညာယတိ'၊ ဤသို့အစဟု
သည်ဖြင့် ဟောတော်မူသတည်း။

မဟာသမုဒ္ဒရာသည် လေသာဂရ မည်၏။ ပိဋကတ်သုံးပုံ တရားတော်
သည်ကား နယသာဂရ မည်၏။ သဗ္ဗညုဘုရားတော်သည်ကား ဉာဏသာဂရ
မည်၏။ ဤသို့လျှင် ဓမ္မသင်္ဂဟိ အဋ္ဌကထာကျမ်း၌ 'ဟောတော်မူသတည်း။
သာဂရသဒ္ဒါသည် ကျယ်ဝန်းနက်နဲခြင်းကို ဟောသည်။ ဤသို့လျှင် သာဂရ
ကား လေးပါးတည်း။

မကြောင့်ကြသည့် သတ္တဝါလေးပါး

မကြောင့်ကြသည်ကား လေးပါးတည်း။ လေးပါး ဟူသော်ကား
တိ၊ တိတိတုတ်၊ ကြိုးကြာ၊ ပုံဏား။ ဤလေးပါးသည်။ တိသည်လည်း
မြေကြီးကုန်မည် စိုးသောကြောင့် အများ မစား၊ မျှ၍သာ စားသည်။
တိတိတုတ် မည်သော ငှက်မသည်ကား မိုးပြိုလတ်သည်ကို ကြောက်သော
ကြောင့် ဥသောအထက်၌ ခြေကို မိုးမြောက်၍ အိပ်သည်။ ကြိုးကြာငှက်မ
သည်ကား မြေဝင်အံ့သည်ကို စိုးသောကြောင့် ခြေနှစ်ဘက်ကို အစုံမနင်း
မူ၍ အသာအသာ နင်းသည်။ ပုံဏားသားတို့သည်ကား အနွယ်အဆက်
ပျက်အံ့သည်ကို စိုးသောကြောင့် သားမယားကို မွေးကုန်၏။ အချို့သော
သူတို့ကား မျောက်ကိုသွင်း၍ လေးပါး ဟူ၍ ဆိုကြကုန်သည်။ ကျမ်းဂန်၌
မျောက်ကို မလာ။ ပုံဏားကိုသာ လာသည်။ အမှိုက်လေးပါး ဟူ၍လည်း
ဆိုအပ်၏။ ဤသို့လျှင် သုတ္တနိပါတ်ကျမ်း ပြာဟူဏဓမ္မိကသုတ် အပွင့်၌
ဟောတော်မူသတည်း။

၁။ 'အနမတဂ္ဂေါ ယံ ဘိက္ခုဝေ သံသာရော၊ ပုဗ္ဗကောဋိ နပညာယတိ'
(နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် ၃၈၇)

၂။ အဋ္ဌသာလိနီ ၁၃။

၃။ ဂဏ္ဍပူဇာဒေါ ကိကီစေဝ၊ ကုန္တိ ပြာဟူဏ ဓမ္မိကော။ ဧတေ အဘယံ
ဘာယန္တိ။ သမ္မုဋ္ဌာ စတုရော ဇနာ။ သုတ္တနိပါတ် ဋီက-၅၂။

အံ့ဖွယ်လေးပါး^၁

ဤကမ္ဘာ၌ တကမ္ဘာပတ်လုံး တည်ကုန်သော လေးပါးသော အံ့ဖွယ်
 တို့သည် အဘယ်နည်း ဟူမူကား—လ၏အဝန်း၏ ယုန်၏ အရပ်သည်လည်း
 တကမ္ဘာပတ်လုံး တည်လတ္တံ့။ ။ ငုံးမင်းဇာတ်၌ မီးလောင်၍ ငြိမ်းသော
 အရပ်သည်ကား တကမ္ဘာပတ်လုံး မီးမလောင်နိုင်ပြီ။ ဃဋိဃာရ အိုးထိန်း
 အိမ်ရာသည်ကား တကမ္ဘာပတ်လုံး မိုးမစုတ်နိုင်ပြီ။ နုလပါန မည်သော
 ရေကန်၌ ရံလျက်ပေါက်သော ကျူသည်ကား အဆစ်မဟိသည် ဖြစ်၍
 တကမ္ဘာပတ်လုံး တည်အံ့ဟူ၍ နုလပါနဇာတ်၌^၂ ဟောတော်မူသတည်း။
 ဃဋိကာရမည်သော သူသည်ကား ဝေလိင်္ဂမည်သော နိဂုံးရွာ၌ အနာဂံ
 ဖြစ်ပြီးသော အိုးထိန်းတည်း။ ထိုသူကား မိဘမျက်မမြင်သော သူတို့ကို
 လုပ်ကျွေး၏။ ကဿပမြတ်စွာဘုရားသို့ ဆည်းကပ်၏။ ထိုအခါ၌ ထိုနိဂုံး
 ရွာကိုမှီ၍ နေတော်မူသော ကဿပဘုရားရှင် ကုဋိတော်သည် မိုးစုတ်လေ
 ၏။ ရှင်စောဘုရားကား ရဟန်းတို့ကို စေတော်မူ၍ ဃဋိကာရ မိဘတို့
 နေသော အိမ်၌ အမိုးတို့ကိုဖျက်၍ သက်ငယ်ကိုဆောင်ခဲ့လေ၍ ကုဋိတော်ကို
 မိုးစေ၏။ ဃဋိကာရ အိမ်ကား အမိုးမဟိ ဟင်းလင်းဖြစ်လေ၏။ တစက်ကျ
 သော အတွင်း၌ တပေါက်သော မိုးရည်မျှမကျ။ လေသည်မခတ်။ ကြပတေ
 သော ဥတုသာ ဖြစ်သတည်း။ တပါးသောအခါ၌ ထိုနိဂုံးရွာ၌ ထိုအရပ်
 သည်ကား မိုးမစုတ်နိုင်သည်ဖြစ်၏။ လူတို့သည် အလုပ်အဆောင်လုပ်၍
 မိုးရွာသည်ဟိသော် ထိုအိမ်ရာ၌ အဝတ် ပုဆိုးတို့ကိုထား၍ အမှုကို
 ပြုလေကုန်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းသည်ကား ရှင်တော်ဘုရား၏ တန်ခိုးတော်
 ကြောင့် မဖြစ်။ ထိုသူတို့၏ ကျေးဇူးတို့ကို ပြည့်စုံသောကြောင့် ဖြစ်သတည်း။
 ရှင်တော်ဘုရားသည်ကား တစုံတခုသော အရပ်၌ ယူတော်မူသည်ဟိသော်
 မရသည် မဖြစ်ရာ။ ငါတို့ မိဘ မျက်မမြင်သောအိမ်ကို အမိုးထရံကို ဖျက်
 ဆီးဘိသည် တကားဟူ၍ နှလုံးမသာခြင်းသည်မျှ မဖြစ်။ နတ်နှင့်တကွ

၁။ ပါဠိအသုံးတွင် ‘ကပ္ပဋ္ဌိတိ’ဟူ၍ ရှိသည်။

၂။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပ-၁၈၆။ နုလပါနဇာတ် ၂၀။

သော လူ၌ အပွန်ပြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ငါတို့အိမ်၌ သက်ငယ်တို့ကို ယူတော်မူစေ၍ ကုဋ်တော်ကို မိုးပေသည်ဟူ၍ ထိုသူတို့ အတိုင်မသိသော ပြင်းစွာသော နှစ်လိုခြင်း ဟိသည်ဖြစ်၍ ခုနစ်ရက်တိုင်အောင် ထိုသို့နှစ်လိုခြင်းကို မစွန့်။ ထို့ကြောင့် ထိုသူတို့၏ ကျေးဇူး ပြည်စုံခြင်းကြောင့်သာ လျင် ဤသို့သော အံ့ဖွယ်သရဲ ပြစ်သည်တည်း။

အသံကြီးလေးပါး

ထိုမှ တပါးလည်း ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း၌ အသံကြီးကား လေးပါးတည်း။ လေးပါးဟူသော်ကား ပုဏ္ဏကဘိလူး အသံ၊ သိကြားမင်းသည် ဝိသကြုံ နတ်သားကို ခွေးနက်ကြီး ဖန်ဆင်းစေ၍ ဟောင်စေသောအသံ၊ ကုသမင်းကြီး၏ အသံ၊ အာဠာဝကဘိလူး အသံ၊ ဤလေးပါးတည်း။ ပုဏ္ဏကဘိလူးကား ဓနုဉ္ဇယ ကောရဗျ မင်းနှင့် အန်လောင်းကြ၍ ကောရဗျမင်း ရှုံးသောအခါ မလမ်းပေါက်ခတ်၍ ငါလျှင် အောင်ပြီဟူ၍ ဆိုသောအသံ သည် ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းလုံး နှံ့လေ၏။ မဟာကဏ္ဍဇာတ်၌ သိကြားမင်းသည် ကဏ္ဍပ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော် ရွှေမည်ကိုမြင်သောကြောင့် ဝိသကြုံနတ်သားကို ခွေးနက်ကြီး ဖန်ဆင်းစေ၍ ငါကား မကောင်းသော ရဟန်း ယောက်ျား၊ ရဟန်း မိန်းမ၊ ဒါယကာ ယောက်ျား၊ ဒါယကာ မိန်းမတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အလုံးစုံ တရားမစောင့်သော သူတို့ကိုလည်း ကောင်း စားအံ့ဟူ၍ ဟောင်သော အသံသည်လည်း ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းလုံး နှံ့လေ၏။ ကုသဇာတ်၌ ပဏာဝတိ မိဘုရားကြောင့် ခုနစ်ယောက် သော မင်းတို့သည် ပြည်ကို ရံလှာကုန်သည်ဟိသော် ပဏာဝတိ မိဘုရားကို ဆင်ထက်တင်၍ ပြည်မှထွက်လေ၍ ငါသို့သော သိဟဿရ ကုသမင်းကြီး ဟူ၍ ကြုံးဝါးသော အသံသည်လည်း ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းလုံး နှံ့လေ၏။

၁။ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ အာဠာဝကသုတ်ဖွင့် ၂၉၄။ သုတ္တနိပါတ် ဋ္ဌ၊ ပ-၂၁၈။
ဇာတ်အဋ္ဌကထာ စ-၌ 'အာဠာဝက' အစား 'ဘူရိခတ် ဇာတ်တော်လာ သုဒဿန နဂါးမင်းအသံ'ဟု လေးပါး ဆိုသည်။

၂။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ စာ-၈၃။ မဟာကဏ္ဍဇာတ် ၄၆၉။

အာဠာဝက ဘီလူးသည် ကေလာသတောင်ထိပ်၌ရပ်၍ ငါကား အာဠာ
ဝက ဘီလူးဟူ၍ ဆိုသော အသံသည်လည်း ဇမ္ဗူဒီပိတကျွန်းလုံး နှံ့လေ၏။
ဤသည်လျှင် အသံကြီးလေးပါးတည်း။

လက်နက်ကြီးလေးပါး

ဤလူ့ပြည်၌ လက်နက်ကြီးကား လေးပါးတည်း။ လေးပါးဟူသော်
ကား သိကြားမင်း၏ လက်နက်ကား ဝရဇိန်လက်နက်တည်း။ ဝေဿဝဏ္ဏ
နတ်မင်း၏ လက်နက်ကား လှံကန်တောင်း လက်နက်တည်း။ ယမမင်း၏
လက်နက်ကား မျက်စောင်းထိုး လက်နက်တည်း။ အာဠာဝက ဘီလူး၏
လက်နက်ကား ပုဆိုးလက်နက်တည်း။ သိကြားမင်းသည် အမျက်ထွက်၍
ဝရဇိန်လက်နက်ဖြင့် မြင်းမိုရ်ကောင်ကို ပစ်သည်ရှိသော် ယူဇနာ တသိန်း
ခြောက်သောင်း ရှစ်ထောင်တိုင်အောင် ပတ်၍ အောက်သို့ ကျလေရာ၏။
ဝေဿဝဏ္ဏ နတ်မင်းသည် တရားမသိမီ ရှေး ပုထုဇဉ် ဖြစ်သောအခါ၌
ပစ်သော လှံကန်တောင်း လက်နက်သည်ကား များစွာသော နတ်အပေါင်း
တို့အား ခတ်လေ၍ တဖန် မိမိလက်သို့ ပြန်ရောက်၍ တည်လေ၏။ ယမမင်း
သည် အမျက်ထွက်သည်ဟိသော် မျက်စောင်းထိုး၍ ကြည့်ကာမျှတည်းဖြင့်
များစွာ ဘီလူးအထောင်တို့သည် အိုးကင်းပူ၌ နှမ်းကိုထည့်သကဲ့သို့ ကြေမှု
လျက် ပျက်စီးလေကုန်၏။ အာဠာဝကဘီလူး အမျက်ထွက်၍ ကောင်း
ကင်၌ မိမိရုံသော ပုဆိုးကို ပစ်သည်ဟိသော် တဆဲ နှစ်နှစ်တိုင်အောင်
မိုးမရွာ၊ အကယ်၍ မြေတွင် ပစ်သည်ဟိသော် အလုံးစုံသော သစ်ပင်
မြက်ပင် စသည်တို့သည် ခြောက်ကပ်၍ တဆဲ နှစ်နှစ်တိုင်အောင် တဖန်
မရောက်ကုန်ရာ။ အကယ်၍ သမုဒ္ဒရာ၌ ပစ်အံ့။ အိုးကင်းပူ၌ ရေပေါက်
ကဲ့သို့ အလုံးစုံသော သမုဒ္ဒရာရေသည် ခြောက်ကပ်လေရာ၏။ အကယ်၍
မြင်းမိုရ်တောင်ကဲ့သို့သော တောင်ကိုပစ်သော်လည်း အပိုင်းပိုင်းကျိုး၍
ဖရိုဖရဲ ဟိလေရာ၏။ ဤသို့လျှင် လောက၌ လက်နက်ကြီး လေးပါးတည်း။

မြေတုန်လှုပ်ခြင်း၊ အကြောင်း၊ ရှစ်ပါး

ထိုမှတပါးလည်း မြေကြီးတုန်လှုပ်စဉ်မှာ အကြောင်းကို မှတ်ကုန်
 ရ၏။ ဤမြေကြီးအောက်ကို ရေခံလေသည်။ ရေအောက် လေခံသည်။
 ဤသို့လျှင် ရွှေဦးစွာ လေသည်တုန်လှုပ်ခြင်း၌ကား တန်ခိုး ကြီးသော
 ပုဂ္ဂိုလ်အား တန်ခိုးပန်ဆင်းခြင်း၌လည်းကောင်း၊ ဘုရားလောင်းသည်
 မယ်တော်ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေ နေထော်မှုသော အခါ၌ လည်းကောင်း၊
 ဖွားတော်မူသောအခါ၌လည်းကောင်း၊ တောထွက်တော်မူသော အခါ၌
 လည်းကောင်း၊ ဘုရားမြတ်တော်မူသောအခါ၌လည်းကောင်း၊ ဓမ္မစကြာ
 တရားဟောတော်မူသောအခါ၌လည်းကောင်း၊ အာယုသင်္ခါရကို လွှတ်
 တော်မူသော အခါ၌လည်းကောင်း၊ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူသော အခါ၌
 လည်းကောင်း၊ ဤရှစ်ပါးသောအကြောင်းတို့ကြောင့် မြေကြီး တုန်လှုပ်
 သတည်း။ ကျမ်းဂန်၌ကား မြေကြီးတုန်လှုပ်သည်ဟူ၍သာ ဆိုသည်။
 လူတို့ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည်ကား လျှင်လှုပ်သည်ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြကုန်
 သည်။ ထိုသို့တုန်လှုပ်ခြင်း၌ တုန်စေတတ်သောလေသည် တက်လတ်၍
 ရေကိုခံသော လေကို ပိုင်းခြားကုန်လေ၏။ ထိုနောင်မှ ကောင်းကင်၌
 ရေကို ထိလေ၏။ ထိုရေကို ထိလေသည်ဟိသော် မြေကြီးသည်လည်း ထိ၏။
 တဖန် လေသည် မိမိ၏အစွမ်းဖြင့် အတွင်း၌ ဓမ္မကရိုက်ရေစေ၍ တည်သကဲ့
 သို့ ရေကိုဖွဲ့၍ ယူလေ၏။ ထိုနောင်မှ ရေသည် တက်လေ၏။ ထိုရေသည်
 တက်လေသည်ဟိသော် မြေသည်လည်း တက်၏။ ဤသို့ ရေတုန်လှုပ်လေ
 လျှင် မြေလည်း တုန်လှုပ်လေ၏။ ဤကဲ့သို့ တုန်လှုပ်ခြင်းသည်ကား ယခု
 တိုင်အောင်လည်းဖြစ်၏။ များသောအဖြစ်ဖြင့် တမူကား တက်ခြင်း
 သက်ခြင်းကို မထင်။ တန်ခိုးပန်ဆင်းခြင်း၌ တမူကား တန်ခိုးကိုဖြစ်စေ၍
 ရှင်မောဂ္ဂလာန်ကဲ့သို့ အထူးထူးအပြားဟိသော အာမိဿစကားဖြင့်ပြင်းစွာ
 ဆိုကုန်သော ငါးရာသောရဟန်းတို့ကို ထိတ်လန့်စေလောဟု မိန့်တော်မူ
 သောကြောင့် အာပေါကသိုဏ်းကိုဝင်စား၍ မိဂါရအမိ၏ ပြာသာဒ်ကို
 လှေကဲ့သို့ အထက်၌ ရပ်လျက် ခြေညှိုးဖြင့် လှုပ်လေ၏။ ရဟန်းတို့လည်း
 ကြောက်လန့် ကုန်သည်ဖြစ်၍ ပြေးလေကုန်၏။ ရှင်တော် ဘုရား အား

အကြောင်းကိုလျှောက်သော် သတိလွတ်ကုန်သော ကုသိုလ် တရားကို
 မေ့လျော့ကုန်သော သင်တို့အား မဟာမောဂ္ဂလာန်သည်တုန်လှုပ်စေသည်ဟု
 မိန့်တော်မူ၍ ထိုရဟန်းတို့အား တရားဟောတော်မူလေ၏။ ဤသို့ ရှစ်ပါး
 သော မြေလှုပ်ခြင်းတို့တွင် ရှေးဦးစွာကား ဝါယော ဓာတ်ကြောင့်
 လှုပ်သည်။ နှစ်ကြိမ်မြောက်ကား တန်ခိုးအာနုဘော်ကြောင့် လှုပ်သည်။
 သုံးကြိမ်မြောက်၊ လေးကြိမ်မြောက်ကား ဘုန်းကြောင့်လှုပ်သည်။ ငါးကြိမ်
 မြောက်ကား ဉာဏ်ကြောင့် လှုပ်သည်။ ခြောက်ကြိမ်မြောက်ကား သာဓု
 ခေါ်သဖြင့် လှုပ်သည်။ ခုနစ်ကြိမ်မြောက်ကား သနားသောအားဖြင့်
 လှုပ်သည်။ ရှစ်ကြိမ်မြောက်ကားငိုသောအခြင်းအရာဖြင့်လှုပ်သည်။ ပဋိသန္ဓေ
 နေတော်မူသောအခါ ဖွားတော်မူသောအခါတန်ခိုးတော်ကြောင့်၊ ဘုရား
 ဖြစ်တော်မူသောအခါ ဉာဏ်တော်ကြောင့်၊ ဓမ္မစကြာတရားကိုဟောတော်
 မူသောအခါ သာဓုအနုမောဒနာ ခေါ်သောအားဖြင့်၊ အာယု သင်္ခါရ
 လွတ်တော်မူသောအခါ သနားသောကြောင့်၊ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူသော
 အခါ ငိုသောအခြင်းအရာဖြင့် တုန်လှုပ်လေသည်။ ဤသို့သောအကြောင်း
 ကား မြေကိုစောင့်သောနတ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သည်ဟူ၍ သိအပ်၏။
 မြေကြီးသည် တမူကား စိတ်မဟိသောကြောင့် ဤသို့လှုပ်ခြင်းသည် မဟိ။
 ဤသို့လျှင် အဋ္ဌကထာကျမ်း၌^၁ ဟောတော်မူသတည်း။ ဝါတဝလာ
 ဟကနုတံတို့၏ စိတ်ဟိသောအားဖြင့်လည်း လေသည် လာရသည်။ သိတုဏှ
 အဗ္ဘဝဿ ဝလာဟက နုတံတို့၏ စိတ် ဟိသောအားဖြင့် အချမ်းအစ
 ဟိသည်တို့သည် ဖြစ်ကုန်သည်။ ထို့ကြောင့် ကဆုန်လပြည့်နေ့၌ ဘုရားဖြစ်
 တော်မူစေခြင်းငှာ ဗောဓိပင်၏အနီး၌ နေတော်မူသော ရှင်တော် ဘုရား
 အား အန္တရာယ်ပြုခြင်းငှာ တည်သော မာရ်၏ အားကို ဖျက်ဆီးခြင်းငှာ
 မြေကိုစောင့်သောနတ်တို့သည် ပြေးစေသည်။ ဤမြေလှုပ်ခြင်းကိုကား
 မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ် အဖွင့်၌လည်းကောင်း၊ အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်အဋ္ဌကထာ
 အဖွင့်၌^၂ လည်းကောင်း ဟောတော်မူလေ၏။ မြေကြီး လှုပ်ခြင်းသည်
 ကား တပါးကုန်သော ရှစ်ပါးသောအကြောင်းတို့ကြောင့်လည်း လှုပ်၏။
 တောထွက်တော်မူသောအခါ၊ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်သို့ ကပ်တော်မူသောအခါ၊
 ပင့်သကူသို့ ကပ်တော်မူသောအခါ၊ ပင့်သကူကိုကောက်တော်မူသောအခါ၊

.....

၁။ သုတ်မဟာဝါဠ၊ မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်။

၂။ အင်္ဂုတ္တိရ်၊ ဌာတ-၂၅၁။

ပင့်သကူကိုပွပ်တော်မူသောအခါ၊ ကာလကာရာမ သုတ်ကို ဟောတော်
မူသောအခါ၊ ဂေါတမကသုတ်ကို ဟောတော်မူသောအခါ၊ ဝေဿန္တရာ
ဇာတ်၌၊ ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌၊ ထိုရှစ်ပါး တို့တွင် ဘောထွက်တော်
မူသောအခါ၊ ဗောဓိဗျူဟ်သို့ ကပ်တော်မူသော အခါကား ဝိရိယ
တော်၏ အစွမ်းကြောင့် လှုပ်သည်။ ပင့်သကူကို ကောက်တော်
မူသောအခါကား ကျွန်းငယ် နှစ်ထောင်အရံဟိသော လေးကျွန်းလုံးကို
စွန့်တော်မူ၍ ရဟန်းပြစ်တော်မူပြီး၍ သုဿာန်သို့ ကြွတော်မူ၍ ပင့်သကူ
ကောက်ခြင်းသည်ကား အလွန်ပြွဲခွာသော အမှုကို ပြုဘိ၏တကား ဟူ၍
အံ့ဖွယ်သောအဖြစ်ဖြင့် တုန်လှုပ်လေ၏။ ပင့်သကူကို ပွပ်တော်မူသော
အခါ၊ ဝေဿန္တရာဇာတ်တော်တို့၌ကား အခါမဟုတ်သဖြင့် တုန်လှုပ်လေ၏။
ကာလကာရာမသုတ်၊ ဂေါတမကသုတ်တို့၌ကား ငါသည် သက်သေဟူ၍
သက်သေ အဖြစ်ဖြင့် လှုပ်သည်။ ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ကား ခြောက်ဆယ့်
နှစ်ပါးသော ဒိဋ္ဌိတို့ကို လှစ်ခွာ၍ အဓမ္မဟိသည်ကို ပြုတော်မူ၍ ဟော
တော်မူကုန်သည် ဟိသော် ကောင်းချီးပေးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်
တုန်လှုပ်လေ၏။ ဤသို့လျှင် သိအပ်ကုန်သတည်း။ သက်သေကား ထို
ရှစ်ပါးသောအရာတို့၌သာ လှုပ်သည်မဟုတ်။ ထိုမှတပါးလည်း သုံးပါး
သော သင်္ဂဟတို့၌ မဟာမဟိန္ဒထေရ်သည် ဇေမ္ဗူဒိပ်သို့ လာတော်မူ၍
ဇောတိမည်သော ဇနပုဒ်၌ နေလျက် တရားကို ဟောတော်မူသော နေ့၌
လည်းကောင်း၊ ကလျာဏိကျောင်း၌လည်း ဇောတိပြင်ကို တံမြက်လှည်း၍
ထိုဇောတိပြင်၌ပင်နေ၍ ဘုရားဟူသောအာရုံ၌ နှစ်လိုခြင်းကို အောက်မေ့၍
ဗြဟ္မဇာလသုတ်ကို ဟောသော ပိဏ္ဍိတိကထေရ် တရား ဟောသော
အဆုံး၌ မြေကြီးအဆုံးတိုင်အောင် လှုပ်လေ၏။ လောဟပါသာဒ မည်
သော ပြာဿာဒ်၏တေဇ် အဗ္ဗလဋ္ဌိ မည်သောအရပ်၌ ဒိဃဘာဏကထေရ်
မြတ်တို့သည် ဗြဟ္မဇာလသုတ်ကို အားထုတ်၍ ဟောသောအဆုံး၌လည်း
ရေဆုံးသည်တိုင်အောင် လှုပ်လေ၏။ ဤသို့သောအကြောင်းကိုကား ဗြဟ္မ
ဇာလသုတ် အဖွင့်၌ ဟောတော်မူသတည်း။

အပရေသုပိ' ဟူသောပုဒ်၌ အပိသဒ္ဒါဖြင့်ကား ပါရမီတော်အပေါင်းကို ရေတွက်အပ်၏။ လူ့ပြည်က စုတေကုန်သော ဘုန်းဟိကုန်သော မင်း အမတ် အစဟိကုန်သောသူတို့အား ထင်ရှားပြသော ဥက္ကိကျခြင်း၊ မြေကြီး တုန်လှုပ်ခြင်း၊ လကြတ်ခြင်း၊ နေကြတ်ခြင်း အစဟိသော နိမိတ်ကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်သည်။ ဤသို့လျှင် မဟာပဒါနသုတ် အဖွင့်^၁ အစဟိသည်တို့၌ ဟောတော်မူသောကြောင့် ဤ ရှစ်ပါးသောအရာတို့မှ တပါးသော အရာ တို့၌လည်း အရပ်မြေကြီး၏တုန်လှုပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အလုံးစုံသော မြေကြီး၏ တုန်လှုပ်ခြင်းသည် လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် ဟော တော်မူသတည်း။ ဤသို့ များစွာသော မြေကြီး တုန်လှုပ်ခြင်း၏အကြောင်း တို့သည် ဟိကုန်လျက် အဘဲကြောင့် ရှင်တော်ဘုရားသည် ရှစ်ပါးသော မြေကြီး တုန်လှုပ်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုသာ ဟောတော်မူလေသနည်း။ ဤသို့လျှင် သူမေးဖွယ်ဟိသောကြောင့် ထို ရှစ်ပါးသော အကြောင်း တို့ကြောင့် လှုပ်ခြင်းသည်သာလျှင် အမြဲဟိသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဟော တော်မူလေသည်။ ထို ရှစ်ပါးသောအကြောင်းတို့မှ ကြွင်းကုန်သောအရာ တို့၌ကား အမြဲမဟိသောကြောင့် ဟောတော်မမူလေသည်။ ထိုသို့လျှင် မှတ်အပ်သတည်း။

မိုးရွာခြင်း စသောအကြောင်းများ

ထိုမှတပါးလည်း ပိုး လေ အချမ်း အပူ တိမ်တောင်တက်သော အကြောင်းတို့ကိုလည်း ကျမ်းဂန်လာတိုင်း အမြဲ မှတ်ကုန်ရာ၏။ ထိုသို့ ချမ်းခြင်း ပူခြင်း အစဟိသည်တို့သည် အဘယ်ကြောင့် ဖြစ်လေသနည်း ဟူမူကား--သီတဝလာဟက နတ်သား၊ ဥဏှဝလာဟကနတ်သား၊ အဗ္ဘ ဝလာဟက နတ်သား၊ ဝါတဝလာဟက နတ်သား၊ ဝဿဝလာဟက နတ်သား၊ ဤနတ်သားတို့၏ စိတ်ဟိသော အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ကုန်

၁။ 'အယံပန မဟာပထဝီ အပရေသုပိ အဋ္ဌသု ဌာနေသု အကမ္မိတ္ထံ။'
သုတ်သီလက္ခနံ ဋ္ဌ၊ ၁၂၀။

၂။ သုတ်မဟာဝါ ဋ္ဌ၊ ၂၁။

သတည်း။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းတို့တွင် သီတဝလာဟက မည်သော နတ်သား သည် ချမ်းသော ဥတု၏ အကြောင်းဖြစ်သော မိုးပေါက်ကို ဖြစ်စေတတ်သော နတ်သားသည် ထိုအခါ၌ ထိုနတ်သားတို့၏စိတ်နှင့်ပျံ့သော ကာလတိုင်လျှင် လိုရာအရပ်၌ အချမ်းကို ပေးတတ်သောကြောင့် ဝလာဟက မည်သတည်း။ ဤသို့လျှင် အထကြီးစွာ ဖြစ်လျှောက် ထိုမှ ဤမှ ကောင်းကင်ကို ဖုံးလွှမ်းလေ၏။ ဤနည်းတူ အပူကိုဖြစ်စေခြင်း၊ မိုးရေကို ဖြစ်စေခြင်းတို့၌ သိအပ်၏။ တိမ်တောင်ကို တက်စေတတ်သော နတ်သားတို့သည်ကား ချမ်းသောဥတု၊ ပူသောဥတု၊ မိုးဥတုတို့မှ ကင်း၍ သက်သက်သော တိမ်တောင်အပြင်ကိုသာ ဖြစ်စေတတ်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်စေခြင်း၌ကား မိုးဥတုလည်းကောင်း၊ ဆောင်းဥတုလည်းကောင်း အကြင်သို့ သဘောဟိသော ချမ်းခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ ချမ်းခြင်းသည်ကား ဥတုကြောင့်သာလျှင် ဖြစ်သတည်း။ ချမ်းသောဥတု၌လည်း လွန်၍ ချမ်းခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ပူသောဥတု၌လည်း ချမ်းခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ထိုသို့လွန်၍ ချမ်းခြင်း၊ ပူသောဥတုဖြစ်လျက် ချမ်းခြင်းဖြစ်ပြန်သည်ကား သီတဝလာဟက နတ်သား၏အာနုဘော်ကြောင့် ဖြစ်သောအချမ်း မည်သတည်း။ နေဥတု၌ ပူခြင်းသည်ဖြစ်၏။ ထိုပူခြင်းသည်ကား ပကတိ သဘောဖြင့်သာလျှင် ပူသည်မည်၏။ ပူသောကာလ၌လည်း လွန်၍ ပူခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ချမ်းသောကာလ၌ ပူခြင်းသည်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ထိုအပူသည်ကား ဥက္ကဝလာဟက နတ်သား၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဖြစ်သော အပူမည်သတည်း။ မိုးဥတု၌လည်းကောင်း၊ ဆောင်းဥတု၌ လည်းကောင်း တိမ်တောင်သည် တက်၏။ ထိုသို့ တက်ခြင်းသည်ကား ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ပကတိ သဘောသာလျှင်တည်း။ တိမ်တောင် တက်သောအခါ၌ပင်လျှင် လွန်တဲ၍ တိမ်တောင်တက်သည်ဖြစ်၍ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် လနေတို့ကို ဖုံးလွှမ်း၍ တကွနက်အမှိုက်ကို ဖြစ်စေ၍၊ တန်ခူးလ ကဆုန်လတို့၌ တိမ်တောင်သည် တက်၏။ ထိုသို့ တက်သော တိမ်တောင်သည်ကား အဗ္ဘဝလာဟက နတ်သား၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဖြစ်သော တိမ်တောင်တက်ခြင်း မည်သတည်း။ ထိုသို့သော ဥတုတို့၌ မြောက်၊ တောင်၊ အရှေ့၊ အနောက် အရပ်မျက်နှာတို့၌ ပကတိသော လေသည်ဖြစ်၏။ ထိုလေသည်တမူကား သစ်ပင် သစ်ခက် စသည်တို့ကို ကျိုးစေလျက် အလွန်ပြင်းစွာ လာသော လေသည်လည်း ဟိ၏။ တပါးသော ကာလမဟုတ်သောအခါ၌ လာသော လေသည်လည်း ဟိ၏။ ထိုသို့ အခါမဟုတ်သည်၌ လာသော

လေသည်ကား ဝါတဝလာဟကမည်သော နတ်သား၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဖြစ်သောလေ မည်၏။ မိုးလေးလ၌ ရွာသောမိုးသည်ကား ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ပကတိမိုး မည်၏။ မိုးဥတု လေးလ၌ပင်လျှင် လွန်ကဲ၍ ရွာသော မိုးလည်းကောင်း၊ တန်ခူးလ ကဆုန်လတို့၌ ရွာသော မိုးလည်းကောင်း ထိုမိုးတို့သည်ကား ဝဿဝလာဟက နတ်သား၏ အာနုဘော်ကြောင့်ဖြစ်သော မိုး မည်သတည်း။

ထိုသို့ မိုး ဖြစ်ကြောင်း၌ ဝတ္ထု သက်သေကား တယောက်သော ဝဿဝလာဟက နတ်သားသည် တဂ္ဂရကုဋ်၌နေသော ရဟန္တာ မြတ်၏ အထံသို့ သွားလေလျက် ရှိခိုးလျက် နေ၏။ ရဟန္တာမြတ်လည်း သင်ကား အသူနည်းဟု မေးလေ၏။ အရှင်ဘုရား၊ အကျွန်ုပ်ကား ဝဿဝလာဟက နတ်သားဟူ၍ ဆိုလေ၏။ နတ်သားတို့၏ စိတ်ကြောင့် မိုးသည် ဖြစ်သလောဟု မေး၏။ အရှင်ဘုရား ဟုတ်၏ဟု ဆိုလေ၏။ ငါတို့ ကြည့်ကုန်အံ့သည် ဖြစ်သောကြောင့် မိုးကို ရွာပါစေလောဟု ဆို၏။ အရှင်ဘုရား၊ စွတ်လကံသည် ဖြစ်သောကြောင့် သင်ခမ်းသို့ ဝင်တော်မူလောဟု ဆို၏။ ရဟန္တာလည်း ခြေတို့ကိုဆေး၍ သင်ခမ်းသို့ ဝင်လေ၏။ မိုးနတ်သားလည်း ရဟန္တာ ဝင်လေပြီးသည်ကို သိသော် တခုသော မိုးသီချင်းကိုသီ၍ လက်ကိုချီလေ၏။ ထက်ဝန်းကျင် သုံးယူဇနာသော အရပ်ကို နှံ့စေ၍ တခဲနက်သောမိုး ရွာစေ၏။ ဤသို့လျှင် မိုးနတ်သားသည် ပြလေသတည်း။

ထိုမှတပါးလည်း ဆိုဖွယ်ရှိသေး၏။ ဤသို့ မိုးဖြစ်ခြင်းသည်ကား ရှစ်ပါးသော အကြောင်းတို့ဖြင့်လည်း ရွာသတည်း။ နဂါးတို့၏ အာနုဘော်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဂဠုန်တို့၏ အာနုဘော်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ နတ်တို့၏ အာနုဘော်ကြောင့် သည်းကောင်း၊ သစ္စာပြုခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥတုကြောင့်လည်းကောင်း၊ မာရ်သည် နှောင်ဖွဲ့လေသော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တန်ခိုးကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာပျက်မိုးဖြင့်လည်းကောင်း ရွာသတည်း။ ဤသို့သော အကြောင်းတို့ကား သံယုတ္တ

၁။ သံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ ဒု-ဆဋ္ဌမူ ၃၂၂ ၌ 'တလ ကုဋက ဝါသီ'ဟု ရှိသည် ဟိမာလယကုဋဝါသီ(သီ)၊ တဂရကုဋ်ဝါသီ(သီ)ဟု မူကွဲပြသည်။

၂။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ ဒု-၃၂၂။

နိကာယ်၊ ဝလာဟက သံယုတ် အဖွင့်၌ ဟောတော်မူသတည်း။ ကော
 နိပါတ်ကျမ်း၌ မစ္ဆာဘေတင်တွင် လာသည်ကား သိကြားမင်းသည် ဝေဏ္ဍိ
 သည်ဖြစ်၍ ဝဿဝလာဟက နတ်သားသည် တခုသော ဝလာဟက
 ဖြစ်သော ပုဆိုးကိုဝတ်၍ တခုသော ဝလာဟက ပုဆိုးကိုဝတ်၍ မိုးသိချင်းကို
 သိလျက် အရှေ့ လောကဓာတ်သို့ ငွေ့ငွေ့ပျံလေ၍ ကောက်နယ် တလင်းပျံ
 လောက်သော မိုးလွှာကို ထင်၍ အထူးအထောင်သော မိုးလွှာတို့ကို
 ဖြစ်စေ၍ ထပ်ကြိုးလျက် လျှပ်စစ်နွယ်ဘို့ကို ဖြစ်စေသည်ဖြစ်၍ ရေပြည့်
 သောအိုးကို မှောက်၍ သွန်လိုက်သကဲ့သို့ ရွာလေ၏။ ဤသို့လျှင် ဟော
 တော် မူသတည်း။ အပဏ္ဏက ဇာတ်၌ မိုးလေသည်ကား တယူဇနာမျှ
 လည်းကောင်း၊ မိုး၏ အထိပ်သည်လည်း တယူဇနာမျှ ထင်၏။ လျှပ်စစ်
 နွယ်ကား လေးငါးယူဇနာ ထင်၏။ မိုးသံသည်ကား နှစ်ယူဇနာတိုင်
 အောင် ကြား၏။ ဤသို့လျှင် ဟောတော်မူသတည်း။ နွားကျောင်း
 သော သူတို့ကား မိုးကောင်းအံ့သော နိမိတ်၊ မကောင်းအံ့သော နိမိတ်ကို
 သိလေကုန်၏။ အကြင်အခါ၌ ငှက်မတို့သည် သုတ်ပင်ခွများ၌ အသိုက်တို့ကို
 ဖွဲ့စေကုန်၏။ ပုစွန်တို့သည်လည်း ရေနား၌ ထွက်သော တံခါးကို ပိတ်၍
 ကြည်းနား၌ တံခါးထား၍ ထွက်လေ ဝင်လေကုန်၏။ ထိုရေအခါ၌
 မိုးကောင်းအံ့သည် ဖြစ်ကုန်အံ့သတည်း။ အကြင်ရေအခါ၌ မိုးခေါင်သည်
 ဖြစ်ကုန်အံ့။ ထိုအခါ၌ ငှက်မတို့သည် နိမ့်သောအရပ် ရေ၏အပြင်၌ အသိုက်
 တို့ကို ဖွဲ့ကုန်၏။ ပုစွန်တို့သည်ကား ကြည်းထက်၌ တံခါးကိုပိတ်၍ ရေနား၌
 တံခါးထား၍ ထွက်ဝင်ကုန်၏။ ထိုရေအခါ၌ မိုးခေါင်လတ် ဟူ၍ နိမိတ်
 ကို ယူကုန်သတည်း။ ဤသို့သောအကြောင်းကိုကား သုတ္တနိပါတ်ကျမ်း၌
 ခနိယသုတ်၏အဖွင့်၌ ဟောတော်မူသတည်း။

၁။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်အဋ္ဌကထာ၊ ဒု-၃၂၂။
 ၂။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပ-၃၄၈။
 ၃။ ပေမူ ၂ စောင်လုံး၌ 'တယူဇနာ'ဟု တွေ့ရသည်။ ဇာတ်အဋ္ဌကထာ၊ ပ-
 ၁၁၈ ၌ 'တိယောဇနမတ္ထေ(သုံးယူဇနာ)'ဟု ရှိသည်။
 ၄။ သုတ္တနိပါတ် ဋ္ဌ၊ ပ-၂၄။

မိုးကြိုးအပြားကိုးပါး

ထိုမှတပါးလည်း မိုးကြိုးပစ်ကြောင်းကို မှတ်ကုန်ရာ၏။ မိုးကြိုးအပြားကား ကိုးပါးတည်း။ အသညာမည်သော မိုးကြိုးလည်းတပါး၊ ဝိစက္ကာမည်သော မိုးကြိုးလည်းတပါး၊ သတေရာမည်သော မိုးကြိုးလည်းတပါး၊ ဂဂ္ဂရာမည်သော မိုးကြိုးလည်းတပါး၊ ကပိသီသာ မည်သော မိုးကြိုးလည်းတပါး၊ မစ္ဆဝိလောလိကာမည်သော မိုးကြိုးလည်း တပါး၊ ကုက္ကုဒ္ဓကာမည်သော မိုးကြိုးလည်းတပါး၊ ဒဏ္ဍမဏိကာမည်သော မိုးကြိုးလည်းတပါး၊ သုက္ခာသနိမည်သော မိုးကြိုးလည်းတပါး၊ ဤသို့လျှင် ကိုးပါးအပြားဟိသတည်း။ ထိုကိုးပါးတို့တွင် အသညာကား အမှတ်မဲ့ ပြုတတ်၏၊ ဝိစက္ကာကား တခုသောစက်ဝန်းကို ပြုတတ်၏။ သတေရာကား ပိုင်းခြားသည်နှင့်တူသည်။ ဂဂ္ဂရာကား ဂဂ္ဂရဟူသောအသံကို ပြုတတ်သည်။ ကပိသီသာကား မျက်မှောင်ချီသော မျောက်ကဲ့သို့ ပြုတတ်သည်။ မစ္ဆဝိလောလိကာကား ရေ၌တုန်လှုပ်လျက် အမြီးခတ်သော ငါးနှင့်တူသည်။ ကုက္ကုဒ္ဓကာကား ကြက်ပျံသကဲ့သို့ဖြစ်၍ ကျတတ်သည်။ ဒဏ္ဍမဏိကာကား လယ်ထွန်သောအခါ၌ လယ်ထွန်သောယောက်ျားတို့သည် လက်ကိုင်ရာ အရပ်၌ အစုအစုအတန်းတန်းပြုကုန်သည်ဖြစ်၍ ထိုသို့သော အစုအတန်းကို စွဲ၍ ဒဏ္ဍမဏိကာဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ထို့ကြောင့် နဂ်လသဒီသာဟူ၍ ဆိုလေသည်။ ထွန်ကိုင်းနှင့်တူသည်ဖြစ်၍ ကျတတ်သည် ဟုလိုသည်။ သုက္ခာသနိမည်သောမိုးကြိုးကား မိုးရွာသည်ဟိသော် အလျှံ ပြောင်ပြောင်နှင့်တကွ ရေဖြင့်မစုတ်စေအပ်သောကြောင့် သုက္ခာသနိဟူ၍ ဆိုအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျရာအရပ်ကို ကွဲပေါက်စေသည်။ ဤသို့သော အကြောင်း ကို ကား မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုတ်၏ အဖွင့်၌ ဟောတော်မူသတည်း။

မိုး၏ အန္တရာယ် ငါးပါး

ထိုမှတစ်ပါး မိုးကိုမရွာလေ့ အန္တရာယ်ပြုသော အကြောင်းကိုလည်း ဤသို့လျှင်သိအပ်၏။ မိုး၏အန္တရာယ်ကား ငါးပါးတည်း။ ငါးပါးဟု သော်ကား အထက်ကောင်းကင်၌ တေးငေးဓာတ် ပျက်သောကြောင့် လည်း မရွာရာ၊ အထက်ကောင်းကင်၌ ဝါယောဓာတ်ပျက်သောကြောင့် လည်း မရွာရာ။ ဘုရားအသွရိန်သည် လက်ဝါးဖြင့်ခံ၍ သမုဒ္ဒရာ၌ သွန်လေ သောကြောင့်လည်း မရွာရာ။ မိုးနုတ်သားတို့သည် မေ့လျော့လေသော ကြောင့်လည်း မရွာရာ။ လူတို့သည် မတရားသောကြောင့်လည်း မရွာရာ။ ဤသို့လျှင် မိုးအန္တရာယ်ကား ငါးပါးတည်း။ ဤသို့လျှင် ဗဟုသုတ အကြားအမြင်ကို မဆည်းပူးသော သူတို့သည်ကား လျှင်လျှင်ကြောင်း၊ မိုးလေတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းကို မကြားဘူး မနာဘူးသောကြောင့် အထွေ ထွေ ယူကြကုန်သည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ကျမ်းဂန်လာတိုင်း ဆိုသော စကားတို့ကို အမြဲမှတ်ကုန်ရာသတည်း။

မြေဗွေဝေါဟာရ

ထိုမှတစ်ပါးလည်း “မြေဗွေဝေါဟာ၊ ဆိုရိုးမှာနှင့်၊ ညီစွာသောအား၊ မှတ်သားနည်းနာ၊ အဖြာဖြာကို” ဟူ၍ ဆိုရာ၌လည်း ကမ္ဘာဦးကပင် ဖြစ် သော မာဂဓဘာသာ၊ မြေဗွေဘာသာ ဟူ၍ နှစ်ပါး ဟိသည်။ မာဂဓ ဘာသာကို အနက်မြေဗွေ ယောဇနာခြင်းသည်ကား မြေဗွေဘာသာ ဝေါ ဟာရ အခေါ်အဝေါ်ဖြစ်လေသည်။ ရှင်တော်ဘုရား ဟောတော်မူသော ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ ကျမ်းတို့သည်ကား မာဂဓ ဘာသာသာလျှင် ဖြစ်သည်။ နောက်ပြီးမှ အရှင်ကစွည်း ဆရာသည်

ပိဋကတ်သုံးပုံ၏ အနက် မြေဗျာအဓိပ္ပာယ်ကို သိစေခြင်းငှာ ပိဋကတ်သုံးပုံမှ ဥဒါဟရုဏ်တို့ကို ဆောင်တော်မူ၍ သဒ္ဒါရှစ်စောင်ကျမ်းကို ပြုတော်မူသည်။ ထိုသို့ ပြုတော်မူသော သဒ္ဒါရှစ်စောင်ကျမ်းကို ဆရာမြတ်တို့သည် သင်၍ သဒ္ဒါအနက် မြေဗျာအဓိပ္ပာယ်ကိုသိပြီးမှ မာဂဘောသာဖြင့် သာ တည်လေသော ပိဋကတ်သုံးပုံဖြစ်သော ကျမ်းတို့ကို နောက်ပြီးမှ အနက် မြေဗျာအဓိပ္ပာယ်ပြန်၍ နိဿရည်းနံစံ ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။ ထိုသို့သော နိဿရည်းနံစံကို အမှီပြု၍ နောက် ဆရာမြတ်တို့သည် အထူးထူးသော ကျမ်းဂန်တို့ကို အနက် မြေဗျာ အဓိပ္ပာယ်ပြန်၍ ကျမ်းဂန်ပြုတော်မူသောကြောင့် များစွာသော နိဿရည်းကျမ်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်သည်။ ထိုသို့သော နိဿရည်းနံစံတို့၏ အနက်မြေဗျာအဓိပ္ပာယ်ကိုသာယူ၍ ကျမ်းဂန်တတ်သော ဆရာမြတ်တို့သည် ပျိုအလင်္ကာဖွဲ့၍ များစွာသော ဖတ်စာအလင်္ကာတို့သည် ဖြစ်ကုန်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျမ်းဂန်၌လာသော အနက်မြေဗျာကိုယူ၍ မြွှာဘာသာ ဘာသာစကားဆိုရုံ သည် ဖြစ်သတည်း။ ထိုသို့ ဖြစ်သည်နှင့်ညီစွာ မြန်မာပြည်၌ မြန်မာတို့သည် ကမ္ဘာဦးကစ၍ ရှည်လျားစွာသော ကာလပတ်လုံး မြေဗျာ စကားသည် တည်လေသတည်း။ ထိုသို့ရှည်လျားစွာ တည်လေပြီးသော မြွှာဆိုရိုးစကားတို့တွင် အချို့သော ဆိုရိုးစကားတို့ကို ဖောက်ပြန်၍ ပရိကပ္ပအားဖြင့် ဆိုကြကုန်သည်။

မာလာဂန္ဓ ဝိလေပန ဟူသော သဒ္ဒါ အရာတို့၌ကား ပန်းနံသာ နံသာပျောင်းဟူ၍ အနက် မြေဗျာပြန်သည်။ ဤသို့သော အနက်မြေဗျာကို လိုက်၍ ပန်းနံသာ ဟူ၍ ပရိပရ အဆက်ဆက်ရှည်လျားစွာ ဆိုရိုးမြေဗျာစကားသည် ဟိကုန်လျက် ယခုအခါ၌ အချို့သော သူတို့သည် နံသာဟူ၍ အပြစ်၍ ဆိုကြကုန်သည်။ ထိုသို့သော စကားသည်ကား ဖောက်ပြန်၍ ဆိုလေသောကြောင့် နားမချမ်းသာ။ အရှင်မဟာသီလဝံသ အကျော်သည်လည်း ဆုတောင်းခန်း၊ ပါရမီခန်းတို့၌ “စတုနတ္တိ၊ ဇာတိလေးမည်၊ နံသာရည်ဖြင့်” ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “မလ္လာယုကျန်း၊

၁။ နံသာ(ဝဏ္ဏ-၃၀၅)၊ လိမ်းလိမ်းကျံကျံ၊ မွေးအောင်ကြံ၊ ရွှေနံသာအခဲ။ (ကဝိ*၃၀၅)

၂။ ပါရမီ*၁၁၄။ ပုံနှိပ်မှု အားလုံး၌ ‘စတုဇာတိ၊ နက်ကိုလေမည်’ဟု ရှိသည်။

ညာထွန်း၊ အမွန်၊ သာရဂန်ဟု၊ ကျော်တန်ဂီဝါ၊ နံသာအလုံး၊ အတုံးတုံးတိ၊
တောင်ဟိဟိလျှင်”” ဤသို့စသည်ဖြင့် စပ်တော်မူသည်။ နံသာ ဟူသော
စာနက်လည်း တပါး၊ အနံ ဟူသော စာနက်လည်း တပါး၊ ထို့ကြောင့်
သုဂန္ဓ၊ ဒုဂ္ဂန္ဓ ဟူ၍ ပါဠိတော် အထူးဟိသည်။ ကောင်းသော အနံ၊
မကောင်းသော အနံ၊ ပန်း၏အနံ၊ နံသာ၏အနံ ဟူ၍သာ မြွေ ဆိုရိုး
စကားဟိသည်။ နံသာသည် အနံသာသည် ဟူ၍ ဆိုရိုးစကား မဟိ။
ထိုသို့ မဟိပါလျက် ရှေးဆိုးရိုး မြွေစကားကို ယခုမှ ပောက်ပြန်၍ ဆို
သောကြောင့် မဟုတ်မမှန်သော စကားဖြစ်သတည်း။

ထိုမှတပါး သွေပါတောဝ ဟူသော သဒ္ဒါ၏ အနက်၌ သွေ၊
နက်ဖြန် ဟူ၍လည်း မြန်မာပြန်၏။ သွေပါတောဝ၊ နက်ဖြန်နံနက်
ကလျင် ဤသို့ ဟူ၍လည်း မြွေပြန်၏။ ဤသို့ မြွေ ဆိုရိုးစကား
တို့၌လည်း ယခုကာလ၌ အချို့သော သူတို့သည် နက်ပန် ဟူ၍ စကား
ကို ပောက်ပြန်၍ ဆိုကြကုန် ပြန်သည်။ နက်ဖြန် ဟူ၍ ဆိုသည် ဟိ
သော် သံဖြတ်ဟူ၍လည်း မလေးမြို့လောဟူ၍လည်း ဆိုကြကုန်သည်။ ထိုသို့
ကြံ၍ ဆိုခြင်းသည် သဘောမဟုတ်၊ သံဘက်ဟူ၍ ခေင်္ဂါဝေင်္ဂါသော မြွေ
စကား၌လည်း - အငွေဝါ၊ သုဝေဝါ၊ ပရသုဝေဝါ ဟူ၍ ပါဠိတော်
ဟိတော့သည်။ အငွေဝါ၊ ယနေ့လည်းကောင်း၊ သုဝေဝါ၊ နက်ဖြန်
လည်းကောင်း၊ ပရသုဝေဝါ၊ သံဘက်လည်းကောင်း၊ ဤသို့လျှင် မြွေ
ပြန်စကားသည် ဟိတော့သည်။ ထိုသို့သော အနက် မြွေသို့လိုက်၍ ရှင်
မဟာ သီလဝံသထေရ်ကျော်သည် “စုတေသွေလှန်၊ နေ့နက်ဖြန်လျှင်””
ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် စပ်တော်မူသည်။

ထိုမှတပါးလည်း ကျမ်းဂန်တတ်သော ဆရာမြတ်တို့သည် “နက်ဖြန်၊
သုန်ဘက်၊ ဘိန်းနဲ့ရက်ကို၊ ကျွတ်ချက်လွယ်ကူ၊ သိတော်မူသည်။” ဤသို့
အစဟိသည်ဖြင့် စပ်တော်မူကုန်သည်။ ဤသို့လျှင် ကျမ်းဂန်လာသော

၁။ သရက္ခန်ဟု(ဟံ ၁၊၂)

၂။ ဆု * ၅၂။

၃။ ဆု * ၁၀၉။

၄။ ပေါဒါ၊ ပ-၃၇၇။

အနက် အဓိပ္ပာယ်နှင့်ညီစွာ မြေမာစကား အခေါ်အဝေါ်သည် ရှည်လျား စွာသော ကာလပတ်လုံး တည်းလပြီးသော စကားကို ဖောက်ပြန်၍ ဆိုသောကြောင့် သဘောမဟုတ်သောစကား ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ငယ် အပ်၏။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း ဒဗ္ဗသမ္ဘာရေ စသော ပါဠိတော်တို့၏ အနက် မြန်မာပြန်သော အရာတို့၌လည်း အဆောက်အဦဟူ၍ အနက် မြေပြန် သည်။ ထိုသို့သော အနက်မြေသာသို့လိုက်၍ ဆိုရိုးစကားသည် အဆောက် အဦယူ၍သာ ရှေးလူကြီးတို့ဆိုရိုး မြေမာစကားသည် ဟိသည်။ ယင်းသို့ကို တမူကား ယခုကာလ၌ အချို့သောသူတို့သည် ‘အဆောက်အဦ’ ဟူ၍ ရေးကြကုန်သည်။ ဆိုလည်းဆိုကြကုန်သည်။ ယင်းသည် အရာတို့၌လည်း အရှင် မဟာ သီလဝံသ ထေရ်မြတ်သည် ပါရမီခန်း ဆုတောင်းခန်းတို့၌ “ကြောင့်ကြပန်းရှု၊ ကုန်အောင်မလျက်၊ ဆောက်ဦရုံးပေါင်း၊ ပြုရရှောင်းခဲ၊ အဟောင်းရိမ္မံ၊ အမိုးယပ်နှင့်” ဟူ၍လည်းကောင်း “ဦးစွန်းစွန်း၊ ပွင့်ခန်းဆောက်ဦ၊ အလ္လစင်္ဂါ၊ ပါရမီကို” ဟူ၍လည်းကောင်း “စုံမက် ရာရာ၊ ပို့ကောင်းစွာဟု၊ ဥစ္စာဆောက်ဦ၊ ပေးလှူငှဝေ၊ ရောင့်ရဲစေမှု၊ ပြု၍ လည်းကောင်း၊ နှစ်ထောင်းပန်ထွာ၊ မခံလှာလည်း” ဤသို့ အစဟိသည် ဖြင့်လည်းကောင်း၊ “အနှစ်အလ၊ မကဝေးနီး၊ မဆွကြီးက၊ ရှေးမှီး ဆောက်ဦ၊ အဖြူအနီ၊ ချယ်စီမျက်မြက်၊ ရွှေပွတ်ချထုမ်း၊ ယခင်ထုမ်း လျက်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် စပ်တော်မူလေသတည်း။

ဤသို့လျှင် ငရံပရ အဆက်ဆက် ကျမ်းဂန်၌လာသော ဗြဟ္မာဘာသာ နှင့်ညီစွာ ရှေး ဆရာကျော်တို့သည် စီရင်တော်မူကုန်သော မြေမာစကား ဟိပြီးလျက်ကို ဖောက်ပြန်၍ ဆိုခြင်းကြောင့် သဘောမဟုတ်၊ ချွတ်လဲ့ သော စကား ဖြစ်သတည်း။

၁။ အဆောက်အဦ (ဝိ)

၂။ ဆု*၉၅။

၃။ ပါရမီ*၄၈။

၄။ ပါရမီ*၆၁။ ပုံနှိပ်မှုတို့၌ ‘နှစ်ထောင်းပန်ထွာ၊ မခံလှာလည်း’ ဟူ၍ နှစ်ပိုဒ်သည် နောက်နားတွင် ပါခဲ့သည်။

၅။ ပါရမီ*၇၈။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း— သေ၌ ပသံသံ ၊ ထောပိတံ ဝဏ္ဏံဟူသော သဒ္ဒါ၏
အနက် မြေမှာ အနုတိဉ္စလည်း ချီးမွမ်းဟူသော အနက် မြေမှာဘာသာလျှင်
များစွာသော နိဿရည်းနံစံ ပျို့လက်တို့၌ ချီးမွမ်း’ ဟူသော မြေမှာ
စကားသာ ဟိသည်။ သည်သုကား ချီးမွမ်းထိုက်သောသူ၊ သည်သုကား
ကဲ့ရဲ့အပ်သောသူ၊ မည်သည့် သူကို ချီးမွမ်းလေသည်။ ဤသို့ စသော
စကားကိုသာလျှင် ဆိုကြကုန်သည်။ ယင်းသို့ ကျမ်းဂန်အနက် မြေမှာနှင့်
ညီစွာ မြင့်ရှည်စွာသော ကာလပတ်လုံး ဆိုရိုးစကား ပဝေဏီ’ တည်လေ
ပြီးလျှက် ယခုကာလ၌ ရေးကူးသော စာတို့တွင် အချို့သော စာတို့၌
ချီးမွမ်း’ ဟူ၍ ရေးပြန်ကြကုန်သည်။ အချို့လည်း ရေးသောစာသို့
လိုက်၍ ဆိုပြန်ကြကုန်သည်။ ထိုသို့ ဆိုခြင်းသည်ကား ရှည်လျားစွာ
ပဝေဏီပြင်လေပြီးသော စကားသည် နား၌ ချမ်းသာလေပြီး ပြစ်သော
ကြောင့် နောက်မှ ပောက်ပြန်၍ ဆိုသောစကားသည် ကြားသောသူတို့၏
နား၌ မချမ်းသာသည်သာလျှင် ပြစ်သည်။ ဤသို့သော အနုတိဉ္စလည်း
အရှင် မဟာသီလဝံသ ထေရ်မြတ်သည် ဆုတောင်းခန်း ပါရမီခန်းတို့၌
“သွားစေချင်ဖွယ်၊ ရတနွယ်၍၊ ခြောက်ဆယ်မျှလောက်၊ ချီးမွမ်း’ မြောက်
သား၊ ပြန်လျှောက်ဂါထာ၊ ကြားသောခါလျှင်၊ ရဟန္တာရှင်ကျော်၊ နှစ်
သောင်းခေါ်၍” ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ “မပျင်းမသိမ်၊
ပညာအိမ်ဟု၊ အကြိမ်အဖန်၊ ချီးမွမ်းတန်လျက်၊ ကျော်သန်ဟုထိုက်’၊
သင်ခမ်းမြိုက်ကား၊ လွှင့်ခေါင်နှိမ်၊ သုံးစည်းစိမ်အား၊ ရချိန်များ၏၊
ငြိမ်းဖျားလည်သည့် သဖွယ်တည်း” ဤသို့ စသည်ဖြင့် လည်းကောင်း
“မွန်ရည်စွာလှ၊ နှုတ်ဩဇာနှင့်၊ ချိုမြငြိမ်းချမ်း၊ ပျူငှာဆမ်းလျက်၊ ချီးမွမ်း’

၁။ ချမ်းမွမ်း(ဝိ)

၂။ ပဝေသဏီ(ဝိ)

၃။ ပေမူ၌ ‘ချီးမွမ်း’ဟုပင် ရှိသည်။ ကျမ်းပြုဆရာတော် အလိုကို မယူဆတတ်။

၄။ ချီးမွမ်း(ဝိ)

၅။ ဆု * ၂။

၆။ ကျောင်းသန်ဟုထိုက်(ဟံ ၁၊ ၂)

၇။ ဆု * ၇။

၈။ ချမ်းမွမ်း(ဝိ)

ရရုံ၊တောင်းလတုံအံ၊ အယုံနားထောင်^၁၊နန်းပဲ့ဆောင်၌၊စာစောင်ဖွဲ့လျက်၊
မည်တော်ဆက်သို့^၂” ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် စပ်တော်မူသတည်း။

ဤသို့ ကျမ်းဂန်လာသည်နှင့်ညီစွာ ပဝေဏီရှည်လျားစွာသော မြေမ္မာ
ဆိုရိုးစကားသည် ရှည်လျားစွာ တည်လေပြီးသည် ဖြစ်သောကြောင့်
ဖောက်ပြန်၍ ဆိုခြင်းသည် နား၌ မချမ်းသာသည်သာလျှင် ဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့် ရှေးဆိုရိုး မြေမ္မာစကားကိုသာ ဆိုကုန်ရာသည်။ အထူးဖောက်
ပြန်၍ မဆိုကုန်ရာ။

ထိုမှတပါးလည်း-အစ္စန္ဒသံယောဂ မပြတ်ရှဉ်သောအရာ၌ မာသံ အဓိ
တေ၊ မာသံ မံသောဒနံ ဘုဉ္ဇတိ၊ ဝဿသတံ အာရောဂျံ ပဿေယျံ တံ၊
ဤသို့ အစဟိသော ပါဠိတော် အနက် မြေမ္မာတို့၌လည်း တလပတ်လုံး
အတတ်ပညာကို သင်သည်။ တလပတ်လုံး သားဖြင့် ပြွမ်းသော ထမင်းကို
စားသည်။ အနှစ်တရာပတ်လုံး သင့်ကို အနာမဟိသည်ကို မြင်ရပါလိ၏။
ဤသို့လျှင် မပြတ်ရှဉ်သော အနက်ကို ဟောသော ပါဠိတော်တို့၏ အရာ၌
ပတ်လုံးဟူ၍လည်းကောင်း၊ တိုင်တိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း များစွာသော
နိဿရည်း နှစ် အစဟိသော ကျမ်းတို့၌ အနက် မြေမ္မာ ဟိတော့သည်။ ထိုသို့
အနက်မြေမ္မာ ဟိသည်အတိုင်း ရှေးသူဟောင်း ပညာဟိတို့မှစ၍ နှစ်လရှည်
လျားစွာ ငရံပရ အဆက်ဆက် ယခုတိုင်အောင် မြေမ္မာ ဆိုရိုးစကား ဟိတော့
သည်။ ယင်းသို့ကို တမူကား ယခု စာစောင် ပေစောင် အသစ်ရေးသော
စာတို့တွင် အချို့သော စာစောင်တို့၌ ပန်လုံးဟူ၍ ရေးပြန်ကြကုန်သည်။
အချို့သော သူတို့လည်း ထိုစာစောင်တွင် တွေ့မြင်သည့်အတိုင်း ပန်လုံး
ဟူ၍ ဆိုပြန်ကြကုန်သည်။ ယင်းသို့ ဆိုသောစကားသည်လည်း ဆိုရိုး
တွင်လေပြီးသော စကားကို ဖောက်ပြန်၍ ဆိုသောကြောင့် နားမချမ်း
သာ ဝါစာ သိလိဋ္ဌလည်းမဖြစ်။ ယင်းသို့ မပြတ်ရှဉ်သော အနက်ကို
ဟောသောအရာ၌ သဒ္ဒါတတ်သော ဆရာမြတ်တို့သည် သဒ္ဒါရေး၌ သောတု
ဇနတို့အား အနက်မြေမ္မာ စာစပ် စာသွားအရာတို့၌ သိစေခြင်းငှာ-

၁။ အာရုံနားထောင်(နန်း)၊ အယုံနားထောင်(ဇိ၊ဟံ ၁၊၂)

၂။ ငှာမီး၆၀။

ပတ်လုံးတိုင်တိုင်စ အစွန္တ၊ သံယောဂ ဒုတိယပတာ၊
 ဆို ဟယ် အချင်း အမင်း၊ ၁၀၀၊ အလပန မုဒိရိတံ၊
 တို့ကုန်ပပါ ကေဝုဇ ညေယျာ၊ တို့ကုန်ပါရာ ဗဟုဝုဇပတာ၊
 အယံဂါထာ မြဗ္ဗာဘာသာ၊ နဂါထာ မာဂဓာဗျူဟံ။

ဤသို့ အစဟိသော သဒ္ဓလက္ခဏာတို့ဖြင့် သဒ္ဓါတတ်သော ဆရာမြတ်
 တို့သည် မိန့်တော်မူကုန်သည်။

ပတ်လုံးဟူ၍ မြန်မာပြန်သော်၊ တိုင်တိုင်ဟူ၍ မြန်မာပြန်သော် မပြတ်
 ရှဉ် အနက်၌ ဒုတိယာ ဝိဘတ် သက်သည်ဟူ၍ သိအပ်ကုန်သည်။ ဆိုဟူ၍
 မြန်မာပြန်သော်လည်းကောင်း၊ ဟယ်ဟူ၍ မြန်မာပြန်သော်လည်းကောင်း၊
 အချင်းဟူ၍ မြန်မာပြန်သော်လည်းကောင်း၊ အမင်းဟူ၍ မြန်မာပြန်သော်
 လည်းကောင်း ၁၀၀၀ စသော အလုပ်အနက် မြဗ္ဗာဟူ၍ ဆိုအပ်
 သည်။ တို့ဟူ၍ အများဘို့ ဆိုသောအရာ၌လည်းကောင်း၊ ကုန်ဟူ၍ အများဘို့
 ဆိုသော်လည်းကောင်း မြဗ္ဗာအရာတို့၌ကား ဗဟုဝုဇဟူ၍ သိအပ်သည်။
 တပါးတည်းကိုသာရည်၍ တို့ဟူသော အနက်မြဗ္ဗာ မပါ၊ ကုန်ဟူသော
 အနက် မြဗ္ဗာ မပါသော အရာတို့၌ကား ကေဝုဇဟူ၍ သိအပ်၏။ ဤ
 ဂါထာကား မြဗ္ဗာတို့၏ စကားဖြစ်သော မြဗ္ဗာဘာသာ ဂါထာ ဖြစ်
 သည်။ မာဂဓာဘာသာ မဟုတ် ဟူ၍ သိအပ်၏။

ဤသို့သော အနက်မြဗ္ဗာကို အကြောင်းပြု၍ ရှင်မဟာ သီလဝံသ
 ထေရ်မြတ်သည် “သဗ္ဗုဒ္ဓဆု၊ သဗ္ဗညုကို၊ ယခုကြိုက်စွာ၊ သာသနာ၌၊ အခါ
 ပတ်လုံး၊ ဆည်းသိမ်းကျုံးလျက်၊ နှလုံးနှုံးစေကုန်သတည်း”။ ဤသို့လျှင်
 ကျမ်းဂန်တတ်သော ဆရာတော်မြတ်တို့သည် ပိဋကတ်သုံးပုံ၌ လာသော
 အနက် အဓိပ္ပာယ်ကိုယူ၍ မိန့်တော် မူကုန်သည်ဖြစ်သောကြောင့် ဖောက်
 ပြန်၍ မဆိုအပ်ချေ။ ကျမ်းဂန်လာသော အတိုင်းသာ ဆိုကုန်ရာသည်။

.....

၁။ သဒ္ဓါကျမ်းနက်*၆၄၊၆၆။

၂။ ပါရမီ နိဂုံး*၅၊ ဟံ ၁၊၂ တို့၌ ‘အခါပတ်လုံး’ဟု ရှိသည်။

ထိုမှတပါးလည်း နတ္ထိသဒ္ဒါတို့၏ အနက် မြေမှုာကို ရေးသောအရာတို့၌ လည်း စာဟောင်း ပေဟောင်း နိဿရည်း နံစံတို့၌ ‘ဟိသည်’ ဟူသော အနက်မြေမှုာ၊ ‘မဟိ’ ဟူသော အနက်မြေမှုာပြန်သော အရာတို့၌ ‘ဟ’ ကို ‘ဟိ’ ထင်၍သာ ရေးရိုး ဟိသည်။ ယင်းတို့ကို တမူကား ယခုအခါ၌ ရှေး သူဟောင်းတို့ ရေးရိုး သတ်ရိုးကိုလိုက်၍ မရေးကြကုန်ပြီ။ စကားဆိုသော အသံကိုကြား၍ လိုက်၍ ယအက္ခရာနှင့် ဟက္ခရာကိုပေါင်း၍ ယကို ဟဆဲ့၍ ရေးကြကုန်သည်။ အချို့သောသူတို့၏ အယူကား ဟကို ဟိတင်၍ ရေးလျှင် ‘ဟိ’ သာရသည်။ ‘ယိ’ ဟူ၍မရ ဟုဆိုကြကုန်သည်။ ယင်းသို့ ယရေး၍ ဟဆဲ့မှ ယှိဖြစ်သည် မဟုတ်။ ဟကို ဟိတင်၍ ရေးလျှင် ဟိလည်း ရ၏။ ယှိလည်း ရ၏။ အချို့သောသူတို့ကား မသိ၍ ရေးမိလေသောကြောင့် မဆိုသးပြီ။ ဟကို ဟချင်းဆဲ့၍ ရေးရိုး မဟိသောကြောင့် မှားသောအကြောင်း သိရ တော့သည်။ အရာအရာအားဖြင့် ဟိဖတ်ရသော အရာကိုလည်း ဟိ-ပင် ဖတ်ရတော့သည်။ ဟိပင် တင်ဌားသော်လည်း ယှိဟူ၍ ဖတ်ရမည်အရာကို ယှိပင် ဖတ်ရတော့သည်။ ထိုသို့ ဖတ်ရသည်အကြောင်း အဘယ်ကြောင့် သိရသနည်းဟူမူကား “မြို့က်နိဗ္ဗာန်ကို၊ အဟန်သာမျှ၊ ဝိုးဝါးဆ၍၊ ချက်ကျ စပ်စပ်၊ ဆိုအပ်မဖြစ်၊ မြင်ထစ်ထစ်ဖြင့်၊ စိစစ်တင်ပြ၊ မသာခွဲတည့်၊ မဟဲ့ မဟိ၊ ရပ်သိရိအား၊ အတ္ထိထွေငေါ၊ နက်စံဘော်၍၊ အရော် ငါးဖမ်း မိ၏တည်း။” ထိုမှတပါးလည်း “ဟင်းလင်းမဟဲ့၊ ဟာပျောက်ခဲ့ဟဲ့” ဤသို့ အစဟိသည်ဖြင့် အရှင် ဟောသီလဝံသ ထေရ်မြတ်သည် ဆုတောင်း ခန်း၌ စပ်တော်မူသည်။ ကျမ်းဂန်တတ်သော အကျော် အစောကို ပြုတော် မူသော နိဿရည်း နံစံ ဝတ္ထု နိဒါန်း ပျို့ လင်္ကာတို့ကား ဟကိုသာ ဟိတင်၍ ရေးတော်မူကုန်သည်။ ယကို ဟဆဲ့၍ ရေးတော်မူမူကုန်။ ရှေး ရေးလေသော စာဟောင်း ပေဟောင်းတို့သည်လည်း များစွာဟိလျက် ပင်ကိုယ် ထိုစာဟောင်းတို့ကို မရှာကြပြီ၊ မကြည့်ကြပြီ။ ယခုမှ အဆင့်ဆင့်

၁။ ပေမူ ၂ စောင်လုံး၌ ‘မြင်ထစ်ထစ်ဖြင့်’ ဟု ပီပီသသတွေ့ရသည်။ ပုံနှိပ်မှုတို့၌ ‘မြင်တစ်တစ်’ ဟု တဝမ်းပူနှင့် ရှိသည်။

၂။ ဆု*၅၆။ ငါးဖမ်းမိသတည်း (ဝိ၊ ဟံ ၁၊ ၂)

၃။ ပါရမီ*၇၈။

ပြင်၍ ရေးသောစာတို့ကိုသာ ထိုင်ယူ၍ ရေးကြကုန်သည်။ ဆိုလည်း ဆိုကြကုန်သည်။ ထိုသို့ ဆိုကြသော စကားသည် သဘောမဟုတ်။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း—တို့သည်၊ တို့ကိုဟူ၍ 'ရေးသောစာတို့၌ ရေးဆရာ ပြတ်တို့သည် တတိယကဏ္ဍ ဒုဋ္ဌေး ရေးတော်မူကုန်သည် တို့ကိုလည်း စတုတ္ထကဏ္ဍ ခဏ္ဍောန်ချိုက် ရေးတော်မူကုန်သည်။ အချို့သော ဆရာ ပြတ်တို့ကား ဒုတိယကဏ္ဍကိုယူ၍ ထဆင်ထူး ရေးတော်မူကြလေကုန်သည်။ တို့ ဆရာတို့ကိုလည်း ပဌမကဏ္ဍကိုယူ၍ တဝမ်းပူ ရေးတော်မူကုန်သည်။ ငါတို့ ဆရာတော်ဖြစ်သော တောင်ဘိလာ ပဌမ အာဒိကမ္ပိက ပြစ်တော် မူသော ကျမ်းပြု ဆရာတော် အကျော်ကား တို့ဟူသောစာတို့၌ တဝမ်းပူ ကိုသာ ရေးတော်မူသည်။ တို့ဟူသောစာတို့၌ ထဆင်ထူးကိုသာ ရေးတော် မူသည်။ ဟိသည် မဟိသည်ဟူ၍ အနက် ပြဿနာတို့လည်း ဟကိုသာ ဟိတင်၍ ရေးတော်မူသည်။ ယကို ဟနှင့်ပေါင်း၍ ရေးတော်မူသည်ဟူ၍ မဟိ။ ယင်းတို့ကို တမူကား ငါတို့ဆရာတော် ပြုတော်မူသော ယသဝစုန ကျမ်း၊ သမ္မဒါနဝတ္ထုကျမ်း၊ ယမိုက်နိဿယကျမ်း အစဟိသော ကျမ်းတို့၌ ထိုသို့ ရေးတော်မူသည်အတိုင်း အချို့သာတည်သည်။ အချို့ကား အဆင်

၁။ (ဇာနည်ပေမူ 'ကံ' ချပ်။) 'ဟိလေအံ' ကို 'ဟရိလေအံ' ဟု မတ်။ 'ရိလေအံ' နှင့် အနက်တူသည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ 'ဟိရိ' ဖြစ်သည်။ 'ဟိ' ကို 'ရ' ပစ္စည်းနှင့် တွဲ၍ ဆိုခြင်းတည်း။ 'ဟ ရရစ် လုံးတင်' ရေးမည့်အစား အရေးကျဉ်းရာ သင်သကရိုက် 'ရိ' ဆုံးနှင့် ရေးထူးသည်။ ခင်ကြီးပျော်ပြန်သည့် ရာဇမတ္တက နိဿယ၌ထိုအရေးမျိုး အများတွေ့သည်။ 'ဟွန်' ရေးသင့်သည်ကို နည်းတူ ပြန်၍။ 'ငါးအရှင်' ရေးဆိုသကဲ့သို့။ 'ငါးအဟရင်(ဟန်ရန်)' ကို နည်းတူ ပြန်၍။ 'ငါးအရှင်' ရေးဆိုသကဲ့သို့။ 'ဟရိ' ကို 'ဟရ' ရှေ့နောက်ပြန်၍ 'ရိ' ဟု ရေးဆိုသည်။ 'ဟိ' သို့ 'ရ' ပစ္စည်းလာသည့် စကား။ ရှေးအခါ 'ရွှေ' ကို 'ဟွေ' ဆိုသည်။ 'ရ' လာ၍ 'ရွှေ' ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ 'မောင် ဘအယ်' ဆိုသည်ကို 'မောင်ဘရယ်' ဆိုသည်။ သို့ဖြစ်လျှင် 'ဝိ' ဟူသော အတ္ထိအနက်ကို 'ဟိ' ဟု အချို့ ရေးသည်မှာ မသင့်နိုးဟု ဆိုရန် ဖြစ်သည် တို့သည် ဆင်ခြင်ပါ။

(ဝေါဟာရတ္ထ ပကာသနီကျမ်း၊ ပ-၃၅၊ ဦးဖိုးစိန်မှတ်ချက်)

၂။ သမ္မဒါနကျမ်း (ဝိ) သုတေသီတို့ ဖော်ပြသော တောင်ဖိလာဆရာတော် ပြုစုသည့် ကျမ်းစာရင်း၌ ဤအမည်ကို မတွေ့ရ။

ဆင့်ကူးကြလေလျှင် မူဟိသောအတိုင်းကို မရေးမူ၍ စိတ်ထင်တိုင်း ရေးကြကုန်သောကြောင့် အသတ်အလတ် အကွရာဝလံ ယွင်းကြလေကုန်ပြီ။ မူဟိတိုင်း မတည်ပြီ။ ထို့ကြောင့် မှန်ကန်သော ရှေးစာဟောင်း ပေဟောင်းတို့ကို မူပြု၍ ကူးကုန်ရာသည်။ ထိုကျမ်းဂန်တို့၌ လာသော အနက် မြေဗွာ အဓိပ္ပာယ်တို့ကိုသာ အသေအချာ မှတ်ကုန်ရာသည်။ ထိုသို့ ကျမ်းဂန်၌လာသော အယူသာလျှင် မှန်သည်။ နှုတ်လျှာ ကောင်းတိုင်း အထွေထွေကြံ၍ ဆိုသောစကားသည် မမှန်ရာ။ ထို့ကြောင့် ပညာဟိ သူတော်ကောင်းတို့၏ အထံသို့ ဆည်းကပ်၍ ဗဟုသုတ အကြား အမြင်ကို ဆည်းပူးကုန်ရာသတည်း။

သက္ကရာဇ် ၁၀၄၆-ခု၊ ဥတုဟေမန္တ၊ မာဃပုဏ္ဏမိ၊ ပြည့်ညီထွန်းတက်၊ ဆယ်လေးရက်တွင်၊ စီရင်ကောင်းမှု၊ အပြီးပြုသည်။ ။ သာဓု နတ်တို့ ခေါ်စေသော။

ထိုရောအခါ၊ သာသနာကား၊ မှန်စွာနှစ်ထောင်၊ နှစ်ရာ၊ နှစ်ဆယ် နှစ်နှစ်တည်း။ ထိုသို့သောအခါ၌ အလွန်ကျယ်ဝန်းလှသော သာသနာတော်၏ တည်ရာဖြစ်သော တမ္ပဒီပမည်သော တိုင်းသည် ဖြစ်သည်။ ထိုတိုင်းကြီး၌ အရပ်ရှစ်မျက်နှာတို့မှ များစွာသော မြို့ပြအရံအတိုင်း နိုင်ငံတို့နှင့်တကွ များစွာသော လူတို့၏ ဦးထိပ်တင်ရာဖြစ်သော များစွာသော ရွှေငွေ ရတနာ အစဟိသည်တို့ဖြင့်လည်း ပုဇွန်ရာဖြစ်သော အလွန် နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ဟိသော ပစ္စင်ရင်တား တံခါးကျုံးမြောင်းတို့ဖြင့် တင်တယ်သော များစွာသော ရွှေစေတီ ရွှေကျောင်း ရွှေပြာသာဒ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်သော ရတနာပူရ အပြည်ကြီး၌ ခပ်သိမ်းသော မင်းတို့ထက် မြတ်တော်မူသော ရတနာတို့ဖြင့် ပြီးသော ရွှေနန်း ပြာသာဒ် များစွာသော ရွှေငွေရတနာတို့ဖြင့်ပြီးသော ဆင်မြင်း စစ်သည် ဗိုလ်ပါ အပေါင်းတို့ဖြင့် ခြံရံတော်မူသော များစွာသော မင်းသား မင်းမြေး မှူးကြီး မတ်ရာ စစ်သူကြီးတို့ဖြင့် ခြံရံတော်မူသော ခပ်သိမ်းသော ရန်သူတို့ကို ဘုန်းတော် တည်းဟူသော နေရောင်ဖြင့် ဖျောက်တော်မူ၍ ဘုန်းလက်ရုံး အာဏာတော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော သာသန ဒါယကာတော်

ဘဝရှင် မင်းတရားကြီးသည် ၊ သာသနာတော်၌ ရတနာ သုံးပါးတို့၌ အလွန် သဒ္ဓါကြည်ညိုတော်မူသည် ဖြစ်၍ များစွာသော ရွှေငွေ ဥစ္စာ ရတနာတို့ကို စွန့်ကြဲတော်မူ၍ ပရိယတ္တိ သာသနာတော်၊ ပဋိပတ္တိ သာသနာတော် နှစ်ပါး၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ ပြန့်ပွားခြင်းကို အလိုတော်မူ သည်ဖြစ်၍ ရွှေငွေရတနာတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့နှင့်တကွ များစွာသော ပိဋကတ်တော်ကျမ်းဂန်တို့ကို ကောင်းမှု ပြုတော်မူသည်။ ရှေး၌ဖြစ်သော ပိဋကတ်တော်တို့နှင့်ညီစွာ အက္ခရာစလီ တို့၌လည်း အမှန်တကယ် တည်စေခြင်းငှာ အားထုတ်တော် မူသည်။ ဝိနည်းတရားတို့ကိုလည်း ကျမ်းဂန်လာအတိုင်း အမှန်အကန်ဆုံးပြတ်ခြင်း၊ လူတို့၏ တရား၌လည်း ပြောင့်ပြောင့်မတ်မတ် ဆုံးပြတ်ခြင်းကိုသာ အလို တော်ဟိသည်။ သာသနာတော်၏ စီးပွား၊ ပြည်သူ လူ ရဟန်းတို့၏ စီးပွားကို အကြောင်းမူ၍ ဝတ္ထုကံ မိုးမြေတို့၌ အထောအရွက်မဟိစေမူ၍ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်းကို အလိုတော် ဟိသည်ဖြစ်၍ ရှေးအရိုး အစဉ် ဟိသည်အတိုင်း မပျောက်မပျက်ရအောင် တည်တော်မူစေသည်။ ဤသို့ လျှင် ကျမ်းဂန်လာသည်နှင့် ညီစွာ ဝိနည်းတရားတော် အဆုံးအပြတ် ဓမ္မသတ် လောကဝတ္တရားတို့၌ အမှန်အကန် ဆုံးပြတ်ခြင်း ရှေးပညာဟိ သူတော်ကောင်းတို့၏ ကျင့်ထုံးကျင့်နည်း ပဝေဏီကိုသာ အလိုတော်ဟိ သော ဘုန်းတော်ကြီးဖြစ်သော ဘဝရှင် မင်းတရားကြီးသည် ဤသို့ သော ရတနာသုံးပါး ကျေးဇူးတော်တို့နှင့်တကွ ကျမ်းဂန်လာသည်နှင့် ညီစွာ ရှေးပညာဟိ သူတော်ကောင်းတို့သည် သုံးစွဲလေသော ဆိုရိုး ပဝေဏီအစဉ်တို့၌ အမှန်အကန် တည်စေခြင်းငှာ စီရင်သော ကစိန္တယျ အနန္တလေးပါး ဤတရားကို။ ။ ရွှေနားစိမ့်တော်မူစေသော။

ဤသို့လျှင် သူတော်ကောင်းတို့၏ သဒ္ဓါတရား ပွားများ စေခြင်းငှာ တောင်ဘီလာအရပ်၌ တည်သော ဘုံသာကျော် ရွှေကျောင်းဒါယကာ တော်ဖြစ်သော အိမ်ရှေ့ အရှင်မင်းတရားမြတ်၏ သမီးတော် ဖြစ်သော တိုင်းကားမြို့ကြီး၏ အခွန်အတုတ်ကျရာ ဆက်ကပ်ရာဖြစ်သော ရတနာပူရ အဝရွှေပြည်၌ သီလ ဒါန အစဟိသည်တို့၌ အလွန် မွေ့လျော်ခြင်း

၁။ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးသည် (ဝိ)

၂။ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးသည် (ဝိ)

ဟိသော ဘုရားသွားခြင်း၊ တရားနာခြင်း အစဟိသော ကောင်းမှုတို့ဖြင့် ဗဟုသုတဆည်းပူးသော အလေ့ဟိသော ကျော်စော ထင်ရှား စွာသော ဒါယကာတော်မင်းမြတ်သည် ချီးမြှောက် တိုက်တွန်း နှိုးဆော်အပ်သော စိတ်တော်ဟိသည်ဖြစ်၍ ဆရာတော်ဖြစ်သော ဝမ်းပဲအင်းအရပ်၌ သီတင်း သုံးသော ဂုဏ်သာရလင်္ကာရံ သူမြတ်သည် ပညာဟိ သူတော်ကောင်း တို့၏ သဒ္ဓါရတနာကို ပွားစေခြင်းငှာ ကျမ်းဂန်လာသော အနန္တ လေးပါး၊ အစိန္တေယျလေးပါး၊ ဤသို့ ဘုရားကျေးဇူးတော်အကြောင်း နှင့်တကွ အချို့သော သူတို့၏ ဝါဒကဲ့သော မှတ်အပ်သော အရာတို့၌ လည်း ကျမ်းဂန်လာသည်နှင့် ညီစွာ အဟုတ် အမှန်ကို တည်စေခြင်းငှာ လည်းကောင်း၊ သုမေဓာကထာ ကဗျာကျမ်း တို့၌ စိုးစဉ်းအားဖြင့် မူဟောင်းတို့နှင့် မညီမညွတ် ယှင်းလေသောအရာ ဝါဒကဲ့သော အရာတို့၌လည်း ဝါဒညီစေခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ကျမ်းဂန်၌လာသော အနက် မြေမ္မာ သုံးစွဲရိုး ဆိုရိုး ပဝေဏီ ရှည်လျားစွာတည်လေပြီးသော စကားတို့၌ မဖောက်မပြန် မှန်စွာသုံးစွဲစေခြင်းငှာ စီရင်သတည်း။

ဤသို့ အဆုံးမဟိသော သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်ဖြစ်သော ကျေးဇူး တော်၊ အစိန္တေယျ မကြံနိုင်သော ကျေးဇူးတော် ဤသို့သော ကျေးဇူး တို့၏ အကြောင်းကို ဖော်ထုတ်ပြည့်၍ ပြုရသော အကျိုးအားဖြင့် လေးကျန်းလုံးကို လှည့်၍ ထွန်းနိုင်သော ယုဂန်ဓိရ်တောင်ထိပ်နှင့် အမျှ တည်သော နေမင်း လမင်းနှင့် တူတော် မူကုန်သော သာသန ဒါယကာ တော်ဖြစ်သော ရေမြေရှင် မင်းတရားကြီး မယ်တော်မိ မင်းမြတ်နှစ်ပါး တောင်းတော်မူသော ဆုမြတ်တို့သည်လည်း ပြည့်စုံတော် မူစေသတည်း။

ငါတို့သည် ဤသို့ပြုရသော ကောင်းမှုကြောင့် အလွန်သိမ်မွေ့သော သတိဟိခြင်း၊ သံသရာ၌ ရောင့်ရဲလွယ်သောအဖြစ်၊ လိမ္မာသောအဖြစ်၊

၁။ ပေမူ 'ဧဋ္ဌာ'ချပ် (စာမျက်နှာ ၁၄၄)၌ 'ဂုဏ်သာလင်္ကာရ'ဟု တွေ့ရ သည်။ ဝိမူ 'ဆား'ချပ် (ယင်းနေရာ)၌ 'ဂုဏ်ရံသာလင်္ကာရ'ဟု တွေ့ရ သည်။ ပခုက္ကူမြို့ အနောက် ချောက်ကန်၊ အလယ်ကျောင်း၊ အသျှင်မဟာ ရေဝတထံ၌ရှိသော ၁၁၆၈ ခုနှစ် ရေးကူးပြီးပေ၌လည်း 'အရှင်ဂုဏ်ရံသာ လင်္ကာရ'ဟု ရှိသည်။

၂။ ပါရမီခန်းနှင့် ဆုတောင်းခန်းကို ဆိုခြင်း ဖြစ်ရာသည်။

အယူကို ပြောင့်စေတတ်သော ပညာဟိသောအဖြစ်၊ မြို့ခြံသော လုံ့လ
ဟိသောအဖြစ်၊ ဓည်းစိမ်ဟိသောအဖြစ်၊ မိမိစီးပွား သူ့စီးပွားကို ပြု
တတ်သောအဖြစ်၊ အသက်ရှည်သော အဖြစ်၊ အနာမဟိသော အဖြစ်၊
အဆင်းလှသောအဖြစ်၊ အသံသာသော အဖြစ်၊ အခြံအရံ များသော
အဖြစ်၊ အလွန်အားကြီးသောအဖြစ်၊ ကျော်စောခြင်း ဟိသော အဖြစ်၊
ခုနစ်ပါးသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသောအဖြစ်၊ မြတ်သော အသရေ တက်
သောအဖြစ်၊ မျက်မှောက်သော ကိုယ်အဖြစ်၌ တပ်ခြင်းကင်းသောအဖြစ်၊
ရှက်တတ်သော အလေ့ဟိသောအဖြစ်၊ ကောင်းသော အဆွေ ခင်ပွန်း
ဟိသောအဖြစ်၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့၌ ဖွေလျော်သောအဖြစ်၊ ပဉ္စသိကို
စောင့်သောအဖြစ်၊ နည်းသော အလိုဟိသောအဖြစ်၊ နည်းသောအမျက်
ဟိသောအဖြစ်၊ အလွန်လျှင် ပြောင့်သောနှလုံးဟိသောအဖြစ်၊ တန်ခိုး
ဟိသောအဖြစ်၊ မနိုင်ရှည်အပ်သော အဖြစ်၊ ချီးမွမ်းအပ်သော အဖြစ်၊
သူတော်ကောင်းတို့၏ ကျေးဇူးကိုသိခြင်း၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ကျေးဇူး
ကို မြတ်နိုးတနာပြုခြင်း ဤသို့လျှင် တောင်းသော ဆုအတိုင်း ပြည့်စုံ
စေသတည်း။

တေ တဿ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ၊ သဗ္ဗဒုက္ခပနုဒနံ၊
ဣတိ ဝုတ္တော သုဂတေန၊ ပစ္စုပကာရ သမ္ဘဝေါ၊
ဓမ္မ ဒေသနာ ယေဝ ဥပကာရေတိ၊ ဘိက္ခုနံ စတုပစ္စယ
ဒါ တာနံ၊ နတ္ထညော ပကာရကော^၁။

ထိုဂါထာ၏ အဓိပ္ပာယ်ကား— ထိုကျောင်းနေ ရဟန်းတို့သည်ကား
ထိုကျောင်းဒါယကာ၊ ကျောင်းဒါယကာမတို့အား ခပ်သိမ်းသော ဆင်းရဲ
ကို ဖျောက်တတ်သော တရားကို ဟောကုန်သည်။ ဤသို့လျှင် ရှင်တော်
ဘုရားသည် ကျေးဇူးတုံ့၏ဖြစ်ခြင်းကို ဟောတော်မူသည်။ ထိုသို့သော
စကားသည် မှန်၏။ သူတော်ကောင်းတရားကို ဟောခြင်းသည်သာလျှင်
ပစ္စည်းလေးပါး ဒါယကာ၊ ဒါယကာမတို့အား ရဟန်းတို့သည် ကျေးဇူး
တုံ့ပြုသည် မည်ကုန်သည်။ တပါးသော ကျေးဇူးတုံ့မည်သည် မဟိတည်း။

.....

၁။ အစ ၂ ပါဒ စူဠဝါပါဠိတော် ၂၉၂ ၌ ပါသည်။ ကျန်သော ပါဒများကို
မတွေ့ရ။

ဤသို့ ဟောတော်မူသည်ဖြစ်သောကြောင့် လူသော တိုင်းကားပြည်ကြီး အခွန်အတုတ်ကျရာဖြစ်သော အိမ်ရှေ့ဘုရင် အရှင်သမီးတော် ဖြစ်သော ငါတို့၏ ဒါယကာတော်မ မင်းမြတ်အား ၊ ငါတို့ ဆရာတော် ဖြစ်သော ငါတို့၏ တစ်စုံတစ်ရာသော ကျေးဇူးပြုခြင်း မည်သည် မဟိပြီ။ ဤသို့ ဟောတော်မူသော တရားတော်သည်လျှင် ကျေးဇူးတို့ကို ဆပ်သည် မည်၏။ ထို့ကြောင့် တရားတော်၏အကျိုးကို ငါတို့ ဒါယကာတော်မ မင်းမြတ်အား ဝေ၏။ တောင်းတော်မူသော မြတ်သောယောကျ်ားဆုနှင့် တကွ အလုံးစုံ တောင်းတော်မူသော သူသည်လည်း လျင်စွာပြည့်စုံတော် မူစေသော်။

ဣဒံ မေ ပုညံ အာသဝက္ခယံ ဝဟံ ဟောတု၊ နိဗ္ဗာနံပါပုဏိ။

သက္ကရာဇ် ၁၁၉၈-ခု၊ နယုန်လဆန်း တဆယ်ရက်နေ့ အင်္ဂါနေ့တွင်၊
လေးပါးနန္တ အစိန္တေယျ အတ္ထုပ္ပတ္တိကား ပြီးပြည့်စုံ၏။ ။

~~~~~

၁။ ပေမူ ၂ စောင်လုံး၌ အနည်းငယ် ပျက်နေသည်။

၂။ (ဝိ) စာကူးပြီးသော သက္ကရာဇ် ဖြစ်ရာသည်။

အညွှန်း

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ကရဝိတ်ငှက်	၆၄
ကေသရာဇာ ခြင်္သေ့	၆၀
ကောလဟလ သုံးပါး	၉၁
ကောက်စိုက်မင်္ဂလာ	၁၀၉
ကပ္ပင်္ဂီတိလေးပါး	၅၁၆
ကမ္ဘာဆပြားလေးပါး	၅၆
ကြာဆက်န်း	၁၃၂
ကျွန်းကြီးလေးကျွန်း	၄၁
ခြင်္သေ့လေးမျိုး	၅၉
ဂတိငါးပါး	၅၈
ဂဠုန်	၇၃
ဂန္ဓမာဒနတောင်	၅၃
ငရဲကြီးရှစ်ထပ်	၇၂
စတုမဟာရာဇ်	၃၆
ဆဒ္ဒန်အိုင်	၅၅

အညွှန်း

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
တာဝတိန်သာ	၃၇
တောင်စဉ်ခုနစ်ထပ်	၃၁
နဂါး	၇၄
နံသာမျိုးလေးပါး	၁၀၆
ပင်လယ်ကသစ်ပင်	၃၉
ပဏ္ဍုကမ္ပလာ ကျောက်ဖျာ	၃၉
ပလ္လင်တော်	၁၄၉
ဖွားဘက်တော်ခုနစ်ပါး	၁၀၂
ဗုဒ္ဓလေးပါး	၁၈၅
မကြောင့်ကြသည့် သတ္တဝါလေးပါး	၂၁၅
မလျော့မတင်း စောင်းကြိုးညှင်းသို့	၁၄၁
မီးတဆဲ့တပါး	၂၉
မယ်တော်၏အသက်	၉၄
မိုးကြိုးအပြားကိုးပါး	၂၂၆
မိုးရွာခြင်း စသော အကြောင်းများ	၂၂၂
မိုး၏အန္တရာယ်ရှစ်ပါး	၂၂၇
မဇ္ဈိမက သစ်ပင်	၅၂
မြေတုန်လှုပ်ခြင်းအကြောင်းရှစ်ပါး	၂၁၉
မြောက်ကျွန်း	၆၆
မြင်းမိုရ်တောင်	၃၁
မြင်းမိုရ်တောင်၏အရောင်လေးမျိုး	၃၅
လက်နက်ကြီးလေးပါး	၅၁၈
လံပါချည်းအိုး	၂၁၁
ဝိဇ္ဇာသုံးကြိမ် လုံးဖြစ်ချိန်	၄၇
သမုဒ္ဒရာလေးစင်း	၃၅

တညွှန်း

အကြောင်းအရာ	ဝဘယုက်နှာ
သာဂရလေးပါး	၂၁၄
သုဇာတာ	၈၁
သုဒ္ဓတ္ထနိဗ္ဗာန်	၃၉
သုဓမ္မာနုတ်သဘင်	၃၉
သတ္တဝါ	၂၁
သတ္တဝါသ ဘုံကိုးဝ	၂၆
အစိန္တေယျလေးပါး	၁၇၉
အင်္ဂါတမထေရ်	၁၃၃
အနန္တလေးပါး	၂၄
အသုရာ	၇၅
အသံကြီးလေးပါး	၂၁၇
အသက်ဝိညာဉ်၏တည်ရာခုနစ်ပါး	၂၆
အာဇာနည်ငါးမျိုး	၆၁
အာလိန်ငါးဆင့်	၃၁
အံ့ဖွယ်လေးပါး	၂၁၆
ဧဝဝဏ်ဆင်	၃၈
အင်္ဂါလေးပါးနှင့်ပြည့်စုံသောဓမ္မာဝ	၁၅၉
အိုင်ကြီးခုနစ်အိုင်	၅၁
အံ့ဖွယ်ဆုံးရှုံးပါး	၁၉၂

—O—

မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်း

လမ်းရိုးဟောင်းတွင် အင်္ဂုကာထွင်

မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်းကို ၁၉၁၀ ခုနှစ်တွင် စတင် တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။ အသင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်တကွ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ပတ်သက်သည့် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သိပ္ပံဆိုင်ရာ စူးစမ်းလေ့လာမှုများ၊ အထူးအားဖြင့် မြန်မာ့အစဉ်အလာယဉ်ကျေးမှု လေ့လာသုံးသပ်မှုများကို အားပေးချီးမြှင့်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအသင်းကြီးသည် မြန်မာ့ ဂန္ထဝင်မြောက် ရှေးဟောင်း စာပေများကို ဖော်ထုတ် ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေခြင်း၊ မြန်မာ့ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အကြောင်းအရာများကို လေ့လာဖော်ထုတ် တင်ပြခြင်း စသည်တို့ကို အနှစ်(၇၀)တိုင်တိုင် ပြုလုပ်လာခဲ့သော သမိုင်းဝင်အသင်းကြီး ဖြစ်ပေသည်။

ဤ အသင်းကြီးသည် ‘မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်းဂျာနယ်’ကိုလည်း တနှစ်လျှင် တကြိမ်၊ သို့မဟုတ် နှစ်ကြိမ် ထုတ်ဝေပါသည်။ သုတေသနဟောပြောပွဲများ၊ စာတမ်း ဖတ်ပွဲများကိုလည်း အခါအားလျော်စွာ ကျင်းပပေးနေပါသည်။

အထက် ဖော်ပြပါ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီသော သုတေသန စာတမ်းများကို မည်သူမဆို အသင်းသို့ ပေးပို့ တင်ပြနိုင်ပါသည်။ တင်ပြလှာသော စာတမ်းများကို စစ်ဆေး၍ ဟောပြောပွဲ ကျင်းပပေးသင့်လျှင် ကျင်းပပေးပါသည်။ ဂျာနယ်တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြသင့်လျှင် ထည့်သွင်းဖော်ပြပေးပါသည်။

အသင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များ။ အသင်း၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကို
စိတ်ပါဝင်စားသူတိုင်း အသင်းသားအဖြစ် ပါဝင်ရန် နှိုးဆော်လိုပါသည်။
အသင်းသားတိုင်းသည် အသင်းဂျာနယ်ကို အခမဲ့ရပါမည်။ အသင်းက
ထုတ်ဝေသော စာအုပ်စာတမ်းများကိုလည်း လျော့နှုန်းဖြင့် ဝယ်ယူခွင့်
ရှိပါသည်။ သာမန်အသင်းသားအဖြစ် ပါဝင်လိုသူများအတွက် အသင်း
နှစ်စဉ်ကြေးမှာ ၁၅-ကျပ် ဖြစ်၍ တသက်ပန် အသင်း သား ကြေး မှာ
၂၂၅-ကျပ် ဖြစ်ပါသည်။

ဆက်သွယ်ရန်လိပ်စာ

အကျိုးဆောင် အတွင်းရေးမှူး၊
မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း၊
တက္ကသိုလ်များ ဗဟိုစာကြည့်တိုက်မှတစ်ဆင့်
တက္ကသိုလ်စာတိုက်၊ ရန်ကုန်မြို့။

မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်း

စစ်ပြီးခေတ်တွင် ထုတ်ဝေသော စာအုပ်စာတမ်းများ

(က) မွန်စာစဉ်

- ၁။ မွန်ဘာသာပဏိဏ္ဍက ကဗျာကျမ်း
ပထမတွဲ (၁၉၅၇)
ဆရာဦးကျော်လှ ရှာဖွေစုဆောင်း၍
အရှင် ဦးဝါယမ ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက် တည်းသည်။ ၄ ကျပ်
- ၂။ မွန် အနုစာပေညွန့်ပေါင်း (၁၉၅၈)
ဦးလူဖေဝင်းစုဆောင်း၍ အရှင်ဦးဝါယမ တည်းသည်။ ၄ကျပ်
- ၃။ ရာဇာဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံ (၁၉၅၈)
နိုင်ပန်းလှ တည်းသည်။ ၅ ကျပ်

(ခ) သုတေသနစာစဉ်သစ်

- ၁။ တောင်ငူဆိုရတုအဖြေ (၁၉၅၉)
ရှင်ဥက္ကံသမာလာဖြေ၍ ဦးဝန်တည်းသည်။
ဒုတိယအကြိမ်ပုံနှိပ်ခြင်း(၁၉၇၅) ၅ ကျပ်
- ၂။ ဇမ္ဗူဒီပဥဆောင်းကျမ်း (၁၉၆၀)
ဒေါက်တာ ဖာနီဗဲလ်နှင့်
ဒေါက်တာ ဖေမောင်တင် တည်းသည်။ ၅ ကျပ်
- ၃။ ရှေးဟောင်းလက်မှုပညာပေါင်းချုပ်ကျမ်း (၁၉၆၀)
ရှေးဆရာများရေး၍ ဦးတင်လှ တည်းသည်။
ဒုတိယအကြိမ်ဖြည့်စွက်ပုံနှိပ်ခြင်း (၁၉၇၃) ၄ ကျပ်

- ၄။ သတ္တုရူပကဝိလာသနိကျမ်း (၁၉၆၁)
ဦးရှမ်းပြု။ ရေး၍ ဒဂုန်ဦးထွန်းမြင့်တည်းသည်။ ၂ကျပ်၊ ၇၅ပြား
- ၅။ မင်းနန်းဝဉ်သျှင်သုံးဝောင်တွဲ (၁၉၆၁)
ဦးထွန်းညို၊ ဦးတိုးဆို၍ ဦးတင်ဦး တည်းသည်။ ၃ ကျပ်၊ ၅၀ ပြား
- ၆။ ဝဏ္ဏဗောဓနသတ်စာင်း (၁၉၆၁)
ရှင်ဥက္ကံသမာလာရေး၍ ဦးတင်ဇ တည်းသည်။ (လက်ကျန်မရှိ)
- ၇။ မြန်မာသံယောဂ ဝိပနိကျမ်း (၁၉၆၂)
လက်ဝဲနော်ရထာရေး၍ ဦးတင်လှ တည်းသည်။ ၄ ကျပ်
- ၈။ ဥပ္ပာဓန္တိပျို့ (၁၉၆၄)
မဟာမင်းလှမင်းခေါင်ကျော် ဆိုသည်။
ဦးတင်နှင့် ဦးဘိုးပြု။ ကြီးကြပ်ပြင်ဆင်သည်။
ဦးသိန်းဟန်ထမ္ဘာစာရေး၍ ဦးဝန် ခက်ဆစ်ပြေသည်။
ဒုတိယအကြိမ်ပုံနှိပ်ခြင်း (၁၉၇၈) ၁၀ ကျပ်
- ၉။ ပိသုကာကျမ်း (၁၉၆၆)
ရွေးဆရာများရေး၍ ဒေင်္ဂင်ခင်စု တည်းသည်။ ၃ကျပ်၊ ၅၀ပြား
- ၁၀။ သျှင်မဟာရဋ္ဌသာရဏ်ပကိဏ္ဏကဝာရ (၁၉၆၈)
ဦးအုန်းရွှေနှင့် ဦးဝန် တည်းသည်။
သျှင်မဟာရဋ္ဌသာရဏ်စာ စာရင်းကို
ဦးမောင်မောင်ညွန့် စီစဉ်သည်။ ၂ ကျပ်၊ ၇၅ ပြား
- ၁၁။ ဆွတ်ပျံ့ဘွယ်အောင်ရတုအဖြေနှင့် တောင်ငူဆိုအဖြေ (၁၉၆၉)
ဦးတိုး၊ ဦးရွှန်း ပြေ၍
ဦးအုန်းရွှေနှင့် ဦးတင်လှ တည်းသည်။ ၄ ကျပ်
- ၁၂။ မဟာရာမဝတ္ထု (၁၉၇၁)
ဦးတက်ထွဋ်နှင့် ဦးမောင်မောင်ကြီး တည်းသည်။ (လက်ကျန်မရှိ)

- ၁၃။ သုတေသနအဘိဓာန်များ မှတ်စု (၁၉၇၄)
ဒေါက်တာဒေါ်ရီရီ ပြုစုသည်။ ၁၄ ကျပ်
- ၁၄။ တနန်းပျော် ရင်သွေးတော် (၁၉၇၅)
ဦးလတ်ရေး၍ ဦးသိန်းဟန် တည်းသည်။ ၄ ကျပ်
- ၁၅။ ငွေတောင်ရကန် (၁၉၇၅)
ရွှေတောင်နန္ဒသူ ရေး၍
ဦးမောင်မောင်တင် (မဟာဝိဇ္ဇာ) တည်းသည်။
ဒုတိယအကြိမ်ပုံနှိပ်ခြင်း (၁၉၇၉) ၇ ကျပ်
- ၁၆။ စောဘေစောမေ ပြဇာတ် (၁၉၇၇)
ဦးဆုသာ ရေး၍ ဦးသန်းထွတ် တည်းသည်။ ၁၀ ကျပ်
- ၁၇။ အစိန္တယျဝတ္ထု (၁၉၈၀)
ရှင်ဂုဏရံသာလင်္ကာရ ရေး၍ ဒဂုန်ဦးထွန်းမြင့် တည်းသည်။

(ဂ) ဆက်လက်ထုတ်ဝေမည့်စာအုပ်များ

- ၁။ ပြည်စုန်မော်ကွန်း
ရှင်ထွေးညို ဆို၍ ဒေါ်ခင်ချောချော တည်းသည်။
- ၂။ လှဝံမောင်နှမ ပြဇာတ်
ဆတိုင်မွတ် ဦးကူး ရေး၍
ဦးမောင်မောင်တင်(မဟာဝိဇ္ဇာ) တည်းသည်။
- ၃။ ရွှေဘိုဗုံကြီးသံနှင့် ကောက်စိုက်တေးများ
ဦးဝင်းဖေ(မောင်စွမ်းရည်) စုဆောင်းတည်းဖြတ်သည်။

အစိန္တေယျဝတ္ထု

- ကျွန်ုပ်တို့သည် ရတနာပစ္စည်းဟောင်း တခုကို လက်ဝယ် ရရှိလာသောအခါ အတိုင်းမသိ ရှင်လန်းဝမ်းမြောက်ကြရသည်။ ယင်းပစ္စည်း၏ တန်ဖိုး ကြီးမားပုံကို သိရှိရသော အခါ ပို၍ပင် ဝမ်းမြောက် ကြရပြန်သည်။ ဤသည်ကား လောက နိယာမ လူ့သဘာဝပေတည်း။
- ‘အစိန္တေယျဝတ္ထု’သည် ဂန္ထဝင်မြောက် ကျမ်းတဆူ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ခေတ်ကာလ ကြာညောင်းသဖြင့် ကျမ်း၏အမည်ကို မှတ်သားမိသူပင် ရှားလှသည်။ ယခုသော် အဖိုးတန်သော ရှေးဟောင်း ကျမ်းစာများကို စစ်ကြိုခေတ်မှစ၍ အစဉ်တစိုက် ဖော်ထုတ်ပေးလျက် ရှိသော မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း၏ နှစ် (၇၀)မြောက် အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ‘အစိန္တေယျဝတ္ထု’ သည် အထင်အရှား ထွက်ပေါ်လာလေပြီ ဖြစ်ရာ လိုအပ် ရာရာကို လေ့လာနိုင်ပေပြီ။
- မျက်မှောက်ခေတ်တွင် သိပ္ပံဆရာကြီးများသည် စကြဝဠာကိုလည်းကောင်း၊ အာကာသကိုလည်းကောင်း၊ နေ၊ လ၊ နက္ခတ်တာရာနှင့် ရေမြေ တောတောင် တို့ကိုလည်းကောင်း စူးစမ်းလေ့လာခဲ့ကြသည်။ စူးစမ်း လေ့လာနေကြသည်။ အစိန္တေယျဝတ္ထု ကျမ်းပြု ပုဂ္ဂိုလ်၏ လေ့လာ ဖော်ပြချက်များနှင့် မျက်မှောက်ခေတ် သိပ္ပံပညာရှင်ကြီးများ၏ စူးစမ်းလေ့လာဖော်ပြချက်များကို ကျွန်ုပ်တို့ နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ခွင့် ရပြီဖြစ်သည်။ ထို့ပြင်—
- အစိန္တေယျ=ကြံစည်နှိုင်းဆ၍ မရနိုင်ခြင်း လေးပါးနှင့်တကွ ဗုဒ္ဓလေးပါး၊ သာဂရလေးပါး၊ အံ့ဖွယ်လေးပါး၊ အသံကြီးလေးပါး၊ လက်နက်ကြီး လေးပါး၊ မကြောင့်ကြသည့် သတ္တဝါလေးပါး စသည်ဖြင့် သိမှတ်ဖွယ်ရာများကို ဤကျမ်း၌ တစုတရုံး လေ့လာရပြီ ဖြစ်သည်။
- ကျွန်ုပ်တို့သည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကို ယုံကြည်ကြသည်ဆိုအံ့၊ ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်ကြသည်ဆိုအံ့၊ အဘယ်သို့သော အသိစိတ်ကြောင့်ပါနည်း။ အသိစိတ် အရင်းခံသော ယုံကြည်မှု၊ ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်မှုတို့သည် အတိုင်းမသိသော အကျိုးထူးကို ရရှိနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် အသိစိတ် ရရှိအောင် ဤကျမ်းကို ဖတ်ရှု လေ့လာနိုင်ကြပါစေသတည်း။